

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

ALCHE-
MIAE, QVAM VO-
CANT, ARTISQVE ME-
TALLICAE, DOCTRINA,
certusq; modus, scriptis tùm nouis,
tùm veteribus, duobus his Vo-
luminibus compre-
hensus.

QVORVM ELENCHVM
à Præfatione reperies,

Cum gratia & priuilegio Cæsareæ
Maiestatis.

BASILEAE,
PER PETRVM PERNAM.
M. D. LXXII.

SECRETIORIS PHYSICAE STUDIO SIS

OMNIBVS, ERVDI-
tisq; ac pijs Alchemiftis patien-
ter agere.

G. GRAT. MEDICVS.

VONIAM non modò ex
sapientissimi Solomonis sen-
tentia, Theſauri abſcòditi nul-
la eſt utilitas: verum etiam bo-
norum hominum conſenſu, rerum in ſe
bonarum ſcientia, non premenda, ſed per
manus tradenda eſt. Quum ſcirem verò
iuxta doctiſſimi Galeni verba, eos qui
preclaros imitari ſtudent, non ſolere ea
in mediũ adducere que notiſſima ſunt,
ſed que, paucis nota: volui, Lectores cha-
riſſimi, nullius in ſententia reformi-
dans, optima quedam & vetuſta abſtru-
ſioris Phyſicæ, & ſecretioris artis ſcripta,
typis antea non vulgata, ſincerè & inte-
grè, ut ad me Dei voluntate peruenerũt,
longè tamẽ correctiora, vobis communia
facere: quo tandem certum via ducem,
& anigmatum enodationem haberetis.

AD STUDIOŒOS

Neg₃ enim sum nescius quot et quales ha-
tēnus, quos videre licuerit, editi sint in
hac secreta facultate libri: quorum, et si
quidam satis in se boni sint, licet obscuri,
aliqui tamen male coherentes centones
sunt, aut fragmentosi: nonnulli tam bre-
ues, vel anigmatibus ac parabolis pleni,
ut Oedipo sit opus, quo intelligātur: quos
nominatim perstringere nunc meū non
est. Neg₃ cuiquā labori peperci, ut quan-
tum fieri per me potuit, omnia huius ar-
tis studiosis peruia forent. Porro mihi ali-
quis, animum meum ex communi phi-
lautia metiens, obijciet, Si quid boni &
certi in his scriptis habeā: unde ditescēdi
sit spes, non credere se ut in publicū dem.
Certē (ut paucis respondeam) nisi mun-
do stultus essem propter Christum, neque
hoc, neg₃ (pro mea tenuitate) non mini-
ma quēdā alia fecissem. Sed verō alia et-
iam subest causa, cur alijs, quę secretō
quidam sibī ipsi seruant, ego libenter pro-
trudam: neg₃ enim vni dat cūcta Deus,
qui eam mihi, pro paterna eius providen-
tia, crucem dedit, ut tum aliās, tum præ-
sertim

ALCHIMIÆ.

*fertim iam annos decem, et amplius, ne-
 scio quo fato impeditus sim ac vexatus
 ab hypocritarum, amulorum, antichri-
 stianorumq; malitia, inuidia, superbia,
 auaritia, multorumq; aliorum (præfer-
 fertim aliquot potentium) ingrati-
 tudine: ita ut vix per vocationem meam rei
 familiari mediocriter consulere, nedum
 negotiosam & perdifficilem hanc artem
 commodè tractare valuerim: quo factū
 est, ut hætenus potētia quidem, non ad-
 eò longinqua, diues, actu autem ferè pau-
 per fuerim. Idcirco ne diutius quod alios
 mortales iuuare certò potest, apud me o-
 tiosè latèret, in lucem plerq; dedi: neq;
 despero quin aliquando futurum sit, ut
 bonus ac verè Christianus aliquis à Deo
 fiat, qui, cum illi hæc diuine artis scripta
 profuerint, quæ ipsi per artem typogra-
 phicam cōmunicauit, me quoq; si non por-
 tiuncule lapidis illius philosophorum, sal-
 tem frusti auri vel argenti participem
 faciat, aliorumq; ingrati-
 tudinem corri-
 gat. Ceterum nō est quòd aliquis huius-
 ce doctine filius agrè ferat, hæc etiam pra-*

AD STUDIOSOS

uis & auaris hominibus communicata esse: cū fieri vix possit, ut nisi quis verè pius sit, & scientiæ huius alumnus, optimum hac in re finem assequatur: imò ex his libellis nō pauci suos errores ac deuias cognoscentes, bonas horas ac sumptus melius collocabunt: nisi inani suarum quarundam receptarum (ut vocant) spe occacati, amplius stultescere velint, & sua perdere. Alij titulos tenus librorum studiosi, lecto titulo, librum rejicient non sine sannis ac dicterijs: ea enim est hoc tempore librorum omnis ferè generis copia, ut etiam optimarum rerum satietas homines capiat, aut saltem libros emere, ac ijs studere negligant. Ita fit, ut soli doctè philoponi & Deo amati, fructum immensum hinc capiant et proferant. Sunt autem hoc in nostro Volumine tot rerum naturalium et artium cognitiones, quæ mineralia ferè omnia et lapides, gemas, crystallum ac vitrum spectant, ut non pauci multa quæ arrideant et prosint inuenturi sint: de quibus amplius dicere desino, cū res præsto sit. Neq; ego nunc in subsannatores

ALCHEMIÆ.

natores vera Chymicæ apologiam texant, cū ne sophisticā potius (ad quam potissimū eorū tendunt obiecta) tueri velle videar, tum quoniam Præfatio cuiusdā doctiss. viri in Geberum ante annos 10. edita, sub Chrysogoni nomine (quem Osiandrum fuisse non dubito) his egregiè respondeat: fusius autem ac validissimis argumentis Ianus Lacinius in Opere suo paucos ante annos edito: vt alios recentiores ac vetustiores omittam, qui huius artis studiosis facile persuadeant. At verò qui scire nequeunt, aut nolunt, nesciant: cui Deus fauere vult, faueat: quem toto corde precor, vt in vltimis hisce temporibus optatum exitum huius perdifficilis rarissimæ scientiæ aliquibus pijs viris concedat, vt inde pauperes Ecclesiæ sanctæ suæ iuuari possint: in Dei patris, et Domini nostri IESU CHRISTI gloriam, in Ecclesiæ sanctæ catholicæ et Apostolicæ ædificationem, et confusionem omnis Antichristi suorūque membrorum. Bene valete.

IN PRIMO VOLUME
ne continentur.

- I. Chryssorrhœas, siue de arte Chimia dialogus.
- II. Lignum vitæ, dialogus Braceschi de materia lapidis.
- III. Tauladani Animaduersione in Braceschum.
- IIII. Demogorgon Dialogus.
- V. Speculum Alchimie Rogerij Bacchonis.
- VI. Correctorium Ricchardi Angli.
- VII. Rosarius minor.
- VIII. Albertus magnus de Alchimia.

In Secundo Volumine continentur.

- I. De Magni lapidis cõpositione incerto autore.
- II. Aristoteles de Perfecto magisterio.
- III. Liber perfectionis magisterij Arnaldi Villan.
- IIII. Efferarius Monach. de Thesauro philosoph.
- V. Practica Magistri Odomari.
- VI. Tractatus de Marchasita.
- VII. Epistola vetus de metallorum materia.
- VIII. Io. de Rupe scissa, de confectiõne veri lapidis.
- IX. Idem de Quinta essentia.
- X. De viribus aquæ ardentis.
- XI. Michael Sauonarola de cõficienda aqua vitæ.
- XII. Aqua aurea, balsamum & oleum nigrum.
- XIII. Ioan. Augustini Augurelli Chrysopœia, &c.

PRO-

PROLEGOMENA PER

G. Gratarolum.

PROprium artis vocabulum vero nomine à Græcis dicitur *χυμια*, id est fusoria, eo quòd metalla & illis affinia, sales scilicet, alumina & atramenta, quæ in igne fluunt, & in hac arte potissimum tractantur, *ἡ τοῦ χύματος*, id est fusilia dicuntur. Arabes autem (instar Ægyptiorum artem hanc callentes) hoc nomen à Græcis mutuati, suo more articulum preposuerunt, & Alchemiam dixerunt: alij barbarius, Alchimiam, Alcumisticam, vel Archimiam. Habet etiam hæc ars, vt reliquæ omnes, sua quædam peculiaria verba & vocabula, vulgo non satis nota: vt Aludel, Alembicus, Botus barbatus, Elixir, &c. quæ hoc priori libro, & alibi declarantur: partim abusiua quædam, vt imbibere pro irrigare, figere & fixare, pro efficere, ne materia in igne corrumpatur, & euaporet, ac similia. Sed ob dictionis impuritatem, non sunt isti spernendi thesauri: ingeniosissimi enim illo æuo homines rerum insignem cognitionem scrutâtes ex Philosophiæ principijs ac experiencijs, eloquentiam minus curarunt: id quod in Auicenna, Rasi, cæterisq; Arabibus & Latinis eos sequutis, videre licet. Archimia (inquit Panthæus Venetus) ab ar

PROLEGOMENA.

chos & mia Græcis particulis, quasi vnitaris & vnus veri consilij princeps. Sed vulgaris Archimæ maior est promissio quàm operis executio. de illa, inquam, sophistica in Ioannis 22. Papæ Extrauagante, sic habetur: Spondent quas non exhibent diuitias, pauperes Alchimiæ. Contra tales est pars seu lex consilij x. Venetorum 1488. 17. Septembris cum additione, vt vocât, incipitq; Tollenda sunt de medio, &c. non autem contra Voarchadumiâ, quæ (inquit Pantheus) Hebraicè significat aurum duarum rubearum, hoc est duarû cemétationum perfectarum.

Vocabula multa ad artem pertinentia idem declarat charta 54. & inde sui operis.

Cæterùm, fermentum apud Alchémistas dupliciter dici videtur: vno modo ipse lapis ex suis elemētis compositus & completus, in comparatione ad metalla: alio modo & propriè, illud quod est perficiens lapidem & ipsum complens: & sicut se habet fermentum pastæ ad aliam pastam, sic fermentum primo modo ad metalla. Neque fermentum fieri potest ex imperfectis, nec vera transmutatio. Neque generant res nisi sibi similia. Lapis philosophorum generatur à natura, ministrante arte, & diuina potentia volente manifestare. Componitur autem lapis siue Elyxir ex sulphure, arsenico, & argento viuo Phi-

PROLEGOMENA.

no Philosophicis, extractis omnibus ab vna sola petra seu terra metallica. Quæ verò illa sit num ferri fex, præsertim viridis, aut ferrum, aut terra quædam alba, seu argentum viuum, & Sol & Luna, vel aliud ex sequentibus probè lectis intelliges. Arnaldus inquit totum opus consistere in quatuor verbis: ea sunt Sulphur, dictum Mars & Marchasita: Arsenicum, dictum magnesia: Sal præparatum, dictum Argentum viuum: & Furnus albus, dictus Tutia. Ignorans naturæ principia, non adhæreat huic arti: quoniam potius erit appellandus Sophista, quàm Alchymista: nâ qui principia ignorât, finem non inueniunt. Lapidem vocât Alchymistæ omne illud quod non euaporat ab igne, & idem vocant corpus & substantiam: & lapis vnicus est & solus, tam ad album, quàm ad rubeum omnia metalla perficiens in aurum, vt tota clamat Alchemia. fufius quid sit, cum alibi videbis, tum proximi libri cap. 18. Modi verò & ordo agendi Elixir & lapidem, sunt, Calcinatio, sublimatio, descensio, solutio, destillatio, coagulatio, fixatio, & ceratio. Præparare autem, est superflua demere, & absentia supplere, sicq; notam in eis mittere perfectionem. his non indigêt Sol & Luna, sed reliqua. Quęcunq; corpora tardè funduntur, citò coagulatur, & è conuerso. Quoties sublimabis aliquod corpus cum commistione

PROLEGOMENA.

sublimati spiritus, toties lucraberis in projectione mille partes. In spiritibus sunt corpora in potentia, & in corporibus sunt spiritus in potentia. Tantum facit forte agens in breui tépore, quantú debile agens in longo: & ars accelerat ac festinat opus naturæ. Ex his igitur, multoq; magis ex sequētibus, responfiones patebunt ad obiecta quorundam, qui generalibus quibusdam rationibus nituntur, secretam hanc arté conuellere, cum vel nihil ipsi tétare sint ausi, vel vulgare aliquid, & erroneum aggressi, spe frustrati sunt. Vanum, inquit Aristotel. est omittere sensum propter rationes, cum experientia, teste Galeno, rerum sit magistra: quæ tamen suis etiam rationibus, tanquam altero pede nititur. Porrò hæc scientia certior est (cum re ipsa nitatur) & paucioribus nota quam Iudæorum Cabala: neq; sua vetustate suis que post Deum authoribus caret: quâuis aliquorum principum tyrannide & avaritia, artificumq; ignorantia & impostura, pessum multoties ierit, vel adeò malè audierit, vt iam omnis generis homines pudeat in Chymistarú albo censeri. Et noui ego aliquos aliàs doctos, qui domi ac priuatim pro viribus huic arti incumbunt, publicè autem voce aut scripto, ne scilicet stulti mundo videantur, eam scommatibus, ac sannis ac apertis cõtumelijs, quantú in eis est, irrident ac vituperant.

Sed

PROLEGOMENA.

Sed abundet quisq; in sensu suo: modò etiam me huius practicæ scientiæ studiosis laboratoribus prodesse pro viribus haud ægrè ferant: vtq; vice cotis fungar, acutù redere quæ ferrum valet exfors ipsa secandi. Sed iam in huius etiam commendationem legat & sequentia qui velit.

Scimus lapides esse qui metalla firma tingunt tinctura. Si enim tutia æri bullienti sit iniecta, ex rubore in citrinitatem vertit: auripigmentum verò in albedinem, licet aliquantulù corrumpat: quam corruptionem meditari vitando sapientis est. Parum etiam stanni multa æris frustra in albedinè mutat, licet nimium desiccet. Capilli verò humani argentum citrinât: cortex mali granati ferrum congelat in chalybem: & hæc experientibus apparent. Si ergo ista sine subtilitate & commistione id operantur, nō est dubium quin sit propinqua potentia, quæ ea & istis melioris & alijs commistis perficiat. Adhęc, non rarò experientia ipsa rem esse possibilem & certam ostendit, licet qui faciant, ijdem pro posse rem occultēt. Atq; vt ex antiquis non nihil adducam, auctor est Suidas, item Orosius lib. 7. cap. 16. & Paulus Diaconus in vita Diocleziani Cæsaris, postq̃ Achillem Aegyptiorum ducem 8. menses in Alexandria Ægypti obsessum profligasset, eū omnes Chymicæ artis libros diligenti studio requisitos

PROLEGOMINA.

conflagrasse, ne reparatis opibus, Romanis repugnaret. Ita sanè *χημεία*, quæ metalla cruda aut adusta in meliora transformat, adeo non est ars noua aut incerta, vt ignarum vulgus putat. de cuius origine & vtilitate vide etiam Præfationem Euonymi Philiatræ in suum Thesaurum: & sequentia quoq; satis testabuntur eius certitudinem.

De Chemia, vel Alchimia, sic scribit Robertus Constantinus in suo Nomenclatore insignium Scriptorum Parisiis edito.

I 5 5 5.

De hac arte, sicut & de Cabala diximus, qui aliquid memoriæ prodiderit, nullus antiquus author inuenitur, siue id inuidentiæ factum sit, siue ignoratione. Non desunt tamen qui illud famosum apud poetas Iasonis *χρυσόμεινον δέρμα*, id est vellus aureum, librum fuisse interpretentur in vellere, vel macrocolo cōscriptum, qui ipsam artem, id est auri argentiq; conficiendi rationem contineret. Fabulas interpretes vtroq; trahunt: & licet vnicuiq; pro animi arbitratu affingere. Quantum ad me attinet, verum sit nec ne, susq; deq; habeo. Certum est historia tamē, & rerum gestarū annalibus, Diocletianum principem huiusce artis conquisitos libros omnes curiosè exussisse, *διὰ τὰ νεώσφι δέντα Αἰγυπτίους, πρὸς τὸ μὴ πλοῦτον ἐκείνοισ ἐκ τῆς τοιαύτης πρὸς ἰνεῶς τέχνης.* Hoc artificium luxatō verbo,

PROLEGOMENA.

verbo, Alchymiam vocant, vel Archymiam, quasi dicas ἀρχήου χυμίων: alij vocant χυμίων, vel χυμίων, alij χυμίων. Qui verò de hac aliquid scripserunt hi sunt:

Arnoldus de Villanoua.

Auicenna ad Alsem philosophum.

Blemidas ἑὲ χυμίων, liber Græcus, manuscriptus in regia Galliæ bibliotheca.

Geberus Arabs, cuius expositor Ioannes Braceschus Vrceanus.

Ioann. Augustinus Pantherus (vel Panthæus) scripsit Arsetheoriam transmutationum metallicarum cum Voarchadumia.

Isaac monachus scripsit ἀρχήου μέθοδος ἑὲ πῶς εἶναι ἀρίστη τὰς π. ἀρ. τῶν μὲν πῶν, in regia Galliæ bibliotheca, manuscriptus, Græce.

Morieni cuiusdam Alchymisticus liber circumfertur, non impressus.

Philippus Vltadius edidit Cælum philosophorù: qui tamé ad rem medicam spectat.

Raymundus Lullius scripsit (præter cætera multa) de Secretis naturæ, siue quinta essentia. Hunc ego inquirendo comperio, apud Anglos, re quidé vera præstitisse, quod suis libris pollicetur: & in arce Londini, iussu regis probatissimum aurù confecisse, mihiq; genus numi ostensù est, quod adhuc appellant Nobile Raimundi auri videl. puri & obrizi, summæque indicaturæ. Ipse in libro, quod Testamentù vocat, fatetur se hanc

PROLEGOMENA.

artem ex Arnaldo de Villanoua comæuo suo didicisse. Quem Ioan. And. in tit. de Crimine falsi attestatur, laminas aureas excudisse, quæ ex auro ex Arrugia quæsito, aurifodinis quæ extracto, bonitate nõ cederent. Scripserunt etiam alij multi de hac arte, quorum libri nõdum impressi sunt: inter quos est Rosinus philosophus, & Rogerius Bacho, cuius legi Alchimix speculum.

Zosimus author Græcus asseruatur in bibliotheca Regia: scripsit de sacra arte. de Cõpositione aquarum *νεοσοφιστων*, de instrumentis & caminis. Sunt & alij huius artis præceptores, vt Christianus, Heliodorus, Theophrastus, Archelaus, Pelagius, Ostanes, Olimpiodorus, Democritus, Dioscurus, Synesius, & Stephanus, cuius est liber de Magna & sacra scientia. Omnes hi Græci sub nominibus antiquis, mihi tamen recentes videntur. Est etiam liber Chymisticus, comitis Treuisini. Hactenus Robertus. Cæteros qui nosse cupit, legat in fine Geberi vltimò à Ioan. Petreo editi, vel Bernæ impressi eius sumptu: item Euonymum Philistrum, Ioan. Langij epistolam 53. & vltimum folium cap. 18. lib. 2. de Abditis rerum causis Ioan. Fernelij, medici & philosophi doctissimi & præstantissimi: atq; alios recentiores, vt Ianum Lacinium nulli spernendum.

CHRYSORRHOAS,
SIVE DE ARTE CHIMI-
CA DIALOGVS.

Chryſophilus, Theophrastus.

Perpetuam illam ac com-
munem hominum mise-
riam deplorare non fa-
tis possum, cum videam
omnia ea, in quibus bo-
norum etiam vix vmbre
versantur, tam esse diffi-
cilia ac intricata, vt nancisci illa nedum mil-
lesimus quisque possit: naeta tandem, tam
celeri pede nos fugiant. At ea rursus, qua
cum atrocitate, periculis, omni denique ma-
lorum aceruo coniuncta sunt, ita nobis con-
stanter immineant, vt conspirasse in huma-
nam perniciem iudicari possint. Momen-
to enim pessum imus, miseria, paupertate,
infirmitate, doloribus obruimur: vt au-
tem felices simus, vt ditemur, vt sanemur,
multis annis opus est: vt non indigeamus,
vix vlllo seculo nobis contingit. Etenim
quantum res meas attinet, in ea planè con-
ditione versor. Nam cum à vitæ meæ quasi
exordio, nihil prius (quod fateri tamen pa-
lâm erubescō) in optatis habuerim, quàm

vt admodum ditescerem: atq; ipsius auri sitis me totum corripuerit, absolutam tamen id consequendi methodum nondū sum consequutus. Desperans licet voti me futurum compotem, extrema tamen quæq; experiri lubet, ipsamq; artem, quam Alchemisticam vulgus dicit, iam aliquandiu intermissam, fauente Mercurio, rursum aggrediar. Sed video obambulantem illic Theophrastum ab Hohenheim, hominē, si quem Germania vnquam tulit, huius artis absolutum artificē, quē si eam in sententiā perducere possum, vt mihi in hoc natatu adiumento sit, futurus sum proculdubio hominum felicissimus. Ipsum primò magnificis promissis, post etiā minis aggrediar. Salue amicorū præcipue, ô Theopraſte. Theop. Saluus sis & tu, ô lepidum caput. Sed quid solus hîc oberras? quid negotij est, quòd ita anxie tecū obmurmuras? Aspiciebam te iandudum non sine magno risu, iactantē brachia & caput, micantem digitis, calcitrātem pedibus. Bacchico te correptum furore existimabam. Chryf. Nō Bacchico, ô bone, sed Pluti enthusiasma te sum percitus. Theophr. Quid Plutum murmuras? nos Plutum illum irrequietum prorsus dæmonem, ad Plutonis cancellos relegatum cupimus, & vitę potius tranquillæ dabimus operam. Chryf. Te quidem a uthore sperarem, me eam posse tranquillitatem

DE ALCHEMIA. 3

tatem consequi. Tua in manu mea salus est: qui si mihi adiumento esse velis, effecturum me id scio, vt breui simus ambo hominū pri marij. Theop. Ego quidem, ó Chrysophi le, quantum in me est, omni meo consilio & auxilio (modò id cum manifesto meo periculo coniunctum non sit, adesse tibi non refragabor. Verum quid rei sit, breuiter exponere. Chryf. Nò dubito quin ad aures tuas peruenerit, quantū ego non opum tantum & pecuniarū, sed (quod est preciosius, temporis iacturæ, circa eam scientiæ persuasione, quā Chymicam eruditiores nomināt, fecerim: pudetq; fateri, quod negare nò possum, quā ego à nequissimo illo hominum genere, qui se Alchemistas & Philosophorum discipulos scilicet, iactitant, sim miserè delusus: quodq; est grauissimum, quantum ego meæ valetudini, ob foetidæ fuligines, halitusq; teterrimos, quos in cauernis Trogloditarum more delitescēs, pertuli, nocuerim, quorū omnium iactura tam ingens est, vt etiā illa quæ inde comoda, re omni absoluta, colligi potuissent, nullius momenti æstimanda sint. Theop. Ha, ha, hæ: disperream, nisi ego (quanuis rerū omnium essem inscius) id ipsum subolui. Quum enim me se præterito hortensem illam tuam domunculam præterirem, tam foedum quendam fumum, atq; atrum ex subterranea illa fornice

erumpentem animaduerti, vt Auernaleis i-
 bi fauces esse crediderim, in quibus Cani-
 dia suis lemuribus dapes decoxisset. Verùm
 ne sinistram de tua prudentia opinionem
 conciperem, obstabant in primis tua autho-
 ritas, deinde quòd summo loco natus es: po-
 stea maturior ætas coniuncta cū rerum ex-
 perientia, postremò tot manifestissima e-
 xempla, quibus alieno saltem periculo cau-
 tiorem te redditum nunquam dubitasset.
 Persuadere itaque mihi non poteram, te il-
 lis rebus quæ manifesto cum detrimento
 sunt coniuncta, multò minus scelestissimis
 fycophantis, ac ipsius veræ artis calumnia-
 toribus, animū potuisse aduertere. Chryf.
 Ego verò cautus in hac re fui, quantum de-
 bui. Verùm ne ego intétatum relinquerem
 id, quod tot autorum communi calculo in-
 dubitatum redditur? præsertim quum o-
 mnia quæ ad hoc negotium pertinent, à tam
 multis antiquis & recentioribus magni no-
 minis Philosophis diligentissimè sint per-
 scripta? postremò quū mihi nec ingenium,
 nec opes, nec ocium, aliæue rei bene geren-
 dæ occasiones deessent. Sed quid de exem-
 plis? quum tu solus (quem finem huius ar-
 tis assecutum, obq; id omnes felicem prædi-
 cant) multorum mihi instar satisfacias? Qui
 si rebus meis desolatis opem ferre, & meam
 classen in mediis vndis cū procellis luctan-
 tem

tem in portum deducere velis, faciam vt statim intelligas, quantum tibi ornamenti ex mea amicitia, autoritate, potentia, imminet. Theoph. Agnosco crocodili lachrimas. Chryf. Quid dicebas? Theop. Dixi me tuam agnoscere beneuolentiam: atamen ex illo tuo sermone intelligo, me (quæ tibi ad consulendum elegisti) hac in re minime satisfacturum. Te namq; posse fieri voti compositæ, vt vitæ, atq; adeò animi tranquillitatem ex eo quod mente tua versas, nancisci possis, tam est honestati, imò ipsi rationi cõsentaneum, quàm si Vestales Ithyphallica celebræt. Atq; vt hæc ipsa luce clarius intelligas, efficiam: si de artis Chymicæ, vi ac natura (quantũ ad meam quidem cognitionem peruenit) quædam altius repetere liceat. Chryf. Id verò iandudũ expeto. refer. Theop. In primis existimes oportet, artem Chymicam esse scientiarum omnium vt ingeniosissimã, sic humano generi maxime vtilem, imò necessariam, ita vt (quemadmodum postea intelliges) non sit indigna, vt totam aliquis circa eam ætatem infumat. Ea tamen latius quàm credebas, patet. Vniuersam itaq; tum eã quæ circa metalla, tum eã quæ circa metallica versatur, duplici constitutam differentia existimabimus: Altera Physicis orta principiis, & ex ipsius sympathiæ & antipathiæ rationibus emanãs, sum-

ma cū laude & admiratione est coniuncta. Altera talis quidem esse videtur. Videri itaque quā esse mauult, Ergo Sophistica est: Cuius euentus quum fallax sit, à nemine sapientum vnquam, ab illis verò, qui cum vulgo sentiunt, ferè omnibus, recepta est. Prior illa, ex naturæ secretis (vt dixi) admirādos, pulcherrimos, salutare etiam, ne dicam diuinos effectus solet proferre ex illa: quædā ab ingeniosis hominibus eruta sunt atq; inuenta, sed ita vulgata, vt artes amplius dici non mereantur. Quædam huius scientiæ vires nondum quidē inuentæ: quæ maiori in numero esse creduntur. Et sic arcana meritò nominanda sunt. Tertiò, Quædam inuenta quidem sunt, sed ea paucissimis atq; ferè nemini (nisi cui summus naturę moderator id demonstrauit) tot seculis constiterūt. Ex quibus omnibus vnum illud præcipuum, totius artis Chymicę scopus, ac verus finis, miro certè artificio, altoq; silentio semper absconditum: vt inter arcana illa, adhuc connumerari debeat. Quo factum est, vt pleriq; hominum, id non esse in rerum natura, constanter magis quā verè affirmare audeāt. Ad hunc scopum pertingendum, quum tot ingenia frustra laborarint, toto (quod aiūt) oberrantes cælo, vt tamē aliquid egisse vulgò videantur, humanæ sapientiæ inhærentes, ad alteram illam, quam Sophisticam di-

xi, vt confugerēt, consultum esse duxerunt: atq; sic aureo hamo (vt postea dicam) piscati sunt. Chryf. Expone hæc exactius: nescio enim quæ inuēta huius artis, quæ nondum inuenta dicas. Theop. Chymica inuenta (vt præcipua persequar) sunt partim circa metalla ipsa, partim circa metallica. Circa metallica hæc ferè possunt constitui. Quædam ex metallis permiscere simul vt aliquid aliud esse appareant, exempla cuius factis sunt vulgata. Quædam etiam immutare, solidiora reddere, colorem in plerisq; mutare, ponderi adicere, aut (quod facilius) detrahere, molliora quædam, alia duriora efficere: omnia tamen hæc absq; villo fallendi studio. Alia circa metallica versantur, cum metallis nihilominus connectendâ: vt sunt deaurationes, deargentationes (lubet enim nunc verbis vtî insolentioribus) ipsæ separationes: in quem vsu aquæ illæ potentissimæ paratæ sunt. Ex quibus indagatæ sunt metallicorum vires admirandæ. Illinc deprehensæ metallicorum cum metallis amicitia atq; odium, quod sympathiâ rectè dicimus: vt antimoniij, hydrargyrij, sulphuris, caphuræ, chryfocollæ, plumbi cinerij, plumbi candidioris, & si qua sunt alia, cum auro, argento, orichalco. His succedit pulueris pyrici inuentum, admiranda sua vi, tonitrus imitans, ac fulgetra, eousque nunc progressum,

vt absq; strepitu eundem ferè impetum retineat. Huc pertinet scientia, qua vitrũ in longissimas lineas deducitur. Item conficiendi specula: in primis verò quæ ex electro exquisitissima fiunt: quamuis alia quæ combustionia nominantur, ex optica disciplina, ab Archimede primũ inuẽta, prodierint. Braſtearum itidem, quę gemmis supponuntur, compositio. Omitto, vt ea quæ ad varia remedia pertinent, commemorem: quum nullum ferè medicamentum ab his immune sit. Nõne exhalationes vniuersæ, quas distillationes nominant (quarũ extremum Quinta essentia à recētioribus dicta) arti Chymicæ sunt obnoxia? Nõne colorum præcipuæ compositiones? Nõne nobilissimi illi ac saluberrimi suffitus, & odores admodum preciosi? Ne de reductionibus omnium ferè simplicium in tenuissimos spiritus dicam. Neque silentio præterire decet fusiones metallicas, quibus vix quidquam est ingeniosius, accuratius. Postremò & illud inuentum meritò referendum, quo mappæ & mantilia, item & mensæ fiunt, quæ non aqua, sed ignibus eluuntur, nec tamen vitiantur. Quæ omnia præclarissimæ Chymicæ artis beneficio, ad nostram cognitionem, iam dudum peruenerunt. Chryf. Intelligo quæ dicis ad amussim omnia. Quæ autem ea sunt, quæ nondum inuenta dicis?

Theop.

DE ALCHEMIA. 9

Theo. Quasi verò de ijs verba facere liceat, quæ in rerum natura nondum sunt. Inueniri tamen multò plura posse non dubito: veluti vitrorum absque igne mollities, electri compositio, lapidum durissimorum fabrefactio, aquarum tenuissimarum, quibus miranda peragi possent, excoctio: & quæ huius generis adhuc latent. Chry. Superest vt iam ea, quæ inuenta quidem artis Chemicæ dixisti, sed paucissimis constare, nunc nobis recenseas. Theo. Ea sunt: Vitrum in adamantinam duriciem perducere: Morbis desperatis ex metallicis præstantissima, subitaque remedia exhibere: Imò quod omnem excedit admirationem, hominis naturam ab imminentibus morbis immunem conseruare: & sic quasi dicas senectam excludere. Adde & illud cõtra omnia venena, venenatorumque vim, antidotum exquisitissimum certissimumque, quale nuper à Miseno quodam rustico, seu fossore metallico, casu potius quàm consilio, ex re (vt audio) neglectissima confectum: quod sui ipsius experientia multoties ipse author comprobauit. Postremò quòd eorum omnium quæ hactenus enumeravi vim atque efficaciam longè excedit: id est, certa ac compendiosa methodus, qua subtilissimi atque tenuissimi spiritus parantur, quibus absoluta metalla, & multiplici proportione auctiora, & subtiliora, (nulla

prorsus tentata fallaci metamorphosi, siue substantiæ immutatione) redigi possunt.

Chry. Euge Theophraste, hoc iam dudum, vt proferres, expectabam: dimissis itaque cæteris, quæ dixistis, omnibus hoc solum diligentius examinabimus. Huius ego ob experimenti indagandi fiduciam tot expensarum pertuli, tot libros, à varijs orbis partibus ad me perlatos, perlegi: Eos interpretados tot eruditissimis commisi. Verùm (quod est miserissimum) frustratus spe omni in medijs procellis, vt prius dicebam, hæreo. In quibus etiam mihi, tanquam ad Sirenios scopulos, conueniendum, admodum timeo. Te itaque solum ex multis, quorum consilio usus sum, habeo reliquum, qui mihi & illam methodum indicare, & quæcunque ad hoc negocium pertinent, explicare potes. Theo. Vt ex illis tuis libris, cuiuscunque tandem gentis dicantur, possis, id quod vltimo à me loco dictum est, comprehendere, non minus operosum est, quàm ex Tantalii hortis fructus decerpere. Vt autem illi tui consultores, qui tibi suam tibi in hac re operam pollicentur, id præstare possint, tam est facile, quàm ebur atramento candidum reddere: quum ij ferè vniuersi impostores sint, aut stulti, qui sibi ipsi tum alijs persuadere audent, se ea intelligere quæ nesciunt. In libris autem quasi omnibus mera continentur ænigmata, meræ
ambages

DE ALCHEMIA. ii

ambages & tenebræ, nulli etiam Oedipodi extricabilia. Chry. Quare igitur (si hæc ita sunt) tantundè operis, illi scriptores *μαθημάτων* circa hoc negocium adhibuerunt? cur tam audacter absolutam hominibus scientiam atque institutionem pollicentur? The. Hoc quidem, vti refers, factum ab omnibus ferè, vt non negarim, ita mihi quatuor potissimum rationibus, quo id committerent, videntur esse inducti. Primò vt exercerent ingenia hominum ociosorum. Secundò, vt ansam præberent ingeniosis, pleraque celeberrima simul & utilissima, quæ inde manarunt, indagandi. Tertiò, vt curiosos homines, item auaros, quiq; adeò aurum sitiunt, miserè (vt par erat) vexarent, eorumque opera & laboribus (non sine illorum magna delectatione atque risu) abuterentur. Nonne hoc toties factum ab eis intelligis, quum eidem rei, plura nomina passim indiderint, quàm ipso Ioui olim cognomina fuerunt ab idolorum cultoribus imposita? Postremò vt testatum posteris relinquerent, se naturæ secreta ipsasque actiones physicas intellexisse. Chry. Cur ergo nõ tacere potius, quàm verbosissimis commentarijs, ea, quæ nemo vnquam intelligit, maluerunt perscribere? quibus diligētius inspectis in eam ducor sententiam: meras esse nugas, rerumq; vmbas, ab ipsis impostoribus aut dæmone potius

quodam Plutonico, ad euertendum plerofque confictas. Theo. Ne hoc vniuerfaliter affirmes oportet & Chryfoph. Verùm tacere illis, mea quidem pace, licuiffet quasi omnibus. Quòd autem præter figmenta in aliquorum libris nihil effe dicis, facis tu more illorum, qui de re non intellecta, nec vifa vquam, iudicant, ac quemadmodum cœci de coloribus. Fateor librorum magnum effe aceruum, quantum ad meam quidem cognitionem peruenit, omnes circa hoc negociũ impeditos, quorũ magna pars indigni funt, vt ab homine ingeniofo inſpiciantur: & tamen Hermetis, Auicennæ, Auerrois, & ſimilium nomine circumferuntur: quum illi nothi ſint, & ab Europæis hominibus iſdemq; barbaris, compilati: veluti, vt paucos referã, à Richardo Anglico, Gilgilide, Chriſtoph. Pariſienſi, Morieno, Roſino, Stephano, qui ſe omnes philoſophos (ſi dijs placet) nominare audent. Huc pertinent libelli, qui Mariæ ſororis Moyſi titulum mentiuntur. Rurſum aliorum extant commentaria, ſi cum iudicio legantur, ferenda quidem, nec lectu indigna: ex quibus tamen vt te expedias, Theſei filo opus eſt. Quorum ex antiquioribus primum locum Gebri ſcripta obtineant & Simpliſſij. Recentiores ſunt Io. de Rupeſciſſa, Rogerius Baccho ferè, & Aloifius Marlianus. Nullus tamen ſanioris fuiſſe mentis deprehen-

prehenditur, quàm Ioan. Augustinus Augu-
rell. Chry. Deus bone, cur ego nō tantum
ante annos plures intellexi? Verùm tu re-
bus desperatis fer remedium. Theo. Qua-
si verò me possis vti consultore, qui ab om-
nium illorum, quos vnquam hac de re verba
fecisse intellexisti, *ἐκ δὲ τῶν ἁπάντων* (quòd aiunt)
opinionè dissideam, non quidem quantum
ad ea pertinet, quæ huius artis beneficio in-
uenta & vulgata sunt. Illa enim vera esse me-
thodica experientia comprobauit. Quòd si
circa illa velis versari, poteris non magno di-
spendio occupatione honesta, non sine va-
ria iucunditate ætatem transigere. Exempli
loco sint metallicæ fusiones, quibus non a-
nimalcula solùm & solidiora, sed & herbæ,
flores, imò minutissima quæque possunt ac-
curatissimè exprimi. Item distillationes, vt
nominant, quarum beneficio non herbæ, &
succus tantùm, sed & lacrimæ arborum, imò
lapides & ipsi silices, in olea, in aquas, in spi-
ritus deduci possunt. In his & similibus. (si
expetis) tibi gratificari non grauabor. Chr.
Quid tu mihi de fusionibus, & distillationi-
bus narras? Ego longè mihi maiora de te
sum pollicitus. Intelligis quid velim. Et vt
vno verbo dicam: Id in primis scire cupio:
An permutari metalla, & quibus medijs pos-
sint, an ignobiliora in nobiliora, inq; aurum
purissimum. Quòd si id fieri posse dixeris: su-

perest vt , qui illi spiritus aut principia sint quibus huiusmodi transubstantiatio (vt illi vocant) fiat, exponas. Nam esse hæc tibi perspecta non potes ire inficias. Theo. Absurdum est te ea à me discere velle, quæ ego nunquam scire me sum confessus: quarum rerû ego ipse experientiam nunquam feci. Te vero inanem insumpsisse hætenus operam & insumpturum deinceps, imperitia physicarum rerum quam satis manifestas, te prodit. Hæc enim recepta sunt à physicis axiomata: Ex nihilo, nihil posse generari. Generationis autem cuiusque principia (vt sine verborum ambiguitate dicam) cum eo quod generare nituntur, non dissideant oportet, sed quòd plurimum (vt infra dicâ) cum eo participant. Ita nec ex ovo fit metallum, nec ex metallo cœcòdilus, cum vice versa alterutrum fieri possit. Et tamen longè absurdiora peragere conatus es. Vtque ad tua ininterrogata apertius respondeam: Permutari metalla, præsertim illa quæ pondere & tenuitate disident, non possunt. Aurum autem gravitate & soliditate sui à cæteris disidet: Ergo, de alijs quæ in prædictis vix disident, non dicam: neque id ad tua interrogata pertinet. Chry. Attamen nec ipsi Arabes antiquiores non negant, quod tu pro falso soles asserere. Theo. Imò tu illorum dicta non es assensus. Cur non illud dictum, quod oraculi illis

loco

loco esse solet, diligentius examinasti? dum aiunt: GENERATVM DEBERE AD SVA PRINCIPIA reduci. Inunc & tuas ambages profer & somnia, Veluti transsubstantiationem, aut generationem rerum artificialem, siue ex nihilo per artem: quæ absurda sunt à naturæ legibus in quibus sympathia nulla. Huc pertinent ea quæ toties repetita, ac veluti in triujs recantata sunt, vt referre denuo pœniteat, dum dicūt: Rerum omnium esse materiam quãdam primam, quam Hylem nominant: & ex ea generationem perpetuam. Illa autem materia prima, ad generationem comparata, potentia est: in seipsa verò actus: & econtrariò: Quarum respectu potentia non est, eas nūquam suscipiet (vt in superiori exemplo patet.) Complexa verò à forma cui tunc subiacet, actum consequitur. Et, quod etiam huc pertinet, Ipsam materiam primam non temerariò quæcunque peragere, sed certam in se retinere quantitatem, quam indefinitam dixere. Atque hæc quidem quum sint manifestissima, tu tamen vnà cum tuis sycophantis insanire maluisti. Et quæ naturalis ratio materiæ primæ conuenire statuit: tu incendijs, atque vstionibus subijcis: quum negare non possis, te omnem generationis persuasionē ex ignibus petere: quum ignis nec elementum sit statuendum, nec generare possit, sed

exterius omnia reuocare: quum materia ge-
nerans intus omnia reuocet. Chry. Assenti-
 ri tibi possum, quum id pernegas quod etiã
 ipsis Arabibus est receptissimum: quod non
 metalla solùm, sed ipsa metallica ignibus
 tam multifariam subijciant. Theo. Eadem
 semper chorda oberras. Iam non de metalli-
 cis operationibus amplius loquor: sed de re-
 ductiõne generatorum ad sua principia. Ara-
 bes equidem, vt mecum non dissentiant, à
 Zoroastre didicerunt, ignis naturam esse vt
 omnia consumat, consumptisque omnibus,
 vt vnà pereat. Cœlestis quidem caloris pro-
 prium est generare, non ignei. Chry. At ij-
 dem Arabes dicunt, Generationem omniũ
 metallorum constare his principijs, hydrar-
 gyrio scilicet & sulphure. Ergo ex hydrargy-
 rio & sulphure aurum confici potest. Theo.
 Si cinnabarim dixisses, fortassis assentirer:
 Verùm an non vides aliud esse conficere, a-
 liud generare? Exemplo fiet res dilucidior,
 idque crassa, vt aiunt, Minerua proponam.
 Si grana tritici decem quis tibi obtulerit, &
 dicat panem posse ex ijs infinita proportio-
 ne confici, quum id ipsum tu intelligas, faci-
 lè credis: & generationem, quæ ad hoc requi-
 ritur, ipsamque moram, quum non ager sed
 tempus, (vt in prouerbio est) spicas profe-
 rat, subintelligis. Quòd si hominem, aut ex
 remotissimis Indijs, aut Islandia oriundum,
 edocere

edocere hæc velis, qui neque sementa; neque messem vnquam vidit: tuque nolis cum illo apertè agere, sed mera ænigmata præscribas, veluti terram primò calcinandam, terendâ, grana soluenda, defodienda, sublimanda, postea coagulanda (agnoscis opinor tuas voces) & excoquenda: Ille ni fallor, intelligit, terram aratro sulcandam, vertendas iterum glebas, sementa iacienda certo ordine & quâtitate, expectandam eorum quæ nascuntur maturitatē, demesso iam multiplici frumento, non sine opera transmutanda in panem. Et illa tamen ænigmata quæ tuis libris continentur, magis sunt inexplicabilia. Chry. Verissima quidem narras, verùm ad id, vnde digressus es, redi. Dicebas generata ad sua initia reduci debere, id quæ naturæ esse consentaneum. At qui hoc mihi videtur esse impossibile. Theo. Imò mihi (quamuis experientiam non fecerim) admodum facile: tamen *vix xv & thise* ☉. Exempli loco fit. Qui ab synthite vinum artificiosius cōficere volūt, hoc vti possunt compendio. Si in tenuissimum spiritum ipsam herbam perducāt: cui tanta vis inesse potest, vt vnicum mystrum toto quadrantali infusum, id totum in sui naturam rapiat, saporem & odorem absynthij exprimens? Cur non simile quiddam, circa metalla quoque euenire possit, non video. Chry. Eiusmodi sunt quæ refers vt fieri non

possit, quin totius negocij experimenta feceris, aut quoties lubet, experiri possis: quamuis constanter id dissimules. Nihil igitur aliud iam expecto, quàm ut calamo arrepto, rem totam mihi perscribas. Theo. Sed quorsum est hoc à me exigere? Si enim hæc exactè scirem, iam nosti mysteriorum eam esse legem inuiolabilem: Secreta quæ dicuntur nõ debere esse manifesta. Deinde, si quid tale tentassem aut experiri voluissem, id quæ faterer apertius, Sequeretur, ut aut negociũ non successerit: tum me ridendum omnibus præbeo: & similis tuis illis erroribus existimandus: Si verò successisse dixerò, & hoc plerique intelligerent. Iam intelligis id non esse posse absque manifesto meo periculo. Cum ut ingenuè dicam, hoc tale sit negocium, cuius actiones, nulli ferè priuato homini vnquam sine detrimento, ipsis autem regibus sæpe exitio fuere. Ergo nec sapienti quidem optandum, nisi a deo absoluto, ut etiam omnium opum affluentiam spernere possit, & nullius rei indigere. Iam quæ (ni fallor) intelligis quæ fiat, quòd huius scientiæ archana ad paucissimos tot seculis deuenierint. Chry. Ego verò existimo, nullis omnino scriptis & libris hæc arcana vnquam commissa, sed quemadmodum de Hebræorum Cabaladicitur, traditione solùm posteritati constitisse. Theo. Etsi hæc sint verisimilia,

atta-

attamen est verissimum, hanc scientiam olim fuisse etiam absque omni furo & obscuritate, sed apertissimè libris commissam: & ab Asiaticis ad Græcos Europæos deuolutam. Chry. Quasi verò potuisset à Græcis hominibus vanissimis tanta caligine sopita, latuisse, quam vix apud Cimmerios in densissimis tenebris occultam esse licuit. Theo: Rectè tu quidem de Cimmerijs: sed difficile est custodire quod omnes perunt. Quod verum esse in thesauris deprehendis, qui tanto periculo effodiuntur. Item in absolutæ formæ fœminis, quæ tot habent insidiantes. Verùm legisti ne de Argonautarum apud Poetas in Colchum expeditione? Chry. Imò illorum adparatum & profectiōnem ex Apollonio Rhodio didici. Theo. Animaduertistine, in illa totam latere de artis Chymicæ inuentis historiam? Chryf. Minime. Theo. Id ipsum suboluisse Aloisium Marlianum arbitror, qui suos de hac arte commentarios, Vellus aureum nominat: Magnum enim quiddam fuisse credendum est, ob quod tantum itineris & molestiarum, tentato primùm pelago Græciæ proceres, duce Iasone, insumerent. Arietem itaque vel leris aurei nihil potius fuisse credendum est, quàm pelles & libros quod pergamenum postea dixerunt, aureis conscriptos literis quibus vniuersa huius artis arcana continerentur.

bantur. Suspensum verò in Aetæ Colchorum regis penetralibus, & in ipso templo, non sine perpetua hominum custodia. Quo ineffabili thesauro, à Medea filia, amoris infania percita, hospitibus ostenso, non infinitas tantùm habuisse diuitias, sed & alia miranda peregisse credendum est. Præsertim cum exiguo negotio, quod nullis alijs medicaminibus fieri potest, Aesonem socerum decrepitum firmiori valetudini & quasi iuuentæ restituerit. Neque verò hæc tanquam fabulosa penitus rideas: cum senectus nihil aliud sit quàm naturalis caloris imminutio. Imminuitur autem, cum motu prohibetur: ergo quod vires illius conseruare potest, imminutionem potest cohibere. Expende an non ipse Apollonius metallorum passim in suo poemate mentionem faciat. Chrysope. Dij boni næ tu te ipsum argutè mihi prodidisti? Ex his tuis dictis certior factus sum, te in ipsis absolutæ scientiæ penetralibus versari. Nonne & tu idem multoties præstitisti? Iam verò id pernegas? Nonne tu deploratissimis morbis tulisti superbas? cum medicorum scholas nunquam sis ingressus: sed solis illis tuis æthereis qualitatibus & abstractis, medicandi facultate omnes Europæ medicos anteuertas, illique palmam iam dudum tibi porrigunt. Tergiuersari ergo illud diutius sine graui mea offensa non poteris

teris. Theoph. Etiam si hæc pro veris agnoscerem, nosti tamen à sapientibus esse dictum: Quod occultum esse vis, nemini dixeris. Fateor me quidem ex metallorum, tum metallicorum energia atque efficacia, multa ipsius Physices auxilio deprehendisse, quorum praxis ad vtilitatem publicam ipsamque medendi artem plurimum confert. Me verò tentasse quidquam privati mei emolumenti ergò, nemini vsquam potest esse perspectum, cum intelligam id regibus ipsoque Iasoni fuisse exitio: qui à propria coniuge, fortè quia incautius hoc mysterium tractasset, vnà cum liberis funditus euersus, liberi autem cum aula regia exusti. Expende iam, obsecro, an tale quidpiam homini sapienti optandum sit: quantumque, tu hodie mihi, vt sapere incipias, pro meis monitis sis obligatus, præsertim cum luce clarius perspectum tibi sit, quàm miserè in ipsius Chymicæ sophismatis, sis versatus, & pisces aureo hamo ceperis. Cùm que infinitis (quantum ego quidem scio) idem acciderit, vt deiecti tum valetudinem, tum bonis omnibus: id postremò sunt moliti, vt malint videri quàm esse huius artis periti, potiusque esse credant aurum e-mentiri, quàm aurum possidere, cum miseris omnibus, id habentes solatij, vt pœnarum socios habeant quoscunque possunt,

eosque circumueniant, in manifestissima di-
 scrimina perducentes. Chryf. Tanta vsus
 es argumentorum vehementia, vt animum
 meum ab ijs, quibus addictus erat, omnino
 diuerterint. Itaque nec verbum quidem am-
 plius de hac re faciam, si vnica de re saltem
 fuero per te admonitus. Rogo itaq; vt aper-
 tē indicare mihi velis, quo iudicio, ego non
 libros tantum sophisticos atque nothos sed
 & ipsos sycophantas, artisq; calumniatores,
 prima fronte dignoscere possim. Theo. Id
 ego in tui gratiam breuissimis exponam. Ac
 quantum ad libros spectat, nihil pestilētius,
 in hoc negotio irrepisse scias, quam aliquot
 illorum nugæ, qui se exposituros antiquorū
 scripta pollicentur, & interpretes se iactant.
 Quo nomine (ironicè) Lullus strenuè se ex-
 ercuit. Qui vt plerasq; scientias, ita & hanc
 artem fœdè conspurcauit: cumq; omnes ar-
 tes docere nititur, ipse verò ne vnā nouit:
 eò dementiē peruenit, vt prius docere velit,
 quàm discere: ita huius etiam Sophisticæ &
 imposturæ antesignanus esse voluit. Huius
 farinae libellus ille est, cuius initium, Omnis
 sapientia à Deo, &c. in quo nugator ille (vt
 suis verbis dicam) omnia Philosophorum
 enigmata enodare: offendicula & errores o-
 ffendere, de tenebris in lucem se reducturū
 pollicetur: tandem vbi barbarica loquacita-
 te multum est præfatus, in intricatiores La-
 byrin-

byrinthos lectorem dimittit, quamuis illum suum librū Semitam directā nominat. Res profectò risū digna, persuadere sibi eorum scientiam, quę nunquam didicit, existimans vniuersum mortalium genus tam esse stupidum, quā ipse est, donec propriā ignorantiam cum summa ignominia eruditionibus manifestat. Hęc prolixius refutare visum mihi fuit, vt illum homunculum, qui se Philosophum nominat, & sapientiam sibi à Deo tributam, insipientiæ arguerem. De antiquorū scriptis tātum periculi non est. Secundò, ex sermonibus protinus impostorem cognoscēs: Cum statim à primo congressu, Hermetis lapidem, lapidem (inquam) philosophicum, lapidem sanctum, tonat. Hoc enim primum insanix argumentum est: Si deinde aliquot annorum expensas perferendas dicat: si de specubus subterraneis, furnellis, rectis, incuruis, apertis, occultis, obliquis, pendentibus verba fecerit, si de vstionibus igneque perpetuo aut saltem diuturno, si de carbonibus vallium, montium, si de vitris arboreis, si de exercitio maioris & minoris operis, si de Mercurio philosophico, de rege antimoniij, de luto sapientix, de duodecim aquis ad id pertinentibus, Sed quis omnem stultitiam breuibus comprehendet? Eum itaque qui huiusmodi sonat, dicatque esse ad hoc institutum necessaria, aut insa-

num iudica, aut impostorem, aut vtrumque. Quòd si tentare aliquid cum eo perrexeris, intelliges breui quod cum Græcis exclamare tibi liceat *αἰθρακες ὁ θησαυρὸς πέφυκεν*. Illum hominem, in tuam hortulanam protinus cryptam detrude, & ad hydrargyrij decoctionem & arsenici compelle: vt ita celerem sibi interitum, in exercitio humano vsui necessario, stipendij loco, consciscat. Quòd si in aliquem cui omnia huius artis arcana possent esse perspecta (qualem nullibi esse crediderim) incideres, mihi nunquam fiet verisimile, illum te vera artis mysteria edoctrum: cum satis manifestum sit, quid potentiores satrapæ in illos, à quibus reconditas scientias addiscunt, tandem moliantur, ac quam ipsi mercedem pro immensis laboribus referant, nisi malint magnificè esse miseri, & in aureis compedibus per omnem ætatem degere. Id non negarim posse peritorum conuersationibus quantū ad omnes præclaras scientias spectat, mentis tenebras discutere. Quod & ipse Socrates, nulli scilicet, se vnquam scientiam administrasse fatetur: sed quemadmodum medicus non quidem visum præstat, verùm deterfa caligine, aciem in obiectum dirigit, ita & circa scientias contingit. Maximè verò in absoluta Chymicæ nostræ cognitione locum id habere, sapientibus est perspectum

Etum : quibus equidem (si modò velint)
 ditescere , vt est facillimum , ita insipienti-
 tibus (qui nihil prius in optatis habent)
 maxime arduum. Sapientiæ autem præ-
 mia ipsas diuitias esse , quæ cum mira va-
 rietate ærumnarum coniunctæ , & ipsius for-
 tunæ ludibrio expositæ sunt , nemo vnquam
 sanæ mentis fatebitur. Igitur nec optandæ.
 Quumque hæc ita se habeant , intemperan-
 tia tamen hominum , & sapientiæ inopia ,
 cum affectuum pertinacia coniuncta , ipsiq;
 (vt Sophocles dicebat) cupidatum furen-
 tes equi , ita multos agunt præcipites , vt mi-
 seram hanc atque precariam vitam , eiusque
 commoda , pluris quàm omnis veræ felici-
 tatis rationes faciant. Quibus euenire ne-
 cessum est , vt priusquam sapere incipiant ,
 extremum infortunium , & ipsa ^{ATÆ} , illo mi-
 serando casu fœdoque interitu
 deiiciat atque pes-
 sunder.

26 LIGNVM VITÆ
DIALOGVS, CVI TI-
TVLVVS EST LIGNVM VITAE, IN
quo etiam Geberi Philosophi expositio succincta
continetur, Italicè compositus ab experto & docto
Sene Ioanne Bracesco Brixiano, nunc primum ve-
rò ab eius autographo in Latinum
versus à G. Gratarolo
Physico.

INTERLOCVTORES,

Discipulus artis, & Raimundus.

ALVE Magister Raimunde.
Raim. Bene veneris. dic mihi
quinam es, & quorsum venis?
Disc. Tuæ sapientiæ fama, o-
peraq; tua præferūt te omnium
scientiarum cognitione præditū esse: quan-
do quidem verò innatus sit omnibus homi-
nibus appetitus, & potissimū senibus, vt
diutius viuant: ideo licet annorum grauis,
ex Longobardia discessi, & huc Maioricam
in insulam veni ad te, solummodò vt ex te
remedium addiscam, quo etiam annos ali-
quot citra morbum me contra mortem tue-
ri possim. Raim. An nescis Deū vitæ no-
stræ terminum posuisse, quē præterire haud
liceat? Disc. Non peto auxilium vltra ter-
minum illum à creatore nobis impositum,
sed contra multas infirmitates & debilita-
tionem

tionem radicalis humidi & innati caloris: nam & antiqui Patres, qui plus annis quingentis vitam protrahebant, aliquam possidebant medicinam, qua diu sine aliqua infirmitate ipsorum vitam sustentabant. Raim. Primi Patres ita vivebant, quia sic erat Dei optimi voluntas, ut ex longa illa hominum vita citò humanum genus multiplicaretur. Disc. Cur ergo non omnes tandiu vivebant? Raim. Plus vivebant qui primis parentibus proximiores erant, eò quòd primi à Deo immediatè creati fuerint optimè temperaturæ, simulque longioris vitæ: quæ temperaturæ bonitas proximioribus magis communicata est, quàm remotis. Disc. Igitur primi omnes illi diutius vivere debuissent, quum nihilominus Scriptura sacra paucorum mentionem faciat: & aliqui, licet non ex illis primis, annos quingentos excessere. Raim. Primi anni non tam longi erant & duodecim mensium, ut nunc sunt. Disc. Non assero fuisse duodecim mensium, sed tamen longos. Nam quum Moses in duce à Domino Deo ascitus est, ut Hebræum populum ex Ægypto educeret, tunc primum annos quadraginta numerabat: atque ideo si anni illi non æquè ac nostri longi erant, parum certè aberant: & propterea doctores nostri rimantur eorum longæ vitæ causam. Raim. Terræ fructus meliores erant, & a-

ptiores humanæ vitæ sustentationi ante diluuium, quâ post. Disc. Omnes ergo diuixisse debuerunt: quod tamen verum non est. Raim. Non omnes æquè forti complexione erant præditi: nec omnes, iam natura in Adam corrupta, temperatè viuebât: ideo pauci annorum centum ætatem superabant. Disc. Possibile ne est, tot inter homines non plures viginti, aut viginti quinque extitisse, qui robore complexionis polerent? haud equidem credo. & præterea multi Deo amici temperatè viuebant, quî tamen centum annos minimè viderunt. Raim. Primi lignum vitæ habebant, quod eos à morte tuebatur. Disc. Quàm primum à terrestri Paradiso expulsi fuerunt, eo ligno priuati sunt. Raim. Adâ plenus scientiæ fuit creatus, & naturalium rerum omnium cognitionem habuit: & cognouit res, quæ humanam vitam protrahere poterant, & eas aliquos successores docuit, & illi alios aliquos. Et ideo primi non omnes diuixerunt, quòd non omnibus secretum hoc reuelatum fuerit. Disc. Tu ergo, in quo scientiæ omnes sunt infusæ, doce me hanc medicinam, quam Adamus aliquot descendentes docuit, qua noningentos annos vitam degebant. Raim. Conseruantia medicamina & admodû durabilia esse debent, & à corruptione remota: nam quum huma-

num

num corpus à corruptione seruare debeât, ea in primis durabilia sint oportet: secus magis corrumperent, quàm seruarent. Ideo volentes in iuuenibus humidum radicale ac calidum innatum seruare, & in senibus amissum restaurare, & eos veluti ad iuuentutem reducere, quo ad vires, opus est incorruptibilem substantiam sub lunari globo reperiibilem eligere, ipsamque in medicinam & cibum suauissimum præparare, ita vt per os assumpta, quasi statim per totum humanum corpus penetret, illudque quasi incorruptibile reddat. Disc. Salua reuerentia, mihi videtur impossibile quod nuper dixisti, & rationem addam. Raim. Dic, quia libenter audiam. Disc. Res omnes corporeæ à Deo in humanum vsum creatæ, aut sunt elementa, vel ex elementis & contrariis genita, ideoque corruptibilia: vbi ergo erit medicina hæc tam incorruptibilis? Videmus etiam omne genitum, à suo simili generari, & à suo contrario corrumpi, vt inquit Philosophus septimo Métaphysicorum. Quod ergo deperditum est ex humana carne corruptibili, regenerari debet & acquiri per aliam corruptibilem rem, vt videmus in cibus corruptibilibus, qui virtute caloris naturalis corumpuntur, & transmutantur in stomacho, in hepate, & membris: & nutritiæ potentie vi humanam in carnem conuertuntur.

Si ergo medicina incorruptibilis est, haud poterit sic in carnem humanam verti: sicut cœlorum materia transmutari nō potest in materiam elementalem. Raim. Doctè loquutus es: at putāsne in rebus elementatis aliud nō inesse, quàm corruptibilia elementa? Disc. Ex quānam ergo re simul cū elementis elementata sunt composita? Raim. Ex subtili substantia, seu radicali humiditate, ac intrinseca, diffusaq; per partes elementales, quæ simplex est, & admodum incorruptibilis: quæ diu in suo vigore conseruat res ipsas: & sapiens natura istud ordinauit, quia diutius in indiuiduis conseruari satagit, & perpetuò in speciebus. Et quamuis in generatione vniuoca animalium omne animal sibi simile generet in specie: nihilominus in generatione cessabili, quæ per corruptionem generantis fit, genitum differt à generante in specie yel genere: vt videmus in cibus, ex quibus illud generatur quod ex humana carne deficit vi caloris intrinseci, & extrinseci. Neque propterea dico hanc medicinam prorsus incorruptibilem esse vt cœlum: sed quia genita est ex materia super alias, seu aliarum respectu incorruptibili, & facta est simplex ex separatione omnium corruptibilium elementorum: quæ si debite conseruaretur, duraret annorum decem milia sine corruptione: & per os sumpta corpus

pus humanum diu seruetur incorruptum. Hac ratione periti medici semper nos hortantur, ut cibis minus corruptibilibus utamur. Disc. Mihi videtur hæc opinio similis illi quorundam Philosophorum, qui dicebant Salamandram solo igne viuere, & alecem sola aqua, talpam terra, & chamæleontem solo aere: quæ opinio falsa est, quia nulla res elementata uiuit ex simplici elemento, sed ex his uiuit, ex quibus etiã componitur, ut inquit Philosophus. Homo ergo non posset viuere ex sola illa humiditate radicali, simplici, & adeò incorruptibili. Raim. Non dico hominem ex ea sola medicina posse viuere, sed ea utens cum aliorum ciborum moderatione posset ad veterum Patrum ætatem accedere, qui in paradiso terrestri non solum vitæ Ligno usi essent, sed etiam aliis fructibus. Disc. Utiebantur primæ Patres hac medicina? Raim. Hac uti debebant ad producendam vitam. Disc. Poterantne uti re meliori qua se tuerentur à morte? Raim. Naturaliter loquendo nulla erat in toto mûdo hac melior medicina: nam iuxta Philosophi sententiam 10. Metaphys. In omni genere vnum quoddam est, quod primũ in eo genere gradum tenet. Et quia medicina hæc genita est ex incorruptibili & efficaci materia (ut intelliges) quæ sub cælo sit, ideo primum te-

net gradum in ordine medicinarum conseruatiuarum. Disc. Ergo aliud esse nequit quàm Lignum vitæ. Raim. Iam tibi dixi, secundum Mosis scripturam eos fuisse priuatos ligno illo. Disc. Fortassis Moses, qui sua in iuuentute instructus fuit in omni Ægyptiorum scientia, & nouit hanc diuinam scientiam (vt Vincentius ait in suo Naturali lib. 7.) loquutus est cum aliqua obscuritate, vt & cæteri Philosophi. Raim. Nolo plus vel minus quàm deceat credere. Disc. Fortassis est herba illa qua Medea Iasonem ad iuuentatem reduxit, & qua cum Æsculapius suscitabat ferè mortuos. Raim. Ea est quidem medicina, sed ne dicas herbam. Disc. Dicunt Poetæ herbam fuisse: Raim. Antiqui sub fabulis poetiis hanc scientiam occultarunt, & parabolicè loquuti sunt. Disc. Qualis est hæc similitudo? Raim. Quum hæc medicina paratur, semel fit viridis vt herba: ideo rem vegetabilem nominarunt & herbam. Hac de causa Metuendus Hermetis discipulus, de hac materia loquens, dicebat, O quàm similis est vegetabilibus ob viridem colorè. Disc. Cur herba esse non possit, quum herbæ tot virtutibus cateant, & viribus? Raim. Medicina hæc haud fieri possit ex rebus vegetabilibus aut animalibus, neque ex re aliqua ab eis manante. Disc. Quæ est ratio? Raim.

Cùm

Cum ea super omnem elementatam rem incorruptibilis esse debeat, necesse est ut trahatur à materia super omnes à corruptione aliena. Disc. Tu tamen in libro Secretorum naturæ dixisti, ut eam à vino rubeo extrahamus. Idem affirmat Ioannes de Rupescissa. Alij dicunt à chelidonia herba: alij à sanguine humano. Raim. Ne decipiaris, neq; simplici literæ Philosophorum in hac scientia credas: quia ubi apertius loquuti sunt, ibi obscurius, id est, ænigmaticè, aut per similitudines. Disc. Qua similitudine hoc in loco vsi sunt? Raim. Senior philosophus dicit: Hæc res conuertit ex colore in colorem, de sapore in saporem, & ex natura in naturam: ideo multiplicata sunt eius nomina. Mireris philosophus dicit, Cur factus est rubeus, antequam foret albus? Respondet, bis fit niger, bis citrinus, & bis rubeus. Quoniã igitur bis fit rubeus ut vinum rubeum, & sanguis humanus, nempe post putrefactionem, & in ipsa distillatione, ideo antiqui per similitudinem loquentes, nominarunt vinũ rubeũ, sanguinem humanum, & similia. Disc. Crederem animalia plus virium medicinalium habere, cum etiam sint quacunque alia re inanimata nobiliora. Raim. Animalium excellentia nõ versatur aut existit circa proportionem & commistionem elementorum, sed in anima consi-

stit. Et quia supradicta medicina fit ex substantia corporea & materiali, ideo meliora sunt quædam mineralia, quorū compositio durissima est & fortior animalibus: quorū compositio, quo ad corpus, debilis est & facilis corruptionis, paucæq; virtutis. Videmus animalia occupata circa res altas & sublimes, priuata esse vilibus & infimis: ideo mineralia quædam, quæ nullam habēt operationem intellectualem & sensitiuā, maiorem habent vim corporeā cæteris animalibus. Disc. Si medicina hæc confici nō potest ex vegetabilibus, neque ex animalibus, possētne elici ex medijs mineralib⁹: vt sunt sales, alumina, atramēta, marchasitæ, antimonium, sulfura, & argentū viuū communia? Raim. Neq; etiā ex his. Disc. Sunt tamē admodū durabilia. Raim. Non sunt super omnia efficaciora & incorruptibilia. Disc. Quis hæc corrūpit? Raim. Ignis magnus. Disc. Ignis omnia corrūpit & dissipat. Raim. Nō corrūpit humidū radicale elementorum, neq; eorū calidum innatum & radicale. Disc. Quamobrem? Raim. Ob illorum homogeneitatem, & durissimam, ac fortissimā compositionē & colligationē, & ob vaporosam mistionem & longissimā & temperatissimam decoctionem in minera. Disc. Concludere ergo vis, hanc medicinam fieri debere ex humido & calido radicalibus.

calibus metallorū. Raim. Videmus metalla quę mille annos defossa iacuerunt sub terra in Romanis antiquitatibus, adhuc incorrupta esse, & nullum detrimentū ferē se-
 fisse: cogita ergo quantū duraret eorū humi-
 dum radicale perfricatū, distillatū, & à qua-
 cunq; corruptibili & elementalī parte sepa-
 ratum. Hac de causa Geb. lib. 2. cap. 12. dicit,
 Videmus rein distillatā fieri magis purā, &
 melius custodiri à putrefactione. Disc. Vn-
 de vis metalla tantā habere vim supra om-
 nia elemētata? Raim. A cœlo. Disc. Res
 duræ non recipiunt vim cœlestem, quia cœ-
 lis nō obediunt: videmus sigillum nō impri-
 mere suam figurā in duro lapide, sed in mol-
 li cera. Raim. Corporum cœlestium radij
 in nullo elementorū tanta vi & potestate v-
 niuntur, quantum in terra: quoniam ipsa est
 proprium & firmū retinaculum virtutū cœ-
 lestium, & centrū eius sphærarū: & propte-
 rea ipsa est productiua rerū mirabiliū, nem-
 pe vegetabilium, animalium & mineraliū.
 Hermes dicebat, genitricē metalli esse terrā,
 quę fert ipsum metallū in ventre suo: & ter-
 ram esse metallorū matrē, & cœlum patrē:
 ex eoq; terrā in montibūs concipere sylue-
 stribus & planis, & aquis, & omnibus aliis
 in locis. Verum est tamē, quòd dum terra in
 sua permanet duritie, nil potest producere,
 quoniam non obedit mouentibus: sed quia

36. LIGNVM VITÆ

continuus motus cœlestis, & Solis, aliorumq; planetarum virtus, terram ipsam continue excoquit, ideo alteratur & subtiliatur: & subtiliores partes virtute Solis eleuantur in fumum. Ideo vires cœlestes, quæ continue à cœlo fluunt, & in terram penetrant, inuenientes materiam simplicem, subtilissimam, spirituales, incorruptibilem, lucidam, perspicuam, & nature ingenio præparatam & aptâ ad recipiendum influxus cœlestes, ob similitudinem quam inuicem habent, nobiliter infunduntur in ipsum duplicem fumum metallicum radicale. Cumq; materia ipsa spiritualis diutissimè fuerit in ea spiritualitate & cœlesti obedientia: quoniâ substantia metallicorum principiorum vniformis est ac homogenia, quæ longissimo tempore & in mille annis induratur, vt dicit Geber lib. 1. cap. 7. Ideo cœli in illam infuderunt plures ac plures mirabiles virtutes, quâ in quacumq; alia re, quia in ea plus operati sunt. Et hæc est causa maximè metallorum virtutis super omnem aliam rem elementatam. Illud autem verum est, quod cum post diuturnum tempus hic duplex fumus & spiritualis vapor venerit ad duritiem metallicam, quamuis cœlestes retineat vires, nihilominus impeditus & suffocatus à terreatate & duritie, eas vires præ se ferre non potest. Sed volentes nos eas vires cœlicas in lucem producere, remouemus

mus terreitatem & densitatem metalli, & illud ad primam simplicitatē reducimus, quę sufficienter decocta, tantam ostēdit vim, vt quasi subito humana corpora immutet, & ea reducat ad verā sanitatem. Disc. Quod nunc dixisti, perplacet: sed an non melius foret ex gēmis, quān ex metallis supradictam medicinam parare? Raim. Quamobrem? Disc. Quia incorruptibiles admodū sunt, & valde medicinales, & pluribus pollent cęlicis virtutibus quān metalla. Ideo Hermes & eius assēclę dicebant, omnes rerum inferiorum virtutes primitus esse in stellis, & imaginibus cęlestibus: easq; vires aiebant descendere in res naturales, nobiliter & ignobiliter: nobiliter, quando materię ipsas cęlestes vires suscipientes sunt similes corporibus cęlestibus in lumine ac claritate: ignobiliter, cū materię sunt confusę ac fœculentę, in quibus veluti opprimitur virtus cęlestis. Quia igitur gemmę in substantia, lumine, perspicuitate, ac colore, similiores sunt corporibus cęlestibus quān metalla, qua de re ab aliquibus Philosophis nominantur elementales stellę: idcirco nobilius vires cęlestes recipiunt quān metalla, & meliores esse deberent ad faciendum hęc medicinam tam incorruptibilem & virtuosam. Raim. Fateor si totam substantiam in medicinam conuerteremus meliores es-

38 LIGNVM VITÆ

sent aliquæ gemmæ quàm metalla: quorūm virtus hac terreatate opprimitur, quæ radicali superuenit materiæ, in qua locantur vires cœlestes: sed quia, vt superius dixi, neq; metalla, neq; lapides recipiunt cœlestes quando sunt in metallorum forma, vel lapidum, sed quando sunt in forma vaporum, donec durecant. Et quia vapores, è quibus fiunt metalla, plus tioræ trahunt in ea spiritualitate ac similitudine cœlesti, quàm vapores è quibus gemmæ fiunt, ideo metalla plus vi- rium habent cœlestium quàm gemmæ. Disc. Quomodo possumus huiusce rei certiores fieri? Raim. Gemmæ in substantia propin- quæ sunt elementis: & earum prima mate- ria, primæq; elementales qualitates parum sunt alteratæ aut permutatæ à sua prima na- tura: & natura pauco artificio coagulauit & indurauit illas cum ea transparentia & clari- tate, quam habebant in ipsarum prima fu- mosa materia. Et idcirco quamuis duræ sint, & earum virtus aliquantisper ligata, nihilo- minus exerunt etiam vim aliquam cœlestem: quod non ita accidit metallis. Nam antea quàm introducatur forma metallica, opus est multa & longissima transmutatione, & elementorum contemperatâ, & purgatio- ne, & transmutatione sulphuris & argenti vi- ui, salium, & aluminum, & harum rerum lon- gissima decoctione. Quòd si gemmæ admo- dum

dum durant, non hoc euenit ob multam humidi radicalis & viscosi quantitatem, quod arctè simul partes colliget, quia illius parum sunt participes, & sunt facilis triturationis: sed ideo fit, quia coagulatae sunt à frigore: & in hoc natura parùm laborauit. Quoniam autem frigus coagulando poros claudit, & intus naturam calidam continet, ideo aeris calor aperire ac corrumpere non potest: sed ignis calor vehemens: qui, quamuis aliqua metalla corrumpat, eorum tamè humidum radicale corrumpere non potest, quod fit cum sicco terrestri fortissimè commistum & concoctum, ut in auro. His igitur duobus, nempe cum hoc humido & calido radicalibus, fit supra dicta medicina super omnes incorruptibilis & virtuosissima. Disc. Tot rationibus & efficacibus periuasionibus cogor id quod dixisti credere: sed velim scire, num hæc medicina fiat ex vno aut ex pluribus metallis. Raim. Morienus Romanus dicit, Scitote quod totum hoc non aliud est quam res vna sola, quæ patrem & matrem habet: & pater & mater eam crearunt & nutriuerunt: & ipsa est sui ipsius pater & mater. Disc. Huc loquendi modum non assequor. Raim. In metallorum generatione, sulphur est velut semine paternum, & argentum viuum ut materia fetus feminei. Disc. Ergo medicina hæc (ut dicere videris) fit ex vna sola re. Raim. Omnes Philosophi dicunt hæc medi-

cinam fieri ex vnica re, q̄ in se habeat quid,
 quid ei opus est ad eius perfectionē, nimirū
 ex corporibus, sole, aqua, spiritibus, anima-
 bus & tincturis. Et quāuis in præparatione
 diuidatur in plures, nihilominus ad vnā re-
 dit post præparationē partium separatarū.
 Disc. Si medicina hæc fieri debet ex vnico
 metallo, ergo aliud esse nō potest quā aurū.
 Raim. Quare aurum? Disc. Quoniam
 virtuosius est, perfectius, medicinalius, pu-
 rius, incorruptibilis, & incombustibilis
 aliis: nam eius partes fuere subtilissimæ, ho-
 mogeniæ, ac puræ: igitur ex conuenienti
 præparatione reductum ad puritatem, sub-
 tilitatem, & simplicitatē multo erit incorru-
 ptibilis & efficacius; & conuersum in me-
 dicinā suauissimā diutissimè poterit à cor-
 ruptione humana corpora seruare: & pro-
 pterea medici eo vtuntur contra multas in-
 firmitates, & præcipuè contra melancoliā &
 cordis tremorē. Et Geb. quoq; lib. i. cap. 17.
 dicit aurū esse medicinā, quæ corpus in iu-
 uentute lætificat. Et antiqui Poetæ hac de
 causa finxerūt Phœbum seu Apollinē fuisse
 inuentorem medicinæ & omniū virtutum
 herbarum. Raim. Concedo aurū in sui na-
 tura cæteris metallis perfectius esse: sed nos
 non præparabimus in medicinam totam
 metallicam substantiam, sed solū primam
 materiā radicalem, quæ vna & eadem est in
 omni-

omnibus metallis (vt afferunt omnes philosophi, & præsertim Philadelphus, & Albertus in 2. tract. tertij libri de Mineralibus capite 6.) & non est differentia inter ea, nisi ex accidentibus superuenientibus, & in maiori vel minori decoctione. Et idcirco dicere nõ debemus aurum in hoc opere cæteris præstare, quamuis in se perfectius sit, & minus accidentium habeat: Namque (vt dicit Geber libro primo, capite octauo) in depurando alia metalla per artificium reducuntur in puram & nobiliorem substantiam breui tempore. Et hoc inde euenit, quòd in se omnes causas habeant corruptionis & calcinationis, quas Geber scribit libro tertio, capite sexto, & facile reducuntur ad materiam primã suam, & separantur accidentiæ quæ superue nerant: id quod auro non contingit (vt affirmat Geber libro primo, capite 8. & Alber. 2. tract. lib. 3. de Min. cap. 5. & 4. lib. cap. 7.) ratio est, quòd non solùm habuerit fortissimã compositionẽ, sed quia prima mineralis materia est sal, aut vitriolũ (vt aliàs intelliges.) Et quia metalla debitè in sal verti non possunt nisi mediante conuenienti calcinatione (vt dicit Geber in toto Testamento) quæ calcinatio auro euenire non potest: quoniã debita metallorum calcinatio fieri debet sine vlla alterius rei mistiõẽ, sed cum proprio sulfure interno & adustibili (vt dicit Geber

lib. 1. cap. 13. & lib. 2. cap. 13. & 14. & lib. 3. ca. 6.)
 Quod sulfur adustibile non est in auro: ergo
 debite calcinari & ad primam materiam re-
 duci non potest: Et hoc confirmat Geber li-
 bro tertio, capite quarto dicens, Aurum ha-
 bere densam substantiam & sine sulfureitate
 comburēte, manifestam est ex eius omni o-
 peratione in igne, quoniam neque diminui-
 tur, neque inflammatur: Et quicumque illud
 calcinaret cum sulfure extrinseco, aut cum
 sale, aut cū aqua vitæ, aut aqua forti, aut Mer-
 curio, aut odore plumbi, & similibus alijs ex-
 ternis rebus, amitteret tempus & expensas.
 Ideo Geber libro primo, capite decimosепti-
 mo loquens de auro dicebat, Calcinator &
 soluitur sine utilitate. Et hoc fatetur Agrip-
 pa se esse expertū. Et ratio est, quia iuxta vete-
 rum opinionem, solum aurum est metallorū
 forma, & est species deducta ad ultimam per-
 fectionem: nam neque natura neque arte
 possit melius fieri. Disci. Iuxta Gebri sen-
 tentiam libro tertio, capite septimo, Artifi-
 cium vincit opus naturæ in hac arte: & hoc
 etiam affirmant alij Philosophi. Rai. In-
 telligunt de metallis imperfectis, in quibus
 facile separari queunt accidentia superindu-
 cta radicali materiæ, & ea magisterij auxilio
 reduci ad ultimam perfectionem: Et hoc
 Geber confirmat in libro Inuestigationis,
 capite de Præparatione aceti acerrimi. Ideo

Albertus in quinto de Mineralibus capite primo dicit, Omnium metallorum esse peculiare (scilicet imperfectorum) vt videantur esse incompleta in specie, ideo conuertibilia sunt in omnia. Sed vt idem Albertus libro tertio capite septimo dicit, Ars non permutat aurum: quoniam cum peruenerit iam ad vltimam sui perfectionem, quamuis pauca accidentia separares quæ eius radicali materiæ superuenerunt, non tamen eam efficeret meliorem: quâdoquidem (vt dixi) ad vltimam perfectionem peruenerit illi possibilem. Ideo Marsilius Ficinus dicit, Omnino falsum est credere, auri materiam ingredi humanum corpus, aut in substantiam potabilis conuerti: quoniam oporteret ipsum conuerti prius in sanguinem, & postea in carnem: quod impossibile est, propter eius duritiem, Ideo vanus est multorum labor, q̄ medicinas cum auro faciunt, aut eas inaurant vt deliciaiorib. placeant. Quòd si veteres Medici philosophi, & Poetæ aurum laudarunt, nõ intellexerunt de cõmuni auro. Disc. Est ne fortasse aliud aurum quàm commune? Rai. Quando vi ignis humiditas radicalis distillatur, simul cū ea distillatur suus naturalis calor in colore auri: & illud est aurum Philosophorum. Et de his duob. vaporibus loquebatur Alb. in 3. Met. dicens, Vapor humidus includens, & vapor siccus inclusus in illius ventre

simul eleuantur: & hoc fit vi caloris vtrunq; vaporem eleuantis, quoniam semper commiscet, & facit vt vnus essentia moueatur in alterius essentia. Ipse etiam Alber. in 4. Met. tract. 3. cap. 18. de his vaporibus dicebat, Ex natura misti siccum retinet humidum, vt sine ipso non euaporet: & humidum confert sicco quandam subtilitatem, vt cum eo euolare possit. Iste igitur vapor siccus radicalis, quoniam est aurei coloris, ideo antiqui nominauerunt aurum, & animam. Hermes de hac anima loquens quæ per distillationem portatur in ventre illius vaporis albi, dicebat: Portauit eam ventus in ventre suo. hoc totum occultarunt Poetæ sub Iouis & Ganymedis fabula. Hoc idem significare voluerunt dicentes, Iouem esse conuersum in auri pluuiam.

Et quoniam Virgilius huius scientiæ notitiam habuit, vt asserunt aliqui philosophi, & multis in locis obscure de illa locutus est: idcirco volo vt aliqua eius carmina declaremus huic scientiæ pertinentia, & huic loco admodum conuenientia. Dicit igitur in sexto Aeneid. auri ramum intra opacam arbore abscondi. Superius dixi hac in scientia partem vegetabilem esse sal, quod interdum viride est vt herba, & quod in eo erat occultus Philosophorum Sol seu aurum. Et arbor illa vocatur obscura & opaca ob suam terrestreitatem,

tem, quæ nondum est separata: Ideo vocatur Saturnus. Et aurum istud nominatur ramus, quia ex hoc vegetabili sale participat: & totum ostendit aureum colorem. Quia verò superius dixi quòd in manifesto seu extrinseco ad rubedinem vergat, & est lentus ac debilis is ramus: Ideo Geber in secunda descensionis causa vocat corpus debile. Sacer est Proserpinæ inferorum Deæ: per Proserpinam intelligit aquam mercurialem, aliter etiã Iunonem dictam, quæ inferni Dea fertur, quoniam ipsa omnia tenet ligata in centro terræ Martis: & ea separata, omnis pars soluta est. In distillatione trahit secum aurum istud (vt superius diximus) ideo dicitur illi dicatum, aurum istud cinctum est à clausis vmbri & obscuris vallibus: per quas significantur ferri terræ partes. Nemini ergo conceditur terræ viscera ingredi, id est terram à prædicto sale separare, nisi prius per distillationem nõ separetur dictum aurum, quod (vt ait Geber lib. 2. cap. 7.) nunquam separari posset à prædicta terra & sæcibus nisi per sublimationem. Et quoniam prædictum aurum Philosophorum in distillatione non confertim descendit (vt ait Geber in secunda descensionis causa) sed paulatim, guttatimque, vt ait Senior philosophus, ideo Virgilius dicit, Vno euulso, non deficit alter aureus. Quandoquidem verò huius scientiæ notitia est admodum pro-

funda: & vt inquit Geber, Seruatur in Dei potentia: ideo Poeta dicit omni studio querendam esse: Nam si Deus & Cœli te in hoc negocium deducunt, facile poteris euellere seu rapere dictum aurum, quoniam facile est. Sed si fortunatus non es, vt hanc scientiam eiusque materia: veram non calleas, nunquam posses prædictum aurum carpere neque cum duro ferro, id est à duro ferro. & hac loquendi phrasi vtuntur etiam Philosophi.

Mirerius philosophus dicit, Coquas quoque usque humiditas eleuetur in alembicum: quoniam ipsa est sudor similis auro. In cœlo philosophorum scriptum est, Exaltetur ignis usque ad quartum gradum per spaciū horæ, & exibat aqua in colore auri. Senior philosophus ait, Aurum huius lapidis, est aurum philosophorum, & est tinctura quæ est anima, cum qua ascendit spiritus. Dicit etiam, Nominat Hermes aquam albam illorum, aurum: quoniam anima tingens est abscondita in eorum alba aqua. Razes in Lumine luminum dicit, Oleum quod capit rubeum colorem est sulphur: & illud etiam est æs: & Soli comparatur & auro. In Philosophorum Turba scriptum est, Numus noster dum rubeus est, vocatur aurum. Dicit rursus Senior philosophus, Aquam nominarunt animam, quam Hermes vocauit aurum, quando dicit, Seminante aurum in terra foliata. Dis. Quid est hæc

hæc terra foliata, in qua hoc philosophorum aurum seminare debemus? Rai. Est mercurius præparatus, cū quo vnire debemus suū sulfur: quāuis intelligi posset in alio modo. Dif. Differe mihi hunc alium modum. Rai. Secundum Geberi sententiam in 3 lib. cap. 7. in corporibus metallicis sunt duę sulfureitates: quarū vna conclusa est in profundo argēti viui in suę cōmissionis initio: & hæc vocatur aurum, es, venus, numus, arsenicū, auripigmētū, vitrū, vitriolū, anima, ignis, aqua viridis, leo viridis, vinum, sanguis humanus, sanguis draconis, aqua permanēs ad differentiā aquę mercurialis, quę non est permanēs: quoniā illa est fixationis impedimentū. Alia corporum sulfureitas est superueniens, & fixa: & hæc vocatur sulfur, mars, vitrum, vitriolum, vinum & sanguis. Et quia hæc sulfureitas sublimat vt folia auri vel argenti & multorum aliorum colorum significatorum per Argi oculos in pauonis caudam conuersos. Supradictum verò sulfur dictum aurum, venus, & compar, vniri debet cum hoc alio sulfure marte appellato (vt ait Geber lib. 1. cap. 13.) & hoc fieri debet mediante aqua mercuriali, quę (vt dicit Geber lib. 1. cap. 15.) est medium cōiungendi tincturas & significata est per subtilissimum Vulcani rete, cum quo simul Marrem Venerem quę ligauit. Ideo Hermes dixit, Seminate aurum in terra foliata.

48 LIGNVM VITÆ

Arnaldus dixit, Aqua est medium quo iunguntur tincturæ, id est sulfura: quæ (vt dicit Geber supra capite 13.) sunt lumen & tinctura omnium corporum. Disc. Ne mihi amplius de hoc auro differas, quia certus sum aurum philosophorum non esse aurum commune, neque ab auro communi elicitur, sed bene credo ab argento communi debere accipi. Rai. Quis tibi hoc persuadet? Disci. Quoniam Luna in suo profundo est aurum (vt inquit Geber in Testamento) & tu superius dixisti, vt acciperemus illud philosophorum aurum, quod in metallorum iacet profundo. Et videtur etiam argentum esse perfectius alijs, & in igne incorruptibilis: Et multi medici eo vtuntur in aliquibus medicinis. Rai. Possem ea omnia quæ ferè de auro dixi respondere, quamuis inter ea sit multa differentia: Nam si præparaturi essemus omnem substantiam metallicam, melius foret argentum quàm alia: Sed quia non est quòd aliud capiamus quàm radicalè partem, & illud aliud sulfur supradictum quæ in omnibus sunt, ergo dicere non potes argentum in hoc opere melius futurum, quamuis in se perfectius sit. Imò quia perfectius est, ideo difficilius potest conuerti in primam & proximam materiam naturæ metallicæ, nempe in salem aut vitriolum: quoniã in se habet parum sulfuris adustibilis, & difficulter

culter calcinatur: quoniam (vt dicit Geber li bro 3. cap. 9.) corpora pauca terreitatis sunt difficilioris calcinationis. Ideo idem li bro 1. cap. 18. in fine, dicit, Argentum calcinari & solui similiter cū maximo labore & nulla vtilitate. Et quia Arnaldus in lib. perfecti Magisterij dicit, Metalli ad primā materiā reductionē esse facilem, ergo non intelligit de auro vel de argento. Disc. Dixisti duritiē metalli, causam esse quo minus radicalis substantia possit suas vires ostēdere: ergo si illud in aquā soluerō, poterit statim eas cœlestes vires ostēdere, & inde vtilitatem consequar: quod si vtilitatem non referrem, stans solūmodō in calcinatione ac solutione, viterius procedam ad coagulationem. Rai. Indebitē ac cum extraneis rebus radicale simul cū accidentali solues, & propterea non valebit, quamuis coagules; cum liber non sit à terreitate & alijs accidentibus: Sed dico tibi, quod neq; aurum, neq; argentum verē solui possunt, quia (vt dicit Geb. lib. 2. cap. 15.) Solummodō res quæ salis naturam habent, vel aluminum, sunt solubiles. Disc. Conuertam eos in sales. Rai. Indebitē conuertes in sales, cum in se causam calcinationis non habeant: Ideo erunt sine vtilitate. Quod si Medici & Philosophi dixerunt vt præparemus in medicinā, & quod in suo profundo sit aurum, intellexerunt de argēto Philosophorū.

Disc. Quale est hoc Philosophorum argentum? Raim. Sicut prima materia mineralis metallorū est vnum sal (vt dixi & dicemus) ita etiam volentes naturam imitari, conuertimus metallum nostrum in salem album vt argentum, & à Philosophis nominatur arg. & in suo profundo tenet occultum vaporē illum rubeum, sulphureum, dictum aurum: & de hoc argento loquuntur Philosophi. Ideo non oportet fundamentum aliquod (in hac scientia) iacere super aurum, aut super argentum cōmunia: quoniam omnes Philosophi dicunt, hanc medicinam fieri debere ex re vilissima. Morienus Romanus dicit, Ego tibi præcipio, vt in pōdere materialium pro hoc opere nihil expendas vllō modo. Alphidius Philosophus dicit: Hoc secretum non emittur, & inuenitur in via proiectum, vt quivis pauper habere possit. Disc. Tu cerebrum inuolueres non solūm mihi, sed Solomoni: Dixisti nos debere hanc medicinam facere ex metallis imperfectis, & nunc dicis fieri eam ex re vilissima: non sunt tamen vilissima metalla imperfecta, neque in vias projiciuntur, sed emuntur. Raim. Quamuis imperfecta metalla in se vilissima non sint: est tamen eorum calx vilissima apud ignaros, nam eam projiciunt in angulos semitarum: & ex ea tam pauperes quā diuites gratis habere possunt. Geber in libro Radicum dicit:

cit: Cum vidissemus corpora imperfecta, nostra experientia & ingenio præparata, & ab omni superflua corruptione mundata, nos ea inuenimus maioris claritatis & splendoris, quàm ipsa corpora naturaliter perfecta. Discipul. In primo fundamento dixisti, oportere, si fiat hæc medicina, vt fieret ex incorruptibiliiori substantia quæ foret intermixta ex elementis. Quæ ergo fieri potest ex imperfectis metallis, quæ sunt corruptibilia? Raimund. Superius dixi metalla imperfecta quo ad primam formam substantialem, esse ab igne corruptibilia: sed quo ad radicalem substantiam, esse super alias elementatas res, incorruptibilia. Philadelphus Philosophus dicit, humidum radicale metallorum in ipsorum calcinatione ob homogeneitatem & fortem metallorum unionem non consumi, nec separari, quemadmodum consumitur & separatur humidum lapideum, volatile & fugiens ab igne, sed metallorum humidum fixum est & permanens in igne. Albertus in tertio Miner. capite secundo dicit, Videmus omnia metalla etiam in magnis ignibus retinere ipsorum humiditatem. de qua radicali humiditate loquens Geber in secundo libro capite decimonono dicit, Quòd supra omnem humiditatem expectat ignis caloré. Disc. Dixisti metalla imperfecta quo ad formam substantialem esse incor-

ruptibilia : certum est partē radicalē esse per totā substantiā metallicam dispersam : ergo dum corrumpitur prima forma substantialis, simul cum ea corrumpetur substantia radicalis. Rai. Dicit Alb. in 4. Met. tract. 2. cap. 9. calorem vehemētem congregare partes homogeneas, & separare heterogeneas: nam ignis soluit humidum & separat illud à terreo crasso ea à se inuicem separando : cum verò humidum detineatur à terreo sicco, non potest taliter separari, & ideo distillare incipit cum terreo subtili, & ob ignem fortissimum funditur in vitrum: & tunc terreum crassum quod fortiter eum tenebat, in squamas vritur. Disc. Responsio hæc admodum placet: Sed nonne vis calcinare ac soluere tuū metallum? Raim. Spiritus fixus, sulphureus & quasi extrinsecus, dictus Mars, non soluitur: quia, vt dicit Geber libro primo, cap. tertio-decimo, non habet partes salugineas, sed subtiliatur cum aqua mercuriali significata per omnes acutas aquas, vt dicit Geber libro secundo capite quintodecimo, Pars Mercurialis simul cum sulphure suo intrinseco dicto Venere soluuntur, quia salis naturam habent: Et hoc modo carmina illa intelliguntur:

Soluere qui nescit, vel subtiliare metallum,

Corpus non tangat, Mercuriumq; sinat:

Nam soluere nequit fixum uolatiuū probè tenere,

Dictorum

Dictorum alterutrum facere si nescias.

Discipulus. In alio carmine dicunt,
Omnibus hoc dico, liquate corpora in aquam, &c.
 Quid per corpora intelligunt? Raimund.
 Quamuis interdum de humanis corpori-
 bus, tamē Philosophorum corpora sunt duo
 sulphura supradicta: vnum dictum Mars &
 sulphur: aliud dictum Venus & arsenicum.
 Geber libro 2. capite 17. dicit, Omnia corpo-
 ra sunt sulphur aut arsenicum: & hæc sunt
 medicina quæ coagulat argentum viuum.
 Hæc igitur corpora solui ac subtiliari de-
 bent, vt antea dixi, vt per minima vniri pos-
 sint: Ideo dicunt, Ex duabus aquis vnã ca-
 pite, quæ vobis magis placet, & facite quod
 dico: date illū potui vestro illi inimico. Dis-
 iam diu optaui hæc carmina Italica intellige-
 re, ideo mihi gratum erit tuam expositionē
 intelligere. Raim. Ex his duabus aquis sul-
 fureis, cape illam quæ aurum vocatur, & cō-
 iunge cum ea quæ ferrum vocatur, significa-
 tum per inimicum nostrum: & hæc coniun-
 ctio sit mediāte aqua Mercuriali, vt superius
 dixi. Disc. Quamuis hæc non intelligam
 nisi praxim videam, nihilominus verbis tuis
 credo, hoc tamen pacto, vt quæ videntur mi-
 hi dicenda dicam. Raimund. Quoniam &
 ipse libenter hisce de rebus loquor, idcirco
 dic quod tibi placet: eritque mihi gratum
 omne. Discipul. Quomodo poteris ex

aquis metallicis facere medicinam corporū humanorum, cum illæ sint fœtidissimæ, horribiles, corrosivæ, & tam acutæ, vt Philosophi dicant illas esse venenum pessimū: Nam Morienus Romanus de illo odore loquens inquit, Iste est odor qui assimilatur odori sepulchrorum, in quibus mortui sepeliuntur, Videmus thermarum aquas aliquam habere horribilitatem, quia dum per loca subterranea & mineralia præfertim sulphurea & bituminosa transeunt, trahunt secum partem aliquam mineralē & odorem metallicum vel sulfureū: ergo eo magis erit horribilis ea substantia metallica in aquam cōuersa. Rai. Quemadmodū fructus in æstatis initio sunt acerbi & austeri, quia sufficientem cōcoctionem & maturationem non sunt assequuti: & dum subinde à terra nouū humorem trahūt, non possunt sufficienter maturari & dulcescere, id quod fit longo æstatis calore, in quodum concoquūtur, & eorum humor maturatur, fiunt dulces & odorati: ita euenit nostræ medicinæ extractæ à terra metallorum: nam ante sufficientem concoctionem & digestionem ea est fœtida & horribilis: & dum eius vapores in decoctione saliant & ascendunt, non potest sufficienter dulcescere: Sed his vaporibus coagulatis, & sufficienter concoctis, acquirit mirabilem suauitatem & dulcedinem. Ideo Arnaldus in Rosario dicit, Dulcifica

cifica amarum, & totum habebis magisteriū.
 Discip. Superius dixisti iuxta Marsilij Ficini
 sententiam, aurum non habere cum huma-
 na carne conuenientiam vel symbolum ali-
 quod, nec in eam posse conuerti: ergo metal-
 la imperfecta minorem cum humano corpo-
 re affinitatē habebūt, & ex illis medicina fie-
 ri non poterit quę per os sumatur. Rai. Ve-
 rùm est metalla dum in metallorum substan-
 tiam perstant, quāuis cum aqua vitę subtilia
 rentur, non haberent affinitatē aut cōueniē-
 tiam aliquam proximā cum humana carne:
 sed corrupta forma prima durissima, & de-
 ducta ad ipsorum primā materiā sufficienter
 purificatā, concoctā, & dulcificatam, tunc ha-
 berent eam affinitatem & cōuenientiam cū
 humano corpore, quam habent alij cibi aut
 medicinę cōseruatiuę, quamuis hæc foret
 multò alijs efficacior. Disc. Hęc tam efficax
 medicina possētne omnes curabiles infirmi-
 tates sanare? Raim. Dixi iuxta philosophi
 sententiam 10. Metaphys. In omni genere v-
 num esse quod primum gradum teneat in eo
 genere: & quia diuersi gradus reperiuntur in
 medicinis: & aliquę plus vel minus operan-
 tur in curatione diuersarum infirmitatum, &
 in humano corpore à corruptione seruan-
 do, ergo necessarium est medicinam reperi-
 ri, quę super omnes virtuosa sit, & potens
 ad sanandas omnes infirmitates, & ad tuen-

dum corpus à corruptione. Et hæc est no-
 stra medicina, quia genuita est ex efficaciore
 & incorruptibiliore substantia quæ sub cœ-
 lo sit. Scimus etiam, appetitum naturalem
 non posse vbique & in omni parte, suo pri-
 uari effectû, vt ait philosophus. Et quia o-
 mnis res naturaliter perfici desiderat, quan-
 tum suæ naturæ possibile est: ideo hic appe-
 titus naturalis qui est in medicinis vt perfe-
 ctissimæ sint, & vt possint omnes morbos cu-
 rare, oportet vt in aliqua adimpleatur: & hæc
 erit nostra medicina. Videmus etiam sub-
 stantiam subtilem & formalem in quantita-
 te materiæ submersam, non posse suas vi-
 res exerere: sed quo magis spiritalis est &
 formalis atque à materia separata & à quan-
 titate, eò magis suas vires extendit in mul-
 tos effectus. Quoniam autem medicina no-
 stra composita est ex spiritibus subtilibus &
 materiæ simplicis & quasi sine materia ele-
 mentali, ideo sine vlllo impedimento extēdi
 potest ad omnes infirmitates curabiles. Co-
 gnoscimus etiam omne agens habere virtu-
 tem operandi iuxta propinquitatem & simi-
 litudinē, qua cum primo agente participat:
 Primum verò & vniuersale agēs corporeum
 & simplex, est corpus cœleste: quod veluti v-
 niuersalis causa ad omnes inferiores res ex-
 tenditur: Et quia medicina nostra ob suam
 subtilitatem, puritatē & incorruptibilitatē,
 super

super omnes substantias corporeas maximam propinquitatem & similitudinem habet cum cœlestibus corporibus, ideò super res omnes corporeas inferiores poterit omnes curabiles infirmitates sanare, non solum pbyfico medico, sed etiam chirurgo pertinentes. Dicunt præterea medici, Hierampicram compositam singulari pollere virtute, vt à capite, collo, pectoreq; humores trahat: & non ab aliis inferioribus membris: quoniam genita sit virtute stellarum, quæ super caput, collum, & pectus influunt: vt sunt altradicta, Aries, Taurus & Gemelli. Similiter de aliis medicinis dicere poterimus, quæ humores trahunt à cruribus, genubus, & pedibus: quoniam specialem influxum receperunt & virtutem à stellis, Capricorno, Aquario & Piscibus: & quia omnia metalla recipiunt esse, nomen, numerum, colores, vires, & proprietates ab omnibus planetis, & planetae influunt super totum corpus humanum. Certum est autem (penes veterum Philosophorum sententiam) omnia metalla iuxta similitudinem, virtutem, nomina, colores, & proprietates, esse in quolibet metallo (vt dicemus) ergo medicina nostra, quamuis ab vno solo imperfecto metallo, nihilominus in se habet omnem virtutem metallorum & planetarum: & in eius compositione veniunt omnia illa metalla: ideo vim habet su-

pra totum corpus humanum, vt sanet omnes curabiles infirmitates. Et quia illa humiditas radicalis à nostro metallo distillata per similitudinem à philosophis nominatur aqua vitæ, & aqua ardens: ideo Ioannes de Rupefissa loquês de illa dicit, aquam ardentem bonam habere in se virtutem omnium metallorum: sed vt dicit prædictus Philosophus, Aqua nostra non est aqua vitis, sed aqua vitæ. Similiter loquens de sulfure subtili supradicto nominato, auro, sanguine, & vino, dicit, Scito vino non modò auri proprietates retineri, sed multò magis omnium metallorum. Disc. Quamuis iam dictæ rationes sapienter sint dictæ, attamen videtur mihi impossibile, vnâ medicinâ solam posse omnes infirmitates sanare: at causam dicâ: Morbi contrarij (vt dicunt Medici) curantur contrariis medicamentis: quoniam verò contrariæ qualitates in eodem subiecto esse non possunt, ideo non mihi videtur possibile vt vna medicina possit omnes infirmitates curare. Dicunt ad hæc omnes Philosophi, ab vna re vnum solum effectum produci: ergo vna medicina sola non potest plus quàm vnum morbum curare. Raim. Vna & simplex res, multos & contrarios effectus producit iuxta naturam & diuersam dispositionem recipientium. Videmus enim Solis calorem cōtrarias operationes facere: nam
 latum

Intum deficcat, & ceram liquefacit: nihilominus est eadem operatio, & in se contrarietatem non habet. Et quamuis medicina nostra vna sit, & forsan vnam solam & propriam operationem habeat, nihilominus si considerare volumus illam in quantum pro magna similitudine quam habet cum omnibus causis cœlestibus, quæ multæ sunt, ipsa est susceptiua multarū virtutum cœlestium: & hoc modo dicimus medicinam nostrā in virtute multiplicem esse, & posse causare multos & varios effectus, iuxta recipiētium dispositionem. Disc. Sinamus tandē sermones hos: nondum mihi declarasti ex quo imperfecto metallo fiat hæc medicina. Raim. Gratum mihi erit sententiam tuam intelligere. Disc. Mihi videretur vt ex plumbo fieret, aut ex stanno: nam Pythagoras dicit hoc totum secretum esse in plumbo. Hermes quoque ait, in Saturno esse, naturasque coniunctas cum complemento, id est, terram, aquam, aerem, & ignem: & cum eo portæ aperiantur scientiarum. De stanno loquens Geber lib. i. cap. 20. dicit, Stannum esse perfectius inter corpora imperfecta. Et libro 4. cap. 18. etiam dicit, Considerauimus ob examen huius magisterij, Iouē approximari maximæ perfectioni in ordine maioris operis. Raim. Plumbum & stannum communia (iuxta Gebri sententiam libro 3.

60 LIGNVM VITÆ

cap. 12.) sunt immunda in radice & in principio ipsorum creationis, quia habet substantiam mundam sulfuris & argenti viui. Et quia impurum simul cum puro facta sunt vna substantia & vna essentia, ideo dicit, non esse possibile vlla industria per medicinam primi ordinis, id est, per preparationem aliquam remouere talem terreitatem immundam & impuram, nequeuntes nos remouere essentiam. Et inquit Geber, se multum temporis fuisse sub vmbaculo desperationis, cum non posset hæc corpora præparare, cum complemento splendoris sui lucidi: sed in se reuersus, animaduertit hæc corpora in profundo esse naturæ suæ immunda. Hac de causa lib. 2. cap. 7. dixit, Si sublimaueris, id est, si eximeris argentum viuum à plumbo, aut à stanno communibus, post sublimationem videbis illud nigredine infectum: & lib. 4. cap. 8. in principio dicit, Solum in mollibus corporibus ingenio huius artificij non possumus remouere festinantiam liquefactionis, neque impuritatem in radice innatam suorum principiorum. Alia ratio, quia ista duo metalla mundari non possunt, est, quia (vt dicit Geber lib. 2. cap. 2.) si sulfur & arsenicum non naturaliter & per minima non sint coniuncta cum facibus alicuius rei fixæ, necessarium esset vt illa in sublimatione ascenderent cum tota substantia non mundata. Quia igitur

igitur plumbum & stannū communia non habent substantiam fixam, id est, duram, terream, & permanentem in vehemēti igne, sed cum tota substantia refugiunt, ideo spiritus qui ab eis sublimarētur, secum ferrent immundiciem. Ideo Geber in fine lib. 1. dicit, quod metalla illa quæ in radice participant, maiorem liuiditatis infectionem, inveniuntur longioris laboris, & minoris perfectionis: & hæc est plumbum & stannū communia. Disc. Fortasse credis me quoque non studuisse Gebero? quamuis non intelligam, quia profundissimè locutus est. Raim. Credo te audire esse huius scientiæ, & interdum legisse Geberum: sed rursus credo (vt dixisti) neq; te, neq; multos alios intelligere: nam in fine summæ dixit, talem doctrinam se scripsisse cum modo loquendi, quem solus Deus intelligere possit, aut is cui Deus suâ gratiam infuderit, aut ipsemet qui scripsit. Et eodem in loco dicit, solummodò artificem & doctrinæ filios posse hanc scientiam intelligere. Sed quod inferre volebas? Disc. Volebam dicere, mihi videri in Geberi sententiis contrarietatem: nam libro 3. cap. 8. dicit, Considerauimus corrupentia in stanno, non esse coniuncta in radice, sed superuenisse. Et quia in prima mistione non multum sunt illi coniuncta, ideo facillè separari possunt. Et cap. 7. dixit, Iouem esse mun-

dum, sed Saturnum immundum. Et in libro Inuestigationis, capite de Præparatione aceti acerrimi, loquens de corporibus imperfectis, dicit, Omnia quæ superuenêre accidentia posse remoueri, & quòd integrè præparari possunt ac mundari. Raim. Certè mihi videtur quòd ei studueris, sed æquiocationem non intelligis. Nam quando Pythagoras, Hermes, & alij Philosophi dicunt, in Saturno totum secretum cõsistere, & illum esse immundum, sed stannum mundum, & aliis perfectius, & quòd in radice sit mundum, & accidentia superinducta posse ab illo & ab aliis remoueri: & quòd in ordine maiori, id est, in multiplicatione appropinquet perfectioni maximæ: tunc intelligunt de metallis quæ occulta sunt in nostro metallo puro & mundo in radice. Intelligunt tunc de communibus. Disc. Responsio hæc mihi videtur fuga esse, sed tamen iudicium ferre non possum, quia notitiam non habeo horum metallorum intrinsecorum tuo metallo: ideo scire verè velim quæ sint hæc metalla Philosophorum intrinseca tuo metallo. Raim. Quamuis superius de auro & argento viuo tibi declarauerim, volens tamè ampliorem tibi dare intelligentiam, de aliis etiam disseram. Sed operæ precium erit, vt tibi prius metallorum origines declarè, & modum generationis illorum, vt cognoscas quod in occul-

to habeant aut teneát. Disc. Et hoc mihi erit gratissimum. Raim. Imò vtile ac necessariũ: nam Geber lib. i. cap. 9. dicit, Quòd cū locutus esset de principiis quę sunt de naturę intentione, loquetur etiam de illis, in quantũ sunt principia huius nostri magisterij. Principia ergo naturalia metallorũ sunt etiã principia huius magisterij. Ideo ipse Geber in Proœmio lib. i. dicit, Quòd qui nescierit principia naturalia, rē motus erit & longinquus ab arte nostra, quia veram radicem non habet, super quã fundet suas intentiones. Et cap. 3. eiusdē libri dixit, Qui magno naturali ingenio præditus non fuerit, & animo subtiliter rimante principia naturalia & naturę fundāmenta, nõ inueniet radicē huius preciosissimę scientiæ. Scire igitur debes principia naturalia metallorũ in tres fecari differentias. Aliqua enim remotissima sunt, alia sunt media mineralia, alia immediata. Disc. Ordine igitur hæc principia omnia explica, & naturalem ordinē generationis metallorũ. Raim. Quamuis (iuxta Hermetis opinionē) principia metallorum remotissima sint quatuor elemēta, nihilominus quia denominatio fit à prædominante, ideo dico, quia secundũ communē opinionē terra cū aqua mista, est principalis radix & fundamentum omnium mineralium. Aristoteles 4. Meteorum inquit, Ex terra & aqua

sunt metalla, & quæcunque igne liqueſcūt. Et idem ibidem atque Auicenna de Minerabilibus inquit, metallorū materiam eſſe aqueam ſubſtantiam terreæ ſubſtantię miſtam forti miſtione. *Disc.* Dic quomodo in metallum conuertantur. *Raim.* Stellæ omnes & planetę ex lumine à Sole recepto, & ob illorum continuum & vniformem motum circularem & radiorum reueberationem, atq; etiam propter tenuiſſimam & potentem virtutem penetratiuā, continuè terram calefaciunt in centro ac ſuperficie, intus ac foris. Quoniam verò res omnis decocta & alterata, immutatur tandē & corrumpitur: ideo terra miſta cum aqua diutiſſimè cocta & vſta, conuertitur in aliam naturam terream, vt videmus in lignis vſtis, & lapidibus in calcem conuerſis. *Disc.* Terra ita tranſmutata, quā in terram vertitur? *Raim.* Conuertitur in quoddam terreæ genus aduſtæ, quæ in ſe aliquam ſalis ſubſtantiam continet, vel aluminis: vt experientia videmus calcem, cineres, ſudorem, vrinam, ſputum, maris aquam à Sole dococtam, in ſe continere aliquos ſales. Et ideo Geber in principio Teſtamenti dicit, ab omni re combuſta fieri ſal poſſe. *Disc.* Vulgò hic ſal quo nomine indicatur, qui in ea terra occultatur aduſta, quæ eſt metallorum principium remotiſſimū? *Raim.* Vulgò nominatur **viriolum:**

riolum: & illud est mediū minerale, & proprium semen generandi omnia metalla. Disc. Ey: ergo ex vitriolo generantur cuncta metalla? quomodo huius rei certior fiā? Raim. Ratio & experientia te docebunt: nam res omnis in id resoluitur, ex quo est composita. Si metalla soluere scies in eorū primam materiam & proximā naturæ metallicæ, videbis ea in vitriolum resolui: ex eo igitur constant. Et hoc confirmat Geber in libro Inuestigationis, capite de Vitriolo dicens, Certū est (vt aliās considerauimus) à corporibus imperfectis elici diuersa genera vitrioli nobis necessarij. Idem confirmat lib. 3. cap. 7. Disc. Si omnia metalla generantur ex vniā materia cum sulfure, cur ergo ait Geber, trahi diuersa vitrioli genera? & cur dicit à metallis imperfectis potius quàm à perfectis? Raim. Per vitriolum in hac scientia intelligitur non solū illud sal vel alumen suprā dictū, sed etiam sulfur: & hæc arti nostræ necessaria debent à metallis imperfectis educi ob iam suprā narratas rationes. Disc. Quare magis ex vitriolo generantur metalla quàm ex alio alumine aut sale? Raim. Quoniam illud est magis sulfureum & naturæ metallorum propinquius ac in se vim mineralem continet, & est proprium semē & propria materia aut medium minerale ex quo generatur omnia metalla.

Et quando Philosophi dicunt non fieri metallorum transmutationem, nisi prius ad primam reducatur materiam, intelligitur ad naturam vitrioli. Et ideo vana est eorum opera qui vegetabilibus vtuntur aut animalibus, aut aliis rebus, quæ non sint metallorum naturalia principia & arti propinqua. Disc. Omnes Philosophi dicunt, sulfur & argentum viuum esse principia naturalia metallorum. Raim. Vitriolum componitur aut generatur ex aqua & terra simul digestis & decoctis: ex qua decoctione terreum subtile vinctuosum conuertitur in sulfur, & humidum aqueum radicale cum terreo subtili, fit viscosum, & est materia argenti viui: ob hanc causam inquit Philosophi, metalla generari ex sulfure & argento viuo: sed non sunt sulfur neque argentum viuum communia (vt probat Geb. lib. 1. cap. 12.) Disc. In predicto loco ait Geber, hunc esse metallorum generationis modum, nempe quod eorum quoduis prius in terram substantiam conuertitur: & ex his duabus terreis naturis emanat duplex fumus subtilissimus à calore multiplicatus in terræ visceribus: & hic duplex fumus (sufficiens, concoctus, est immediata materia metallorum. Antea igitur quam in terram conuertantur, erant sulfur & argentum viuum communia: & hoc modo possumus dicere illa esse principia metallorum. Raim. Non bene capis sermonem:

monem: nam ibi dicit, ea non esse principia naturalia in natura sua, id est, communi: sed aliud quod sequitur ob eorū substantiæ alterationem in naturæ radice ad terream substantiam. Disc. Non te assequor. Raim: An non tibi dixi radicem & naturale fundamentum omnium mineralium, tam sulfuris & argenti viui commutium quàm metallorum esse terrā cū aqua mistam? Disc. Sequere. Raim. Ergo duorū horum alteratio ad substantiam terreā non fit in ipsa substantia & essentia argēti viui & sulfuris commutium, sed in eorum radice, id est, in terra cum aqua mista, quæ ob calorē mineralem & cœlestem decoquantur, & transmutatur in vitriolum. Et quia, vt dicit Geb. lib. 2. cap. 15. Ex operibus naturæ possumus probare, solummodò res quæ salium & aluminū naturam habent, ac similia, esse solubiles: ideò prædictū vitriolū opere subterranei caloris & diâmetralis reuerberationis solaris ac stellarum soluitur: & ab eo eleuatur aut manat duplex fumus: nam calor semper miscet, & subtilissimè ac fortissimè simul vnit subtile terreum & humidū aqueū simul concocta. Hæ igitur duę exhalationes à calore cœlesti tractæ, si terreū locū reperiant apertum & porosum, per quē exhalare possint, trahuntur in aerē, & ibi in cometas vertuntur, aut in stellas (vt vocant) cadētes, & circa o-

culos apparêtes circa Solem & Lunam, aut in eum arcum cœlestem, seu iridem, in ventos, tonitrua, fulmina, nubes, nebulas, grandines, niues, pruinas, rores, & similia in aere apparêtia. Quòd si clausum montem aut locum sortiantur, & lapide munitum seu circumdatum, ita vt neque calor mineralis, neque illę duę exhalationes vaporosæ possint effugere, tunc ille duplex fumus sublimâdo crassus fieri incipit, & multiplicari, & cadês atque excolans per saxum & locum mineralem, & prout meatum & viam inuenit penetratu faciliorem per eum locû, vt in distillationibus videmus. Quòd si eo in loco virtutem mineralem non inuenit, non potest indurari, ac in metallum conuerti, sed variis coloribus eos lapides maculat, aut in commune argentum viuum conuertitur. Si autem duplex ille fumus lapidem inueniat in quo sit vis mineralis induratiua & fixatiua, mediante conueniêti calore conuertitur in metallum. Disc. Non intelligo quæ sit virtus illa mineralis induratiua & fixatiua. Raim. Est sulphur quoddam lucidû ac lotum, & ex parte fixum, & inuenitur in excisis lapidibus atq; in arenis, lucet vt argentû: & sine hoc sulfure nunquam possent generari metalla. De hoc sulfure loto loquitur Albertus in mineralibus lib. 3. cap. 1. & 2. & tractatu 2. cap. 5. Ideo (vt ismer ait lib. 4. Miner. cap.

cap. 1.) natura abūdat hoc sulphure vbicun-
 que locus est generationis metallorum. Et
 propterea metallum quod plus abundat sul-
 fure, illud est locus generationis metallorū
 Philosophorum. Et per artificium educi po-
 test & lauari: & ideo Auicenna in Minerali-
 bus obscurè loquens de his sulfuribus me-
 tallicis per artificium genitis, in quibus est
 virtus mineralis induratiua & fixatiua, di-
 cit, Atramēta, id est, sulfura metallica per si-
 militudinem dicta atramenta (quia sicut vi-
 triolum commune est pannorū tinctura, ita
 sulfura sunt tinctura metallorum) composi-
 ta sunt ex sale, sulfure, ac lapidibus. Super-
 rius dixi in corporibus metallicis esse duo
 sulfura: sulfur illud subtile dictū aurum, in-
 trinsecum sali, & compositū ex sale ac sulfu-
 re. Aliud sulphur crassius dictū Mars, & fe-
 rē sali extrinsecum, quia genitum est ex lapi-
 dibus vi caloris: ideo compositum ex sulfu-
 re ac lapidibus. & nō funditur, quia proprie-
 rates habet Martis, vt superius dixi: & in his
 sulfuribus metallicis est virtus mineralis
 perficiendi in metallum argentum viuum.
 Nec soluitur sulfur dictū Mars, quia nō par-
 ticipat de falsedine: sed per distillationē sol-
 uitur falsedo simul cū suo illo sulfure intrin-
 seco, & postea in igne coagulatur: & illud sul-
 phur metallicum iam virtutem mineralem
 adeptum est in aliquibus corporibus metal-

licis. Illud ergo sulfur quasi extrinsecū, quia cepit vim & proprietatem ferri, ideo nominatur ferrū, & post metalli putrefactionem est rubeum vel croceum, & per lauationem fit albū: sed illud sulfur illi sali intrinsecum, quia accepit virtutes & proprietates æris, ideo vocatur æs: & in suo sale est viride vt vitriolum commune. Et hæc duo sulfura per artificium extrahi possunt à metallis. Disc. Putabá solum Geberum obscurè locutum esse, sed mihi videtur Auicennam profundè admodum locutū esse. Raim. Res omnes huic scientiæ pertinentes, vt artifici claræ sunt & manifestæ, ita his qui doctriinæ filij non sunt, obscurissimæ videntur, ita vt vix quicquam intelligant, nisi praxim viderint. Disc. Velim causam & modum scire, quomodo sulfur illud lauetur. Raim. Morienus Romanus dicit, Ignis & Azoth, id est, argentum viuū conuersum in salem, Latonem lauant, id est, sulphur nostrum metallicū, & ab eo obscuritatem remouent, id est, adustiuam sulfureitatem. Idem dicit, Quamuis nostrum Latō, id est, sulfur, primò sit rubeum, nihilominus inutile est, nisi post rubedinem cōuertatur in album: & hoc fit igne mediante, & suo sale atq; aceto distillato. Ideo Geber in libro Inuestigationis, capite de Iouis præparatione dicit, Ignis separat & consumit omnem fugitiuā substantiam, & inflammabilem.

mabilem, id est, cum sale communi munda-
 to, & cum alumine ac cum aceto acerrimo
 purificato multum lauando. Disc. Eo in
 loco Geber loquitur de Iouis præparatio-
 ne, nõ verò sulfuris. Raim. Dixi tibi post
 putrefactionē omnia Philosophorū metalla
 simul esse, & omnia salis naturā participare,
 excepto sulfure dicto Marte: quod licet tūc
 rubeū fiat, tamē rubedo illa nõ est vtilis, imò
 nocua, quia vnctuosa est & inflāmabilis: sed
 dum cū suo sale omnibus metallis commu-
 ni, & cum aceto distillato (leuiter in balneo
 bulliēdo) istud præparas, simul etiā ex par-
 te præparas alia Philosophorum metalla. Et
 ideo Geb. lib. 4. cap. 3. dicit, Rubificationem
 cū splendoris apparitione nõ euenire Vene-
 ri vel Marti cum medicina primi ordinis, id
 est, ex prima præparatione, quia immunda
 sunt ob adustibilem vnctuositatē. Et hac
 ratione fixari nõ possunt, nisi prius munden-
 tur: & propterea Geber lib. 2. cap. 18. dicit,
 Sulphur & arsenicum fixari nõ possunt, nisi
 prius eorum partes inflammabiles subtilis-
 simæ artificio subtilis diuisionis ab eis sepa-
 rentur. Et libro 1. capite 14. dicit, Sulfur est
 tinctura rubedinis facilè, sed albedinis dif-
 ficilè. Idem confirmat capite 22. libri pri-
 mi, dicens, Mars est tinctura rubedinis fa-
 cilè, sed bonæ rubedinis difficilè. & illa fa-
 cilis rubedo non est vtilis: & hęc habes

quomodo sulfur vocatur Mars. De huius sulfuris præparatione loquitur Geber multis in locis, potissimè lib. 1. cap. 10. & 12. & lib. 3. cap. 1. & in lib. Inuest. vbi de Metallorum præparatione agit. De hac lauatione loquitur etiam Albertus lib. 3. Miner. cap. 1. & 2. & in 2. tractatu, cap. 5. In libro Vaporum scriptum est, Arsenicum vel auripigmentum duas habet vnctuositates, & sulphur similiter: nam quando sublimare volumus auripigmentum, vel sulfur, his adimimus vnctuositatem per lauationem in vrina & lixiuio, & aceto & lacte caprino, quæ lauationes sunt acutæ, & ab eo remouent vnctuositatē: quæ si remaneret, auripigmentum sublimari non posset: nam subito accenderetur, & fieret flamma, quoniam ea vnctuositas habilis est calori suscipiendo, & talia corpora sublimari non possent. Per arsenicum & auripigmentum intelligit quod supra nominauimus Venerem: & per illas acutas lotiones intelligit acetum distillatum cum illo sale. Auicenna in Epistola ad Harsem Philosophum dicit, Satagamus vt à sulfure & arsenico separemus quicquid in eis est, quod argentum denigrat. Sed cum sulfur melius sit ceteris mineralibus, inuenimus illi viam, quæ est, vt coquamus cū lento igne, vt in eo vis ignea nō aduratur, sed eximatur, neque comburatur ex sulfuris substantia & virtute ignea.

igneæ. Sed de Vnctuositate, Razes in lib. Diuinitatis, loquens de signis, quæ accidunt in præparatione huius sulfuris, dicit, Cape oleum cum spongia quod ascendit, donec nil amplius eleuetur nigri: & superius eleuabitur nubes rotunda, & sinas vt compleatur, & sublimatio firmetur: Postea cape nebulam, & adde aquam bullientem, quando deficiet aqua: postea cape aliam nebulam & aliam: & ita fac, quoad nebulæ confumentur: nam illæ sunt oleum sulfuris. Disc. Fateor me ne scire cum spongia eas nebulas eleuare. Rai. Tu perpetuò credis simplici Philosophorū scripturæ. Volunt autem dicere, quòd quando superius eleuata erit pellicula & firmata, vt tu leuiter vas mouendo facias vt in fundū cadat, & ita successiuè de alijs facias: & istud voluit Geber significare libro secundo, capite octauo dicens, Sine ignitione sublimetur illius sulfur, semper remouendo quod ab ea sublimatur sæpissime: & loquitur de nostro metallo sub nomine marchasitæ.

Razes etiam in Lumine luminum dicit, Omne oleum cōgregatur supra suam aquā. Et hoc intelligi potest, non solum in putrefactione materiæ, & sulfuris præparatione, sed etiam in vltima decoctione: nam sulfur dictum arsenicum totum vt oleum eleuatur super suam aquam, & suum Mercurium. Ideo Ioannes de Rupescissa dicit, Dixi quòd possi-

ta calce, mediante calore, eleuabitur quædã pellicula in modum olei. Hæ pelliculæ significatæ sunt per vela nigra, & per nauim, qua Theseus Athenas reuertebatur : & per nauim qua Pyrrha & Deucalion à diluuiò saluati sunt. Nam superius tibi dixi, arsenicum esse hermaphroditum, quum sit ex sulphure & argento viuo compositum. In Arca etiam Noe saluati sunt masculi & fœminæ. Forma vasis huius præparationis sulphuris debet in fundo plana esse, vt dicit Geber lib. 2. cap. 10. Et ca. 8. de hoc loquens sub nomine marchasitæ, dicit, Primam sublimationem marchasitæ debere fieri in vase sublimationis sulphuris, donec sulfur discesserit.

Sulfur autem discessisse fertur, quando rubedo illa, vel vnctuositas illius, causa rubedinis remota fuerit: & hoc fit vt supra dixi. Inter alias laudes quas Geber dat huic sulphuri præparato, lib. 1. capite 14. dicit, Quòd qui in præparatione sciet vnire & amicare corporibus, sciet vnum ex maximis naturæ secretis, & vnã viam perfectionis, quum sint multæ viæ ad vnum effectum & intentum. Discip. Amabò, rogo te vt mihi sententiam hãc particulatim narres, quoniam multi est momenti. Raim. Videtur tibi admodum difficilis & obscura, tamen facilis est intellectu. Nam qui sulphur præparare nouit nostri metalli, & illud ad albedinem & molli-

tiem

riem argenti deducere (vt inquit Geber in Testamento, loquens de Marte) tunc ille scit amicare & vnire cum corporibus metallicis communibus: quia cum illis affinitatem habet & conuenientiam: non alterat tamen & transmutat illa, quia nondum est alteratum aut transmutatum ipsum. Et ideo Geber in vltimo capite, primi libri de hoc sulphure loquendo sub nomine Martis inquit: Quando coniungitur non alteratum, non mutat coniuncti colorem, sed illum in quanto auget, Et quia dictum sulphur præparatum non est fixum vltima illa fixatione, ideo coniunctum separari potest, vt inquit Geber, vt supra. Et hoc etiam in libro tertio, capite primo, loquens de sulphure & arsenico præparatis confirmat, dicens, Mediocris eorum substantia non est perfectionis causa in corporibus, vel argento viuo, nisi fixetur: quæ quia fixa non est vltima fixatione, quamuis illius impressio non facile remoueat, nihilominus nõ perpetuatur stabiliter. Et libro tertio, capite octauo, loquens de hoc sulphure, & arsenico præparatis sub nomine Martis & Veneris dicit: Fixio harum duarum substantiarum approximatur firmæ fixationi, sed non est firma & perpetua.

Tria ergo sunt naturæ maxima secreta: nempe, sulphur præparatum, arsenicum, &

argentum viuum præparata: & eorum præparaciones sunt tres viæ ad vnum effectum: nam sulphur præparatur vno modo, arsenicum alio, & argen. viuum alio modo: quamuis interdum vnum adiuuet in alterius præparatione.

Qui ergo scit hoc sulphur præparatum, scit vnum naturæ secretum, quia etiam ipsa natura illud lauat, vt superius dixi. Ideo Geber libro primo, capite decimosextimo in fine ait, Vltimum est Mars, id est sulphur: Et hoc est vnum de naturæ secretis. Idem etiam confirmat libro supradictò, capite decimoquinto, & libro tertio, capite nono: cum illo igitur sulphure præparato, & ex parte fixo vniuntur spiritus, id est arsenicum, & argentum viuum præparata, & per illum fixantur cum maximo ingenio. Quod non peruenit ad artificem duræ ceruicis, vt ait Geber libro primo, capite decimosextimo in fine. De hoc sulphure loquens Albertus lib. quarto Mineralium, cap. primo dicit, Debemus istud obseruare, quòd fumus illius (ante præparationem) ostendit substantiam terrestream illius admodum ignibilem esse, & cremabilem, & fœtor illius ostendit illam esse admodum inconcoctam, & non terminatam, sed magis per calorem corruptentem, esse corporis indigesti, quàm per digestionem completam. Et hæc eius intemperies facit vt illud

Indesse possit materia vniuersalis omnium metallorum: nam si ipsum esset completum, & vnius determinatæ complexionis, tunc certè nō esset ad alia conuertibile, nisi prius illa remoueretur: sed pro sua discrasia est in omnia conuertibile: & femina & alia ex quibus res in natura generantur.

Et ideo sagax natura abundat sulfure, vbi-
cunque est locus generationis metallorum:
Et quia calidum est, ideo aperitiuum est, &
humidi terminatiuum, id est argenti viui,
quod eum tangit. Et quia calidum est & sic-
cum, ideo acutum est, & ideo vires habet si-
gillantis, & formantis, & non recipientis.
Qua de re Hermes Trismegistus dicit esse pa-
tris & masculi semen. Discip. Iam certior
sum hanc nostram medicinam fieri non de-
bere ex auro, quia finitum & terminatū est.
Raim. Ad illud quod aliqui dicunt, Omne
simile generare suum simile: superius respon-
di. Et præterea dico, in metallo nostro imper-
fecto esse Solem & Lunam in virtute, ac po-
rentia propinqua, vt etiam dicit Arnoldus in
Epistola ad Regem Neapolitanum.

Ad illud quod dicunt de fermento, intelli-
gunt de medicina finita, & perfecta: nam illa
est fermentum in multiplicatione, & illa ge-
nerat simile sibi. Sulfura etiam dicta aurum
& argentum sunt fermentum sui argen. viui.

Dic. Te die noctuque audirem, tam me

delectant istæ expositiones: sed velim tandem concluderes, quæ sint principia immediata metallorum. Raimund. Iam dixi, duplicem illum fumum per saxa penetrantem, si inueniat sulphur illud lotum & quasi fixum, ob multam affinitatem & convenientiam vnuntur ad minima, & duplex ille fumus incipit aliquantulum incrassari & firmari, & ex virtute caloris mineralis subtilissimæ partes aqueæ exhalant aut consumuntur, & mistio illa indurari simul cum saxo incipit: & virtute caloris qui semper committius est, prædicta talem simul vnionem faciunt, quæ ignis separare non potest. Et quia videmus per experientiam, quod ex aliquibus metallis ad ignem positis exhalant aliqui vapores sulphurei, qui etiam odore sentiuntur: & videmus etiam substantiam aqueam fortissimè vnitam cum substantia terrea in forma argenti viui, perseverare in igne.

Scimus etiam ex terra non generari sulphur sine calore: neque aqua tam fortiter vnitur terræ, nec terra aquæ, nisi per causam dictam. Calor ergo est causa efficiens metallorum, qui transmutat terreum subtile in sulphur & humidum aqueum vnitum cum terreo subtile in substantiam argenti viui. Et hæc sunt principia proxima & immediata metallorum. Et hoc modo verificari potest quod dicunt Philosophi, scilicet

et quòd sulphur & argentum viuum sunt metallorum principia: tamen non sunt sulphur vel argentum viuum communia.

Discipul. Si omnia metalla genita sunt ex vna substantia sulphuris & vitrioli simul v-nitorum, vnde prouenit ergo. tanta inter metalla diuersitas? Raimund. Ex diuersa illius sulphuris lotionè, & ex diuersa quantitate pura vel impura, & à loco minerali diuerso, atque ab accidentibus diuersis, quæ superuenerunt, & à diuerso calore, qui variè digerit materiam metallicam. Verùm est tamen quòd omnia accidentia, quæ superuenerunt materiæ radicali, artificio remoueri possunt, & partes inconcoctæ concoqui possunt. Discipul. Vnum abs te velim intelligere, nempe, quomodo ars possit naturam imitari. Raimund. Omnes generationes & transmutationes, quas natura facit mediante aliquo semine, illas etiam eo mediante semine potest ars facere: & sine illo solus Deus naturæ creator rem talem creare posset, aut etiam generare, vt est: ex lapidibus potest panem facere, & ex costa viri facere mulierem.

Quum igitur natura in metallorum generatione proprium ac determinatum semen habeat, quod potentiam & virtutem propinquam habeat, vt in naturam metallicam conuertatur: ergo sine illo semine

omne humanum opus vanum foret: & hæc ratione infiniti errores excluduntur: Verum est autem, artem non posse naturam imitari in remotis principijs, sed oportet ea principia ex metallis elicere, in quibus insunt iam decocta, & ex parte fixa, & arti propinqua. Et hoc totum confirmat Thomas Aquinas in fine tertij Meteorum. Et in principio quarti dicit, Quod metalla inuicem transmutari possunt, quia naturalia sunt, & eorum materia est eadem. Ideo Hermes ponebat circulationem in metallis, vt in elementis: nam vnũ sua corruptione conuertitur in aliud. Disc. Declara tandem quomodo quodlibet metallum sit in quolibet metallo. Raim. Dicit Rasis in libro Diuinitatis: Scias res naturæ subtili artificio ita simul esse colligatas, quod in qualibet re est res quælibet in potentia, quamuis actu non videatur. Quæ res melius comprehenditur in rebus liquefactiuis, quàm in alijs: Nam auri interiora sunt argentea: & argenti interiora sunt aurea: quia elicium est aurum ab argento, & argentum ab auro: & in ære adest potentia aurum & argenti, sed non visibiliter: & in illis ferrum plumbum & stannum, & in his aurum & argentum. Hoc idem scribit Albertus 2. lib. de Mineral. cap. 8. dicens, Hermes, Gilgil, Empedocles, & quasi omnis illa Philosophorum Turba dicunt, in quocunque metallo esse plures species,

cies, & naturas metallorum: & aliam esse occultam, aliam manifestam: aliam intus, aliam foris: aliam in fundo, aliam in superficie (vt qui formarum latetiam dixere) & omnia in omnibus esse dixerunt, vt Anaxagoræ placuit, sed intus in plumbo dixerunt esse aurū, & exterius esse plumbum: Et aurum in superficie esse aurum, & intus atque in profundo esse plumbum: Et idem eodem modo esse inter æs & argentum, & ferè in omni metallo erga aliud metallum.

Et dicunt, ne nomines aut voces intus & foris vel alias differentias iuxta partium sitū in toto, sed secundum proprietates, & naturas dominantis, aut non dominantis: nam dominans claudit in se & occultat illud, cui dominatur. Et hoc modo isti rectè dicunt Anaxagoræ sententiam, id est omnia metalla in omnibus esse: & dominationem fieri à prædominante. Discip. Mihi videtur, Albertum in superiori loco hanc opinionem improbare. Raim. Ipse Albertus adducit eas rationes pro his, qui non aliorum, quàm communium metallorum notitiam habent, atque vt alijs metallorum Philosophorum notitiam non daret: sed bene cognoscebat esse rationes debiles, quodque cum æquiuocatione facilè poterat omne dubium solui. Discipul. Obsecro te ergo mihi distinctè de his philosophorum metallis declara, &

quomodo in plumbo sint omnia metalla.
 Raimund. Per calcinationem, & putrefactionem reducimus nostrum commune metallum in album salem, & illud vocatur Saturnus. Et quia hoc sal fortiter est commistum cum partibus sulphureis: ideo dum dissoluitur istud, & in aceto sublimatur, trahit secum partes sulphureas, atque in ijs sale & sulphure, sunt omnia philosophorum metalla. Et ideo Geber libro quarto, capite decimoquarto, loquens de hoc Saturno dicit, Citius alijs cedit, id est soluitur, quia naturam habet salis, & citius à commisto trahit secum omnia imperfecta. Et in Testamento in capite de Ioue, dicit, Calcinationem corporum esse breuiorem viam ad perfectionem: quoniam calx faciliè in salem resoluitur, & faciliè corpus calcinatum mundatur & præparatur.

Dicit ergo Razes in loco præallegato, Saturnum in suo profundo frigidum & siccum esse, id est plumbum & argentum, nigrum, molle, terreum, melancholicum, acerbum, fœtidum, fœmineum: Sed est plumbum in actu, & argentum potentia. In suo profundo est calidum & humidum, id est aurum, aereum, sanguineum, croceum, dulce, odoriferum, masculinum. In vno latere est frigidum & humidum, id est stannum & argentum viuum, aqueum, phlegmaticum,

rum, album, insipidum, remissum, fœmineum. In alio latere est calidum & siccum, id est ferrum & es, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, masculinum. Ecce ergo, quomodo in vno solo communi metallo, & in vno philosophorum metallo sunt omnia philosophorum metalla. Et hoc de omnibus suo modo dicere poterimus.

Et iuxta prædictas proprietates & qualitates, Antiqui hisce rebus posuerunt omnia nomina mundi. Ideo multi errant, quum capiant eam rem communem per illa nomina significatam. Discipul. Interdum & ego eum in errorem cecidi, sed multo magis in hisce rebus caderem, quum mihi videantur admodum obscuræ & intricatæ. Raim. Secundum Rasis sententiam, in omni corpore sunt tres dimensioes, nempe, altitudo, profunditas, & latitudo. Altitudo est in manifesto, profunditas est in occulto, latitudo in medio occulti & manifesti: Et hæc latitudo habet duo latera, & eorum quodlibet participat de manifesto, & occulto. Istud ergo philosophorum plumbum, quoniam in suo manifesto est album, ideo dicitur esse frigidum, quoniam albedo est frigiditatis signum. Et quoniam illud habet multam terreitatem intrinsecam, ideo dicitur esse naturæ siccæ, nigræ, ac melancholicæ: Nam, vt inquit Geber lib. primo, cap. quintodecimo,

Quamuis habeat humiditatem viscosam, tamen non adhæret sulfuri dictum Mars, præterquam artificio, id est præparando illa propter siccitatem, id est illius terreitatem, qui contemperat eius viscositatem, & non finit eum adhærere. Et de hoc sale dicto Saturno intelligit Geber libro secundo, capite septimo: & alibi quum loquitur de mercurij præparatione: & quomodo ab eo separetur terra & aqueitas superflua. Et quia illud est de natura vitrioli indigesta, ideo acerbum est, & propter albedinem & frigiditatem dicitur foemineum, foetidumq; vocatum est propter sulphureitatem adustibilem, indigestamq;. Et quia manifestum semper est occulto contrarium, & ecouersò (vt ait Razes) ideo profundum seu occultum istius plumbi, per distillationem fit manifestum & calidum, quoniam est sulfur rubeum. Et quia in huius rubei sulfuris compositione interuenit arg. vi. ideo dicitur esse humidum: & de hoc loquês Albertus in quarto Mineral. capite primo dicit, Obseruare debemus, esse calidum quoddam & siccum humido frigido coniunctum in vna complexiõe quæ hermaphrodita est, vt in plantis videre est, quæ ab omni parte sunt imprægnatæ & imprægnant. Dicitur ergo hoc aurum quod etiam nominatur Venus, fore hermaphroditum: quia hermaphroditum nomen est compositum è duobus

bus, significans Mercurium & Venerem. Ideo Geber libro primo, capite vigesimo primo, loquens de hac Venere coniuncta cum Mercurio, dicit illam esse mediam inter Solem & Lunam, id est sulphuris & argenti viui, quoniam ex vtroque participat. Aereum nominatur, quia est spiritus subtilis, & sublimatur simul cum aqua mercuriali dicta aere: sanguineum, quia rubeum, & ob hoc vocatur sanguis & vinum rubeum: citrinum, quia compositum est ex argento viuo albo & sulphure rubeo: nam vt dicit Geber libro tertio, capite tertio, Citrinitas non est aliud quam determinata proportio rubei & albi: & libro prædicto capite nono loquens de distillatione huius Saturni dicit: Non separatur ab illo in fumum quantitas notabilis, quæ non sit citrini coloris multæ citrinitatis. Et parum infra dicit. Quando fumus exit ab eo, necessariò exit cum sulphure non comburente: cuius proprietas est creandi citrinitatem. De his duobus fumis & vaporibus, de quæ hoc auro satis dixi superius: Dulce & odoriferum dicitur ob suam rubedinem, caliditatem & bonam concoctionem: masculinum, quia calidum & veluti paternum semen simul cum sulphure in metallorum generatione. De hoc inquam occulto auro scriptum est in libro Trium verborum, Oportet vt sciamus facere de ma

nifesto occultum, & de occulto manifestū:
 Ecce istud occultū est de natura Solis & ignis,
 & est preciosissimum oleum omnium occultorum,
 & tinctura viua, & aqua permanens.

De hoc oleo Geber libro 2. capite 12. dicit, Causa inquisitionis olei fuit, vt haberetur color qui permixtus est cum substantia illius: nam istud operi nostro auxiliari potest. Etiam ipse Saturnus in vno latere ipsius latitudinis, id est in parte manifesti, & parte occulti, est naturæ frigidæ & humidæ, id est Iupiter & argentum viuum præparatum: quod quia est album, ideo dicitur frigidū: & quia illud habet quandam aqueitatem admodū vnitam, & homogeniam, ob quam difficulter coagulari potest. (vt dicit Geber libro 2. capi. 16.) ideo humidum est. Et istud accidit post lauacionem fœcum vltarum, quod affirmat Geber lib. 1. capite 19. dicens, Plumbum habet multum substantiæ terreæ: ideo lauatur, & ob lauacrum conuertitur in stannum. De hoc plumbo dicto mercurio non præparato Geber in lib. 7. capite 12. dicit, Per leue artificium videmus ab illo exire terram nigram & fœculentam per lauacionem. Morienus Romanus dicit, Corpus immundum secundum philosophos dicitur plumbum: sed corpus mundum est stannum. Quia ergo stannum istud & argentum viuum præparatum est album vt cera alba, vel butyrum, &

facilis

facilis fusionis, & multū de humiditate participat, ideo dicitur esse naturæ frigidæ & humidæ, phlegmaticæ: Inspidum & remissum dicitur ob remotionem aquæ acutæ ac vaporis calidi & sicci, id est ferri & æris: Quamuis (vt dicit Razes) Veneris siccitas sit minor Martis siccitate, quia participat de arg. viuo, quod suam siccitatem cōtemperat: Et nota, quod (vt ait Geb. lib. 1. cap. 12. & libr. 3. capite 7.) in corporibus metallicis communibus sunt duo sulfura necessaria nostræ arti, quæ in manifesto tendunt ad rubedinē, sed in occulto sunt alba, rubea, & nigra. Quod Venus dicitur, intrinsecū est prædicto Saturno: aliud quia est naturę terre quasi fixum, & sine fusione, id est solutione, est dictum Mars. Et istud à cōmixto separatur Saturno: quia (vt dicit Geb. lib. 4. cap. 14.) ea metalla quæ participant minori quantitate arg. viui, facilius separantur à commixto: & rationem adducit in sequenti cap. videlicet, quia in substantia diuersificantur, ideo resultat diuersa fusio, & spissitudo & raritas, quæ sunt causa separationis. Loquendo igitur de hoc sulphure dicto Marte, dico esse calidum & siccum: Ideo Razes in Luminē luminum, dicit, Mars exterius habet calorem & siccitatem: & intus habet frigus & humidum: Intus per propriā naturam habet argentum viuum purum: quod per administrationem extractum, tan-

dem finit se cōverti in speciem puri auri. Dicitur etiam istum Martem esse igneum ante lauationem, quia sulfur est & faciliè inflammabile ob adustibilem vnctuositatem: cholericum ob multam caliditatē atq; amarū & acutum, masculinum ob suam caliditatē, & quia est vt semen paternum in generatione metallorum. Ecce ergo quomodo in vno communi metallo, & in vno philosophorum metallo sunt omnia metalla philosophorum: idem dicere poterimus de alijs. Sed nota quòd sulfur istud dictū Mars, quia est quasi extrinsecū dicto Saturno, & non habet salis naturam, ideo separatur & nō soluitur, sed subtiliatur: sed alia omnia, quia salis naturam retinent, ideo soluuntur. & hoc innuebat Geber lib. 1. cap. 15. loquens de mercurio, id est de isto sale dicto Saturno. Soluuntur Iupiter & Saturnus, Luna & Venus ab illo, id est per illius naturam: nam omnia simul habent naturam salis. Nam solæ res quæ habent naturā salis & aluminis solubiles sunt, vt sæpius dixi. Et supradicta philosophorum metalla nominantur nominibus planetarum & deorum antiquorum: & sub his, & alijs nominibus Geber occultauit suam scientiā. Idem fecere alij ferè omnes philosophi. Ideo Razes in Lumine luminum dicit, Antiquis placuit occultare harum rerum significatum cum tot nominibus, vt vix nemo amplius reperire possit

IOAN. BRACESCHI. 89

sit noua vocabula. Morienus Romanus dicit, Nulla res includit huius artis magistros in errore magis quam nominum multitudo. Sed qui inueniet hæc nomina non aliud esse quam colores apparentes in coministione, non errabit in via huius operationis. Antiqui ergo ut hanc scientiam occultarent, multis vsi sunt nominibus, similitudinibus & ænigmatibus, & potissimum fabulis poeticis. Disc. Superius volui tibi dicere, me multum mirari homines sapientissimos occultasse hanc scientiam tam diuinam sub velo illarum fictionum & chimærarum: sed si me huius rei capacem reddes, perpetuo tibi deuinctus ero: nam neminem vnquam inueni qui eas exposuerit præterquam moraliter. Raim. Antiqui sapientes publicè operibus & verbis moralia docebant, ideo qui notitiam huius scientiæ non habet, nõ potest ea scire, quæ significare voluerunt per tot deorum nomina, eorumque genealogiam, amores metamorphosesq;. Et nisi credas hasce fabulas hunc sensum habuisse, vide Albert. in 1. Miner. tract. 2. cap. 8. qui eas exponit in hunc sensum. Disc. Quid dicit Albertus? Raim. Is dicit Gorgonem fabulam habere, ipsum in lapides conuertisse quotquot eum respiciebant: vim fortem mineralium nominarunt Gorgonem: eius aspectum aiunt esse humorum corporum dispositionem ad vim

lapidificatiuam: ecce igitur quomodo antiquorū nonnulli exponebant, vt dixi. Disc. Nondum ista intelligo. Raim. Superius dixi, in sulfuribus esse vim fortem, mineralē, induratiuam & fixatiuam per Gorgonem significatam: illius respectus est humorum, id est, vaporum metallicorum ad hanc virtutem lapidificatiuam: nam quando fumi saliant per longum bociæ collum, & postea pluries descendunt, tandem vniuntur cum prædictis sulfuribus, & conuertuntur in lapidem admodum preciosum. Scribunt etiam Poetæ, Græcos serpentem vidisse super arborem salientem, in cuius summitate inuenit matrē cum filiis, quos omnes comedit: sed ipse inclinās caput conuersus est in lapidem. Vapor & humiditas radicalis metallorum est serpens: nam ante decoctionem est admodum venenosa, & nominatur nominibus serpentum, draconum, leonum, vrsorum, basiliscorum, ob eorum ferocitatem & venenositatem. Iste igitur vapor ascendit per distillationem in bociam, & ibi reperit filios, id est, illa duo sulfura, cum matre, id est, cum argento viuo fœmineo, à quo prædicta sulfura soluta sunt, & omnes comedit, quia illa sulfura soluit, & ad se trahit. Sed ille vapor quia salit, & postea descēdit per collum bociæ, ac simul cum illis sulfuribus fixatur, ideo conuertitur in lapidem. Sacra etiā scri-
ptura

ptura dicit, Vxorem Lot ignem fugientem, quia contra Dei mandatum respexit retrò, conuertam fuisse in statuâ falis. Alph. dicit, Antequam opereris, volo tibi describere bonam medicinam: oportet vt sit humida, & quando coquitur, vt coaguletur & inspissetur vt tal, nix, grando: & sit dulcis saporis, ventri nigri, coloris albi. Disc. Quid sibi vult ventris nigri? Raim. Vult dicere, quòd quamuis illa materia in decoctionis initio sit alba, tamen in suo occulto habet in se nigredinem, quæ procedit ab adustiuâ vñ etuositate, quæ totaliter separata non est. Ideo primum signum apparens in coagulatione, est nigredo, quam vocant Caput corui: & post coagulationem durat quadraginta dies: postea iterum fit alba, prout illa humiditas consumitur. Fingunt etiam quod quum Iupiter iratus esset contra patrem suum Saturnum, abscidit illi genitalia cum acuta falce, quæ in mare ceciderunt: & ex eo sanguine simul cum maris spuma genita est Venus: per Saturnum intelligunt fallem illum ante separationem suarum terrarum: nam dicitur Iouis pater, quia ex illo generatur Iupiter, separatis terris. Quum ergo hic fal positus est in boccia super ignem, Iupiter iratus, & alteratus ob ignem, soluitur in aquam subtilem significatam per falcem acutam, cum qua incidit, separat, &

fecum trahit partes masculinas, nempe sulfur illius salis dicti Saturni, & simul in bo-
 ciam descendunt: ideo dicitur eos in mare
 cecidisse, id est, in eam aquam salis amari.
 Ex quo sale ac sulphure genita est Venus, vt
 superius dixi. Aqua illa amara, est Phaeton-
 tis currus, dictus Eridanus, quia in illa defer-
 tur Sol, & spiritus foetens dictus Æs & Ve-
 nus. Scribunt Dedalum simul cum filio Ica-
 ro inclusos in labyrintho fecisse alas ex pen-
 nis, easque cum cera sibi appendisse ac filio,
 cum hisque volasse extra labyrinthum per
 aerem: sed Icarus nimis altè volans, cecidit
 in mare, in quo submersus est: quoniam Sol
 ceram liquauit, sed quum ab vndis maris in
 litus esset proiectus, pater eum sepeliuit in
 arena. Discip. Huius expositio mihi ma-
 gnopere grata erit. Raim. Non possum
 quæ tibi dico probare lōgiori serie, quia bre-
 uis esse cupio: per Dedalum patrem Icari,
 volunt significare sulfur illud dictum Mar-
 tem: & per Icarum notant aliud sulfur voca-
 tum arsenicum: nam secundum Geber lib. 1.
 cap. 14. Arsenicum est de materia subtili, &
 cum sulfure simili. Et lib. 4. cap. 5. dicit, me-
 dicinam specialem Martis fusiua, esse arse-
 nicum: nam est sulfuris dicti Martis subtilis-
 sima pars, quæ quia salis naturā habet, ideo
 fusiua est & solubilis: per labyrinthū in quo
 sunt inclusi, significatur metalli nostri calx,

in qua sunt dicta sulfura. Alæ quibus euolât & sublimantur, eæ sunt de quibus Geber libro 2. cap. 10. dicens, Corpora quæ administratione rei subleuantis indigent, sunt Venus & Mars, propter eorum fusionis tarditatem. Venus indiget tutia, & Mars arsenico: & cum illis facillè sublimâtur, quia multum cum eis conueniunt. Disc. Credo locum hunc ex illis esse, quos Geber & tu solus intelligitis. Raim. Superius dixi, multoties per corpora intelligi sulfura illa dicta Martem & Venerem, quæ sunt tardæ fusionis & solutionis, quia Mars non habet partes salvas, & Venus his parum participat: ideo distillatur cum ignis expressione & ignitione aludel, vt dicit Geber lib. 2. cap. 2. & 8. Venus ergo suæ sublimationi tutia indiget, ideo fumo aut aqua supradiçta: nam vt dicit Geb. lib. 3. cap. 3. Tutia est fumus corporum alborum, id est, eius salis dicti plumbû, stannum & Luna: & cum his alis sublimat extra dictum Saturnum extractum à dicta calce metallica. Alæ, quibus Mars in putrefactione sublimat extra suam calcem, est arsenicû: nam humiditas & acuitas aceti (mediante fini calore) agens in corpore calcinato, dissoluit, & trahit ad se salis substantiam, cum quo etiam trahit subtile sulfur, dictum arsenicum clausum in profunditate salis ipsius. Et quia sulfur illud subtile est de substan-

stia illius sulfuris dicti Martis, ideo illud subtile dictum arsenicum, simul cum sale, trahit ad se, & eleuare facit ac sublimare illud crassius dictum Mars: quoniam tunc sunt insimul coniuncta omnia, & vnum non potest sine alio eleuari. Cera qua glutinabantur alæ, est supradictum sal viscosum, vt cera alba: & quoniam sulfur illud subtile significatum per Icarum, per distillationem altè volat, id est, in caput alembici portatum à prædicta aqua significata per Iouis aquilam, ideo cadit in mare, quoniam calor dissoluit illum salem in aquam, & in eam cadit sulfur dictum, & ibi moritur, quia fit nigrum: sed à supradicta aqua proiectum ad litus, id est, ad superficiem in ea pellicula & nauicula prædicta, quia pars oleaginosæ semper supernatat: ideo desiccata aqua, ipsum arsenicum fuit sepultum in arena, id est in eo sulphure dicto Marte subtiliato in modum subtilissimæ arenæ, ac lucidæ.

Disc. Non sum harum expositionum capax, sed verbis tuis credo, quia magister es hac in arte. Raim. Quando praxim videbis, hæc tibi erunt manifesta. Dicunt etiam Poetæ, quum Io amaretur à Ioue, eam fugientem Iupiter circundedit nube spissa & obscura, ita vt à cursu firmaretur. Per Iouem significatur prædicta aqua mercurialis, quæ à Ioue amatur, quia sunt eiusdem substantiæ:

tiæ: sed hæc duo posita in vase ad ignem, dicta aqua subtilissima fugit per longum colum vasis, ac reuertitur: & Iupiter illud sulfur circumponit subtile in modum spissæ nubis ac nigræ, ob quam coagulatur, ac firmatur. Illæ nigræ pelliculæ (vt superius dixi) sunt nigræ velæ, quibus Theseus reuertebatur Athenas: quod Ægeus pater illius videns, ac putans Theseum esse mortuum, desperans proiecit se in mare, in quo suffocatus est. Per Theseum ergo significatur sulfur illud subtile, quod in ea pellicula latet, aut oleo per nauem significato. & tunc Ægeus, id est, sulfur dictum Mars, qui est pater huius subtilis sulfuris proiicitur in mare, id est, in eam aquam salis, & hinc soluitur ac moritur, quia iterum fit nigrum. Scribunt etiam post diluuium & aquarum defecationem, terram animalia producentem, quendam etiam serpentem produxisse, Pythonem appellatum, quem Phœbus suis sagittis interfecit. In materiæ nostræ distillatione, primò lento igne diluuium venit, id est, quædam aqueitas, de qua loquitur Geber lib. 2. cap. 2. & 7. & remota illa aqueitate, & aucto igne, terra, id est, materia nostra, quæ multa terreitate participat, producens animalia, id est, sulfur, illud subtile dictum sulfur & sulfura, quia paulatim distillat, vt dicit Senior: & vocatur animal & animalia:

quia, vt scriptum est in Philosophorum Turba, Nostrium æs est vt homo qui habet animam, corpus, & spiritum. produxit etiã serpentem, dictum Pythonem, id est, aquam illam fœtidam, quam Phœbus, id est, Sol noster interfecit, id est, coagulauit & nigrefecit. Ferunt quoq; Apollinem philocaptum Daphnes, eam fugientem secutum. Apollo est Sol noster, qui in distillatione sequitur aquam Mercurialem per Daphnem significatam. Finxerunt quoque Phœbum & Bacchum fuisse Iouis filios: per Phœbũ ac Bacchum intelligunt sulphur superius dictum Solem & vinum: quod quia distillatum est ab illo Ioue, & illius partem retinet, ideo dicitur esse Iouis filius. Scribunt etiam Mineruam Iouis fuisse filiam: nam quum Iupiter caput suum percussisset, exiliit armata Minerva à suo cerebro. Per Mineruam intelligunt aquã mercurialem, quia minuit & subtiliat neruos, id est, sulfura. Iupiter ergo ferrens caput suum igne, id est, sal illud dictũ Saturnum, in quo est illud sal subtile, albũ, molle & humidum significatum per cerebrum, per distillationem ab eo exit Minerva armata & induta partem illam subtilissimam & fusiua Martis. Describunt etiam Vulcanum admodum Mineruæ amore captum, omnibus viribus illam sequebatur: at ipsa illum fugiebat, & contemnebat: quum
 verò

verò illi Vulcanus fortè approximaret, arripiens eam vestimentis, semen suū in terram præ libidine fudit, ex quo semine scilicet, natus est filius, & illa dimissa est in pace. Per Vulcanum intelligunt illud sulfur dictum ignem & Martem, qui multum hanc mercurialem aquam diligit significatam per Mineruam, quia simul in suo metallo fuerunt: sed quia facilè separatur, quia diuersas habeant naturas, ideo dicitur Mineruam eum fugere: at sulfur ipsum illi appropinquans, eamque comprehendens, antequàm separetur, suum semen relinquit, id est, partem illam sulfuream, subtilissimam, dictâ Arsenicum in terra ipsius salis dicti Saturni: & per distillationem nascitur puer, quem suprâ nominavi, Ganymedem, Apollinem & Phœbum: & ipsa aqua relinquitur in pace, quia illa est fixationis impedimentum: est tamen necessaria, vt diu vitam humanam sustentet. Dicunt etiam quidâ Martem fuisse filium Iouis ac Iunonis, alij dicūt Iunonis sine patre. Per Iunonem quamuis sæpe intelligant elementum aeris, id est, aquam illam mercurialem, tamen hîc intelligūt elementum terræ, quando dicunt fuisse Iunonis filium sine patre. Iupiter ergo & Iuno significata per elementum aeris, post putrefactionem sunt simul cū Marte: & quia illud separatur à ventre istorum, ideo dicitur illorum filius: sed

quia filius aliqua in re solet patri similis esse ac matri, & Mars seu illud sulfur omnino est dissimile nostro Ioui, quia Mars est calidus & siccus, rubeus, durus, sine fusione & priuatus argento viuo. Iupiter est frigidus & humidus, albus, mollis, fusibilis, & est argentū viuum mortificatum, ideo dicūt illum fuisse filium solius Iunonis, intelligentes elementum terræ, quoniam sulfur est pinguedo terrę: nam similitudinem non habet cum aqua mercuriali. Disc. Nescio quid de tuis istis expsitionibus dicam: & veluti stupidus maneo, & timeo si eas alios docere voluero, dicturos me insanire. Rain. Dixi iam tibi eum nō posse ista intelligere, qui praxim nō viderit: ideo si primò te contemnēt, postea laudabūt. Dicunt præterea Vulcanum fuisse Iouis filium ac Iunonis: & quia erat deformis, subitò natum proiectum esse in Lemnum insulam, ibiq; fuisse à simiis nutritum. Quod superius de Marte dixi, potest etiā de Vulcano intelligi, qui quia deformis ac turpis est, id est, qui ante lauationē habet illam adustiuam vnctuositatem, & non habet partes salugineas, ideo abiectus est, quando ab illis separatur ob diuersam naturam, fusionem, spissitudinem & raritatem, vt dicit Geber lib. 4. cap. 14. & 15. Et lib. 3. cap. 4. dicit, Argentum viuū non aliud capere, quàm quod iuæ naturę est. Proiectus est ergo in Lemnū insulam,

Infulá, id est, in bociam, vbi sagittæ cadunt, id est, sulfura genita ex vaporibus calidis ac siccis: & ibi fuit munitus, id est, lotus: à simiis, id est, ab his qui naturam imitantur, & fuit ad perfectum adductus. Scribunt Vulcanum duxisse Venerem in vxorem: Geber. lib. 1. cap. 10. dicit, Compar sulfuris esse arsenicum, quod dicitur Venus. Dicunt Apollinem fuisse Vulcani filiú: per Apollinem intelligunt Solem nostrum, qui quia est subtilissima pars ipsius sulfuris dicti Martis & Vulcani, ideo dicitur eius filius. Disc. Dic mihi vbinam per Iunonem intelligant elementum aeris. Raim. Dixerunt Iunonem fuisse Saturni filiam, & Opis sororis & vxoris Iouis: in parte natam ante Iouem, fuisse deorum reginam & diuitiarú, præfuisse partibus & matrimoniis: ideo dictam fuisse Iunonem, quòd matrimonia iungeret. Aqua mercurialis est filia Saturni, quæ ab eo distillat, & à sua terra significata per Opim, quia illa dat diuitias, id est, aurum nostrum. In vana distillatione generatur Iuno, id est, aqua illa mercurialis: & Iupiter, id est, sal occultus in fæcibus cõbustis: de quibus fæcibus Hermes, & Metuédus eius discipulus, & Mireris Philosophus dicunt, In cineribus est quod quæris. Hermes dicit, Cape fæces quæ remanent in fundo bocix, & serua illas, quoniam sunt cordis corõna, & sublima, quia

sublimat alba vt sal. Idem scribitur in Diuin. libro. Geber etiam lib. 2. cap. 2. dicit, Fæcum separationem esse possibilem à salibus sublimandis ob salium solutionem: quod non euenit aliis rebus. Modus lauandi eas fæces combustas scribit in lib. Inuestig. vbi dicit, Atramentum nigrū soluatur in aceto mundo, aut in aqua bulliente, postea per filtrum distilletur & coaguletur, & erit præparatū: aut prius in alembico ponatur, & tota eliciatur humiditas. Quia ergo in distillatione prima distillat ea mercurialis aqua signifi-
 ta per Iunonem, & postea extrahitur sal præparatus significatus per Iouem, ideo dicitur vno in partu Iunonem natam ante Iouem. Et istud voluit Geber significare lib. 1. cap. 11. quando loquens de hac aqua mercuriali, dixit, Illam potius reuerti à calce sua, quàm Iouem ipsum. Fertur esse supra partus, quia distillando eximit à suis terris, & in lucem producit nostrum Phœbum. Præest matrimoniis, quia est medium coniungendi tincturas, vt superius dixi. Ideo Morienus dicebat, Animam, id est, nostrum Solem nō coniungi cum corpore sulfuris, nisi mediante spiritu, & animā non coniungi præterquam cum corpore, à quo fuit extracta: & si conatus fueris illam cum alio corpore coniungere, in vanum laborabis: dicitur soror & vxor Iouis, quia eodem partu nata est (vt dixi) v-
 xor,

xor, quia eiusdem substatiæ, regina deorum gentilium significatorum per nostra metalla, sulfura & sales: nam ipsa regit illa: per eam nascuntur, soluuntur, subtiliantur, separantur, coniunguntur, mortificantur, viuificantur, & fructificant: ideo dicitur, Opum regina. Fingunt etiã Venerem filiam fuisse Deiones & Iouis, & Vulcani vxorem, & fuisse amatam à Marte. per Deionem, Vulcanum & Martem, intelligunt ipsum sulfur dictum viuum ignem & Martem. Etymologiæ nomen alibi abs te reperiri poterunt: sulfur dictum Venus post distillationem videtur vinum: & quia distillat ab eo sale dicto Saturno, in quo est Luna & Iupiter, ideo dicitur illorum filius. Dicunt Amorem fuisse filium Iouis & Veneris: per Amorem possumus intelligere sulfur illud subtile superius nominatum Phœbum, quia componitur ex Mercurio dicto Ioue, & ex sulfure dicto Venere: ideo eorũ dicitur filius. Fingunt etiam Latonam fuisse violatam à Ioue, ob quam rem Iuno Iouis vxor de cœlo descendit, & eã in Delo insula proscripsit, vbi Phœbum & Dianam peperit. Per Latonam intelligunt quod superius de Amore dixi: nam componitur ex Ioue & Venere. Iuno, id est aqua illa mercurialis descendit de cœlo, id est, à capite alembici facti in modum cœli, in quo cœlo fuit etiã Ganymedes portatus, id est,

istud sulphur: & Iuno portat & proscribit i-
 pfam Latonam in boccia: & tandiu ibi mora-
 tur, quòd primò in Lunam, deinde in Solem
 vertitur. Hoc voluit Geber significare lib. i.
 cap. 17. dicens, Vidimus in mineris æris, à
 quibus exibat aqua, quæ secum spumas du-
 cebat subtilissimas æris, & illas còtinuo cur-
 su aquæ lauat, & mūdāt: postea cessato aque
 cursu, vidimus eas cū arena sicca per annos
 tres calore Solis fuisse decoctas: inter quas
 inuentus est Sol verissimus. Disc. Si su-
 perius tibi non respondi, fuit in causa, quia
 expositiones illas fantasticas non intellige-
 bam: sed quia nunc apertè loqueris, potero
 aliquid dicere. Raim. Si debile tibi est cere-
 brum, & non capis illas expositiones, ne sal-
 tē eas vituperes: sed quiduis dicere? Disc.
 Volo dicere, Geberam naturaliter loqui,
 quoniam interdum accidit aquas transire
 per mineras, ac secum trahere aliquam mi-
 neræ partem, vt suprā dixit: ideo dicit, vt na-
 turam imitemur. Raim. Nimum es credu-
 lus, si putas naturam potuisse cōuertere æs
 in aurum. Disc. Quid ergo innuebat Ge-
 ber? Raim. Hic est vnus ex eis locis, vbi vi-
 detur apertius eum esse locutum, & tamen
 obscurius loquebatur: nam æris nostri mi-
 nera, est illud sal dictum supra Saturnum, à
 quo per distillationē exit aqua mercurialis,
 quæ secum illud sulfur ducit subtile, dictum

tes, quod per continuum cursum illorum vaporum aqueorū ascendentiū & descendentium lauatur à sua vnctuosa nigredine, & fit albū cessantibus dictis vaporibus. Sed post tres menses fit Sol verissimus, posita boccia in arena vel cineribus cum igne temperato: tandem volens verba truncare, expositio Geberi, harumq; fabularū poeticarū ac similiū consistit in omni eo quod superius dixi de metallis intrinsecis: ideo non amplius alias fabulas pronunc declarabo, quoniam ex te ipso intelligere poteris ex his quæ superius dixi, potissimum verò si nominum etymologiam & significatum consideres, quibus in fabulis vtuntur Antiqui. Disc. Omnino ingentes ago tibi gratias: sed ad nostram medicinā reuertētes, velim scire num supradicta Philosophorū metalla præparata & soluta intrent compositionem nostræ medicinæ. Raim. Pluries dixi omnia ad hanc huius medicinæ compositionē concurrere. Et hoc cōfirmat Ioan. de Rupefcissa dicens, Quemadmodum cœli influxus & Solis augmentatur aliarū stellarum influxu, ita etiam nostrum humidum radicale dictū cœlum, nō solū ornari debet ex Sole, sed etiā à stellis aut planetis, vt eius influxus augeatur, & virtus. Et hoc etiam confirmat Geber in fine lib. i. dicēs, Quæcunq; perfectionum diuersitates parū antea fuerunt à nobis de-

terminatæ, inuētæ sunt in opere mediꝝ ac minoris artificij vel operis: sed in maiori omnes sunt eiuldē perfectionis. Disc. Haud credo inueniri hominem qui obscurius scripserit ipso Gebero: ideo nō mirandum est, si multi ob desperationē eū lacerāt. Raim. Minor ordo est præparatio, in qua multæ sunt vię & medicinæ imperfectæ: secundus ordo est fixatio, & in hac etiā est aliqua diuersitas, quia nō omnia æqualiter fixatione indigēt: sed in tertio ordine, id est, in multiplicatione, quia in medicina completa peruenerūt omnia ad perfectionem vnā, ideo dicūtur omnia esse necessaria. Si verò certior esse vis horū trium ordinum expositionē esse iuxta Geberi mentē, lege in fine Summæ suæ, vbi de sublimatione loquitur, & præparatione primi gradus, secundi & tertij, & veritatē cognosces eius quod tibi dixi. Disc. Concedo in medicina minerali ac fixa, omnia illa esse necessaria: sed in medicina quæ per os accipi debeat, sum dubius: nam sicut aqua mercurialis in minerali medicina nō est permanens, quoniā illa est impedimentū fixationis, ita in medicina humanorū corporū nō deberet ingredi sulfar illud tā fixatiuum dictum ferrum, quoniā nō opus sit eam fixari: nam stomachus seu ventriculus ea concoquere nō posset, vt superius de auro dixisti. Raimund. In hoc fac quod volueris, sed tibi

bi dico, Alb. in fine 2. Meteor. vbi Auicennæ sentent. adducit, dicere, in optimis aquis aurum reperiri: post has, illa est in qua ferrum est, & multum interiora corroborat, & tamē fixa non est: atque hoc cognoscere potes à signis quæ videntur cum medicina est finita.

Discip. Gratum erit mihi hoc intelligere. Raim. Ioannes de Rupe, atque ego simul, diximus cognosci duobus signis, quando medicina hæc finita sit & perfecta: primū, si vas in quo posita est hæc medicina, positum in angulo domus, veluti miraculo & vinculo inuisibili ad se trahet omnes intrantes, & eos circa se stantes faciet, tunc completa erit secundum signum, si prædictum vas positum supra turri trahet ad se omnes aues odorem medicinæ sentientes, & eas circa se sistet.

Disc. Hæc mihi videtur res magna & ferè impossibilis. Raim. Per turrim significatur fornacula posita in angulo domus, in qua fornacula vel furnulo positum est vitrū, in quo nostra medicina coquitur. intrantes in domum, & per aues præteruolantes significantur illi spiritus vel vapores, qui virtute caloris volant, & sursum deorsum eunt per longum bociæ collum: qui cum firman- tur, nec amplius ascendūt, & materia est coagulata, dulcificata: & medicina perfecta est, & non tamen fixa: Atque vt dicit magister Leonellus, coagulabitur in modū oui quod

tenet acumen in fundo : Superius dicta occultarunt Poetæ, fingentes Orpheum ex cæcus ac soni dulcedine ad se traxisse bruta animalia, homines, aues, lapides, arbores ac montes: sicuti ventos: ita vt dicant etiam Phœbum, arcu ac pharetra depositis, stetit capto dulcedine cantus: ac serpentem qui continuè aureum vellus custodiebat, Orphei cætu somno correptum fuisse. Disc. Hæc nimirum pulchra est fabula sciēti verum significatum & sensum. Raim. Per Orpheum intelligo totam materiam coagulatam: & in hac medicina est pars vegetabilis, id est sal per arbores significatum & herbas: adest & pars animalis, id est anima, & aurum significatum per animalia, homines, Phœbum, & per vellus aureum: pars mineralis est illud sulphur dictum Mars, significatum per lapides, montes, ossa, resque alias duras: adest etiam aqua mercurialis, & vapores significati per aues, ventos, serpentes, tauros, & dracones, qui aureum vellus custodiebant. Namque vt dicit Geber lib. i. cap. 15. In distillatione nullum Philosophorum metallorum submergitur in mercurio, id est aqua mercuriali, Sole nostro excepto. Per Orpheum denique significatur nostra medicina, quæ cum sit dulcis, sistit & coagulat omnia supradicta sulphura præparata & soluta: de quibus intelligebat Alb. lib. i. Miner. cap. 8. tract. i. dicens,

cens, Philosophi supra modum student, vt a-
 quas faciant, quæ habeant in virtute diuer-
 sas elementorum qualitates, & non actu: vt
 per illas exiccent & coagulent id quod transf-
 mutare volunt. Et 4. Meteor. tract. 3. cap. 1. di-
 cit, Argen. viu. in artis operibus desiccari ex
 multa aduisione & mistione sulphuris non
 omnino adurentis. Disc. Quid de his di-
 ces, qui congelant & fixant argentum viuũ
 cum herbis? Raim. His satis est vt dicam
 quod Geber scribit lib 2. cap. 17. loquens de
 medicina quæ coagulat argen. viu. & illi ad-
 hæret in profundo, & per minima cum illo
 miscetur ante illius fugam: necesse est illam
 colligere à rebus illi conuenientibus, & sunt
 omnia corpora sulphur vel arsenicum: & pa-
 rum infra concludit, dicens, Quòd à quacun-
 que re illius medicina trahatur, debet esse
 substantiæ subtilissimæ ac purissimæ, ex na-
 tura illi facilè adhærens, ac facillimæ fusio-
 nis in modum aquæ fixæ super ignis pugna:
 nam istud coagulabit, & in naturam Solarẽ
 conuertet, vel Lunarem. Et lib. 4. cap. 10. in-
 quit, Cùm nil inueniatur quod illi magis cõ-
 ueniat, quàm id quod est suæ naturæ, ideo e-
 stimauimus cum illo medicinam illius face-
 re, & lib. 2. cap. 17. dicit, Dictam medicinam
 facilius, propinquius, & perfectius inueni-
 ri à solo argento viuo, quia natura amplecti-
 tur amicabilius naturam propriam, & eius:

plusquàm extraneæ gaudet: Et lib. 3. cap. 4. ait, Argentum viuum non aliud capit, quàm quod suæ naturæ est. Et cap. 7. dicit: Si poteris facere medicinam perfectam ex solo argento viuo, eris inquisitor preciosissimæ perfectionis. Notare igitur debes, quòd, vt dicit Geber cap. 16. lib. 2. argentum viuum Philosophorum habet partes sulphuris naturaliter cum eo mistas, id est sulphur & arsenicū: & cum his præparatis facillè vnitur ob convenientiam in natura: & hæc sunt propria medicina coagulatiua & fixatiua argenti viui Philosophorum. In lib. Vaporum scriptū est, Quòd qui cito vult coquere carnem imponat auquæ cum carne frustum vitri: nam vitri siccitas tantū adimit humiditatis à carne in ebullitione, vt caro citò remaneat cocta: sed citius coquitur ea caro si vitrum illud sit ex cinere fœni ac filicis, quia illud minus abundat humiditate: nam primum vitrum aliquid habet humidum quod à plumbo contraxit, quod primum fuit in compositione. Discip. Mihi videtur hoc esse vnum Plinij mendacium. Raim. Tuam ignorantiam incuses, & noli excellentes homines vituperare, qui per similitudinem vel per allegoriam sunt locuti. Discip. Quid voluit ergo significare per illud vitrum, carnem & aquam? Raim. Dixi tibi per vitrum interdum significari sulphur: Et quia, vt pluries dixi, sunt duo sulfurum

rum genera, quorum alterum nominatur ferrum, calidum & siccum quia participat humiditate, quam cepit ab eo sale dicto plumbo, à quo ipsa Venus distillata est: ideo citius coagulatur & fixatur ipsum argentum viuū significatum per carnem mollem, si cum eo ponatur sulphur illud ex cinere fœni ac filicis, id est dictum ferrum ex nominis affinitate. Hoc Philosophi occultarunt dicētes, Theseum glutinasse os Minotauro in labyrintho cum tribus pilis. Per Minotaurum & alia animalia ferocia & venenosa significatur aqua Mercurialis, quæ in boccia coagulatur cum dictis sulphuribus, & cum nostro Mercurio dicto Iupiter, quæ semper est plenus Apolline. Ideo hæc sunt tria poma aurea ob quæ Atlanta, id est aqua ista velocissima, in cursu firmata est. In hunc propositum dicebat Isidorus lib. 17. Chalcáthum, id est flos æris, fit in modum salis cum sole calidissimo & est virtutis adeo constrictiuæ, quòd in leonum & vrsorum os aspersum tantam habet constringendi vim, vt mordere non possint. Disc. Quid voluit Isidorus significare in his verbis? Raim. Per florem æris voluit significare sulfur illud dictum Venerem & æs, quod est occultum in sale, & salis natura participat, & fit per calcinationem vt sal, & illud vnitum cū aqua nostra mercuriali significata per vrsos & leones, ita inuiscat & coagulat illam, vt am

plus non possit sulphura soluere, quia dulcis fit. Disc. Mineralis medicina quandiu moratur antequam coaguletur post sulphurum & argenti viui præparatorum comminutionem? Raim. In artis Speculo scriptum est, Guberna materiam illam lento igne, donec maior pars conuertatur in terram nigrã, quod erit in diebus 21. Discip. Quamdiu durat nigredo? Raim. In Rosario scriptum est, Continuatiõne 40. dierum stat vtraque aqua permanens nigredine tecta: quæ nigredo si debitè gubernetur, nõ plus diebus 40. durabit. Aduerte nihilominus, quòd vbi accedit aqua Mercurialis, plus temporis requiritur & ignis plus. Per duas aquas permanentes intelligit duo sulfura ex parte fixa. Disc. Dixit Geber lib. 2. cap. 16. quòd remotio sulphuris est causa varietatis colorum medicinae post coagulationem: Putabam sulfur nõ debere amoueri si sit aqua permanens. Rai. Dixi materiam nostram bis fieri nigram, bis albam, bisque rubeam. Et quoniam albedo & nigredo sunt colores extremi & contrarij, & omnes alij colores sunt medij: Ideò quotiescunque ob præparationem & decoctionem paulatim cõsumitur humiditas vnũtuosa sulphurea quæ est illius nigredinis causa, ita paulatim cõsumitur illa nigredo, & quotidie alium apponit colorem. Ideo dicitur, sulphuris remotionem esse colorum varietatis

IOAN. BRACESCHI. 11

ris causam : sed in sulphuris lotionem manifestiores apparent hi colores (nam illud est lumen & tinctura) quam faciunt in coagulatione & fixatione medicinae, in qua minor est volatilitas, & sulphur mistum est cum arsenico & argento viuo, quæ colores imperfectos confundunt. Disc. Tandem, age, mihi explica quo ex metallo fiat hæc medicina. Rai. Dixi hanc medicinam non debere ex auro fieri, neque ex argento, neque plumbo, neque ex stanno communibus: ergo ex ære fieri debet vel ferro communibus: nam illa in ipsorum radice sunt munda, & accidentia facile remoueri possunt, quia omnes corruptionis causas habent & calcinationis: Et hoc voluit Geber significare lib. 4. cap. 3. dicens, Substantiæ Veneris & Martis (communium) dealbatio pura est, & similiter Lunæ rubificatio. Disc. Hanc sententiam non intelligo. Rai. Vult dicere, dealbationem, id est argentum viuum, & Lunæ rubificatio, id est sulphur quod est tinctura rubedinis ipsius argenti viui dicti Lunæ, ipsa est pura & munda in eorum radice. Et hoc voluit Geber dicere lib. 2. cap. 7. Qui cum exclusisset Solem, Lunam, Iouem, & Saturnum communes, concludit postea, dicens: Melior est ergo argenti viui sublimatio ab illis corporibus quibus cum non conuenit, nempe quia munda in radice. Sed certum est argentum viuum minus conuenire

in natura cum ferro & ære quàm cum alijs, ergo ab illis sublimari & extrahi debent spiritus. Et quicquid dicit Geber in lib. Inuest. & alibi de præparatione corporum perfectorum & imperfectorù, intelligit de his. Disc. Quomodo de his intelligit loquens de perfectis? Raim. Dixi hanc artem non uti auro vel argento communibus, sed solum tractat de corporibus imperfectis (ut dicit Geber in præmio lib. Inuest.) Neque dico per commistionem cum medicina (nam hæc foret responsio parum sciens) sed per reductionem ad primam materiam & separationem omnium accidentium immundorum supra inductorum materiæ puræ radicali. Quando ergo in præparatione hæc metalla intrinseca sunt immunda, tunc imperfecta vocatur: sed quando sunt præparata, & etiam ex colorum consideratione vocantur perfecta. Et hoc manifestè asserit Geber lib. 2. cap. 16. in fine, & cap. 7. in fine. Et hæc omnia perfecta vel imperfecta possunt à supradictis elici, vel ab vno illorum. Particularius tamen nota, quòd cum Geber in lib. Inuest. dicit corpora perfecta, id est, Solem & Lunam non indigere præparatione quo ad perfectionem, cum sint iam perfecta seu perfectè præparata, sed ut magis perfecta fiant, subtilientur, solvanturque, intelligit solum de sulphure crasso dicto Marte: quod præparatum, vocatur Sol &
Luna,

Luna, quia in eo apparet rubedo solis & albedo Lunæ: vt dicit Geber libro 1. cap. 14. & 22. loquens de Marte: nam eadem res albificat & rubificat. Et illud omne corpus illuminat, quia est lumen & tinctura, vt dicit Geber lib. 1. cap. 14. Et si bene consideres præparationis modum Solis & Lunæ scriptum in fine in libro Inuestigationis, inuenies eandem esse quam superius dixi de sulphuris lotionem factam cum sale & aceto, & postea subtiliata cum sale armoniaco, id est cum sua aqua mercuriali, & tunc corpus fixum factum est verum spirituale ac subtiliatum. Ideo Geber in libro Inuestigationis, loquens de præparatione acetii acerrimi cum quo possunt præparari corpora imperfecta vel corpus imperfectum, & ab eo extrahi suum argentum viuum & sulphur radicalis, & cum his fieri nostra medicina, dicit, Hæc aqua composita ex duabus aquis, id est ex sulphure præparato & subtiliata, & argento viuo similiter soluto, ea est nostra medicina, & est argentum viuum præparatum ab argento viuo præparato: & sulphur præparatum à sulphure non præparato, & factum corpus spirituale & subtiliatum & attenuatum. Et quotiescunque Geber loquitur de soluendo aut subtiliando corpus purum & præparatum cum sale armoniaco, id est, cum aqua nostra Mercuriali, semper intelligit de hoc sulphure: nam neq̃

argentum viuum neque arsenicum indigent illa subtilitione: & ideo Geber lib. 2. cap. 15. loquens de hac aqua Mercuriali sub nomine multarum aquarum acutarum, acerbarum & ponticarum, dicit causam inuentionis illius fuisse subtiliationem earum rerum, id est prædicti sulphuris, quod ante preparationem non habet fusionem aut ingressum, ideo amittebatur magna utilitas ipsius fixi spiritus, & per cōsequēs arsenici, quod de illius natura, vt dicit Geber libro primo, capite decimoquarto, ideo vocatur sulphuris cōpar, & sæpe vocatur Luna. Et vnum sine alio non esset vtile, imò (vt dixi in libro dicto Apertorio) arsenicum est medium coniungendi argentum viuum cum sulphure, quoniam vtraque natura participat. Et Arnaldus in libro Flos florum dicit, Sperma non coniungitur cum corpore nisi Luna mediante: quoniam anima est medium inter corpus & spiritum, & illa simul coniungit. Dicit. Quia locutus es de fixis spiritibus, velim vt mihi declares dubium quoddam: Nam iuxta tuam sententiam medicina hæc fieri debet ex spiritibus: & hoc etiam confirmat Geber libro 2. capite 1. & lib. 3. capite 10. Quòd si spiritus non sint fixi comburuntur aut ab igne fugiunt: si fixi sint, non funduntur, quoniam terra sunt facti: ergo ex spiritibus haud fieri potest. Rai. Tuæ rationis vis erat in cōsequen-

te ob insufficientiam: neq; enim sequela valet si à superiori ad inferius affirmatiue arguas: ac si diceres, est animal, ergo est homo: ita non valet dicere, fixum est, ergo est terream. Nam spiritus fixantur etiam sine conuersione in naturam terream, vt dicit Geber lib. 3. capite 6. Sulphur in principio suæ præparationis cum sale suo & aceto calcinatur & ad naturam terream conuertitur: & post perfectam præparationem, coniunctum cum suo argento viuo in vltima decoctione fixatur perfectè, & non conuertitur in naturam terream: Sed argentum viuum, id est nostrum sal dictum Saturnus, fixatur & in terram conuertitur ob festinationem ad illius fixationem, quæ fit per præcipationem aut descensionem, id est distillationem, in qua corpora descendunt debilia, id est oleum vel aqua Mercurialis & arsenicum reducta in aquæ formam, aut olei paulatim in capello seu pileo bocix, à calcibus eorum, id est ab eo sale, cuius similitudo est veræ calci similis: Vide Geberum in secunda descensus causa. Et ob hanc distillationem aut præcipationem, cito, id est in horis tribus consumitur substantia dicti argenti viui & in terram conuertitur, id est in fæces vastas in bocix fundo. Fixatur etiam dictum argentum viuum simul cum sulphure & arsenico in vltima decoctione per successiuam spi

rituum sublimationem, qui per bociæ col-
lum saliant : & hæc fixio longa est & tarda,
vt inquit Geber, libro 3. capite 6. Discip.
Profectò Geber iste hac in arte admodum
excellens fuit: & quia illum diligo, mihi per-
gratum esset illius vitam intelligere. Raim.
Paruam illius notitiã habemus, præter quã
quòd nonnulli dicunt eum esse Arabem, Per-
sarum Regem, & partis Indiæ: atque vt scri-
bit Aldimarus Parisiensis in suo dialogo, fi-
lius fuit filiæ magni Maumethes : pater eius
fuit Baldechitarũ Princeps, vt isinet Geber
scribit in quodam suo lib. de Regno. Patris
nomen fuit Aycius cognomento Rasis He-
bobechee Philosophus: aut Harem, iuxta o-
pinionem Hali Philosophi. Tantæ verò exi-
stimationis est is Geber in Aegypto, vt ma-
gnus Aristoteles illi cedat in triplici Philoso-
phia : illi cedit Rabbi Moses in Algorismo,
Hermes Trismegistus in Magicis, & Ptole-
mæus in Astrologia quadriuia illi cedunt:
sed in sua scientia omnes Philosophi defe-
runt illi. Et Posteriores ab illo habuerunt ve-
ritatis eius scientiam, & meritò ab eis magi-
strorum magister vocatus est. Discip. Me-
ritò illum commendas : Sed nisi tibi essem
molestus, orarem vt hæc sua opera mihi de-
clarares capitulatim, atque vt hanc praxim
multis in capitibus sparsam ordine in libel-
lum redigeres. Raim. Rem petis quarr
Philo.

Philosophorum nemo vnquam aggredi uoluit: Sed quia in me non regnat inuidia, & amore afficior erga te, ideo si ocium dabitur ut tibi satisfiat in hoc, libenter faciam: nihilominus in præsens talem operum illius notitiam tibi dabo, ut ex teipso facere possis quod ex me quæsiuisti. Discip. Tibi perpetuò deuinctus ero: Sed ad metallorum sermonem reuertentes, dixisti superius hanc medicinam fieri debere ex vno solo metallo: ergo duo supradicta æqualiter bona esse non possunt hoc in opere. Raim. Verum est hanc medicinam ex ære fieri posse, tamen ferrum est melius, & facilius præparari potest: ac melius purificari, & huic arti propinquius est & plures habet virtutes cœlestes quàm omnia alia metalla: & omne id ratione & autoritate intelliges. Discipul. Bene loqueris si ratione probabis: Sed mihi omne contrarium videtur: nam æs ferro præstat, quia minus terreitatis habet, & plus substantiæ argenti uiui, & minus adustibile est. Et Geber etiam primo libro capite 21. dicit, Venerem in suæ substantiæ profundo ostendere auri colorem & essentiam, mediàmque esse Solis ac Lunæ, ac facilè conuerti in utramque tincturam, esseque bonæ conuersionis & pauci laboris. Raim. Si de communi ære loqui volumus, dico si deberemus integram substantiam præparare, melius fo-

ret quàm ferrum : Sed nos quærimus solùm spiritus radicales, atque hi à communi ære non debent extrahi : Cum verò laudat æs Geber, dico illum intelligere de spiritu sulphureo superius nominato arsenici & auri nominibus, illudque ostendit colorem & essentiam auri. malleatur, id est subtiliatur ac soluitur, quia participat naturam salis, & funditur ignitione & ignis expressione, vt argētū & aurum, id est vt illud quod compositū est ex sale ac sulfure: nam si illud esset solum sal, faciliter solueretur: si sulfur tantū modò, non solueretur : ideo soluitur ignitione aludel. Cape ergo secretū ab illo. Superius dixi tria esse secreta, & tres vias, nempe sulfur, arsenicum, argentum viuum, & diuersam eorū præparationem : & quia compositum est ex sulfure & argento viuo, ideo dicitur medium esse inter Solem & Lunam: & interdum vocatur Sol & Luna simul, interdum distinctè: & ita Geber intelligit sequenti capite dicens, Mars, id est sulfur est longè præparationis ac duræ ob suæ fusionis, id est solutionis impotentiam : quod si fundatur, id est si subtiliatur & spargatur in aceto per putrefactionem sine medicina quæ illius naturam mutat, quæ est argentum viuum præparatum dictum Iupiter : & hoc facit in vltima decoctione, & non facit in putrefactione, in qua sulphur cōiunctum est Soli ac Lunæ, id est ar
senico

fenico dicto Veneri, quod interdum Solvo
 catur, interdum Luna: & separari nequit sine
 magna industria, quia multam affinitatem &
 cōuenientiam in natura habent, vt dicit Ge-
 ber in capite de Arsenico. Et lib. 7. cap. septi-
 mo dicit, In corporibus metallicis commu-
 nibus duas esse sulfureitates, & superuenien-
 tem difficilè remoueri: sed si præparetur, &
 lauetur ipsum sulphur (vt superius dixi) in
 ea præparatione inuicem separantur, & post
 simul iterum coniunguntur, & per decoctio-
 nē simul fixantur, non mutantes tamē in par-
 te fixa ipsius sulfuris loti: supradictū ergo ar-
 senicū & Venus facilè, id est vnica distillatio-
 ne in vtranq; tincturā conuertitur, id est, fit
 citrinum, quia participat ex albo & rubeo, &
 bonæ conuersionis & pauci laboris, quoniā
 participat naturam salis: & cum illo conue-
 nit tutia, id est fumi illi albi aut aqua Mercu-
 rialis: ideo in distillatione ascendunt simul,
 & dicta aqua rubea est vel citrina ob ipsam
 Venerem, quæ submersa est & inclusa in vē-
 tre illius aquæ, & citrinitas illa bona est, & in
 hoc opere proficua. Ideo Geber libro secun-
 do, capite 12. dicit, inquisitionem olei fuisse,
 vt haberetur illius color, qui cum illius aque
 substantia permixtus est: & hoc nobis auxi-
 liari potest in opere: sumus tamē ab ea aqua
 excusati ab induratione ac fixatione spirituum:
 nam quando in corporum humanorum me-

dicinā ponitur, non possunt nec debent fixari: cape igitur illam Venerem super alia corpora imperfecta, id est sulphura, in opere minori, id est in preparatione: vult dicere quòd facilius præparatur quàm sulfur: & in opere medio, id est in decoctione vltima. Et hoc intelligit in medicina pro humanis corporib. quoniam facile in dulcedinem conuertitur, & fortè non accedit sulfur dictū Mars: sed in medicina minerali Mars est melior, quia eius substantia fixior est & fixatiua, sed in ordine maiori, id est in multiplicatione (quæ inuenta fuit vt opus abbreviaretur) neque Venus neque sulfur apponuntur: sed cum vna parte medicinæ fixæ ponitur multum argenti viui aut salis præparati dicti Iouis, & cum hoc fit multiplicatio: nam hoc soluit medicinam fixam, & medicina fixa cōgelat & fixat illud: ita ex terra fit aqua, & ex aqua terra. Istud voluit significare Geber lib. 4. capite 18. dicens, Considerauimus ob examen istius magisterij, Iouem approximari maximæ perfectioni in opere maioris ordinis, id est multiplicationis; Et libro tertio, capite decimonono, dicit, Iouem approximari maximè perfectio, id est medicinæ fixæ, quia plus de perfectione participat, id est, de argento viuo. Et quia illud habet substantiam viscosam, ideo multum adhæret Soli ac Lunæ, id est arsenico: nam vt dicit Geber lib. primo, capit. 20.

Illud

Illud Soli ac Lunæ conuenit, id est, arsenico dicto Soli ac Lunæ: & nõ semper ab illis separabitur. Et qui sciet illi eleuare vitium fractionis corporum, id est, qui sciet remouere & consumere humiditatem aqueam, quæ frangit, id est, soluit corpora sulfurea, statim gaudebit vtilitate illius Iouis. Discip. Ex sufficienti diuisione mihi videtur, vt velis concludere, inter omnes mundi res non esse meliorem nec arti nostræ propinquiorẽ ferro cõmuni. Raim. In hoc est occulta hæc medicina. Disc. Nunquam hoc cogitafsem, imò contrarium credebam: nam Philosophi dicunt esse ex magis distantibus à veritate huius artis: & est magis vile inter omnia metalla, quia minus habeat argenti viui. Et Geber lib. 3. cap. 9. dicit, corpora imperfecta quæ plus habent argenti viui, propinquiora esse perfectioni. Et lib. prædicto, cap. 7. dicit, Ea corpora quæ plus habent argenti viui maioris esse perfectionis: & quæ minus habent, minoris esse perfectionis. Et priuatim loquens de Marte, lib. 1. cap. vltimo inquit, Mars inter corpora imperfecta in transmutatione, est tractationis aut præparationis difficilimæ, laborisq; longissimi, ob suæ fusionis impotentiam. Et hoc idem fatetur multis in locis. Raim. Quando Razes clarè locutus est de Marte, tunc locutus est de suprædicto sulfure crasso, quod quia

minus habet argenti viui, & magis terreum ac sine fusione est ante præparationē: & est sine solutione, quia nō habet naturam salis: ideo magis imperfectum est omnibus aliis metallis intrinsecis. Et quia est quasi extrinsecum argento viuo suo, ideo separatur ab illo, neq; vniri potest sine subtilissimo artificio: & eius præparatio longissima est ob multam vnctuositatē, terreitatem ac duram solutionem: hac de causa dicitur esse ex magis distantibus à veritate huius artis. Disc. Semper hoc refugium habes de metallis intrinsecis: Geber dicit se manifestasse materiam hanc pluribus in locis ac diuersis capitibus. Si dices ergo materiam illam esse Martem, ac per Martem intelligam sulfur, ergo quando dicit cape Martem, capiā sulfur solum, & in errore versabor: aut materiam hanc aliter nominauit quàm Martem, atq; hoc pacto nōn manifestauit, sed occultauit. Quando igitur discernere potero quòd per ferrū ille de communi ferro intelligat, aut de sulfure? Raim. Quando Geber & alii Philosophi dicūt Martem esse calidum & siccum, atq; rubeum, & tingere Lunam, illiq; attribuunt supradictas proprietates, & aperte de sua præparatione loquuntur, tūc sis cautus, quia de suo sulfure intelligunt. Discip. Nōne Geber scribit huius artis praxim? Raim. Scribit. Disc. Illum igitur loqui oportet

tet de præparatione ferri communis, si in illo sit secretum. Raim. Loquitur, sed occultè, id est, in capitibus generalibus, quâdo loquitur de metallorum præparatione, marchasita, sulfure, argento viuo, salibus ac similibus. Disc. Quomodo ergo secretum hoc manifestauit, & hâc materiam in diuersis capitibus? Raim. Pluribus in locis dixit Philosophorum secretum esse in Marte, quodquæ illum accipere debeamus: & quâuis sermo ille intelligi posset de sulfure, aut videatur in aliud propositum dictum, tamè illi sufficit dixisse maximum secretum esse in Marte. & de hoc etiam allegauit aliquas rationes: quæ quamuis ad aliud propositum videantur, tamen concludunt de Marte. Disc. Istud est quod summo opere scire desidero: nã est conclusio eius omnis mihi quod dixisti. Incipias ergo autoritates narrare, & postea rationes adduces. Lib. 1. cap. 15. dixit, argentum viuum facile omnibus metallis adhærere, sed Marti nullo modo, nisi per artificium: ab isto certe seligit & capit maximum secretum: ab isto, id est, à Marte. Lib. 3. cap. 9. dicit, Iouem approximari perfecto: Saturnum minus, & minus Venerem, ac multo minus Martem, à quo perfectio depêdet, à quo, id est, à Marte, depêdet huius medicinæ perfectio (quâuis alicubi textus hîc sit deprauatus) & in supradicto loco dicit, causam impedimen-

ti cuiusq; fusionis esse sulfur fixum: ab hoc certè colligere potes maximum secretum ab isto, id est, à sulfure fixo, per quod intelligit ferrum commune: nam maior illius pars est sulfur fixum & terreum, ideo non funditur. Et denominatio fit à prædominante: & hoc modo illud intelligitur quod dixit lib. 3. cap. 7. loquens de sulfure fixo: nam vt dixit lib. 2. cap. 18, Corpora imperfecta fixantur per suam calcinationem, & partes subtiliantur per ignem: sed partes salis quæ à corpore fixo & calcinato resoluuntur, soluantur, vt ait lib. 3. cap. 7. Dicit etiam Geber in Testamento, Martem qui substantiæ sit fixæ, ideo meliorem esse inter cætera corpora: & hoc intelligi potest de ferro communi, & de sulfure suo. In 1. etiam lib. cap. 17. dicit omnia metalla conuenire auro, & vltimū esse Martem: & hoc esse vnum ex naturæ secretis. Et lib. 3. cap. 6. loquens de Martis essentia, in fine concludens dicit, Laudetur ergo benedictus & gloriosus Deus altissimus qui illum creauit, & illi dedit substantiam & proprietatem substantiæ, quæ nulli rei in natura conuenit, vt in illa villo artificio perfectio hæc inueniri possit, quia in illo potentiam proximam inuenimus: nam ipse (sua in calce) ignem superat, & ab eo non superatur: sed admirabiliter in eo requiescit, illo gaudens, quia semper fit perfectior. Hoc idem

Arnaldus in Rosario scripsit, dicens, Manifestum est corpora esse maioris perfectionis, quæ plus habent Mercurij: & quæ minus de illo continent, sunt minoris perfectionis. Laudetur ergo rerum omnium opifex Deus gloriosus & benedictus causator optimus & altissimus, qui ex vili preciosum creauit. Discip. Quid volebat significare magister Arnaldus? Raim. Volebat dicere, quod à viliori corpore metallico, id est, à ferro communi, quod in natura sua & penes vulgum vilius est, Deus creauit hanc preciosam medicinam: & quamuis in aliud propositum exire velle videatur, nihilominus illi & Gebero satis est secretum manifestasse illorum loquendi modum intelligentibus. Rudienus Philosophus apertè manifestat secretum in Marte, dicens, Scimus omne metallum in suo occulto continere Solem & Mercurium: & nos iam extraximus à ferro argentum viuum, & ex illo postea facta est medicina, & ex illius colore bonum opus fecimus in ignium termino. dicit etiam supra dictus: Dico maiorem petram esse Mercurium: & iste est qui extrahitur à lapide què dicemus: exponemus ergo quid sit ille lapis, & modum extrahendi argentum viuum ab eo. Lapis ergo ex quo elicitur argentum viuum, vbique inuenitur, omnes habent, & homines eo indigent, nomen eius est Mars:

illum ergo cape & bene cōtere subtiliter & laua. Senior Philosophus dicit: Loquitur ferrum, & dicit, Ego durum ferrum, ego fortè, conterens, contrito ex me bonum omne hac in arte est, & lux, & secretū secretorum per me generatur. Dicunt etiam Auicebron & Razes, Corpus ferri est corporibus fortius, & est Indorum lapis, & eorū voluntas magis in illo est quàm in alio corpore: illud elegerunt sapientes. Disc. Sinas pro nunc has sententias: si aliquam rationem habes, prome: nam ratio me magis in veritate confirmat. Raim. Superius dixi, quòd iuxta Geberi sententiã in Testamento, Mars, quia substantiam habet fixã, est inter alia corpora melius: & quamuis per Martem intelligi possit de sulfure arsenici, respectu quòd est minus fixum, tamen etiam de ferro intelligi potest communi: quoniã nullam metallum habet tantum sulfuris fixi quantum ferrum commune: in præsentiarum verò per substantiam fixam intelligo substantiam terream: namque, vt dicit Geber lib. 3. cap. 6. Si sulfur fixum terreum mistum fuerit cum argento viuo terreo, ex his fiet ferrum commune. Disc. Hęc non videtur mihi ratio, sed irrationalitas, credere vt ex maiori terre streitate sit cæteris melius in opere nostro: nam medicina nostra fit ex materia purissima & separata ab omni terreitate superflua.

Raim.

Raim. Nō dico ferri terreitates esse hoc in opere bonas, sed aio spiritus natos & nutritos in ferri terreitate meliores esse & efficaciores spiritibus alitis in pauca aliorum metallorum terreitate: & hanc ego rationem scripsi in lib. Secret. nat. dicens, Terra ob virtutem radiorum corporum celestium qui continue in illam influunt, continet tres principales partes, nempe animalem, vegetabilem, & mineralē: & est productiva rerum adeo terribilium ut narrari non possint: id quod aliis elementis non euenit. Et quanto res aliqua magis in terrestri elemento descendit, eo magis in celesti virtute crescit: ergo aquę & spiritus qui sunt terrestri elemento immersi, ob similitudinem in materia naturali, imitantur & trahunt proprietates ac virtutes materię ac loci. Disc. Mihi videtur te eo in loco loquutum esse de elementis mundi maioris. Raim. Volentes Philosophi occultare hanc scientiam, scripserunt eam sub elementorum nomine, & nominarunt ferrum, Minorem mundum: & quia plus terram participat, quam alia elementa, ideo spiritus & aquę illius sunt aliis virtuosiores, & illi sunt nominati vegetabiles, animales & minerales: & hac de causa Philosophi nostri allegant diuinam illam sententiam: Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, solum ipsum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Alia ratio allegari potest ad probandum ferrum

quantumcunq; aliis metallis terrestrius sit, tamen esse perfectius post præparationem: nam in se habet omnes causas corruptionis, quas Geber scripsit libro 3. capite 6. & facile corrumpitur. Et quia suæ terreitatis nõ sunt bene commistæ, & non habent affinitatem vel conuenientiam cum parte radicali, ideo melius & facilius in ferro separantur, quàm in aliis metallis. Ideo Albertus lib. 4. Meteor. tract. 4. cap. 5. dicit, Ferrum est malleabile, & etiam liquefactibile cū forti igne, tamen multum habet terræ, & est mirabile in sua terreitate: quoniam quando aqua facilius patitur ab igne quàm terra, tamen in ferro citius à commisso soluitur terra & comburitur, quàm substantia magis aquea. Et huius causa est, quia terreum, quod est in ferri compositione est lutulentum, nõ bene depuratum nec bene commistum. Huius signum est, quia facile rubiginem cõtrahit, & quando in igne comburitur, multæ adustæ terreitatis ab eo cadunt, quoniam terre stre illius porosum est, & ignis ab omni parte potest illud comburere. Idẽ confirmat Geber lib. 4. cap. 14. loquens de hac calcinatione ac separatione sub nomine cineritij dicẽs, Corpora illa imperfecta quæ plus habet terreitatis, minus in hoc examine perdurât calcinationis & separationis, quia citius calcinantur, & eorum terreitatis facilius separantur:

parantur: sed quæ metalla minus habêt ter-
restreitatis, plus durant in eorum præpara-
tionis examine: quia difficilius corrumpun-
tur, & eorum partes terreæ difficulter sepa-
rantur. & manifestè vbi suprâ dicit, Martem
& Venerem necessariò separari à commisto
plus quàm omnia alia metalla: & rationem
adducit eo in loco & in sequenti capite: quo-
niam eorum terræ diuersæ sunt in substan-
tia à parte radicali: & ob hoc resultat fusio
diuersa, & spissitudo, & raritas, quæ sunt eo-
rum separationis causa. Hæc ratio confirma-
tur ex eo quod dicit Geber lib. 2. cap. 7. lo-
quens de Mercurij sublimatione: Dicimus
ergo ingenium separadi terram superfluum
à Mercurio, id est, sale, esse commistionem
cum rebus, cum quibus affinitatem non ha-
bet, & multoties sublimationem seu distil-
lationem eius à facibus reiterare: & hæc res
sunt veluti talcum, & calx corticū ouorum,
& marmoris albi similiter, & vitri minutissi-
mè triti, & omni genere salis præparati, & si-
milium: ab his enim mundatur, sed ab aliis,
cum quibus conuenit, non mundatur, præ-
terquàm à corporibus perfectis, à quibus si
posses eximere, mundum esset: quia munda
sunt in radice. Disc. Mihi videtur in eodè
capite contradictionem haberi: nam loquès
de hac sublimatione Geber dicit, Quando
videbis argétum viuum vt nix albissimum,

& veluti mortuum adherere lateribus alem-
 bici, tunc reitera super eum suam sublima-
 tionem sine fæcibus. Primò dicit eius subli-
 mationem reiterari debere cum fæcibus, po-
 stea dicit sine fæcibus. Raim. Dicerent a-
 liqui primam & secundam sublimationem
 non esse eandem, & primò deberi cum fæci-
 bus sublimari, & post sine fæcibus: sed illa
 est vnica sublimatio, id est, solutio. Ideo sci-
 re debes, quòd quando volumus nostrum
 sal distillare, quod est argentum viuum mor-
 tificatum, albū est, & pariter suæ terræ sunt
 albæ, & habent cum talco similitudinem &
 marmore albo, & aliis fæcibus supradictis,
 cum quibus affinitatem non habet, & ideò
 facile separari possunt à sale ferri. Ideo Ge-
 ber non intelligit vt artificialiter imponan-
 tur fæces illæ extraneæ: sed vult dicere, na-
 turaliter esse coniūctas aliquas terreitates,
 cum quibus non habet in natura affinitatē:
 & ideò non impones fæces extraneas: quia,
 vt dicit Geb. lib. 2. cap. 9. Quicquid ignitio-
 ne sublimari debet, debet sine fæcibus subli-
 mari, quia in seipso habet fæces sufficientes,
 imò superfluas: & huius signū est suæ subli-
 mationis difficultas. Certum autem est in
 arsenici sublimatione, qua terreitates à di-
 cto sale separātur, sublimatur cū ignitione,
 vt dicit Geb. lib. 2. cap. 2. ergo nō requirun-
 tur fæces extraneæ. Et quicquid supradixi,
 decla-

declarat Geber in loco, vt suprà, dicens, *Se-*
paratio fæcum ab ipsis salibus sublimandis
est possibilis ob solutionem salium, quæ res
aliis non conuenit, vt dicit Geber lib. 2. cap.
15. & cap. 11. in tertia Descensionis causa, id
est, distillatione & solutione supradicti sa-
lis: & in lib. Inuestig. cap. de Præparatione
aceti acerrimi, & sequenti. Disc. Vellem
vt declarares aliud dubium: Geber dicit in
2. lib. cap. 2. loquês de fæcibus à quibus de-
bemus spiritus sublimare, quòd debeat ma-
teria eligi cum qua magis conueniant spiri-
tus sublimãdi, & cum qua vniantur profun-
dus & per minima. Et eo in loco rationem
adducit huius: ergo istud contrarium est illi
quod superius dixit: nempe quòd volentes
nos sublimare argentum viuum, debemus
illud cum fæcibus vnire, cum quibus neq;
affinitatê habet, neq; conuenientiã. Raim.
Superius satis huic dubio respondi: quum
enim Geber dixit, debere nos fæces eligere
cû quibus conueniunt, voluit significare ne
extraneas fæces acciperemus, sed vt subli-
maremus cum fæcibus naturaliter per mini-
ma vnitis & fixis, id est, terreis: & hoc loquẽ
di modo multi Philosophi vtuntur: nam di-
cunt, Cape talem vel talem rem, & misce si-
mul: & nihilominus nihil earum rerum ap-
ponitur: sed hoc faciunt vt indignos deci-
piãt, & per illa verba significare volût, in sua

materia naturaliter vnitam esse vnã aut alteram rem quæ cum illis similitudinem habent. Sed quando Geber dixit, vt fæces caperemus, cū quibus ipsum argētum viuum non habet affinitatem, vel conuenientiam, voluit significare illas terreitates argenti viui Martis non habere affinitatem vel conuenientiam cum illo, (vt habent aliorum metallorum terreitates) quamuis naturaliter & per minima sint vnite. Ex superiori ratione sequitur, spiritus à ferro sublimatos puriores esse, quàm si à quocunque alio metallo sublimarentur. Nam terreitates & alia accidentia superinducta primæ materiæ radicali, melius possunt à ferro separari, cū quo affinitatem non habent, neque sunt bene commista, quàm in quocunque alio metallo, cum quo maiorem symbolesitatem & conuenientiam habent, atque arctè commista sunt. Aliam huius rationem adducit Geber lib. 2. cap. 2. nempe, quia ferri fæces fixæ sunt, id est, terreæ, quæ in sublimatione aut solutione ascendere non possunt, & spirituum immundiciem secum in fundo bociæ retinent, ita vt spiritus possint puri & mundi ascendere. Ferrum quia terrestrius est & crassius in natura cæteris metallis, quæ sunt magis aquea magisque subtilia in substantia, ideo melius est aliis: nam eius Mercurius, id est, sal præparatus, vnitur cū suo sulfure non solum

solūm vt cerationem præbeat & facilem fusionem illi, sed etiā vt feruet illud à combustionē: nam est proprietas salium præparatorum vt ante fusionem haud vrantur, & vt spiritum sulfureum commistum saluent à combustionē, vt dicit Geb. lib. 2. cap. 15. Spiritus ergo Mercurialis, qui post æquales præparaciones seruabit magis naturam corpoream sui salis, tuebitur magis spiritus sulfureos à combustionē: nā quo is subtilior est & solutior, eò magis ad ignis naturam accedit, & tantò citius comburitur, vt dicit Geb. lib. 2. cap. 2. Sed certū est, quòd si omnes metallorū spiritus mercuriales æqualiter præparari possent, Martis spiritus seruaret magis crassam & corpoream naturam, idcirco minus combureretur, & melius seruaretur sulfur à combustionē: & hoc probat Geber lib. 3. cap. 7. dicens, Subtilior res in sui natura, si ad naturam terream reducatur, id est, si calcinetur, & in salis naturam reducatur, magis subtiliatur; ergo magis soluitur. Quoniam verò metalla omnia sunt in ipsorum natura subtiliora ipso ferro, ideo æqualiter præparata magis subtiliantur & soluuntur, & facilius comburuntur. Hoc totum fatetur Geber lib. 4. cap. 15. loquens de sulfure sub Martis nomine, dicens, Quando Mars vnitur corporibus multæ humiditatis, illa combibit ob priuationem multæ humiditatis, &

ideo illis coniunctus nõ inflammatur, neq; comburitur, nisi sint inflammabilia, vel combustibilia corpora cum eo commista. Idem confirmat Isidorus, dicens, Stannum tuetur alia metalla ab igne: & quamuis æris natura & ferri durissima sit, si fuerint sine stanno, comburentur. Per stannum, æs & ferrum, intelligit de supradictis intrinsecis. Vincentius quoq; in suo Naturali, lib. 7. cap. 90. dicit, Sal qui cū limatura corporis in igne miscetur, in igne tuetur illam, ne comburatur: per limaturâ corporis intelligit sulfur præparatum, vt argëti limatura. Albertus etiam lib. 5. Mineral. cap. 1. dicit, Proprium esse omnium metallorum, id est, imperfectorum, vt videantur incompleta esse in specie, & ideo sunt in omnia conuertibilia: & restringens hanc possibilitatem solummodò ad Martem sub nomine sulfuris libro 4. cap. 1. probat illum esse inconcoctum, & non terminatum: & dicit hanc eius intemperiem facere, vt is omnium elementorum materia vniuersalis esse queat, & in omnia metalla conuertibilis: nam ipse abundat magis sulfure aliis metallis. Alibi Albert. probat à ferro debere nostram medicinam extrahi: nam illud est proprium minerale medium à natura incoctum: non tamen vt ex eo per naturam aliud generari possit, sed quia ab eo per artificium hæc nostra medicina generari potest:

test: ideo lib. 5. cap. 1. ita dicit, Quicquid aliqua ex parte lapidum passionē participat, & ex parte metallorum proprietatem, dicimus illud esse medium minerale: nam lapidum propriū est non liquefieri, metallorum autem liquefieri in calido sicco: & ideo lapides sunt in genere siccorum & terræ: metalla verò in genere humidorum. Quoniam autem hæ proprietates ferro conueniunt, ideo illud est verum minerale medium. Et quia multam terreitatem participat, & substantiam faxeam, qua non funditur, ideo à Philosophis nominatur lapis. Disc. Albert. lib. 5. cap. 6. probat marchasitam esse hoc minerale medium, neq; de ferro loquitur. Raim. Ob substantiæ conuenientiam & nominis, Philosophi sub marchasitæ nomine locuti sunt de ferro cōmuni. Et quia, vt dicit Albertus, vbi suprà, Medium habet naturā informem, & formatā, & distinctā extrema possident: ideo extrema formata & distincta per artem & naturā reducuntur à mediis. Et valde considerare debemus mediorū naturam ad metallorū transmutationem, quia in illis est multa scientia eorū quæ quærimus & conamur inuicē cōuertere. Omne id breuibus verbis ipse Alb. lib. 3. Miner. cap. 8. cōcludit, dicens, Ars hoc modo procedit, nempe vnum metallum corrumpens, illudque à specie sua remouens, & cum auxilio rerū quæ

sunt in ipsa specie metallica, inducens speciem alterius metalli. Multas laudes Antiqui ferro attribuere: inter quas hæc vna est, Quòd dicat ferrum esse propriam mineram argenti viui Philosophorum. Razes in lib. Diuinit. dicit, Occultum ferri est argentum viuum. Isidor. lib. 16. inquit, Argentum viuum præcipuè in metallis reperitur, & tantæ est virtutis, quòd si ponas centenarium saxorum super sextarium (vel modium) argenti viui, statim resistit grauitati: quòd si superponas auri scrupulum, statim eius leuitatem in sinum suum recipit. Disc. Haud assequor quod possibile sit vt argenti viuum possit tantum lapidum pondus sustinere. Raim. An non cernis Isidorum loqui de argento viuo quod in metallis est, & maximè in ferro? nam illud sustinet multam lapidum substantiam: sed si eius Mercurium distilles, in eo distillato submergitur eius sulfur dictum aurum, vt inquit Geb. lib. 1. cap. 15. Dicit Aros Philosophus, Cape sal commune, sed dico omnibus metallis commune: neque intelligas sal marinum: & scias quia non agnosco aliud sal, neque aliud atramentum, eo excepto quod in capillis Virginis Paschalis stat. Disc. Nescio quæ sit Virgo Paschalis. Raim. Antiqui hæc scientiam occultarunt non solum scripturis, sed etiam variis picturis, characteribus, cifferis, monstris, & animalibus: ideo in ipsorum templis pingebant

bant illas poeticas fabulas, in planetis, signis
 cœlestibus, monstris, animalibus, & alijs si-
 gnis: neque intelligebantur præterquam ab
 his qui huius scientiæ notitiam habebant.
 Virginem Paschalem pingebat in forma mu-
 lieris, capillis post humeros sparsis, in quorū
 summitate erat Mercurij character, in medio
 erat dimidia Luna, in extrema autem parte
 Solis character. Disc. Quid hæres signifi-
 cabant? Raim. Virgo Paschalis, herba est
 naturalis, quæ cum Marte similitudinem ha-
 ber: Ideo Philosophus loquens per similitu-
 dinem, dicit se aliud sal aut sulphur nō agno-
 scere, illo excepto quod in partibus subtili-
 bus & radicalibus ferri situm est: sed Mercu-
 rius præparatus aut aqua Mercurialis, subti-
 lior est altiusque volat sole non præparato
 dicto Luna: & sulphur dictum aurum ob suū
 colorem rubeum aut citrinum, est istis gra-
 uius. Dicit etiam Rudienus Philosophus,
 Huius operis initium est quando Sol erit in
 Ariete. Et Arist. in lib. Secretum secretorum
 ad Alex. dicit, Ver tunc incipit, quando Sol
 Arietis signum intrat. Disc. Credo eos lo-
 qui de primo ignis gradu, id est de putrefa-
 ctione, qui esse debet levis, id est calidus &
 humidus, vt est aer tempore Veris. Raim.
 Satis bene intelligis: sed quia Aries est do-
 mus Martis, ideo dicere volunt principium
 materiale huius medicinæ esse Martem. Ra-

zes in libro Diuinitatis dicit, Accipe petram post ingressum Solis in Arietem. & ibidē ait, Dico hanc rem esse animalium calidiorum & cæteris meliorū, id est hominis, cuius cōplexio sit cholericā. Disc. Superius dixisti, hāc medicinā haud fieri ex animalibus, nūc verò dicis ex homine fieri. Rai. Hic homo calidus & biliosus est ferrū. Razes dicit, Mars in profundo est calidus & siccus, igneus & cholericus, ideo homines qui sub Marte planeta nascūtur sunt bellicosi & cholericī. Ferrum vocatur homo sanus & iuuenis, quia purum est in radice, & quia durum est & forte. Vocatur homo quia habet animam, corpus, & spiritum (vt superius dixi) bonum istud metallum, quamuis genitum sit virtute omnium stellarum & planetarum, est tamen specialiter in terra genitum virtute potentissimē & virtuosissimē polaris stellę dictę Septentriones: ideo acus posita super magnetē nauigantium, semper ad Septentrionem vertitur tanquam ad suum simile: ideo ferrum vires habet & proprietates illius stellæ. Superiora occultarunt antiqui dicentes, Dæmogorgonem fuisse omnium gentilium Deorū proauum, & ab omni parte circumdatum tenebris nebulis, & caliginibus, deambulare in medijs terræ visceribus, inibi que absconditum manere, indutum quodam pallente, viridi, & neglecta humiditate, euaporare terrestrem

restrem odorem horribilem ac fœtidum, nō genitum ab aliquo, sed æternum, & omnium rerum patrem. Disc. Quamuis hæc mihi videatur deformis chimæra, tamen etiam tua mihi placebit interpretatio. Rai. Dæmogor-
 gon Græcè, Latinè Deum terræ significat, vel Deum terribilè, & ferrū significat: Proa-
 uus est omnium gentilium Deorum, quoniã ab eo cuncti deriuarunt, vt superius dixi in illarum fabularum expositione. ab omni la-
 tere circūdatus est nebulis & caligine, id est, terrestri substãtia. deambulat in medio visce-
 rum terræ, quia sub terra generatur ibiq; nu-
 tritur. dicunt illum æternum esse, neq; ab ali-
 quo genitū, quoniam ante terram aliãq; ele-
 menta, nulla est res elementata. Indutus est
 quandã humiditatem neglectã, nempe æru-
 ginem, & quandã pallidã viriditatem, id est
 vitrioli terrestris & sulfurei. proijcit odorem
 terrestrè horribilè ac fœtidū, id est sulfureū,
 ad ignè positum. est rerū omniū pater, quia
 omnia sunt in eo secundum aliquã similitu-
 dinem. Huic (vt inquit Boccacius lib. de Ge-
 nealogia Deorum gentilium) Antiqui tribue-
 runt æternitatem & chaos pro socijs. æterni-
 tas est arg. viuum præparatum, quod vt dicit
 Plinius libro 33. est liquor æternus. Et istud
 arg. viuum Claudianus nominat serpentem,
 qui in coagulatione comedit & deuorat cau-
 dam suam, id est, aquam Mercurialem ab

ipſo argento viuo diſtillatam in forma caudæ ſerpentis & draconis: Chaos eſt illud ſal terreum dictum Saturnus: eſt enim materia, in eo que res omnis eſt informis, nempe Sol, Luna, ſtellæ ſupradictæ, que ſuum lumen nõ dant, quatuor elementa, res vegetabiles, animales, & minerales, atq; vt ait Claudianus, cum Dæmogorgone habitant diuerſi metalli figuræ. Et ego dixi omnia Philoſophorum metalla in ferro eſſe. Primus Dæmogorgonis filius fuit Litigius, id eſt, ſulphur illud dictum Mars, quod in putrefactione tumultuatur in ventre chaos, id eſt illius ſalis, quia ſeparari vellet, cum ſit diuerſæ naturæ ab illo: ideo aperto iſtius chaos ventre, id eſt ſoluto in aceto, Dæmogorgon exteſa manu ſua Litigium exemit, id eſt ſulphur illud dictum ferrum: per Dæmogorgonis manum, ſignificatur illud aliud ſulphur dictum arſenicum: quia vt ſuprà dixi, Mars eleuatur cū arſenico. Et quia ſuperius dixi per Vulcanum & Martem idem ſignificari, & Vulcanum ſubitò natum, quia deformis eſſet, fuiſſe in Lemnum inſulam proiectum: ita dicunt hunc Litigium illico natum, quia turpis erat ob aduſtiam vnctuoſitatem, proiectum fuiſſe in auras, id eſt in aquas diſtillatas, vbi lauatur, ſubtiliatur, & in altum volat, nempe in illas aquas: nam non poterat inferius descendere, quia arſenicum illud quod exemerat illum, ſeu ſe para-

parauerat ab eius salis vêtre, est omnibus re-
 bus inferius: nā ipsum in terrę centro ipfius
 salis habitat. Disci. Longa fuit hæc exposi-
 tio, de qua quia iudicare non possum, ideo
 hac declaratione cōtentus ero, quia tuis ver-
 bis credo. Raim. Nonne dicunt Poetæ
 Vulcani rete chalybeum fuisse? & vellus au-
 reum, tauros & dracones fuisse Marti dedi-
 catos? Disci. Dicunt. Raim. Volunt si-
 gnificare, aquam mercurialem, aurum Philo-
 sophorum, & Mercurium, omnia ex ferro cō-
 stare. Ferrū est lapis ille qui vili venditur pre-
 cio respectu aliorum metallorum. In Lilio
 scriptum est, Philosophi tam diuersimodē
 hunc lapidem nominarunt, ne insipientes a-
 gnoscerent: nam si cognoscerent, non vende-
 rent vili precio vt faciunt. In Philosophorū
 Turba, Lapis quem quæritis, publice ac vili
 precio venditur. Disci. Iamdudum volui
 tibi dicere, quòd cum Philosophi de lapide
 loquuntur, aliam habēt intentionem, quam
 vt medicinam parent pro humanis corpori-
 bus. Raim. Scripsi in libro Secretorū na-
 turæ, omne fieri ex vna sola materia. Disci.
 Superius allegasti Morienum, ac dixisti, in
 materialium pōdere pro hoc opere nihil ex-
 pendēdum esse, quia sit res vilissima: non est
 tamen admodum vile ferrum: Nam in Lilio
 scriptum est, Scitote huius artis fundamen-
 tum, pro quo multi periēre, est res magis tim-

eta, fortior, & sublimior omnib. rebus apud
 Philosophos: apud verò insipiētes vilior est
 omnibus rebus. In Turba Philosophorum,
 Non est istud nisi vt sapientes dixerūt, id est,
 diuiti ac pauperi, liberali & auaro, ambulanti
 & sedenti communis: nam in vias proijci-
 tur, & sterquil: nijs teritur. Alphidius dicit,
 Secretum hoc non emitur precio, & in vijs
 proiectum inuenitur, vt quiuis pauper habe-
 re possit. Rai. Concedo Martem reduci velu-
 ti in lapidē vilissimū, ex quo fiat hæc medici-
 na. De hoc lapide Arist. ad Alexádrum dicit,
 Accipe lapidem vegetabilem, animale, &
 mineralem: qui non est lapis, neq; lapidis na-
 turam habet. Arnaldus dicit, Lapis est in si-
 militudine ac tactū, nō in natura. Hali Philoso-
 phus ait, Sunt & nō sunt lapides: sed nomina-
 mus lapides ob similitudinem quam cū eis
 habent. Disc. Concedo medicinam, cum fini-
 ta est, habere lapidis formam vilis apud igna-
 ros, & nō esse lapidē: Et idcirco haud dicere
 debemus materiā, ex qua fit hæc medicina,
 vllō modo lapidē esse, nisi dicere vellemus,
 omnē rem in quatuor elementa diuisibilem,
 aut in igne non combustibilem, nominari la-
 pidē. Rai. Dico materiā, ex qua fit hæc medi-
 cina, similitudinem vilissimi lapidis in ope-
 ris initio habere, non autē in fine: Et hoc om-
 nes Philosophi affirmant, & dicūt nos debe-
 re accipere lapidem illum vilem, & illum præ-
 parare,

parare, & proijcere superfluitates & immunditias: hoc autem intelligi non potest in operis fine: nam medicina facta, si lapidis habet similitudinem vel oui, non existimatur vilis aut preciosa penes insipientes, quia illius nullam habent cognitionem, qui verò eam cognoscunt, eam super omnem rem appreciant: neque verum est, Omnem rem quæ diuidi possit in quatuor elementa, aut in igne non comburitur, nominari lapidem aut lapidis similitudinem habere: sed Philosophi significare volunt, eorum materiam esse vilem lapidem, quæ in igne non consumetur, & potest in quatuor elementa diuidi: illamque fundamentum esse huius artis. Hali Philosophus inquit, Lapis iste omni tempore inuenitur, & vbique & apud quemcunque hominem: cuius intentio non aggrauat quærentem vbicunque sit: & est lapis vilis, niger, fœtens, neque precio emitur. In Philosophorum Turba, Res ista lapis est, & non est lapis, vbique reperitur, res est vilis & preciosa, obscura & occulta, & omnibus cognita. Senior Philosophus inquit, interrogatus Rex Marhos de lapidis cognitione, dixit, Omnis homo illum cognoscit: & qui illum lapidem nō agnoscit, nihil cognoscit. Disc. Dic tandem clarè quinquam sit hic lapis tam vilis, qui in igne non comburitur, & in vias proijcitur.

Raim. Quia (vt tibi dixi) in me non regnat inuidia, & cupio multis fidelibus Christianis prodesse, ac maximè tibi, quem tuas ob virtutes amo: ideo tibi dico, ferri excrementum seu scoriam vel calcem, Italicè loppam, quæ in igne generatur, & à fabris ferrarijs, seu ferri futoribus in vijs proijcitur. Illa, inquam, est Philosophorum vilissimus lapis, habetque lapis similitudinem & non est lapis, solaque omnes habet proprietates, quas Philosophi dicunt de ipsorum lapide. Disc. Quomodo hæc est vegetabilis, animalis, & mineralis? Raim. Superius dixi, nostrum metallum habere in se has res omnes. De hoc lapide loquebatur Albertus libro 1. Min. capite 4. dicens, Empedocles satis Hermete posterior, confirmauit lapides ab ardenti calore genitos esse. Disc. Quomodo hæc esse potest virtuosissimus Philosophorum lapis, cum sit exusta terra, in qua aliquid efficax esse vix potest? nam quū tam longo tempore fuerit in magno igne, credibile haud est in ea relictam esse sulphuris substantiam & argenti viui, vel aliorum spirituum. Rai. An non dixi tibi rem omnem in igne comburi, excepto calido & humido radicalibus metallorum, atque ex his medicinam parari nostram? Et quamuis arida videatur & sicca dicta calx, atque humiditatis expers, tamen si experieris, inuenies omnia superius dicta.

De

De hac calce loquebatur Geber libro 2. cap. 7. dicens, Argenti viui sublimatio melior est à calce, quàm ab omnibus alijs mûdi rebus, quia parum cum illo conuepit, neque sulfureitatem habet. (vbi textus dicit Talcum, error est.) Disc. Nô nominat ferri calcé Geber. Rai. Vt tibi superius dixi, Geb. cōcludit arg. vi. debere sublimari, seu eximi ab illis metallis, cū quib. neq; cōuenit, neq; affinitatē habet: Quoniã verò ferrū nō cōuenit, neq; affine est arg. viu. ideo ab eo extrahi debet. Sed quia, vt dicit Geb. in Testamēto in capite de loue, corporū calcinatio est breuior ad perfectionem via, idcirco Geber ipse dixit, fore melius extrahere argentum viuum Philosophorum à calce ferri, quàm à quacunq; alia re: quia illius terreitates parum conueniunt illi, neque habet adustibilem sulfureitatem, aut immundam in radice. Quòd si leges cap. 2. lib. 2. Geberi vbi de fēcibus ac calcibus metallorum loquitur, ex his quæ tibi superius narraui sine alia declaratiōe ex te intelliges: nam sulphur & arsenicum coniungi debent cum alicuius rei fixæ fēcibus, vt sunt calces Martis, in quibus naturaliter coniunguntur supradicti spiritus, ac profundè & per minima: atque cum illis conuenire dicuntur: quia ex natura vniuntur: ideo ipse dixit. Experiētia illum scire hoc esse necessarium qui hoc vidit & cognouit: nam quando sublimauit à

re extranea ab illorum natura, frustra sublimavit: quia nullo modo illos depuratos invenit post ipsorum ascensionem. Si verò sublimavit cum calce alicuius corporis, tunc bene sublimavit, & perfectè ac cura facilitate mundare potuit. Est ergo sæcum intentio ut administrantur metallorum calces: nam in illis facilis est sublimationis labor, cū alijs autem rebus est difficillimus. Nihil est igitur quod earum loco stare possit. Non dicimus tamen sublimationem esse impossibilem sine corporum calcibus, sed difficillimam longissimique laboris & prolongationis usque ad desperationē: Hęc sunt magistrorum magistri verba. Quid ergo dicēt hoc in loco infiniti ferè homines in varijs ipsorum fantastice opinionibus & chimæris errantes? Disc. Quantum ad me, iam credere incipio. Raim. Idem confirmat libro i. cap. 14. dicens, Fixatur arsenicum ut sulphur & utriusque sublimatio melior est à calcibus metallorum. De hac calce intelligebat Ioānes de Rupescissa, quando dixit, velle docere excantare aurum & argentum, eaq; in terram & calcem reducere, ut possent publicè in manu ferri bellorum tempore sine latronum metu. Discip. Quando mihi concedetur commoditas, experiar hoc opus, posteaquam pauci est sumptus. Raim. Vide ne erres. Disc. Si erraero, rursus incipiam. Raim. Non dico de

de praxi, sed circa materiam. Disc. Capiam eam ferri calcem quam dixisti. Raim. In eadico te errare posse. Disc. Mihi videtur omnis eadem. Raim. Non omnis est vniufmodi, & posses minus bonam capere. Disc. Doceas ergo me quæ melior sit. Raim. Inuenies calcis speciem quæ grauis est & non frangibilis, & ista est ferrum, nec bona est. Inuenies aliam quæ frágibilis est & alba in fractura, atq; illa non admodum bona est, quia tenet adhuc ferri naturá, & posset reduci in corpus ferreum. Sed ea quam videbis ex maxima ignis vehementia conuersam esse in vitri naturam, & coloris quasi viridis vel cærulei obscuri, illa vera est efficax sapientum petra, quæ in igne generatur, & non potest amplius in corpus ferreum reduci, quia terretates & sulfureitas ex parte sunt combustæ. Disc. Tibi gratias ago tantam ob liberalitatem qua vsus es erga me: tamé (bona venia) dicam quod sentio de hac materia vitrificata. Raim. Ne te vllus respectus teneat in dicéda opinione tua (vt semper fecisti) nam hoc modo veritas lucidior & manifestior fit. Disc. Geber lib. 2. cap. 13. in fine, dicit, Rem omnem sua humiditate priuatam, nullam dare fusionem, excepta vitrificatoria. Ferrum ergo ex maximo ignis calore conuersum est in naturam vitri, & humiditate priuatum, & ex consequenti caret argento viuo alijsque

spiritibus. Raim. Iuxta Alb. sententiam li. bro tertio Mineral. cap. 2. & cap. 5. tract. 2. In metallis duæ sunt vnctuositates, seu humiditates vnctuosæ: quarum vna est veluti extrinseca, subtilis & inflammabilis: alia intrinseca, in radicibus metalli retenta, ne euellatur vel absorbeatur ab igne: hæcque cremabilis non est aut combustibilis: sed certum est illud vitrum esse humidum radicale ferri, ergo erit incombustibile, neq; omnino ab humiditate priuatum, quamuis sit illius humiditatis quasi extrinsecæ expers. Ideo Albert. libro supradictio capite 4, loquens de hoc vitro dicit, Negamus materiam, quæ vitri substantiam intrat esse cinerem, sed potius illud humidum radicale purissimū quod erat intrinsecum illi incineratæ rei: quod humidū ex potentia vnus incinerantis ignis extrahi nō poterat: sed fuit ob fortissimum ignem: & hoc est humidum quod maximè à sicco passum est. Hæc est ergo liquabilium materia, & materia prima & remota vna & communis, id est huiusmodi humidum. Superius etiam dixi secundum Albert. sent. lib. 4. Meteor. tract. 2. cap. 9. Calor vehemens congregat partes homogeneas, & separat heterogeneas: nam illud soluit humidum, separatque illud à terreo. Cumq; humidum prehensum fuerit à terreo subtili, nō potest omnino separari, & ideo distillare incipit cum terreo

terreo subtili, & ab igne fortissimo funditur in vitrum: Et tunc terreum crassum quod fortiter eum tenebat, vritur in squamas. Manifestum ergo est vitrum illud esse partem radicalem ferri: Et quia terreitates quæ fusionem impediabant combustæ sunt in squamas, ideo illud humidum est fusibile, quia reuersum est ad suam liquabilem naturam: quia verò pori sunt clausi, ideo ignis illud penetrare nequit & exterminare. Alphidius dicit, Ignis intrat omnia corpora, substantias, spiritus & lapides, sed lapidem illum non intrat, neque illi dominatur, nec sulfura illum corrumpit. Disc. Cùm Philosophi dicunt eorum lapidem ab igne non consumi, ipsi intelligunt de completa medicina. Raim. Mala est ea glossa quæ textum destruit: tibi dico eos intelligere de principio & fundamento materiali. Et hoc confirmat Roger. Bacon Anglus, dicens, De omnium qualitate dico debere fixos esse super ignem, id est, ne ab igne fugiant, neque consumantur, nec ab eo corrumpantur: & tandem ne colorem mutant in igne: talia sunt igitur quæ huic operi initium dant. Vincentius in suo Naturali, octauo libro, de hoc lapide loquens, inquit, Dicitur lapis non lapis: lapis quia teritur, non lapis quia funditur & fluit in igne sine euaporatione, vt aurum: nec aliud est cui ea proprietas conueniat. Arnaldus in Epistol. ad Regē

Neap. dicit, Quo plus ille lapis in igne iacet, eo magis in virtute & bonitate augetur: quod non euenit alijs rebus: quia res omnes aliæ in igne comburuntur, sed dictus lapis totus, solus, semper in igne fit melior, & bonitas eius crescit, atq; ignis est eius nutrimentum. Et hoc est vnum ex euidentibus signis in ipso lapide cognoscendo. Geber etiã in fine proœmij libri Inuestig. & in proœmio lib. 2. Summæ dicit, Vitrum esse vnã ex rebus quæ præparationi auxiliantur: & vult inuere, Quod si ferrum ad vitri naturam reducatur, præparatur: quia multæ cadunt terreitates: ideo Geb. lib. 3. cap. 7. dicit, Si ergo dicemus corpora ob calcinationem esse mundata, intelligas certè à substantia terrea, quæ vnita nõ est in radice. Auic. in li. Animæ dicit, Sunt nonnulli qui magisterium nõ concedunt, dicentes, Are cuius natura non est vt ignem sustineat, elici rem non posse quæ ignem sufferrat: Quibus rationem nitri obijcimus: Nam terra quidem citò ab igne remouetur: sed dũ ab igne tãgitur, fortis euadit, quoniam ignis vim non habet supra nitrum. Disc. Salnitrum mihi videtur admodum combustibile. Raim. Antiqui carmen inuenerunt, ne hæc scientia posset alterari, vt quæ illam occultarent, non modò fabulas poeticas nacti sunt, sed etiam grammaticales figuras: Ideo Auic. per nitrum intelligit vitrum per figurã antithe

fin, mutando primam literam: vt si dicas olli
 pro illi. Dicit quoq; Auic. in Epist. ad Arsem
 Philosophum, Locus Orientis, vbi gemmæ
 inueniuntur, est Soli proximus. Ita etiam ni-
 trum, quo magis à colore Solis tangitur, eo
 magis valet. Ergo lapis mineralis qui plus i-
 gnes sustinet, & alios labores, is plus valet.
 Alb. in 4. Met. tract. 3. cap. 16. inquit, Quâuis
 aliqua sint corruptibilia ab igne, non sunt ta-
 men cōbustibilia: quoniã ipsorū humor non
 est ignis alimentum vt suat lapides & ferrū.
 Sed aliquæ res, quæ tales habēt humores ob
 corporum angustiam non dant igni ingres-
 sum, & propterea rursus non ardēt. Ferrū igi-
 tur in vitrum conuersum non ardet, quia po-
 ri sunt clausi, & eosdē habet humores, id est,
 sulfura & arg. viu. radicalia, quæ ferrū habet
 & cætera metalla. Disc. Fortasse Philosophi
 quando de vitro locuti sunt, intellexerūt de
 cōmuni vitro. Raim. Vitrum commune nō
 habet in se sulfur, neq; argen. viuum metallis
 cōuenientia: Ideo Razes dicit, Antiqui fe-
 cêre vitrum metallinum. Et Geber lib. 1. capi-
 te 11. dicit, Philosophos facere vitrum ex cor-
 poribus metallicis. Razes etiam in libro Di-
 uin. dicit, Alij dixerūt tincturam esse à vitro,
 & non ab alio & esse lapidem maiorem, vilē,
 inuentum, famosum. Idem quoque in libro
 de Aluminibus dicit, Vitrum liquat ferrum
 & omnia corpora, & illa facit in fusione

currere. Disc. Quando superius dixisti, vitrum citò facere carnem coctilè, dicebas per vitrum Philosophos sulfur intellexisse: quomodo ergo de illa calce intelligunt? Rai. Verù est (vt superius dixi) Philosophos multoties equiuocatione vti. Disc. Declara igitur quando de illa calce intelligât, & quando de sulfure loquantur. Rai. Cùm dicunt vitrù esse tincturam, ac omnes colores recipere ac tincturas, quodq; citò ad lapideitatem reuertatur, & in illo ac sale inesse totù secretù, tunc de sulfure intelligunt ab ea calce extracto: sed cùm scribunt, vitrum esse lapidem maiorem, vilem & famosum, ac faciem esse vel calcem mercurij, ferrum liquefacere & alia corpora, tunc de illa calce intelligunt. Alphidius dicit, Frange vitrum, & lapidem extrahe, ac illam pone in boccia vitri, & oleum extrahe, & inuenies quod dicit Philosophus. Idem Philosophus quoq; ait, Frange vitrum, & cape medicinam coagulata, illamq; pone in cannam vitreatam. Per vitrum Philosophus intelligit calcem supradictam, & illa frangitur, quia subtilissimè teri debet, & postea per putrefactionem educi debet lapis seu medicina coagulata, id est sulfur & sal. In hoc vitro est arg. viuum quod ignè superat, nec ab eo superatur, vt dicit Geber lib. 3. cap. 6. in fine. Isidorus in hunc propositum loquens, dicebat, Argentum viuum melius seruetur in va-

sis vitreis, nam alias materias perforat. Geber etiam lib. 2. cap. 6. dicit, Solummodo vitrum & vitro simile, quia poros non habet, potens est spiritus retinere ne fugiant, & ab igne exterminentur. Volunt dicere, spiritus ferri semper fugere ab igne vehementi, donec in vitri naturam conuertantur coloris sapphiri, aut cærulei obscuri. Ideo Geber libro 4. capite 18. dicit, In corporibus præparatis debemus cœlestem colorem creare, qui fit perfectus ob argenti viui bonitatem. Albertus Magnus etiam in fine Meteororum superiora occultè confirmat, dicens, Non est facile scire quando mineralia suam formam specificam habeant, & quando nõ: quia haud facilè est scire, quando sit verus lapis, aut metallum, nisi per corruptionem veniat ad multum debile, ita vt sola figura supersit, & nihil ex virtute quæ essentiam sequitur. Et huius rei similitudo est in corporibus mortuorum: nam cum illa ex paruo tempore mortua sunt, videntur parum differre à viuis: sed cum diutius in sepulchris iacuerint, tunc in illis est sola figura, & si tangantur, statim soluuntur in cineres: ac tunc maxima est differentia inter viuentium & mortuorum corpora. Pariter videre est in vegetabilibus & mineralibus: nam mineralia suo modo pereunt vt animalia, sed nescitur quando proprium esse ac naturam ami-

ferint, nisi ex maxima mutatione. Nam cum sapphirus adhuc colorem & transparētiam atq; figurā sapphiri habet, est veluti viuus, qui operationem sapphiri habet, & ideo nominatur sapphirus, ac si viuus esset: sed post diurnam eius mutationem obscuratur & discontinuatur, tuncq; agnoscitur non esse, nisi tantum similitudine sapphirus. Idem dicere debemus de auro viuo & mortuo, de argento, cæterisque mineralibus. Discipul. Posteaquā tam humaniter ac patienter mihi satisfecisti quibuscunque in rebus quas ex te quæsiui: obsecro ne te pigeat quatuor etiam verba addere in huius longæ sententiæ declarationem, & tunc contentus abibo. Raim. Sententia talis est, Quod quum Mars tandiu in igne fuerit, quod multū debilis ac frangibilis factus sit, nec reliqua sit in eo pars aliqua naturæ vel substantiæ ferri, sed in vitri naturam sit conuersus coloris ferè sapphiri obscuri, tunc in lapidem mutatus erit. Discip. Dum viuam, tibi semper debebo. Vale.

*Finis Dialogi de Ligno vitæ, & Geberi, ac simi-
milium succinctæ declarationis
Ioannis Bracefchi
Brixiani.*

PRAESTANTISSI-
MO NATVRAE INTER-
PRETI DOMINO IOAN. MICHAELI
Sterpino, Robertus Taula-
danus ex animo

S. D.

VI Apollonij Tyanei gesta scripsere, cum aiunt scientiæ gratia, & ad Brachmanes, & ad Gymnosophistas Indos penetrasse, adeoq; in arcanis Naturæ profecisse, ut is nunquam habuerit, vel habiturus parem sibi sit neminem. Platonem quoque diuinum legi, ad Aegyptios sacerdotes accessisse, & ab ijs complura, quæ ipse penitus ignorabat, vel subdubitabat, edoctum in Græciam suam rediisse. Idem me sublimiora scrutantem ardor inuasit: non tamen ut in Indiam ijs calamitosiss. temporibus me transferrem, sed Parisiorum Lutetiam adij: quem in locum profectò non fuit poenitenda profectio. Porrò quum illic locorum essem, & indies magis ac magis tui nominis, & Gaudentij Merule rumor inualesceret, destituta Lutetia in Italiam euolsui: & quum velut de via fessus in Augusta Taurinorum substissem, intellexi Merulam in Forolebetiorum, quod est agri Nouariensis

municipium patria tua esse, sed breui tamen Tau-
rinum ad lectiones publicas salario publico condu-
ctum esse venturum. Hac re intellecta gauisus sum
non mediocriter. Interea Cherium ad te contendi,
ubi, dii boni, boni plus inueni, quàm cogitabam,
quàm quòd mihi fama ratulerat. Apud te igitur
quum essem, Cherij Merulam audio in Augusta
Taurinorum ad suum munus venisse: te igitur, vt
scis, destituto ad hominem, quem videre & salutare
exoptabam, maxime transcurro. Qua fronte me a-
dolescentem licet, & Aquitanum, & planè inco-
gnitum Merula suscepit, profectò verbis expli-
care non possem. Cæterum eiusdem religionis vin-
culum, quo nihil est in rebus humanis tenacius, quàm
illime, & mihi illum magis conciliaret in dies, in-
ter ambulandum, vt fit, ipsum interrogo quid de li-
bello Ioannis Braceschi, quem de Chemica faculta-
te velut Gebri interpretis edidit, sentiat, respondit,
bene. Tunc ego, qui iam sciebã Merulam tam Chri-
stiani esse animi, vt etiam hostibus suis bene esse cu-
piat, subiunxi. An, ô Merula, istuc dicis ex animo?
an communi magis subscribis opinioni? Cum hic
paululum substitisset, respondit, Quid ego falcem
in alienam messem ponam? Est hæc metallorum
scientia, extremis (quod aiunt) labris à me degusta-
ta. His ego subridens dixi, Quæ ratione id fieri po-
test, quando libro tuorum memorabilium (ni sal-
lor) quanto bellissimæ huius materiæ fonteis pota-
turis

turis aperueris. De eo libro rursus respondit se bene sentire. Tunc ego non sic, dixi, Senties, ô Merula, ubi errores illius qui artē ipsam in contemptū, & studiosos in pauperiem trahere possunt, complures exposuero. Ad hæc ille vultu ad risum ferè composito, O Tauladane, inquit, amicus Plato, amicus Socrates, magis tamē amica veritas. Idcirco, tametsi Braceschus, ob singularem eius virutem, & ingenium, quibus pollet, sit mihi carissimus, longotamen interuallo est mihi magis cara veritas. Pergratum igitur mihi Tauladane feceris, si ex ordine illius digestis erroribus, & huic ætati & posteritati pro viribus consulueris: & ob hanc rem fortasse non solum tibi, sed & mihi, qui te ad hanc prouinciam excitarim, posteritas debeat: qui *ἔξωκα χαλκείων* exhibueris, vt cum Homero loquar. Domum igitur destituto Merula, quum mihi ocij aliquid dabatur, quum rediissem, in margine cœpi Barceschi errores annotare, & singulos suis argumentis meridiano Sole clarioribus arguere. Sed profectò (vt ingenuè fatear omnia) in hoc chemico pelago velificanti mihi tot Symplegades, tot Scyllas, tot Charrybdes, tot monstra denique obijci, nunquam credi dissem. Huiusce enim facultatis libri quot & quantis singulis ferè folijs deformētur labibus, quot enormibus scateant antracibus, quot in locis luxi sint, e-lumbes, inuersi, mutilati, manci & redundantes ultra modum, ne mihi aliunde patronos accersam, tu

est testis optimus. Testis & optimus ipse Merula, qui Petri Boni Longobardi & physici præstantissimi apud Duces inclytos, & de Republica literaria bene meritos Ferrariæ, Preciosam Margaritam Nouellã, qua nihil est preciosius, trecentis et his amplius expurgauit erroribus. Dij boni in tam exiguo agro quæ zizaniorum messis excreuerat? In caussa esse arbitror, vir præstantissime, quòd huiusmodi farine authores primi aut Aegyptij fuerunt, vt Hermes Trismegistus, Moses, eiusq; soror Maria: aut Hebraei, vt Salomon, Callis: aut Arabes, vt Geber, et Rex, et Mahometi, vt aliqui volũt, nepos: cui in hac arte meritò primæ partes attribuuntur. Rasis, & Auicenna rex & medicus celeberrimus: aut Græci, vt ille diuinus Plato in Stollicis, & in quartis, Aristoteles, Lucas, Rhodianus: alij, vt in Turba Philosophorum legere est. Ex Latinis aut inter veteres, ipse quòd sciam, hanc Philosophie partem attigit nemo. Annis porrò abhinc quingentis, nonnulla in medium ingenia processere, Richardus Anglicus, Rogerius Baccho, Merulinus vates ex Anglia: quibus postmodum successores sunt dati, Raymundus Lullus Hispanus, & Arnoldus Villanouanus. Porrò qui Arabes illos, Græcos & Aegyptios scriptores Latinitate donarunt, bonarum literarum expertes erant, vt series eorum sermonis ostendit: nec elucubrationes illorum satis fideliter ab eis sunt translatae. Superuenere postmodum vt
 codices

codices per tonsores & monachos imperitissimos
exscriberentur: horumq; imperitia factum est, vt
ferè tot errores essent, quot versuum tractus in fo-
lijs. Aetate etiam hac nostra Geber toties impressus
quot mendis scatet? Quàm igitur arbitrabar, labor
mihi fuit intricatior. Quid porrò huic negotio lu-
cis Chemico præstiterim, id malo ab alijs dici, quàm
ipse de me prædicare. Has autè ingenioli primitias
mei, tibi vni dicare placuit: vt ex iis meum erga te
studium paulatim cognoscas, cognitum & foueas,
& amplexeris. Non me fugit esse munus te indi-
gnum, sed tua tamè fretus humanitate, munere hoc
non satis idoneo vti fratrem in Christo optimum co-
gnoscere non dubitavi. Bene vale, non solum Ita-
liae, sed & huius ætatis decus immortalis. Ex

Augusta Taurinorum Ca-
lendis Aprilis,

IN IO ANNEM BRACESCHVM GEBRI INTERPRETEM

Animaduersione, auctore Roberto Tauladano Aquitano.

QVVM nihil sit minus Christianum, Bracesche, quam alienam famam acribus, virulentis & procacibus dictis proscindere & lacere, ego ne in mordacis Momi suspensionem tibi venire, continui me quantum potui, ne hac in te Animaduersionem scriberem. Tandem quum virus scriptorum tuorum in miserandum permultorum naufragium longius in dies serpere, ac grassari viderem, non potui diuturniori silentio uti: non potui inquam mihi temperare, quin huic tuæ Hydræ, omnia (nisi quis obuiam iuerit) artis Chymicæ fundamenta intra paucos dies ferro vastaturæ, me opponerem. Quod quum in aliquot adhuc annos differre meditarer, veritas huius artis, quæ ferro tuo decreto se regno spoliata, & exulem esse conqueritur, sese mihi obtulit, tandemque, quum cæteros omnes conuiuere hoc in negotio cernerem, hanc à me in sui patrocinium Apologiam impetrauit. Quæ ego, quum tu ex eorum iudicum sis numero, qui non nisi ferro vincere cupiunt, ad omnes veritatis fautores, conscios, & æquitatis

tatis tutores prouoco, & eos quanta cum ratione hanc prouinciam susceperim, iudices constituo. Agitur iam nonus annus, te libellum quendam emisisse, cui Interpretationis Gebri titulum imposuisti, in quo Demogorgonem inducis cum Gebro differētem: Demogorgonem, inquam, tanquam Chrysopœiæ cognitionem sciscitantem, Gebrum autem veluti sui ipsius & reliquorum Philosophorum interpretem. Et ita inducis Gebrum, aut (vt verius loquar) sub nomine Gebri Braceščū, huius artis mysteria pandentem, vt tandem colligas medicinæ, ad vtiliora metalla in aurum, seu argentū vertenda componendę formam, neq; ex auro, neq; ex argento, sed ex solo ferro, aut ex vili eius excremēto, depromendam esse. In cuius opinionis confirmationem, magnorum aliquot Philosophorum, & potissimum Gebri autoritates quasdam adeo versutē detorsisti, vt multorum (sed tamen in hac parte philosophię parum aut nihil instructorum) animos ad amplexandam opinionem tuam pellexeris. Itaq; cū hæc tua lucubratiō (me apud Vascones degente) in manus meas venisset, amaui ego certē ingenium tuum: nunquam tamen mihi persuadere poteram, te in eam hæresim lapsū esse, vt crederes formam auri effectricē ex Marte, aut abiecto eius stercore, petendam esse: ideoq; te Sphin

gem agere, & ænigmatico sermone hanc artem scripsisse arbitrabar. Proinde vt mentē tuā planē assequer, & exploratā haberem, ex vltiore Vasconia in Italiā perrexi, nec vnquā ab incepto itinere destiti, donec Vrceos Nouos peruenissem. vbi cū à fratre tuo intellexissem, te apud Turrim illustrissimi Alberti Palauicini degere, statim me illuc contuli, & succincta oratione causam iuris mei tibi indicaui. Qua audita, bene me sperare iusisti, nec me prius discessurū asseuerasti, q̄ plenā & integrā Chrysopeæ cognitionē abs te accepissem. Cœpisti itaq; paulò post mentem tuam familiarissimè mihi interpretari: quam vt mihi commendatiorem redderes, hos versus (abs te, vt suspicor elaboratos) mihi pposuisti exponēdos:

Artus est hominis, qui constat sex elementis,

Cui P. si addas, & in M. mutare si noscas,

Hoc est æs nostrum, lapisq; Philosophorum.

Quo ænigmate audito, cū me Tauladanū esse, nō Oedipū respondissem, vtpote q̄ hāc tuā Sphingē ex tēpore soluere non possem, tu his verbis vsus es: Nō miror si tu ex abrupto hoc ænigma soluere nō possis, ad quod enodādum per decenniū ego iudauī. & tandem eorū versuum interpretationē sic auspiciatus es: Artus, membrū est hominis, id est, Martis, qui à Philosophis homo biliosus nominatur. Qui constat sex elementis, id est, cuius

cuius nomē, in his versibus inclusum, sex literis absoluitur. Cui P. si addas, Cui, subaudi, vocabulo artus si addas, P. fiet partus. Et in M. mutare si noscas, hoc est, si mutaueris P. in M. nasceretur hoc vocabulum Martus, quod sicut Maiors Poetis, ita nobis Martē significat. Hoc est æs nostrum, lapisq; Philosophorum: hoc, id est, Martus, siue Mars, est æs, seu metallum nostrū, ex quo formatur lapis Philosophorum. Quibus interpretandis cum finem fecisses, narraſti iterum mihi, te in volumine quodam annoſo ſequentē ſententiam ſcriptam legiſſe:

Virgo Paſchalis eſt dicata arti M.

Quam ſic interpretatus es: Virgo paſchalis herba eſt, quę per ſimilitudinem lapidem Philosophorum ſignificat. Si Virgo paſchalis herba eſt, arti medicę dicatam eſſe interpretandum eſt. Hęc igitur ea ratione qua hunc lapidem ſignificat, eſt dicata arti M, id eſt, Marti, quod legetur, ſi M, quod obſcurandę rei gratia (vt tu ais) præpoſterè locatum fuit, anteponatur. Vnde etiã colligebas lapidis Philoſophici formam, ex Marte, hoc eſt, ex ferro, cui Philoſophi Martis nomē accommodauerūt, mutuandã eſſe. Quibus vt maiorē fidē faceres, citabas nonnullas Philoſophorum autoritates: quę eo, quo abs te citabantur modo, lippientes, obtuſos & cęcutiētes oculos primo ſuo fulgore fallere &

perstringere non mediocriter possent. Tandem ut me vnico verbo beares, in aurem mihi insurrasti, excrementum hoc ferreum, vnde forma auri & argenti effe&trix (vt tu vis) expiscanda est, duplicis generis inueniri, idq; solum eligendum, quod vehem&ti ignis asperitate, forma spoliat& metallica, in naturam vitri, c&ruleum colorem pr& se ferentis rediisset. Postero die cum ego te seri& agentem, & extra non tuam, sed omni& Philosophorum mentem posit& esse plan& cererem, certandum mihi tecum esse duxi aliquot rationibus, & viuis Philosophorum, im& & ipsius nature fontibus exhaustis, quibus te premerem, form& metallorum in aurum & argentum vertendorum, n& a ferro, cui nihil inest, nisi vilissim&, ignobile & ferreum, sed ab auro & argento, quibus solis ingenita est, hauri&dam esse. Quibus cum te oppugnari, vrgeri, & vehem&ter opprimites, confugiebas ad sacrosanctum hoc asylum, scilicet non esse fidendum Philosophis, quorum verba aliud indic&, qu& sonare videantur. Quo subterfugio & sophismate, cum te omnes sapientum autoritates eludere posse animaduertes, abs te discessi. Nunqu& tamen p&nitebit me Bracefche, hoc iter fecisse, cum ex eo preciosissimum fructum retulerim, & do&tor in Galliam redierim. Contemplatus enim sum in te, velut
in

ANIMADVERSI O. 163

*In speculo, admirabilem & suspiciendam di-
 uinæ Maiestatis sapientiam, quæ absolutam
 huius arcani cognitionē, aliquando medio-
 cris doctrinæ viris confert, interdum autem
 viros, quantumuis profundæ eruditionis in-
 explorandis & inuestigandis naturæ myste-
 riis adeò delirare, hallucinari & cæcutire fa-
 cit, vt fascinati, ebrij, & à Circe aliqua demē-
 tati esse videantur. Quod nullam aliam ob
 causam agit Dominus, nisi vt terrenos istos
 Argos, qui se, neglecto numine diuino, inge-
 nij sui acumine non solum hanc inferiorem
 naturam, sed ipsum etiam cælum penetrare
 posse gloriantur, eludat, domet, & ex sum-
 mo arrogantia suæ Olympo ad inferos vs-
 que retrudat: vt qui se aliquid scire nouerūt,
 non in sua cæca sapientia, sed in Domino to-
 tius sapientiæ fonte & autore, id sibi conti-
 gisse gloriantur: vt discant, inquam, omnes
 Adæ posterī, se nihil aliud esse, quàm meras
 tenebras: deniq; vt hi, quibus notitia huius
 arcani continget, intelligant, diuinam Maie-
 statem eam esse, citra cuius liberalitatem &
 beneficentiam nemini mortalium ad huius
 sublimis arcani cognitionem patuit aditus,
 neq; patebit vnquā. Sed vt eò, vnde digres-
 sa est, redeat oratio, postquam ego ab Italia
 in Galliam redij, ij, qui notam habebant iti-
 neris mei causam, à me quæsierūt, num te vi-
 disse, conuenissem, & quid de te sentirem.*

Apud quos ego (quáuis te hac in parte hal-
lucinari expertus essem) laudibus te ad cœ-
lum vsq; extuli: & ita extuli, Braceſche, vt hi
me ſeriò agere exiſtimátes, tanta tui vidēdi
cupiditate incenderētur, vt parum abſuerit,
quin iter in Italiá fecerint. Ego itaq; huc vs-
que errorē tuū tuli, & tegi, & lubēs in poſte-
rum tegiſſem, niſi eū in ſingularem veritatis
contumeliám, & deplorandá multorū perni-
ciem plus equo viguiſſe, & adhuc vigere ſen-
ſiſſem. Quod cū animaduerterē, nō potui
(ignosce quæſo) mihi diutius imperare,
quin pernicioſum hūc errorē detegerem, ſal-
tem, vt minus cauti metallicæ ſophiæ amato-
res ſibi ab hac opinione nō minus cauendū
eſſe intelligát, quā nautis à voraciſſima Cha-
rybdi, ni laboris iacturá & bonorū ſuorum
naufragiū facere malint. His enim omnib;
qui opinioni huic ferreæ fidē dederint, con-
tinget, vt lapidē philoſophicū conficere mo-
lientes, & ſuá & aliená dilapident pecuniá.
Et quoniá tu Gebrum, tanquā ſingularē opi-
nionis iſtius vindicem, patronum & aſſerto-
rem in mediū produciſ, idcirco extorquen-
da tibi è manib; primo impetu eſſe duxi hæc
arma Arabica, vt his ſpoliatus intelligas, re-
liquas omnes autoritates philoſophicas abs-
te violenter contortas, & perperá fuiſſe in-
terpretatas. Argumenta autem è Gebro à te
deſumpta, quib; te inuictū putas, hæc ſunt:

CAP.

ANIMADVERSI O. 163

CAPVT I.

Primum argumentum est hoc:

Scripsit Geber cap. 30. suæ Summæ, hæc verba:

Argentum viuum adhæret tribus mineralibus de facili, videlicet Saturno, Ioui & Soli: Lunæ auté magis difficulter. Veneri auté difficilior, quâ Lunæ, Marti auté nullo modo, nisi per artificium. postea sequitur:

Ex hoc itaq; maximum elicias secretum. Quam vltimam partem tu sic exponis. Ex quo, scilicet Marte elicias maximum secretum, hoc est, Elixir.

Secundum argumentum, quo vteris, est hoc:

Scripsit Geber cap. 66. suæ Summæ, Iouem perfecto magis propinquum esse, Saturnum verò minus, minus adhuc Veneré, minimè verò omnium Martem. postea sequitur: Ex quo perfectio dependet. Quæ vltima verba tu sic interpretaris: Ex quo scilicet Marte, perfectio (subaudi metallorum) dependet, hoc est, Elixir. Quamuis in nonnullis (ais) exemplaribus legatur, Eo, ex quo perfectio dependet: quâ lectionem tibi sum in opere exosam & ingratâ esse indicas, quia sentis (licet id subdiceas) eam interpretationi tuæ inimicam esse.

Tertium est hoc:

Scripsit Geb. cap. 32. suæ Summæ hæc verba: Vltimò verò Mars. Et hoc est vnū de secre-

ris nature. Quod tu sic interpretaris. Et hoc, id est, Mars, est vnum de secretis naturæ, id est Elixir.

Quartum est hoc.

Scriptit Geber cap. 66. suæ Summæ, hæc quæ sequuntur: Causa impediendi fusionis cuiuscūq; est sulfur fixū. Per hoc itaq; maximū poteris elicere secretū, qd' tu sic interpretaris. Per hoc, subaudi sulfur fixū, siue ex hoc sulfure fixo (per quoduis ferrū indicari, eò quòd maior pars ferri sit sulfur fixum) poteris maximū elicere secretum, id est, Elixir.

Quintum est hoc.

Scriptit Geber cap. 88. suæ Summæ, postquam de Marte egisset, hæc verba: Per hoc igitur artificis dilatatur industria ad veram cuiusq; corporis rectificationem. Quod tu sic interpretaris: Per hoc, id est, per Martem, dilatatur artificis industria ad veram rectificationem cuiuscūq; corporis.

Sextum, quo te inuictum credis, est hoc.

Geber cap. 63. suæ Summæ, postquam de essentia Martis pluribus egisset, tandē hoc epilogo vsus est: Laudetur igitur benedictus & gloriosus Altissimus, qui creauit illud, deditq; illi substantiā, & substantiæ proprietates, quas nō contingit vllā aliā rem in natura possidere, vt in illa possit inueniri hæc perfectio per artificium aliquod, quam in illo inuenimus propinqua potētia. Ipsum enim

ANIMADVERSI O. 167

enim est, quod ignem superat, & non superatur: sed in illo amicabiliter requiescit, eo gaudens. Quæ omnia de Marte, seu de Martis excremento dicta esse interpretaris. Septimū, quo veluti trophæum canis, & te plena potum credis victoria, est hoc.

Scriptit Geber cap. 32, suæ Summæ, vbi ait de auro, hæc verba. Calcinatur autem aurum & soluitur sine aliqua vtilitate. Scriptit etiã hæc cap. 33. Calcinatur similiter argentum, & soluitur cum magno labore, & sine aliqua vtilitate. Quibus verbis tu rem tuam sic agis: Omnium Philosophorum consensu & suffragio metallum illud, ex quo formatur Elixir, calcinandum est, & vbi in calcem redierit, in liquorem est reuocandum. Atqui Gebri testimonio ex auro & argento calcinatis & solutis, nullus redit ad nos fructus, nulla inde promanat vtilitas, fieri itaque non potest, vt ex auro aut argento nascatur ditissimum illud Elixir.

Hæc est legio illa Arabica, Bracesche, hæc claua illa Herculea: hic est, inquam ferreus ille exercitus, quo dūce in aciem cum Maor te tuo progredieris. Quæ omnia, vt intelligas, quam sint parui ponderis ad roborandã opinionem tuam, armabo te libenter altera Gebri autoritate, quam demiror abs te præmissam, quum hæc solã opinionem tuam omnino ferream efficere posse videatur.

Geber cap. 9. libri de Inuestig. scripti, postquam methodum ferri in liquorem reducendi docuit, sic ait: Martem solutum honora, aquam videlicet sulphuris fixi colorem Elixiris mirabiliter augmentantem. Num huius authoritatis accessione vires tuas duplatas esse sentis, Braceſche? at nisi has omnes copias tuas (fauente mihi Diuina maiestate) profligauero, fudero & penitus prostrauero, ignauum, & imbellem, me iudices velim. Conferam itaque signa mea cum tuis, & tentabo, quantum valeant vires tuæ, & primo impetu aggrediar primam & antesignanam illam authoritatem, quam ex 30. cap. Summæ Gebri deprompsisti.

CAPVT II.

Quo in loco quid sibi Geber velit, vt lectores facilius assequantur, ego caput integrum legendum subijciam, tum demum mentem de hac re non meam, sed ipsius authoris & fidelissimorum Gebri interpretum afferam.

Sequitur capite 30. Summæ Gebri, argento viuo, seu mercurio dicatum.

G E B E R.

Argentum autem viuum, quod etiam Mercurius appellatur antiquorum vsu, est aqua viscosa, in visceribus terræ, substantiæ subtili terræ albæ per calorem temperatissimum vnita

vnita per minima, vnione tali, donec humidum à sicco, & siccum ab humido æqualiter contemperetur. Ideo quæ fugit superficiem planam de facili, propter suæ aquæ humiditatem: non autem adhæret, viscosam licet habeat humiditatem, propter siccitatem illius, quæ eam contemperat, & adhærere non permittit. Est etiam (vt quidam dicunt) materia metallorum cum sulphure. Adhæret quoque tribus mineralibus de facili, videlicet Saturno, Ioui & Soli: Lunæ autem magis difficulter, Veneri verò difficilior, quàm Lunæ, Marti autem nullo modo, nisi per artificium. Ex hoc itaque maximum elicias secretum. Est enim amicabile, & placabile metallis suę naturæ. Est etiã medium coniungēdi tincturas, & nō submergitur aliquid in argento vino, nisi Sol. Soluuntur tamen Iupiter & Saturnus, Luna & Venus ab eo, & commiscentur, & sine ipso aliquod metallorum deaurari non potest. Figitur & est tinctura rubedinis exuberantissimæ refectionis, & fulgidi splendoris, & non recedit à commisto. Non est tamen medicina nostra, donec est in natura sua: sed iuuare quandoq; similiter potest in casu. Hactenus Geber.

TAVLADANVS.

Ego nunc quod de hoc loco sentiam, imò quod ipse voluerit Geber, & quid fidelissimi eius interpretes, Petrus Bonus Ferrariensis,

& Arnoldus Villanouanus de hac re senserint, explicabo.

Geber Arabum philosophorū faciliē princeps, cum tractandam & describendam sibi proposuisset metallorum naturam, vt facilio rem viam lectoribus ad id faceret, indicandum sibi prius esse duxit, quæ & quot essent, iuxta veterum opinionem, propinqua metallorum principia. Quæ cum superius docuisset esse tria, scilicet, arsenicum, sulfur, & argentum viuum, & expressisset duobus capitibus proximè antecedentibus, quænam esset sulfuris & quæ arsenici natura, consequens erat, priusquàm metalla attingeret, (quæ sunt tanquam soboles horum principiorum) vt caput vnum naturæ tertij principij, hoc est, argenti viui exprimendę dicaret. Qua motus ratione hoc 30. caput mercurio cōsecrauit. In quo primo docet, quid sit mercurius, his verbis.

G E B E R.

Argentum viuum, quod etiam Mercurius appellatur antiquorum vsu, est aqua viscosa, in visceribus terræ, substantiæ subtili terræ albę, per calorē temperatissimū vnita per minima, tali vnione, donec humidum à sicco, & siccum ab humido æqualiter contemperetur. Ideoque fugit superficiem planam de facili propter suæ aquæ humiditatem. Non autem adhæret, viscosam licet habeat humiditatem,

ANIMADVERSI O. 171

tatem, propter siccitatem illius, quæ illâ con-
temperat, & adhærere non permittit.

TAVLADANVS.

Quæ sibi nihil aliud volunt, quàm argen-
tum viuum ex aqua viscosa, & terra candida,
tenui, & sulfurea oriundum esse: quæ duo, a-
qua scilicet viscosa & terra sulfurea, ea lance
à natura librata fuerunt, vt quâuis aquæ pro-
prium sit, rem in eam demersam madeface-
re, & licet viscosi conditio sit, tangenti adhe-
rere, neutrum tamen aqua viscosa in argen-
to viuo existens, queat præstare, ob terram
sulphuream sibi vnitam, quæ sua siccitate vi-
scosam, & humidam illius conditionem ita
frangit, & temperat, vt neque adhærere, ne-
que madefacere valeat. Vnde veteres philo-
sophi argentum viuum aquam siccam nomi-
nauerunt. Sed quoniam hæc ex se clariora
sunt, quàm vt egeant interprete, idcirco pro-
sequamur reliqua, & qui sit eorum vsus, peni-
tissimè exploremus.

G E B E R.

Est etiam (vt quidam dicunt) materia me-
tallorum cum sulfure.

TAVLADANVS.

Hoc est, sunt ex veteribus philosophis nõ
nulli (vt dixit cap. 25. suæ Summæ) qui ve-
lint argentum viuum, & sulphur, esse princi-
pia illa, quæ à natura ad generationem me-
tallorum assumuntur. Cui ille opinioni non

suffragatur, motus rationibus, quæ ab eo 26. cap. Summæ adferuntur. Ideoq; addidit, Vt quidam volunt.

G E B E R.

Adhæret quoque tribus mineralibus de facili, videlicet Saturno, Ioui, & Soli: Lunæ autem magis difficulter, Veneri autem difficilius quàm Lunæ, Marti verò nullo modo nisi per artificium.

TAVLADANVS.

Hoc est argentum viuum libentius & maiori quadâ auuiditate vorat, sorbet & deglutit aurum, plumbum & stannū, quàm reliqua metalla. post hæc tria auidius argentum complectitur, quàm æs: cum ęre autem facilius inicit fœdus, quàm cum ferro. Ferro enim adeò ægrè commiscetur, vt non nisi inuitū, & arte coactum, ac superatum cum eo coire velit. Cuius rei nulla alia est ratio, quàm rebus omnibus hanc à natura vim ingenitam esse, vt res homogeneas, & eas, quibus cum aliquo affinitatis vinculo coniunctæ sunt, tacita quadâ beneuolentia complectantur, & eas sibi copulari gaudeant, & lætentur: cum heterogeneis autem, & ijs, quibus cum nullâ habent affinitatem, antipathiam exercent. Vnde fit, vt arg. viuum libentius coeat, cum metallis, quibus cum maiorem habet affinitatem. Ea autem sunt illi magis affinia, quæ naturam ipsius magis sapiunt. At naturam ipsius

ANIMADVERSI O. 173

psius magis sapiunt ea metalla, quæ maiori abundant argenti viui copia. Et quoniã ferum est inops argenti viui præ cæteris metallis, ditissimum autem sulfuris cremabilis, argentum viuum sentiens se in eo minimũ iuris habere, sentiens, inquam, sulfur adustibile (quo in natura nihil est mercurio magis inimicum) maiorem ferri partem occupasse, ægerrimè pro consanguineo Martem tuum agnoscere potest ó Bracesche.

G E B E R.

Ex hoc itaq; maximum elicias secretum. Est enim amicabile (mercurius subaudi) & placabilis metallis suæ naturæ.

T A V L A D A N V S.

Nunc quod sit hoc arcanum, quod Geber docet hinc esse eliciendum, expendamus. Quod licet me tacente sese omnibus spectandum prodatur, faciam tamen, vt clarius elucescat. Hæc est igitur mens Gebri. Ex eo quod videmus argentum viuum alijs metallis amicum magis, alijs autem minus: ex eo, inquam, maximum colligere debemus arcanũ. Quod non immeritò maximum dixit, cum ex huius cognitione totius artis pendeat, & colligi possit mysteriũ, vt ex sequentibus notissimum fiet. Sed quod erit tãdem hoc arcanũ? Adeste quæso animo ó vos omnes veritatis conscij & fautores, & intelligetis, me Gebri mentẽ fidelissimè & viuacissimè exprimere.

Ex eo igitur quòd argentum viuum alijs metallis magis, alijs autem minus amicum & familiare esse videmus, ex eo, inquam, si perspicaces naturę exploratores essemus, maximũ arcanum assequeremur. Intelligere enim inde possumus, metalla ea naturę argenti viui magis vicina, quibus cum argentum viuum familiarius commiscetur. Nam, vt Geber docet cap. 61. suę Summę, argentum viuum id solum suscipit, quod suę naturę esse sentit, quod cap. 64. confirmauit his verbis: Argentum viu. retinet, quod suę naturę est, alienũ verò respuit. Et cap. 53. his verbis: Quoniam natura propriam naturá amicabilius amplectitur, & gaudet ea, magis quàm extranea. At vbi cognouerimus quę metalla sint argento viuo viciniora, & magis affinia, inde facile colligi potest, quęnam sint perfectiora. Cum enim argentum viuũ sit causa metallicę perfectionis, ea metalla meritò dicentur, & habenda erunt perfectiora, quę argento viuo sunt affiniora. Quòd autem argentum viuũ sit causa perfectionis metallorum, & illud, in quo sita est & recondita tota huius artis perfectio, id testatur Geber capite 38. his verbis: Cõsideratio rei, quę perficit (in hac arte subaudi) est consideratio electiõis purę substantiæ argenti viui. Item cap. 59. his verbis, Ideoq; relinquatur arg. viu. esse perfectiũ, & adustionis saluatiũ, quòd est perfectio

nis vltimum. Item cap. 74. his verbis, Ideoq̄ cum in cæteris rebus exquirentes, non inuenimus inuentione nostra rem aliquam magis, quàm arg. viuum corporum naturis amari, per hoc opus nostrum in illo impendent, reperimus ipsum esse veram alterabiliũ medicinam in complemento, cum alteratione vera & non modicè peculiõsa. Item cap. 81. his verbis, Probauimus autem ex nostris sermonibus, sulphur cuiuscunq̄ generis, esse perfectionis corruptiuum, argentum autem viuum esse perfectiuum in operibus naturæ, completis eius regiminibus. Igitur & naturam minimè mutant, sed imitantes (in his scilicet operibus, in quibus eam imitari possumus) argentum viuum similiter in huius operis magisterio assumimus, in cuiusq̄ perfectionis medicina, solari scilicet & lunari, tam quidem imperfectorum, quàm ipsius argenti viui coagulabilis. Ex his Gebri locis satis patet argentum viuum esse causam perfectionis huius artis. Quod ne in dubium vocari posset, id Geber potentissima ratione probauit capite 99. suæ Summæ, his verbis, Ideoque per hoc inuenimus aliquid in corporibus imperfectis diminutum fuisse, quod compleri necessariò oporteat, per medicinã illis conuenientem, & diminutum completam. Est autem diminutum in illis, paucitas scilicet argenti viui, & non recta inspissatio

eiufdem. Igitur complementum in illis erit, argenti viui multiplicatio, & inſpiſſatio bona & fixio permanens. Hoc autem per medicinam ex illo (ſubaudi argento viuo) creatâ efficitur. hæc enim quum ex arg. viuo fuerit in eſſe deducta, per beneficium luciditatis, & ſplendoris ipſius, illorû fuſcedinem palliando celabit, teget, ſplendorem inducet, & in fulgorem conuertet. Quum enim arg. viu. in medicina per noſtrum magiſterium præparatum, ac mundatum fuerit, & in ſubſtantiâ puriſſimam & fixam reductum, proiectum ſuper diminuta à perfectione, illustrabit ea, & ſua fixatione perficiet.

Hæc eſt ratio illa, qua Geber contendit argentum viu. eſſe cauſam perfectionis huius artis, quæ certè eſt valida. Nam ſi paucitas argenti viui, & non recta inſpiſſatio eiufdem, eſt cauſa imperfectionis metallorum, neceſſariò colligendum eſt, cauſam perfectionis eorundem eſſe copiam & vbertatem argenti viui, & rectam ipſius inſpiſſationem. Quod autem inopia, ſeu paucitas argenti viui, & non recta inſpiſſatio, ſit cauſa imperfectionis metallorum, hinc conſtat. Oppoſitorum effectuum oppoſitas neceſſariò oportet eſſe cauſas effectrices. Sed cauſa perfectionis metallorum (quæ perfectio eſt effectus imperfectioni oppoſitus) eſt abundans copia argenti viui ritè inſpiſſati. igitur cauſa imperfe-

perfectionis eorum, quæ imperfecta sunt, e-
 rit opposita, scilicet inopia arg. viui, & non re-
 cta inspissatio eiusdem. Quod autem abun-
 dans copia argenti viui, ritè inspissati, sit cau-
 sa perfectionis metallorum, hinc colligitur.
 Si abundans copia mercurij ritè inspissati
 non esset causa effectrix perfectionis metal-
 lorum, id metallum nõ esset reliquis omnib.
 preferendum, in quo maior est mercurij ritè
 inspissati copia. Atqui aurũ, qđ vberius abũ-
 dat mercurio ritè inspissato, (vt testatur soli-
 us auri demersio in mercurio) præfertur cete-
 ris omnib. metallis, & solũ est inter metalla
 numeris omnib. absolutũ: Igitur necessariò
 colligendũ est, maiorẽ copiã mercurij ritè in-
 spissati, esse causam effectricẽ perfectiõis me-
 tallorũ. Quod si ita est, igitur inopia mercurij
 ritè inspissati erit causa imperfectiõis metal-
 lorũ. Quod si paucitas mercurij ritè inspissati
 est in causa, quo minus Saturnus, Iupiter,
 Mars & Venus ad perfectionem venerint, er-
 go multiplicatio mercurij, & recta eiusdem
 inspissatio præstabit vt euadant perfecta.
 Sed sola medicina ex purissima, & ritè inspissata
 mercurij substantia conflata, hanc mer-
 curij ritè inspissati multiplicationẽ eis cõfer-
 re potest: igitur arg. viu. vt superius testatus
 est Geber, erit causa perfectionis in hac ar-
 te, cum id solũ instauret, & sarciat in metallis
 imperfectis, qđ eis à natura fuerat denegatũ,

cum ipsa etiam perfecta, eam, quam habent perfectionem, illi debeant, & accepta ferant. Cum itaque argentum viuum sit causa perfectionis in hac arte, profecto ex facili vel difficili ipsius cum metallis congressu colligere possumus, quæ metalla sint perfectiora, quæ minus perfecta, & quæ sint à perfectione aliena. Nam si argentum viuum est causa perfectionis metallorum, ea metalla merito censenda erunt perfectiora, quæ argento viuo sunt magis affinia. Ea verò sunt illi magis affinia, cum quibus ipsum argentum viuum familiarius congregitur. Cum ijs autem familiarius congregitur, quæ naturam suam magis sapiunt. Sed ea metalla argenti viui naturam magis sapiunt, quæ sunt fecundiora argenti viui: Ea igitur erunt habenda perfectiora. Quòd Geber capite 64. aperte docuit his verbis: Ex hoc itaque manifestum est corpora illa esse maioris perfectionis, quæ plus argenti viui sunt continentia, quæ verò minus, minoris perfectionis. probatio verò eius, quòd ea, quæ maioris argenti viui quantitatis sunt continentia, maioris sint perfectionis, est facilis susceptio argenti viui. Item cap. 98. his verbis, iam igitur vobis patuit veridicè, maximam argenti viui quantitatem continentia, perfectionis existere corpora, & ideo arg. viu. maximè amari. Quamobrem autumandum est, corpora ea perfectioni magis

gis approximare, quæ magis amicabiliter argentum viuum combibût. Et huius signum est, argëti viui facilis susceptio à Solaris aut Lunarîs perfectionis corpore. Ob huius igitur rationis causam, quodcunque corpus in sui substantiam argentum viuum facile non admiserit, à perfectionis complemento maximè distare necesse est. Quæ omnia hæcenus à nobis in huius primæ authoritatis interpretationem dicta, vt familiarius intelligantur, ego ea in pauca hîc reducam.

Ea metalla argenti viui naturam magis sapiût, & sunt ipsi affinia, cum quibus ipsum argentum viuum libentius commiscetur. At qui argentum viuum miscetur libentius cum metallis, quæ maiorem continent copiam argenti viui: Ergo metalla, quæ maiorem continent copiam argenti viui, magis sapiunt naturam argenti viui, & sunt illi affinia. Sed metalla argëto viuo magis affinia, sunt perfectiora: Igitur metalla, quæ maiorem continent copiam argenti viui, erunt perfectiora: siquidem hæc sunt argento viuo viciniora. Quòd autem ea sint perfectiora, quæ argento viuo sunt magis affinia, sic colligitur. Id quod causæ perfectionem efficientis magis particeps est, iure optimo perfectius iudicandum est: Sed argentum viuum (vt superius docuimus) est causa perfectionis metallorû tam eorum, quæ perfecta sunt, quàm eorum,

quæ ad perfectionem sunt promouenda. Proinde metalla, quæ magis sapiunt, & obtinent naturam argenti viui, erunt ceteris perfectiora. Atqui ea metalla magis obtinent naturam argenti viui, quæ maiori abundant copia argenti viui. Igitur ipsa erunt perfectiora. Quod si ea metalla sunt perfectiora, quæ maiori abundant argenti viui copia, profectò (cum contrariorum contraria sit ratio habenda) ea metalla erunt à perfectione alienissima, quæ maxima laborant argenti viui paucitate & inopia. Atqui in Marte est maior penuria argenti viui, quam in aliquo alio metallo, vt testatur illibentissimus & difficillimus argenti viui cum eo congressus. Collectio igitur hæc erit, Bracesche, Martem tuum, (quem tu vis non solum perfectioni finitimum, sed esse ipsam perfectionis effectricem causam) omnium metaliorum à perfectione remotissimum & alienissimum esse. Quod si Mars eo nomine à perfectione alienissimus esse censetur, quod inops sit argenti viui, iudica tu ipse Bracesche, qui fieri possit, vt fax illa ferrea, in naturam vitream redacta, sit causa perfectionis in hac arte effectrix, cum in ea nihil sit penitus argenti viui, imò tota, quanta est, sit sulphur terreum, nimia ignis inclementia argento viuo natiuo spoliatum. Nam si ignis argentum viuum ei non extorsisset, posset beneficio argenti viui

vi (vtpote liquationem metallicam efficientis) iterum in metallum scilicet in ferrum redire, & reuocari. At cum experientia testetur, faciem illam ferream in vitrum cœruleum redactam, (quam tu scripsisti eligendam) liquatione metallica exhaustam, & priuatam omnino esse, profectò absentia effectus, hoc est liquationis metallicæ, fidem indubitatam facit sublatae & absentis causæ, liquationem metallicam efficientis, id est, argenti viui. Qua sublata factum est, vt metallica esse desierit, & in naturam vitream à metallica alienam abierit. Quòd si hoc Martis excrementum argento viuo penitus exhaustum est, quomodo vis, Bracesche, metallorum ignobilium in melius mutandorum medicinam ex eo confici, cum eam testetur Geber ex arg. vi. (vtpote inopiam metallorù faciente) conficiendam esse? Hoc igitur erat arcanum ex hac Gebri authoritate eruendum, Bracesche, scilicet (cum argentum viuum sit causa perfectionis metallorum) ea metalla esse perfectiora, cum quibus argentum viuum libentius coit, & familiarius concreditur, & per consequens Martem esse omnium metallorù à perfectione remotissimù, & alienissimum, cum arg. viuum adeò exosum habeat eius coitum, & illibentissimè atq; ægerimè cū eo copuletur. Et cum solius perfecti propriù sit, perfectionem nondù perfe-

ctis conferre, imperfectorum autem, eam à perfectis mutuari & accipere, perfectò vis conferendæ perfectionis, reliquis omnibus metallis prius inerit, quàm tuo Marti, à perfectione adeò distracto. Et inter metalla perfectionis integrè expertia, maximè & primò conueniret Ioui, utpote ad naturá causæ perfectis propinquius accedenti. Hanc tamè perfectionis conferendæ facultatem, neque Ioui, neque Saturno, neque Veneri, neque Marti ingentam esse docuit nos Geber cap. 69. his verbis.

Redeuntes tamen in nos ipsos, & torquentes nos immensæ meditationis afflictionibus, tandem respeximus, corpora à perfectione diminuta in profundo suæ naturæ scæda existere, & nihil in eis fulgidum inueniri, cū in eis secundum naturam non insit. Non enim inuenitur in re, quod in illa nō est. Cum igitur in illis nihil perfecti reperiatur, &c. Audi Bracesche in metallis à perfectione minutis nihil perfecti (& per consequens nihil perfectionis) reperiri. Quòd si neque in Ioue, neque in Saturno, neq; in Venere perfectionis quicquam reperitur (quæ tamen Marte tuo longè sunt perfectioni viciniora) vide quæso quid perfectionis excremento tuo, patre suo, hoc est Marte ignobiliori, relinquatur. Quòd si nulli eorum perfecti quicquam inest, ac solius perfecti proprium est;

nondum

nondum perfectis perfectionem conferre. Hinc Sole clarius constat, causam perfectionis effectricem in nullo imperfectorū querendam esse: non enim inuenitur in re (vt ait Geber) quod in illa nō est. Sed quoniam superius ex Gebro, docui argentum viuum esse causam perfectionis in hac arte effectricem, videndum superest, num id de argento viuo crudo & vulgari sit interpretandum.

Ego itaque ne pugnancia loqui, & mihi constare nō videar, assero certè causam perfectionis in solo argento viuo sitam, & repositam esse, nec aliunde esse promēdam, non tamen in argento viuo in natura sua cruda sumpto. Id enim testatur Geber cap. 30. his verbis: Non est tamē argentum viuum medicina nostra in natura sua. Item cap. 38. his verbis: Consideratio rei quę perficit, est consideratio electionis puræ substantiæ argenti viui, & est medicina, quæ ex materia illius assumpsit originem, & ex illa creata est. Non est autem ista materia argentum viuum in sua natura. Itē cap. 59. his verbis: Ex iam dictis similiter patet argentum viuum non esse perfectiuum in natura sua.

Proinde cū argentum viuum in natura sua sumptum nō sit causa perfectionis, quale tandem erit illud argentum viuum, quod superius cū Gebro asseruimus esse causam perfectionis in hac arte effectricem? facile

intelligemus quale sit hoc argētum viuū, si quæ in hanc rem à Gebro scripta fuere, in memoriam reuocemus. Dixit Geber cap. 99. Summā totius operis Chymici hęc esse, vt sumatur lapis in capitulis notus (hoc est Mercurius) deinde cum operis instantia asiduetur super illo opus sublimationis primi gradus, & per hoc mundetur à corrupte impuritate. Hęc enim est sublimationis perfectio. Et cum ea subtilietur lapis, donec in vltimam puritatem deueniat, &c. Dixit præterea cap. 82. artem medicinę componendæ hanc esse, vt præparetur argentum viuū cum modis suis iam dictis, cum diurni laboris instantia, quousq; omnis illius subtilis substantia purissima, alba quidem in Luna, citrina verò intensè in Sole habeatur perfectè. dehinc verò cum hac purissima argenti viui substantia perficiatur, cum huius magisterij ingeniis medicina, quæ illi adhæreat, & fundatur facilimè, & illud coagulet. Dixit etiam cap. 75. Et cum inuenerimus ipsum (subaudi argentum viuū) sine administratione alterationis naturæ illius, non mutare, inuenimus similiter ipsum præparari debere necessariò, cum nõ permisceatur in profundo, absq; illius præparationis modo. Et est scilicet, vt talis fiat illius substantia, quòd permisceatur vsq; ad profundum corporis alterabilis, sine separatione
in

ANIMADVERSI O. 185

In æternum. Hoc autem non fit, nisi subtilie-
 tur valde cum præparatione certa, determi-
 nata in cap. Sublimationis. Et nõ permanet
 eius impressio, nisi figatur, nec illustrat, nisi
 fulgidissima ex eo eliciatur substãtia. Cũm
 itaq; argentũ viuũ metalla imperfecta illu-
 strare & decorare nõ possit, nisi purissima &
 splendidissima ex eo eliciatur substãtia
 (quod citra sublimationẽ fieri nõ potest) &
 cum eius impressio nõ sit constans, imò nisi
 figatur, euanescat: ideò cap. 59. sic ait, In ar-
 gento viuo necesse est superflua demere: ha-
 bet enim corruptionis causas, videlicet ter-
 ram, & adustibilis absq; inflãmatione aquei
 tatis substãtiam. Putauerũt tamen aliqui, il-
 lud terram nõ habere superfluã, vel immun-
 diciam. Sed vanũ est quod ab eis cogitatur.
 videmus enim ipsum multẽ liuiditatis, & nõ
 purẽ albedinis. Et similiter per leue artificiũ
 videmus ex illo terrã nigram & fæculentam
 emanare, videlicet per lauationẽ, cuius mo-
 dum narrabimus. Sed quia duplicem ex illo
 perfectionem elicere oportet: scilicet medi-
 cinam ex eo facere, & illud perficere, ideo
 necesse est ipsum duplici mũdationis gradu
 præparare. Propterea duę mũdationes mer-
 curij sunt necessarię, vna per sublimationẽ
 ad medicinam (ex eo subconficiendam) &
 hæc hinc innuitur, alia per lauacrũ, ad ipsius
 coagulationẽ, & ista innuetur. Si enim volu

mus medicinam ex eo creare, tunc necesse est, ipsum à fæculentia suæ terreitatis mundare, ne in projectione creet liuidum colorem: & ipsius fugitiuam aqueitatem delere, ne totam medicinam in projectione fugitiuam reddat: & mediocrem illius substâtiam saluare pro medicina, de cuius proprietate est non aduri, & ab adustione defendere, & quæ non fugit, & fixum (vbi subaudi fixata fuit) facit. Ex his Gebri locis amplissimè constat, quale sit argentũ illud viuum, quod est causa perfectionis in hac arte, scilicet argentum viuum defæcatissimum & fixum. Quibus qualitatibus cum argentum viuum crudum non sit præditum, idcirco in natura sua sumptum nõ est causa perfectionis, nec esse potest, donec mundissima eius substantia per sublimationem à fæcibus separata & exonerata fuerit, & postea fixæ, & constantis in igne conditionis euaserit. Quam ob causam Geber caput vnum de Sublimatione Mercurij scripsit, & alterum de Fixione Mercurij per sublimationem mundati.

At quemadmodum Geber docet cap. 46. marchasitam, mercurio extincto, mediocriter præparato, & ad fixationem aliquo modo inclinante præditam esse, cuius mercurij extincti, in marchasita existentis beneficio, immunes simus à laboribus extinctionis mercurij crudi: eadem ratione colligere possumus,

mus, nos à laboribus extinctionis, absterfionis, & fixationis argenti viui crudi immunnes fore, si mercurium nō solum extinctum, sed absterfum, mundum, defæcatissimum, & ad plenam fixationem ab ipsa natura deductum inuenerimus. Itaque cum ipsa natura mercurium his omnibus dotibus præditū, in Sole & Luna, nobis liberalissimè offerat, non est profectò quòd nos torqueamus in argento viuo extinguendo, abstergēdo, per sublimationem defæcando, & ad fixationem deducēdo. Imò frustrà huiusmodi laborem subiremus, cūm argentum viuum crudum mederi non possit metallis ignobilitate laborantibus, quin prius metallicam formam induat, & metallum euadat, & ipsa natura metalla nobis cuiusuis generis exhibuerit. Quòd autem argentū viuum metallis ignobilibus perfectorum nobilitatem conferre non possit, quin prius efficiatur metallum, hinc constat:

Si à mollitie argenti viui nō patet aditus ad duritiem metallorum (teste Gebro cap. 26. suæ Summæ) nisi per dispositionem, quæ medium tenet inter mollitiem & duritiem illorum: eodem argumento colligendum est, argentum viuum, metallorum ignobilitate laborantium, medicinam euadere non posse, quin prius formas inter formam Elixiris, & suam interiectas experiatur, & subeat.

Non patet enim accessus ab extremo ad extremum, nisi per interiecta media. Atqui inter has duas extremas formas Elixiris scilicet, & argenti viui, formæ metallorum iacēt medię. Proinde argentum viuum, nisi prius metallum euaserit, ad formam Elixiris promoueri non poterit. Quòd autem metalla medium teneant inter argenti viui & Elixiris formam, huius rei fidelissimus testis mihi erit Arnoldus Villanouus cap. 10. sui Rosarij minoris, cuius hæc sunt verba: Hic igitur est lapis noster formosus, quia non fit transitus de extremo ad extremum, nisi per medium. Extrema autem nostri lapidis in primo latere est argentum viuum, in secundo verò est Elixir completum: media autem horum duorum extremorum sunt metalla. Huius etiam rei testis est Lullus, in suo primo Testamento, his verbis: Natura habet in suo opere, quatenus ad creanda metalla spectat, extrema duo, & vnũ medium. extrema sunt argentum viuum & sulfur ex vna parte, & metalla ex alia. Medium verò est quoddam tertium, in quo sunt ista duo, nempe mercurius & sulfur. Aliqui dicunt hoc medium esse vitriolum, alij arsenicum, alij alia media mineralia. Ex quo medio natura extrahit duos fumos, qui sunt mercurius & sulfur, ex quibus cõficit metalla. Ars cùm sit naturæ imitatrix, & cùm sint eadem
 princi-

ANIMADVERSI O. 189

principia naturæ & artis, habebit ipsa ars
 duo extrema, & vnum medium. Extrema ar
 tis erunt argentum viuum & sulfur ex vna
 parte, lapis ex alia: medium autem erunt i
 ipsa metalla, ex quo medio ars extrahit sulfur
 & mercurium, ingenio naturæ depurata &
 fixata, ex quibus postea lapidem conficiet.
 Cùm itaq; metalla media sint inter formam
 Elixiris & argenti viui, & nullus fiat progres
 sus ab extremo ad extremum, nisi per inter
 iectum medium, profectò argentum viuum
 Elixiris formam contingere non poterit, ni
 si primò gradum faciat ad formam metalli
 intuendam. Quòd si argētum viuum prius
 quàm transeat in Elixir, ad formam metal
 li promouendum est: ergo aut plumbi, aut
 stanni, aut æris, aut ferri, aut argenti, aut sal
 tem auri formam induat necesse est. Quòd
 si optamus scire ad cuius tandem metalli
 formam promoueri debeat, antequàm ex
 eo Elixir confici queat, id ex verbis Gebri
 venandum est: docet enim Geber, mundis
 simam substantiam ex eo per sublimatio
 nem depromendam, eamq; ad fixationem
 ducendam. Itaq; cùm mundissima eius sub
 stantia sit assumenda, immundum & sordi
 dum ex ea non poterit generari metallum:
 munda enim illius substãtia (vt testatur Ge
 ber cap. 53.) mundū, & sordium expers pro
 ducit metallum: immunda verò, pollutum

& fordidum. Neceſſe eſt igitur vt ex mundifſima & defæcatifſima argenti viui ſubſtantia (quam Geber ſolam aſſerit colligendam) mundifſimum & defæcatifſimum naſcatur metallum. Quòd ſi mundum & fordidum expers, ergo aut Solem, aut Lunam ex ea mercurij ſubſtantia oriri neceſſario oportebit. Reliqua enim metalla immunda ſunt, nec extrema tantum, ſed etiam inteſtina, & penitus inoſſata laborant ſpurcitie.

Quòd ſi argentum viuum, vt ex eo fieri poſſit Elixir, per ſublimationem & fixationem in metallum nobile, terſum & mundum reuocandum eſt, & natura nobis metalla mundifſima, tam alba, quam citrina produxerit, profectò quemadmodum beneficio mercurij in marchafita exiſtētis, vtpote extincti, mediocriter præparati, & ad fixationem ſuſcipiendam diſpoſiti, immunes ſumus à laboribus extinctionis, & ſublimationis argenti viui crudi: eadē ratione colligere debemus, beneficio metallorum nobilium, & mundorum: hoc eſt, auri & argenti mineralis, nos ab immenſis illis laboribus ſubleuari, qui ſubeundi nobis eſſent, ſi argentum viuum per extinctionem, ſublimationem & fixationem in metallum nobile & mundum permutandum eſſet. Quorſum enim tot nos frangamus laboribus? cùm natura hoc ante videns, & noſtri miſerta, nobis hac in parte inſu-

insudauerit, & hæc nobilia metalla porrexit, vt ex eis substantiam illâ mercurij mundissimam, & iam ad fixationem deductam effoderemus, eamq; ad sublimiorem Elixiris formam promoueremus.

Quod perspicacissimus & fidelissimus Gebri interpretès, Ademarus persentiès, scripsit, tacitam & per varia Summæ capita dispersam Gebri mentem hanc fuisse, vt in his duobus metallis, vtpotè à natura iam elaboratis, sublimatis, & ad fixationem deductis, opus lapidis inchoaretur. Quam rem Geber ipse satis indicauerat, cum electionem mundæ substantiæ mercurij, ad fixationem deductæ, causam perfectionis esse promulgasset, eamque sæpius his duobus metallis inesse scripsisset. Quò tamen facilius id assequeremur, scripsit capite 32. Aurum esse preciosissimum metallorum, & tincturâ rubedinis, quia tingit, ac transformat omne corpus. Item cap. 33. scripsit, Lunam esse tincturam albedinis. Quorum etiam si nihil scripsisset, id nobis satis esse debebat, quod cap. 31. scripserat, his verbis: Habent autem magnam affinitatem metalla adinuicem, nõ tamen perfectum perficit imperfectũ per solam commisionem: si enim aurum cum plumboliquefactione misceatur, non fit ex hoc plumbum aurũ: sed euanescit à commisione plumbum, & aduritur, aurum autem in examina-

tione remanet. & idem in reliquis contingit. Secundum verò nostrum magisterium, perfectum iuuat, & perficit imperfectum. Et paulo post:

Et per Deum se inuicem perficiunt, & perficiuntur, & se inuicem alterant, & alterantur, non tamen per se tantum vnumquodque (imperfectorum subaudi) perficitur, sine alterius (subaudi perfecti) adminiculo. Quæ sola autoritas satis erat ad indicandum Elixiris confectioem à Sole & Luna (quæ sola perfectionis sunt dotata) ordiendam esse. His tamen minimè contentus Geber, hâc rem cap. 19. libri Fornacum, apertissimam fecit, his verbis:

Quæ autem sint medicinæ, & quales secundæ & tertij ordinis, sufficienter demonstratum est in libro nostro perfecti Magisterij, vbi demonstrauius demonstratione competenti & vera, lapidem nostrum de argenti viui substantia esse procreandum. Et hoc sufficienter vt theoreticus speculatiuus: hîc verò practicam manifestè referabimus. Et est vt Solem & Lunam resolvere studeas, &c.

Quibus verbis Geber palàm & publicè testatur, se in Summa per argentum illud viuum, ex quo mundato & fixo Elixir conficiendum docuit, nihil aliud, quàm Solem & Lunam voluisse. Quocirca in calce eiusdem

dem capitis (vbi de solutione horum duorum metallorum egit) sic loquitur: Et hoc est (inquit) nostrum argentum viuum, de argēto viuo extractum, quod volumus pro fermento. Quod non immeritò viuum appellauit, cū hoc solum reliquis metallis causa vitæ: hoc est, perfectionis, sit. Nunc itaque satis patet, quodnam sit illud argentum viuum, quod Geber in Summa indicabat esse eligendum, scilicet munda & fixa Mercurij substantia in Sole & Luna inclusa. Itaque Braceschē, cū apud Gebrum rotas legisses, causam perfectionis huius artis in solo argento viuo reconditam esse, debes tu inde colligere, ea metalla perfectiora esse, quæ naturæ argenti viui magis essent conformia. Quæ autem naturæ argenti viui essent magis conformia, docuit te Geber capite 59. his verbis: Videmus argentum viuum argento viuo magis adhærere, & eidem magis amicari, post illud verò aurum, & post hæc argentum, ideo ex hoc relinquatur ipsa esse suæ naturæ magis. Alia verò corpora videmus ad illud tantam conformitatem non habere, & ideo ipsa veridicè inuenimus minus de illius natura participare. Quæcunque enim plus ab adustione saluari videmus, illa iudicamus argenti viui naturam magis possidere, quia argentū viuum (inquit) est adustionis saluatium. Quod

si argentum viuum est causa incremabilitatis metallorum, poteras tu inde colligere, ea argento viuo conformia magis esse, & naturam illius magis sapere, quæ minus sunt cremabilia. Et cum Martem cæteris omnibus metallis magis cremabile esse sentirens, (cum argenti viui incremabilitatem efficientis minus obtineat) debebas tu inde ratio cinari, Martem minimam cum argento viuo habere conformitatē. Et cum argentum viuum causam perfectionis metallorū, tam perfectorum, quàm ad perfectionem reuocandorum esse, à Gebro audiuiſſes, nōne poteras inde colligere, ea metalla à perfectione conferenda aliena esse, quæ paruam aut nullam haberent cum argento viuo conformitatem? Et cum reliqua omnia metalla argento viuo cernerer magis conformia, quàm Martem tuam (quod ægerrimus & il libentissimus argenti viui cum eo testatur coitus) poteras tutò iudicare, Martem omnium metallorum à conferenda perfectione (cuius est maximè inops) alienissimum esse, eamq; cæteris omnibus metallis potius quàm Marti vendicandam. Et hoc erat arcanum illud à Gebro tacitè in hac prima autoritate indicatum, sed longè maius inde colligi poterat arcanum. Nam cum in eodem capite dixisset, argētum viuum (ex quo vbiq; prædicat Elixir componendum) in natura sua

suā sumptum, perfectionē conferre nō posse: & alibi docuisset, mundissimā eius substantiam per sublimationē efficiendam esse, eamq; postea ad fixationem ducendam, debet profectō colligere, fieri nō posse, quin argentum viuum hac methodo in mundum, & nobile rediret metallum: præsertim cū Geber ipse cap. 63. monuisset, argentum viuum per successiuam illius sublimationem eō peruenire, vt metallica sit præditū liquatione: & cap. 53. docuisset, ex munda illius substantia mundum generari oportere metallum. Et cū nullum metallum, præter aurum & argentū, mundum esse cerneret, poterat sentire, Bracesche, hāc mundam & fixam mercurij substantiam (cū reliquis nō in sit) ex his duobus tantū effodiendam, eamq; vt Geber docet, ad sublimē Elixiris formam esse promouendam. Ex quibus postremō colligendum erat, hāc Mercurij substantiam neq; ex Marte, neq; ex Venere, neque ex Saturno, neq; ex Ioue promi posse, quin prius ista aureā, vel argenteam induissent naturam & conditionem. Iudica nunc quæso Bracesche, iudica, inquā, tu ipse, quantum à recta Gebri interpretatione deflecteris. Quod si adhuc in opinione tua ferrea perstas, & interpretationem meam, tot illustratam testimoniis, tot vallatā rationibus, in dabiū vocare audes, prodeat in medium

Arnoldus Villanovus, fidelissimus Gebr̄i
 interpret̄, & h̄ac nostram controuersiam di-
 rimat, terminet & rescindat. Quo iudice si
 hac causa cecidero, lubens palinodiam ca-
 nam, Bracesche, opinionem ferream ample-
 ctar, & Marti tuo libentissimè subscribam.

Hæc igitur sunt quæ ab Arnol̄do in huius
 loci diffinitionē scripta fuere cap. 4. sui Ro-
 sarij minoris. Sed argentū viuū in omnibus
 suis operibus manifestè est perfectiuū: quo-
 niam adustionis est saluatium, & fusionis
 effectiuum. Et cum figitur, est tinctura rube-
 dinis, exuberantissimæ refectionis, & fulgidi
 splendoris, & nō recedit à commisso. Est e-
 nim amicabile & placabile metallis, ac me-
 dium coniungendi tincturas: quoniā misce-
 tur per minima cum ipsis, & in profundo na-
 turaliter adhæret eis, quia est de natura ipso-
 rum. Veruntamen cum Sole & Luna misce-
 tur facilius, eò quòd ipsa naturā illius magis
 participant, attamen non submergitur ali-
 quod metallorum in argento uiuo nisi Sol.

Ex hoc itaq; maximum elicias arcanum:
 quoniam Mercurius in se recipit, quod suæ
 naturæ est, alienum verò respuit, eo quòd
 sua natura magis gaudet, quàm aliena. Ex
 hoc igitur manifestè relinquitur, corpora
 maioris esse perfectionis, quæ plus Mercu-
 rij sunt contentia, & quæ minus, minoris.
 Laudetur ergo omnium opifex Deus, glo-
 riosus

riofus & benedictus, creator optimus & altissimus, qui ex vili creavit preciosum, ut cū mineralibus maximū teneat in natura symbolum, & dedit illi substantiam, & substantiæ proprietatem, quam nō contingit vllam aliā rem in natura possidere: quoniā ipsum solum est, quod ignē superat, & ab igne non superatur, sed in eo amicablem cōquiescit, eo gaudēs. ipsum namq; solum (cū fit metallum) continet in se totū, quo indigemus ad nostram magisterium: quoniam alia omnia, cū sint combustibilia, igni cedunt, & in fauillam transeunt. Hoc solum Arnoldi testimonium, satis erat, Bracesche, etiamsi ego nihil aliud attulissem, ad subuertendam interpretationem tuā ferream. Ex his enim Arnoldi verbis manifestè vides, arcanum illud ex facili vel difficili Mercurij cum metallis cōgressu eliciendū, nihil aliud esse, quàm ea metalla argēto viuo afāniora esse, quib. cum argentū viuum libētius commiscetur. Cuius rei hāc esse ait rationem, quòd argentum viuum libenter amplectatur id, qd̄ suæ naturæ esse sentit: alienum autem à natura sua respuat, & exosum habeat. Et cū ab ipso Arnoldo audias argētum viuum esse in hac arte perfectiū, faciliè intelligere potes, ea metalla esse perfectiora, quæ maiore habent cum argento viuo conformitatem, qualia ipse testatur esse aurum & argentum,

cum quibus argentum viuum libentius miscetur, inquit, quia hæc duo metalla argenti viui naturam magis sapiunt, quòd si aurum & argentum eo nomine perfectiora censentur, quòd maiorem habeat cū argento viuo affinitatem, facile erat tibi inde colligere, ea metalla à perfectione longius esse distracta, quæ argento viuo minus essent conformia. Itaq; cū ex illibenti argenti viui cum Marte coitu intelligeres, Martè à natura argenti viui alienissimum esse, non possum non admirari, Bracesche, quomodo non intellexeris, Martem longiori interuallo à perfectione distractum esse, quàm reliqua metalla, & per consequens, perfectionem (à qua adeò alienus est) prius conferre non posse, quàm eam adeptus fuerit, & in perfectum metallum euaserit. Audis præterea Arnoldum testantem, argentum viuum, vbi versum fuerit in metallum, id totum in se continere, quo hac in arte egemus. Ex quibus iudicare potes, quàm verè superius à me dictum fuerit, argentum viuum in natura sua sumptum, non esse perfectium, sed vt tale euadat, ad naturam metallicam prius esse promouendum, & postremò ad formam Elixir. Cū itaque in metallum vertendum sit, antequàm Elixir effici possit, poteris ex verbis Gebri ratiocinari, in quod tandem metallum esset mutandum. Nam si munda illius

substar.

substantia mundum creat metallum, & hæc sola Gebri testimonio est assumenda, debbas cum Ademaro colligere, argentum viuum, antequam metallis ignobilitate laborantibus mederi posset, in aurum seu argentum esse vertendum, cum hæc sola sint munda, & in his solis mundissima arg. viui substantia reperiatur. At cum natura artis miserta hac in parte nobis insudauerit, poteris iudicare Gebrum tacitè lectori indicare, mundissimam mercurij substantiam ex Luna ad Lunam, ex Sole ad Solem esse promendam, & ex ea ignobilium metallorum in aurum, vel argētum mutandorum, medicinam esse conficiendam. Ex hoc Arnoldi testimonio satis patet, illā, quæ à me superius allata fuit, interpretationem non esse meam, sed ipsius Arnoldi, imò nec Arnoldi, sed ipsius Gebri, cum eam ex Gebro collegerit Arnoldus. Corruit itaq; prima & antesignana ratio tua Bracefche, & ita corruit, vt reliquæ fermè omnes illius ruina attonitæ per se iam corruant, & nullo impellente collabâtur. Ea enim arte instructa erat hæc acies tua, vt hac prima cohorte stante, reliquæ futuræ essent inuictæ: hac autem expugnata, reliquæ corruerent.

CAPVT III.

SED quoniam nondum sentis, quantam scladem acceperis, ideoque victoriam ad

huc promittere tibi audes, prodi, quæso, in medium cum illa secunda autoritate ex capite 66. Summæ Gebri à te desumpta, quæ faciam vt intelligas, quâ tum abutaris, & quàm grauitèr tibi imponas. Et quia tu duas ex eo capite autoritates promis, ego ambas adferam, vt vno & eodem ictu vtranque rescindam. Quod vt rectius fiat, paulò altius Gebri verba resumâ, vt ex antecedentibus quid sibi velint consequentia, familiarius percipiatur, quod tu consultò prætermisisti, ne mens Gebri innotesceret, & interpretationi tuæ fides derogaretur. Verba igitur Gebri hæc sunt:

Et ideò in hoc nobis aperta est via inuestigationis causæ huius operis, per quod in calcinatione mutatur Iupiter facilius in durû, quàm Saturnus, non autem in tarditatem liquefactionis velocius, quàm Saturnus. Et illud ideo, quoniam causa duriciei naturæ, est sulphur, & argentum viuum fixum. Causa verò liquefactionis est duplex, argentum viuû scilicet, & sulphur combustibile: quorum alterum, quoad fusionis perfectionem sufficit in vnoquoque gradu eius, scilicet cum ignitione & sine ignitione, scilicet argentum viuum. Quia igitur in Ioue est multa argenti viui quantitas nõ verè fixi, remanet in illo multa liquefactionis velocitas, & non remouetur ab illo faciliter. Causa verò mollificatio-

ANIMADVERSI O. 201

nis est duplex, argētum scilicet viuum, & sulphur combustibile. Quia igitur remouetur sulfareitas comburēs ex Ioue facilius, quàm ex Saturno, ideo ex eo altera molliciei causa remota, necesse est illud indurari calcinatū. Saturnus verò, quia vtranque molliciei causam fortiter habet coniunctam, non facile induratur. Est tamen diuersitas in mollicie per argentum viuum, & per sulphur, quia mollicies, quę fit per sulphur, est celsiua, mollicies autem quę fit per argentum viuum, est extēsiua. Et hoc necessariò probatur per hoc, quòd videmus corpora multi argenti viui, multæ extensionis esse: corpora verò pauci, pauca. Et ideo Iupiter facilius & subtilius extenditur, quàm Saturnus, Saturnus facilius quàm Venus, Venus quàm Mars, Luna subtilius quàm Iupiter, Sol verò quàm Luna subtilius. Patet igitur, quòd causa indurationis est argentum viuum fixum, aut sulfur fixum. Causa verò molliciei est opposita. Causa verò fusionis est duplex, sulphur non fixum, & argentum viuum cuiuscunque generis: sed sulphur non fixum necessariò est causa fusionis sine ignitione. Et manifestè vides huius rei experientiam, per projectionē arsenici super corpora difficilis fusionis: facit enim ea facilis fusionis, & sine ignitione. Causa verò fusionis facilis, est similiter argētum viuum. Causa verò fusionis cum ignitio

ne, est argentum viuum fixum. Causa igitur impedimenti fusionis cuiuscunque, est sulphur fixum. Per hoc itaque maximum poteris elicere secretum, quod cum plurimæ argenti viui quantitatis corpora maximæ perfectionis sint inuenta, pluris utique quantitatis argenti viui corpora à perfectione diminuta, perfecto magis approximare necesse est. Itaque & multa sulphureitatis corpora, plurimæ corruptionis esse contingit. Quam obrem ex iam dictis patet, Iouem maximè perfecto approximare, (cum perfectionis plus participet) Saturnum verò minus, minus adhuc Venerem, minimè verò Martem, eo ex quo perfectio dependet. Hactenus Geber. Nunc quis sit eorū sensus, ordine expendamus, & singulas partes seriatim examinemus.

G E B E R.

Et ideo in hoc nobis aperta est via inuestigationis causæ huius operis, per quod in calcinatione mutatur Iupiter facilius in durū, quàm Saturnus: non autem in tarditatem liquefactionis velocius, quàm Saturnus. Et illud ideo, quoniam causa duritie naturæ, est sulphur & argentum viuum fixum. Causa vero liquefactionis est duplex, argentum viuum scilicet & sulphur combustibile: quorum alterum, scilicet argentum viuum, ad fusionis effectiōnem sufficit in vnoquoque gradu eius, scili-

ANIMADVERSI O. 207

ſcilicet cū ignitione, & ſine ignitione. Quia igitur in Ioue eſt multa argenti viui quantitas non verè fixi, remanet in illo multa liquefactionis velocitas, & non remouetur ab illo faciliter.

TAVLADANVS.

Geber in hoc capite confert naturam Iouis & Saturni ad inuicem. Vnde hîc ait, Iouè calcinationis beneficio citius indurari, quàm Saturnum: at Saturnum promptius liquefactionis celeritatem deponere, quàm Iouem. Cauſam igitur, propter quam Iupiter non què citò liquefactionis velocitatè deponat, ac Saturnus, hanc eſſe ait. Cauſa liquefactionis plus quàm par ſit velocis, hoc eſt ignitionem non ferentis, eſt partim argentum viuū minimè fixum, partim ſulphur cremabile, & ab igne fugiens. Quod ne in dubium vocari poſſit, hac ratione veriſſimum eſſe conſtabit. Oppoſitorum effectuum, oppoſitas neceſſe eſt cauſas eſſe effectrices. Atqui liquefactio ignitionem ferens, eſt effectus liquefactioni, ignitionem non ſuſtinenti oppoſitus. Igitur horum duorum effectuum oppoſitæ habendę ſunt cauſæ. Sed liquefactionis ignitionem ſuſtinentis cauſa eſt argentum viuū fixum: Igitur argentum viuum minimè fixū, erit cauſa liquationis ignitionem non ferentis. Quòd autem argentum viuum fixum ſit cauſa liquationis ignitionem ſuſtinentis, id

cōstat ex metallis ignitionem sustinentibus: In quibus cum præter argētum viuum & sulphur maiori ex parte fixa nihil sit, oportet huiusmodi liquationis ignitionem ferentis causam esse, aut argentum viuum fixum, aut sulphur fixum, aut vtrunque. Atqui tantum abest, vt sulphur fixum liquationem efficere possit, vt eam penitus tollat: siquidem liquationis causa est humidum, quo humido sulphur fixum, cum sit aridissimum, est omnino exhaustum, & per consequens illiquabile. Cum itaque sulphur fixum liquationis causa esse non possit, profectò liquationis ignitionem sustinentis causa esse minus poterit. Quòd si sulphur fixum liquefactionis, ignitionem sustinentis causa non est, id certe argento viuo in metallis ignitionem ferentibus existenti, acceptum ferendum est. Et si argentum viuum fixum est causa liquationis ignitionem sustinentis, consequens est, vt argentum viuum minimè fixum dissimilè patriat effectum, & sit causa liquationis ignitionem non ferentis: siquidem oppositorum effectuum oppositæ sunt causæ, & oppositarum causarum oppositi effectus. Ex his notissimum est, argentum viuum minimè fixum, esse causam liquationis ignitionem non ferentis. Sed quoniam Geber duplicem in hoc capite ait esse causam huiusmodi liquationis, argentum scilicet viuum minimè fixum, & sulphur

fulphur cremabile, atque ab igne fugiens, id num de sulphure cremabili, & minimè fixo verum sit, exploremus: Quod hac ratione facile innotescet. Sulphuris fixi, & sulphuris minimè fixi natura penitus dissimilis est, & extremè opposita. Igitur horum duorū effectus, erunt penitus dissimiles, & extremè oppositi. Atqui sulphuris fixi effectus est extrema retardatio liquationis. (eam enim quantum in se est, remoratur & prohibet, ut patet in ferro.) Igitur sulphuris minimè fixi effectus, erit extrema liquationis acceleratio. At qui summa, & immoderata liquationis acceleratio, secum adfert liquationem, ignitionē non expectantem. Proinde sulphur cremabile, & minimè fixum erit altera liquationis sine ignitione causa. Ex his itaque constat & sulphur ab igne fugiens, & argentum viuum minimè fixum, causam esse liquationis velocioris quàm par sit, id est, ignitionem non ferentis. Et quoniam ambæ istæ causæ plus abundant in Ioue quàm in Saturno, hinc fit, ut hanc immoderatam liquationis celeritatem, non æquè citò deponat Iupiter, ac Saturnus.

G E B E R.

Causa verò mollificationis est duplex, argentum scilicet viuum & sulphur combustibile. Quia igitur remouetur sulphureitas cōburens ex Ioue facilius, quàm ex Saturno,

ideo altera molliciei causa ex eo remota, necesse est illud indurari calcinatum. Saturnus verò, quia vtranque molliciei causam fortiter habet coniunctam, non facile induratur.

TAVLADANVS.

Quemadmodum superius docuit, Saturnum Ioue promptiorem esse, ad deponendâ & exuendam nimiam liquationis celeritatē, ita hîc docet, Saturnū à Ioue superari, quòd Iupiter promptius, citius, & facilius calcinationis beneficio induretur, quàm Saturnus. Et huius rei affert has rationes. Causa duriciem in metallis efficiens (vt superius dixit) est partim sulphur fixum, partim argentum viuum fixum, vt patet in omnibus duris corporibus, & potissimum in ferro omniū metallorum durissimo. Itaque cum hæc sit duritiei causa in metallis, & oppositorum effectuum oppositę sint causę, profectò causa efficiens molliciem in metallis (quę ex diametro cum duritie pugnat) erit partim sulphur ab igne fugiens, partim argentum viuum minime fixum. Et quoniam remissa causa efficiente, illius effectum remitti, & sublata, penitus tolli oportet: idcirco in quocunq; horum duorum metallorū causę molliciei ambę, seu altera tantum velocius remitteretur, aut citius tolletur, in eodem effectum illius causę citius tolli, aut saltem remitti necesse est. Atqui altera molliciei causa, sulphur scilicet

et non fixum, facilius, promptius & citius per calcinationem à Ioue separatur, quàm à Saturno (quia scilicet tenacius adhæsit, & arctius fœdus iniit cum argento viuo Saturni, quàm Iouis.) Itaque sublata promptius à Ioue, quàm à Saturno, altera mollitiæ causa, mollitiem in Ioue citius remitti iudicandum est. Quòd si mollities in Ioue citius, quàm in Saturno supprimitur, qualitatem mollitiæ oppositâ, hoc est duritiem, Ioui citius, quàm Saturno contingere necesse est: cum hæc sit lex & cõditio qualitatum inimicarum, & inter se pugnantium, vt altera repulsam patiente, & explosa, altera adimittatur, succedat, & in locum primæ substituatur: & vna eneruata, alterius vires intendantur, inualescant, & corroborentur.

G E B E R.

Est tamen diuersitas in mollitiæ per argentum viuum, & per sulphur, quia mollities per sulphur est cetsiua, mollities verò per argentum viuum est extensua. Et hoc necessario probatur per hoc, quò videmus corpora multi argenti viui, multæ extensionis esse: corpora verò pauci, paucæ. Et ideo Iupiter facilius & subtilius extenditur, quàm Saturnus, Saturnus facilius quàm Venus, Venus quàm Mars, Luna facilius quàm Iupiter, Sol verò quàm Luna subtilius.

Docuit superius Geber, duplicè esse molli-
 titiei metallorum causam, scilicet argentum
 viuum minimè fixū, & sulphur cremabile, at
 que ab igne fugiens. Nunc docet, quod sit di-
 scrimen, inter mollietē quam efficit sulphur
 cremabile, & eam, quam parturit arg. viuum
 non fixū. Mollities (inquit) quam parit sul-
 phur est celsiua, illa verò quā efficit arg. viu.
 est extēsiua, hoc est sulphur per mollietē quā
 inducit, facit, vt metallum vrgenti malleo ce-
 dat, arg. autem viuū facit, nō solum vt cedat
 metallum, sed etiam vt facilè extendatur, &
 in tenues bracteas ictu mallei duci possit.
 Quòd autem argentum viuum, & non sul-
 phur, sit causa extensionis, & ductilitatis me-
 tallorum, hinc constat, Ea metalla, in quibus
 maior est argenti viui copia, facilius & tenu-
 ius sub malleo extenduntur, & ea, in quibus
 minor est argenti viui copia, non æquè faci-
 lè aut tenuiter ducuntur. Igitur colligen-
 dum est necessariò, argētum viuum esse cau-
 sam extensionis & ductilitatis metallorum.
 Quòd autē metalla & facilius & tenuius sub
 malleo ducantur, quæ maiori abundant ar-
 genti viui copia, hinc patet, Iupiter facilius
 & tenuius extenditur, quàm Saturnus, Sa-
 turnus facilius quàm Venus, Venus quàm
 Mars, Luna subtilius quàm Iupiter, Sol verò
 quàm Luna subtilius. Atqui Iupiter argenti
 viui

viui copia superat Saturnum, Saturnus Venerem, Venus Martem, Luna Iouem, & Sol ipsam Lunam. Igitur ea metalla facilius & tenuius sub malleo ducuntur, quæ maiori abundant argenti viui copia, & quæ minori, minus sunt ductilia. Proinde argentum viuum est causa extensionis, & ductilitatis metallorum.

G E B E R.

Patet igitur, quod causa indurationis est argentum viuum fixum, & sulphur fixum: causa verò mollitiei est opposita.

TAVLADANVS.

Geber quid ex superioribus colligendum sit, docet, & veluti in compendium redigit. Primò igitur colligit duplicem esse causam duritiei metallorum, scilicet argentum viuum fixum, & sulphur eadem conditione præditum. Causa verò mollitiei metallorum (inquit) est opposita. Nam cum mollities sit effectus duritiei oppositus, horum duorum effectuum oppositas necessariò esse oportet causas effectrices. Proinde cum partim sulphur fixum, partim argentum viuum fixum sit causa duritiei metallorum, & sulphur non fixum sulphuri fixo, & argentum viuum minimè fixum, argento viuo fixo opponatur, profectò mollities metallorum partim sulphuri non fixo, partim argento viuo minimè fixo adscribenda erit.

Causa verò fusionis est duplex, sulphur non fixum, & argentum viuum cuiuscunque generis. Sed sulphur non fixum, necessariò est causa fusionis sine ignitione. Et manifestè vides huius rei experientiam, per projectionè arsenici super corpora difficilis fusionis: facit enim ea facilis fusionis, & sine ignitione.

TAVLADANVS.

Id est, causa efficiens liquationem in metallis, est partim sulphur non fixum, partim argentum viuum, cuiuscunque fuerit conditionis, hoc est, siue sit fixum, siue expers fixationis. Sed argentum viuum à sulphure non fixo hac ratione distinguitur, quòd sulphur fixum perpetuò sit causa liquationis, ignitione carentis, argentum aut viuum non semper. Argentum enim viuum, fixatione præditum, (vt proximè docebit) est causa liquationis ignitionem sustinentis. Quòd aut sulphur non fixum, sit causa liquationis, ignitionem non ferentis, inquit, hinc patet. Arsenicum est sulphur non fixum. Atqui arsenicum eius est conditionis, vt metallis non solum ignitionem sustinentibus, sed ægerrimè etiam atque difficillimè liquescentibus copiosius adhibitum, tantam inducat liquecèdi celeritatem, vt postea nullo modo se iniri patiantur. Proinde necessariò colligendum est, sulphur fixationis expers causam esse liqua-

ANIMADVERSI O. 211

liquationis, ignitionem non ferentis.

G E B E R.

Causa verò fusionis facilis est similiter argentum viuum, causa verò fusionis cum ignitione, est argentum viuum fixum.

T A V L A D A N V S.

Docuit superius sulphur non fixum, esse causam facilis liquationis: hîc etiam fatetur argentum viuum facilem conferre liquationem. Sed quoniam argentum viuum duplicis est conditionis, scilicet fixationis experts, & fixatione præditum, id argētum viuu, quod fixationis experts est, semper præstat liquationē, ignitioni coniunctam, argentum autem viuum fixationis experts, & sulphur non fixum, liquationem inducunt ignitionem præeuntem.

G E B E R.

Causa verò impedimenti fusionis, est sulphur fixum.

T A V L A D A N V S.

Dixerat superius, sulphur fixationis experts, esse causam facillimè, & celerrimè liquationis, hîc verò docet oppositam penitus esse sulphuris fixatione præditi naturam: cuius hæc est conditio, vt liquationem metalli, in quo abundat, impediatur, remoretur, & quantum in se est, prohibeat. Cuius rei amplissimam fidem facit ferrum, quod ob multam sulfuris

fixi copiã ægerrimè, & summa cum difficultate liquatur: Quod Geber apertè testatur capite 63. his verbis: Si verò fuerit sulphur fixum, terreum, argento viuo fixo, terreo commistum, & hæc ambo non puræ, sed liuidæ albedinis fuerint, & longè maior sit sulphuris fixi, quàm mercurij quantitas, fit ex his ferrum: quoniam superans copia sulphuris fixi fusionem prohibet. Ideoque ex hoc relinquitur sulphur velocius liquefactionis festinantiam per opus fixationis perdere, quàm argentum viuum: sulphur verò non fixum, videmus citius quàm argētum viuum liquefcere. Ex his verò manifestatur causa velocitatis fusionis, & tarditatis in vno quoque metallorum. Nam quod de fixo plus habet sulphure, tardius, quòd verò plus de adurente, facilius & citius fusionem suscipit. Quod satis apertè relinquitur à nobis demonstrandum. Quòd verò ipsum fixum tardio rem faciat fusionē, manifestatur per hoc, quòd ipsum nunquam, nisi calcinetur, figitur, & calcinatum nullam dat fusionem. Ergo in omnibus illam impedire debet. Cum itaq; sulphur fixum sit causa liquationem impediens, & prohibens, meritò Geber sulphure fixationis experte, ad facilitatem liquefcendi ferro conferendam vtitur: & cum sulphur fixationis expers nimis liquationē acceleret, vt patet in Ioue, & Saturno, meritò Geber, re

tar-

ANIMADVERSI O. 213

ardandā in Ioue & Saturno nimiā liqueſcē-
di celeritatē, talcho, qđ ſulphuris fixi ſpecies
eſt, vtitur. Cōtraria. n. cōtrarijs curātur, & op-
poſitarum cauſarū, oppoſiti ſunt effectus.

G E B E R.

Per hoc itaque maximum poteris elicere
ſecretum, quod cum plurimæ arg. viui quan-
tatis corpora maximæ perfectionis ſint in-
uenta, pluris vtiq; arg. viui quantitatis cor-
pora à perfectione diminuta, perfectō ma-
gis appropinquare neceſſe eſt. Itaq; & multæ
ſulphureitatis corpora, plurimæ corruptio-
nis eſſe contingit.

T A V L A D A N V S.

Quod tu ſic interpretaris, Bracesche, per
hoc, id eſt, ex hoc ſulphure fixo, ſubaudi (per
quod tu viſ à Gebro ferrū intelligi, eo quòd
maior pars ferri ſulphur fixum ſit, poteris e-
licere maximum ſecretum, hoc eſt Elixir.
Quæ interpretatio quàm ſit inſulſa, Brace-
ſche, non meum, ſed periti cuiuslibet lecto-
ris ſit iudicium. Nam ſi hic locus de Marte,
vt tu viſ, interpretandus eſſet, & elixir for-
mam auri vel argenti impertiens, ex Marte
conficiendum eſſet, corrueret neceſſariò hic
Gebri locus, ex quo Geber tandem colligit,
Martem omnium metallorum à perfectione
tam ſibi comparanda, quàm reliquis imperti-
nenda, alieniſſimum eſſe. Quòd ſi tua locum
haberet interpretatio, tātū abeſſet, vt Mars à

perfectiōne alienus censendus sit, vt etiam colligendum sit, Martem perfectiōni vicinissimum, imò & omnium metallorum absolutissimum esse. Et ita hæc Gebri autoritas penitus subuerteretur. Nos itaq; quis sit germanus huius loci sensus, fauente diuino numine, fidelissimè interpretabimur. Geber hoc in loco apertissimè promulgat, quòdnà sit illud arcanum, quod ex prima illa auctoritate, à nobis superius interpretata, indicabat esse eliciendum, scilicet ea metalla esse perfecta (& per consequens perficiēdi vim ex eis promendam esse) quæ maxima abundant argenti viui copia, & parum sapiunt naturam sulphuris, vt sunt aurū & argentum: Et inter cætera metalla ea esse perfectiōni viciniora, quæ horum duorum nobilium conditione viuacius exprimunt, & magis imitantur, hoc est, quæ maiori prædita sunt arg. viui quàm sulphuris copia: Ea verò à perfectiōne alienissima esse, quæ multo maiorem obtinent sulphuris, quàm argenti viui copiam: Quod etiam testatur capite 64. suæ Summæ his verbis. Ex hoc itaque manifestum est, corpora illa maioris esse perfectiōnis, quæ plus argenti viui sunt continentia, quæ verò minus, minoris perfectiōnis. Studeas igitur, vt in omnibus operibus tuis, argentū viuum in commistione superet (subaudi sulphur.) Item capite 61. his verbis. Ex precedentibus igitur patet,

patet, quòd multa quantitas argenti viui est causa perfectionis: multa verò sulfuris est causa corruptionis. Ratio autem propter quam ea metalla sunt perfectioni viciniora, quæ maiorem argenti viui quàm sulfuris obrinēt copiam, hæc est. Id quod causæ perfectionem efficientis magis particeps est perfectius censendum est. Atqui argentum viuum est causa efficiēs perfectionem in metallis: Igitur ea metalla quæ argenti viui naturam magis sapient, & maiori prædita erūt argenti viui copia, perfectiora erunt habenda. Et quemadmodum ea metalla nobiliora censentur, quæ argenti viui sunt ditiora, ita ea ignobiliora meritò censebuntur, quæ argenti viui magis erunt inopia. Atqui ea metalla quæ maiori laborant argenti viui inopia & sterilitate, sunt fecundiora sulfuris. Igitur metalla quæ magis abundant sulfure, sunt habenda ignobiliora. Quod si ita est, profectò argentum viuum nobilitatis, sulfur verò ignobilitatis metallorum causam esse necessariò colligendum esse. Quod verisimum esse cōstet, ego sic agam: Si metallum illud in quo est maxima quantitas argenti viui, minima verò sulfuris, esset omnium metallorum nobilissimum, & illud in quo est maxima quantitas sulfuris, minima verò argenti viui, omnium ignobilissimum haberetur, negari nō posset, quin argentum

vitum sit causa nobilitatis metallorum, sulphur verò ignobilitatis. Atqui in auro, quod sine controuersia est nobilissimum metallorum, & absolutum opus naturæ inter metalla, est maxima argenti viui copia, minima verò sulphuris: & in ferro, quod est ignobilissimum metallorum, est maxima quantitas sulphuris, minima verò argenti viui. Proinde necessario colligendum est, argentum viuum esse causam nobilitatis metallorum, sulphur verò ignobilitatis. Quod autem in auro res ita habeat, hac ratione constabit: Quicquid est in rerum natura libentius propria, & sibi conformem naturam amplectitur, quam alienam & dissimilem: Atqui argentum viuum libentius aurum complectitur, quam cætera metalla: Quocirca necesse est, aurum magis sapere naturam argenti viui, & per consequens argento viuo abundantius præditum esse, quam cætera metalla. Quod autem argentum viuum libentius aurum complectatur, id fidem facit, quia nullum metallum præter aurum in argento viuo submergitur. Quod nullam aliam ob causam fit, teste Arnaldo Villanouano, & Petro Bono, nisi quia argentum viuum in se recipit id quod naturam suam sapit, alienum autem à natura sua respuit. Et quoniam reliqua metalla non habent tantam cum argento viuo conformitatem, quantam aurum:

hinc

hinc fit, vt nullum metallorum, auro, excepto, in argento viuo submergatur. Proinde auuiditas illa, qua argentum viuum rapit, vorat & deglutit aurum, certissimum indicium est, aurum magis sapere naturam argenti viui. & per consequens maiori præditum esse argenti viui copia, quàm reliqua metalla. Quod si ita non esset, non adeò libenter cum eo coiret. Vnde fit, vt cum in nullo aliorum sit tanta argenti viui copia, quanta in auro, non adeò libenter cum aliis coalescat, imò nullum aliud in intimas sui partes admittat. Præterea hoc argumento constabit maiorem esse argenti viui in auro copiam, quàm in reliquis metallis. Causa extensionis & ductilitatis metallorum, teste Gebro, est argentum viuum: igitur quæcunque magis abundant argento viuo, subtilius extendentur, & in tenuiores bractees ducentur: & quæcunque subtilius extendentur, maiori prædita esse oportebit argenti viui copia. Atqui Gebri testimonio, imò teste ipsa experientia, aurum subtilius extenditur, & in tenuiores bractees ducitur, quàm aliquod aliud metallum: igitur maior erit in eo argenti viui, quàm in aliis copia. Quòd si maior argenti viui, igitur minor sulphuris. Præterea illa metalla, teste Gebro, cap. 90. facilius in cemento cremantur, quæ maioré sulphuris continent copiam.

quæ verò minorem, difficilius cremantur. Sed inter metalla solum aurum ex cemento illæsum redit, & incrematum. Igitur in auro minor erit sulfuris quantitas, quàm in aliquo alio metallo. Quòd si minor sulfuris, igitur maior argenti viui. Maius enim & minus in eorum numero sunt, quæ cum aliquo conferuntur. Ea autem, quæ huius generis sunt talia dici nõ possunt (teste Aristotele) nisi collatione ad aliud facta. Itaque cum omne minus sit aliquo maiori, cum quo confertur, minus & omne maius aliquo minori maius, si minor est sulfuris in auro quantitas, profectò aliqua alia re in auro existente, minor sit necesse est. At cum in auro præter sulfur & argentum viuum nihil sit, minor sit oportet ad quantitatem argenti viui, in eo existētis comparata: & per consequēs maior erit in auro argēti viui copia. Ex quibus abundè constat, in auro omnium metallorum nobilissimo minorem esse sulfuris, maiorem verò argenti viui copiam, quàm in alio quopiam metallo. At quoniam superius diximus, in Marte omnium metallorū ignobilissimo, maiorem esse sulfuris, minorem verò argenti viui, quàm in aliis metallis quantitatem: id nunc probandum superest: quod vt fiat sic agemus: Ea metalla maiori censentur esse prædita argenti viui copia, minori verò sulfuris, quibus cum argenti

cum argentum viuum libentius congregi-
 tur, vt patet ex auro, quod solum argento vi-
 uo submergitur. Quocirca cum contrario-
 rum contraria sit ratio habenda, ea metalla
 merito censebuntur maiori sulfuris, minori
 verò argenti viui copia prædita, quibus cum
 argentum viuum illibentius copulatur. At-
 qui, teste Gebro, imò ipsa experientia, nul-
 lum est metallum, cū quo argentum viuum
 adeò ægrè & illibenter coeat, atque cum
 Marte. Proinde necessariò iudicandum est,
 Martem inter metalla feracissimum esse sul-
 furis, infœcundissimum verò argenti viui.
 Proinde cum metallum illud, in quo maior
 est argenti viui, minor verò sulfuris copia,
 quàm in aliquo alio metallo, sit omnium me-
 tallorum nobilissimum, id autem, in quo po-
 sita est, tam argenti viui quàm sulfuris por-
 tio, sit omnium ignobilissimum, id certissi-
 mum argumentū est, causam nobilitatis me-
 tallorum esse argentū viuum, ignobilitatis
 autē sulfur. Quod cum multis in locis, tum
 si. cap. suæ Summæ Geber apertè pronun-
 ciauit, his verbis: Probauimus autē iam ex
 nostris sermonibus sulfur cuiuscunq; gene-
 ris, esse corruptiuum perfectionis: solum au-
 tem argētum viuum esse perfectiuum. Itaq;
 cum argentum viuum sit causa nobilitatis
 metallorum, sulfur verò ignobilitatis, meri-
 to dixit Geber, ea metalla nobilia & perfe-

ita æstimanda esse, quæ maximam continēt argenti viui copiā, minimā verò sulphuris, qualia sunt aurum & argentum. Et inter reliqua metalla, ea censenda esse perfectionis viciniora, quæ perfectiorū & nobilium metallorum naturam & conditionē magis redolent: hoc est, quæ maiori abundāt argenti viui, quā sulphuris copia: ea verò à perfectione magis aliena esse, quæ minorem argenti viui quā sulphuris obtinent quantitātē. Et hoc est arcanum illud, quod hīc docet. Ex quo hæc quæ proximè sequuntur, colligit.

G E B E R.

Quamobrem ex iam dictis patet, Iouem perfectio maxime approximare, cum perfectionis plus participet, Saturnum verò minus, minus verò adhuc Venerē, minime verò omnium Martem, eo ex quo perfectio dependet.

TAVLADANVS.

Hoc est ex iis, quæ superius dicta fuere (hoc est ea metalla perfectissima, nobilissima, & numeris omnibus absoluta esse, quæ maxima prædita sunt argenti viui, minima verò sulphuris copia, vt sunt aurū & argentum) ex iis, inquam, patet, inter reliqua metalla ea perfectioni esse viciniora censenda, quæ maiori abundāt argenti viui, quā sulphuris copia. Atqui post aurū & argentum (quæ sola sunt perfecta) stannum magis redolet

dolet causam nobilitatis metallorū : hoc est, copiosius abundat argento viuo, q̄ plumbum, & plumbum copiosius q̄ æs, & æs copiosius q̄ ferrum. Igitur inter metalla, quæ ad perfectionem auri & argenti non perueniunt, stannum propinquius ad perfectionem accedit, quàm plumbum, & plumbum, quàm æs, & æs propinquius quàm Mars, seu ferrum : eo (subaudi cōsiderato) ex quo perfectio metallorū dependet: hoc est, considerata causa nobilitatis & ignobilitatis metallorum. Causa autem nobilitatis metallorum, vt superius probatum est, argentum viuū est, & causa ignobilitatis sulphur : Igitur metalla quæ argenti viui naturam magis sapiunt, æstimanda sunt nobiliora, & quæ sulphuris naturā magis referunt, ignobiliora censenda sunt. Atqui inter metalla, quibus natura auri & argenti nobilitatem dene gavit, Mars magis sapit naturam sulfuris, quàm Venus, Venus quàm Saturnus, Saturnus verò quàm Iupiter, & Iupiter magis sapit naturam argenti viui, quàm Saturnus, Saturnus quàm Venus, Venus quàm Mars: Proinde inter metalla, à nobilitate auri & argenti aliena, Iupiter erit minus alienus, q̄ Saturnus, Saturnus quàm Venus, & Venus quàm Mars. Itaque habita ratione causæ, ex qua nobilitas metallorū pendet, & æstimanda est, Mars tuus, Bracefche, erit omnium me-

tallorum à perfectione alienissimus. Quod si ita est, maiori certè cum ratione à Ioue, Saturno, imò & ipsa Venere mutuanda esset vis nobilitadi ignobilia, quàm à Marte. Sed video te stomachantem, indignatum & tragœdias agentem, quòd legam (minimè verò Martem, eo ex quo perfectio dependet) & audio te contendentem, legendum esse (minimè verò Martè, ex quo perfectio dependet.) Ego verò cum omnibus veritatis fautoribus assero, illam particulam (eo) in vetustioribus exemplaribus, non traductoris Gebri, sed Typographi inscitia omissam, & silentio sepultam fuisse, ideoq; à viris eruditis hunc errorem animaduertētibus, fidelissimè nobis restitutam. Quæ cum ita se habeant, demiror, Barcesche, quo vultu ausus sis Gebrum hoc in cap. tibi promittere fauctorem, ad probādum Martem nobilitandorum ignobilium metallorum autorem, cum hîc Geber potentissima & familiari ratiocinatione contendat, Martem omnium metallorum ignobilissimum esse. Quod si (vt tu vis) res haberet, nullus profectò ratiocinationi Gebri, imò nec ipsi veritati locus relinqueretur. Norunt enim omnes sanæ mentis homines, ex solis nobilibus metallis, vim nobilitandorum ignobilium hauriendâ esse. Atqui Mars tuus, teste Gebro, à nobilitate metallica longius distat, quàm aliquod aliud

liud metallum. Igitur vis ignobilium nobilitandorum ex Venere (vtpotè nobiliori) potius petenda esset, quàm ex Marte: & ex Saturno potius, quàm ex Venere: & ex Ioue potius quàm ex Saturno, cum inter metalla à nobilitate auri & argenti aliena, nullum sit, quod æquè ad eorù nobilitatem accedat, ac Iupiter. Quòd si ex Marte (vt tu vis) haurienda esset vis nobilitandi ignobilia metalla, profectò (cùm hæc solis in sit nobilibus metallis) colligendum esset, Martem in catalogo nobilium metallorum scribendum esse. Quòd si ita esset, medicina certè nõ egeret, cuius beneficio ad nobiliù metallorum formã promoueretur. Benè enim valentibus, vt tritù testatur adagiù, nõ est opus pharmaco. At cù Martè omniù metallorum ignobilissimù esse constet, profectò ignobilium metallorù in melius mutandorù vim, ex Marte nequaquã pendere, iudicandum est. Etenim cù alieno egeat auxilio, vt conualescat, quì fieri posset, vt sibi morbosus, reliquis salubris esse queat: sibi inops, reliqua ditet metalla: sibi infelix, reliqua beare possit? Alioqui necessariò colligendum esset à metallo non solùm à nobilitate metallica alieno, sed omnium alienissimo, vim ignobilium, ad nobilitatem prouehendorum, mutuãdam esse. Quod quàm sit ridiculum, & à veritate alienù non meum, sed omnium

doctorum, imò & in hac parte philosophiæ nunquã instructorum, sit iudicium, velim. Omnium enim Philosophorum mēs est, vt Richardus Anglicus, & Arnoldus Villanovanus testantur, cum meliori peius & deterius perficere. Quod stolidi (vt ait Richardus) sinistrè & præposterè interpretantes, cū peiori melius perficere moliantur. Præterea, vt causa, quæ nobilitat metalla ex Marte depromatur, nonne oportet eã prius Marti inesse? Quod enim in re nō est, id in ea, vt ait Geber, non reperitur. Atqui causa nobilitatem & perfectionem metallorū efficiēs, Marti non inest. Qua igitur arte ex Marte depromi potest? Quòd si eam Marti inesse audes contendere, prodeat in medium Geber, quem tibi fautorem polliceris, & hanc nostram litem suo testimonio dirimat. Cuius hæc sunt verba libri de Inuestigatione inscripti, cap. 2.

GEBER.

Cum ergo hæc scientia de imperfectis tractet corporibus metallorū, inquantū ea perficere deceat, in primis circa hæc, duo cōsiderauimus, imperfectionem scilicet, & perfectionem. Circa hæc duo nostram fundamus intentionem. De rebus autem perficientibus & corrupētibus, secundum quod per nostram inuestigauimus experientiam, hūc librum componimus: quia opposita iuxta seposita,

se posita, magis elucescunt. Res autem quæ perficit in metallis, est substantia argenti viui & sulphuris pportionabiliter mista, per longam & temperatam decoctionem in visceribus terræ mundæ inspissata & fixa, cum conseruatione suæ humiditatis radicalis, nõ corruptentis ad substantiam solidam, cum ignitione debita fusibilem, & sub malleo extensibilem producta. Per diffinitionem naturæ huius perficiētis, leuius peruenire possumus ad cognitionem rei corruptentis. Et est illa, quæ à contrario sensu habet intelligi, videlicet substantia impura argenti viui, & sulphuris, sine debita proportione cõmissa, vel minus decocta in visceribus terræ imundæ, nec rectè inspissata nec fixa, humiditatem habēs combustibilem & corruptentem, & raræ substantiæ, & porosæ, vel habēs fusionem sine ignitione debita, vel nullam, nec patiens malleum sufficienter. Primam autem diffinitionem inueni intrusam in his duobus corporibus, videlicet in Sole & Luna, secundum cuiuslibet perfectionem: secundam verò in his quatuor, scilicet in stanno, plumbo, cupro & ferro, secundum cuiuslibet imperfectionem. Nunc saltem a pertissimo conuictus Gebri testimonio, Bracesche, aut Gebrũ abiures oportet, aut saltẽ fatearis, ipsam perfectionis metallorũ effectricem causam in Marte minimè inclusam esse.

Quòd si ita est, profectò iã causa tua cadas, victoriam desperes, palinodiã canas, eamq; ex Marte promi non posse, in posterum fatearis necesse est. Quod enim in re aliqua non est, id in ea, teste Gebro, inueniri nõ potest: & mutuari ab aliquo, id quòd non habet, stolidum est, & à ratione penitus alienum. Hoc igitur erat arcanũ, Bracefche, ex hoc 66. cap. Gebri eliciendum, scilicet aurum & argentum, ob multam argenti viui copiam, paucissimam verò sulfuris, metalla esse perfecta, & per consequens vim ignobilium metallorum ad perfectionem promouendorum ex his duobus tantummodo eliciendam esse: nõ autem ex imperfectis, cum eis à natura denegata fuerit. Quòd si ex imperfectis erui posset, profectò ex iis, quæ ad perfectionem propinquius accedunt, eruenda esset. Atqui Iupiter, teste Gebro, propinquius ad perfectionem accedit, quàm Saturnus, Saturnus verò quàm Venus, Venus autem propinquius quàm Mars. Igitur cum Mars à perfectione omnium alienissimus sit, potius ex Ioue, Saturno, imò & ipsa Venere elicienda, & effodienda esset, quàm ex Marte. Atqui ea quæ perfectioni sunt magis vicina, scilicet Iupiter, Saturnus & Venus, hoc (vt tu in Dialogo tuo testatus es) præstare non possunt: minus igitur id præstare poterit Mars tuus, Bracefche, cum sit à perfectione omnium

omnium remotissimus. Alioqui ex duobus alterū semper confitearis oportet, aut mendosum esse, quod ait Geber, scilicet Martē à perfectione omnium alienissimum esse, aut id, quod est ignobilissimum, maiorem obtinere vim nobilitandi, q̄ ea quæ sunt nobiliora. Hæc igitur est recta huius loci interpretatio, hæc est germana mens Gebri, hoc est, inquam, arcanū ex hoc Gebri cap. colligendum. Proinde ambæ autoritates, abs te ex hoc capite delumptæ corruerūt, Bracesche, & ita corruerūt, vt nemini in posterum sint negotium facefsituræ. At ne quis ex reliqua parte huius capituli scrupus queat in posterum nasci, nos eam pro viribus interpretabimur, & enodabimus. & ita interpretem agemus, vt nihil ex nostro afferamus, sed omnia ex Gebro, fidelissimo sui interprete. Hæc est igitur reliqua pars huius cap. 66.

G E B E R.

Aliter autem medicina complente, & defectum supplente, & perfectius attenuante ad profundam corporum spissitudinem, & sub splendētis fulgoris substātia eorundem palliante fuscedinem, se habere contingit. Ex hac enim maximè perfectibilis Venus existit, minus verò Mars, adhuc minus Iupiter, minimè verò Saturnus. Ex his igitur repertum est, laboris inuestigatione veridica ex corporum diuersitate, diuersas inueniri

cū præparatione medicinas. Alia enim eget medicina durum ignibile, alia verò molle & nõ ignibile corpus. Hoc quidem (id est molle, eget medicina indurâte, & inspissante occultum eius. Illud verò (id est durum) molificante, & ad profundum attenuante, & in sua æquâte substantia. Ex his igitur nos expedit ad medicinas transire, &c.

TAVLADANVS.

Hæc lectio, licet ex se clarissima sit, quoniam tamẽ hîc audis metalla, quæ prius perfectioni viciniora dicebantur, hîc ordine subuerso dici remotiora, & è conuerso. Possent certè hæc pars vltima alicui, in Gebroparum exercitato, negotium facessere. Quod ne contingat, nos, quæ sit mens Gebri, Deo optimo & maximo duce, explicabimus. Dixerat superius Geber, Inter metalla nobilitatis auri & argenti expertia, ea esse perfectorum naturæ viciniora, & per consequens ad perfectionem facilius ducilia, quæ maiorem argenti viui quàm sulphuris continet quantitatem. Nec immeritò: nam si argētum viuum est causa perfectionis metallorū, sulphur verò corruptionis, profectò ea metalla iure optimo cēsenda sunt perfectioni propinquo ra, quæ maiorẽ obtinent argenti viui quàm sulphuris copiam. Et quoniã Iupiter copiosius abundat argento viuo quàm Saturnus, Saturnus magis quàm Venus, Venus autem copiosius

us q̄ Mars : idcirco superius collegerat Io-
 nem perfectioni auri & argenti viciniorē,
 & ad eam facilius reuocari posse q̄ Saturnū,
 Saturnum q̄ Venerē, Venerē q̄ Martē. Quæ
 (inquit) necessariò ita se habent, eo, ex quo
 perfectio metallorum depēdet, & metienda
 est, considerato: hoc est, si eorū ad perfectio-
 nem accessio ex maiori vel minori argenti
 viui copia expendatur, vt re vera expenden-
 da est, cū Mercurius autor sit perfectionis &
 nobilitatis metallorum. At si quis metiri &
 expendere vellet (inquit) maiorē aut mino-
 rem metallorū ignobiliū ad perfectionē ac-
 cessionem ex diuersis metallorū qualitati-
 bus, quas natura eis variè contulit, profectō
 rem aliter se habere cōtingeret. Ea enim me-
 talla, quæ iuxta primā considerationē perfe-
 ctionis viciniora censebantur, iuxta hanc se-
 cundam considerationē æstimanda essent
 perfectioni minus vicina : & quæ superius
 à perfectione erant magis aliena, & ad per-
 fectionem difficilius ducilia, iuxta hanc se-
 cundam regulam essent perfectioni propin-
 quiora, & ad perfectionem facilius reuoca-
 ri possent. Exenim iuxta primam perfectio-
 nis considerationem Iupiter ad perfectio-
 nem propinquius accedebat quā Saturnus,
 hic quā Venus, Venus quā Mars. At si
 iuxta hanc secundam considerationem ho-
 rum metallorum maior aut minor ad perfe-

nem accessio æstimanda esset, scilicet ex diuersis metallorū qualitibus, profectò rem ordine præpostero se habere contingeret: iuxta enim hanc qualitatum considerationem Venus propinquius quàm Mars ad perfectionem accederet, & facilius ad perfectionem promoueri posset, Mars autem facilius quàm Iupiter, & Iupiter facilius quàm Saturnus. Sed quoniam hæc nondum satis intelliguntur, ideò à nobis plurib. explananda sunt. Quod ut ritè & decenter fiat, sciant omnes, Gebrū (eorum omnium qui naturam metallorum perscrutati sunt perspicacissimum) hunc ordinem in explorāda huius artis veritate tenuisse, ut primò sibi inuestigandum duxerit, quid singulis metallis, à nobilitate auri & argenti alienis, natura denegasset, persuasus intelligi nunquam posse, quid in singulis farciendū sit, nisi prius intelligatur, quid singulis desit. Quod testatur cap. 38. his verbis: Consideratio eorum, cū quibus peruenitur ad operis complementum, est consideratio principiorū corporū secundum suum profundum, occultū & manifestum, secundum suam naturam: quoniam si non cognoscerentur corpora, & illorum principia, in profundo suæ naturæ, & manifesto cū artificio, & sine artificio, nesciretur quid superfluum sit in eis, & quid diminutum. Quo ignoto, impossibile esset nos ad perfectionem

tionem trāsmutationis illorū vnquam peruenire. Hac itaque ratione fretus explorauit naturam metallorum nobilium, hoc est auri & argenti. Et quoniam opposita ad inuicem collata magis innotescunt, contulit nobilia cum ignobilibus, & ex ea collatione tandem assequutus est, quid singulis ignobilibus metallis desit, & per consequens quid in singulis sarciendum sit, vt auri & argenti nobilitate potiantur. Postquam igitur collegisset, quid singulis natura denegasset, quo minus nobilitatem auream vel argenteam obtinerent, ad conferendam eis hanc nobilitatem ex duobus alterum iudicauit agendum, scilicet aut conficiendam esse medicinam, quæ ingenitam horum metallorum cōtagionem penitus aboleret, & sinceram atque germanam auri vel argenti naturam eis conferret: aut saltem elaborandam esse medicinam aliquam, quæ si lepram eorum natiuam aboleret, & radicitus extirpare non posset, eam saltem palliaret, & splendore aureo vel argenteo decoraret. Harum medicinarum prima à Gebro vocatur opus maius, & medicina tertij ordinis, quæ (vt ipse ait capite 76.) quando metallis ignobilibus adhibetur, omnem corruptionem cum proiectione sua tollit, & cum omnis complementi differentia perficit. Et hæc eo teste vnica est. Secunda autem, quæ tantummodo palliat, duplex est: quarū

altera à Gebro in eodem capite opus minus, & medicina primi ordinis vocatur, & hæc remissius palliat: Altera opus medium, & secundi ordinis medicina nuncupatur, & hæc intensius decorat. Opus minus, seu primi ordinis medicina est, authore Gebro, omnis præparatio mineralium, quæ super diminuta à perfectione corpora projecta, alterationem imprimit, quæ complementum sufficiens non adducit, quin tandem contingat alteratū mutari. Opus autem medium, seu medicina secūdi ordinis Gebri testimonio est, quæ quando super diminuta à perfectione corpora projecta est, alterat in differentiā aliquā cōplementi, relictis nōnullis corruptionis differētij, qualis est medicina Lunā perpetuò citrinans, aut Venerē perpetuò & indelebili candore argenteo decorans, relictis alijs differentijs corruptionis. Proinde cum partes minoris & medij operis, non sint intiman & inoffatam metallorum ignobilitatē, & spurcitiem penitus abolere, sed tantummodo palliare, tegere, & aliquas in eis sarcire qualitates, veluti medio crem & temperatam duritiem, aut mollitiem, aut liquefactionem, aut ignitionem, profectò si iuxta operis medij & minoris considerationem ignobilitium metallorum maior aut minor ad perfectionem accessio expenderetur, ea metalla, hac ratione habita, possent haberi leuius,

& facilius curabilia, & perfectioni viciniora, in quibus per medicinas primi aut secundi ordinis, pauciora essent ad palliandam eorum ignobilitatem sarcienda. Illud enim, quod paucioribus actionibus bonitatē suā assequitur, ut testatur Aristoteles libro 2. de Cælo & mundo, estimandum est bonitati vicinius. Atqui in Venere per has duas medicinas pauciora sunt sarcienda & instauranda, quàm in Marte, & in Marte pauciora quàm in Ioue, & in Ioue pauciora, quàm in Saturno: Igitur si ex qualitatibus per medicinas primi & secundi ordinis sarcendis æstimanda esset metallorum palliandorum maior, aut minor ad fucata in illam perfectionem accessio, profectò iuxta hanc rationem, Venus esset perfectioni vicinior habenda, quàm Mars, Mars quàm Iupiter, Iupiter quàm Saturnus. Quod autem in Venere pauciora sint sarcienda, per has duas medicinas, quàm in Marte, hinc constat: Venus à natura dotata fuit duritie & liquatione ignitionem perferente: igitur cum Venus hæc duo iam à natura obtinuerit, non erunt hæc duo in illa sarcienda. Vnde Geber capite trigesimo primo suæ Summæ, sic ait: Excusamur itaque in Venere à laboribus indurationis & ignitionis illius. Proinde cū Venus & duritie & liquatione & ignitione sit prædita, hoc vnum medicinis primi & secundi ordinis su-

perest agendum, vt genuinam Veneris ignobilitatem tegant, & splendore aureo vel argenteo palliant. In Marte autem plura sunt facienda. Nam præter decorationem, seu ignobilitatis palliationem, instauranda est in eo facilitas liquationis, quàm ei natura denegavit, Veneri autem liberalissimè contulit. Quòd autè in Ioue plura sùnt, quàm in Marte facienda, hinc patet. Nam præter palliatà aurei vel argentei splendoris decorationem, induranda est eius plus æquo mollior substantia, quæ durities, cum Mars ea præditus sit, in eo instauranda non est. Et quemadmodum in Marte acceleranda & maturanda est liquatio, ita in Ioue, cum sit plus æquæ velocior, remoranda, frænanda & cohibenda est, ne eam, nisi prius igniatur, præstet. Mars non nisi ignitus liquefcit, Iupiter ante liquationem, ignitionem nõ admittit, idcirco in Ioue ignitio facienda est, in Marte autem minimè. His adde, quòd Iupiter stridore laborat, Mars autem stridoris expers est: plura igitur in Ioue quàm in Marte erunt facienda. At in Saturno, excepto stridore, hæc omnia intensius quàm in Ioue instauranda sunt. Iupiter enim multò minus deformitate & spurcitiæ laborat, quàm Saturnus. Proinde cum splendore Saturnum entecellat, natiuæ deformitatis palliatio longè intensius in Saturno facienda erit, quàm in Ioue. His accedat, quòd Saturnus

turnus est longè mollior ipso Ioue, nec solum mollior, sed ad nimiam liquecendi celeritatem procliuior, imò & minus ignitionem sustinet, quàm Iupiter. Itaque cum hæc omnia Saturnum à perfectionis acquirendæ meta longius distare faciant, quàm Iouem, profectò hæc omnia intensius erūt in Saturno, quàm in Ioue instauranda.

Ex his igitur manifestissimè constat, in opere minori & medio, pauciora esse in Venere, quàm in Marte sarcienda, in Ioue plura quàm in Marte, in Saturno adhuc plura quàm in Ioue. At cum in opere minori & medio, ea metalla censeantur perfectioni viciniora, in quibus pauciora sunt sarcienda, profectò si maior aut minor ignobilium metallorum ad perfectionem accessio, ex medijs & minoris operis actione pendenda esset, certè Venus primas teneret, Mars secundas, Iupiter tertias, Saturnus quartas & infimas: Quod Geber capite 36. suæ Summæ, his testatur verbis: Venus itaque, vt narratum est, in profundo suæ substantiæ colorem & essentiam auri præterdit: malleatur autem & ignitur, vt argentum & aurum. Ideo quæ hoc secretum ex ea assumas, scilicet quod Venus est medium Solis & Lunæ, quia facilè ad vtrunque conuertitur, & est facilis cõuersionis & paucilaboris. Excusamur itaque in ea à laboribus indurationis & ignitionis. Assumas igitur

tur eam præ cæteris corporibus imperfectis in opere minori & medio. Vide quæ soluctor, quàm fidelissimè se vbique Geber interpretetur: hîc enim apertissimè confirmat, quæ hæctenus à nobis dicta sunt, scilicet inter metalla ignobilia Veneri primatum in opere minori & medio deferendum esse, eam scilicet ob causam, quòd Venus in vtroque isto opere minori cum difficultate immutetur, quàm alia metalla ignobilia. Itaque si maior, aut minor ignobilium metallorum, à perfectione distantia, ex cõsideratione minoris & medij operis æstimanda esset, profectò Iupiter & Saturnus, quæ superius ratioe argenti viui, non solum Marti, sed etiam Veneri præferrebantur, hîc essent postponenda, & ea, quæ superius postponebantur, id est, Mars & Venus, hoc in loco essent reliquis duobus anteponenda. At cum perfectionis metallorum causa non sint hæ qualitates, sed maior argenti viui copia, minor verò sulphuris, vt superius Geber docuit, idcirco ex maiori Mercurij, minore verò sulphuris quantitate pendenda, & librandæ est horum metallorum maior, aut minor ad perfectionem accessio. Proinde ea metalla, necesse est, vt censeantur perfectioni viciniora, quæ argenti viui sunt fertilia, & infœcûdiora sulphuris: ea verò habenda sunt à perfectione magis aliena, quæ sterilissima sunt argenti viui,

ANIMADVERSI O. 237

& sulphuris feracissima. Atqui Iupiter (vt superius Geber) argenti viui copia Saturnum superat, Saturnus Venerem, Venus Martem, Mars autem sulphuris vbertate vincit Venerem, Venus Saturnum, & Saturnus Iouem : igitur Mars est omnium ignobilium metallorum à perfectione alienissimus, minus autem Venus, minus adhuc Saturnus, & his omnibus minus Iupiter. Quocirca inter metalla ignobilia Iupiter principatum iure optimo sibi vendicat, & propinquius ad perfectionem nobilium metallorū accedit, quàm Saturnus, Saturnus quàm Venus, Venus autem quàm Mars propinquius. Quod Geber etiam confirmat cap. 35. suæ Summæ his verbis : Est ergo Iupiter inter diminuta à perfectiōe corpora, in radice suæ naturę perfecto magis affinis, Soli scilicet & Lunæ. Proinde Bracesche cum Gebri apertissimo testimonio Iupiter sit nobilius metallum Saturno, & Saturnus Venere, & Venus Marte, & Mars sit omnium ignobilissimus (habitatione argenti viui ex quo metallorum nobilitas pendet, & ponderanda est) profectōvis nobilitandi ignobilia, maiori cum ratione mutuanda esset, non solū à Ioue, sed etiā à Saturno, & Venere, quàm à Marte. Atqui tu ipse fassus es in Dialogo tuo, eam vim nobilitadi, nec Ioui inesse, nec Saturno, nec Veneri, ideoq; ab eis mutuandam non esse.

Neceſſe eſt igitur, vt eam Marti, omnium ignobiliffimo, minus inefſe fatearis, & eam ex Marte minus depromi poſſe concedas. Nam ſi ea, quæ magis talia eſſe videntur, talia non ſunt, neque id, quod minus. Arcanũ igitur nobis à Gebro, in hoc 66. capite traditum, nihil aliud eſt, Braceſche, quàm ea metalla eſſe nobiliſſima, quæ maxima copia argenti viui, minima verò ſulphuris prædita ſunt, qualia ſunt aurum & argentum. Inter alia verò metalla, ea ad nobilitatem auri & argenti propinquius accedere, quæ magis ſapiũt naturam argenti viui, quàm ſulphuris. Quocirca cum hæ duæ authoritates, quas tu ex hoc capite deprompſeras, nihil aliud adferant quàm interpretationem à me in authoritatem 30. capite allatam, intelligere nunc ſaltem poteſ, Braceſche, quàm verè à me ſuperius dictum ſit, ex primæ authoritatis germana expoſitione, reliquas omnes authoritates tibi è manibus extorqueri, & abs te penitus deſicere.

CAPVT IIII.

HActenus igitur de ſecunda & quarta, nunc ad tertiam (quæ inter eas media eſt) excutiendam accedamus. Quæ quoniam ex 32. capite ſumpta fuit, ego cap. integrum adferam, vt lectores facilius intelligat, eam authoritatẽ de Marte nullo modo inter-

interpretandam esse. Demum quid Geber eo loco sibi velit, omnibus familiarissimum reddam. Sequitur 32. capite Summæ Gebri, de Sole siue auro inscriptum.

Attulimus tibi in generali capite Summâ de intentionibus metallorum, specialem tibi tamen faciendus de vnoquoque sermonê. Et primò de Auro. Dicimus ergo quòd aurû est corpus metallicum, citrinum, ponderosum, mutum, fulgidum, æqualiter in ventre terræ digestum, aqua minerali diutissimè lauatum, sub malleo extensibile, fusibile, examinationem cineritij & cimenti toleras. Ex hac itaque diffinitione elicias, quòd aliquid non est aurum, nisi causas diffinitionis, & differentias omnes habeat auri. Quicumque tamen metallum radicitus citrinat, & ad æqualitatem perducit, & mundat, ex omni genere metallorum aurum facit. Ideoq; per opus naturæ perpendimus, artificio æs in aurum mutari posse. Vidimus namque in mineris æris, à quibus emanabat aqua, secum adducens squamas æris tenuissimas, ipsasq; diuturno & continuo lapsu lauit, & mundauit: deinde verò aqua cessante fluere, vidimus in sicca arena has squamas per triennium Solis calore excoqui, inter quas est inuentum aurum verissimum. Aestimauimus itaque, per aquæ beneficium illas mundatas fuisse, per Solis autem calorem in arenæ siccitate

æqualiter digestas ad æqualitatem peruenisse. Imitâtes autem naturam cum possumus, similiter alteramus, non tamen in hoc sequi naturam valeamus. Aurum quoque est preciosissimum metallorum, & est tinctura rubedinis, quia tingit ac trãformat omne corpus. Calcinatur autem & soluitur sine utilitate, & est medicina lætificans, & in iuuentute corpus conseruans. Frangitur facillimè cum Mercurio, & odore plumbi teritur. Non est autem in actu aliquid, quod magis in substantia illi conueniat, quàm Iupiter & Luna. In pondere autem & surditate & imputrescibilitate Saturnus, in colore autem Venus: In potentia quoque magis Venus, deinde Luna, deinde Iupiter, & deinde Saturnus, ultimo verò Mars. Et hoc est vnum de secretis naturæ. Cum ipso similiter commiscentur spiritus & figuntur per ipsum maximo ingenio, quod non peruenit ad artificem duræ ceruicis.

TAVLADANVS.

Ex sola verborum lectione potes assequi, lector, hoc de Marte minimè dictum esse. At ne Braceschus suspicari possit, nos soluendo hoc nodo impares esse, faciam vt omnes intelligant hoc non de Marte, sed de auro dictum esse. Hæc igitur est mens Gebri:

Geber postquam tractasset de principijs metallorum, id est, de Mercurio, sulphure & arsenico,

arsenico, acturus de metallis, quæ oriunda sunt ab ijs principijs, ab auro omnium metallorum nobilissimo orsus est, & ex hoc capite exprimendæ eius naturæ dedicavit: vbi primò adfert diffinitionem auri, qua quid sit aurum innotescat, & quibus proprietatibus sit à natura dotatum. Diffinitio igitur hæc est: Dicimus, quòd aurum est corpus metallicū, citrinum ponderosum, mutum, fulgidum, æqualiter in ventre terræ digestum, aqua minerali diutissimè lotum, sub malleo extensibile, fusibile, examinationem cineritij & cimenti sustinens. Quæ diffinitionum sit integra, & numeris suis absoluta videamus. Omnis legitimæ diffinitionis partes sunt, vt totam, integram, & propriam rei, quæ diffinienda est, naturam complectatur, & exprimat. Quod teste Aristotele, vt ritè fiat, oportet diffinitionem ex genere, id est materia, & differentia speciei effectrice, hoc est forma substantiali conflata esse: nisi enim materia & forma substantialis alicuius rei cognoscerentur, rei illius ex his duabus partibus conflata naturam, nunquam agnosci contingeret. Geber itaque, more philosophico, diffinitione exprimendam sibi duxit auri naturam. In qua primò adfert genus auri scilicet corpus metallicum, quod ex æquo commune est reliquis metallis, vtpote argento, stanno, plumbo, æri & ferro. Hæc enim omnia huius ge-

neris, scilicet corporis metallici diffinitionem, æquè sibi vendicât, cum metallum Gebro authore, cap. 31. nihil aliud sit, quàm corpus minerale, fusibile, & sub malleo ex omni dimensione extensibile. Itaque in hac diffinitione metallû, seu corpus metallicû, (quod idem est) generis vim & conditionem sibi vendicat. Nunc quæ sit altera huius diffinitionis pars, scilicet forma solius auri videndum est. Sed quoniam substantiales rerum formæ abstrusæ latêt in materia, nec se agnoscenda præbent, nisi per accidentia & proprietates quas pariunt in ipsis rebus: præterea quæ nos ea laboramus infelicitate, ut proprijs formarum exprimendarum nominibus læpissimè destituamur, idcirco cogimur potissima eius rei adferre accidentia, & singulares eius colligere proprietates, ut ex his omnibus (formæ vices sarcientibus) in vnû cumulum redactis, & generi eius rei adiectis, germanam rei naturam exprimamus, & familiarem reddamus. Quocircà cum germana auri forma nullâ habeat vocem propriâ, peculiarem, & aptam, qua se prodat agnoscendam, idcirco Geber qualitates auri maximè proprias in vnum cumulû redegit, ut ex his cum genere (hoc est metallo) iunctis, auri formam exprimeret, & eam à forma reliquorum omnium metallorum distinctam redderet. Genus igitur est corpus metallicû quod
idem

ANIMADVERSI O. 243

idem est, ac si dicas metallum: qualitates au-
ri sunt citrinum, ponderosum, mutum, fulgi-
dum, æqualiter in ventre terræ digestum, a-
qua minerali diutissimè lotum, sub malleo
extensibile, fusibile, examen cineritij & ce-
menti tolerans. Et quoniam omnis legitimæ
diffinitionis lex est, vt retrò semper meet, &
reciprocetur cum ipsa re diffinita: quia hæc
diffinitio id præstat, & soli auro, & omni au-
ro, & semper quadrat, hinc maximè constat,
auri naturâ hæc Gebri diffinitione plenè, in-
tegrè, & absolutè expressam esse. Et quoniâ
hæc soli auro cõpetit, ideo Geber subdidit.

G E B E R.

Ex hæc diffinitione vtique elicias, quòd
nulla res est aurum, nisi causas diffinitionis,
& differentias omnes habeat auri.

T A V L A D A N V S.

Cuius rei hæc est ratio: quia quicquid ali-
cuius rei diffinitionem sibi iure vindicare
non potest, neque nomen eius rei obtinere
potest. Diffinitio enim & diffinitum ita co-
hærent, & confœderata sunt, vt aut neutrû,
aut ambo de eodem dicantur. Quicquid e-
nim à diffinitione alicuius rei alienum est,
id à diffinito quoq; excludendum est: & cui-
cunq; diffinitio conuenit, eidem conueniat
diffinitum necesse est: postea sequitur.

G E B E R.

Quisquis tamen metallum radicitus citri

nat, & ad æqualitatem perducit, & mūdāt, ex
omni metallorum genere aurum facit.

TAVLADANVS.

Quod idem est, ac si dicat, quotiescunque
beneficio Elixiris adhibiti, cōtinget aliquod
reliquorum metallorum intinē citrinari, &
ad æqualitatem & temperiem reduci, & pe-
nitus mundari (cum hæ sint proprietates fo-
lius auri) quodcunq; metallum has obtine-
rit auri conditiones, meritò & iure optimo
nomen auri sibi vendicare poterit, & erit ro-
vera aurum. Postea sequitur.

GEBER.

Ideoq; per opus nature perpendimus, ar-
tificio æs in aurū mutari posse. vidimus nāq;
in mineris æris, à quib. emanabat aqua, secū
adducens æris squamas tenuissimas, ipsasq;
diuturno & continuo lapsu lauit & munda-
uit: deinde verò aqua cessante fluere, vidi-
mus in sicca arena has squamas per trienniū
Solis calore excoqui, inter quas est inuentū
aurum verissimum. Aestimauimus itaq; per
aquæ beneficium illas mundatas fuisse, per
Solis autem calorem & arenæ siccitatem æ-
qualiter digestas, ad æqualitatē peruenisse.

TAVLADANVS.

Id est, quam rem superius à nobis dictam
ita se habere, & effici posse, docuit nos natu-
ra. Experti enim sumus, squamas æris subti-
les continua aquæ per mineram fluentis, al-
luuio-

lutione in vallem arenosam ductas, tandem in auream naturam fuisse mutatas. Quod continuæ aquæ abluentis actioni, & Solis calore, acceptum esse ferendū coniecimus. Aquæ enim proprium est, sordes eluere: caloris autem naturalis partes sunt, téperata decoctione omnia maturare, decoquere, & heterogenea ab homogeneis segregando, ad æqualitatem perducere. Ideoq; (inquit) ex naturæ, ignobilia metalla ad nobilitatē promouētis, actione didicimus, & collegimus æs, & reliqua per cōsequens metalla, arte naturā imitatē, ad auri dignitatem promoueri posse.

G E B E R.

Imitantes igitur naturam cum possumus, similiter alteramus: in hoc tamen naturam imitari non possumus.

TAVLADANVS.

Id est, si naturam (in ijs subaudi operibus, in quibus arti datum est, eam imitari) nobis imitandam proposuerimus, profectò arte naturam imitantē metalla ignobilia ad auream & argēteam nobilitatem prouehemus. in hac tamē parte, (inquit) ars naturæ respōdere non potest. Cuius rei (licet eam Geber hīc subticuerit) hæc est ratio. Natura solo aquæ abluētis, & caloris cōcoquētis beneficio utitur ad ignobilia metalla in aurū vel argentū mutāda, nihilq; ab auro vel argēto mutatur, vt ignobilibus metallis auri vel argenti

nobilitatem conferat. Ars verò nisi formam auri effectricem ab auro, & argenteam ab argento mutuatur, & reliquis eam metallis adhibeat, nunquam ignobilia metallà (quantumuis abluat, quantumuis decoquat) nobilitare poterit. Quod Geber capite proximè antecedenti apertissimè testatur his verbis. Secundum nostrum magisterium perfectum iuuat, & perficit imperfectum, & per Deum se inuicem alterant & alterantur, & se inuicem perficiunt & perficiuntur. Non tamen per se tantum vnumquodque (imperfectorum subaudi) perficitur, sine alterius (subaudi perfecti) adminiculo. Proinde non citra rationem dixit Geber, nos ea in parte naturam sequi omnino non posse.

G E B E R.

Aurum quoque est preciosissimum metallorum, & est tinctura rubedinis, quia tingit, ac transformat omne corpus.

TAVLADANVS.

Hoc est, solum aurum est metallum nobile & numeris omnibus absolutum. Argentum enim, licet collatione plumbi, stanni, æris & ferri nobile habeatur, cum auro tamen collatum ignobile videtur, vt testatur Geber cap. 33. & 62. suæ Summæ. Quemadmodum enim reliqui planetæ ad Solem, totius luminis & splendoris fontem, comparati, tenebrosissimi videntur, eadem ratione, cum aurum se habeat

habeat ad reliqua metalla, sicut Sol ad reliquos planetas, eius collatione omnia alia metalla habēda sunt ignobilia: nam si argentum ad aurum comparatum, ignobile censeatur, quanto magis reliqua metalla, argento inferiora, si cum auro conferātur, censenda sunt vilia & abiecta. Et quemadmodum Sol est fons ille luminis, à quo & Luna, & reliqui omnes planetæ lucē & splendorē suum hauriunt, mutuuntur, & acceptum ferunt: ita aurum est illud, à quo necesse est vt Luna nostra: hoc est, argentum, & reliqua metalla nobilissimam auri naturam hauriant, mutuuntur & accipiant. Quòd si ab auro, vt hīc Geber palām testatur, igitur non à Marte, nec ab aliquo aliorum metallorum: cū eorum nullum sit, quod auri diffinitionem, nec per consequens eius naturam, sed naturæ aureæ proprietates sibi vindicare queat. Nam si aliquod reliquorum metallorum hanc auri proprietatem sibi vindicare iure posset, meritò & iure optimo auri naturam & diffinitionem sibi arrogare posset. Quæcunque enim sunt eadem proprio, sunt eadem specie, natura, forma & diffinitione. Atqui nullum reliquorum metallorum auri diffinitionem iure sibi vindicare potest, igitur nec proprietatem: nam si aliquod reliquorum auri diffinitionem sibi vindicare posset, id aurum esse necessariò

oporteret. Cuicumque enim conuenit diffinitio, eidem quadret diffinitum necesse est. At cum reliqua omnia metalla à forma auri sint aliena, & distinctam ab auro speciem singula constituent, auri nomine potiri non possunt. Quòd si auri nomen obtinere non possunt, igitur nec diffinitionem, si diffinitionem obtinere non possunt, igitur nec naturam auri sibi vendicare poterunt. Quare cum à diffinitione & natura auri sint aliena, igitur & à proprietate auri censenda sunt aliena: proprium enim alicuius infimæ speciei, alterius speciei proprium esse non potest: alioqui proprium non esset cum sua specie reciprocum. Proinde cum speciei auri maximè proprium sit, teste Gebro, reliqua metalla in aurum vertere, id certè nullius metalli à forma auri alieni, proprium esse poterit. Meritò igitur primi illi Chrysopeiæ authores, auro nomen Solis per similitudinem, & reliquis metallis reliquorum planetarum nomina accommodauerunt cum reliqua omnia metalla per se tenebrosa & obscura sint, nisi radiis auri illustrentur: ignobilia, nisi ab eo nobilitentur: & egena, nisi ab eo ditentur. Solum igitur aurum est illud, à quo mutuanda est tinctura aurea, cum ipsum solum hoc privilegio à natura sit donatum, vt reliqua omnia metalla possit mutare in aurum.

ANIMADVERSI O. 249

G E B E R.

Calcinatur auté & soluitur sine vtilitate.

TAVLADANVS.

Quoniã hoc loco Braceschus vtitur pro septima ratione, idcirco horum verborum interpretationem adhuc differam, & lectorem relegabo ad confutationem septimę authoritatis, vbi facillimè intelliget, quid sibi hac in parte velit Geber.

G E B E R.

Et est medicina lætificans, & in iuuentute corpus conseruãs: id est, aurum hac proprietate à natura dotatum fuit, vt lætitiã, gaudium & hilaritatẽ cordi inducat, & corpus humanũ in robore iuuenili cõseruet & foueat: quæ res, quoniã à multis in dũbium vocatur, id nũm verũ sit, expendamus. Cũ omnĩũ Philosophorũ consensu hic mundus inferior superioris mundi: hoc est, cœlestis, motu regatur, oportet eorũ omnium corporum, quæ in hoc inferiori mundo generantur & corrumpuntur, causam effectricẽ (naturaliter loquor) esse motum corporũ cœlestium. Vnde Hermes ille Philosophorum omnium princeps dicebat, Eorũ quę in terra generantur, patrem esse cœlum, à quo manat vis omnis agendi & informandi: matrem verò terrã esse, quæ à cœlo imprægnatur, & est omnium influxuum cœlestium, veluti matrix & receptaculũ. Quod cũ ita sit,

colligendum est, nullam rem esse in hac inferiori natura genitam, quæ sui genitorem in cœlis nō habeat, quæ alicuius corporis cœlestis naturam non referat, & quæ singulari aliqua ab eo sydere, cuius naturā sapit, dotata nō sit proprietate. Itaq; Philosophi cū ratione expenderent cuius syderis naturā aurum referret, tandē ipsum Solis (qui totius cœli decus est, & ornamentum) filium esse intellexerunt. Vnde, teste Hermete, aurum Solem nominauerūt: & tot laudibus ipsum aurum cumularunt, vt post animam ratione præditam sub cœlo nobilius auro nihil esse, ausi sint affirmare, nec citra rationem. Nam si æterna caducis, immortalia interituris, & perennia iis quæ corruptionem sentiunt & & experiuntur, iure optimo præferuntur, profectò ea quæ ad hanc naturam perennem & corruptionis expertem propius accedūt, meritò cæteris erunt anteponenda. Atqui secundum animam ratione dotatam, nihil est in tota hac inferiori natura, quod æquè prope accedat ad perennitatem & ad conditionem corruptionis expertem, ac aurum. Meritò igitur Philosophi reliquis omnibus naturæ inferioris operibus aurum prætulerunt. quòd aurū minus sit corruptioni obnoxium, quàm reliqua ex elementis conflata, hinc cōstat: Philosophi vno consensu testantur, inter vegetabilia nōnulla esse magis longæua,

ANIMADVERSI O. 251

gæua, & quæ ferius cariem sentiant quàm omnia
 corpora sensu & motu prædita. Et quemad-
 modum animalia à vegetabilibus hac in par-
 te vincuntur, ita Philosphorum testimonio
 vegetabilia à mineralibus longè hac in par-
 te superantur. Nullum enim est vegetabile,
 quòd æquè illæsum & incorruptum dureret,
 atque ipsæ gemmæ, quæ inter mineralia nume-
 rantur. At inter mineralia nihil est quod æ-
 què absit à corruptione ac aurum: nam omnia
 mineralia aut sunt corpora lapidea, aut me-
 tallà, aut media inter hæc duo extrema, ut
 notum est his omnibus, qui naturam mine-
 raliùm scrutati sunt. E quibus omnibus au-
 ro excepto, nihil potest dari, quod aut diu-
 turna ignis asperitate & inclementia, aut al-
 terius elementi actione nõ immutetur, con-
 senescat, & nativa forma spoliatur. Quòd, e-
 xemplo ex his tribus mineraliù generibus
 allato, illustrabitur, & manifestissimum eua-
 det. Primùm si quid esset inter lapides quod
 cum auro hac in parte conferri posset, id po-
 tissimùm esset carbunculus, seu rubinus, quod
 cum sit reliquis omnibus gemmis magis co-
 ctus, & digestus, & temperatus, ideo omniù
 gemmarum principatus ei defertur: nec im-
 meritò: habet enim se ad reliquas gemmas,
 tanquam aurum ad reliqua metallà, veluti
 Sol ad reliqua astra, & huic soli reliquarum
 omnium gemmarum vires à cœlo collatas

esse Philosophi testantur. At licet adeò temperatæ naturæ sit carbūculus, rerum tamen ignearum adurentium, & sulphurearum: hoc est, aquarum, via chymistica ex mediis mineralibus educatarum, acrimonia forma nativa spoliatur, & genuino humore exhaustus, in calcē terream, omnis splendoris expertem redit, & in pristinā formam reuocari nō potest. Aurum autem, siue ignis tyrannidem experiatur, siue omnium rerum adurentium, sulphurearum, & rodentium censuram subeat, quacunq; tamen inclementia exerceatur: & licet in calcē, aut in liquorem aut in glaciē redigatur, semper ex omni conflictu nō solūm inuictum, sed etiam illæsum ad pristinam redit formam. Quod si carbūculus omnium gemmarum absolutissimum opus, auro hac in parte cedit, profectò inter lapides nihil erit, quod auro hac in parte respondere possit. Nunc num sit aliquid inter media mineralia, quod cū auro hac in ratione conferri possit, exploremus. Si quid tale esset inter media mineralia, id maximè esset talch, quod ab aliis stella terræ dicitur. Nihil enim est in tota mediorum mineralium natura, quod corruptionis æquè sit expertus, & quod igni, omnium elementorum potentissimo & inclementissimo adeò potēter resistat atq; talch. Hoc tamē etiam si ab igne superari nō possit, salium tamen acrimonia in
calcem

calcem vertitur, & ad pristinâ formam redire in posterum non potest. Aurum tamê milies in calcem reductum, ad nativâ semper redit formam, per eam actionem, quâ Chymistæ reductionem vocât. Igitur inter media mineralia nihil erit quod auro hac in parte respondere possit. Superest nunc, ut videamus, num in numero metallorû aliquid sit, quod cum auro hac ratione comparari possit. At hoc adeò notû est & vulgatû, ut probatione nulla egeat. Nâ licet aliqua sint metalla, quæ rubiginem nunquã experiantur, ut stannum & plumbum, tamen si plumbum, stannum, æs, ferrum, & ipsum etiam argentum, cementi, aut antimonij vires experiâtur, penitus absumuntur, & partim in fumum, partim in scoriam & sæcem rediguntur. Aurum verò, etiam si miliesies millies censuram cementi & antimonij subierit, semper inuictû, illæsum, integrum, incolume & immortale inde regreditur: nec fieri potest, ut aeris, aut aquæ, aut terræ, aut ignis, aut alicuius rei mistæ asperitate, nativâ illi forma extorqueatur. Proinde cum in ratione accedendi ad incorruptionem animalia à vegetabilibus, & vegetabilia à mineralibus superentur, & omnia mineralia auro cedât, & ab eo omnino vincantur, profectò nihil erit in hac inferiori rerum natura (excepta anima ratione prædita) quod æquè distet à corruptiõe, & quod

perennitati sit æquè vicinum, ac aurum. Et cum res, quæ minus sunt caducæ, & perennitati magis affines, cæteris meritò sint anteponendæ, meritò & iure optimo Philosophi reliquis omnibus huius inferioris naturæ operibus aurum prætulerunt. Et quoniam omnis corruptio ex contrariorum inæqualitate & distemperamento nascitur, & incorruptionis causa effectrix est contrariorum æqualitas & æquilibratio, profectò ea meritò censenda sunt æqualitati & vero temperamento magis vicina, quæ corruptioni minus sunt obnoxia. Qua ratione ducti veteres Philosophi, cum aurum inter hæc inferiora à corruptione longius abesse experirentur, vno consensu affirmauerunt, aurum omnium inferiorum corporum temperatissimum, & æqualitati propinquissimum esse. Cæterum cum sentirent, incolumitatis causam esse humorum harmoniam, & æqualitatem, morborum verò, quibus humanum corpus opprimitur, causam esse eorundem humorum inæqualitatem, iudicauerunt, eligendam esse rem aliquam, ad veram illam temperiem proximè accedentem, vt eius vsu humores distemperati ad temperiem & æqualitatem reuocarentur, & sublata causa morborum: hoc est, humorum intemperie, effectus eius cause, scilicet morbus quicumque periret, extingueretur, & occideret. At cum experirentur,

perirentur, nihil esse in hac inferiori natura quod ad rem medicam pertineat, siue sit è numero animalium, siue vegetabilium, siue mineralium, nihil, in quâ, esse temperamento æquè vicinum ac aurum, affirmauerunt aurum præsentaneum esse omnium ægritudinum antidotum. Sed quoniam natura mineralium maximè terrea est, vnde fit, vt vis eorum mole illa terrea obruta, veluti sepulta iaceat, & vires suas valenter exercere nõ possit, nisi ad tenuiorem naturam reuocetur, & compedibus illis terreis soluatur, idcirco Philosophi aurum attenuandum, & in liquorem ducendum, & liquorem eius per distillationem à parte terrea densiori, separandum esse iudicauerunt, vt huius liquoris (quem animæ carcere corporis solutæ comparauerunt) sua tenuitate quaslibet corporis humani partes subire valentis, frequenti vsu, humores distemperatos æquando, morbos profligarent, & æquatos in eo temperamento fouerent & conseruarent. Itaq; cum aurum sua temperie omnes humores inæquatos, æquare & temperare possit, & tristitia nihil aliud sit, quàm immoderatæ & redundantis atræ bilis effectus, non mirum si aurum inæquatam bilem atram domando, & ad æqualitatem reducendo, eius delet effectum, id est, tristitiam. Et quoniam explosa tristitia, gaudium succedit, nõ abs re Phi-

losophi dixerunt, aurum animo gaudium & hilaritatem adferre: nec ineptè aurum Soli comparauerunt, & illud Solis filium esse voluerunt. Nam quemadmodum vmbra terræ interdum Lunæ splendorem & lucem sua obscuritate nobis subtrahit: & quemadmodum nubes ex vapore terreo ortæ iucundissimum Solis, suo aspectu omnia exhilarantis, aspectum nobis subducunt, & aerem tenebrosum reddunt, ita bilis atræ (quæ in elementis terræ respõdet) redundantis hæc est natura & cõditio, vt sua vmbra serenitatem spiritus nostri obscuret, & vapore suo nubes generet, quæ sua caligine aerem corporis nostri: id est, sanguinem atrum, piceum & fuliginosum reddant, & ita nobis omnem lætitiã & gaudium subripiãt, & subducãt. Et quemadmodum Sol, cum radios suos exerit, aduẽtu suo splendidissimo aerem, vmbra terræ obtenebratum seremat, & exhilarat, ita hic liquor aureus suo aduentu, & sua cõtione aerem nostri corporis, id est, sanguinem, & sanguine tenuiorem spiritum, vmbra & caligine vaporis melancholici obnubilatum seremat, & nubes has atras dissipando, hilaritatem, lætitiã & incunditatem inducit. Et quoniam nihil est quòd adeò caniciem & rugosam senij deformitatem acceleret, atque melancholia, quæ spiritus exhaurit, calorem natium sua frigiditate extinguit,

guit, & humoris vitalis ærarium absumit, profectò id quod melancholiam valenter & citra naturæ læsionem subducit (quale est aurum) non immeritò dicitur, canitiem & senium remorari: & cum nulla res floridum, iuvenilem & viuudum colorem magis foueat, quàm moderatum gaudium, profectò id quod tristitiã pellit, & gaudium inducit, (quale est aurum) meritò dicetur, hominem in viuudo, iuuenili & florido statu fouere & conseruare. Non me latet, raras, singulares & verè aureas huius liquoris aurei proprietates medicas, apud nonnullos nostræ ætatis Medicos minus authoritatis habere, quàm figmenta poetica, aut aniles fabulas, imò & minus quàm somnia. At cum eas nunquam experti sint, demirer ego huiusmodi hominum audaciam & tyrannidem, qui quaslibet res sibi ignotas damnare non erubescant, ac si nihil in rerum natura sit, quod eos lateat: ac si nihil sciri possit, præter ea quæ ipsi norunt. At dicent, Galenum de hac re nihil penitus scripsisse. Ego verò respondeo, non esse mirum, si id nunquam Galenus nouerit, nec inde effici, vt non sit verum. Licet enim profundissimus naturæ scrutator fuerit Galenus, homo tamé fuit: proinde multa ignorare potuit, imò & reuera multa in ea arte, quam professus est, ignorauit, quæ à posteris inuenta nobis

tradita fuerunt. Quòd si Galenus, Hippocrates, aut Dioscorides, naturam auri tanquam infalubrem & suspectam damnassent, ferendi & audiendi essent isti: sed cùm ex Galeno didicerint, nihil esse citra rationem audendum, nihil etiam citra demonstrationem tyrannico more damnandum, profectò modestiores & æquiores in censendis aliorum scriptis esse deberent. Sed hoc vnum eos decipit: scilicet, quia adeò religiosi sunt Galeni, vt si quid sit à Galeno non dictum, id admittere nefas, & piaculum esse arbitrètur. Non danno, quòd Galeni hominis certè diuini, religiosi sint discipuli, sed hoc dico, nimiam religionem abire in superstitionem, imò & in idololatriam: idcirco non est quòd adeò strictè iurent in doctrinam Galeni, vt illius folius adorent, venerentur, & suspiciant oracula. Quòd si hanc superstitionem mordicè retinuerint, nò minus idololatriæ damnandi erunt, quàm hi, qui nullam vocem pro Latina agnoscunt, quæ apud Ciceronem non legatur. Laudo quidem eos vbi voces Ciceroni ingratas explodunt, & dictiones exoticas, monstrosas, ac barbaricè redolètes respuunt, & exhibitant: sed cùm aliquando vox aliqua ex autore alio Latino mutuata adfertur, nò est quòd in ea admittèda adeò tetrici, difficiles & superstitiosi sint. Sed nos his missis ad rem nostram redeamus. Sequitur in textu Gebri:

GEBER.

A N I M A D V E R S I O. 259.

G E B E R.

Frangitur facillimè cum Mercurio, & o-
dore plumbi teritur.

T A V L A D A N V S.

Quòd Mercurius auro confectus aurum
frangat, attenuet, & comminuat, huius rei
fidelissimi testes esse possunt aurifabri, qui
hoc quotidie experiuntur, ut reliqua metal-
la inaurare possint, quam non solum actio-
nem, sed maximam artis suæ partem chymi-
stis Philosophis acceptâ ferre debêt. Quòd
autem vapore plumbi aurum imbutû tera-
tur, & in puluerem tenuissimum redigatur,
id verissimum esse experientur omnes, qui
ori fictilis, in quo plumbum tenetur liqua-
tum, aurum in bractæas ductum appende-
rint, ad vaporem plumbi excipiendum. po-
stea sequitur in Gebro: *

G E B E R.

Non est autè aliquid actu, quod magis in
substantia illi conueniat, quàm Iupiter & Luna.

T A V L A D A N V S.

Id est, inter metalla nullû est quod actu:
hoc est, re ipsa habeat substantiam auri sub-
stantiæ æquè vicinâ, aut quod ratione sub-
stantiæ sit auro magis simile, quàm Luna & Iupi-
ter. cuius rei hæc est ratio: quia cum maxima
substantiæ auri portio sit argentum viuum,
ea metalla censenda sunt ratione substantiæ
auro magis affinia, & magis similia, quæ ma-

iori abundât argēti viui copia. Proinde cūm Luna & Iupiter magis abundant argento viuo, q̄ reliqua metalla, non immeritò dicentur actu esse aurū ratione substantię viciniora, & magis similia.

G E B E R.

In pondere autem & surditate & imputrescibilitate Saturnus. TAVLADANVS.

Hoc est, si autē spectes pondus, surditatē, & conditionē putredinis expertē, & ex his vicinitatē & conformitatē metallorū cū auro metiaris: profectò cūm solum plumbū sit mutū, id est, soni experts, reliqua verò sint sonora, cū inquā, plumbū reliqua pondere & grauitatē longè vincat, & rubiginē nunquā sentiat, aut putrescat, meritò plumbū, habitata harū triū qualitātū ratione, auro vicinior censendum erit. G E B E R.

In colore autē Venus, & in potentia quidem magis Venus, deinde Luna, deinde Iupiter, deinde Saturnus, vltimò verò Mars.

TAVLADANVS.

Id est, at si nec substantiā, nec pondus, nec nō tinniendi, aut rubiginis nō contrahēdæ conditionē spectes, sed solum colorē, profectò Venus erit auro vicinior, cū, teste Gebr. cap. 36. Venus in sui profundo colorē auri prætendat, eo quòd sulphur eius actu rubeū est: & cū omnis rubor facillimè remitti possit, & remissus in citrinū cōmutetur, & citrinitas

nitas sit germanus auri color. idcirco si hęc
 rationē spectes, scilicet propinquā auri co-
 loris obtinēdi potentiā, pfectō Venus cen-
 senda erit auro vicinior q̄ Luna, cū sulphur
 Lunę sit adhuc penitus albū, sulphur autē Ve-
 neris iā sit rubeū. Sed quoniā sulphur Lunę
 magis coctū est, & ad maiore peruenit matu-
 ritatem q̄ sulphur Iouis, qd' adhuc crudum
 est & immaturū, pfectō cū sulphur albū per
 intensiore decoctionē vertatur in rubeū, sul-
 phur Lunę longē facilius ruborē cōcipiet, q̄
 sulphur Iouis, & p consequēs Luna facilius
 & citius vertetur in aurū, q̄ Iupiter: vnde fit,
 vt Luna coloris auri acquirēdi potētia au-
 ro sit ppinqua magis, q̄ Iupiter. Quòd si hęc
 ipsam rationē spectes, Iupiter vicinior erit
 auro, q̄ sit Mars, aut Saturnus. Nā cū citri-
 nus color, teste Geb. cap. 60. & Arnol. cap. 5.
 sui Rosarij, oriundus sit ex multo albo, & mo-
 dico rubeo, & ex liuido aut fusco (vt ibidem
 testis est Arn.) nō fiat trāsitus ad citrinū, nisi
 p candorē interiectū, pfectō necesse est, vt
 Saturnus & Mars cādidiora efficiātur, prius
 q̄ citrinitatē attingere valeāt. Itaq; cū cando-
 re ad argenteū vergēte, Iupiter hęc duo pre-
 cellat, facilius q̄ illa ad citrinitatē peruenire
 poterit, & hac potentia erit auro vicinior q̄
 sint Mars & Saturnus. At cū citrinitas (vt su-
 perius diximus) filia sit multi cādoris & pau-
 ciruboris, & in Saturno sit magna Mercurij

(cuius natura est dealbare) copia, in Marte verò minima, idcirco Saturnus facilius quàm Mars citrinum & aureum colorem obtinere & assequi poterit. & sic habita huius potentia ratione Mars longè minus vicinus auro censendus est, quàm reliqua metalla. Postea sequitur: Et hoc est vnum de secretis nature. Et hoc subaudi aurum, non autem Mars, vt voluit Braceschus, est vnum de secretis nature in hac arte. Quod vt facilius intelligi possit, reuocadum est in memoriam, id quod superius primam autoritatem interpretantes diximus, scilicet perfectionem huius artis mundissimæ substantiæ Mercurij ad fixationem deductæ, totam acceptam esse ferendam. Et quoniam Mercurius crudus, nec mundus, nec fixus est, idcirco priusquam author perfectionis huius artis esse possit, substantia eius mundanda est, & per successiuam sublimationem ad fixationem ducenda, vt ex Gebro superius docuimus. At cum Gebri testimonio, Mercurius ad fixationem ritè deductus, metallum euadat: vnde & liquationem metallicam præstat: & ritè purgatus, mundissimum & nobile pariat metallum, profectò Mercurius purgatus, & ad fixationem ductus, aliud nihil esse possit, quàm aurum, aut argentum, cum præter hæc duo nullum metallum sit mundum. At cum natura, nostri miserta, hac in parte nobis insudarit, & purissimam Mercurij

rij substantiam fixationem præditam nobis por-
 rexerit, candidissimam equidem in Luna ad
 Lunam, citrina verò in Sole ad Solem: idcir-
 co superius notum fecimus, hæc duo metal-
 la esse duo illa naturæ in hac arte secreta, id
 est, esse duos illos secretos lapides semi elab-
 oratos, in quibus natura tanquam in duo-
 bus scrinijs arcanum huius artis, tam album,
 quam rubeum inclusit & reposuit. Sunt igitur
 hæc duo metalla, duæ illæ arcanæ natu-
 ræ arcæ, in quibus natura formam cum auri,
 tum argenti effectricem recondidit. Quam
 ob causam Geber hîc ait, aurum esse alterum
 arcanum naturæ in hac arte. Quod ut aper-
 tius esset, dixit superius in hoc ipso capite,
 aurum esse preciosissimum metallorum, &
 tincturam rubedinis, quia tingit, ac transfor-
 mat (in aurum subaudi) omne aliud metal-
 lum: & sequenti capite ut indicaret Lunam
 esse alterum naturæ in hac arte arcanum, di-
 xit, Lunam esse candoris, subaudi argentei,
 tincturam. Sed quid ego hoc in loco me tor-
 queo, cum nemo sit, qui hunc locum ad au-
 rum pertinere, & de eo solo interpretandum
 esse non videat? Nam si id de Marte interpre-
 tandum esset, quis est, qui non fateatur reli-
 quam & postremam huius capituli partem de
 eodem Marte interpretandam esse? scilicet
 quod cum Marte misceantur & figantur spi-
 ritus maximo ingenio, quod non peruenit

ad artificem duræ cervicis. At hanc partem non Marti, sed vni auro vendicandam & deferendam esse, testis est Arnoldus Villanovanus, cap. 5. sui Rosarij minoris. Quòd si hæc posterior sententia ad aurum pertinet, & anterior ad aurum referatur necesse est. Hæc igitur, quam attulimus, est germana & aurea huius loci interpretatio, Bracefche, hæc est mens Gebri, hoc est arcanum huius artis hætenus tibi ignotum, quod si ad Martem, vtrū voluisti pertineret, poteras tu iudicare, Gebrum non adeò parum cordatum fuisse, quin illud in capite Martis aut repetiuisset, aut saltem dicendum eo vsque distulisset, ne quis forsitan sibi imponeret, & id nõ de Marte, sed de auro in capite auri dictum esse suspicari posset.

CAPVT V.

Satis de quarta diximus, nunc ad quintã gradum faciamus. Quinta verò auctoritas, abs te è capite 88. desumpta, hæc est. Scripsit Geber capite 88. suæ Summæ, postquam egisset de Marte, hæc verba: Per hoc igitur artificis dilatatur industria, ad cuiusq; corporis veram rectificationem. Quam sententiã tu sic exponis, Per hoc, id est per Martem, artificis dilatatur industria, ad cuiusque corporis metallici rectificationem. Quæ auctoritas cum in tuam rem nil faciat, non possum

ANIMADVERSI O. 265

sum ego non admirari, quid tibi de ea aufus sis promittere: imò locus hic adeò est apertus, familiaris & clarus vt nullo egeat interprete: attamen ne tu me pusillanimitate aliqua id dixisse interpreteris, faciam ego, vt omnes breui intelligant, hoc ad Martem referendum nõ esse, imò nec referri vsquam posse. Geber postquam medicinarum, quibus ignobilia metalla in meliorem conditionem mutantur, confectionem docuisset, tandem artes, quibus metallorum alteratorum integram, aut diminutam mutationem explorare possemus, sibi docendas esse duxit, vt patet ex capite 87. quas nouem esse scribit, scilicet cineritium, cementum, liquationem, super vapores acutorum expositionem, sulphuris adurentis missionem, ignitionem, ignitorum in aquis salium, aut aluminũ extinctionem, calcinationis, & reductionis iterationem, & argenti viui facilem, vel difficilẽ conceptionem. Hæ sunt artes, quibus certissimè agnoscimus, num metalla ignobilia, actione medicinæ adhibitæ, germanam auri, vel argenti formam obtinuerint, an verò palliatã, fucatam, & phaleratam tincturam conceperint. Id enim metallum, quod medicina alba imbutum, cineritij examen impunè non tulerit, quod liquationem & ignitionem lunarem non exhibuerit, quod ignitum & submersum in aquis acutis, ex submersione ar-

gentium splendorem illæsum non retulerit, quod ad vapores acutorum expositum, florem intensè cæruleum non pepererit, quod ex sulphuris adurentis mistione, ad pristinâ formam non redierit, quod sæpius in calcem redactum, pristinum colorem, & pondus nõ retinuerit, & quod cum argento viuo libenter non coërit, id, inquam, metallum pro adulterino, & illegitimo argento est habendum. Omne autem metallum medicina rubea imbutum, quod præter dicta examina, à cimenti conflictu inuictum, incolume, & illæsum non redierit, pro auro spurio habendum est. Geber itaque ante omnia à cineritio incipit, & causam reddit, propter quam aurum & argentum cineritij censuram impunè subeant, quam hanc esse ait: quia horum duorum metallorũ prima radix (vt eius verba referam) fuit multa argenti viui copia, & purissima illius substantia, subtiliata prius, postea verò inspissata, donec cum ignitione liquefactionem suscipiat. Ex quibus colligit ea metalla, quæ minus abundant argento viuo, aut quæ plus habent substantiæ terreae, aut quæ sunt tenuiora, quàm sint aurum & argentum, ea, inquam, citius in cineritio perire: quæ verò minus talia sunt, tardius absumi. Et quoniâ Saturnus, inquit, multa abundat substantia terrea, & lutosa, & velocius est liquationis, quàm reliqua, & quia etiam
longius

longius abest à conditione ignitionis ferendæ, ideo citius huic succumbit examini, & velocius absumitur: vnde cum in fuga sit omnium velocissimus, eius opera, inquit, utimur, ut reliqua ignobilia secum trahat. Iupiter autem, quia argento viuo copiosius abundat quam Saturnus, aut Venus, & quia etiã mundior est, & minus terreus, ac subtilioris substantiæ, ideo diutius examen cineritij sustinet, quam Saturnus aut Venus. Et licet Saturnus argento viuo magis abundet, quam Venus, tamen quia Venus ignitione prædita est, quam natura Saturno denegavit: hinc fit, ut Venus diutius in cineritio duret, quam Saturnus. Mars verò licet totus ferè sit terreus, & inops argenti viui: quia tamen ægerimè ob inopiam argenti viui liquefcit, idcirco Saturno ritè commisceri nõ potest. Cum itaque Saturnus obliquationis priuatione, Martem amplecti nequeat, difficile eum trahit. Quòd si Martem ignis violentia liquari contingat, & adfuerit Sol aut Luna, Mars (qui humoris expers est, & idcirco sitientissimus) Solis aut Lunæ Mercurium epotat, & sorbet. Et quoniam Mercurius horum duorum metallorum fixus est, & cineritium non timet, hinc fit, ut Mars altero horum duorum metallorum imbutus, in cineritio deleri nõ possit. At si Luna & Sole absentibus, Martè reliquis ignobilibus metallis cõmisceri con-

tingat, necessariò Mars vnà cum illis perit, & aboletur. Itaq; non ratione perfectionis suæ, cum sit corruptissimus, sed per accidens fit, vt Mars interdum cineritiù sustineat. Quod Geber capit. 90. clarissimè docet his verbis: Mars verò non per se, sed per accidens non comburitur. Quando enim cum multæ humiditatis corporibus miscetur, combibit illam, propter suæ humiditatis carentiam, & ideo coniunctus non inflammatur nec comburitur, si corpora sibi iuncta non fuerint inflammabilia (qualia sunt Sol & Luna.) Si verò combustibilia sunt corpora sibi iuncta, secundum naturam suam adustibilem, necessariò oportet Martem aduri, & flammis absumi. Postquam igitur Geber docuit capit. 88. quæ sit causa efficiens, vt aurum & argentù illesa ex cineritio regrediantur, reliqua verò in eo pereant, & absumantur, licet alia tardius, alia citius, tādè sic ait: Per hoc igitur artificis dilatatur industria, ad verã cuiusq; corporis rectificatione, si rectè eius, quod diximus, efficaciam nouerit. Quod idè est, ac si dicat: Si artifex, hæc, q̄ à nobis in hoc cap. tradita fuère, p̄bè intellexerit, id est, si intellexerit quæ sit causa, quare alia metalla hoc examen sustineant, alia verò non sustineant: & quæ sit causa, quare alia citius in eo pereant, alia verò non æquè cito deleantur, si inquam, horum omniù causas, à nobis hîc traditas probè

bè norit, profectò intelliget, quid singulis de
fit, quid in vnoquoque facièdum sit, & quid
in eis instaurari debeat, vt cineritij examen
valenter sustinere queant.

G E B E R.

Si verò fantasticè super illud intellectum
contraxerit, nihil ex eo veritatis agnoscet:
hoc est, si id, quod docuimus hoc in capite,
perperam intellexerit, & scripta nostra in a-
lienum sensum detorserit, nunquam intelli-
get, qua arte ignobilia metalla ad hunc per-
fectionis gradum sint promouenda.

T A V L A D A N V S.

Hec est igitur huius loci recta & nō obliqua,
facilis & minimè coacta interpretatio, Brace
sche, q̄ locus se adeò apertè p̄dit, vt me etiã
tacente, ab omnibus intelligi possit. Proin-
de ad sextam authoritatem excutiendam ac-
cedamus, quæ si tibi nō magis fauerit, quàm
superiores, parum certè fauebit. At quātum
tibi prodesse queat, videamus.

C A P V T V I.

Sexta igitur authoritas, quam tu adfers,
hæc est. Geber capite 63. suæ Summæ,
postquam de Marte pluribus egisset, ran-
dem hoc epilogo capite illud clausit. Laude-
tur igitur benedictus, & gloriosus altissi-
mus, qui creauit illud, deditque illi substan-
tiam, & substantiæ proprietates, quas non
contingit vllam rem aliam in natura posside

re, vt in illa possit inueniri hæc perfectio, per artificium aliquod, quam in illo inuenimus potentia propinqua. Ipsum enim est, quod ignem superat, & ab igne non superatur, sed in eo amicabilem requiescit, eo gaudens.

Quem locum (cum Martem ab igne superari, & aduri animaduertes) ad Martem referre ausus non es, sed ad ignobilissimū Martis excrementum referendum esse docuisti. At faciam, vt intelligant omnes, hunc locum non Marti, aut eius vili excremento, sed soli argento viuo vendicandum esse, & de hoc solo interpretandum. Quod vt familiarissimè intelligi possit, sciant lectores Gebro hunc finem in eo capite propositum esse, vt Martis genituram doceat. Quod vbi egit: quoniam Mars præ cæteris metallis sulphure fixo abundat, docet quæ sit conditio sulphuris fixi, & quæ sit conditio Mercurij fixatione præditi, & horum duorum naturam per antithesim comparat. Ex qua collatione tandè colligit, causam ignobilitatis & corruptionis metallorum, sulphuri adscribendam esse, causam verò nobilitatis metallorum soli Mercurio acceptam esse ferendam, & solum Mercurium totius nobilitatis, & integritatis metallicæ, authorem esse censendum. Primò igitur Martem ex pauco argento viuo, eo que terreo, liuido, & fixo, & ex multo sulphure terreo, immundo & fixo, oriundum esse scribit.

bit. Et quòd magna sit sulphuris fixi, modica verò Mercurij in Marte copia, hac ratione confirmat: Conditio sulphuris fixi, est liquationem metallorum impedire, remorari, & prohibere: Igitur ea metalla censenda sunt multo sulphure fixo esse prædita, quæ tardæ & difficilis sunt liquationis. Atqui Mars omnium metallorû tardissimè liquefit, & difficillimè omnium conflatur: proinde colligendum est, Martem omnium metallorû sulphure fixo refertissimum esse. Quòd sulphur fixum liquationem remoretur, & impediat, sic docet: Sulphur nunquam figitur, nisi calcinetur, calcinatum autem siccissimum emittit, & omni humore per calcinationem exhauritur: Atqui humidum est causa liquationis: Igitur sulphur fixum cum sit aridissimû, non solum eam præstare non poterit, sed etiam impediet. Nam cum siccum humido penitus opponatur, & humidum sit causa liquationem metallicam efficiens, necesse est, vt sulphur fixum, quod est siccissimum, oppositum pariat effectum: hoc est, vt liquatione priuet metalla, & eam vbi Mercurium vice-rit, (vt fit in ferro) penitus tollat. Mercuriû autem non est necesse, per fixationem in substantiam terream, liquationis expertem redire. Nam licet interdum per præcipitationem, hoc est, per violentam & præcipientem sublimationem, contingat illum humore li-

quationem efficiente exhauriri, & in terre
 substantiam liquationis expertem reduci, ta-
 men si per temperatam, & successivam (qua
 lem ars præcipit) sublimationem ad fixationē
 ducatur, liquationem reddit metallicam, vt
 notum est illis (inquit) qui ambas eius fixio-
 nes experti sunt. Sulphur autem, si figatur,
 semper & sibi & alijs illiquabile efficitur. Cæ-
 terum cum sulphur nihil aliud sit, quàm pin-
 gue & vinctuosum adustibile, hinc facile in-
 telligi potest, ipsum sulphur causam esse adu-
 stionis metallorum. Mercurius autem tan-
 tum abest, vt adustionis author sit, vt etiam
 ab adustione tueatur, & protegat. Cuius rei
 amplissimā fidem faciunt metalla. Nam quæ
 multò abundant argento vivo, ea ab vitione
 minus sibi timent: quæ verò plus habent sul-
 phuris quàm Mercurij, ea grauius ab adustio-
 ne damnun sentiunt, & patiuntur. Ex qui-
 bus (inquit) duo huius artis arcana mira col-
 legimus, & didicimus: quorum alterum est,
 sulphur adustibile causam esse corruptionis
 metallorum in igne, quod simulatque flam-
 mam concepit, totam metalli substantiā vrit
 & absomit, licet argentum vivum illius me-
 talli fixum fuerit. At argentum vivum (in-
 quit) quoniam propter nullas exterminatio-
 nis causas se in partes suæ compositionis di-
 vidit permittit, quia cum tota sua substantia
 ab igne euolat, aut cum tota in igne perma-
 net,

het, idcirco (inquit) necessario colligendū est, causam perfectionis metallorū in argento viuo sitam esse. Et hoc est secundum illud arcanum (inquit) quod collegimus, scilicet perfectionem metallorum soli argento viuo acceptam esse ferendam. Postea sequitur in textu Gebri.

Laudetur igitur benedictus & gloriosus Altissimus, qui creauit illud (tubaudi argentum viuum) ded: t̄q; illi substantiam (incredibilem subaudi) & substantiæ proprietates (tutandi ab adustione metalla subaudi) quas non contingit vllam rem in natura possidere, vt in illa possit inueniri hæc perfectio per artificiū aliquod, quā in illo inuenimus propinqua potētia. Hęc est aut illa perfectio quæ inest soli argento viuo. Ipsum enim est, quod ignem superat, & ab igne non superatur, sed in eo amicabiliter requiescit, eo gaudens, id est, natura solum argentum viuum hac dote insigniuit, vt omnem ignis inclementiam, & tyrannidem inuictum sustinere possit, & ab eo semper cum victoria, & trophæo regrediatur.

At dicet Braceschus, Hęc proprietas non inest Mercurio crudo, cum ipse inimicum, & exosum habeat ignem, ab eo sibi timeat, & impetum eius ferre non possit. Igitur hic locus de Mercurio non erit interpretandus. Fateor, Bracesche, hanc pprietatē Mercurio

crudo actū non adesse, sed cum Gebro respondeo, hanc proprietatem propinqua potentia in eo reperiri. Sed quænam illa potentia, dicet Braceschus? Respondeo, substantiam Mercurij ritè purgati in potentia esse ad fixationem suscipiendam. Quæ substantia Mercurij, per sublimationem mundata, vbi in actum illius potentiaë ducta fuerit, hoc est, vbi ritè ad fixationem peruenerit, tunc hæc substantia Mercurij munda & fixa, est illa Salamandra chymistica, cuius alimentum ignis est. Et hæc sola, hanc proprietatem sibi arrogare potest. Et ne quis alienam à mente Gebri interpretationem hîc me attulisse suspicari possit, reuocet quæso, in memoriam, quæ ex tot Gebri locis superius probauimus, scilicet solum Mercurium esse causam perfectionis metallorum, non quidem Mercurium in sua liuida, fugaci & cruda natura sumptum, sed per sublimationem, vt docet Geber, mundatum, & tandem ad perfectam fixationis maturitatem ductum. Proinde cum sola Mercurij substantia munda, & fixa, sit causa perfectionis metallorum, & hæc sola ignem superet, nec ab eo superetur, sed in eo libenter conquiescat, (vt testatur aurum) hunc locum de solo Mercurio mundo, & fixo interpretandum esse fatearis oportet. Et cum hæc Mercurij substantia, munda & fixa, in solis inueniri possit

metal-

ANIMADVERSI O. 275

metallis, imò sit metallum, vt superius ex Gebro docuimus, profectò necesse est, vt sit aut in Saturno, aut Ioue, aut Venere, aut Marte, aut Luna, aut Sole. Sed Mercurius Saturni & Iouis immundus est, & propemodum crudus (vt Geber testatur) nec ignis sæuientis impetus sustinere potest. Igitur non erit in illis. Præterea Mercurius Veneris & Martis, licet quodammodo sit fixus, tamen pollutus est, atque coinquinatus, imò & ab igne tandem expugnatur: igitur nec in istis erit. Quòd si in metallis est, & in nullo dictorum quatuor reperiatur, superest, vt solis insit metallis nobilibus, & perfectis, auro scilicet & argento. Nec mirum si in istis duobus perfectis tantummodo reperiatur, cum huiusmodi Mercurius mundus, & fixus sit causa perfectionis metallorum nobilium. Cum igitur hic Mercurius sit author nobilitatis metallicæ, & hæc duo, aurum scilicet & argentum, sint metalla nobilia, profectò necesse est, vt in illis reperiatur & existat: alioqui essent ignobilia. Itaque necesse est, vt de Mercurio in his duobus metallis existente, hunc locum interpretemur, cum hæc sola in igne libenter conquiescât, & cõmorétur. At dicit Braceschus, stercus illud ferreum, in naturâ vitri cœrulei redactum (quod ille scripsit eligendum) in igne semper inuictum durare, & ab igne minime expugnari posse: Ideoq; hunc Gebri locum

meritò sibi vindicare. Sed age quæso, Brace-
sche, quomodo tãdem efficies, vt hoc tuum
excrementum cum verbis Gebri cohæreat?
Testatur vbique Geber paucitatem arg. viui
mundi & fixi esse causam ignobilitatis metal-
lorum, ideoq; arg. viuum mundum & fixum
in eis multiplicatum, causam nobilitationis
eorum necessariò futuram. Vnde etiam colligi-
git, medicinam ignobilia metalla nobilitan-
tem ex Mercurio mundissimo, & penitus fi-
xo conficiendam esse. At cum illud ferri ex-
crementum in vitrum redactum (quod tu
scribis eligendum) metallicum esse deserit,
& arg. viuo penitus exhaustum, in vitrũ abie-
rit, quí poterit ex eo confici metallorũ in me-
lius mutandorum medicina? Quod aut arg.
viuo penitus exhaustum sit, hinc patet, Arg.
viuum est causa liquationem in metallis effi-
ciens. Atqui hæc fæx Martis vitrea, liquatio-
nis metallicæ omnino expers est, & nullam
aliam reddit liquationé, quàm vitream. Pro-
inde necessariò iudicandum est, hanc fæcem
arg. viuo penitus spoliata esse. Quòd si arg.
viui expers est, profectò medicina ignobi-
lium metallorum esse non poterit. Siquidé
hæc medicina ex argen. viuo mundo, & fixo
conficienda est. Et cum hic locus ad causam
perfectionis metallorũ effectricem, hoc est
ad arg. viuum mundũ & fixum pertineat, pro-
fectò ad fæcem illam Martis pertinere nullo
modo

modo poterit. Est igitur hic locus de solo Mercurio fixo, in igne libenter commorante, tripudiante, & sibi congratulante, interpretandus, Bracefche, qualis Mercurius solis in est nobilibus metallis, hoc est auro & argento. Et cum solus Mercurius fixus in igne o-uans, & triumphum agens, ex hoc Gebri testimonio, sit causa nobilitationis metallorū ignobilium, & is soli auro & argento insit, necesse est, vt eum ex his duobus fontibus hauriat, quicumque medicinam ignobilium, ad auream vel argenteam nobilitatem promouendorū sibi proponet conficiendam. Quod si secus fecerit, saxū perpetuò cum Sisypho voluet, nec optato fine, quoad viuet, poterit. Satis de sexta authoritate diximus, Bracefche: nunc quænam sit septima abs te citata, videamus. Septima hæc est.

CAPVT VI.

Scripsit Geber cap. 32. suæ Sūmæ hæc verba. Calcinator autem aurum, & soluitur sine aliqua vtilitate: & cap. 33. hæc verba. Calcinator similiter argentū, & soluitur cum magno labore, & sine aliqua vtilitate. Quibus duobus locis tu in cōfirmatione opinionis tuæ sic vteris. Omnium philosophorū cōsensu & suffragio, metallum illud, ex quo formari debet Elixir, est in calcē redigendū, & postea in liquorem resoluendū. Atqui Geber hic docet, aurum & argen. siue in calcem re-

deant, siue etiam in liquorem resoluantur, nullam adferre vtilitatem. Proinde hoc argumento satis constat, neq; ex auro, neque ex argento ditissimum illud Elixir confici posse. Profectò Bracesche, hæc sola ratio plus habet ponderis & momenti, quàm reliquæ omnes abs te citatæ. Imò adeò est obscura & difficilis, vt qui eam mihi solueret, neminem inuenerim, præter doctissimum Ioannem Michalem Sterpinum. Cui eruditissimo viro non solum Gebri, sed reliquorum etiam huius artis authorum familiaritatem me debere fateor, & quoad viuam ingenuè profitebor. Licet itaque hic locus magnum aliquid prima fronte tibi promittere videatur, faciã tamen, vt intelligas, hoc à Gebro verè scriptum fuisse, nec tamen impedire, quin Elixir rubeum ex auro, & album ex argento necessariò sit conficiendum. Quoniam Geber in his duobus cap. palàm & publicè promulgat, aurum esse tincturam rubedinis, & arg. esse tincturam albedinis, vt hoc aliquo modo tegetet, & palliaret, non probis viris, sed sceleratis. hæc quæ tu adfers, Bracesche, subdidit. Hæc tamen verissima esse, & superioribus Gebri verbis nullo modo aduersari experiemur, & sentiemus, si diligenter animaduertamus, quã longè & latè pateat apud Gebrum vsus calcinationis, & solutionis. Cum Geber videret, metalla ignobilia nobilitari non

non posse, nisi quæ in eis redundât, aboleantur, & quæ defunt, beneficio Elixiris resarsarciantur, resecâda primò sibi duxit superflua. Itaque cùm videret ignobilia metalla humore quodam immaturo & vaporabili, atque vnctuofo quodam cremabili, & fæce quadam terrea, à natura metallorum aliena laborare, & onusta esse, proposuit sibi ea ab humido illo vaporante, & sulphure adurent, arte calcinationis exonerâda. Ignis enim (vt ille testatur) omnem substantiam vaporantem exhaurit, & vnctuosam atque cremabilem perdit, cremat, & absomit. Et cùm fæcem illam terream calcinatione separari nō posse animaduerneret, eam sibi per iteratam calcis reductionem separandam esse duxit. Quod testatur cap. 70. suæ Summæ, his verbis: Mundificantur similiter vtriusque generis corpora (id est, tam dura, vt Mars & Venus, quàm mollia, vt Iupiter & Saturnus) per reiterationem calcinationis & reductionis eorum, cum sufficientia sui ignis, quousque mundiora appareant. Per hanc enim (methodum subaudi) mundantur hæc corpora imperfecta, à duplici corrupète substantia: hac quidem (reductione subaudi) à terrea fœculentia, illa verò (calcinatione subaudi) ab inflâmabili & fugitiua substantia. Et hoc ideo, quia ignis in calcinatione omnem fugitiuâ substantiam eleuat & con-

sumit, & idem ignis similiter in reductione omnem substantiam terrę diuidit cum proportione sua. Quod etiam testatur cap. 51. suę Summę, his verbis: Est ergo calcinatio, rei per ignem puluerizatio, per priuationem humiditatis partes consolidantis. Causa inuentionis eius est, vt sulphureitas adustiuā, corrumpens & defœdans, per ignem deleatur. Calcinantur igitur corpora, & calcinantur spiritus, & res alienę extraneę à natura horum, diuersa tamen intentione. Et quia corpora imperfecta sunt duorum generũ, dura videlicet vt Mars & Venus, & mollia vt Iupiter & Saturnus: (quę omnia calcinantur) idcirco necesse fuit, illa diuersa intentione calcinari, generali scilicet, & speciali. Generali tamen vna intentione calcinantur: scilicet vt sulphureitas illa corrumpens & defœdans, per ignem deleatur: sic enim comburitur omnis ex quacunque rei sulphureitas adustiuā, quę sine calcinatione deleri nõ potest. Quoniam ipsum corpus solidum est, & propter soliditatem & latitacionem occultatę sulphureitatis in continuitate substantię argenti viui defenditur per illud ab adustione: ideoq; necesse fuit, continuitatē eius separare, vt ignis liberius ad quancunq; minimam eius partem perueniens, sulphureitatem ex eo comburere possit, & nõ defendat ipsum continuitas argenti vi-

ANIMADVERSI O. 281

ti viui in illo existentis. Est & communis intentio similiter in illis, depuratio terreitatis. Inuentum est enim, quod corpora per reiterationem calcinationis & reductionis mundantur, vt monstrabimus in sequentibus. Sed præter hos, quos diximus modos, excogitauit alias vias Geber, quibus sordes metallorum ignobilium eluere posset, quas omnes vias enumerat cap. 70. Inter quas eam quæ fit per calcinationem, & calcis solutionem cæteris docet anteponendam, his verbis: Mundificantur & hæc similiter per solutionem suæ substantiæ, cuius modum iam diximus: & per reductionem similiter eius, quod ex eis dissolutum fuerit. Inuenitur enim illud mundius hoc modo, quàm alio quopiam præparationis genere. Vide igitur, Bracesche, quomodo Geber metalla ignobilia in calcem reducit, & è calce in liquorem reuocat, vt ea reddat, quantum fieri potest, mundissima. Corpora autem nobilia, qualia sunt aurum & argentum, cum huiusmodi sordibus non sint coinquinata, hac præparatione non indigent. Itaque si hunc calcinationis & solutionis finem & usum consideres, frustra aurum & argentum, vt Geber ait, calcinantur & soluuntur, cum harum sordium, quibus reliqua metalla laborant, & per calcinationem atque solutionem expurgantur, sint expertia. Et hæc certè fuit mens Gebri. At si

calcinationis secundum usum consideres, scilicet ut res calcinata facilius in liquorem redeat, quò tenuior euadat, & naturam corpoream, torpentem & ponderosam, cum natura spirituali comminet, profectò si hunc, inquam, usum consideres, non absque utilitate hæc duo metalla calcinantur & solvantur. Quod Geber cap. 2. lib. de Inuestig. inscripti, his verbis testatur. Hac autem præparatione (id est, calcinatione & solutione in priorem finem spectante, quæ solis conuenit imperfectis) nõ egent corpora perfecta (cùm nõ sint polluta subaudi) sed tali præparatione indigent (hoc est, in eum finem calcinantur, & solvantur) ut partes illorum per eam magis subtilientur, & à corporalitate sua ad spiritualitatem reducantur fixam. Cuius (subaudi præparationis perfectorum corporum per calcinationem & solutionem) intentio est, ut ex eis fiat corpus spirituale fixum: hoc est, multò magis attenuatù, quàm esset prius. Quæ postquàm erunt sufficienter præparata (hoc est, per calcinationem & solutionem attenuata) erunt apta, ut de eis Elixir albù, vel rubeù fiat magnum. Quod repetit cap. 10. eiusdem libri, his verbis: Perfecta verò corpora non egent præparatione id est, calcinatione & solutione) quantum ad perfectionem (id est, ut fiant perfecta) cùm perfecta sint, sed ut magis subtilientur & attenuentur,

ANIMADVERSI O. 283

tenentur, talis eisdem præparatio adhibenda est. Accipiatur Sol in laminas tenues productus, & ponatur cum sale communi optimè præparato in vase calcinationis, & collocetur in furno, calcinando bene per tres dies, vel donec totum subtiliter fuerit calcinatum: deinde extrahatur, & multum bene teratur, tritum cū aceto lauetur & desiccetur ad Solem, postea teratur bene cum medietate sui salis ammoniaci mundi, & ponatur ad dissoluendum, donec totum fuerit beneficio salis ammoniaci in aquam clarissimam dissolutum. Et idem, inquit, age in Luna. Vide quæso Bracesche, quàm fidelissimè se vbiq; Geber interpretetur, & quàm facile ex iis, quæ adduxi, intelligi possit, quid sibi velit locus ille, abs te proximè citatus. Nam si tu calcinationem & solutionem ad primum usum referas: id est, si in eum finem utaris, ut metallorum sordes aboleantur, id fiet cum magno labore, & citra aliquam utilitatem in Sole & Luna, cùm hæc sint metalla munda, & sordium expertia. At si secundum usum spectes, ea erunt calcinanda & soluenda: scilicet ut attenuentur, & attenuata in Elixir mutentur. Ratio autem, ob quam aurum & argentum in Elixir mutari non possunt, nisi prius attenuentur, patet ex cap. 53. vbi Geber ait, corpora quoad hanc substantiam corpoream, densam & compactam re-

tinuerint, argentū viuū in projectione retinere nō posse: vnde colligit, ea esse attenuanda his verbis: Subtilioris ergo substantiæ & liquidioris fusionis medicinā illā esse oportet, q̄ sint corpora. Nec solū vt argentū viuū retineāt, attenuanda sunt, sed etiā vt metalla ignobilia transmutēt: transmutare enim nō possunt, nisi ingrediantur. Nā qđ nō ingreditur, seu qđ nō penetrat, non alterat, & qđ nō alterat, minus etiā transmutat. Proinde vt metalla nobilia transmutare possint ignobilia, necesse est, vt vim alterandi prius assequantur. Alterare autē nō possunt, nisi penetrandi acūmē prius obtineant. At penetrare nō valent, nisi prius attenuētur: & attenuari nequeūt, nisi in liquorē resoluantur. Et quo facilius in liquorē redeant, prius in calcē reuocantur, omnis enim res calcinata facilius in aquā resoluitur, teste Geb. cap. 64. Et hęc est causa, propter quam nobilia metalla calcinantur & soluūtur. Ex superioribus igitur satis patet, Bracesche, quid sibi velit Geber cap. 32. & 33. vbi ait, aurum & argenti calcinari & solui citra aliquam vtilitatem. Quæ verissima esse ex Gebro docuimus, nec tamen vllō modo impedire, quin aurum & argentum sint illa metalla, ex quibus aurum & argenteum Elixir est conficiendum.

FINIS LIBRI PRIMI.

ANIMADVERSIO. 285
SECUNDVS LIBER.

CAPVT I.

Vperest nunc vltima illa auto-
ritas, qua te ego armaueram,
excutienda, Bracesche, quo in
loco quid sibi Geber veht, fa-
ciam vt facile assequaris. Non-
ne ab ipso Philosophiæ fonte Aristotele hau-
sisti, nihil generari aut fieri posse citra fer-
mam materiæ copulatam? Scio enim te nos-
se, materiam impotentem esse, vt se è poten-
tia ducat in actum, citra formæ beneficium:
nosti etiam formam nõ in se, sed in sola ma-
teria generare posse. Proinde cum hæc sint
essentialia cuiuslibet rei generandæ princi-
pia, profectò lapis philosophicus, nobis na-
turæ sopitæ excitatoribus generandus, his
duobus principiis carere non poterit. Non
posset enim natura, suis principiis destitu-
ta, hunc thesaurũ nobis parturire. Proinde
necesse est à nobis hæc principia assumi, eã-
que sunt nobis exterius tantũ agentibus, na-
turæ rerũ omnium parẽti affabrẽ committen-
da. Quænam igitur hæc sunt lapidis philoso-
phici principia? quænam forma, aut quæ il-
lius est materia? Profectò, Bracesche, si intel-
ligere possumus, quid sit in hac arte fermen-
tum, facile assequemur, quæ sit elixiris gene-
randi forma, & quæ sit eius materia. Nã cum

fermenti proprium sit agere, fermentare, ac informare, pastamque sibi assimilare: & hæc etiam sint formæ proprietates, profectò quod in hac arte fermenti conditionem sibi vendicat, id elixiris generandi formam esse necesse est. Cùm igitur fermenti, utpotè vicem formæ subeūtis sit agere, informare, ac fermentare, & omnium, teste Aristotele, agentium naturalium finis sit, assimilare sibi passum in qualitate, aut substantia, hinc necessariò colligendum est, quale fuerit fermentum, talem fermentatione euasuram pastam: qualis fuerit forma, talem informatione futuram materiam. Itaque si ferrum, ut tu vis, esset elixiris generandi forma, siue fermentum, oporteret reliqua metalla pastæ fermentandæ, seu materiæ informandæ rationem subire. Quale igitur erit fermentum, hoc est, Martus, talia sunt tandem euasura reliqua metalla, scilicet ferrea. Forma enim ferri, nihil aliud in materia metallica generare potest, quàm ferrum. At cùm finis chymisticæ artis sit chrysopeia, & argyropœia, id est, ignobilium metallorum in auream, vel argenteam formam reuocatio, non possumus tergiverfari, non possumus manus huius ratiocinationis euadere, non possumus, inquam, nos ab ea explicare, Bracefche, qui aurum aurei, argentum elixiris argentei generandi formam, & fermentum esse, vel nolentes fateamur.

mur. Vnde rectè Morienus inquit: Sicut pasta fermentum pasta est, ita auri fermentum aurum est. Quod Geber ipse palàm promulgavit, cap. 10. lib. de Investigat. inscripti, his verbis: Aurum hoc modo in aquam resolutum, est fermentum ad elixir rubeum, preciosum & verum corpus spirituale factum. Et cap. 11. de Præparatione Lunæ agit, sic inquit, Subtiliatur autem argentum & attenuatur, & ad spiritualitatem reducitur, per modum iam dictum. Ergo per omnia fac in ipsius Lunæ subtiliatione, sicut de Sole fecisti, & aqua Lunæ dissolutæ est fermentum ad elixir album, spirituale factum. Quod si aurum elixiris rubei fermentum est, & argentum elixiris albi, oportet horum duorum fermentorum pasta fermentandam esse reliqua metalla. Si aurum & argentum formæ conditionem sibi vendicant, necesse est ut reliqua metalla materiæ vices gerant. Quam rationem ne quis contemnat, illustrabo ego eam autoritate Luhi apertissima: cuius hæc sunt verba in 3. Distinct. de Quinta essentia, cap. inscripto, De aliis sex principiis figuræ S.

Item S. id est, Saturnus: T. id est, Iupiter: V. id est, Mars: X. id est, Sol: Y. id est, Luna: Z. id est, Venus: sunt principia posita in hac figura S. per quæ habet artista cognitionem huius artis, quod ipsa sunt res, seu substan-

tiæ, de quibus oritur illud (forma subaudi
 & materia) de quo Q, (id est lapis) compo-
 nitur. Quædam illorum habent se materia-
 liter, alia verò formaliter. Quæ se habent
 materialiter, sunt S, id est, Saturnus: T, id
 est, Iupiter: V, id est, Mars: & Z, id est, Ve-
 nus, quodlibet per se, vel duo simul, vel tres,
 vel quatuor, ad placitum artistæ. Quæ verò
 se habent formaliter, sunt X, id est, sol, & Y.
 id est, Luna. Hoc autem dictum est, vt artista
 cognoscat S. T. V. Z. id est, Saturnum, Ioué,
 Martem & Venerem, esse substantias, ex qui-
 bus extrahitur materia, seu argentū viuum,
 quod informari debet: & X. Y. id est, Solem
 & Lunam esse substantias, ex quibus extra-
 hitur, seu constituitur forma, cum qua, &
 per quam dictum argentum viuum (ex Sa-
 turno, Ioue, Marte, aut Venere extractum
 subaudi) informetur, vt ex dicto argento vi-
 uo, & ex dicta forma resultet tertium, quod
 est lapis. Vide igitur, Bracesche, quanta cum
 ratione contēdamus, elixiris rubei aurum,
 albi verò argentum formam esse, & fermentum:
 reliqua verò in metallis loco partæ seu ma-
 teriæ habenda esse. Et ne forsan existimes
 Lullum in hac opinione solum esse, extrahit
 testimonium Arnoldi, qui cap. 29. sui minoris
 Rosarij, huic nostræ opinioni subscribit, his
 verbis: Fermentum auri, aurum est, argenti
 verò, argentum, & non sunt alia fermenta su-
 per

per terram, &c. Quòd si ita est, necesse est, vt reliqua omnia metalla conditionem materiae seu pastae subeant. Sed quoniam pastam naturae fermenti aliqua ex parte respondere oportet, cum duplex sit fermentum, album scilicet & rubeum: oportet duplicem esse pastam, albam scilicet, & rubeam. Quarum altera, scilicet rubea, fermento rubeo copulanda est, alba verò fermento albo adhibenda est. Sed quoniam in dubium vocari posset, ex quibus metallis alba, & ex quibus eruenda sit pasta rubea: idcirco vt hoc facile intelligi possit, adferam ego vnicam Gebri auctoritatem: cuius haec verba sunt cap. 19. lib. Fornacum. Si verò vtrunq; opus, album scilicet & rubeum perficere conaris, vtrunq; fermentum (Solem & Lunam subaudi, vt paulò antè dixerat) per se modo iam dicto, dissolue & serua. Et hoc (fermentum subaudi solutum) est nostrum argentum viuum, de argento viuo extractum, quod volumus pro fermento. Pastam verò fermentandam extrahimus more solito ex imperfectis corporibus. Et ideo tibi tradimus regulam generalem, quòd pasta alba extrahitur de Ioue, & interdum de Saturno: pasta verò rubea ex Venere, Saturno & Marte. Vnde in libro Inuestigationis, capite de Præparatione Iouis, dixit: Hanc (subaudi Iouis) aquam honorare debemus. Ipsa enim est, quã quærimus ad albũ

(pro pasta seu materia subaudi.) Et cap. de Præparatione Saturni: Ipsa (subaudi aqua Saturni) est aqua Mercurij & sulphuris, proportionabiliter mistorum, qua vtimur in rubei elixiris compositione. Et cap. de Præparatione Veneris, Hęc aquam honora, quam sulphuris fixi aquam vocamus, cum qua tingitur elixir vsque ad infinitum. Et capite de Præparatione Martis: Solutum (subaudi Martem) honora, aquam videlicet sulphuris fixi, colorem elixiris mirabiliter augmentantem. Quę de aqua Martis à Gebro dicta, si iuxta opinionem tuam essent interpretanda, Bracesche: hoc est, si quis inde colligere vellet, Martem solutum pro fermento elixiris rubei hebendum, profectò idem afferendum esset, ex verbis Gebri de Venere & Saturno, ad elixir rubeum informandum, & de Iouē ad elixir album. At neq; Martem, neq; Saturnum, neque Venerem, elixiris rubei, nec Iouem elixiris albi formam, aut fermentum esse posse, testatur Geber ipse, cap. 10. eiusdem lib. Inuestig. vbi ait, Aquam auri esse fermentum elixiris rubei preciosum. & cap. 11. vbi ait, Aquam argenti esse fermentum ad elixir album componendum. Quod si ita est, consequens est aquas Iouis, Saturni, Veneris & Martis pro pasta & materia elixiris esse habendas.

HOc autem, scilicet vt metalla ignobilia vices gerant materiæ, & beneficio fermenti ad nobilitatem promoueantur, duobus modis fieri contingit: quorum alter est, vt ambo (pasta scilicet & fermentum) rarefiant, & beneficio alicuius mediij vtrunq; attenuantis coeant. Quod nullam aliam ob causam fit, nisi vt fermentum nobilitatem suã transfundere possit in pastam. Et hæc est via particularis. Secũdus modus est, vt sola forma attenuetur, rarefiat, & ad naturã spiritualem promoueatur. Postremò cum aliqua portione materiæ informandæ, prius tamen præparatæ copuletur & confœderetur, vt huius fœderis beneficio, simul atq; simili materiæ conflatæ obuiã facta fuerit, intimas eius partes subire, & penetrãdo transmutare possit. Et hæc est via vniuersalis, quæ vt facilius intelligi possit, sic habeto, Via particularis ad nobilitãda vilia metalla, est, in qua fermentũ aquæ siccæ: id est, Mercurij crudi, actione attenuatur, rarefit, & in aquã siccã resoluitur: & vbi ad naturã illam spiritualem peruenit, cũ pasta metalli transformãdi, actione Mercurij prius attenuati copulatur. Et tandiu ambo coquantur, donec fermentum pristinam metalli immutandi

formam aboleuerit, & suam illi inculperit. Hanc viam particularem docet Geber in libro Fornacum. Cuius etiam meminit Richardus Anglicus in suo Correctorio, his verbis: Nota, quod duplex est solutio corporum, quarum altera est in Mercurium per Mercurium: altera in aquã Mercurialem. Prima solutio, inquit, requiritur ad particularia: secunda verò ad vniuersalia. Prima solutio corporum in Mercurium, inquit, nihil aliud est, quã congelati resolutio: id est, quod per solutionem ferratum aperitur, propter ingressum vnius naturæ in aliam: hoc est, vt perfectam metallũ possit transmittere vim suam in imperfectum. Et ista resolutio est in particularibus. Secunda solutio est in aquã Mercurialem, inquit, & hæc est in vniuersalibus. Nouit igitur hãc viam particularem Richardus Anglicus: sed vnum est, in quo sibi imponit hic vir bonus, scilicet quod solũ Mercurium crudum hac via in aurum & argentum mutari posse existimat, Mercurium autem ignobilium metallorũ minimè: sed fallitur vir bonus: nam si Mercurius crudus hac via in metallum nobile mutari potest, nulla est ratio, quæ prohibeat idem fieri in Mercurio ignobilium metallorum ritè mundato, & ad concipiendam formam illam affabrè disposito. Imò suis ipsius verbis reuinci posset Richardus, si nobis id agere nũc liceret.

Sed

Sed de his aliquando copiosius, nunc hanc rem, aliud agentes delibasse, seu indicasse sit satis. Hactenus igitur de via particulari: modo agamus de vniuersali.

Via vniuersalis est illa, in qua primò anima, fermentum, seu forma (quæ idem sunt) artis naturæ famulantis beneficio, de potentia in actum promouetur: & cum eò peruenit, tunc artificis industria confœderatur cum aliqua portione metalli immutandi, prius tamē iuxta præcepta artis in naturam spiritualem reuocati. Cuius fœderis beneficio fermentū, seu forma, metallo immutando in proiectione conciliatur, & metallum transmutandum sentiens sibi amicam, familiarem, & confœderatam esse formam, libentissimè eam excipit, & arētissimè eā amplectitur. Et hæc substantia spiritualis à metallo transmutando orta, & formæ de potentia in actum deductæ, ante proiectionem copulata est materia elixiris, quæ à Philosophis interdum corpus mortuum & animadum, interdum terra foliata, in qua semē aureum vel argenteum seminadum est, nominatur. Horum autem duorum extremorum, id est, corporis & animæ, seu materiæ & formæ, copulandorum mediator est spiritus mēstrui philosophici, id est, aqua vtrunq; attenuās, soluens & rarificans. Et quoniam metallum imperfectum, & fermentandum, est altera

pars lapidis : scilicet materia, idcirco interdum à Philosophis lapis eorum nominatur: Hæc autē materia ex metallo transformando orta, quando cum fermēto seu forma, id est, cū anima metalli nobilis, & perfecti coniungitur, tunc fermenti naturā induit, & per fermentationem in medicinam vertitur : & tunc habet vim tingendi, informandi, & nobilitandi. Vnde Geb. cap. 5. inuestig. inquit: Hæc aqua (metalli transmūtandi subaudi) est lapis noster, & argentū viuum de argento viuo, & sulphur de sulphure, ex corpore spirituali abstractum & subtiliatum, siue attenuatum, quod meliorari potest (per fermentationem subaudi) confortando in ea virtutes elementares, cum aliis præparatis, quæ sunt ex genere sui generis (id est, cum aqua fermenti argentei, vel aurei subaudi) augmentando in ea colorem, fixationem, pondus, puritatem, fusionem, & alia omnia, quæ pertinent ad Elixir completum. Et vbi hæc substantia, ex ignobili metallo orta, per fermentationem diademate aureo, vel argenteo coronata fuerit, tunc, vt ait Lullus, habet potestatem promouendi parentē suum ignobilem ad principatū, & ad dignitatem regiam. Aduerte igitur Lector in hac via vniuersali necessariam esse substantiæ à metallo transmūtando extractæ, cū fermento coniunctionem. Sin secus nullus erit projectionis

tionis effectus, vt testatur Arnold. Villan. capite 31. sui Rosarij minoris, his verbis. Si non diuidis lapidem in quator elementa, nō potest bene coniungi cum corpore, & si non misceas in Elixiri de ipso corpore, sup quoduis facere projectionem, corpus non diliget spiritum, nec colorabitur corpus sicut debet. Huius etiam rei testis est Lullus in libello quodam, cui titulus est, Intentio summa Lulli, vbi sic ait: Si vis facere projectionem super aliquod corpus, pone de spiritu illius in Elixir, & per tale artificium medicina in illud habebit ingressum: Sed in ista parte, inquit, practica pluribus est absconsa. Idem testatur Arnoldus in ea parte Rosarij maioris, vbi agit de calcinatione metallorum, capite de Preparatione Veneris. Huius autem substantiæ à metallo transmutando ortæ, cum fermento ante projectionē copulandæ, causam ipsam expressisse mihi videtur Geber, capite 83. suæ Summæ, his verbis: Est tamen bona cautela ad ingressum rebus impermissibilibus dandum, vt soluatur corpus: de cuius intentione sit alterari & immutari, & soluantur res, quarum intentio sit ingredi cum alteratione. Non fiat tamen, inquit, omnium partium solutio, sed quarundam: dehinc illud, & nō aliud imbibatur corpus, vice post vicem. per hoc enim beneficium in id solum ingressum habebit necessariò, & nō in aliud

corpus necessariò. Ex his Gebri verbis patet, fermentationis hâc esse causam finalem, scilicet vt fermento de potentia in actum deducto, beneficio fœderis initi cū aliqua portione metalli immutandi, facillimus pateat in intimas partes eiusdem metalli conflati in projecti one ingressus. Quod medium ingressus conciliâdi si abesset, nullus teste Lulio in libro de Quæstionibus inscripto, sequeretur projectionis effectus. Cuius rei hæc est ratio, quia, vt ait Geber, quod non ingreditur non alterat, & quod non alterat, transmutare non potest.

De Fermento rubeo & albo.

Cap. III.

Sed vt vnde deflexit, eò regrediatur oratio, solum aurum est fermentum elixiris rubei, arg. verò albi. His enim duobus solis natura radios splendoris contulit, quibus illustrare possent reliqua metalla decore aureo, & argenteo. Quòd si solum aurum rubei, argentum Elixiris albi fermentum est, reliqua omnia metalla pro pasta, seu materia lapidis sunt habenda. Nec vquam formæ, aut fermenti rationem subire poterunt, nisi prius nobilitentur, quamdiu chrysopeia aut argyropœia finis erit Alchymix. At si sideropœia esset finis alchymix propositus, tunc elixiris illius forma, seu fermentum oporteret esse Martem. Nam quem-

quemadmodum auri fermentum aurum est, & argenti argentum, ita ferri fermentum est ferrum, stanni stannū, cupri cuprum, & plū-
 bi plumbum. Omne enim agens agit iuxta
 formam suam. Possent alicui hæc, quæ proxi-
 mē diximus noua videri, ac si ex singulis i-
 gnobilibus posset fieri Elixir, quod mutet re-
 liqua omnia tā nobilia, quā ignobilia, aut
 in Martem, aut in Iouem, aut in Saturnum,
 aut in Venerem. Quod licet multis viris do-
 ctis, & maximē Petro Bono, viro singularis
 eruditionis, nouum & incredibile videatur,
 nulla tamen ratio est necessaria, quæ id fieri
 prohibeat. Imò si hoc fieri non posset, profe-
 ctò actum esset de alchymia, & ars alchymi-
 stica, meritò signētum & fabula dici posset.
 Sed quoniam hoc fit, ideo & chrysopeiæ, &
 argyroppeiæ locus relinquitur. Quod autem
 nobilia metalla in ignobilia mutari possint,
 hinc perspicuum est. Nam si ferrum, æs, stan-
 num, aut plumbū, arte chymistica de poten-
 tia in actum duceretur, & postea alijs metal-
 lis ad patendum dispositis adhiberetur, nō
 minus valenter reliqua metalla sibi assimi-
 laret, quā faciunt aurum & argentum. hæc
 enim legem natura sanciu it, vt quotiescunq;
 actiua passiu is ritē copulantur, actio & pas-
 sio subsequantur, & alteratio semper naturā
 agentis sapit & redolet. Et quotiescunq; id
 quod antea patientis vices gerebat, ita dispo-

nitur, vt in id valenter agere possit, à quo prius patiebatur, necesse est alterationē naturę agentis respondere, & conformem esse. Quocircà si ignobilia metalla ad patiendum disposita, actione auri vel argenti, ad agendū ritē dispositi immutātur, necesse est, ab ignobilib. metallis, ad agendū affabrē dispositis, metalla nobilia ad patiendū disposita immutari. Quòd aut ignobilia metalla non minus ad agendū, q̄ patiendū: & quòd nobilia nō minus ad patiendū q̄ agendū pro arbitrio artificis flecti, & inclinari possint, hinc constat. Nam cuiusq; rei actio contingit, eidem passio contingere potest, & è conuerso: substantia enim, teste Aristotele, susceptibilis est contrariorum, & contraria circa idem subiectū versantur, & eidem subiecto vicissim insunt, à quo se mutuò extrudunt. Quę cum ita sint, constat ignobilia metalla non minus mutare, quàm mutari posse. Vnde Lullus sagacissimus, & profundissimus naturę scrutator, non contentus transmutatione metallorum in aurum, coegit naturam à supremo metalli cę nobilitatis fastigio, id est ab auro, pedem referre, & retromearē vsque ad ignobilissimam & infimam inter metalla, plumbi naturam, & gloriatur se metamorphosim Solis in Saturnum, primum (quod sciatur) expertū. At cum finis omnium chymistarum sit, ignobilia metalla ad nobilitatem auream, vel ar-

gen-

genteam promouere, inde colligendum est, pro fermento Elixiris aurei aurum, pro fermento autem Elixiris argentei eligendum esse arg. Quòd si ijs nondum contentus es rationibus, Bracesche, interroga Lullum, & dicet tibi in minori Apertorio, Fermentum lapidis albi est arg. & rubei aurum, sine quibus fermentis non fit Sol, neque Luna. Interroga Auicen. & dicet tibi: Sulphur illud perfectum, quo in hac arte indigemus, non inuenitur super terram, nisi quatum existit in his duobus perfectis metallis, Sole videlicet, & Luna. Ideo, inquit, ista duo corpora subtiliter præparamus, vt sulphur & argentum viuum de illa materia habeamus super terram, de qua aurum & argentum sub terra efficiebantur. Ipsa namque ait, sunt corpora lucentia, quibus insunt radij, tingentes cætera metalla albedine & citrinitate vera. Itaque nisi aurum & argētum viderem, inquit (hoc est, nisi natura artis miserta, nobis aurum & argentum generasset) crederem alchymiã non esse artem, (id est desperarem de fine alchymix:) Nam cum finis chymisticæ sit ex metallis ignobilibus aurum vel argentum efficere, & forma auri effectrix soli auro, argenti verò soli argento insit: vnde quæso eas formas ars mutuaretur, si his duobus metallis nobilibus orbata esset? Interroga Arnoldū, & dicet tibi: Fermentum auri, aurum est, & argenti argentum, & non sunt alia fermenta

super terram. Interroga Platonem, & dicet tibi, Omni argento inest sulphur album, quo egemus: & omni auro inest nostrum sulphur rubeum. Interroga Pythagoram, & dicet tibi, Aurum, aureum, argentum verò argenteum tribuit colorem. Consule Augurellū, & dicet tibi: In auro sunt femina auri, & in argento argenti. Consule Richardum Anglicum, & dicet tibi: Quæ seminauerit homo, hæc & metet. Ergo si stercus seminauerit, inquit, nihil aliud metet, quàm stercus. Semina igitur aurum & argentum, inquit, vt ferant tibi fructum aureum & argenteum, quia hæc sola id præstare possunt, & est illud quod quærimus, & nulla alia res mundi. Consule Morienum, & dicet tibi: Ne comedas de filio, cuius mater menstruum patitur, quia leprosus esses, & tu & opus tuum: sed comede de carne pinguiori, & habebis aurum & argentum quantum volueris. Quæ verba Arnoldus in Rosario maiori sic interpretatur: Ne comedas de filio, cuius mater menstruum patitur, id est, ne assumes ignobilia & leprosa metalla pro fermento, siue forma Elixiris, sed vtere carne mundiori, id est auro, inquit, & arg. Consule iterum Morienum, & dicet tibi: Sicut fermentum pastæ, pasta est, ita fermentum auri, aurum est. Consule authorem minoris Rosarij, à Petreio vnâ cum operibus Gebri excusi, dicet tibi: Verissima tin-
ctura

Aura albedinis, est sulphur albissimū ex Luna depromptum & perfectissima tinctura rubedinis, est sulphur rubicundissimum è Sole extractum. Interroga Calid philosophum Ysid filium, & dicet tibi: Aurum non potest tingi nisi cum auro. His adde Seniore, & dicet tibi, Qui colligit coloquintidam, & sperat se ex ea mel expressurum, is profecto demens est. Num oues, inquit, pariunt homines? num grana tritici producūt galbanum? num palma profert mala granata? num volatilia parturiunt pisces? Tandem consule omnes philosophos, Bracelche, & eos omnes vno ore audies pronunciantes, formam autem effectricem ex solo auro, argenti ex solo argento effodiendam & depromendam esse: Ledeoque Elixir aureum ex auro, argenteum ex solo argento esse formandum. Scio te responsurum, Bracelche, aurum & argentum apud philosophos non esse ea, quibus nos vtimur, sed à philosophis metaphoricōs ita nominari. At ne hoc topihmate evadere, elabi, & sapientum authoritates eludere in posterum queas, obstat Lullus, qui hac vnica ratiocinatione omnem tergiversandi viam tibi precludet. Ratio autem Lulli, in suo libello, de Quæstionibus huius artis inscripto, hæc est: Cum finis alchymix, inquit, sit aurificare, & argentificare, necesse est in alchymia esse aurum & argentum (vt ex eis subaudi

forma auri & argēti effectrix depromatur.) Quod autem necessario rem ita habere oporteat, inquit, id nos vel inuitos fateri cogit principij diffinitio. Nam quemadmodum ignis est principium calefaciendi & igniēdi, ita aurum est principium in ratione aurificandi, & arg. in ratione argentificandi. Quod si aliter res haberet, inquit, id est si alchymia posset aurificare sine auro, & argentificare sine argen. (vt tu vis fieri posse cum ferro, aut eius excremēto) diffinitio principij esset falsa: Quia nullum principiū, inquit, ante aliud se haberet in ratione alicuius prioritatis, & omnia haberent vnicam proprietatem, & sic vnum esset plura numero, & plura specie distincta essent eadem proprio, quod est impossibile. Atqui aurum, vt superius dixit, est principium in ratione aurificandi, quemadmodum ignis in ratione igniendi: igitur quemadmodum ignificatio est singularis ignis proprietas, ita aurificatio est proprijsimum auri priuilegium. Quod si aurificatio est germana auri proprietas: igitur nec ferro, nec aliæ cuius rei sub cœlo existenti vendicari poterit. Sin secus, diffinitionem maximè proprij mendosam esse oporteret. Siquidem maximè proprium illud est, quod vni soli speciei, & omni illius indiuiduo, & semper conuenit. Atqui hæc proprietas, vt **Lullus** testatur, soli auri speciei conuenit: Igitur

tur nulla res, ab auri specie aliena, eam sibi
 vendicare poterit. Sed ferrum, & reliqua om-
 nia metalla, nec solum metalla, sed omnia mi-
 neralia, vegetabilia, & animalia, ab auri spe-
 cie sunt aliena: igitur & à substantiali formæ
 auri erunt aliena. Quorumcunque enim spe-
 cies sunt diuersæ, & formæ substantiales sunt
 diuersæ, teste Aristotele. Sed quæcunque for-
 ma substantiali distinguuntur, ea etiam pro-
 prietate differunt. Nam diuersis formis di-
 uersæ sunt à natura collatæ proprietates. Igi-
 tur quæcunque à forma auri sunt aliena, ea-
 dem ab aurificatione, utpote germana auri
 proprietate, aliena necessariò sunt habenda.
 Nam cum huiusmodi proprium sit cum sua
 specie reciprocum, & hæc sit auri germani
 proprietas, oportet eam omni auro inesse, &
 omne illud, cui illa inerit, reuera aurum esse.
 Proinde cum aurum sit vnicum aurificandi
 principium, & aurificatio sit genuina formæ
 auri proprietate, hinc vel iniqui fateri cogi-
 mur, Elixir aurificum ex auro, argentificum
 ex arg. solo constandum esse, neque id meta-
 phoricòs interpretandum, Bracesche, nisi si-
 mul velis philosophos per metaphoram lo-
 quutos, cum igne dicunt principium ignif-
 cationis. Quòd si consequens ridiculum est,
 iudica, quæso, tu ipse, quale sit antecedens.
 Sed vrget adhuc Lullus in tertia Distinctio-
 ne de quinta Essentia, capite de Tinctura, vbi

adeò apertè eludit omnes metaphoricos auri & argenti interpretes, vt nulla alia conuincendo huic errori opus sit autoritate, cuius hæc sunt verba: Tinctura est alterum principium huius artis significatum per N. & est compositio ignis & aeris, auri & argenti. vel sic: Est quoddam compositum ex igne & aere auri & argenti. vel sic: Est corpus tingens, ortum & compositum ex duobus elementis, scilicet ex igne & aere, auri ad rubeum, & argenti ad album. Istæ diffinitiones sunt, inquit, prout tinctura consideratur in hac arte: Secundum quas fili poteris notare, quòd necesse est, vt omnis tinctura alchymica sit ex iam dictis metallis: quia simile producit simile in natura, & naturaliter & artificialiter. Nam aurum ita est principium omnibus aurificantibus necessarium, sicut est ignis ignificantibus. Qui enim aliquid ignificare vult, non quærit aquam vel plátam, sed ignem, qui est principium ignificationis. Igitur fili, si quis vult aurificare, non quærat metaphoricè sulphur, alumè, aut ammoniacum (& si opinionem tuam sensisset, adiecisset, nec stercus ferreum, sed id tacuit ea ratione, qua Solon legem in parricidam olim non tulit) sed quærat aurum, inquit, quod est principium aurificationis. & sic suo modo de argento est dicendum. Non est ergo considerandum fili, quòd tinctura lapidis philosophorum componatur,

ponatur, præterquam ex auro & argento: & qui aliter considerat, non habebit optatum, inquit. Age nunc quæso, Braceſche, & his te explica Lulli compedibus aureis, ſi pòtes, quibus adeò artè vinctus teneris, vt quamuis te millies in Protheum vertas, nunquam tamen elabi poſſis, quin metaphoricâ interpretationem tuam à veritate alienam eſſe, vel nolens fatearis.

Eant nunc, & Braceſcho, ſi poſſunt, opem ferant, qui volunt aurum & argentum philoſophis metaphorica eſſe, & negant tincturâ lapidis aurifici ex auro minerali, argentifici ex argento effodiendam, & promèdam eſſe. Quæ pernicioſa opinio, ſcilicet omnia hac in arte per mtaphoram ſcripta eſſe, eſt illa Charibdis Braceſche, quæ non te ſolùm, ſed innumeros alios hoc mare chymiſticû tranſites olim peſſundedit, & quotidie naufragio perdit. Hæc eſt illa venefica Circe, quæ non ſolùm rudes & imperitos, ſed multos etiam Apuleios quotidie in aſinos mutat. Hæc eſt illa Saga Theſſalica: hæc illa eſt Medea, quæ meo tempore permultos non mediocriſ doctri-næ viros adeò excæcavit, & dementa-uit, vt eorum alij ſibi perſuaſerint formam auri & argenti effectricem à plantis mutuandam, alij ex ignobilibus animalium excrementis, veluti ex ſanguine menſtruo, ſpermate virili, imò & ex ipſo ſtercore huma-

no eruendam esse. Vnde versus ille:
*Qui querit in merdis secreta Philosophorum,
 Expensas perdit, &c.*

A qua pestilenti opinione, vt omnes sibi in posterum caueant, tanquam ab inclementissima voragine, ego eam mihi indicandam esse duxi.

C A P V T V.

AT dicet quispiam fautor huius opinionis, Cornelius Agrippa testatur capite 14. primi sui libri de Occulta philosophia, se forma auri vsum, nec tamen plus auri eam sibi in projectione reddidisse, quam erat primum illud auri pondus, ex quo formam illam deprompserat. Fateor Agrippam id scripsisse, & do etiam expertum esse, sed id tibi respondeo, quod Geber supponentibus artem in spiritibus respondebat, scilicet Agrippam non ea omnia tunc sciuisse, quæ circa hoc negocium erant scienda. Ideoque licet id non potuerit assequi Agrippa, non tamen hîc consequitur, rem ita non habere, quod etiâ docet Agrippa, his verbis. Quod tamen alio fieri posse artificio non inficior, inquit. Vnde perspicuum est, hanc obiectio- nem nullius esse ponderis aut momenti. Sed insurget alius quispiam, & dicet: Elixir philosophicum promittit se posse omnia ignobilia metalla in aurum & argêtum vertere. At- qui,

qui, teste Arnol'do capite 8. sui Rosarij minoris, aurum & argentum vulgaria id minimè possunt præstare: quia si perfectionem suam reliquis communicarent, ipsa imperfecta remanerent, eo quòd non possunt tingere, nisi in quantum se extendunt: quoniam eorum perfectio simplex est. Igitur aurum & argentum vulgaria non sunt illa, ex quibus deprecanda est tinctura Elixiris. Hanc difficultatem facile, & sine villo negotio soluemus, si expendamus, quid sibi eo loco velit Arnol'dus. Si quis, ait Arnol'd. Elixiris confectioe ordiretur in prima metallorum materia, veluti in argento viuo, aut in arsenico, immensus labor esset subeundus, & innumeri sumptus faciendi, antequam prima illa materia ad formam metallicam, vtpote auream vel argenteam peruenisset. Et quum tandem eò venisset, primum tamen opus philosophicū (quod est duorum luminarium solutio in Mercurium, vt testatur capite 9.) nondum esset initiatum. Necessarium enim est, inquit, ipsa duo perfecta corpora existere, antequam cōfici, imò vel initiari possit Elixir: quoniam nihil potest confici citra materiã. materia autem lapidis ex his duobus perfectis metallis extrahitur. Igitur prius oportet esse ipsa metalla perfecta, quàm possit fieri Elixir: quia prius oportet esse materiã, quàm ipsum compositum. Sed quorsum opus est,

vt materia lapidis ex his duob. perfectis metallis extrahatur, antequam fiat Elixir completum? Quia, inquit, oportet Elixir magis digestum esse, quam sit aurum vel argentum. Nam Elixiris partes sunt, virtute sua digestiua metalla, quæ ob penuriam perfectæ digestionis imperfecta remanserunt ad naturam auream reducere. Atqui aurum & argentum id præstare non possunt: quoniã eorû digestio simplex est, proinde antequã id possint præstare, necesse est, vt arte naturæ ministratæ, eorû simplex digestio intédatur, accrescat, & multiplicetur. Ideoq; (ait postea Arnoldus) fiût operationes in lapide nostro, vt melioretur eius tinctura, plus quàm erat in natura sua. Vnde Arnold. in maiori Rosario: Quantûuis aurû, & argentum in se tincturâ naturaliter cõtineant, nõ tamen habêt motû, vt fiant Elixir cõpletû, nisi moueãtur arte & operatione. Ideoq; inq; artes variæ à philosophis inuentæ fuêre, vt cõpleatur per artificiû, qd natura reliquit incõpletum. Vnde etiã Auicenna sic ait: Si simplex nobiliû metallorû perfectio cõmiscibilis, & cõmunicabilis esset imperfectis, imperfectû cum perfectis eo modo non perficeretur, sed potius illorû perfectio cû imperfectis diminueretur: sed si essent, inquit, plus perfecta quàm sint à natura, vel in duplo, vel in quadruplo, vel in decuplo, vel in cõtuplo, vel vltra, tûc certè per-

perficere ea, quæ sunt imperfecta. Vide, quæso, lector, quamfacile hanc obiectionem diluat Auicenna. Nam perfecta, quamdiu hanc solam perfectionem nativam obtinuerint, non poterunt mutare imperfecta, sed si ad altiorem perfectionis & digestionis gradum arte naturæ famulante promoveantur, tunc certè id poterunt præstare. Quocirca Lullus in primo suo Testamento, sic ait: Vbi natura desinit, ibi ars incipit: desinit autem in perfectis metallis, & potissimum in auro, quod non amplius transmutat. igitur ars à Sole & Luna, per viam corruptionis exordietur. Natura, inquit, nõ potuit hunc lapidem per se componere, sed miserta est arti, cū hæc duo perfecta metalla & munda ei reliquerit, vt ars subtiliet, & adaptet ea, pro forma imperfectorum metallorum transmutandorū, & etiam ipsius Mercurij vulgi. Respõdemus igitur cum Auicenna, aurum & argentum, quamdiu in hoc simplici digestionis gradu steterint, non posse reliqua nobilitare metalla: at vbi artis ministerio eorum simplex digestio intensior euaserit, tunc reuera id posse. Cuius rei testis est Rasis, vbi ait: Aurum non tingit, nisi seipsum, donec factum sit spirituale: cum autem factum est spirituale, inquit, tunc habet tincturam sine numero. Sed instabit quispiam & dicet, aurum ad sublimiorem perfectionis gradum scandere nõ

posse: cui ego sic responsum velim: Si perfectionem metallicam intelligit, fateor aurum ad supremum perfectionis metallicæ gradum peruenisse, ideoque in nobilius metallum mutari non posse. At si auri perfectio & digestio cum Elixiris perfectione & digestionem conferatur, exigua profectò censebitur: oportet enim, vt ait Arnoldus, Elixir multò magis digestum esse, quàm sit aurum: proinde cum aurum habita Elixiris ratione sit simpliciter digestum, & omnis simplex digestio possit intendi, cum sit è numero earum qualitatum, quæ intensiorem suscipiūt, hinc vel maximè constat, aurum ad eminentiorem digestionis & perfectionis gradum promoueri posse. Imò, inquit Arnoldus, in eum finem fit operatio in lapide nostro, vt melioretur eius tinctura, plus quàm sit, in naturæ suæ. Atqui prius dixerat idem Arnoldus lapidem ex auro & argento eliciendum esse: perspicuum igitur est, aurum meliorari posse. Quòd si aurum meliorari non posset, profectò ars chymica fabulosa habèda esset. Ea enim ars fabulosa habenda est, quæ finem sibi proponit, quem attingere & assequi nullo modo potest. Atqui si verum est aurum meliorari non posse, chymistica finem sibi proponit impossibilem, scilicet Elixiris confectiōnē: meritò igitur fabulosa & ridicula habèda esset alchymia, si aurum meliorari nō posset.

Quod

ANIMADVERSI O. 311

Quòd autem finis alchymix, id est, elixiris
 confectio sit impossibilis, si aurum meliorari
 non posset, hinc constat. Omnes Philoso-
 phi testantur, elixir ex metallis conficiendū
 esse. Atqui præter plumbum, stannum, æs,
 ferrum, argentum & aurum, nullum est me-
 tallum: igitur oportebit elixir confici aut ex
 plumbo, aut stanno, aut ære, aut ferro, aut ar-
 gento, aut auro. Atqui (vt isti volunt) elixir
 ex auro fieri non potest, quia aurum melio-
 rari & vltcrius digeri non potest: igitur ne-
 cesse est, vt ex aliquo reliquorum quinque
 metallorum cōficiatur. Sed posito quòd au-
 rum meliorari non possit, elixir neque ex
 plumbo, neque ex stanno, neque ex ære, ne-
 que ex ferro, neque ex argento confici po-
 test: igitur finis alchymix, qui est elixiris con-
 fectio, impossibilis habēdus esset. Quòd au-
 tem (posito quòd aurum vltcrius digeri &
 meliorari non possit) elixir ex reliquis me-
 tallis confici nullo modo queat, hinc cōstat.
 Necessè est elixir multò magis digestum es-
 se, quàm sit aurum. Atqui aurum inter metal-
 la solum est plenè digestum, quia ipsum so-
 lum optesim passum est ex completa actio-
 ne caloris: reliqua autem metalla scatesim
 passa sunt ex indigentia caloris nō digeren-
 tis, & non depurantis completè. Igitur cū
 solum aurum sit digestum, & elixir digestio-
 ne superet aurum, necessè est vt multò ma-

gis superet plumbum, stannum, æs, ferrum & argentum. Atqui non patet accessus ab extremo ad extremum, nisi per medium, & nihil potest fieri maturissimum, quin prius sit maturius: nec maturius, nisi primò sit maturum: quia cuicumque comparatius gradus non competit, neque superlatius conuenire potest: & nihil potest sibi comparatiuum vendicare, nisi prius conueniat ei positius. Igitur cum elixir sit longè nobilius, perfectius, & magis digestum quàm aurum, & reliqua metalla ad aurum comparata sint ignobilia, imperfecta & indigesta, necesse est vt hæc metalla ignobilia perueniant ad eam nobilitatem, perfectionem & digestionem, ad quam peruenit aurum, antequàm peruenire queant ad extremum illud perfectissimum, quod est elixir: &, velint nolint, id mihi fateri coguntur. Atqui nullum ignobile metallum potest peruenire ad eam perfectionem & digestionem, ad quam peruenit aurum, quin transeat reuera in aurum: igitur si aurum meliorari non potest, si (inquam) ex auro elixir confici nõ potest, profectò neque ex aliquo ignobili metallo ad perfectionem auri promotò fieri poterit. Proinde necesse est, aut ex duobus alterum mihi cedant, aut aurum meliorari, & in elixir transire posse, aut elixir ex nullo metallo confici posse, ideoq; impossibile esse alchymia

miæ finem. Obiicient mihi forsitan auctoritatem Rogerij Bachonis, cap. 3. sui Speculi, sic loquentis: Aurum est corpus perfectum & masculinum, sine superfluitate aliqua, aut diminutione. & si imperfecta, sola liquefactione sibi commista perficeret, esset elixir ad rubeum. Argentum est etiam corpus ferè perfectum & foemineum: quòd si imperfecta sola fusione vulgari perficeret, esset elixir ad album, quod non est, nec esse potest: quia solummodo perfecta sunt. Quòd si illa perfectio esset commiscibilis imperfectis, non perficeretur imperfectum cum perfectis, sed potius eorum perfectio cum imperfectis diminueretur, & imperfecta fieret. Sed si essent plusquam perfecta, vel in duplo, vel in quadruplo, centuplo, vel ultra, tunc perficerent imperfecta. Et quia natura semper operatur simpliciter, perfectio in eis simplex est, & inseparabilis, & incommiscibilis. Nec arte ad opus abbreviandum ponerentur in lapide pro fermento, & reducerentur tunc in pristinum, cum summa volatilis superat summam fixi. & quia aurum est corpus perfectum ex argento viuo rubeo, claroque, & ex tali sulphure: ideo non eligimus ipsum pro materia lapidis ad elixir rubeum, eo quòd ita simpliciter est perfectum sine mundificatione ingeniosa, & tam fortiter digestum & coctum naturali ca-

lilitate, quòd cum igne nostro artificiali vix in aurum & argentum operari valemus. Et quamvis natura aliquid perficiat, tamen intimè mundificare, seu perficere ac purificare ignorat: quia simpliciter operatur super illud quod habet. Quare si eligeremus aurum vel argentum pro materia lapidis, vix, aut difficulter inueniremus ignem in eis agentem. Et licet non ignoremus ignem, tamen ad intimam sui mundificationem & perfectionem peruenire non possemus, propter sui fortissimam compactiorem & compositionem naturalem. Quare excusamur à receptione primi ad rubeum, & secundi ad album, cum inueniamus rem, vel corpus aliquod ex tam mundo, vel mundiore sulphure & argento viuo, super quod natura parùm, vel minimum est operata: quod cum igne nostro artificiali, & experientia artis nostræ ad congruam sui mundificationem, colorationem & fixationem, cum ingenioso nostro opere super hoc continuato valemus peruenire. Eligenda est ergo materia, in qua est argentum viuum, mundum, purum, clarum, album & rubeum, nõ ad complementum perductum, sed commistum æqualiter, & proportionaliter per modum debitum cum sulphure tali, & in massam solidam congelata, vt cum ingenio & prudentia nostra, igneque nostro artificiali ad munditiem sui intimam,

& ad ipsorum puritatem peruenire possimus, & talem efficere, quòd ipsa post operis complementum sit millies millesies fortior & perfectior quàm ipsa corpora simplicia, caliditate naturali decocta. Hactenus Baltho. Hæc verba ex tractatu quodam Auicennæ deprompta fuere, sed ab eo qui depromptit, germanus Auicennæ sensus omnino inuersus & deprauatus fuit. Ait enim Auicenna: Aurum & argentum metalla esse perfecta, quæ si sola liquationis commistione perficerent imperfecta metalla, aurum esset reuera & actu elixir ad rubeum, & argentum ad album, quod non sunt, inquit, cum ignobilia sibi per liquationem commista non nobilitent, nec esse possunt, nisi artis beneficio de potentia in actum reuocentur. Nam si ignobilia metalla per liquationem cum auro & argento misceantur, non idcirco euadunt perfecta: quia horum duorum nobilium metallorum perfectio simplex est. At si eorum perfectio simplex intenderetur, tunc certè nobilitarent ignobilia. Proinde cum eis solis, inquit, natura perfectionem auspicata sit, & nos methodum nouerimus, qua ad sublimiorem perfectionis gradum possint promoueri: idcirco hæc duo eligimus, tanquam elixir conficiendo propinquiora. Nihil enim est in tota mineralium natura, in quo adeò munda sit sulphuris & mercurij sub-

stantia, ac in Sole & Luna. Itaque nulla res est, inquit, cuius beneficio subleuemur ab usu & receptione auri ad elixir rubeum conficiendum, & argēti ad album. Hæc est summa verborum Auicennę. Hic autem Bacho, aut alius quispiam sub nomine Bachonis, vel inscitia ductus, vel inuido aliquo spiritu exagitatus, sententiam Auicennę deprauauit, & penitus subuertit. & ita deprauauit, vt qui verba Auicennę cum verbis istius contulerit, facilè intelligat, hunc de industria id egisse. Nam vbi Auicenna sic ait: Et quia aurum est corpus perfectum ex argento viuo rubeo claroq; & ex tali sulphure: ideo nos eligimus ipsum pro materia lapidis ad rubeum. Hic sic inuertit: Ideo non eligimus ipsum pro materia lapidis rubei. Ex quo vni co loco quilibet sanę mentis facilè colligere potest, q̄ fuerit sepeliendę veritatis studiosus. Qui, vt prauę suę opinioni fidem conciliaret, ait, aurum & argentum ita esse à natura decocta, vt nos ignē non habeamus, quo in ea agere possimus propter nimiam sui compactionem. Quod q̄ mendosum sit, ipsa docet experientia. Philosophi enim nullam aliam actionem auro vel argento inferre moliuntur, nisi vt ea per solutionem attenuēt, & ex corporea illa natura in conditionem vertant spiritualement. Quod fieri posse nō solūm veteres Philosophi testantur, sed etiam

ANIMADVERSI O. 317

etiã quotidiana fidẽ facit experientia. Nam pleriq; huius artis scrutatores, singulis diebus experiuntur, aurum & argentũ in Mercurium reuocari, nec solũ in Mercurium, sed etiam in liquorem tenuissimũ, & merẽ spiritualem, qui liquor in igne temperato retentus Chamæleontem agit, innumeros induendo & exuendo colores. Quod cũ ita sit, mendosẽ hic scripsit, nos ignem non habere quo aurum & argentum exerceamus. Proinde cũ se hac in parte apertẽ mentiri sentiret, vt mendacium suum tegeret, adiecit: Et licet ignẽ nõ ignoremus, tamẽ ad intimam sui mundificationem peruenire nunq̃ possemus. Vide quãso, Lector, quomodo recidat in Scyllã, cupiẽs vitare Charybdim. Vide, inquã, quomodo in grauiorẽ errorem delabatur. Demiror certẽ quid somniaret iste, cũ nos ad intimã auri & argenti mundificationem peruenire nõ posse scriberet: præsertim cũ ab omnibus probatis huius artis autoribus audierit, hæc duo metalla (& maxime aurum) in intimis suis visceribus munda esse. Quod si ita est, quid quãso egent mundatione? sola enim sordida, polluta & coinquinata egent mundatione. Quod si hæc impolluta sunt, tam in occulto quã in profundo (alioqui enim non essent reuera perfecta, sed tantũmodo fucata) quid quãso tibi voluisti, Bacho, cũ scriberes nos

ad intimam horum duorum nobilium metallorum mundificationem peruenire non posse? Video quid te deceperit. Legebas apud Philosophos, nos solo igne ad intimam metallorū mundificationem peruenire non posse. At cū Philosophi hoc scribunt, non agunt de auro vel argento, quæ iam munda sunt, sed agunt de Saturno, Ioue, Venere & Marte, quæ non solum externa, sed etiam interna & inossata laborant immundicie, quæ immundicies, cū sit eis ingenita, adeo intimis eorū insidet medullis, vt radicitus extirpari non possit, nisi aduentu medicinæ tertij ordinis, vt ait Geber cap. 80. Proinde abuteris hac autoritate, dum eam in aurum & argentum retorques, quæ si interna (vt tu vis) immundicie laborarent, falso à Philosophis dicerentur munda, nobilia & perfecta. Sed longè grauius, & à veritate multò magis alienum est, quod postea subiungis: sic enim scribis: Quare cū inueniamus aliquod corpus compositum ex tam mundo, vel etiam mundiore sulphure & Mercurio, quàm sit aurum & argentum, super quod natura parum, vel minimum est operata: ideo excusamur à receptione auri ad rubeum, & argenti ad album. Age quæso, Bacho, quòdnam erit illud corpus metallicum à natura parum elaboratum, quòd æquè mundo, aut mundiore (vt tu nugaris) præditū sit argen-

gento viuo & sulphure, quæ aurum aut argentum? Eritne Mars? minimè certè, vt ex tuo constat testimonio: sic enim cap. 2. de Marte scribis: Ferrum est corpus immundum, & imperfectum, ex argento viuo impuro, nimis fixo, terrestri, adurente, albo & rubeo, nõ claro, & ex simili sulphure generatum, & deficit ei fusio, puritas & pondus, & nimis habet de sulphure fixo immundo. Cùm igitur nõ sit Mars, eritne Venus? minimè: sic enim de Venere scribis: Cuprum est corpus immundum & imperfectum, ex argento viuo impuro, non fixo, terrestri, adurente, rubeo, non claro, & ex simili sulphure generatum, & deficit ei puritas & fixatio cum pondere, habetq; nimis de colore impuro & terreitate nõ adurète. Cũ igitur (vt tu ipse testaris) nec sit Mars, nec Venus, necesse est vt sit Iupiter aut Saturnus. At nõ est Saturnus, quæ tu ipse testaris esse corpus immundum, ex argento viuo immundo, & simili sulphure genitum. Superest igitur vt sit Iupiter, quæ tu ipse testaris esse corpus mundum, ex argento viuo mundo, & simili sulphure procreatum, & solam ei deesse decoctionè. Sed falleris vir bone, & toto cœlo aberras, si Iouis substantiam substantia auri & argenti puriorem & magis mundam esse persuasum habes. Nam cum tuo ipsius testimonio aurum & argentum sint corpora munda, oportet lo-

uem mundum esse, priusquam his duobus mundior dici possit. Cuicumque enim positivus gradus accommodari non potest, minus ei quadrabit comparativus. At quod lupiter mundus non sit, testis est Geber: cuius auctoritati Philosophi tantum detulerunt, ut ipsum Magistrorum Magistrum nuncuparint: cuius hæc sunt verba cap. 35. suæ Summæ. Iouis ergo traditione non ommissa significamus filii doctrinæ, quod est corpus metallicum, album, non purum, liquidum, &c. Et eodem capite sic ait: Induratur verò & mundatur facilius, quàm Saturnus. quod si facilius mundatur, ergo immundus necessario habendus: sola enim immunda mundantur. Audiisti Iouem immundum seu impurum esse: audi iterum Gebrum cap. 65. testatorem, Iouem ex argenteo viuo impuro esse procreatum: cuius hæc sunt verba: Hac igitur investigatione proposita, nostrum propositum sequentes, inuimus, quod si sulphur fuerit in radice commissionis, pauca fixatione participans, album albedine non pura, non superans, sed superatum, cum argento viuo secundum partem fixo, partim verò non fixo, albo, non puro commistum, sequetur ex eo stannum. Quod si his duobus locis non es contentus, consule adhuc Gebrum cap. 2. lib. de Inuestig. id apertius testantem, ubi ait: Causam corruptionis metallorum effectricem, esse substantiam impu-

ANIMADVERSI O. 321

Impuram argenti viui & sulphuris, sine proportionē debita commistam, vel minus decoctam in visceribus terræ immundæ, nec rectè inspissatam, nec fixam, humiditatē habentem combustibilem, & corruptentem, & raræ substantiæ, & porosæ: vel habentem fusionem sine ignitione debita, vel nullam, nec patientem malleum sufficienter. Quam substantiâ argenti viui & sulphuris immundam, & ita corruptâ, affirmat inesse his quatuor metallis, videlicet, stanno, plumbo, cupro & ferro. Quæ Gebri testimonia cū sint vera, mendosam esse oportet Bachonis opinionem. Sed insurget forsan aliquis fautor Bachonis, & dicet: Ioui, licet externa sordidici laboranti, hanc tamē intimam non esse, ideoq; eam præparatione aboleri, & tandem mundissimum & defæcatissimum euadere posse. Ego verò contendam, & Iouem, & Venerem, & Saturnum, & Martem non solùm externa & aduentitia, sed etiam intima, intercute, & penitus inossata lepra laborare, quæ omnino deleri non possit, citra beneficium medicinæ tertij ordinis. Obiiciet mihi auctoritatem Gebri cap. vlt. lib. de Inuestig. scriptam: cuius hæc sunt verba:

G E B E R.

Considerauimus inuestigatione nostra perfectorum materiã cum formã à radice usq; ad complementũ, pu

ram esse, sine corruptione aliqua superuenienti, considerauimus etiã à contrario sensu imperfectorum & perfectorum substantiam vnã ubiq; esse, scilicet argentũ viuũ & sulphur, quæ ante committionẽ suam pura sunt & munda. Et per hanc considerationem per nostrũ exercitium inuenimus corruptionem imperfectorum accidentaliter superuenisse, quæ materiæ nouam & corruptam dedit formam. Nam cùm corpora imperfecta per nostrã experientiam & per ingenium nostrum vidimus præparata & munda ab omni superflua corruptione, & immundicia fugitiua, seu terrestri liberata, inuenimus ipsa maioris claritatis & fulgoris, seu puritatis, quàm ipsa corpora naturaliter perfecta. Proinde, dicit aliquis, si hæc corruptio præparatione deleri potest: si, inquam, per præparationem mundiora & splendidiora efficiuntur, quàm sint corpora naturaliter perfecta, hinc vel maximè constat, hanc metallorum ignobilium immundiciem aduentitiam esse, & deleri sola præparatione posse. Hic certè ardua & difficilis insurgit quæstio: dabit tamen Deus optimus maximus, vt inde pedem incolumes referamus. Proinde vt hãc difficultatem soluamus, hoc dilemmate vtemur, aut à Gebro hoc nunquam scriptum, sed ab aliquo alio sub nomine Gebri, aut à Gebro veritatis inuestigatore

re & nondum experto, aut per præparationem (qua asserit imperfecta euadere ipsis perfectis splendidiora) intelligendam & interpretandam esse medicinam ignobilia nobilitantem: id est, medicinam tertij ordinis, non autem præparationem aliquam vulgarem. Quam vltimam dilemmatis partem, si quis probat (probabit autem quilibet sanæ mentis) ego certè libenter assentior: didici enim ex Arnol'do, Raymundo, & reliquis huius artis doctoribus peritis, aurum seu argentum beneficio elixiris ex metallis ignobilibus generatum, & viribus & splendore nobilium & generosius esse auro minerali. Quòd si quis hanc præparationis interpretationem non probat, ex duobus alterum mihi cedit, aut Gebro hæc verba scripsisse, aut non. Si vult à Gebro id scriptum, & non concedat præparationem modò supradictò interpretandam, cogetur denuò ex duobus alterum mihi cõcedere, scilicet aut à Gebro experto, aut à Gebro nondum experto id scriptum fuisse. Si vult à Gebro experto id dictum, profectò faciam tandè vt sentiat præparationem (vt supra docui) exponendam esse, aut conuincã à Gebro nondum experto fuisse scriptum. Quòd autem à Gebro nondum experto, id dictum fuerit, si per præparationem non intelligas medicinam tertij ordinis, sic docebo. Scripsit Geber cap. 1.

suæ Summæ, Omnium librorum suorum summam ibi coaceruatam & accumulata[m] esse. Vnde & Summæ nomen ei libro imposuit. Ait etiam in vltimo capite libri de Inuestigatione, se scripsisse in Summa, ea quæ digitis extraxerat, & oculis viderat, & manibus tetigerat. Scribit etiam cap. 15. Summæ, hanc artem veram esse, quam se vidisse, & veritatem assequutum esse scribit: vnde satis constat, Summam à Gebro experto fuisse scriptam. Itaque si liber Inuestigationis ab eodem experto scriptus esset, oporteret Gebrum in ambobus idem sentire, & sibi similem esse. At nisi per præparationem in vltimo capite libri de Inuestigatione, interpretis medicinam tertij ordinis, facilè apprehendes Gebrum aliter sentire in Summa, quàm in lib. Inuestigationis: cuius hæc sunt verba cap. 69. suæ Summæ.

G E B E R.

Saturni verò & similiter Iouis essentiæ multiplex adhibetur præparatio, secundum multiplicem ipsorum ad perfectionem approximationis, aut elongationis ab ea gradum. Cùm sit igitur aliud ex corruptentibus, illorū profundo adueniens, & ipsorum naturę radicitus innatum, sulphureitatis scilicet terreitas atq; impuritas terræ argenti viui, illorum essentiæ, in principiis creationis commista: aliud verò superueniens post primam

primam eorum mistionem & corruptionem adducens: & huius generis sunt sulphureitas comburens, & illius impuritas, & argenti viui foeda substantia, quæ omnia sunt Saturni & Iouis substantiam corrumpentia. Sed horum quidem alterum (scilicet primum) impossibile est remoueri per alicuius medicinæ primi ordinis industriam. Alterum verò paruo adminiculo remoueri contingit. Illud quidem remoueri impossibile est, propterea quòd prima illa corruptione in principiis naturæ propriæ horum corporum in verâ essentiam commista fuerunt, & vera essentia facta sunt: ideoq; cum non sit possibile, veram rei cuiusque in natura remouere essentiam, re ipsa permanente, non fuit possibile ab eis hæc corruptione delere. Quamobrem quidam Philosophi putauerunt, hanc ob causam ad finem artis optatum perueniri non posse. Et nos quidem nostro tempore hanc inquirentes scientiam, peruenimus ad hoc idem, quod similiter nullo, quantumuis ingenioso præparationis modo potuimus, corpora (subaudi ignobilia) illustrare cum complemento sui fulgoris lucidi, quin contingeret illa ex toto infici, & penitus denigrari.

TAVLADANVS.

Quæ verba quantum aduersentur vltimo cap. libri Inuestig. nemo est qui non videat.

Proinde cùm Geber non nisi expertus Summam scripserit, colligendum est, librum Inuestigationis ex officina Gebri nõ prodiisse, aut à Gebro inexperto editũ, aut saltem præparationem in libro Inuestigationis, modo supradicto esse interpretandam, cùm hi duo loci alioqui ex diametro pugnent, & nulla alia ratione conciliari possint. Atqui Geber cap. 70. suæ Summæ, suum agnoscit librum Inuestigationis, & cap. I. libri Inuestigationis, testatur Summam prius à se fuisse scriptam. Proinde cùm vterq; à Gebro experto scriptus fuerit, cogimur necessariò admittere præparationem in ultimo cap. libri Inuestigationis pro medicina tertii ordinis interpretandam esse. Cùm enim omnis præparatio ignobilium metallorum, aut fiat per adhibitam medicinam, aut sine medicina, oportet eam præparationem, qua imperfecta corpora perfectis euadere splendidiora, in lib. Inuestigationis scribit, harũ duarum alteram esse: sed non est ea, quæ fit citra medicinã: igitur erit illa, quæ fit beneficio medicinæ adhibitæ. Quòd non sit ea, quæ fit citra medicinam, hinc patet: Omnis præparatio imperfectorũ, quæ fit citra medicinã, teste Gebro, aut est eorũ in calcẽ reductio, & calcis ablutio & descensio, aut est calcis in aquã resolutio, & calcis solutę cõgelatio, & in massam solidã reductio, aut calcis cũ spiritu aliquo

aliquo eleuatio, aut eorum cum argento viuo mistorum ablutio, & abstersio, aut limatura eorum cum sale, vel alumine, vel vitro mista descensio. Atqui nulla harum præparatio num per se, nec omnes in vnum cumulū redactæ æquare possunt ignobilia metalla auro & argento in claritate, splendore, seu puritate: quia Geber peractis his omnibus præparationibus, componit eis medicinas: quarum beneficio ad splendore & puritatem auri vel argenti promoueantur. Quod agendū non esset, si antedictis præparationib. id obtinuissent. Bene enim valentibus, non opus est medico, nec etiam medicina. Quocirca cum per præparationes, quæ sunt citra medicinam id obtineri non possit, superest vt fiat per præparationem, quæ fit per medicinam adhibitam. Atqui omnis præparatio, quæ fit per medicinam, teste Gebro cap. 76. suæ Summæ, aut est præparatio medicinæ primi, aut secundi, aut tertij ordinis. Itaque oportet præparationem illam, de qua Geber agit in vltimo capite libri Inuestigationis, harum trium aliquam esse. Atqui non est præparatio medicinæ primi ordinis, vt Geber testatur, capite 69. his verbis: Sed horum (corruptentium subaudi) alterum impossibile est remoueri per alicuius medicinæ primi ordinis industriam, quod etiam patet ex diffinitione medicinæ primi ordinis, quam Ge-

ber capite 76. sic describit. Dico autem primi ordinis medicinam, omnem præparationem mineralium, quæ super diminuta à perfectione corpora proiecta, alterationem quidem imprimit, non tamen adducit complementum sufficiens, quin contingat alterarum corrumpi & mutari, cum euaporatione impressionis medicinæ illius totali. Proinde cum non sit medicina primi ordinis, oportet ut sit medicina tertij, aut secundi. Atqui medicina secundi ordinis, id præstare non potest, ut testatur eius definitio, quam Geber attulit capite 76. his verbis: Secundi verò ordinis medicinam, dicimus omnem præparationem, quæ quando super diminuta à perfectione corpora proiecta est, alterat in differentiam aliquam complementi, relictis differentijs aliquibus corruptionis omnino. Igitur erit medicina tertij ordinis præparatio illa, qua Geber in lib. Inuestigationis, ait metalla ignobilia maioris effici claritatis, fulgoris, & puritatis, quàm sint metalla à natura nobilitata. quod Geber testatur capite 80. his verbis: Quia igitur corporum, (ignobilium subaudi) est aliquid impermutabile, quod in corporum radice innatum est, quod per medicinam secundi ordinis tolli non potest, ideo omnis illa medicina, quæ illud de commisto tollit, non secundi, sed tertij & maioris ordinis appellatur medicina. quod etiam

tiam constat ex eius diffinitione capite septuagesimo sexto, scripta his verbis. Medicina tertij ordinis est illa præparatio, quæ quædo corporibus aduenit, omnem corruptionem cum projectione sua tollit, & cum omni complemento perficit. Et ea est, vt ait capite 67. qua durum mollescit, & molle induratur corpus, & fugitiuum figitur, & fœdum illustratur splendore inenarrabili, & eo, qui supra naturam existit. Audis saltem hîc Gebrium apertè docentem metalla ignobilia, beneficio summæ illius medicinæ, euadere splendidiora metallis à natura splendore dotatis, nullamque esse præparationem aut medicinam, quæ id præstare possit, excepta medicina maioris, & tertij ordinis, quæ est Elixir. Itaque duxi te tandem, licet inuitum & nolentè, quò te primò ducere pposueram. Hoc enim dilemmate initio vsus sum, aut locum illum, quem tu mihi obiecisti à Gebro nondum experto fuisse scriptum, aut si id non est, per præparationem interpretandam ibi esse summam illam philosophorum medicinam, ignobilia metalla nobilitantem. Ex his igitur satis constat, Iouem, Saturnum, Venerè & Martem, non solum in cute seu in cortice, sed in intimis suis medullis polluta, & conquinata esse, & eorū contagionè adeò inoffensâ esse, vt nulla præparatione, quâcumvis ingeniosa, aboleri possit, nisi eis adhibeatur,

maioris & tertij ordinis medicina, id est Elixir. Quòd si nullo alio quàm Elixiris beneficio lepra & contagione sua liberari possunt, & Elixir omnium philosophorum testimonio, non nisi ex re mundissima cõfici possit, necesse est, vt mundissima euadât, priusquàm ex eis confici possit Elixir. Atqui mundissima effici non possunt, citra beneficium summæ medicinæ philosophorum: igitur antequam ex eis confici queat Elixir, oportet illis adhiberi summam illam medicinam. Sed simul atque illis adhibetur summa illa medicina, illicò transeunt in aurum vel argêtum, vt omnes testantur Alchemiæ authores. Igitur ex metallis imperfectis non potest fieri Elixir, nisi prius in aurum & argentum transmutentur. Quod si ita est, igitur ex auro & argento Elixir cõfici necesse est. Quibus aptissimè quadrat authoritas Platonis, sic dicentis: Corporibus imperfectis licet interdum vti possis, eis tamen ad Elixir non indiges, cum non possis habere ex ipsis illud quod est maioris temperantiæ & minoris fæcis: quòd si eis vti volueris, oportet primò, vt cõuertas ea in similitudinem duorum corporum perfectorum, quod nūquam fiet, donec Sol & Luna in vno corpore iuncta projiciantur desuper ipsa. Valeat igitur & Bachonis & Bracefchi, & reliquorum omnium error, qui Elixir non ex auro & argento, sed ex Ioue,

Marte,

Marte, aut quapiam alia re conficiendum esse opinantur. Sed obstrepet mihi iterum quispiam, & dicent: Philosophi vbique docent aurum & argentum suum, non esse aurum & argentum vulgi. Ideoque contendet, ex auro & argento, quibus vulgò vtimur, Elixir conficiendum non esse. Turbaret me profectò, præ cæteris omnibus hæc iniectio, nisi Arnoldus Villanouanus capite 38. sui Rosarrij minoris, eam apertè enodasset: cuius hæc sunt verba: Projice ergo vnum pondus de ipsa medicina super mille partes Mercurij, vel Lunæ, & fiet Sol melior, quàm Sol de minera productus: quia aurum & argentum Elixiris, excedunt aurum & argentum vulgi, in omnibus suis proprietatibus. Vnde dicunt Philosophi, quod aurum & argentum eorum, non sunt aurum & argentum vulgi: quoniam additur eis additio magna in tinctura, & perseuerantia in igne, & in proprietatibus operationum, & multarum vtilitatũ ad omnem vilitatem expellendam. Ex his Arnoldi verbis facillimè intelligis, quid sibi velint Philosophi, cum aurum & argentum suum alia esse dicunt, quàm sint aurum & argentum vulgi. Quæ interpretatio cum non sit mea, sed Arnoldi, viri hac in arte celeberrimi & fide digni, neminem adeò temerariũ fore existimo, qui eam ausit respuere. Nihilominus tamen, vt morosis omnino satisfiat,

nos eam obiectionem alio modo diluimus. Dicimus igitur, vbi aurum & argentum, artis beneficio in spirituales & actiuam naturam redierunt, id est, postquam de potentia ad actum iter fecerunt, tunc philosophica dici, & longè alia esse à vulgaribus. Nam vulgaria, quamdiu in naturali suo statu permanent, mortua sunt, id est actionis expertia: quoniam reliqua metalla nobilitare non possunt. At si arte naturæ ministra in actiuam conditionem promoueantur, ita vt eorum potentia sopita excitetur, & in actum prodeat, tunc reliqua omnia mutabunt metalla: & tunc cum libera agendi & mutandi facultate polleant, & potiantur, profectò longè alia sunt, quàm sint illa vulgaria. Vnde non immeritò, tunc dicitur aurum vel argentum Philosophorum, hoc est à Philosophis elaboratum, & ad sublimiorem conditionem euectum, non esse aurum vel argentum vulgi. Quàm interpretationem, ne quis contemnat, sciat eam non esse à me confictam, sed esse Aros Philosophi, cuius hæc sunt verba in libro suo ad regem Nephes: Et est sciendum, inquit, quod in nostro lapide sunt Sol & Luna, in virtute & potentia, atque etiam in natura: quia si hæc in dicto lapide non essent, non fieret inde Sol, neque Luna. Et tamen ipse Sol in lapide existens non est, sicut Sol communis, nec Luna eodem modo

ANIMADVERSI^O. 333

do, sicut Luna communis: quia Sol & Luna existentes in dicta confectione, sunt meliores & subtiliores facti, quàm sint manentes in ipsa natura vulgari, cuius hæc est ratio: quia manentes in ipsa natura vulgari, sunt penitus mortui, & nullam exercere possunt actionem: at vbi transferunt in Elixir, tunc potentissimè agunt in reliqua metalla. Hinc itaque familiarissimè intelligi potest, quid sibi velint Philosophi, cum dicunt, aurum & argentum suum non esse illa vulgaria. Non enim eò id spectat, vt lapidem ex auro & argento formari negent, (si enim hæc in lapide reuera non essent, vt ait Aros, non fieret inde Sol aut Luna: Quia si alchemia, (vt ait Lullus) aurificaret sine auro, & argen-
tificaret sine argento, diffinitio principij esset falsa, & aurum non esset principium in ratione aurificandi, quod est falsum) sed cum à philosophis alterata, & sublimata in confectione lapidis fuerunt, tunc longè alia sunt, quàm sint illa vulgaria, in naturali statu permanentia. Proinde falluntur, qui sic ratiocinantur: Aurum & argentum philosophorum non sunt illa vulgaria: igitur lapis philosophorum, non fit ex auro & argento vulgari. Id enim ita intepretandum non est, vt ex Arnoldi & Aros testimonio perspicuum est. Imò si lapis philosophorum ex auro & arg. vulgi non fieret, sed

ex aliquo alio auro vulgo ignoto, oporteret aurum illud ab specie & forma substantiali auri vulgaris alienum esse. Nam si esset eiusdem speciei, esset eiusdem formæ substantialis (cum vnus speciei sit vnica differētia specifica) & per consequens esset idem cum auro vulgari. Quod si non est idem cum auro vulgari, igitur erit alienum à forma & specie auri vulgaris. Acqui diuersarum substantialium formarum diuersæ & dissimiles sunt in formationes: quia species à specie non differt, nisi à ratione suæ formæ: igitur huius auri, quod tu ais alienum esse à forma auri vulgaris, diuersa erit informatio, hoc est, aurum eius actione ex metallis imperfectis, in projectione generatum, nullam habebit conformitatem cum auro vulgari. Sin secus, oporteret necessariò eos fateri, easdem proprietates in specie manare à diuersis formis, quod certè est impossibile. Quod si ita est, profectò homines ipsum pro auro non agnoscēt, & nullius erit apud eos pretij. Itaque si vulgus eo nō vtatur in pretijs rerum pro auro si mili minerali, si homines ipsum pro auro nō habeant, & agnoscant, quis erit vsus eius? quænam esset eius vtilitas? Facessant igitur huiusmodi cauillationes, & auri effectricem formam ex solo auro vulgari, argenteam ex solo arg. communi effodiēdam esse indubiè credamus. Et cum solius formæ essentialis
 auri

auri proprium sit, aurum efficere, (forma enim est illa quæ dat esse rei) profectò inde perspicuum est Elixir aurificum ex auro, argentificum ex argento cõficiendum esse necessario. Quod vt omnes facillimè intelligant, & dehinc nullus impostor eos fallere possit, ego hac sequenti ratiocinatione id apertissimum reddam, fauente diuina maiestate.

CAPVT VI.

Eorum, quæ ex elementis perfectè mixtis generata sunt, alia animalia, alia vegetabilia, alia mineralia sunt. Proinde expendamus primùm, num ex vegetabilibus aut animantibus fieri possit hæc gemma philosophica, ignobilia metalla in aurum mutans, vel in argen. Quod vt exactissimè discutiamus, vtendum est regula Lydia, hoc est, principio aliquo philosophico, quo duce falli & errare non possimus. Philosophi autem inter cætera vnicum nobis reliquerunt, quo duce nunquã falli poterimus, scilicet, extrema lapidis philosophici, altera ex parte esse argentum viuum & sulphur, altera ex parte esse ipsum Elixir, & horum duorum extremorum media esse metalla. Hoc autem nobis scriptum reliquerunt, vt intelligamus, quænam sint propinquissima huius artis principia ad Elixiris confectionem. Etenim quia hæc est perpetua & inuiolabilis lex naturæ,

vt ab extremo, à quo fit motus & progressus, nihil promoueri possit ad extremū, ad quod tendit & refertur motus, nisi per interiecta media. Hinc admonemur, nihil posse ad Elixiris formam peruenire, etiam si sulphuris & argenti viui naturam conceperit, nisi interiectam inter hæc duo extrema metalli formam subeat, & experiatur: veluti binarius numerus in quaternarium mutari non potest, nisi primò subeat ternarium. Et quemadmodum nihil potest Elixiris formam cōcipere, quin prius metallum euaserit, & nihil potest fieri metallum, nisi primò sulphuris & argenti viui naturam conceperit, quæ sunt metallorum generandorum principia: ita nihil potest sulphuris & argenti viui naturam concepisse, quin reuera sit minerale. Itaque cum vegetabilia & animalia à mineralium catalogo sint aliena, vt Elixiris naturā obtinere queant, oportet primò, vt mineralia euadant, & vbi mineralia euaserint, necesse est, vt sulphuris & argenti viui naturam induant, & in proximam atque immediatam metallorum materiam vertantur: quò vbi peruenerint, oportet vt ad metallicam formam promoueantur: & vbi metalli formam obtinuerint, tunc in Elixir mutari poterunt. Ars autem hoc præstare non potest, & huic negocio obeundo, id est generandis metallorum principijs, se imparem esse agnoscit, & profitetur.

Vnde

Vnde Geber capite 24. suæ Summæ, de Superponentibus artem in vegetabilibus sic ait: Possibile quidem ponunt naturæ, sed non sibi: licet enim eorum vita, inquit, in centenas annorum myriades protendatur: citius tamen operi succumbent, & labori suscepto suæ perfedebunt, quàm extremam coronidem operi imponere queant. In quorum derisionem Richardus Anglicus capite 10. sui Correctorij, sic scribit: Quare fatui sunt, qui tot & tam diuersa negocia, & sophisticationes ad decipiendum homines adducunt, scilicet secundinas, testas ouorum, crines, sanguinẽ rufi hominis, basiliscum, vermes, bufones, herbas, stercus humanum, & sic de infinitis generibus stercoreum, volentes cum pessimis optima conficere, & naturæ defectum cum his adimplere, & stercus seminando, triticum metere, quod est impossibile. Nam quæ seminauerit homo, hæc & metet. Ergo si stercus seminat, stercus etiam metet. Quare non mirum, inquit, si nullus eorum cum tali stercore perficit. At insurget quispiam, & dicet: Si neque ex vegetabilibus, neque ex animalibus Elixir confici potest, quo pacto vera & probanda erunt eorum philosophorum scripta, qui lapidem philosophicum in omni loco, & in qualibet re esse scribunt? Possem ego cum multis respondere, hoc à philosophis per analogiam, & similitudinem quare

dam dictum esse, eo quòd lapis philosophorum per similitudinem habeat quandam affinitatem cum omni re vegetabili, animali & minerali: quemadmodum homo cum omnibus rebus analogiam quandam habet: vnde & μικροκόσμος à philosophis dictus est. Et si hanc adferrem solutionem, nihil profectò alienum à veritate adferrem. res enim ita habet, & multi philosophorum hanc difficultatem hoc responso enodarunt. Sed quoniam ego aliam multò magis veritati còientaneã, huiusmodi solutionem ex Lullo, viro hac in arte singulari & stupendo didici, malo eam adferre, quàm superiorem. Quæ vt ab omnibus familiariter intelligi possit, sciendum est, Omniũ philosophorum testimonio tres esse Elixiris partes, scilicet animam, corpus, & spiritum. Anima nihil aliud est, quàm fermentum vel forma Elixiris: Corpus est pasta, seu materia, quæ duæ partes ex solis metallis depromendæ sunt, vtpote forma ex Sole & Luna, materia ex Saturno, Ioue, Venere, & Marte, vt superius ex Lullo indicauimus. Tertia verò pars lapidis est spiritus, qui cum sit sedes, & vehiculum animæ, animam corpori infundit, & hæc duo extrema, indissolubili confæderationis vinculo componit & copulat: quo mediatore sublato, anima cum corpore nunquam fœdus inire posset. Etenim non bene conueniunt, nec in vna sede

sede morantur duo extrema, nisi beneficio
 alicuius medij concilientur, & confœderen-
 tur. Hic spiritus nihil aliud est, quàm liquor
 ille, formam & materiam lapidis attenuans,
 & in spiritualem naturam reuocans: qui spi-
 ritus, interdum à philosophis cœlum, inter-
 dum Mercurius solutiuis, interdum men-
 struum, interdum azoch, interdum quinta
 Essentia, & innumeris alijs nominibus nun-
 cupatur. Hunc spiritum Lullus in tertia Di-
 stinct. de quinta Essentia, capite de Modo ex-
 trahendi Mercurium nostrum, testatur ex om-
 ni re elementari, tam vegetabili quàm animali, at
 que etiam minerali posse depromi. Sed inter
 ea, inquit, nonnulla sunt adeò remota ab arte,
 vt vnus hominis vita huius spiritus extra-
 ctioni non satis sit: alia verò adeò sunt ppin-
 qua arti, vt intra paucos menses hic spiritus
 ab eis obtineri possit. Quòd si hic spiritus ex
 animalibus eliciatur, tunc inquit, capite vlti-
 mo eiusdem tertix Distinctionis, animalis
 nominatur; si ex vegetabilibus vegetabilis,
 ex mineralibus verò mineralis. Et si in Elixi-
 ris confectioe spiritus animalis assumatur,
 tunc lapis animalis dicitur: si spiritus fuerit
 vegetabilis, & lapis nuncupabitur vegetabi-
 lis: si aut mineralis fuerit, & lapis à minerali
 spiritu, mineralis denominatione suscipiet.
 Et hoc est quod philosophi sibi volunt, cum
 triplicem faciunt lapidem, scilicet animalè,

vegetabilem & mineralem. Quã ego cognitionem non Gebro, non Arnolde, non Rasi, nõ Alberto, sed soli Lullo acceptam fero. Ex alijs enim nunquam intelligere potui, quid sibi vellet lapis animalis, q̄d vegetabilis, aut quid mineralis. Arnoldus enim & plerique alij, quib. solus lapis mineralis notus fuit & familiaris, cum nullam aliam Elixiris conficiendi viam notam haberent, violentam interpretationem huic loco attulerunt, & docuerunt dici mineralem, quòd re vera ex mineralibus lapis conficiatur: animale vero, eo quòd animam, id est tincturam habeat: vegetabilem autem, quòd more vegetabilium virtus eius crescat & propagetur. Sed hæc interpretatio coacta est & violenta, vt ex Lullo infinitis in locis patet. Quæ autem ratio impulerit olim philosophos ad spiritum laudis à vegetabilibus, & animalibus mutuandum: ego eam, vt à Lullo didici, edocebo. Permulti philosophorum, quibus non tanta fuit ignobilium metallorum in aurum & argentum vertendorum cura, quanta incolumitatis corporis humani fouendæ & instaurandæ, cum scirent aurum miris virtutibus ad conseruandam incolumitatem, & adæquandos humores à natura esse dotatum, & experirentur aurum cum aqua argen. viui, & aliorum mineralium liquatû, perniciosissimã toxicæ naturam concipere, existimarunt se
rem

ANIMADVERSI O. 341

tem magnam assequuturos, si ex animalibus
 aut vegetabilibus salubribus aquas educere
 possent, cū quibus aurū in liquorem potabi-
 lem, cum conseruatione naturæ suæ saluber-
 rimæ redigi posset. Quod tandem sunt asse-
 quuti, & hoc modo aurum in liquorem sa-
 luberrimum, & ad conseruandam humani
 corporis incolumitatem vtilissimum rede-
 gerunt, quem liquorem vulgus chymistarū,
 Auram potabile nuncupat. Et cum aurum
 hac via in liquorem reuocassent, periculum
 fecerunt, num hic liquor aureus ad transmu-
 tationem metallorum aliquid posset. Et hac
 experientia cognouerunt, Elixir aureum &
 argenteum nō minus fieri posse cū spiritu a-
 nimali, aut vegetabili, quàm cum minerali.
 Hoc tantū inter eos spiritus discrimen ef-
 se docuerunt, quòd metalla actione spiritus
 animalis, aut vegetabilis liquata, in sulphur
 seu terram foliatam sublimari non possunt,
 nisi eis addatur arg. viuum minerale. Potest
 autem ex metallis, etiamsi hoc modo nō sub-
 limentur, Elixir cōfici. Nam reductio metal-
 lorum in terram foliatam non est semper ne-
 cessaria, vt ait Lullus in vltimo suo Testamē-
 to. Inter Elixir verò animale, vegetabile &
 minerale, hoc interest, vt docet Lullus in E-
 pistola sua Accurtatoria: quia minerale cōfi-
 citur cum aqua quadam minerali, quæ adeò
 perniciosa est, vt interius sumpta, omnia vi-

scera corrodat, & presentaneam mortē adferat. Vnde fit vt aurum alchymicum, quod fit ex corrosiuis, hoc est, quod fit per projectionē lapidis mineralis, sit corpori humano perniciosissimum. Quò fit, vt Ioannes de Rupe-scissa in confectione auri potabilis moneat, eligendum esse aurū Dei, vt ille vocat, id est, aurum à natura in mineris genitū. In animali autem, inquit, interdum est summa medicina corporibus humanis, vt si spiritus ex sanguine humano extrahatur aut ex melle. In vegetabili autem lapide, ipse spiritus quintę Essentię, est restitutio iuuentutis, & conseruatio corporis humani, ab omni accidentali corruptione. & aurū per projectionē lapidis vegetabilis conflatū, inquit, virtute bonitatis vincit, & superat ipsum aurū naturale, ppter quintam Essentiā vegetabilē, de qua lapis imprægnatur, quæ in mūdo infinita mirabilia facit. Hęc aqua vegetabilis, est diuinum & cœleste illud menstruum, quod vbiq; Lullus prædicat, & cum quo aurum & argentum liquantur, sub conseruatione nature sue saluberrimæ, qua spoliantur, quotiescunque cum spiritibus mineralium colliquantur. Vnde & Lullus, hanc aquam vegetabilem intelligit, vbi cunque ait, aurum & argentum liquāda esse cum reb. sui generis: Licet enim hęc aqua aliena sit à genere auri, si naturam metallicam spectes, in hoc tamen cum auro symbo-

symbolum habet & affinitatem, quod non minus quàm aurum corpori humano fit salubris. Nec est quòd quisquam eam vegetabilem dici cauiiletur, eo solo nomine quòd metalla eius actione quodammodo vegetentur, sed etiam (vr ait Lullus in libello *Lucis Mercuriorum*) quia ex vegetabilibus depromitur. Spiritus enim lapidis, teste Lullo, ex qualibet re elementari, siue animali, seu vegetabili, seu minerali elici potest. Non me latet Aurelium Augurellum in 1. & 2. libro suæ *Chrysopœiæ*, huic opinioni fidem detrahere. Scio etiam Ianum Lacinium Calabrum ab hac interpretatione abhorrere, & alienum esse. Sed Augurellus, licet alioqui doctus fuerit, nunquam tamen Lulli scripta intellexit. Nec miror si id Augurellum latuerit, cum videam Arnolde Villano- uano, viro in hac re versatissimo, lapidem vegetabilem nunquam innotuisse. Lacinus (licet vir doctus sit) non est quod mireretur, si id hactenus non norit: homines enim fumus, & falli interdum possumus. Quòd si is hanc rem paulò accuratius ex verbis Lulli expendit, scio eum hac in re suffragatorem mihi futurum. Nam quum menstruum minerale nihil aliud præstare queat, quàm metalla à corporea & densa illa conditione auocare, & ad spiritualem naturam reducere, cum que metalla in spiritu

versa sint elixir, certè cùm menstruum animale vegetabile, eandem metallorum in spiritum reductionem, teste ipsa experientia, præstare possint, nemini mirum videri debet, si beneficio menstrui vegetabilis & animalis, metalla in elixir mutantur. Hoc tantùm Lectorem monitum velim, inter vegetabilia viti, inter animalia api, inter mineralia argento viuo primatum deferri.

Sed vt ad rem, vnde digressi sumus, redeamus: diluenda nobis est paucis superior illa obiectio, qua quærebatur, quomodo interpretanda essent verba Philosophorum, vbi aiunt, Lapidem suum in omni loco, & in omni re inueniri. Cui quæstioni vt satisfaciamus, dicimus cum Lullo, tres esse partes lapidis, corpus, animã & spiritum. Et quoniam spiritus est pars lapidis, imò ea pars, quæ toti lapidi nomen imponit, & cuius beneficio reliquæ partes copulantur, cùm hic spiritus in omni re tam vegetabili, quàm animali & minerali reperitur, & in omni loco inueniri possit aliquod vegetabile, animale, aut minerale: idcirco Philosophi lapidem suum in omni loco, & in omni re reperiri scripserunt. Vnde satis perspicuum est, quàm præposterè vtatur hac autoritate ij omnes, qui inde colligunt, lapidis formam, seu tincturam, ex omni re elici posse, cùm certo certius sit, elixiris aurifici formam ex solo auro,

ro, argentifici ex solo argento effodiendam esse. Sed insurget iterum quispiam, & dicet: Philosophi sæpissimè vtuntur oleis, tam albis, quàm rubeis, ex felle taurino, ex albimine, & vitellis ouorum, imò & ex ipsis capillis humanis expressis, & videntur in huiusmodi rebus tincturam auream & argenteam venari. Fateor ego huiusmodi rebus inesse nonnullam tincturam: experimur enim fumum capillorum humanorum, suspensionem argenti bracteam, colore quodam citrino inficere. Videmus æs ignitum sæpius in oleo tartari submersum, candorem quendam argenteum concipere. Sed hæc tincturæ cum minerales non sint, per consequens nec metallicæ, cum etiam in igne pereant, & absumantur, non sunt illæ, quas Philosophi venantur. At si eas in his rebus non quærunt Philosophi, quorsum igitur huiusmodi rebus in elixiriis suis vtuntur? Dicam ego quod sentio, imò quod res ipsa habet: Permulti Philosophorū Arabum, postquam medicinas suas confecerant, vt eis ingressum & penetrandi acumen conciliarèt, imbuebant, seu incerabant (vt artis vocabulo vtar) eas medicinas huiusmodi oleis ex animalibus expressis, non eum in finem vt tingerèt, sed vt penetrarèt corpora transmutanda, & instar ceræ liquari possent, vnde & eam operationé vocarunt Incerationem.

Quod testatur Geber (qui in ea aliquando fuit opinione, licet tandem resipuerit) cap. 23. libri sui, de Inuentione veritatis, inscripti. cuius hæc sunt verba: Non dico quòd hæc olea dent humiditatem radicalem mineralem, sed saluant tincturam à combustione donec ingrediatur, & postea fugiunt in expressione ignis, vt alibi à nobis narratum est. Hactenus igitur manifestè constat, formam auri vel argenti effectricem, neque ex vegetabilibus, neque ex animalibus elicendam esse. Quod cum ita sit, superest vt ex solis mineralibus eliciatur. Sed quoniam tres sunt mineralium classes, tres & species: nempe mineralia lapidea (vt sunt gemmæ & saxa omnia) præterea media seu minora mineralia (è quorum numero sunt sulphur, arsenicum, argentum viuum, talch, atramentum, sales, alumina, tutia, antimonium, & reliqua omnia marchasitarum genera) postremo ipsa metalla: idcirco videndum est primò, num ex gemmis aut quibusuis aliis corporibus lapideis elici possit hæc forma elixiris aurei, vel argentei.

CAPVT VII.

QUod faciliè assequemur & intelligemus si eas rationes trutina hinc vtamur, qua in librandis & expendendis vegetabilibus & animalibus vsi sumus
Hæc

Hæc enim adeò certa est, vt falli nos nunquam patiatur. Hæc est regula illa Lydia, circinus ille Geometricus, & lapis ille Lydius, ad quem exactissimè hæc omnia sunt exploranda. Hoc igitur nobis perpetuò proponamus oportet, nihil esse in rerù natura quod peruenire queat ad naturam elixiris, nisi primò metallum: nec metallum fieri, nisi prius naturam tam sulphuris, quàm argenti viui conceperit, nec tale, quin simul sit mineralis. Proinde licet gemmæ & reliqua corpora lapideà sint mineralia, nunquam tamen elixiris formam attingere poterūt, quin prius metallicam naturam induant, nec eò vnquam peruenient, nisi prius in proximam & immediatam metallorum materiam mutantur. At cum in principiis metallorum generandis naturam assequi non possimus, vt testantur omnes Philosophi, hinc vel maximè cõstat, nos ex mineralibus lapideis neque metalla, nec per consequens elixir conficere posse. Nunc minora seu media mineralia excutiamus, & perlustremus. Sed hæc sunt duplicia: alia enim sunt magis, alia minus metallicis conformia. Quæ maiorem habent cum metallis affinitatem, sunt arsenicum, seu auripigmentum, argentum viuum, antimonium, tutia, & omnes aliæ marchasitæ. Minus autem affinia sunt, sulphur, talch, atramenta, sales, & alumina. Videamus igitur

num ex magis affinibus cōfici possit elixir. Et primò antimonium excutiamus, quod cū nondum sit metallum, sed marchasita plumbea tantūm, in elixir transire non potest, quin prius euadat metallum, & metalli diffinitionē sibi vindicare queat. Et quamuis in metallum mutetur, perpetuò tamen plumbeam naturam sapiet, cū sit marchasita plumbea. Quod si ita est, certè cū natura nobis plumbum abundè protulerit, nō est quòd in antimonio in plumbum mutando nos occupemus. At dicet quispiam, antimonium, vt Philosophi testantur, & ipsa docet experientia, à natura fuit ditatum sulphure quodam rubeo, incremabili & fixo, quæ sunt conditiones sulphuris ipsius auri. Fateor, id enim expertus sum. Sed cum causa ignobilitatis metallorum sit inopia argenti viui, mundi & fixi, profectò ex antimonio, cuius argentum viuum est plumbeum, ignobile, & contaminatissimum, nec non fixationis expertus, elixir formari non poterit. Nunc de auripigmento agamus, quod permulti Philosophorū docent esse proximam & immediatam metallorū materiam. quod licet ita sit, elixir tamē informādo ineptum esse satis constat, donec metallum euaserit. Quantum ad reliquas marchasitas attinet, cū eæ in metallum sint mutandæ, antequàm in elixir transire queant, & nobis natura

tura cuiusvis generis metalla abundè contulerit, nos beneficio metallorū excusamur à laboribus machinarum in metallicā formam ducendarum. Restat excutiendum argentum viuum, quod cū sit alterum lapidis extremū, nempe illud à quo fit motus, profectò cū ab extremo ad extremum nō pateat accessus, nisi per media interiecta, argentum viuum non poterit promoueri ad alterum extremum: hoc est, ad naturam elixiris, nisi per interiectam metallorum formam: hoc est, nisi primò efficiatur metallū. Quod Geber satis apertè indicat, vbi docet, Mercurium ex natura sua fugaci ad naturā fixam esse ducendum. Quòd si in metallum prius est mutandū, ergo aut in plumbū, aut stannum, aut æs, aut ferrum, aut aurum, aut argentū. Atqui natura hæc omnia metallorū genera nobis liberalissimè obtulit. Immunes igitur sumus ab immensis laboribus, in argēto viuo in metallū ducendo subeundis. Cū igitur ea media mineralia quæ metallis magis sunt affinia, non possint obtinere formā elixiris, quin prius euadant metalla, quāto minus id assequi poterūt ea media mineralia, quæ ab eo scopo longius absunt, & quæ metallis minus affinia sunt? Si enim id quod magis videtur esse tale, nō est tale, profectò neq; id quod minus. Vnde necessariò constat, hæc minora mineralia, quæ metallis

minus sunt affinia, peruenire non posse ad formam elixiris antequàm euadant metalla. quod ars præstare nõ potest, teste Rich. Angl. cap. 10. sui Correct. cuius hæc sunt verba: Sed quia in capite præcedenti determinatum est, minora mineralia artificialiter nõ posse fieri metalla: ideo propter maiorem veritatem, restat hoc fortius probandum. primò sic: Quia minora mineralia de prima metallorum materia, quæ est Mercurius, nõ sunt generata. Cùm autè generatio eorum cum generatione Mercurij primò differat in forma, & materia, & compositione: ideo etiam metalla fieri non possunt: quia vnus speciei vna est materia prima, & sperma, ex quo generatur. Prima pars antecedentis, quæ est, minora mineralia ex Mercurio non esse generata, patet per Aristotelem & Auicennam. Si autem deberent fieri metalla, oporteret quòd primò transirèt in primã metallorum materiam: sed quia artificialiter id fieri nõ potest, ideo metalla minus effici poterunt. Et sic secunda pars antecedentis sufficienter patet, vt declaratum est in præcedenti capite. Secundò ad idem sic: Quia minora mineralia principium artis artificialiter fieri non possunt, quod est Mercurius: ideo etiam medium & finem non pertinent, quæ sunt metallum, & tinctura. Consequentia tenet: quia nutrimentum in homi
ne

ne per generationem nō potest fieri homo, nisi prius vertatur in sperma. Proinde cū neque ex animalibus, neque ex vegetabilibus, neque ex lapideis aut etiam mediis mineralibus elixir confici possit, nisi prius ducatur in formam metallicam, superest, vt sola metalla sint propinquissima artis principia, & artificium à metallis sit auspicandum. Sed cū sex sint metalla, restat adhuc cognoscendum, num ex omnibus, aut ex aliquibus tantum, & ex quibus tandem sit formandum elixir aureū & argenteum. Quod vt exactissime discutiatur, assumendum est nobis illud Arnoldi, capite 8. sui Rosarij minoris scriptum, scilicet elixir mutans ignobilia metalla in aurum & argentum, multo magis digestum & mundum esse oportere, quàm sint aurum & argentum. Quod si ita est, certè necessariò colligendum est, nullum metallum posse transire in elixir, quin prius fuerit æquè digestum, decoctum & mundum, ac aurum & argentum. Sed nullum reliquorum metallorum tale est: nullum itaque metallum elixiri æquè vicinum est, ac aurum & argentum. Quòd autem nullum reliquorum sit æquè digestum & mundū, id ex Gebro superius notissimum fecimus. Quòd si quis his non est contentus, sciat completam decoctionem, digestionem & mundiciem esse causam effectri-

cem nobilitatis metallorum. Puritas enim mercurij & sulphuris, & fixio eorundem, quæ fit per maturam digestionem, est causa perfectionis auri & argenti. Quocirca si aliquod reliquorum metallorum æquè mundum & decoctum esset, ac aurum & argentum, esset per consequens æquè perfectum metallum. Quòd si æquè perfectum metallum, oporteret igitur vt actu & reuera esset aurum aut argentum, alioqui eorù perfectionem æquare non posset. Cùm igitur nullum reliquorum sit æquè digestum & mundum, restat vt aurum & argentum sint elixiri viciniora, quàm reliqua metalla. Et cùm transitus fieri non possit ab extremo ad extremum nisi per interiectum medium, & nullum metallum possit transire in elixir, nisi prius sit æquè mundum & digestum ac aurum & argentum: hinc certè manifestè constat, nullum reliquorum quatuor metallorum elixiris formam attingere posse, nisi prius versum fuerit in aurum vel argentum. Meritò igitur Plato sic ait: Licet aliis metallis vti possis, tamen eius non indiges, cùm ex eis habere non possis substantiam illam mercurij & sulphuris temperatam & mundam. Quòd si eis vti volueris, necessarium est, vt primò conuertas ea in similitudinem duorum corporum perfectorum, quod nunquam fiet, donec Sol & Luna in vno corpore

ANIMADVERSI O. 353

re iuncta proiciantur super ipsa. Vide quomodo ipso Platonis testimonio ex nullo metallo ignobili formari possit elixir, quin prius illud metallum beneficio elixiris ex corporibus perfectis confecti in aurum mutetur, vel argentum. Nec citra rationem id dixit Plato. Nam si forma elixiris aurei vel argentei (quæ est illa, cuius beneficio elixir auream vel argenteam confert naturam) ex Saturno, Ioue, Venere, aut Marte elici possit, necessario oporteret eam formam eis inesse, alioqui dicendum esset, rem aliquam ibi reperiri, & per consequens ibi esse, ubi non est. Quod autem auri forma vel argenti effectrix, nihil horum quatuor metallorum insit, hinc patet: Cuicumque metallo forma auri vel argenti effectrix inest, id aurum vel argentum actu esse necesse est: nam quicquid præditum est forma hominis, homo est, bruti brutum, plantæ planta, lapidis lapis, & sic in reliquis. Forma enim est, quæ dat esse rei, id quod res est, & quæ illi nomen adfert, & qua absente res illa definit esse quod prius erat. Sed neque plumbum, neque stannum, neque æs, neque ferrum actu est aurum aut argentum, cum non habeat passiones & proprietates auri vel argenti: igitur nullum horum quatuor metallorum est prædictum forma auri vel argenti. Atqui solius formæ auri proprium est, in materia auri (quæ omnibus metallis

communis est) aurum generare, & folius formæ argenti argentum efficere: proinde cum hæ formæ soli auro & argento insint, manifestum est, nullam aliam rem sub cælo esse, quæ hanc proprietatem sibi vindicare queat, donec summus ille formarum parës & genitor, ordinem, quem semel naturæ inuiolabili religione obseruandum præcepit, sua potestate immensa reuocarit, immutabit, & penitus inuerterit: quod nullo modo sperandum est, cum summa illa sapientia in suis legibus semel latis, perpetuò sibi constet, & sui sit semper similis. Rectè itaq; Lullus, cum sic ait: Vbi natura desinit, ibi ars incipit. desinit autem in metallis perfectis, inquit, & maximè in Sole, quia perfectus est, & à natura non potest recipere altiozem gradum. igitur ars à Sole & Luna tanquam à medio, per viam corruptionis exordietur. Natura, inquit, non potuit per se hunc lapidem facere, sed miserta est arti, cum talia reliquerit munda, vt ars ea subtiliet, & adaptet, pro forma metallorù imperfectorum transmutorum, & ipsius mercurij vulgi. Ex his itaque satis constat, formam elixiris in aurum metalla ignobilia vertentis ab auro, in argentum verò à solo argèto mutandam esse, nullamque rem sub cælo existere, seu animale, seu vegetabile, seu mineralem, ex qua forma auri vel argenti effectrix elici

elici possit, nisi prius in aurum, vel argentum ea res versa fuerit. Sed quorsum tot rationes huc adferuntur, cum hæc adeò clara sint, & manifesta, vt q̄ negare hæc ausit, merito cæcutire, in meridie palpare, nec minus sensu egere censendus sit, quã Philosophus ille, qui niuem negabat esse candidam.

Caput vltimum.

REdeo igitur ad te, Bracesche doctissime, & quanta cum humanitate possum, oro te, & obtestor, vt opinionem illam ferream deponas, abiures, & respuas, eamq̄ cum aurea & argentea veritate commutes. Nec est quòd timeas ignominiosum tibi futurum, si pedem à pristina opinione retuleris. Ignominia equidem & opprobrium tibi vertendum esset sempiterno, si veritate cognita non resipisceres. Non est probrosum, Bracesche, interdum cespitare, præsertim in lubricis & arduis rebus. Proprium enim hominis est labi, errare, imò & in rebus facillimis, teste Aristotele, sæpe hallucinari & cæcutire. Quòd si Philosophi omnes hoc proprium hominis esse falsi sunt, nec se à communi lege immunes esse docuerunt, agnosce quæso & tu, humani abs te alienum nihil esse. Vtinam quotquot sumus in terris homines, sapientem illum Socratem nobis propneremus imitandum, qui hoc solo no-

mine sapientissimi nomen affecutus est, quòd se hoc vnum scire ingenuè prædicaret, quòd nihil sciret. O quàm felicissimè haberent res humanæ, si Pythagoræ doctrina inter nos locum haberet, qui primus Sophi nomen, tanquam mortali homuncioni ineptum, arrogans, superbum, ac soli Deo vindicandum exhorruit, & Philosophi nomine contètos esse debere homines docuit. Non te pudeat igitur respiscere, Bracefche, non pudeat quæso, ab hac fallaci opinione discere. Sed poteris tu mihi obiicere (& merito certè) quid de me ipso sentiam: num me aliquem Hermetem, num Argum, num erroris immunem esse credam. Dicam certè quem me existimem, Bracefche, non mentiar, & rem ipsam ingenuè profitebor. Cæcus sum, ni me hominem esse videam: quòd si hominè me esse experior, demens sim deploratus, ni me nō lyncem, sed noctuam: nō Argum, sed exoculatissimam talpam esse agnoscam. Quòd si hac in parte philosophiæ non nihil lucis affecutus sum, eius ne apicem quidem perspicacitati mentis meæ, (quam vel in ipso meridie singulis diebus cæcam experior) vendico: sed id totum diuinæ maiestati, quæ me indignum hoc dono dignata est, acceptum refero. Quod nisi cœlestis illa Minerua cæci Tauladani misertata fuisset, nisi cœlestis Mercurij intelligentia

tia hanc cognitionem mihi instillasset: hoc est, nisi diuinus & adorandus Spiritus radiis fulgoris sui mentem meam illustrasset, non solum in eodem erroris gradu tecum ego versarer, sed in profundissimam aliquam voraginem corruissem, vnde nunquam postea emerissem. Itaque mones me tu, qualis ego ipse sim. Depinxit enim mihi Deus in te diuinum illud oraculum, Nosce teipsum. quo admoneor ne insolenscam, nequid laudis mihi arrogem, ne cornua efferam, sed vt conditionem meam supplex agnoscam, demittam cristas, & in mei deiectione cœlum suspiciam. Denique vt in confessione cœcitatæ meæ discam, omnem laudem diuinæ maiestati deferendam esse, eiq̃ue mentem beneficiorum memorem esse immolandam. Nec alium in finem aliquid lucis nobis Dominus imperat, nisi vt miseri mortales cœcitatē nostram inde agnoscentes, in genua procumbamus, terram lambamus, & eum in cuius oculis vel ipse Sol est tenebrosissimus, suspiciamus, admiremur, & adoremus. Sed vt eò redeam vnde sum digressus, deponere quæso, hanc opinionem ferream, Bracesche, commuta eam cum aurea, & lubens palinodiam cane. Quod si feceris (mihi crede) nomen tuum alioqui illustre & gloriosum, multò magis apud omnes doctos commendabis.

Quòd si aliqui insanæ mentis homines futuri sunt, qui te ferrum cum auro commutantem, & à pristina opinione pedem referentem ausint calumniari, sciant ipsi, te singulari & perpetua laude apud omnes probos cumulatam iri, quod laborum tuorû messem in communem & publicam studiosorum utilitatem liberaliter attuleris. Adferant ipsi sua, si quid possunt, & non mordeant: congregiantur si audent, & non latent: experiantur vires suas, & sentient non omnibus datum esse adire Corinthum. Quòd si veritatis zelotypia eò me tulerit, vt aliquid acrius, quàm par erat, dixerim, humanitatem tuam exoritam cupio, mi obseruandissimè Bracesche, vt id mihi candore ignoscas Christiano, tibiq; Robertum Tauladanum fratrem fidelissimum & obsequentissimum in perpetuum promittas.

FINIS.

DIALOGVS VER-
RAM . ET GENVINAM
LIBRORVM GEBRI
Sententiam explicans.

DAEMOGORGON. GEBER.

ALVE magni Mahumetis sapientissime nepos. Geb. Saluum te aduenisse gaudeo. Sed quæ causa est tam longinquitineris? Dem. Naturalis & innata cupiditas indagandi & cognoscendi profundissima naturæ secreta, quæ diuina mente ex abditissimis naturæ arcanis eruta, per te doctè quidem & ingeniosè literis tradita sunt. Tanta verò sermonis obscuritate conscripta, vt etiam post grauissimos labores, & singularem studiorum assiduitatem, ad verum sensum penetrare, & animi tui intentionem colligere haud possim. Quamuis multum temporis, ad virilem vsque ætatem, bona ex parte, in his rebus consumpserim, & in euoluedis tuis scriptis ferè xxxv. annos trāsegerim. Quare iam olim apud me constitutum erat, orbem terrarum mihi peragrandum, vt tandem obueniret vir sapiens, qui hanc diuinam, secretissimamque naturalis Philosophiæ par

tem ita teneret, vt me facilè tã profundæ cogitationis posset facere participem. Verùm in hac mea peregrinatione infinitos artifices audiebam, temerario ausu affirmantes: se intentionem tuam & verissimum sensum tuorum scriptorum ad vnguem cognouisse, præter laborem tamen & graue dispêdium nihil penitus consecutos, omnem culpam in te reijcientes. Ego verò ex singulari amore erga te, quem semper colui reuerenter, & magni feci, & famam & honorem tuum defendere non dubitauì, contra impudentissimorum detractorum futiles ac inanes oblocutiones & morsus. (Sciebã enim, te cæteris omnibus, qui hanc subtilissimã secretioris philosophiæ partem aggressi sunt, cum apud veteres, tum recentiores, ab omnibus verè philosophiæ studiosis præferri) inde captus sum mo desiderio visendi te, & coràm de hisce rebus differendi, meũ iter ex Italia, huc in Persiam deflexi, maximè, vt apud te impetrarè, vt me in consortium & numerum tuorũ discipulorum recipere non recusares. Tantum enim apud me discendi amor & studium præualuit, vt neque itineris longinquitas, neque tot pericula subeunda, absterrere me posse viderentur, sed fortiter hæc contemnenda putarem. Geb. Petis sanè honesta, desideriumque tuum generosi animi certissimum indicium est. Quare non grauabor, te & in
disci-

discipulorum & amicorum meorum nūmerum recipere. Feceris autem rem haud ingrātam mihi, si eorum rationes, qui vanis oblocutionibus meæ æstimationi detrahēre student, indicaueris. Dem. Exorta est sæpe grauis verborum concertatio inter nos, sceleratosq; tuæ famæ & nominis detractores, qui te acerbè accusabant & vituperabant, ex scriptis tuis se delusos & deceptos, supplantatosq; prædicantes, quod in hanc sententiam, in præcæmio libri summæ perfectionis, scripseris: Per Deum, qui secundum hunc librum operatus fuerit, verum finem huius artis se adinuenisse lætabitur: His verbis fidentes, maximè adducti sunt, vt neq; labori, sumptui, aut tempori parcerent, omnia, vt aiunt, ex libri tui instituto operantes, tamen nihil vnquam consecutos, præter grauissimam rerum suarum iacturam, & temporis & laboris dispendium. Et quod grauius ferunt, nominis & famæ iacturam fecisse, omnibus ludibrio esse, cum digito, vt in puerbio est, subnotari, vt minimè tutò aut tranquillè inter cæteros homines conuersari possint aut audeant. Hac ratione execrantur, maledicunt, vituperant, & contumeliosis conuitijs spargendis nullum finem faciunt, falsarium, impostorem, ac hominem versutum, fallacemq; te clamitantes: cui id vnū semper cordi fuerit, vt quamplurimos faceret cum

ratione insanos. Geb. Quis, obsecro, adeo diuinus & sapiens inter homines vixit vquam, qui sceleratos & malignos non aliqua ex parte offenderit? Dem. Quid autem dicis, de multis sapientissimis, & vitæ quasi inculpatæ, qui in eodẽ errore versantur? Geb. Scripsimus libro 1. capite 7. summæ nostræ, Hanc artem in diuina potentia Dei, qui eam subtrahit aut largitur cui vult, seruari, qui est gloriosus & sublimis, & omni iusticia & bonitate repletus. Ad hæc adiecimus quoque in calce huius libri, hanc artem nos eo artificio tradidisse, vt à nullo intelligi possit, nisi cui diuinitus datum sit, aut à nobis, qui eam tradidimus, in hac edoctus. Dem. Quid opus erat, ea scribere aut publicare, quæ à nemo intelligerentur? Geb. In fine quarti libri apertè ostendi, me hanc artem tradidisse sermone claro & aperto prudentibus, & huius doctrinæ filijs, vt diligentes artifices eam faciliè cõprehendere & intelligere queant. Ignorantes verò admonui, vt eam fugerent, tanquam ipsis noxiam, inimicam & maximè aduersariam, quæ faciliè ad extremam paupertatem summamque miseriam perducatur. Si tam fideli ac paternæ admonitioni nõ credunt, vel eam nihili faciunt, iniquè nos accusant, cum omnis error illorum ignoratiæ, & præsumptioni potius imputandus sit. Ergo si ad inopiam & miseriam isti redacti sunt,

nostra

nostra culpa factum minimè putato. Nam libro 1. cap. 5. disertis verbis ostendimus, vili precio (si artis principia cognouerint, & ea, quæ tradidimus, rectè intellexerint) ad perfectionem magisterij peruenire posse. Quid hoc aliud est, quàm fideliter commonefacere, vt pecuniam suam custodirent, & nò præsumptuosi vanè dilapidarèt? Vt verò ea, quæ tradidimus, rectè intelligant, necesse est, sermonem huius doctrinæ, non ex nuda litera, sed altiori indagacione considerare, & ad medullam sensus allegorici penetrare, mentemque & intentionem nostram, hinc inde dispersam, & data opera improbis obscuratâ, & velatam, magna industria colligere, vt tandem ad veram cognitionem principiorum naturæ & artis perueniant. Dëm. Si tua scripta rectè intelligo, naturæ principia, huius artis quoq; principia sunt. Scribis enim capite 9. quarti libri, te post determinationem principiorum naturalium, etiam de principijs huius artis verba facturum, & particulatim loquendo, de naturalibus metallorum principijs. Cap. 12. lib. primi, dicis, principia naturalia, in opere naturæ spiritus esse fœtètes, & viuam aquam, quam etiâ siccam aquâ nominari concedis. Hæc eadem verba repetuntur vltimo capite lib. Inuestigationis magisterij, quo loco concludis, lapidem nostrum esse spiritus fœtètes, & aquam viuam, quam

etiam aquam siccam rectè dixerimus. Ergo cum principia naturalia metallorum, etiam artis principia sint, neminem puto ambigere, ex recta cognitione principiorum naturalium, etiam artis principia posse inueniri. Quare rogo, vt certo ordine mihi naturalia principia demonstrare velis, vt huius magisterij principia, mihi quoque fiant manifesta. Geb. Et hoc requirit maximè doctrinæ ordo. Propterea scripsimus in proœmio primi libri, eos, qui principia naturalia in seipsis ignorauerint, multum remotos esse ab arte nostra, cum veram radicem non habeant, supra quam intentionem suam fundare possint. Et eodè libro, cap. 3. scripsimus, eum, qui non habuerit ingenium naturale, & animum, ingeniose & subtiliter perscrutantem principia naturalia, & naturæ fundamenta, & artificia, quæ naturam assequi possint, in suæ actionis proprietatis, non inuenturum huius preciosissimæ artis & magisterij veram radicem. Diligenter igitur considerandum, principiorum naturalium metallorum, tres esse differentias. Sunt enim quædam remotissima, alia remota, & media in mineralia, & tertia differentia in mediatorum. Dem. Distinctè hanc triplicem principiorum differentiam explica, vt omnem naturæ ordinem, procreandis siue generandis metallis exquisitè comprehendam, & naturam artificio aliqua in parte imitari

tari possim. Geb. Tametsi remotissima metallorum principia & radices (secundum operationem Hermetis) quatuor elementa creduntur, attamē cum denominatio ex præ dominante fiat, minimē dubitandum est, terram, aquæ commixtam, verum principium & fundamentum esse omnium mineralium, idem affirmante Aristotele 4. Meteor. Qui tradidit, Metalla, quæ liquecunt aut funduntur igne, originem habere ex terra & aqua, quod 3. Meteor. libro quoque confirmat. In hac sententia sequuntur Aristotelē, Auicennam, Albertus & S. Thomas, in libris Mineralium & Meteororum. Dēm. Admodum desidero intelligere iam & cognoscere, quo pacto terra aquæ commixta, in metallū transmutari aut conuerti possit. Geb. Sol & omnes stellæ cum fixæ, tum erraticæ, lumine à Sole mutuato, terram assiduè percalefaciunt, suprâ, infrâ, interius & exterius, circulari ipsorum motu, radiorum reuerberatione & subtilitate, præpotenteque vi penetrandi. Quum verò omnis res combusta siue excocta facile corrūpatur & transmutetur, & corruptio vnius, alterius generatio sit, necesse est, terram aquæ commixtam, & longo tempore sic exustam, & inde transmutatam, tandem conuerti in aliam naturam terream. Ita videmus, ligna & lapides fortiter exusta, in cinerem & calcem conuerti. Dēm. Terra,

sic exusta, in quam naturá terream transm-
 tatur? Geb. Conuertitur in terrę speciem,
 aliquid substantiæ salis aut aluminis in se ha-
 bens. Id enim experientia docemur. Percipi-
 mus enim cineres, calcem, sudorem, vrinam,
 & maris aquam, Sole excoctam, falsedinem
 in se continere. Propterea diximus in princi-
 pio Testamenti, ex omni re adulta posse fieri
 sal. Dem. Quo nomine appellatur vulgò
 istud tuum sal, in hac terra sic exusta, occul-
 tatum? Geber. Vitriolum vulgò dicitur.
 Dem. O ho, generatur igitur metalla ex vi-
 triolo? Geb. Ita sanè, ex vitriolo & sulphu-
 re omnium metallorum fit generatio. Dem.
 Quomodo approbas hoc, vt tibi fidem ha-
 beam? Geb. Certum est, omnem rem in id
 resolui, ex quo composita est. Quare si metalla
 in ipsorū priorem materiam resolvere no-
 sti, haud dubiè reducentur in vitriolū, quod
 etiam aquam siccam vocari diximus. Propte-
 rea in lib. Inuestigationis, capite de Vitriolo,
 certo affirmauimus, à diuersis metallis di-
 uersas vitrioli species separari posse, nobis
 maximè vsui futuras, & in operatione huius
 artis summè necessarias. Illud idem confir-
 mauimus lib. 3. cap. 7. Dem. Mihi videtur
 (vt ingenuè fatear quod sentio) in tuis ver-
 bis haud paruam esse contradictionē. Geb.
 Quam mihi contradictionem narras? Dem.
 Multis locis tradidisti, & scriptis tuis affirma-
 sti,

sti, sulphur & argentum viuum omnium metallorum vera esse naturalia principia, quod nunc vitriolo tribuis, hoc facit me non parū suspiciosum. Geb. Argentū viuum & sulphur, non esse metallorum prima principia, sufficienter probauimus, cap. 12. lib. 1. Eum locum si rectè intelligis, cognosces, me manifestè tradidisse; hæc in sua natura minimè vera principia metallorū, sed aliud quiddā, quod sequitur ex alteratione substantiæ eorum in radice naturali ad substantiam terreā. Dem. Obscurus est hic sermo: non intelligo. Geb. Meministi baud dubiè, me dixisse iam, terrā aquæ commixtam, radicē esse, & fundamentum omnium metallorum? Dem. Memini. Geb. Hæc autē eorum alteratio, in substantiam terream, minimè fit in ipsa essentia, aut substantia sulphuris, aut argenti viui cōmunis: sed in ipsorum radice, scilicet, in terra, aquæ commixta, per calorem mineralem & cœlestem decocta & transmutata, vt satis apertè ostendimus. Dem. Nunc, si libet, etiam de medijs mineralibus, & principijs remotis pauca refer. Geb. Medium minerale, ex quo omnia metalla & argentum viuū, & Marchasita & Antimonium generantur, est illud ipsum vitriolū, quod in terra, aquæ commixta, siue decocta & exusta, occultatū esse diximus. Et cum metalla reduci debent in ipsorum materiam primam, hoc est, Quar

to propius ad naturam metallicam accedere possunt; ad naturam vitrioli & sulphuris reducenda sunt. Dēm. Quare ex isto vitriolo metalla magis generantur, quàm ex alio sulphure aut alumine? Geb. Quia magis sulphureum est, & ad metalli naturam propius accedit. Ex cœlesti influxu, ipsius virtus quoque habilior & promptior est, vt conuertatur in metallum, consentiente & promovente loco minerali, sulphure & calore sufficiente. Dēm. Quem mihi locum mineralium uarras? Geber. Saxum, in quo virtus mineralis indurandi & fixandi continetur. Dēm. Quæ est hæc virtus mineralis? Geb. Virtus hæc cœlestis est, potestatem habens procreandi metalla, occultata in certo sulphure loto, & sicut argentum lucido. Dēm. Nul- lum sulphur, quod lotum & lucidum sit, ego noui. Geb. Animaduertistine aliquando, arenæ & saxis, quæ ex terra eruuntur, quasdam lucentes squaminulas intermixtas esse, argento similes? Dēm. Animaduerti sæpius, sed credebam, substantiam esse argenti. Geb. Erras. Sulphur est, natura lotum, decoctumque, & pro parte fixum, habens in se naturam, splendorem & fusionem metallicam, sine hoc metalla generari nullo modo queunt. Vbicunque verò in copia abundauerit, ibi generantur metalla, idem testante Alberto in Meteor. Dēm. Nascitur igitur vitriolum

lum inter saxa? Geb. Minime, sed in terra. Dēm. Quomodo intrabit igitur saxa, vt ibidem inueniat dictum sulphur, lotum? Geb. Montes metalliferi, in profundo non sunt petrosi, quemadmodum in superficie. Quare metallici cum fodiendo terram & alumen inueniunt, scilicet vitriolū, non descendunt altius, sed eas mineras, siue metalli venas relinquunt. Sciunt enim, ibi metalla deficere. Idem asserit Plinius lib. 33. Accidit tamen, vt aliquando haud longè ab eiusmodi venis, siue mineris deficientibus, aliæ, quæ metallum habeant, reperiantur. Cum verò ex naturæ operationibus (quemadmodum lib. 2. cap. 15. apertè monstrauius) sufficienter probare possimus, solummodo eas res, quæ naturam salis & aluminis habent, & similia, solubiles esse, manifestum erit, etiā nostrum hoc vitriolum, per caloris subterranei virtutem solui posse, quod solutum duplicem fumum exhalat (vt lib. 1. cap. 12. dixi.) Quia calor commixtibilis est, & fortissimè vnit, ligat & compingit insimul subtile terreum, & humidum aqueum inuicem digesta. Calor verò cœlestis, pro sua natura humidū aqueum subtile attrahendo, subtilis terreæ etiam aliquid abducit. Quod Aristoteles lib. 5. Meteorū his verbis affirmavit, cum dicit: Quòd vapor humidus includens, & vapor siccus inclusus, simul sursum eleuantur. Id e-

nim accidit, vt Galenus & Auicenna affirmant, per calorem eleuantem vnum atque alterum vaporem. Quia ſemper commixtibilis eſt, & motum cauſat vnius eſſentiæ in eſſentiam alterius. Iſti duo ſumi ſiue vapores à Philoſophis ſulphur & argentum viuū nuncupantur. Cum vapor terreus, ſubtilis, vntuoſus, & aliquátulum digeſtus, ſit materia eſſentialis ſulphuris, quamuis nos eum Arſenici nomine appellauerimus. Humidum verò aqueum, viſcoſum, & terreo ſubtili commixtum, materia proxima ſit argēti viui, hoc affirmante Alberto lib. 3. de Mineralibus, capite 4. Deſm. Confluunt igitur in metallorum generatione duæ ſulphuris ſpecies ſcilicet, ſulphur ex vitriolo reſolutum, & illud, quod ſulphur lotum dicis, inuentum in ſaxis & loco minerali. Geb. Cap. 12. lib. 1. ad calcem diximus, naturalia metallorum principia tria eſſe, ſulphur, arſenicum & argentum viuum. De his duabus ſulphuris ſpeciebus locutus eſt Auicenna, in lib. de Mineralibus atramenti nomine, dicens, Atramenta compoſita eſſe ex ſale, ſulphure, & petra, &c. Quæ admodum verò vitriolo comuni pannum tingitur, ita ſimilitudine quadam hæc duæ ſulphuris ſpecies, lumen & tinctura ſunt metallorum. Quare nihil erraueris, modo vitriola, ſiue atramenta nuncupaueris. Hæc cauſa eſt, quod ſuprà diximus, ex metallis imperfe-

perfectis, diuersas vitrioli species extrahi posse, nobis quidem cum vtilis, tum necessaria. Sulphur, quod in petra generatur, ex sulphure & petra compositum est, sed istud, quod ex vitriolo resoluitur, compositum est ex sale & sulphure, & in isto latet virtus mineralis, quorundam corporum liquabilium, quæ ex eiusmodi sulphure generantur. Sulphur autem in petra generatum non soluitur, quia naturam salis non habet. Sed salsedo cum ipso sulphure soluitur simul, quæ inclusa est in profundo ipsius salis, & postea per decoctionem coagulatur. Hæc verò sulphuris metallici species, iam receperunt virtutem minerali, generandi metalla, in quibusdam corporibus metallicis, specialiter verò in vino, in quo comprehenderunt virtutem ferream, & virtutem æream, quamuis interdum etiam auri & argenti naturam acquirant: & aliquando aurum aut argentum dicuntur. Quod verò in petra natum est, in suo metallo reperit virtutem ferream, & ante lotionem rubrum est, siue croceum, ferri proprietatem habens, & ferrum dicitur. Illud verò in vitriolo aut sale potius inclusum, ante præparationem viride est, vt vitriolum commune. Et in metallo acquisiuit virtutem æream, & æris proprietatem, quare æs appellatur, & Venus, & viride æris. Hæc duæ sulphuris species, artificio ex metallis extrahi possunt. Cū

verò istud sulphur, ferrum dictum, in præparatione, vt argentum dealbetur, & omni vinctuositate adustiuâ priuetur, propterea Auicenna hoc aptissimum putauit, quod conuertatur in suum argentum viuum. Cum verò viride sulphur per præparationem purum & clarum reddatur cum rubedine, & in ipso sit virtus ignea, non adurens, hoc putauit aptissimum Chymistis faciendò auro, & aurum appellatur. Dem. Audire gestio, quoniam pacto duplex hic vapor & lapides & petras penetrare possit. Geb. Hæ duæ vaporosæ exhalationes, calore cœlesti attractæ, cum locum terrestrem, siue apertum inuenerint, vnde exhalant fuscum, attrahuntur in aerem, & ibi conuertuntur in cometas aut stellas cædentes, & circulos apparentes circa Solem & Lunam, aut in arcum cœlestem, aut in ventos, tonitrua, fulgura, nubes, nebulas, grandinam, niues, pruina, rubiginem & huiusmodi in aere apparètia, vt Aristoteles in Meteor. tradidit, & omnes cæteri Philosophi cõtestati sunt. Si autem locus fuerit angustus, & constrictus adeo, vt neque calori naturali aut duplici fumo vllus pateat exitus, tunc hæ duæ vaporosæ exhalationes, siue duplex fumus incrassescere & multiplicari incipiunt, inque loco minerali disperguntur, per rimulas ubiq; exitum quærentes, vt Albertus tradidit in lib. Miner. Isti vapores, sic inclusi, in
locis

locis petrosi media mineralia dicuntur, siue materia remota metallorum, vt S. Thomas tradidit in fine 3. lib. Meteoror. Dēm. Restat nunc, vt etiam de immediatis principijs, tuā sententiā mihi aperias, quomodo hi duo vapores, in petrā penetrantes, in metallum conuertantur. Geb. Cum isti vapores, saxum penetrando, sulphur lotum non inuenerint, maculatur saxum diuersis coloribus, & nullo ibi generatur metallum. Si autē hic fumus, siue vapor, in aliquam partē saxi ceciderit, altiusq; nō poterit descendere in locum alium, firmitur ibi, & facit puteum aquæ, qui nūquam exiccabitur. Si verò hic vapor, siue fumus cadat in terram rubram, conuertitur ibi in argentū viuum cōmune. Sic autem saxa penetrando, si sulphur lotum inueniat, quasi fixū ipsum dissoluit, & hoc illi permiscet. Propterea dixi lib. I. cap. 12. aquam, quæ per terræ meatus fluit, inuenire substantiam dissolubilē substantiæ terree, scilicet sulphur lotum, quod terræ pinguedo est, ipsumque dissoluit, & se vniformiter illi cōiungit, vt ex ambobus fiat vna substantia naturalis: hæc commixta per successiuam decoctionem in minera inspissatur & induratur, & fit metallū. Si autem contingat interdum, me aliorum opiniones reprehendere, reprehendo eas simplici litera. Sæpe enim id præposuimus, quod postponi debeat. Dēmog. Si om-

nia metalla ex sulphure & vitriolo generantur, per longam decoctionem transmutata in aliam substantiam sulphuris & argenti vivi: unde ergo tam diuersa eorum varietas? Geber. Ex diuersitate loci mineralis, & accidentium, quæ primæ materiæ minerali superueniunt, & adhuc ex diuersitate sulphuris loci & calore diuerso, qui varijs modis digerit materiam metallicam. Dem. Possuntne accidentiæ hæc superuenientia remoueri? Geb. Omnia accidentia primæ materiæ metallicæ superuenientia, artificio separari possunt, vt manifestè ostèdi in præmio libri Inuestigationis, capite de Præparatione aceti acerrimi, & in fine prædicti libri. Dico præterea, etiã partes indigestas posse digeri. Dem. Hæc quantum ad declarationem principiorum naturalium, mihi sufficiunt. Nunc de principijs artis agèdam, quomodo naturæ principia, etiam artis principia sint, & quo pacto ars naturam imitari possit. Geber. Libro I. capite 5. dixi, oportere artificem cognoscere principia huius artis, & radices principales, quæ ex substantia operis pars sunt. Qui enim principia non nouit, finem non assequetur. Ergo scias, eas transmutationes & generationes, quas natura facit mediante semine aliquo, hanc eandem & artificio interueniente aliquo semine fieri posse. Quod S. Thomas quoq; affirmat
in 3.

in 2. lib. Metheor. dicendo, Alchemistas per iam dicta naturalia principia: hoc est, per sulphur & argentū viuum, veram metallorum generationem posse facere. Cū igitur natura habeat suum proprium naturale semen prædictum, in metallorum generatione naturæ aptè & propè accedentis, vt in metalli naturam conuertatur, necesse erit ad præparationem elixir, quod metallum est, cætera omnia in perfectione superâs, hoc fieri mediante aliquo semine naturali proprio, sine quo solus Deus, naturæ creator, aliquid generare potest, vt ex lapide panem, ex costa viri mulierem. Dæm. Omnium Philosophorum opinio est, quatuor elementa omnium rerum mixtarum esse principia. Ad hanc opinionem tu quoq; accedis lib. 1. cap. 6. dicendo, diuersam præparationem metallorum, causam esse diuersitatis specierum. Ergo in omni re elementata & artis & naturæ principia sunt, & ex omni re accipi possunt. Geb. Si me rectè capis, dico elementa lapidis Philosophorum non esse remotissima elementa, nec eadem cum elementis cæterarum rerum. Sunt enim hæc elementa lapidis Philosophorum, alterata & transmutata à sua prima natura, & naturâ & proprietatem acceperunt propinquam, vt iam in metallum transmutari possint, quod cæterarum rerum elementis minimè conuenit.

Dæm. Accipiam igitur vitriolum commu-
 ne, quod naturale semen est metallorum, &
 per distillationem extraham duplicè illum
 fumum, quem temperato igne conuertam
 in substantiam sulphuris & argenti viui, &
 hoc pacto imitabor naturam. Geb. Vitrio-
 lum hoc, principium est ab arte remotum.
 Scripsi autem lib. 1. cap. 8. nos non posse na-
 turam imitari in suis principiis. & lib. 3. cap.
 2. in fine, ostendi naturâ in sulphure, arseni-
 co & Mercurio minimè imitabilem: hoc est,
 nos ea minimè fugere, aut etiam dissimula-
 re, quæ per naturam generantur, neq; eo mo-
 do ad perfectionem perducere posse. Cùm
 enim hi fumi subtilissimi sint, à natura calo-
 re temperato inducuntur ad perfectionem
 in mille annis. Nos autem vehementi calo-
 re cupientes tempus adeò longum abbre-
 uiare, omnia resoluimus in fumum. Dæm.
 Dubium me reddis, & planè incertū. Geb.
 Quamobrem? Dæm. Prius admonuisti,
 vt ad compositionē elixir acciperemus se-
 men nature. Nunc verò negas vitriolum ac-
 cipiendum esse, cùm tamen naturæ semen
 sit. Quare si fortè aliud semen aut vitriolum
 fuerit propinquius arti, per quod artificio
 naturam imitari possimus in composi-
 tione, id nobis elixir ostende. Geb. Sine du-
 bio aliud est. Dæm. Vbi inueniam hoc?
 Geb. Vbi à natura positum est. Dæmog.
 Hoc

Hoc sciebam: sed ubi collocavit ipsum naturam? inueniam fortè in re vegetabili? Geb. Capite II. libri dixi, Inter diuersas opiniones eorum qui artem esse supponunt, quosdam affirmasse, in omnibus rebus vegetabilibus hanc artem inueniri & possibilem esse, ipsis verò nequaquam. Quare citius labore deficient, quam ut possibile sit, opus perficere. Demog. Ergo inueniuntur in re animata. Geb. Arnoldus in libro Perfecti magisterij, de rebus vegetabilibus & animatis differens, inquit: Istæ res cum sint totaliter & omnino remotæ à natura metallorum, impossibile est ex his posse generari metalla. Philosophi autem hanc artem in re aliqua & vegetabili, & animata, aut eorum quæ ab his sumuntur, proponentes locuti sunt per rerum similitudines. Cum enim hæc naturæ principia non sint, nequaquam erunt artis principia. Hic error plures decepit. Elixir enim quum sit naturæ metallicæ, sine dubio ex metalli semine procreatur. Præterea quum maximè requiratur, ut metallis adunetur, necesse est, ut metallis in substantia simile sit, quum tantummodo res sibi similes firmiter adunentur, & fortiter coniungantur. Demog. Accipiam igitur sulphur & argentum viuum à natura generata? Geb. Suprà monui, hæc non esse principia naturæ: quare nec artis

principia erūt, & quod maius est, artificium hæc non poterit vllō modo fixa reddere, vt in vnā substantiam auri vel argenti aduentur, cūm ad hoc requiratur maximē certa & infallibilis mensura, & debita inspissantis proportio, calorisq; exquisita æquatio, quæ omnia nobis ignota sunt, vt lib. 1. cap. 8. manifestè ostendimus. Dæm. Accipiam igitur sulphur solum, cūm lib. 1. cap. 13. apertè dicas, Eū qui nouerit in præparatione commiscere & amicare hoc corporibus, hūc maximum naturæ secretum tenere, ipsumque iam viam ingressum aliquam perfectionis, cūm multæ sint viæ, quæ tamen omnes ad eandem intentionem deducant. Eodem loco Deum testaris hoc illuminari omnia: corpus, & lumē, & tincturam esse. Præterea eodem lib. de Radic. de ista aqua rubea verba faciens exclamas, hanc lucernas accendere, & illuminare domos: hoc est, corpora metallica, & maximas opes dare. Geb. Quamuis nostrum sulphur principale semen sit, & principium metallorum, & elixir, nihilominus quemadmodum pater mediante suo semine, non generat liberos in seipso, sed in altero, scilicet in sanguine menstruo: sic etiam nostrum sulphur non generat neque metallum, neque elixir in seipso, sed in suo argento viuo, seu in alio metallo. Notabis igitur, elixir duobus modis fieri posse: scilicet distillatione,

stillatione, solutione & coagulatione materiz, & absque distillatione, solutione & coagulatione, idem affirmate S. Thoma in fine 3. lib. Metheor. Quantum verò ad secundum modum pertinere videtur, dico eum artificem, qui sulphur ita præparare nouerit, vt possit penetrare corpora, & illis coniungi, tenere iam maximum naturæ secretum, & viam perfectionis ingressum. Præterea in quodam cap. accuratorio dixi, hoc opus ab breuiatum perfici viginti diebus, & in hoc opere duos lapides fore necessarios: hoc est, duo metalla, vnum ex quo extrahatur sulphur, quasi fixum & alteratum, cui per fusionem commisceatur dictum sulphur præparatum. Dicendo autem hoc opus per solui viginti dierum spatio, intelligendum post præparationem sulphuris, quæ ad tres menses protrahitur, opus incipiendum esse. Propterea in iam dicto cap. accuratorio, omnem efficaciam huius operis in purgatione lapidis à sua vinctuositate & spurcitate collocauimus. Signum verò quomodo deprehendas sulphur iam ferè præparatum, loco iam citato admonuimus, dicendo: Cum videris oleum ferri supra aquam, tanto candore splen descens, vt oculos perstringat, tunc ipsum congregabis. Hoc enim quod ita collectum fuerit, omne opus facit, & per se coagulabitur. Memini huius sulphuris in libro Testa-

menti sub Martis nomine, dicendo: Si hunc noueris perducere ad albedinem & molli-
 tiem argenti, firmabitur, & figetur in omni
 iudicio siue examine, & cum leuiter & sine
 adiutorio alicuius rei Mars funditur, habes
 desideratum. De isto Marte verba faciens
 lib. 1. cap. vlt. dixi, Cum funditur sine medi-
 cina, que eius naturam maturare possit: hoc
 est, cum per se funditur sine argento uiuo, So-
 li & Lunæ coniungitur: neq; facile aut citra
 industriam ab his separatur. Si tamen per
 uehementiam ignis separetur fortè, fit hoc,
 quòd vltima fixatione non sit adhuc fixus. Si
 verò ipsi coniungatur viginti dierum spatio,
 redditur fixus cum ipsis, & inde nullo artifi-
 cio separari poterit, nisi natura fixationis mu-
 tata, imperfectam autem fixationem per calci-
 nationem & præparationem acquisiuit. Na-
 tura verò ipsius fixationis mutatur per solu-
 tionem in aqua Mercuriali, cum elixir no-
 uem mensibus compleatur. Cum verò nõ al-
 teratus ipsis coniungitur (hoc est, cum in prin-
 cipio Soli aut Lunæ coniungitur) neq; de-
 coctum, transmutatumue in natura sua, ne-
 que colorè mutat, neq; tingit metallum sibi
 coniunctum, sed in quantitate auget. Præ-
 rea lib. 3. cap. 1. dixi, Causam perfectionis cor-
 porum siue argenti viui, substantiam esse sul-
 phuris & arsenici, quia propter terreitatem
 & bonam substantiam non impediun-
 tur

DÆMOGORGON. 381

tur ab ingressu in corpora, quæ perfecta fit
 fessione bona, & per ipsorum subtilitatem.
 non remouetur impressio facile per fugam.
 Igitur ipsorum substantia mediocris, causa
 non est perfectionis corporum, siue argenti
 viui, nisi reddantur magis fixa. Nam quan-
 tumuis impressio in ipsa corpora non facile
 remoueat, tamen nisi vltima fixatione figa-
 tur, perpetuò non permanebunt firmiter sta-
 bilitate. De isto sulphure & arsenico locu-
 tus sum sub nomine Martis & Veneris, cap.
 8. lib. 3. dicens, Fixionem ipsorum substan-
 tiam proximam esse firmæ fixationi, tamen
 non firmam neq; perpetuam esse. De huius
 sulphuris præparatione alio loco agemus
 copiosius. Dæm. Si rectè memini, repro-
 bati eorum operationem, lib. 1. cap. 10. qui
 spiritus in corporibus figebat. Geb. Dixi
 hoc tentatum à quibusdã, sine præparatio-
 ne spirituum, & tandem desperasse in ope-
 re. Idem monui in principio cap. supradicti.
 Dæm. Intelligo me nõ satis capace, vt hæc
 comprehendam. Quare dimittam sulphur,
 & accipiam argentum viuum, tanquã sub-
 stantiam omnium metallorum, ex quo om-
 nia metalla, mediante virtute sulphuris
 procreatur. Cùm enim in seipso suũ sulphur
 habeat, cum quo coaguletur, sufficit ad com-
 positionem elixir, dicente Hermete, omnia in
 Mercurio inueniri, quæ à sapientibus requi-

rantur, videlicet corpus, anima, spiritus & tinctura. Idē affirmāuimus in lib. 4. cap. 10. dicendo, Medicinam argentum viuum coagulans, in ipso Mercurio esse. Sufficit ergo solus Mercurius ad compositionem elixir, vt diximus: cū nulla res in natura adeo Mercurio conueniat, vt illa quæ in ipso Mercurio continetur. Scribis etiā lib. 2. cap. 16. argentum viuum suas partes sulphuris habere in se, natura sibi coniunctas & vnitas. Præterea appellas eum optimum & perfectum artificem, qui ex solo argento viuo nouerit facere elixir, cū in hoc natura ab arte superetur. Geb. Lib. 1. cap. 16. scripsimus, Mercurium à quibusdam igne temperato coniunctum. Cū verò putarēt, ipsum iam coagulatum, inuenerūt eum crudum & currentem, vt prius. hac ratione stupefacti, dixerint, artem esse vanam, & minime veram. Dæm. Cupio audire causam erroris. Geb. Cū argētum viuum duplex ille fumus sit, siue vapor exhalans, quem natura neq; coagulare, neq; fixum reddere potuit, cū non haberet sulphur illud lotum non adurens, quod ipsius Mercurij propria medicina coagulatum est & fixio, multo minus artificio reddetur fixus per se, absq; illo, vel simili sulphure & medicina. Eadem est sententia Alberti lib. 4. Meteor. tract. 2. cap. 2. qui argentum viuum in operibus Alchemiæ desiccari dicit,

dicit per multam adustionem & commixtionem cum sulphure, non penitus colorem, quod in operatione elixir est intelligendum. Dæm. Quid de illis sentiendum, qui Mercurium rectis herbis nouerūt reddere fixū? Geb. Istis r̄sponsum volo, quod lib. 2. cap. 17. dixi: scilicet, medicinam, quæ Mercurium coagulare possit, & in profundo ipsi commiseri, sumendam esse ex rebus ipsi conuenientibus. Hæc sunt omnia corpora, scilicet sulphur & arsenicum. Hæc enim corpora & spiritus Philosophorum dicuntur. Et paulò inferius dixi, ex quacunq; re ipsius medicina sumatur, eam debere subtilissimæ substantiæ esse, & purissimæ, quæ Mercurio facile adhærescat, facilis liquefactionis, vt aqua fixa in pugna ignis. Hoc enim coagulabit ipsum, vt conuertat in naturam solarem vel lunarem. Comprehendis igitur ex supradictis rationibus, nostrum argentum viuum, non esse argentum viuum, sed sal in similitudine veræ calcis communis, quia argentum viuum, siue Mercurius metallorū, per calcinationem & reductionem conuertitur in sal, vt manifestè apparet per totum librum Testamenti. Hoc verò sal commune, proprietates nostri Mercurij habet, quas multis in locis tribuimus communi Mercurio, siue argento uiuo communi: scilicet vt habeat multum viscositatis, siccitatis pluri-

mum, & terreitatem foetentem, vt sit aqua sicca, & alia plura, quæ suo loco longius prosequemur. De isto nostro Mercurio locutus sum lib. 2. cap. 16. dicens ipsum habere suas partes sulphuris, sibi naturaliter commixtas plus vel minus, quæ artificio ab ipso remoueri possint. Præterea dixi lib. 3. cap. 7. in corporibus metallicis duas esse sulphureitates, quarum vna in profunditate Mercurio est inclusa, à principio suæ commixtionis: altera verò accidentalis est, siue superueniens. Habet autem bonam quantitatem superuenientis siue accidentalis sulphureitatis, & hæc quasi fixa est, & diligenti labore haud facile tamen ab ipso remoueri potest. Eius verò quæ in ipsius profunditate inclusa est, partem habet quantitatis, & hoc remoueri non potest, nisi prius per distillationem corrupta prima substantia argenti viui. Istis duabus sulphureitatibus coagulatur, & fixus redditur Mercurius, iam præparatus. Propterea dicimus, Elixir ex solo Mercurio fieri posse: hoc est, suis sulphuribus commixtum. Hæc autem intelliguntur quoque de multiplicatione elixir, quæ solo Mercurio fit.

Dæm. Si elixir ex solo Mercurio fieri potest, propterea quod suum sulphur in se habeat, ergo eadem ratione ex solo arsenico, quod ex sulphure & Mercurio compositum est, ipsum parabo, Alber. dicente lib. 4. Min. cap.

cap. I. Nos obseruare debere certū calidum, siccum, frigidum humido in eadē complexione coniunctum esse, quę Hermaphrodita dicitur, vt videre licet in plantis, quę in omni parte impręgnatę sunt. Loquitur autem de nostro sulphure, quod naturā Hermaphroditę habet, & ex duobus nominibus compositum est, Mercurij filium significans cū Venere. Est enim hoc sulphur arsenicum dictū, ex Mercurio & sulphure Veneris & æris nomine appellato compositum. Poterit ergo ex seipso generare elixir. Geb. Generatim loquendo de Hermaphroditis, dico, nec ipsos per se generare posse absque semine aut materia extrinseca. Sunt etiam qui dicūt, Deum in principio Adam & masculum & fœminam creasse. Cū verò in seipso nō posset generare, ab eo fœminam separatam, postea verò per coniunctionem generasse. Plato simile quidpiam fabulatur de Androgone, qui dependebat à Luna, partem habens Solis & terrę hoc est, dependebat à nostro Sale, Saturnus dicto: & à Luna, quę ante distillationem participabat cū Sole & terra. Simile euenit nostro arsenico: hoc enim quantumcunq; participet de natura sulphuris & Mercurij, nihilominus cū subtilia & tenera sint, & valde debilia, nō sufficiunt generationi metallorū, aut elixir sine adiutorio alterius sulphuris & Mercurij, ab hoc

diuersi & separati. Propterea scripsi lib. 7. cap. 14. Arsenicum materiam esse subtilem cū oleum sit, de quo locutus sum lib. 2. cap. 12. & corpus debile sit, cuius mentionē feci cap. 11. prædicti libri. In secunda causa, siue ratione descensionis sulphuri simile est, cū sit subtilissima & maximè fixa pars sulphuris. In hoc tamē à sulphure differt, maximèque diuersum est, quod arsenicum sit facilis tinctura cū albedini, tum rubedini. Et volebam in eo loco ostēdere, ipsum ex sulphure & Mercurio compositum esse. Quamuis enim hæc tingendi facultas facilis sit, inutilis tamen est, & parum firma. Itidem locuti sumus de arsenico, sub nomine Veneris, capite 2. libri 1. hoc appellando; medium inter Solem & Lunam: intelligo inter sulphur & Mercuriū, quia de vno & altero participat. Raymundus in libro, cuius titulus est Apertorij, de arsenico verba faciens, dixit, Animam participare cum natura, corpore & spiritu: hoc est, sulphure & argento viuo, per quam participationem, potestatem acquisiuit hæc colligandi inuicem. Sulphur autem in rubedinem facilè tingit, in albedinem verò difficulter. De hoc sulphure sub Martis nomine itidem locuti sumus lib. 1. cap. 10. ipsum appellantes, tincturā facilem rubedinis, albedinis verò bonæ difficilem: vt aperte ostenderemus, tincturam rubeam, quæ in sulphu-

sulphure facile apparet, in putrefactione v-
 tilem non esse, sed noxiam potius. Quòd ve-
 rò sub rubedine albedo lateat, vt in libro Te-
 stamenti monuimus, ad quã albedinem per
 longam sublimationem & lotionem perue-
 niatur, propterea tincturã difficilem appel-
 lauimus. Moricinus dicit, nostrã Latonam,
 quantumcunque rubra sit, inutilem esse, nisi
 rubedinem albedo consequatur: hoc est, ni-
 si rubedo in albedinẽ confertur. Scripsimus
 & nos supradictò capite de arsenico, duo ar-
 senici genera esse, & sulphuris: scilicet citri-
 num & rubrum. Cùm igitur arsenicũ ignis
 expressione distillatur cum aqua mercuria-
 li, rubrum est. Aqua verò alba, huic albo si-
 mul iuncta colorem efficiunt citrinum. Hęc
 omnia confirmat Senior Philosophus, cùm
 dicit, Philosophos veteres animã & spiritũ,
 qui ex hac cõmixtione exurgit, arsenicum
 rubrum & citrinum appellasse: per rubrum
 intelligentes, animam tingentem. Similiter
 vocabant hanc aquam: hoc est, sulphur ru-
 beum, & spiritum arsenicũ citrinum. Quia
 spiritus animam dealbat, & eam suo colore
 inficit. Et vocabant hãc animam, æs: & hoc
 est fumus grauis. Et nos diximus lib. 1. cap.
 21. Venerem tingi colore citrino à tutia: hoc
 est, fimo illo albo. Similiter & sulphur ru-
 brum & citrinum est. Rubrum autem post
 putrefactionem materiæ. Cùm autem sub

Mercurio albo coniungitur, citrinum efficitur. Est enim citrinus color, determinata proportio rubei & albi. Propterea tutia, quæ fumus albus est, nostri Mercurij albi, colore citrino ipsam corpus rubrum inficit: videlicet nostrum æs, vt libro 3. capite 3, satis aperte ostendimus. & capite 4. eiusdem libri dixi, illud quod à corporibus metallicis sublimatur ignitione forti, vt quod ex ipsis subtilissimum fuerit, ascendat: hoc est, fumus albus cum sulphure, aurum vocato, & arsenicum ipsam esse coloris citrissimi, & cum arsenicum fixum redditur simul cum sulphure (hoc est, leato igne in vltima decoctione) Sublimatio verò amborū melior est, ex calce iustus metalli, quod indicabimus. Quamuis verò & sulphur, & arsenicum medicina sit perfectiua nostri Mercurij, nihilominus sine ipso elixir fieri non potest: hoc est, sine commixtione cum corporibus. Cū verò sulphur post lotionem, squamosum, & in corpus reductum, tandem & fragile fuerit, præparatum est. Dæmog. Sulphur, arsenicum & Mercurius cū fixa redduntur, non funduntur, neque corpora penetrare possunt, quia iam terrea facta sunt. Si verò non reddantur fixa, spiritus ipsum ab igne distinguunt: ergo ex his elixir fieri non potest. Geb. Hæc est vna ex rationibus quorundam, qui in huius artis
praxi

praxi parum exercitati sunt. Horum meminimus libro 1. capite 10. increpando eos cum huius rei paruum habeant notitiam, etiam operationem hanc minimè absoluerè posse, sed tuis rationibus fortiter insistentes, in vitium cadere malæ consequentiæ, propter insufficientiam. Dæm. Logicum illum sermonem non assequor. Geb. Vitium consequentiæ committitur, cum à superiori ad inferius arguimus affirmatiuè, non enim rectè concluderis, fixum esse, ergo terreum: nam hic arguendi modus vitiosus est propter insufficientiam. Possimus enim spiritus reddere fixos, vt nequaquam in naturam terream conuertantur, & fundantur, & in corpora penetrare possint. Et quantum ad sulphur pertinet, manifestum est ex libro 1. capite 10. & 11. itidem ex libro 2. capite 12. & 18. & libro 3. capite 1. & 6. De Mercurio differendo, libro 3. capite 6. dixi etiam, hunc posse fixum fieri, vt tamè in terrestritatem minimè conuertatur, cum etiam per eiusmodi transmutationem in terrestritatem figi possit, cum per festinam & breuè fixationem, quæ per præcipitationem fit, siue distillationem, figatur, & in terram transmutetur, in fœcibus adustis remanentibus in fundo vasis siue boccix. Et hæc est transmutatio festina primæ formæ mercurialis, quæ in sex horarum spatio perficitur. Terrestreita-

te verò remota, per lotionem coniungit se,
 & vnitur cæteris spiritibus præparatis. Po-
 situs verò in suo vase, ad ignem lentum va-
 pores ab eo sæpius successiue, siue sensim o-
 stendunt. Hac verò longa & tarda confirma-
 tione & fixatione, fusionem metallicam non
 perdit, neq; in terram conuertitur. Libro 2.
 cap. 6. diximus, hunc Mercurium duas pos-
 sibile habere humiditates: vnã, quæ ab eo remo-
 ueri possit ignis violentia: hoc est, per distil-
 lationem, per ignis expressionem, & hoc,
 quod in fundo vasis remanebit, non fundi-
 tur, fixum enim iam & terreum est. Terre-
 streitate verò per lotionem remota, altera
 humiditas in ipso remanens, se ò igne remo-
 uetur: scilicet igne lento, qualis conuenit vl-
 timæ fixationi spirituum. Quantum verò ad
 præparationem & fixationem aliarum rerum, na-
 turæ terreæ pertinet, figuntur corpora me-
 tallica, per calcinationem, vt manifestè o-
 stendimus libro 1. capite 18. dicendo, per cal-
 cinationem corpora imperfecta figi, citra
 commixtionem alicuius rei, qualiscunque
 sit in calcem redacta, solo suo sulphure pro-
 prio adustiuo, siue exurente. Igne enim adu-
 ritur & calcinatur omne quod in se sulphurei-
 tatem adustiuam habuerit, vt lib. 2. cap. 13.
 & libro 3. capite 6. satis apertè ostendimus.
 Cum igitur tuum metallum tantum temporis
 in igne perdurauit, vt in suum corpus quem-
 admodum

Admodum prius fuerat, reduci nō possit, neque diminuitur, aut colorem mutat in colorem, scias iam fixum esse, hoc est, conuersum in certam naturam terream, quæ faciliè igne perferet, non fusionis metallicæ, sed vitrificatoriæ solùm. Et tunc omnes spiritus, in ea calce existentes, fixi sunt, & nisi separati & volubiles facti, & postea fixi, præparari non possunt. Propterea considerabis, quomodo figantur per conuersionem in naturam terream, & inde manifestū erit, quomodo præparari possint. Cū verò hac fixatione, non omnes insimul reddantur fixi, nec eodem modo, propterea nobis distinctè de his differendum erit. De Mercurio autem hactenus fati: Iam de arsenico & sulphure verba faciemus. Prius diximus, per calcinationem, Mercurium metallorum conuerti in sal. Cum vero hoc sal multum terreitatis habeat, inde certam fixationem acquisiuit. Idem de arsenico dicimus, quod sulphur subtilissimum est, naturaliter in ea terra profundissimè inclusum. Propterea in certa fixatione adeò firmiter compingitur, vt ab ea terra separari non possit, nisi per distillationem, cum forti expressione ignis. Dixi igitur lib. 2. capite 7. cum fieret mentio huius Mercurij, in sal conuersi, Cum videris eum albissimum, & à sulphureitate, & rubedine quasi extrinseca separatum, reiterabis sublimationem, sine fēc

bus, hoc est: distillabis ipsum, citra adiectionem fecis, cum in seipso sufficientes feces, & potius superfluas habeat. Id enim facile intelligitur, ex difficultate distillationis, quem admodum lib. 2. capite 9. monui. Nam ipsius pars fixa, nisi corrupta & distillata fuerit, videlicet supradictum arsenicum firmiter adhærebit fecibus, hoc est, terreitatis, adeo ut aliter preparari non possit. Fecimus autem sæpius huius terreitatis mentionem, in pluribus locis ipsam appellâtes sal, vt facile ex nostris scriptis colliges. Dēm. Ostēde mihi iam, quomodo sulphur reddatur fixum.

Geb. Sulphur, fixum non redditur, nisi in calcem redigatur prius: cominixto autem sale, facilius calcinatur, & fit perfectum, vt capite 13. lib. 1. ostendi. Et Albertus lib. tertio de Mineralibus cap. 2. confirmat. Inquit enim, nos videre in operibus Alchemiæ, in quibus naturam maximè imitatur artificio, inter cæteras artes omnes, cum alio modo Elixir citrinum fieri non possit, nisi ex sulphure. Ipsum verò sulphur, adeo vinctuositatis & virtutis adurentis particeps fit, vt omnia metalla denigret & adurat, quibus superiniiciatur: tandem inuentum modum lotionis cum aquis acutis, & vt decoquatur tandiu, donec omnis vinctuositas adustibilis, ipsum relinquat, & tātūmodo subtile vinctuosum permaneat, quod ignem perferre possit. Fuit autem

autem acutæ, lotionem cum suo sale, & aceto distillato. Hæc enim lauant & mundificant nostrum sulphur, & remouentur deinde ab eo. Propterea dixi in proœmio libri 2. eas res, quæ corpora absque cohærentia mundificant, naturam habere falis, aluminis, nitri, & borracis, quibus designare volebã, ipsum sal, quemadmodum etiã per corpora ipsum sulphur, siue plures sulphuris species intelligendas volui. Dixi etiam ad hæc lib. 2. capit. 13. Cum omnia falia, alumina, & vitrũ (hoc est, supradictum arsenicum) funduntur siue soluantur longè aliter, quàm ipsa corpora (scilicet sulphuris species) ab ipsis separantur, cum tantummodo corpus, hoc est, sulphur purificatum, separatum fuerit. Dæm. Ut mihi videtur, loco supradicto præparatione Iouis & Saturni docuisti. Geb. Tuam simplicitatem agnosco: cui quis facillè imponeret: nam parum animaduertisti, me dixisse iam, Iouem & Saturnum, vnum corpus esse, hoc est, vnum sal calcinatum, in similitudinem calcis veræ, supra quod non opus est, projicere aquam falis, aut aluminis, neque vitrum nostrum, hoc est, arsenicum, cum omnes ibi res naturaliter sint vnitæ. Præterea dixi, in proœmio libri Inuestigationis, eas res, quæ præparationem adiuuant & promouent, esse ipsum sal, & alumen, & atramentũ & vitrum, acetum acerrimum & ignem. Pro-

pterea vt eodem libro, capite de Præparatio-
 ne lous, & cæteris sequētibus tradidi, quòd
 ignis mouet & consumit substantiam fugiti-
 uam, & inflammabilem, hoc est, lauádo mul-
 tum cum sale communi, (commune autem
 dico, quod omnibus metallis sit commune)
 & cum aceto acerrimo purificato. Itidem li-
 bro 2. cap. 13. scripsimus, in hanc sententiam,
 de istius sulphuris præparatione & calcina-
 tione, videlicet accēdi ignem in fornace sub
 vase calcinationis, tantæ potentæ, vt ipsum
 corpus, hoc est, sulphur fundatur, vt calcina-
 ri possit. Quàm primum verò ipsum corpus,
 fusum in aceto, & sale, cum calore ignis, pelli-
 culam nigrá supra se creauerit, quod sulphur
 est iam in calcem redactū, remouendam esse
 à superficie, & ad fundum vasis protrudatur
 cum spatula ferrea, siue lapidea. Notabis au-
 tem, pelliculam hanc nigram, sulphuris calci-
 nati palàm ferream dici, cum istud sulphur
 dicatur ferrum, quod iam in substantiam ter-
 ream conuersum est, neque funditur aut ace-
 to magis aspergitur, sed in fundo vasis per-
 manet fixum. Ipsius præparatio tamen non-
 dum finita est, cum nondum penitus ab eo
 remota sit omnis vnctuositas & terrestrei-
 tas. Pellicula hæc quoque pala lapidea nun-
 cupatur, cum ex Philosophorum lapide ge-
 neretur. Continuat autem hæc pellicula-
 rum de tractio & submersio, donec totum sul-
 phu-

phuris corpus in pulverem redigatur. Hoc autem propterea dico, quòd omni die pellicula vna creatur. Sunt autem istæ pelliculæ, ipsum oleum sulphuris. Si verò Saturnus (hoc est, sal album, à sulphure separatū) fuerit præparatus, maiorem ignis vehementiam requirit, hoc est, vt distilletur per cineres, cū ignis expressione: sulphur autē balneo præparatur. De hac verò pala, siue spatula ferrea, siue lapidea, quam suprà pelliculam nigram appellauimus, itidem de iam dicta fitione copiosè differui, capite 18. lib. 2. & in libro Inuestigationis, capite de Præparatione Iouis. Libro autem 3. capite 14. hanc palam ferream, baculum ferreum nuncupauimus. Totam verò hanc operationem, & breuem praxin tradidi lib. 1. cap. 8. sublimationem nostræ calcis describens sub nomine Marchasitæ, cuius duos sublimationis modos posui: Primum, qui sine ignitione fit, hoc est, primo in fimo, deinde in balneo: alterum qui cum ignitione fit, hoc est, ipsum sal distillando. Causa verò huius duplicis sublimationis, est ipsius substantia duplex. Prima enim substantia, est substantia pura sulphuris in sua radice: altera substantia, est utilis, vt Mercurius mortificatus, scilicet, supradictum sal. Prima substantia utilis est, vt arsenicum viuum mortificatum, hoc est, mediocriter præparatum. Mercurius enim communis, utilis non est.

quia, vt Albertus in lib. de Mineralibus testatur, cum non mortificetur alijs rebus, nõ bene commiscebitur. Accipitur igitur, hanc victimam nostri Mercurij substantiam. Per hanc enim excusamur, ne nobis Mercurius communis assumendus sit, qui multum laboris & industriæ requirit ad sui mortificationem. Totus autem sublimationis modus Marchasitæ, in hoc consistit, vt subtiliter tritum ponatur in aludel, cum aceto distillato, & sublimetur sulphur ab eo citra ignitionem, in solo fimo, & post putrefactionem, in balneo semper remouendum sulphur, quod sæpius eleuatur in forma pelliculæ nigre. Cum verò sulphur & acetum remota fuerint à sale, & ipsum impositum fuerit storiæ luto oblitinæ, augeatur ignis ad ignitionem vasis aludel. Debet autem prima Marchasitæ sublimatio, fieri in vase sublimationis sulphuris, donec sulphur à sale separatũ sit in balneo. Erit autem vas putrefactionis calcis & calcinationis, & lotionis sulphuris idem. Descriptioni autem huius vasis formam libro 2. capite 10. his verbis: In fundo vasis aludel, non sit magna quantitas corporis sublimandi. Multitudo enim calcis reducta in puluerem, aggrauat & impedit sublimationem sulphuris. Hoc vas itidem in fundo planum sit, & paruæ concauitatis, vt corpus Marchasitæ equaliter & subtiliter spargatur, supra fundũ vasis,

sis, vt æqualiter & copiosè ab omni parte sulphuris & salis materia ab aceto sublimari possit, & liberè in altum ascèdat. Post remotionem sulphuris, quod Mars appellatur, sal distillandum est in vase ignitionis, donec inde extrahatur omne suum sulphur, quod arsenicum dicitur. Præterea notabis, cum totum sulphur, quod Martis nomine appellari diximus, sublimatum fuerit per multas pelliculas, deinde apparere ipsius colorem verum, hoc est, albidissimum. Post separationem verò aceti, volatilitas à sulphure separata adurit, vt sulphur illud verò, quod post lotionem sublimatur, non inflammatur (vt lib. 2. capite 2. diximus) neque præ se fert aliquam sulphuris proprietatem, sed potius argenti viui, siue Mercurij mortificati. Quare lib. 3. cap. 2. prope finem, & cap. 18. de lotionem Mercurij verba faciens, volui subintelligi lotionem huius sulphuris. Hanc sulphuris præparationem, antiqui sub fabula de Hercule & Antheo occultauerunt. Nam vt Macrobius tradit, veteres per Herculem Solem significarunt, hoc est, nostrum arsenicum. Per Antheum verò, terræ filium, sulphur nostrum intelligitur, quod terræ pinguedo est. Hi duo singuatur luctari, cum in vase cõmixta in aceto bulliunt: sunt enim post putrefactionem simul iuncta. Cum verò ipsum sulphur, Martis nomine appellatum, cum sale præparatur, vt su-

præ dixi, propterea etiam arsenicum præparari poterit, quod in profundo cum sale commixtum est. Hoc enim demonstrare volebã lib. 3. cap. 16. Martem, hoc est, sulphur præparari, per sublimationem arsenici. Cum verò arsenicum, sale commixtum, fortius sit, & sic sulphur Anthei nomine significatum, in calcem redigat, & in naturam terream conuertat, fictum est Anthemum in terram prostratũ. Cum verò hoc modo sulphur perfectius fiat, magisq; figatur & lucidius reddatur, fixerunt, Anthemum prostratũ recuperatis & augmentatis viribus, semper fortiorem resurgere. Hercules verò, hoc est, nostrum sal, cum aqua Mercuriali distillatum, quæ per lunonem & elementum aeris significatur, soluit, attrahit, & suspensum tenet dictum sulphur præparatum in ipsa aqua, & decoctione nigro colore inficit, quod etiam in patefactione potest intelligi, vt ex sequētibus, cum de eleuatione corporũ differemus, patebit. De ista sulphuris præparatione, etiam locutus est Albertus in tertio lib. de Mineralibus, cap. 1. & 2. & in secundo tractatu, cap. 5. Præterea scriptum est in lib. de Vaporibus, arsenicum, siue auripigmentum, duas habere vnctuositates, quemadmodum & sulphur. Remouetur autem ab ipso vna istarum duarũ vnctuositatum, lotionem in vrina, lixiuio, aceto & lacte caprino. Sunt enim istæ lotiones
 acutæ,

acutæ, & vnctuositatem ab eo auferunt. Per istas lotiones acutas, intellige acetum cum sale. Auicenna in epistola ad Harf. Philosophum scribit, magna diligentia contendisse se, vt à sulphure & arsenico totum hoc auferret, quod argentum denigrat. Cum verò sulphur præ cæteris mineralibus omnibus melius sit, tandem viam ad hoc inuenisse se, scilicet vt decoquerentur lento igne, nec tamen virtus ignea in ipso aduratur, sed potius extrahatur, & virtuti igneæ & sulphuris substantiæ per ignem nihil detrahatur, sed sola vnctuositas cõsumatur. Præstat autem sulphur cæteris spiritibus metallicis, quòd magis fixum sit, & tinctura rubedinis. Per argentum verò, quod vnctuositate sulphuris decoquatur, intelligitur albedo sub rubedine sulphuris occultata. Rasis in lib. de Diuinitate, huius præparationis mentionem faciens, iubet oleum auferre spongia, quod supernatauerit, tã diu, donec nulla nigredo appareat magis, & rotunda nubecula ascendat, quæ relinquenda est, donec ipsius sublimatio sit firmata, deinde vnã nubeculam post aliam accipiendam, & in aquam ebullientem submergendam esse, donec omnes nubeculæ fuerint consumptæ: has enim sulphuris oleũ esse scito. Est autem huius sermonis verus sensus, vt intelligamus, quàm primum pelliculæ supra acetum eleuatæ fuerint & firmatæ, tum

leuiter vas mouendum esse, aut quouis alio modo pelliculæ ad fundum propellendæ, & hoc in singulis pelliculis, quæ eleuantur, fieri debere, donec appareat ipsas mundatas & purgatas esse. Dæmog. Missa faciemus hæc paulisper, nondum enim mihi aperte demonstraſti, vnde & ex qua materia istos spiritus accipiam, & perueniam ad principia naturalia arti nostræ propinqua. Geb. Tuæ cogitationes non erunt vanæ, si existimaueris, principia hæc naturalia, digesta, coagulata, & quasi fixa, nostræ arti propinqua, & vt in substantiam sulphuris & argenti viui siue etiam Mercurij conuertantur aptissima, in vlla re inueniri posse, quàm in ipsis metallis. Dæm. Certè idem dicere volebam, vnum tamen est quod me suspensum tenet. Geb. Si mihi animum tuum aperires, facilè omnem suspicionem tibi eximerem. Dæm. Audiui, Elixir vegetabile, animale, & minerale esse: quomodo fit igitur ex metallis, quorū substantia mortua est, neq; simile sibi generare potest? Geb. Elixir vegetabile dicitur: crescit enim per multiplicationem in virtute & quantitate. Animale verò dicitur, quod proiectum super metalla, ea sibi similia faciat. Minerale autem dictum est, quod ex mineralibus siue metallis fiat, & adhuc, quod aurum & argentum generare, sit metallorum singularis proprietas. Possunt tamen & Elixir &

lapis

Lapis noster metallicus vegetabilia dici, propterea quòd generata sunt è sale; quòd vegetabile dicitur. Hoc enim generatum est virtute caloris, & vegetare dicitur omnes res: aut quòd istud sal primo viride faciat, vt herba, siue planta: & vitriolum hanc ob causam, & aquam viuam appellauimus. Animata verò propterea dicuntur, quòd in eorum compositione anima interueniat, hoc est, tinctura, quæ arsenicú dicitur, & æs de quo in lib. cui titulus est, Turba Philosophorum, scriptum inuenies, nostrum æs simile esse homini, quí animá, corpus & spiritum habeat. Tinctura rubea dicitur anima. Substantia verò sulphurea & quasi fixa, corpus est. Spiritus verò dicitur natura volatilis, antequam figatur & firmetur. Dicuntur autem mineralia, quòd metallica sint, aut quòd in se sulphur illud habeant, in quo virtus metallica consistit. Aristoteles in epistola ad regem Alexádrum, iubet vt lapidem vegetabilem, animale & mineralem accipiamus. Videmus autem Alchemiæ artifices, ex metallis medicinas plus aut minus facere perfectas, quibus transmutare & tingere nouerunt metalla quædam in auri & argenti colorem. Cum verò in omni genere, in quo isti gradus perfectionis inueniuntur, necesse est perueniri ad vnum singularé, qui supremum & perfectissimum gradum teneat perfectionis in eo genere, vt Aristote-

les affirmat lib. 10. Metaph. erit quoq; in hac arte necessarium, vt inueniamus vnam medicinam metallicam perfectissimam, quæ trãsmutare possit metalla imperfecta in verum aurum & argentum, propterea quòd hæres quæ in substantia affinitatem habent per tuam corruptionem, vna in alteram trãsmutari possit, vt videmus in commixtione elementorum. Cum verò omnia metalla (vt supra ostendimus) ex vna & eadem substantia generata sint, & nulla differètia inter ipsa sit, præter accidentia, & maiorem minorèue digestionem: ergo accidentia remouèdo, & partes indigestas sufficienter digerendo, vnum in aliud, quod super cætera perfectissimum fuerit, trãsmutari poterit. Et in hoc artificium, naturæ operationem vincit. Artificium enim potest metalla intimè purgare, quod natura non potest assequi. Eadem est sententia S. Thomæ. Is enim in principio 4. lib. Meteor. dicit metalla trãsmutari posse vnum in aliud, cum naturalia sint, & ipsorū matéria eadem. Propter hanc causam posuit Hermes circulationè inter metalla. Ego quoque multis in locis monui, hãc medicinã ex metallis fieri debere, & hoc omnes Philosophi affirmant. Dæm. Tam euidentissimis rationibus & argumentis adducor, vt tandè credam elixir ex metallis faciendū esse. Debet autem ex omnibus simul, vel ex vno solo fieri.

feri? Geb. Capite 5. libri primi dixi, artem nostram ad finem perfectionis non perducere, rerum copia siue multitudine, cum ea sit vnica & solus lapis & materia vnica, in qua totum magisterium consistit, cui nihil omnino adiungitur, aut ab ea aufertur in aliqua parte, exceptis superfluitatibus, quæ in præparatione separantur. In hanc sententiam loquitur Hali Philosophus dicendo, Totum artificium in vno lapide contineri, cui nihil addatur aut commisceatur in toto aut in parte, hunc à Philosophis & sapientibus in opus assumi, & ignem ab eo exhalare, donec opus perficiatur. Morigenus idem testatur: dicit enim omne hoc, quod à Philosophis requiratur, vnã solam esse rem, patrem & matrẽ habens, & ab ipsis creatam & nutritam, & sui ipsius esse patrem & matrẽ. Dæm. Hoc quid sit nunquam diuinabo. Geber. Dixi prius, in metallorũ generatione, sulphur tanquam patroni feminis vicem gerere, Mercurium autem menstrui fœminei. Præterea senior Philosophus scriptũ reliquit, eam rem, quam Philosophi quærunt, vnã rem esse, quam omnium rerum rubearum nomine appellauerunt, & omnium corporum & specierum quæ manibus hominum tractantur. Alio loco idem dicit, lapidem Philosophorũ vnum esse, qui in se habeat omnem naturalem præparationẽ, & omne id, quod ipsi necessa-

rium sit, de corpore, de sole, aqua, spiritu, anima & tinctura. Dicit præterea Arnoldus in epistola ad regem Neapolitanum, lapidem Philosophorum esse rem vnã & vnus naturæ, & in ipso contineri omne id, quod sibi necessariũ est, & in se quoque habere illud, à quo melioratur. His grauissimis Philosophorum sententijs victus, sine dubio credis, Elixir fieri debere ex vna sola re radicali, ex vno metallo solo, quod lapis dicitur, eam ob causam, quòd in formam lapidis reductum sit. fiunt præterea ex isto lapide geminæ & medicinæ, quibus primi patres vitam ad eò longævam producerunt, hoc est, quinta essentia & aurum potabile. Fiunt enim hæc omnia ex eadem materia quemadmodum à Raymundo traditum est, in libro Secretorum naturæ & in Cælo philosophico. Dẽm. In proœmio libri Inuestigationis dicebas, Elixir ex multis corporibus, siue ex multis rebus fieri. Geb. Eodem loco huic obiectioni responsum est his verbis: Ex quacunque re fiat Elixir album aut rubrum, tamen in ipso non est aliud præter sulphur & Mercuriũ, ex quibus rebus nisi ambo fiant coniuncta, nulla alia re fieri potest, neque per se esse. Cum igitur vnum alteri ita firmiter insit, manifestum erit, Elixir non ex pluribus, sed ex vno solo metallo fieri, cum omnia ex sulphure & Mercurio composita sint. Dicitur autem Elixir
ex

DEMOGORGON. 405

ex multis rebus fieri, propterea quòd ex sulphure, arsenico & Mercurio componatur, cum quibus quemadmodum etiam cum diuersis coloribus, in ipsorum præparatione apparentibus, multæ res quandam similitudinem habeant, tamen negare nõ possumus, in opere breuiori, vbi plures viæ sunt, ibi diuersa metalla posse concurrere. Verùm in opere maiori vnum solum, virtutem & potentiam propinquam habet, vt in Elixir conuertatur. Propterea dixi lib. 2. cap. 2. Si spiritus sublimaueris ex calce alicuius metalli, sublimationem facilem, aliàs verò difficillimam esse, & plurimi laboris & longi temporis, adeò vt ad desperationẽ ferè perducatur incautos. Dæm. Præfertur igitur in hoc opere cæteris metallis aurum? Geb. Ob quam causam? Dæm. Quòd cæteris metallis virtuosius & perfectius, minus corruptibile & combustibile sit: fuerunt enim suæ partes subtilissimæ homogeneæ & puræ, sic vnite & compactæ, vt pars terrestris à combustionem per humiditatem defendatur. Humidum verò adeò firmiter à terrestritate comprehensum est, vt in fumum per vaporationem minimè exhalare possit. Cum igitur per se adeò firmiter omni corruptioni resistat per distillationem ad vltimam puritatem, & ad extremam subtilitatem & simplicitatem reductum, multo incorruptibilis erit, & in potabilem sub-

stantiã conuersum longissimo tempore corpora humana à corruptione conseruabit: & hic est scopus & fundamentũ eius libri, quẽ de Ligno vitæ scripsi. Hac ratione medici auro vtuntur in multis morbis, præcipuè verò in atrabilijs & in tremore cordis: nec tu mihi videris ab hac sententia dissidere, cum 17. capite primi libri, auro vim lætificandi contribuas, & quòd corpus in longa iuuentute conseruare possit. Hac ex causa veteres Poetæ finxerunt Phœbum siue Apollinem inuentorem medicinę fuisse, & herbarum vires homines primum docuisse. Nec putabis citrà rationem factum, quòd aurum ceteris metallis præferendum diximus. Verisimilius enim est, Elixir ex auro, quàm alio metallo fieri, cũ hoc cetera metalla in aurum transmutare debeat: facilius enim transmutantur inter se, quæ aliquam cognationem siue affinitatem habent, quod Aristoteles quoque affirmare videtur. Dicit enim 7. Metaph. Omne generatum ex suo simili generatum esse. Tu quoque affirmas lib. 1. cap. 17. Aurum tincturam esse rubedinis, & aurum corpus transformare & tingere posse, propterea plures Philosophi aurum fermentũ rubedinis vocant. Perfecta autem corpora, perfectiora fieri, & ad subtilitatem & spiritualitatem reduci posse, tu ipse affirmasti in lib. Inuestigationis circa finem. Geb. Satis acutè & ingeniosè Philosopho.

Iosopharis: sed auri naturam non satis probe considerasti. Nam (vt lib.3. cap.4. tradidi) cū aurum ex subtilissima & clarissima Mercurij siue argenti viui substātia generatum sit parum sulphuris habens, & rubedinem puram, tum fixum & clarū, & à sua natura sit ipsum tingente. Quare sulphur hanc qualitatem minimè seruare poterit, nisi ad vltimam formā & permanentem tincturam peruenerit, vt elixir. Ergo neq; natura, neq; arte mutabitur, aut aliquo modo per se debite meliorabitur absque commixtione alterius tincturæ. Et si fortè aurum præparatione aliqua colore augeatur, hoc fit ipsa tinctura intra aurum occultata, foras pertracta. Et si hanc à suo Mercurio separaueris, tantundem Mercurij cum eo tinges, & non plus, hoc idem affirmante Agrippa, propterea quòd aurum non habeat plus tincturæ, q̄ ad tincturam sui Mercurij opus sit, vt Arnoldus in Rosario tradit: quare vanum esset hanc tincturam in auro quærere, cū in eo tam pauca sit quantitas, & ipsius vtilitas nulla. Propterea dixit Albert. lib.3. de Miner. cap.7. Alchemica operatione aurum non permutari. Et hæc est ratio veterum Philosophorum, & antiquorū quorundam Alchemistarum, auri speciem tantummodo formā esse metallorum, cetera verò metalla omnia incompleta: ea verò in via esse, vt ad speciem auri

accedere possint, vt res incompleta, quæ in
 via est vt ad perfectionem perueniat. Pro-
 pterea dixerunt, imperfecta iuari posse ar-
 tificio, vt tandem ad perfectionem perueni-
 rent, quemadmodum femina adiuuantur
 terræ cultura, aurum verò cùm determina-
 tum & completum sit magis, conuertibile
 non est in aliud metallum. Nam Aristotele
 & ipsius commentatore affirmâtibus libro
 7. primæ Philosophiæ, Nulla res mouetur ad
 formam aut perfectionē, nisi prius aliquam
 partem imperfectam illius formæ in se ha-
 buerit ad quam moueatur. Nouimus enim
 sperma se non moturum vt formam homi-
 nis acquireret, nisi prius in se hominem in
 virtute contineret: si enim hoc, iam homo
 esset completus, non esset principium mo-
 tus, sed potius quietis. Propterea dicit Ari-
 stoteles, existente specie in materia cessat
 motus. Fit enim motus per priuationem spe-
 ciei quæ est in ipsa materia. Cùm enim à na-
 tura ita comparatum sit, vt imperfectum in
 quantum imperfectum est, naturaliter desi-
 deret perfectum fieri: igitur priuatio in ipso
 relinquit naturale desiderium, vt fiat perfe-
 ctum. Hoc autem desiderium, principium
 est transmutationis, vt Rogerius Bacho tra-
 didit. Ergo quum aurum in specie metalli-
 ca perfectum sit, in se hanc priuationem &
 desiderium hoc non habebit ad formam &
 speciem

speciem metallicam. Dæm. Concedo aurum commune perfectum esse in sua specie, comparatum verò ad elixir imperfectum erit: vincit enim naturæ operam artificium. Geb. Dico aurum perfectius esse metallum quàm elixir: hoc enim quantumcunque firmiter in se retineat substantiam metallicam, propterea tamè metallum non est, cum sit fragile, & ex solis spiritibus compositum, & eius tinctura communem tincturam metallicam excedat. Dæm. Cùm ad compositionem elixir vnicum metallum requiratur, solum & maximè necessarium fit, quòd accipiam spiritus auri, qui mundi puri & fixi sunt, cæterorum verò metallorum immundi & volatiles. Geb. Et hoc certissimum inditium est, istos spiritus auri, eos non esse, de quibus scripsi in omnibus libris meis de Alchemia. Diximus enim Mercurium, sulphur & arsenicum ante præparationem spiritus esse immundos, combustibiles & volatiles: præterea tradidimus quomodo à terrestreitate, a quositate, sulphureitate vnctuosam & adurentem repurgari possint. hæc autem in auro non inuenies. Scribit præterea Albert. lib. de Miner. cap. 6. metallum à metallo generari non posse: hoc est, species permanebit in prima substantia metallica. Quare ergo capite prædicti libri non citatur autor isto modo procedere,

inquit, scilicet, vt corrupēdo & remouendo aliquid in sua specie, cum adiutorio eorum quæ sunt in natura metallica, inducant speciem alterius metalli. Propterea inter omnes Alchemistas operationes eam tū meliorem, tum principalem esse, quæ per eadem principia procedat, per quæ ipsa natura procedit. Quemadmodum per præparationem sulphuris, per decoctionem & sublimationem & purgationem argenti viui, siue Mercurij. Isti verò qui metallis albis dealbant, & citrinis citrino colore inficiunt, remanente prima specie metalli, sine dubio impostores & deceptores sunt, neque verum aurum, siue argentum facere possunt. Præterea dicit Aristoteles, veram transmutationem metallorum fieri non posse, nisi reducantur prius in materiam primam: hoc est, ad naturam salis, siue vitrioli, quod citra calcinationem minimè fieri potest, vt in libro Testamēti satis apertè docuimus. Cùm autem argentum debitè calcinari non possit, vt lib. 3. cap. 9. diximus, cùm vera calcinatio fiat absque commixtione alicuius rei, nisi cum proprio & innato sulphure combustibili, vt lib. 1. cap. 13. & lib. 3. cap. 6. diximus. Istud verò sulphur combustibile cū in auro nō sit, vt lib. 4. cap. 15. sufficiēter ostēdimus: igitur aurum debitè calcinari nō poterit. Rationem hanc descripsimus lib. 3. cap. 6. dicen
do

do, eam rem cui conuenerint tres causæ corruptionis loco suprâ citato, enarratæ, maximè corruptibilè esse: in quo verò omnes minimè conueniât, velocitatem corruptionis remitti, quantum ipsæ dictæ causæ remittūt: in auro verò harū causarum nulla est, quare ita, vt decet, non corrumpitur. Propterea diximus lib. 3. cap. 4. aurū habere substantiam fixam, & absq; sulphureitate comburète, vt per omnem operationem ipsum in igne facile cognoscimus: nam neq; minuitur, neque inflammatur. Propterea frustra quis tentaret aurū circa aliquam rem extrinsecam calcinare. diximus igitur lib. 1. cap. 17. aurū calcinari & solui absq; vtilitate. Dæm. Arnoldus in libro Perfecti magisterij dicit, reductionem metallorū in materiam primā facilem esse: igitur transmutatio quoq; facilis erit. Geb. Arnoldus de auro cōmuni non loquitur: hoc enim nisi cum magna difficultate destruitur propter suam fortem compositionem, vt lib. 1. cap. 8. & lib. 2. cap. 7. ostendimus, quomodo & ex quibus metallis noster Mercurius extrahi debet, & quantūuis in eo loco aurū minimè apertè à nobis excludatur, concedendo tamē sublimationem Mercurij commodiorè esse, ex metallis cum quibus minimè conueniat. Certissimum verò est Mercurium cum omnibus metallis minus conuenire q̄ cum auro, vt lib. 3. cap. 2.

& 4. ostendimus. Quare Mercurius ex cæteris metallis præter aurū multò commodius extrahitur. Quo pacto enim elixir ex auro fieri poterit, cū omniū Philosophorum consensu, hoc ex materia vilissima fiat: vt Morigenus Philosophus apertè his verbis ostendit, cū dicit, huius operæ necessaria minimo comparanda esse precio, ea præcipuè verò in operatione auri. Dæm. Quid respondes ad meam scrutationem? Geb. Dico humidum radicale reliquorum metallorum æquè virtuosum & incorruptibile & incombustibile esse vt auri. Quod Albertus nobiscum affirmat, lib. 3. cap. 2. de Mineral. cū dicit: Vidimus omnia metalla etiam in vehementissimo igne retinere humidum radicale. Idem confirmauimus nos in lib. 1. prope finem. Nostri Medici aurū suis medicamentis commiscentes absq; ratione hoc faciunt: cū enim ignis, quamuis vehemētissimus, hoc minimè corrumpere possit, multò minus in stomacho digeretur. Veteres autem Philosophi & Poetæ aurū extollentes & magni facientes non locuti sunt de nostro communi auro, sed de auro Philosophorū. Nam commune aurū ita vt decet nullo modo distillari aut solui potest. Igitur neq; in sal debito modo transmutari poterit, vt supra ostendimus. Præterea cū dicis certis rationibus demonstrari posse, elixir ex communi

ni auro fieri debere, huic sententiæ tuæ hoc respondeo: In opere quidem breui, in quo neq; solutio, aut coagulatio auri requiritur. aurum cæteris metallis anteferendum, verum in opere maiori cum metalla in eorum materiam primâ reducenda sint, in qua nulla differentia est, vt suprâ ostendimus, aurû cæteris metallis nõ debet præferri, neq; id concedimus omnia metalla æqualiter in hoc conuenire, vt apta sint ad compositionem elixir, cum vnicum tantû metallum in ipsa minera singularem qualitatem acquisiuit, vt cæteris aptius fieret in sua substãtia, vt propinquius ad artem nostrâ accederet præ cæteris metallis omnibus. Alteri tuæ rationi respondendum puto, Aristotelem locutû de generatione propria & vniuoca animalium in generatione, quæ per corruptionem generantis fit, sufficit generas generali simile esse virtute & potentia, vt suprâ diximus de semine humano. Hinc concludimus, nostrum lapidem, ex quo elixir fieri debet aurum potabile, quintam essentiam aurû & argentum esse virtute & potentia propinqua. Hoc affirmat quoq; Arnoldus in Epistola quadam ad regem Neapolitanum: dicit enim in dicta compositione, siue lapide nostro, Solem & Lunam in potentia esse & virtute: nisi enim hæc in se contineret, neque aurum aut argentum ex eo fieri posse: huic autem

Solem & Lunam vulgari auro & argento minimè comparadam esse, cum hæc magno interuallo superent virtute. Sunt enim Sol & Luna in hac compositione contenta viva: hoc est, vegetabilia: vulgaria autem mortua & suis viribus extincta. Illa verò finita propter quem finem Philosophi antiqui lapidem nostrum Solem & Lunam nominauerunt, cum hæc in ipso lapide potentialiter non visibiliter contineantur: & Philosophi dicentes, aurum tincturam esse rubedinis & fermentum rubedinis, de auro Philosophorum hæc debent intelligi, quod sulphur est sua caliditate & feruens & coquens, digerens & tingens suum Mercurium, quem admodum etiam nostrum elixir tingit, & transformat nostrum Mercurium in multiplicatione, & verius fermentum est. Quod præterea dictum est à me, Corpora perfecta meliorari posse & fieri perfectiora, hoc neque de auro, aut argento communi intelligendum, sed de ipso elixir, quod meliorari & subtiliari potest per multiplicationem, solum Mercurium ipsi coniungendo. Per corpora perfecta etiam indicare voluimus sulphuris species præparatas, quæ auri nomen fortitæ sunt à rubedine & ab albedine argenti: hæc autem præparari debent suo sale & aceto, deinde subtiliantur & soluuntur cum sale armoniaco: hoc est, cum aqua de suo sale. Diximus enim

enim lib. 2. cap. 15. causam inuentionis aquæ subtilis & acutæ necessitatem fuisse subtiliandi istos spiritus, qui ante præparationem neq; fusionem, neque ingressum habebant, & nos vtilitate magna priuabant: hoc est, spirituum fixorum, & quæ ipsorum naturæ sunt. Arsenicum est naturæ sulphuris, vt lib. 1. cap. 14. & lib. 2. cap. 12. diximus. Causa verò inuentionis aquæ puræ fuit imbibitio spirituum & medicinarum mundarum: hoc est, sulphuris præparati. Dæm. Facies mihi rem sanè gratissimam, si mihi declaraueris, quid rei sit aurum Philosophorum, & aurum potabile. Geb. Sulphur est subtilissimum, purum & radicale, quod arsenicum supra nominauimus. nam in Alchemiæ speculo ita scriptum inuenies, Sulphur nostrum aurum bonum & purum esse. Præterea dicit Rasis in libro Luminis luminum, Oleum rubrum colorem assumens sulphur est & æs, & Soli & auro comparatur. Senior Philosophus in eadem est sententia: dicit enim, aurum huius lapidis aurum esse Philosophorum, & tincturam animam in se habentem, cum qua spiritus ascendant. Alio loco idem dicit, aquam diuinam spiritualem esse, in qua anima contineatur, quæ aurum dicitur. Idem dicit alio loco, Hermetem aquam albam aurum nominasse, quòd animam habeat tingentem, natam ex illa aqua alba. &

alio loco dicit, aquam veteres animam nuncupasse, quam Hermes aurum appellaue-
 rat, cum diceret se seminare aurum in terram
 foliatam. Dæm. Quid voluit significare
 per hanc terram foliatam Hermes? Geb.
 Argentum viuum Philosophorum præpa-
 ratum, cui hoc aurum coniungi debet: aut
 hanc terram foliatam intelligemus potius
 sulphur esse, quod sublimatum auri & argen-
 ti foliis diuersis coloribus: propterea dixi-
 mus sulphur cum suo simili tincturam face-
 re. De ista anima quæ aurum dicitur, loqui-
 tur Hermes, cum dicit, hanc ventum in ven-
 tre suo portare. Dæm. Nō intelligo quid
 sit hic venter & ventus. Geb. Albertus li-
 bro 1. de Miner. cap. 3. hoc declarat, & osten-
 dit, Hermetem dixisse ventum portare in
 ventre suo animam, quando materia nostra
 vase imponitur, & distillando elicitur ex a-
 lembico liquor aqueus aut oleum potius
 cum omnibus elementorum viribus. Ven-
 to enim significatur fumus albus, qui intra
 se portat fumum rubrum, qui anima dicitur,
 & aurum, æs, Venus, numus, arsenicum,
 vitrum, vitriolum, ignis, oleum, sulphur, a-
 qua viridis, Leo viridis, viride æris, vinum,
 sanguis humanus, sanguis dæmonis, auripi-
 gmentum, aqua permanens, & aliis diuersis
 nominibus. Propterea dixit senior Philoso-
 phus, hanc diuinam aquam nomine omnium
 rerum

rum humidarum appellari, vt aceti, vini, lactis, pinguedinis & sanguinis, & spermatis: sic etiam nomine omnium tincturarum & florum similiter nominari. & per hanc animam lapidis intelligunt quam exaltauerunt: hoc est, sublimauerunt in ista aqua. Propterea alibi dicitur à iam citato Philosopho, sermone omnium Philosophorum in hanc tincturam solam conuenire, quam extraxerunt ex ipsius anima, quam appellauerunt animam & genitum & regem: & hoc genitum pinguedo est: quare animam & aurum appellabant, quum habeat animam rubram in albedine occultatam: hoc est, in aqua alba spirituali, quam extraxerunt ex suo lapide. In libro Philosophorum Turbæ scriptum est, Numum nostrum rubrum aurum appellari. Dicit autem Philosophus Mirois, tamdiu coquendum, donec ipsius humiditas eleuata sit in alembicum, cum sit sudor similis auro. & in cælo Philosophorum hæc verba leguntur, Ignem quidem augendum esse ad quartum gradum vsque vnus horæ spatio, & egredietur aqua coloris aurei. Hęc aqua aurea pluuia est, in quam Iupiter se conuertebat, & seorsim seruari debet: nam in ipsa aurum potabile continetur. Cùm libro primo, capite 17. dixissem, Omne illud quod radicaliter mundificare, & colore citrino metallum tingere poterit, ipsum posse

aurum facere, significare volui radicem metalli distillatū, aurum esse Philosophorum. Auicenna in libro de Mineralibus dicit, sal armoniacum totum sublimari, & aquam esse, cui commisceatur fumus calidus, & multum subtilis, & plurimæ humiditatis. Et lib. 3. cap. 9. Saturni nostri mentionē facientes diximus, nihil ab eo in fumū resolui, quod animaduerti possit, quod non sit coloris citrinissimi. Et loco prædicto diximus, adhuc cum fumus ascēdit, necessariò ipsum ascendere vnà cum sulphure non adurente, eius proprietas est retinere citrinitatem. Præterea cap. 8. de nostro Ioue verba facientes, diximus, hos diligenter aspexisse fumum, ab ipso eleuatum magna ignis expressione, & obseruasse hūc ad citrinitatē accedere, cum hoc sit propriū sulphuris calcinati, arbitran-
 tes certissima & infallibili coniectura hunc fumum multum de natura sulphuris fixi retinere. Dæm. Dubium me facis, & incertum: quod enim suprā de Saturno dixisti, hoc nunc Ioui tribuis: sunt igitur Saturnus & Iupiter vnum & idem? Geb. Isti duo vnum sunt sal ex nostro metallo extractum, qd' Rasis affirmat his verbis, cū dicit: Cū accepertis corpora plumbi & stanni, his commixtis extrahere poteris oleum (hoc est sulphur) & Mercurium quæ natura coniunxit. Philosophi autem per similitudines rerum loquen-

loquentes iubent nos hanc aut illam rem accipere & commiscere, cum tales res minime accipiendę sint: sed hoc faciunt, vt ostendant in nostro lapide aliquid esse, quod eius rei similitudinem habeat. De suprā dicto oleo mentionem feci lib.2. cap.12. causam inuestigationis ipsius fecisse, vt haberemus suum colorē, dicens. Albert. lib.4. Meteor. tract.3. cap. 18. in mentione suprādicti fumi aut vaporū dicit, per naturam mixti, siccum continere humidū, vt sine ipsa in vaporem exhalare nō possit, humidum verò sicco addit quandam subtilitatem, vt cū ipso auolare possit. Et nos diximus adhuc lib.1. cap.10. ipsa corpora: hoc est, sulphuris species, simul cum spiritibus, scilicet Mercurialibus, fugere ab igne: hoc est, imi spiritus fixi non sunt, inseparabiliter verò commixti sunt in profundo corporum: superat enim pars volatilis partem fixam. Præterea dicit Arnold. in Rosario, illum qui nō nouerit aurum conuertere in argentū, nunquā posse argentum in aurum conuertere è contrario. Dæm. Quomodo argentum in aurum possit conuertere, scire per maximè cupio: vt verò aurū in argentum conuertatur, parū aueo. Geb. Philosophus senior scribit, veteres Philosophos cū dicerent, dealbatum aurum, commune aurum non intellexisse: cū verò Philosophorum aurum, quod rubrum est, deal-

batur, dicitur in argentum conuersum esse, & argentum nominatur. Idem de sulphure intelligendum; conuersum verò in albedinem, postea verò longa decoctione rufescens, dicitur argentum in aurum conuersum esse. Præterea in libro Turbæ Philosophorum scriptum est, nullam tincturâ fieri posse, nisi ex prædicto nostro ære: hoc autem nisi conuertatur in albedinem donec tinctura fiat, nihil efficies. Dæm. Fateor me tibi haud parum debere, obligatumque esse quam plurimum atque deuinctum tanto beneficio, quod tanti secreti me feceris participare: fui enim hætenus cum multis in eo errore, ut crederem elixir & aurum potabile ex auro communi fieri debere. Geb. Quemadmodum pueri, ita tu rebus quoque aspectu pulchris delectaris. Nostra autem quinta essentia ex lapide turpi & deformi fit primo intuitu, interius verò in occulto pulcherrimo. Dæm. Cum pro tua singulari humanitate haud grauatè mihi declaraueris, quid aurum potabile & Philosophorum, ut mihi etiam paucis ostendas quid sit quinta essentia, rogo. Si enim rectè iudico, præstat sanum longo tempore viuere, quam opibus abundare. Geb. Verum dicis. est autem quinta essentia secundum Marsilium Ficinum in libro de Triplici vita, spiritus animæ mundi, diffusus per partes corporeas & elementales.

les. Dæm. Explicatio hæc nimis obscura est. Geb. Dixi tibi iam sæpius in vna distillatione duos fumos distillari à materia nostra, rubrum & album: hi ambo dicuntur quintæ essentia: dicitur autè fumus rubens ultra supradicta nomina quoque anima vini, vt Ioannes de Rupefissa tradidit his verbis: Appellamus autem quintam essentiam, vini animam, vinum autem nostrum aurum est Philosophorum. At fumus albus, qui in suo ventre portat vinum rubeum in distillatione, propriè & verè quinta essentia dicitur, de qua Philosophi locuti sunt. Dicit enim Arnoldus, separatis elementis, restare certam quintam essentiam quandam quæ spiritus lapidis dicitur. Hæc autem neque elementum est, neq; in se elementalem qualitatem habet actu, sed virtute: actu enim neq; calida, aut sicca est, vt ignis: nam infrigidat, & sanat morbos frigidos: neq; calida aut humida est, vt aer, qui facilè corrumpitur, vt tempore pestis, & in generatione ranarum, & similibus videmus, quæ ex corruptione aeris generantur. Potest enim quinta essentia ex metallis præparata, ad decem millia annorum cõseruari absq; corruptione, modò in vase vitreo diligentissimè, ne respiret, obturato, referuetur. Propterea Hermes, Plato, Socrates, & multi Philosophi, q hanc nouerunt, ipsi perpetuitatem attribuerunt.

& qui ea vterentur non morituros, cùm tamen & ipsi, Deo ita volente, vt reliqui mortales quoq; mortui sunt. Dæm. Ergo vanum est hac vti medicina. Geb. Vanum esset, nec possibile, hominem vt transcendere vitæ naturalem terminum, laborare, hic terminus posset tamē ad quingentesimum annum extendi, vt primis antiquis patribus constitutum erat: quemadmodum verò homo multis modis constitutū vitę terminum morbis circumuentus minimè attingere potest, & vitæ spatiū abbreviare potest: eodem modo poterit impedimenta hæc remouendo vitam prorogare, vt tandem naturæ suæ vitæ constitutum terminum attingat. Inter cætera verò remedia omnia à quibus vitam producinus, hæc quinta essentia præparata præstat, vt apertè satis demonstratum est in Dialogo nostro, cui titulus est, Lignum vitæ: dat enim homini vitā. Rasis in libro Luminis luminum dicit, aquam descendētem è maiori petra à Philosophis aquā vitæ nominari & cælum: nam quinta essentia simplex est, & incorruptibilis, & separata à materia elementari, neq; frigida aut humida est vt aqua elementalisis: ardet enim ante coagulationem: igitur à Philosophis aqua ardens nominatur: præterea neq; frigida, neq; sicca est, vt terra, vt manifestè deprehēdimus: calefacit enim plurimùm & curat infirmitates

rates melancholicas, quæ frigidæ sunt & sic-
cæ, & formam habet aquæ limpidissimæ &
subtilissimæ. Varijs nominib. à Philosophis
appellatur, ex proprietate aut similitudine
aliqua assumpta. Sunt enim qui Mercurialē
aquam quoque appellant, quòd à Mercurio
sit distillata: aliqui Mercurium solutiū vo-
cant: soluit enim corpora, hoc est, sui sulphu-
ris species. Propterea dixi lib. 1. cap. 17. Aurū,
hoc est, sulphur suprà nominatum, facile frā-
gi, hoc est, solui cū ipso Mercurio: & odore,
hoc est, vapore: plūbi, hoc est nostri falis: &
Aquila, quòd volare possit suprà omnes spi-
ritus. Dicitur etiam aer propter subtilitatē,
& sal Armoniacum, quòd sal distillatum sit,
& propter consonantiam & homogeneita-
tem. Significarunt quoque hanc antiqui Phi-
losophi nominibus perniciosorum & fero-
cium animalium vt serpētis, Draconis, Leo-
nis, Vrsū, Basilisci, & similibus, propter ipsius
naturam horribilem & venenosam ante con-
uenientem digestionem. Propterea quoque
aqua **fœtida** nuncupatur, est enim amara &
fœtens ante coagulationem. Dēm. Suspi-
cor te tacite subindicare velle horribilitatē
& fœtorem ab ea remoueri per ignem cum
amaritudine: **verū** quomodo hoc fieri pos-
set, non video, **cum** sit aqua falis: videmus e-
nim, & ipsa experientia docemur per calorē
omnia conuerti in sal, cum ea corrumpere

possit, vt suprà diximus. Si ergo dulcia calore corrupta in sal amarum cōuertuntur, multo maiorem amaritudinem recipiet hæc nostra quinta essentia distillata ex metallorum sale, sic decocta & exusta. Geb. Si præter sal distillatum & præparatum, hæc compositio nihil reciperet aliud, tuam sententiã probarem: recipit autem & sulphur quod hanc naturam aufert & dulcem reddit. Dæmog. Quónam modo hæc amaritudo sulphure auferetur vt dulcis fiat, cū ipsum sulphur quoque amarum sit, vt testatur Rasis, qui dicit, sulphur quod Martis nomine appellatur, manifestè amarum & acutum esse exterius?

Geb. Concedo ante præparationem & decoctionem sulphur, cholericum, amarum & acutum esse, quemadmodum Rasis dicit. In decoctione verò occultatum manifestatur, sulphur autem in profundo & occulto dulce, per decoctionem ad suam dulcedinem trahit & transmutat sal conuersum in aquam. Alterum verò sulphur quod aurum appellatur, quod etiam in hanc compositionem recipitur huius medicinæ sanguineum est, dulce & odoriferum, vt Rasis dicit. Hæc autem transmutant huius aquæ amaritudinem in dulcedinem, quemadmodū aqua fluuij Marachamara, virtute ligni facta est dulcis. Alphidius scribit hæc verba: Antequam hoc opus aggrediaris, præscribam tibi bonam eli-

xir compositionem. Primò necesse erit vt humidum sit, & cum decoquitur vt coaguletur & inspissetur vt nix vel grando & sal sapore dulci, ventre nigro, & colore albo. Dæm. Ventre nigro quid significatur? Geb. Alphidij sententia est, quantumcunque nostra medicina in principio decoctionis alba sit, nihilominus nigredinem habere occultam, procedentem ex certa humiditate vnctuosa & adustiuua: maximè verò manifestatur hæc nigredo in coagulatione materiae: tantū verò decoqui debet, vt hæc humiditas consumatur & fiat alba: tunc enim hæc operatio completa est, & quemadmodum cælum supra nos non solum per se influentiam habet in hæc inferiora corpora, vt conseruentur rerum species, sed virtute Solis & stellarū fortificatur, ita etiam cælum hoc nostrum ornari debet nostro sole splendido & incorruptibili, hoc est, auro nostro supradictō, in terra enim generatum est virtute Solis à quo recipit naturam, colorem, virtutem, proprietatē & substantiam incorruptibilem. Quare nostra quinta essentia ornata isto Sole mirabili, infundet nobis virtutem cæli & Solis cælestis, hoc est vitæ conseruationem, humiditatis naturalis restaurationem, & iuuetutis reuocationem. De Sole isto locutus est Isidorus lib. 16. dicendo, Chalcantū, hoc est flos æris in medicina salis fieri Sole calidissimo, & tā-

tam habere vim astringendi, vt in os Leonis aut Vrsi inspersum tanta fortitudine eorum ora constringat, vt mordere non possint. Dem. Videtur mihi hoc impossibile. Geb. Per Chalcantum & florem æris, Isidorus nostrum æs, quod atramentum appellamus, subintelligit, & vitriolum in sale occultum ante distillationem, & fit per calcinationem simul cum sale, hoc verò æs vnitum cum nostra quinta essentia, quæ Vrsi & Leonis nomine intelligitur, tantum inuiscat & coagulat eam, vt ab ea acumen auferat, vt mordere non possit, hoc est soluere sulphur: quemadmodum verò influxus cœlestis, stellarum influxu augeatur, eo modo & cœlum nostrum non Sole tantum, sed cæteris quoque stellis atque planetis coniungi debet, vt ipsius influxus & virtus augmentetur, vt facilius quoque coaguletur & ad perfectionem citius cõducatur. Dem. Quæ sunt istæ stellæ & Planetæ, qui nostræ quintæ essentiæ coniungi debent, siue nostro cœlo applicanda sunt? Geb. Omnia metalla philosophorum præparata nomine planetarum significata, & hæc recipiuntur etiam in compositionem Elixir, propterea dicitur huic compositioni vnã solam cõmunem esse & sufficere. Tamẽ verum est aptius coagulatiuas in hac arte principaliter duas esse sulphuris species, Venus & Mars. & hæc erat sententia Alberti in primo de Mineralibus,

cap.

cap. 9. primi tractatus, cum scriberet, Alchemistas singulari studio atq; diligentia aquas facere, quæ qualitatem haberent diuersorum elementorum virtute & actu, hoc est vt desinent & coagulent hoc quod transmutare cupiunt. In libro de Vaporibus scriptum est, carnes velocissimè coqui adiecto vitro ex cineribus fœni & filicis. cum enim vitrum siccum sit, plurimum humiditatis è carne elicere per ebullitionem poterit, vt multo citius caro decoquatur. Cum verò vitrum hoc ex cineribus fœni & filicis alio communi vitro multo siccius sit, ergo hoc vitro adiecto multo citius decoctio perficietur: habet enim commune vitrum adhuc aliquid humiditatis quam à plumbo accepit, quod primum fuit in compositione. Dæm. Quamuis huius rei nullum adhuc fecerim periculum, tamen haud credo adiecto vitro carnes citius coqui.

Geb. Hæc est causa multos ignorantes, & rerum naturalium imperitos Plinium & Albertum mendacij accusasse, cum ipsi hoc quod Philosophi per similitudines & allegoriam locuti sunt ex nuda litera interpretarentur, & se deceptos & elusos putarent. Dæmog. Quid voluerunt hac re significare? Geber. Vitri nomine in ista arte sæpenumero sulphur significatur: nam sicut vitrum commune omnes colores recipit, eodem quoque modo sulphur nostrum in præparatione omnes

colores demonstrat. Propterea Argi nomine appellatur, cuius multi oculi in Pauonis caudam conuersi sunt. Per carnes verò coquendas intelligitur noster Mercurius, qui coagulari & firmari siue figi debet in aqua Mercuriali mediante sulphure. Cum verò duæ species sulphuris sint, vna nomine Martis appellata calida & sicca, altera verò Veneris, calida quoq; & sicca, minus tamen vt Rasis dicit, participat enim cum humiditate Mercurij, quam ab eo sale accepit quod Saturnus dicitur, à quo iam dictum sulphur Veneris nomine nuncupatum, distillatum est. Propterea velocius coagulatur & dulcoratur ipso Mercurio & aqua Mercuriali, si adijcimus sulphur ex cineribus fœni & filicis, quod Martem nominamus propter nominis cognationem. Præterea notabis differentiam esse inter coagulationem quintæ essentiæ & fixationem Elixir, cum debeat diuersos operare effectus: Elixir enim trāsmutare debet metalla imperfecta in verum aurū & verum argentum: necesse igitur est, vt fixum sit & in auri & argenti substantiam plusquā perfectam conuersum sit: hic autem non remanet aqua Mercurialis cum fixationem impedit, quamuis tamē ibi maneat quinta essentia rufa aqua forma sua permanens dicta. Cum verò quinta essentiā Mercurialis per os sumenda sit in modum medicinæ penetrantis

trantis per omnia membra & conseruantis & corruptione, non debet adeò fixa esse, vt in auream siue argenteam substantiam conuertatur. Sufficiet enim tantum esse decoctum, & digestum, vt coaguletur & consumetur illa humiditas tam vaporosa, foetida & acuta vt dulcis fiat: sic assumpta per os subito penetrabit per totum corpus, vt res omnium subtilissima & humano corpori conformis, & sua potente & diuina virtute tantâ incorruptibilitatem inducet omni loco quem penetrauerit, vt illi qui tantummodo tres guttulas per se aut alia re cõueniente commixtas sumpserint, per longum temporis spacium sanè victuri sint, vt primi antiqui patres quibus lignum vitæ sumebant. Hæc omnia fabulata sunt, maximè verò Orphei. Dēm. Feceris mihi sanè rem gratissimam, si intentionẽ antiquorum in hac re mihi declaraueris.

Geb. In ista medicina pars est vegetabilis, hoc est, sal significatum arboribus & plâtis: præterea adest etiam quædam animalis pars vt anima & aurum, significata per animalia, homines, Phœbum & vellus aureum. Pars verò mineralis & istud sulphur-fixū est, quod Martis nomine appellamus: hoc significatur per lapides & saxa, montes, ossa, & reliquis rebus duris. Aqua Mercurialis & vapores significantur per auiculas, ventum, fluuios, ser-

pentes, tauros & dracones, qui custodiebāt vellus aureum Marti dicatum. Propterea diximus lib. 1. cap. 15. in distillatione nullū metallum philosophorum submergi in Mercurio, hoc est in aqua Mercuriali, Sole nostro excepto: & hic dicatus est Marti, quoniam coniungi debet cum sulphure Martis nomine appellato. per Orpheum verò nostra medicina significatur: hæc enim cum sit dulcis, omnia supradicta firmare & coagulare potest. Dæmog. Agnosco me non satis capacem, vt hanc sententiam comprehendam tuæ expositionis, nisi mihi prius declaraueris, quæ nam sint philosophorum metalla. Geber. Philosophi hanc scientiam occultauerunt sub nominibus omnium rerum in mundo, maximè verò metallorum. Dēm. Quomodo occultabitur hæc ars sub metallorū nominibus, cum ipsa fiat per metalla? Geb. Certum est rem haud facilem esse, posse discernere quando veteres Philosophi de metallis communibus, siue Philosophorum metallis loquuntur: nam primo aspectu nobis videntur de metallis communibus verba facere, & interdum sermonem suum incipiūt de metallis cōmunibus, mox reliquum sermonis ad metalla philosophorum deflectunt. Qui verò huius artis notitiā sine cognitionem aliquam habuerit, & experientiā, statim nomine aliquo audito, intelliget

get, quid in hac arte significare possit. Sit in exemplum nomē Ferri aut Martis. Si igitur Philosophus dixerit, hunc in manifesto calidum esse & siccum, facilemque tineturam rubei, huius artis peritus artifex statim cognoscet eum de sulphure hæc dixisse, quum qualitas hæc ferro communi minimè conueniat in manifesto. Rasis dicit in libro de Diuinitate, Animaduertendum esse res subtili artificio à natura taliter inuicem colligatas esse, ut in omni re omnes sint in potentia, etiam si visu minimè comprehédantur, quod melius deprehendetur in rebus æqualibus quàm in alijs. Hoc modo interiora auri argentea esse, & interiora argenti aurea: inueniri enim in Sole quidpiam Lunæ, & in Luna aliquid Solis: in cupro uerò aurum & argentum esse in potentia, sed non uisibiliter, & in his ferrum, plumbum, stannū, in quibus etiam uicissim aurum & argentum reperias. Idem scribit Albertus lib. 3. de Mineralibus, cap. 8. dicendo, Hermetem, Gilgil & Empedoclem Philosophos & Alchemistas præclaros, cum omnium cæterorum Alchemistarum numero affirmare, in omni metallo plures esse species & naturas metallorū, alia uerò occultata, alia manifesta: alia interius, alia exterius: alia uerò in fundo, alia in superficie apparere metalla, quemadmodum illi qui de latentia formarū disputarunt, & omnem rem in omni re esse,

vt Anaxagoræ placuit: dixerunt itaque plū-
 bum interius aurum esse, foris autem plum-
 bum: aurum verò exterius in superficie au-
 rum esse, interius verò & in profundo plum-
 bum: hoc eodem modo se habere intra se cu-
 prum & argentum & omne metallum ad sin-
 gula metalla. Præterea dicunt non nominari
 exteriora siue interiora metalla, & cæteræ
 denominationes secundum suarum partiū
 in toto, sed secundum proprietatem & na-
 turam prædominantis, cum prædominans,
 id sibi inclusum teneat supra quod domina-
 tur. Hoc modo isti omnino Anaxagoræ sen-
 tentiam affirmare videntur, qui singula me-
 talla singulis metallis inesse prodidit, & de-
 nominationem fieri à prædominante. Dēm.
 Hæc videntur mihi impossibilia, & si rectè
 iudico, horum opinio ab Alberto reproba-
 tur. Geber. Tu versaris in simili errore
 cum quibusdam Philosophis, qui dicebant
 in mundo aliam substantiam non esse præ-
 ter eam quæ videretur. Si autem diligenter
 examinasses, corrupisses & transmutasses a-
 liquando metalla, & intrinsecas qualitates
 considerasses, & diuersitatē substantiæ & co-
 loris apparentis, hæc tibi non viderentur
 impossibilia. Præterea si tibi videbitur, Al-
 bertum hanc opinionem reprobasse, dico
 ab eo nudam literam reprobata, inuentio-
 nem autem antiquorum & sensum allegori-
 cum

etiam nequaquam. Dæmog. Declara mihi igitur distinctè & apertè intentionem antiquorum, & sensum hunc allegoricum. Geb. Per calcinationem, putrefactionem & lotionem reducimus nostrum metallum in sal album ut calx communis, & multis locis appellauimus hoc, calcem. Cum autem habet proprietatem plumbi communis, nomen plumbi inuenit. Propterea dixit Rasis loco iam citato, plumbum in suo manifesto, hoc est in superficie frigidum & siccum esse, hoc est plumbum & argentum, nigrum, molle, terreum, melancholicum, acerbum, foetidum; foemineum in actu plumbum, in potentia argentum esse. In ipsius autem profunditate calidum & humidum, hoc est aurum aereum, sanguineum, croceum, dulce, odoriferum, masculinum: in vno latere frigidum & humidum est, hoc est, stannū & argentum viuum siue Mercurius aqueū, flegmaticum, album, insipidum, remissum, foemineū: in altero latere calidum & siccum, hoc est, ferrum & cuprum, igneum, cholericum, rubrum, amarum, acutum, masculinum. Intel- ligis nunc nimirum in vno metallo communi & vno metallo philosophorū, singula philosophorum metalla comprehendere, & sic de cæteris intelligendum. Dæm. Hæc mihi videntur difficilia & obscura valde. Geber. In Proœmio libri 2. dixi, considerationem

earum rerum, quibus ad complementum huius operationis perueniatur, auspicandū esse à diligenti inuestigatione principiorum corporum secundum ipsorum profundum, occultum & manifestū. Animaduertas igitur secundū sententiā Rasis in lib. de Diuinitate in omni corpore tres esse dimēiones, altitudinem, profunditatē, & latitudinem. Altitudo est quæ manifesta est, profunditas verò est occulta, latitudo medium tenet inter manifestum & occultum, hoc est partim manifesta, & partim occulta est: istud verò sal quod plumbum appellamus, & argentum viuum siue Mercurium nondum præparatum, & aquam siccam, & pastillum de quo latius dixi in capitulo de Descensione, hoc est distillatione, cum in suo manifesto albū sit, propterea dicitur frigidum esse: albedo enim signum frigiditatis est: aut potius frigidum dicitur quod participat in humiditate aquæ, de qua locutus sum libro 2. capite 2. & 7. Cum verò multum terreitatis intrinsecè habeat, vt suprà diximus multis in locis de Mercurio loquentes & plumbo: propterea siccæ naturæ dicitur, quæ causa sit nos dixisse lib. 1. cap. 15. eum scilicet Mercurium, nō facile adherere intrinsecus suo sulphuri, quod Martem nominamus, quamuis habeat viscositatem humidam propter siccitatem, hoc est terreitatem ipsius per quam viscositas
tem-

reperatur, & adhærere minimè permittitur. Propter hanc terreitatem dicitur naturæ esse melâcholicæ, liuidæ & nigræ. Notabis autem quemadmodum supradictus Saturnus albus est, eodem modo suas intrinsecas terreitates ante distillationem albas esse, quemadmodum loco iam citato ostēdimus. Propterea diximus libro 2. capite 2. de isto Mercurio loquentes, leui artificio videre nos ab ipso exire terram nigram & fœtidam per lotionē. De terreitate ista suprâ quoque locuti sumus, lib. 2. in tertia causa descensionis, hoc est distillationis. Cū verò iste Saturnus naturam salis habeat frigidus & indigestus, igitur acerbus est. Propter albedinē verò & frigiditatē fœmineus dicitur, & propter suam fumosam & adustiuam substantiā dicitur fœtidus. Quum autem manifestum occulto semper contrarium sit, propterea plumbum hoc in profundo, quemadmodū per distillationem cum forti ignis expressione manifestatur in oleo, calidum & humidū est, hoc est aurum: calidum verò propterea quòd sulphur rubrum est & sanguineum. Quòd autem ad compositionem huius auri Mercurius recipiatur (erat enim ante distillationem vna materia siue substantia cū Mercurio) inde dicitur humidum esse. Citrinum verò dicitur quòd compositum sit ex ruffo & albo. Aereum autem nominatur, quòd

spiritus fit subtilis & sublimetur. Sanguineū dicitur, quum rufum fit. Dicitur præterea & odoriferum, propter suam rubedinem, caliditatem, & bonam substantiam bene digestam. Masculinum verò, quòd calidum fit, & in generatione metallorum & Elixir paterno femini simile. De his Saturni occultis secretis in libro Trium verborum scriptum est, necessarium esse, vt manifestum occultetur, & occultum manifestetur, hoc verò occultum naturæ Solis esse & ignis, & preciosissimum oleum omnium occultorum, & tincturam viuam & aquam permanentem. Hic verò Saturnus adhuc in vno latere scilicet latitudinis in parte manifestus, & in parte occultus naturæ frigidæ & humidæ est, hoc est, Iupiter & Mercurius præparatus: & accidit hoc post lotionem fæcis adultæ. Propterea dixi lib. 1. cap. 19. plumbum substantiæ terree plurimum habere ob id lauari, & in stannum conuerti. Morienus autem dicit, corpus immundum apud philosophos plumbum dici, mundum verò stannum. Dicitur autem naturæ flegmaticæ propter suam humiditatem viscosam. Inspidum verò & remissum dicitur propter separationem multæ aquæ acutæ in distillatione. Fœmineum dicitur, quòd frigidum fit & humidum, & in metallorum generatione, & Elixir muliebri menstruo simile fit: in alio latere quod de manifesto & occult.

occulto simul participat. Saturnus calidus
 est & siccus, hoc est ferrum & cuprum, quam
 uis (vt Rasis tradit) siccitas Veneris siccita-
 tem Martis superet & maior sit, propterea
 quòd participat de argento uiuo siue Mercurio,
 qui ipsius siccitatem temperat. Animadu-
 uertendum tamen est, quemadmodum lib. 1.
 cap. 12. monui, & lib. 3. capite 7. in corporibus
 metallicis duas esse sulphuris species neces-
 sarias nostrę arti, quę in manifesto depēdent
 à rubedine, in occulto verò albi, nigri & rufi
 sunt, vnum intrinsecum est ipso Saturno.
 Propterea soluitur vt cætera supradicta, &
 Veneris nomine appellatur: omnia autem
 supradicta insimul esse ante distillationem,
 & omnia habere naturam salis, diximus li-
 bro 1. capite 15. solui Iouem, Saturnum, Lu-
 nam, & Venerem, isto Mercurio quem Sa-
 turni nomine designamus, hoc est per ipsius
 virtutem, cum omnes simul naturam salis ha-
 beant: soluuntur autem tātummodo hæ res,
 quæ salis naturam habēt, aut aluminis & fel-
 lis, prout sæpe monuimus. Dæm. Solu-
 tionis iam sæpe meministi, quare rogo vt mi-
 hi declarare velis sensum huius versiculi, Sol-
 uite corpora in aquam, omnibus dico qui au-
 rum & argentum facere quæritis. Geber.
 Libro 2. cap. 17. Dixi omnia corpora nostra
 sulphurea, sulphur & arsenicum esse. Arseni-
 cum verò Veneris nomine appellatū distil-

latione soluitur (vt suprà diximus.) Sulphur autem Martis nomine appellatū distillatione non soluitur, cū in se non habeat partes salugineas (vt lib. 1. cap. 3. diximus) subtiliatur autem & soluitur cum sua aqua Mercuriali, quam capite de solutionibus ceteris aquis acutis adiectionimus. Ex his duabus aquis sulphureis vnā accipe quam volueris, scilicet hanc quæ Venus & aurum dicitur: hanc dā bibendam inimico suo, hoc est coniunge illam sulphuri quod ferrum dicitur. Diximus enim loco iam citato sulphur cum suo simili siue compari, hoc est arsenico tincturam fieri. Intelligitur autem per Leonem antiquam siue draconem Mercurius conuersus in sal: antiquum verò vocant quòd incorruptibilis sit. Ex hac sententia reliquos versus quoque intelliges, scilicet qui soluere nō poterit, subintelligendum nostrum arsenicum & Mercurium nostrum, neq; subtiliare sulphur, corpus sulphureum non tangat, neque argentum viuum nostram. nō poterit enim fixum sulphur, quod Martis nomine appellatur, tenere volatile arsenicum, nisi peroptimè commixta fuerint, & ex duobus vnica substantia facta fuerit: quod cum aqua Mercuriali, quam aquam viuam appellamus, fieri potest, quæ medium tenet in commixtione tincturarū, hoc est inter sulphur & prædictū sal præparatum, sal dissolutiuum appellatum.

tum. Rasis mentionem facit in suis scriptis horum sulphurum, & dicit aquam æris solutam ad rubrum & meliorem & fortiorem esse, quàm ferri aquam: hoc est, cum ferrum sublimatum fuerit, in rubedinem conuertitur, & aceto adiecto rubicundum colorem acquirit, vt sanguis. Cùm igitur sulphur Martis nomine appellatum quasi extrinsecum sit in suprâ dicto Saturno, propterea in præparatione facilius ab eo separatur à commistione. Hanc ob causam diximus lib. 4. cap. 14. ea metalla quæ parua quantitatem Mercurij habent, facilius separari à commistione salis. & eodem loco de isto sulphure, Martis nomine appellato, dixi Martem fusionem non habere: hoc est, non solui, propterea cum isto sale non commisceri, quod fit per priuationem multæ humiditatis Mercurialis. Propterea cap. 10. eiusdè libri diximus, corpora ab inuicem per ista duo examina non separari (hoc est in calcinatione sulphuris cum aceto & sale, & in distillatione à sale & separatione) nisi per diuersitatem compositionis ipsorum substantiæ: nam ex ea diuersitate nascitur diuersitas fusionis: hoc est, solutionis, spissitudinis & raritatis, quæ principales causæ sunt separationis nostrorum metallorum. De solo Marte autem loquendo, dico ipsum esse igneum: hoc est, sulphurum, calidum & siccum, & facilis combu-

stionis ante præparationē propter multam
 vntuositatem, cholericū propter vehemen-
 tem calorem amarum & acutum, cum chole-
 ricus sit: est namq; cholera propter indige-
 stionem cibus amarus & acutus. Dicitur au-
 tem masculinus, quòd calidus sit, & princi-
 pale semē metallorum & elixir. Ita nimirum
 comprehendes in vno metallo communi o-
 mnia metalla Philosophorum comprehendē,
 & ibi aurum & argentū esse in potentia pro-
 pinqua, cum in ipso sit ipsorum semen à na-
 tura pro parte digestum & fixum: nec aliud
 tamē esse præter sulphur & argentum viuū.
 Si verò huius rei certificari voles, confide-
 rabis ea diligenter, quæ lib. 2. cap. 7. & 16. &
 lib. 3. cap. 4. circa finem scripsimus. Dæm.
 Nisi praxin videro huius operationis, nō sa-
 tis capacem me sentio, vt hæc intelligere
 queam, tametsi animaduertam artem natu-
 ram in multis imitari. Geb. Natura per de-
 coctionem adurit terram & aquā simul com-
 mixtam, & vitriolum generat, ars verò ad-
 rit sua metalla, & redigit ea in calcem in qua
 vitriolum occultatum est, naturę & artis se-
 men: per putrefactionem autē & separatio-
 nem extrahitur vitriolum & sulphur. Natu-
 ra resoluit suum vitriolum, & exhalat dupli-
 cem fumum, ars simile facit in suo vitriolo.
 Natura per sublimationem ducit duplicem
 illum fumū in loca mineralia, & ipsum con-
 iungit

iungit cum sulphure fixo: ars similiter suum
 duplicem funum coniungit cum sulphure
 fixo. Cum verò funus ille albus nobis ma-
 gnum impedimentum esset futurum in fi-
 sione, propterea remouemus illum, & in i-
 psius locum accipimus Mercurium visco-
 sum coagulatum, què à fœcibus adustis ex-
 traximus. Propterea diximus lib. 2. cap. 6.
 semper illud separari qd̄ corpori in capello
 aludelis pp̄iniquius est, sicut in puluere sur-
 sum eleuatum: hoc est, in aquam solurum ab
 eo quod remanet in fundo vasis præpara-
 tum: natura quoque illud sulphur fixum la-
 nat, simile facit ars. In lotionem autem huius
 sulphuris rufi in colore vini rufi, primò cal-
 cinatur & fit nigrum propter ipsius oleagini-
 tatem, & à Raymundo Nigrū nigro nigrius
 appellatur sui vitrioli. Propterea diximus
 lib. 4. cap. 20. Martem in omni genere com-
 bustionis nigredinem & fuscum colorem
 creare, plus tamè aut minus, quo metallum
 magis aut minus calcinatum fuerit: nam
 per fortem calcinationem sulphureitas adu-
 stibilis consumitur, vt libro 3. capite 7. osten-
 dimus. Hac de causa omnes Philosophi ma-
 xime in hoc conueniunt, putantes illas de-
 bere esse nigras, fortasse vt propter abũdan-
 tiam sulphuris calx non vitrificetur, ab hac
 nigredine vsq; ad albedinem omnes sui cœ-
 teri colores apparent: sunt enim albedo &

nigredo externi & planè contrarij colores, & omnes cæteri colores planè intermediij. Propterea semper in hac præparatione quocumque de gradu ad gradum aliquid de nigredine deperditur, semper color apparet minus niger, quousque tandem ad vltimum & perfectum colorem albedinis perueniatur. Dæm. Credebã hanc colorum diuersitatem apparere post coagulationem elixir: dixisti enim lib. 2. cap: 16. proprietatem esse sulphuris cum argento viuo, colorem rubrum creare, aut citrinum, secûdum quantitatem commixtionis: proprietatem verò remotionis sulphuris esse, dare Mercurio albedinem per ignem. Hæc igitur causa est diuersitatis colorum in ipso post ipsius coagulationem in petrã, siue lapidem. Hunc verò modum loquendi non intelligo: nam cum sulphur & Mercurium simul poneret vt coagularentur, putabam amplius non remouendos, neque separandos esse: quomodo erit igitur sulphur causa varietatis colorum post coagulationem elixir? Geb. In sulphure (vt Albertus de Mineralibus tradidit) sunt duæ vnctuositates adustiuæ, vna maior & quasi extrinseca, altera minor & intrinseca. Prima rubra est, & remouetur per lotionem: intrinseca verò consumitur post coagulationem elixir, quod primò nigrescit, & deinde successiue paulatim minuitur, & consu-

consumitur ea humiditas vinctuosa, quæ nigredinis causa fuerit. Hoc modo dicimus sulphur remoueri, quoniam conuertitur in albedine in perfectam, & postea in colorem citrinum, vltimò verò in colorem rubrum: fit igitur sulphur duabus vicibus nigrum, & bis album, & bis rubrum. Dæm. Quanto temporis spatio coagulatur post præparationem sulphuris & Mercurij? Geb. Simul postea in vas longi colli & rotundæ capacitatis in pignatam cinerum cum igne lucernæ, quæ quintuplex, siue sextuplex elichnium habuerit, coagulabitur viginti dierum spatio, aut citra. In speculo Alchemiæ scriptum est, materiam lento igne regendâ, donec maior pars in terram nigram conuersa sit, quod fit in viginti dierum spatio. Dæm. Eo tempore quæ apparebunt signa? Geb. Loco supradicto scriptum est, materiam cum ignem senserit, subito in aquam solui, & tunc spiritus sursum eleuari & ascendere per colum longum vasis, & supra aquam subito congregari oleum in modum nebulæ nigræ. Ideo dicit Ioan. de Rupe-scissa, scilicet post calcem eleuari pelliculam quâdam nigram, vt oleum: deinde verò post paucos dies materiam coagulari sub aqua in medio vasis eo loco, quo ignis flamma ipsum vas tangit, & paulatim restare & augmentari eam materiam coagulata, donec quasi terræ globus

in medio aquæ in prima creatione mundi materia hæc arida emineat, vt inſula in medio maris ab aqua circumdata: comprimuntur autem aqua & ſulphur, & ſimul in colore nigro coagulata, in forma oui quod ſuo acumini inſiſtat. Dæm. Quamdiu durat hæc nigredo donec incipiat dealbari? Geb. Scriptum eſt in libro Roſarij, quadraginta diebus continuus: nam & alterâ aquam permanere nigredine coopertam, eam verò nigredinem vitra quadraginta dies non durare, ſi rectè & modo debito gubernata fuerit: hæc à veteribus ſub velo fabularum Poeticarum occultata ſunt. Dæm. Mirum ſanè Philoſophos veteres hanc artem tam obſcuris & Chimericis figmentis occultalle, quæ à noſtris Grammaticis declarantur & detorqueantur ad ſenſum moralem. Geb. Qui huius ſcientiæ nullâ habuerit cognitionem, non capiet rationem aut intentionem veterum Philoſophorum, fingendo tantum numerum deorum & dearum, aut quid illi per iſtorum generationem ſupra & amores, variasq; mutationes deſignare voluerūt, non intelliget. Stultum enim eſſet credere hæc ficta, vt morum diſciplinâ occultarēt, quam tanta cum laude & publicè & priuatim verbis & factis in omni virtutum genere adeo ſtrenuè propoſuerunt. Dæm. Si me tanti ſecreti faceres participem, præter cætera tua

in

in me collata beneficia, hoc vnico me q̄ ar-
 ctissimè deuincires tibi. Geb. Ne forte cre-
 das me solum huius opinionis esse, legas Al-
 bert. lib. I. de Miner. cap. 4. q̄ dicit, Empedo-
 clem qui longo tempore præcesserat Herme-
 tem, confirmasse lapides creatos ex calore
 ardente, huius affirmationis originem cor-
 poris ex antiqua fabula Pyrrhæ & Deucalio-
 nis, in qua fabula lapides magnæ matris ossa
 dicuntur: ossa verò secundū Empedoclem,
 pro parte ex Vulcano cōposita sunt. Dæm.
 Mihi videntur verba hæc ab Alberto in hac
 sententiam minimè dicta esse. Geb. Lapi-
 des à calore ardenti generati colores sunt
 nostrorū metallorum ex ignis vehementiā
 generati, & propter duritiem ossa vocatur,
 & partim ex Vulcano cōposita sunt: hoc est,
 ex sulphure, quod ignis nomine appellatur,
 quod in ipsis prædominet ignis: hoc est, sul-
 phur. Sunt autem lapides magnæ matris di-
 cti: hoc est, terræ, quod eorum generatio sit
 ex metallo, quod magnā quantitatem terræ
 in se continet: nam tota substantia fixa & ter-
 rea sunt. De Pyrrha & Deucalione fabulan-
 tur Poetæ, hos tempore diluuij in nauicula,
 quàm conscenderant, saluatos euasisse so-
 las aquas albas. Verūm per Pyrrhā & Deu-
 calionem insimul significabāt sulphur istud
 subtile, quod supra Hermaphrodita non-

cupari diximus: hi duo saluantur conscensa nauicula: hoc est, in illa nigra pellicula quæ supra aquam eleuatur, & innatat vt oleum. Per illos lapides quos proiciebat Pyrrha, & conuertebantur in fœminas, significarūt argentum viuum, hoc quod finita distillatione remanet in boccia fixum & terreum: per lapides verò à Deucalione proiectos, qui in masculos conuertebantur, significatum est istud sulphur, quod Martis nomine supra appellari diximus. Ad hæc legimus apud Albertum lib. 1. cap. 8. tract. 2. fabulam de Gorgone, quam finxerunt Poetæ, omnia quæ conspiceret in lapides conuertisse, ita explicandam esse, vt per Gorgonem intelligamus virtutem & potentiam mineralem, & per cōspectum Gorgones, dispositionem humorum corporis ad virtutem lapidificationem. Dæm. Explicatio hæc multò obscurior est, quàm ipse textus sit. Geb. Mineralia hæc sulphures sunt, virtus verò earum fortis, virtus est metallica induratiua & figens: aspectus autem vaporum, corporum metallicorum ad virtutem hanc mineralem, fit cùm iam fumi ascenderunt in collo longo vasis, siue bociæ, & respiciunt & reducunt retro se ad hanc virtutem mineralem, quæ indurat & conuertit istos vapores in lapidem nobilissimum Philosophorum. Vxor Loth ignem fugiens contra Dei iussum
retro

retrò spectans conuersa est in statuam salis. Poetæ finxerunt Iouem amore captum Gany-
 medis, eum rapuisse in aquilam conuer-
 sus, & in cœlum portasse: quæ autem sæpius
 à nobis dicta sunt de duplici illo fumo, in
 hac fabula comprehenduntur. Nam per Io-
 uem significatur supradictum sal, quod per
 distillationem conuertitur in aquilam: hoc
 est, in aquam Mercurialem, quam in ista ar-
 te aquilam nuncupare cōsueuimus, propte-
 rea quòd superuolat omnes alios spiritus.
 In libro de Aluminibus & salibus, legimus
 atramentum, hoc est, sulphur regi per aquil-
 lam affirmante Gebro philosopho, quo lo-
 co sal armoniacum intelligi debet: per Ga-
 nymedem tantæ pulchritudinis, intelligen-
 dum sulphur, quod aurū appellari diximus
 alibi. Iupiter verò huius amore capitur, pro-
 pterea quòd naturaliter inuicem coniuncti
 & vniti sint in substantia vna, propterea in
 distillatione portat eum secum, subuolando
 in cœlum, hoc est, in capitulum, siue capitel-
 lum bocciaë, hoc est, vasis in cœli figura con-
 cameratum. Præterea scribit Virgil. lib. 6.
Æneid. de Dædalo cum suo filio incluso in
 labyrintho ipsis aptasse alas ex pennis cū cæ-
 ra quibus euolarent ex labyrintho. Icarus
 verò nimis altè volans in mare præcipitatus
 est, liquefecerat enim Solis calor cerâ, cum
 qua alæ compactæ, & sibi adaptatæ erant.

Dæm. Huius fabulæ expositionem auidè expecto. Geb. Dædali nomen Græca dictio est, Latine varium significans, & designat nobis sulphur, quod Martis nomine nuncupari diximus, quod admodum varium est transmutando se de colore in colorem, & ab una natura in aliam: sulphur istud parens est alterius sulphuris admodum subtilis & fusilis, quod sub Icari nomine Dædali filio intelligitur: est enim arsenicum subtilior & fusibilior pars Martis. Per Labyrinthum Poetæ intelligere volunt vas, siue bocciam, aut potius vilem lapidem Philosophorū, in quo dicti sulphures inclusi sunt. Alæ autē quibus auolare conantur, & in altum feruntur, sunt hæ res, de quibus mentionē feci lib. 2. cap. 10. dicendo, Corpora quæ indigent administratione rerum subleuātium aut exaltantium, sunt Venus & Mars, propter earum tandem fusionē, hoc est, solutionē. Venus enim tutia indiget, Mars verò arsenico: nam his rebus facile eleuantur, & sursum ferūtur: nam inter ipsos magna quædā conuenientia est.

Dæm. Mihi persuadeo & hunc locum ex illis esse, quos tu solus intelligis. Geb. Per tutiam significatur aqua Mercurialis, quæ per distillationem exprimit ex dicto sale extracto è lapide Venerem, quam Icari nomine significamus. Iste Icarus simul aqua ista altè volat, hoc est, in capitellum vasis vsque eleuatur:

eleuatur: calore enim sal dissoluitur. Icarus
 verò per rostrum capitelli in vas recipientis
 cadit in aquâ amaram, & ibi suffocatur: nam
 per decoctionem nigrescit. Alæ verò cum
 quibus Mars auolat, ex dicto lapide arseni-
 cum designant, vt apertè satis diximus lib. 3.
 cap. 16. Propterea quòd humiditas & acui-
 tas aceti, mediante calore furni agens in cor-
 pus calcinatum & subtiliatum: dissoluit e-
 nim & attrahit substantiam salis occultâ in
 isto calore, cum eodem attrahendo subtile
 quod sulphur Venerè nuncupamus, in pro-
 fundo huius salis inclusum. Nam propter
 colligantiam sulphurum in hac putrefactio-
 ne arsenicû attrahit, & sursum ferri & subli-
 mari facit Martem. Cera autem cû qua alæ
 adaptatæ & affixæ erant, est supradictum sal
 viscosum dealbatû, vt cera alba Tyrrhenia
 superius nomine Iouis appellatû. Tradidit
 autem hæc fusius lib. 3. cap. 7. prope finem
 loquendo de corporum eleuationibus cum
 spiritibus. Meminit insuper Virgilius rami
 aurei, quo detruncato statim alius subnasci-
 tur similis, per arborem significare volens
 sal vegetabile, ex quo per ignis expressione
 distillatur illud sulphur, quod aurum appel-
 lamus. Cùm enim totum istud sulphur vna
 vice simul omnem rem non exprimat, sed
 paulatim guttulam guttula insequendo,
 finxerunt ramo vno detruncato statim a.

lium subnasci, hoc est, expressione forti ignis. Sed hoc senior Philosophus apertius demonstrat, dicendo, Animam hanc è petra non exprimi posse vna vice, sed multis vicibus, & paulatim. Propter hanc causam veteres eam animam & animas, florem & flores, tincturam & tincturas, sanguinem & sanguines, pinguedinē & pinguedines appellasse, propter tardum egressum de gradu ad gradum. Finxerunt etiam Iouem iratum patri suo Saturno, genitalia excidisse cum acutissima falce, & hæc cecidisse in mare, & ex commixtione ipsorū sanguinis cū spuma maris Venerem procreatam. Per Saturnum intelligentes prædictum sal, quòd pater Iouis dicitur, hoc est, ipsius salis præparati, quod ab isto generatur, istud sal positum in ignem in vase siue boccia, Iupiter iratus & igne alteratus dicitur, & soluitur in aquam subtilem & acutā: significatur per falcem acutā cum qua Iupiter iratus patri genitalia excidit, hoc est, separat & attrahit secum partes masculinas, siue virilia, hoc est, sulphur intrinsicum in ipso sale, & simul cadunt in vas recipientis, quod significatur per casum in mare, scilicet in aquā salis: ex isto sale & sulphure generatur Venus, vt supra diximus. Hæc aqua currus Phaethontis, quem Poetæ Eridanum vocāt, propterea quòd ipso vehatur noster Sol, & spiritus fœtentes quos appellamus

mus æs. Finxerūt etiam quidam Mineruam filiam esse Iouis: Iupiter enim suum caput feriens, armatam ex ipsius cerebro profiliisse Mineruam. Figmentum hoc ita intelligendum esse censeo, Iupiter in ignem alteratus caput suum cōuertit, hoc est, sal istud quod Saturni nomine nuncupamus, in quo sal istud subtile, album, molle, humidum, ut cerebrum continetur, ex quo per distillationē nascitur Minerua armata, hoc est, aqua illa vestita, siue amicta subtilissima parte sulphuris, quod Martis nomine vocamus. Dicunt præterea Vulcanum amore captum Mineruæ eam pertinacius consecutā, tandem veste arripuisse, & semen in terram profudisse, ex quo puerulus statim natus sit, sic Mineruam Vulcani vim euasisse. Per Vulcanum intelligimus sulphur, quod ignē vocamus. & ferrū magno amore afficitur erga aquam mercurialem, quam Mineruæ nomine significamus. Sunt enim insimul in vno eodemque metallo. Propterea hanc in calcinatione sequitur, & in putrefactione. Cū verò naturæ sint diuersæ, & facillimè ab inuicem separentur, finxerunt Mineruā Vulcani congressum fugere, cū hoc sulphur nō retinet semen quemadmodū aliud subtile sulphur. Propterea dictum est hanc arripuisse veste, quod cum ipso vnitum sit, & cum suo sale coniunctum, quasi extrinsecè, & sic in sepa-

ratione dimittit suum semen, hoc est, eam partem subtilem sulphuris spargendo in terram ipsius salis: per distillationem verò nascitur illud sulphur, quod Ganymedis nomine significari suprà diximus, quemadmodū etiam Apollinis & Phœbi, & sic euasit vires Vulcani per remotionē siue separationem hanc, quæ fixationi impedimento fuerat. Finxerunt etiam veteres à Ioue amatam Io, ipsa verò Iouem fugiens à crassa & obscura nubecula circūdata, vt in cursū subsisteret: per Io significātes suprādictam aquam mercurialem à Ioue amatam, cum eiusdem substantiæ sint, simul verò iuncta & bociæ inclusa ad ignem aqua per distillationem aufugit per longū colium vasis: deinde recidens ad fundum, vbi à Ioue circundatur pellicula nigra suprādicta, per quam coagulatur & firmatur Io, hoc est, in cursu sistitur. Istæ nigrae pelliculae vela sunt, quibus Theseus rediit nauigio Athenas, quæ videns Thesei pater, sibi persuadens filium obiisse, ex desperatione se præcipitem dedit in mare, & ibi aquis suffocatur. Per Theseum significare volentes sulphur istud subtile, quod in pellicula aut potius oleo isto cōtinetur per Thesei nomen significatum. Pater verò Thesei Egeus, hoc est, sulphur crassum magis, se præcipitem dat in mare, hoc est, in aquā salis, & ibi soluitur & moritur, hoc est, suffocatur:

nam

nam secundò denigratur. Inter reliqua plura eiusmodi poetica figmenta tradiderūt veteres post diluviū & terræ exiccātū ab inundatione aquarum varias animalium species à terra productas: inter cætera verò animalia serpentē quendam produxisse, hunc sagitta interemptū ab Apolline siue Phœbo. Hanc fabulam hoc modo interpretati sunt, per distillationem, quā etiam sublimationem appellamus: primò lento igne diluuium venit, hoc est, intrò humiditas aquea apparet, hæc remota & fortificato igne terra, hoc est, materia nostra, quæ multū in se terreitatis habet, producit animalia, hoc est, sulphur istud subtile, quod animal dicimus. Verū inter animalia cætera, etiam serpentē illum gignit, quem Pythonem appellant, hoc est, aquam fœtidam, quam Phœbus occidit, hoc est, à nostro sale coagulata & denigrata in medicinā humani corporis. Fingunt præterea Martem filium Iouis & Iunonis (sunt tamen qui Martē sine patre à sola Iunone procreatum velint.) Per Iunonem verò etiam si sapius elementū aeris intelligāt, tamē cum dicunt Martem filium esse Iunonis, sine patre natū, per Iunonem terræ elementū intelligunt. Iupiter autem post putrefactionem, cum Marte & Iunone reperitur. Quò autem per lotionē Mars ab ipsius ventre separatur, propterea dicitur ipsius filius. Quum

verò filius saltem in aliqua parte patri simili esse debeat, & matri, hoc verò sulphur quod Martis nomine intelligimus Iouis nullam similitudinem penitus referat: calidus enim est & siccus, rufus, durus, absq; viscositate & solutione, & quasi argento viuo priuatus: Iupiter verò frigidus & humidus est, albus, mollis, viscosus, facilis fusionis & solutionis, quasi argentum viuum mortificatum: hanc ob causam finxerunt Martem Iunonis filium, hoc est, terræ: pinguedo enim terræ est. Dæm. Ostende igitur iam quo loco Iunonis nomine terræ elementum intelligunt. Geb. Finxerūt Iunonem filiam esse Saturni & Opis sororem, & vxorem Iouis, & in eodem partu ante Iouem in lucem editam, reginam esse deorum & dearum, diuitiarum, præesse partui & matrimonio. Aqua verò Mercurialis per Iunonem significata dicitur filia Saturni: distillatur enim ab ipso & sua terra significata per Opim. Hæc autem largitur diuitias, hoc est, aurum nostrum, & in ea distillatione generatur Iuno, hoc est, aqua illa Mercurialis significata per elementum aeris & Iouis, hoc est, sal quod in fundo vasis, siue boccie remanet inter scæces. Cû verò aqua Mercurialis distillatur prior, & prima exeat extra bocciam siue vas distillationis, dixerunt veteres Iunonem in eodem partu ante Iouem natâ. Idem significa-

re volebam lib. 1. cap. 11. differendo de Præparatione Iouis, dicendo, Saturnū eodem modo præparari (deridens eos qui non sunt filij huius artis) aliquando solummodo hoc quod corpora non potest frangere, hoc est terreitas, quæ non frangit, hoc est non soluit corpora sulphurea, adijciendam verò aquam Mercurialem, quæ prius antequam Iupiter redeat in corpus ex sua calce, hoc est sale albo, vt vera calx. Præterea dicunt lunonē præesse partui, quòd distillando producat in lucem Phœbū, ob hoc etiam Lucina dicta, matrimonio quoque præesse dicitur, propterea quòd inter medium quoddam sit in coniunctione tincturarū sulphurearum, hoc est Veneris & Martis. Significatur autem per subtilissimum rete fabricatum è chalybe. Dicebat Morienus, animam, hoc est, Venerē non coniungi cum corpore, hoc est cum sulphure Martis nomine significato, nisi mediāte spiritu, hoc est, aqua hac spirituali. Dicitur etiam Iouis vxor propterea quòd hæc duo simul nostrum aurum progenerent, aut quòd simul iuncti sunt & vniti ante distillationem, & adscribūt ipsi regnum super omnes Deos & deas gentilium, quos significamus nostris metallis. Hæc enim regit, nam per hanc nascuntur ac soluuntur, subtiliantur ac separantur, coniunguntur, mortificantur, viuificantur & fructificant, propterea finxerunt eam

etiam deam diuitiarum. Dēm. Ne mireris
 hæcenus tam prolixum sermonem non in-
 terrapisse me: nam vt verum fatear, plurimū
 delectatus sum hac interpretatione, adeo ob-
 scurarum atque planè Chymericarum, aut
 potius monstrousarum fabularum & figmen-
 torum: & (vt dicam quod sentio) planè per-
 suasum habeo, te eiusmodi fabulas omnino
 detorquere in tui animi sententiam, etiam si
 veteres eius intentionis in quam tu eas de-
 torquere itudes, nequaquã fuissent vnquã.
 Geb. Si tu aliquando interfuisses praxi hu-
 ius artis, & eius rei periculum fecisses, & fi-
 lius esses voti, hanc veritatem etenim co-
 gnosceres & perciperes. Nam nisi negaueris
 hanc opinionem veterum, quam tibi dixi, sci-
 licet omne metallum in omni contineri, &
 huius dicti explicationem per me tibi tradi-
 tam, penitus intellexeris, nunquam negabis
 hanc veram esse intentionem antiquorum
 poetarum in suis fabulis & figmentis: nam
 omnibus modis elaborauerūt, vt hanc scien-
 tiam penitus obscurarent & absconderent
 suis figmentis & fabulis poeticis, vt naturæ
 secreta ignorantibus & indignis occultarēt,
 quod etiam plures sapientes harum rerum
 periti, mecum affirmare non dubitauerunt.
 Scribendo etenim finxerunt Latonam stu-
 pratam à Ioue, propter quam rem Iunone
 de cœlo descendisse, hanc in insula Delo in-
 uenisse

uenisse, vbi Phœbum & Dianam peperit. Per Latonam intelligentes illud sulphur, quod suprâ Veneris nomine significari diximus, quod cum impuram sit & alteratum compositum de Ioue & Iunone, hoc est de aqua illa aerea, descendit de cœlo, hoc est de alembici capitulo, & inuenit Latonâ in vase siue boccia, quæ ibi parit Elixir album & rufum. Finxerunt etiam Vulcanum filium esse Iouis & Iunonis, quemadmodum etiâ suprâ de Marte diximus: quum verò deformis esset & facie turpis, subito fuit deiectus in insulâ Lemnon, & ibi nutritus & educatus à simijs. Per Vulcanum intelligebant sulphur quod Martis & ignis nomine significari iam sæpius monuimus, quod post putrefactionem coniunctum est & vnitum Ioui & Iunoni, sed in diuersa natura fusione & spissitudine & raritate & ab ipsis separatur, propterea quòd, vt libro 3. capite 4. diximus, argentum viuum aliud sulphur non recipiat, eo excepto quod suæ naturæ est, hoc est arsenicum quod de natura salis participat. Propterea dicunt Vulcanum esse filium ipsorum, quòd ab eorum ventre separatur: quum verò turpis sit, & deformis propter suam vnctuositatem adustiuam, abijcitur in insulam Lemnon, hoc est in vas siue bocciam in quam cadunt sagittæ, hoc est hæc sulphura, quæ generata sunt ex vaporib. calidis & siccis: ibi nutritus & edu-

catus à simijs, hoc est, à veris artistis siue huius artis perfectis artificibus, qui naturam imitantur. Ad hæc fixerunt Atalantam omnium hominum velocissimum cursorem, superatum tamen & victum tribus pomis aureis: per Atalantam significantes nostram aquam velocissimam & leuissimam super cōiuncta sulphura, ipsis verò cōiuncta, hoc est Marti, Soli & Veneri in simul, aut cum Ioue qui semper plenus est Apollinis, & cōfectus formatur & coagulatur. hæc tria poma tres boli sunt, quibus Theseus inuisabat ora Minotauri in Labyrintho: per Minotaurum positum in Labyrinthū significatur nostra quinta essentia, quæ in vase siue boccia inuisatur & coagulatur, cum supradictis sulphuribus. Dæmog. Magnas tibi gratias ago, quòd me tanti secreti voluisti fieri participem, vt citra omnem inuidiã ea, quæ ab antiquis summo studio occultata sunt, p̄ singulari tua humanitate mihi aperires & explicares: nam inde spero tandem me verum sensum fabularum & figmentorum poeticorum inuenturum cum mihi igitur hac parte satisfactū sit, eiusmodi inquisitiones relinquemus, vt sermo noster inchoatus eò redeat, vnde discessimus de metallis verba facientes, scilicet ex quónatn metallo supradictę res fieri debeãt: nam cum ex vno solo, nec tamen ex auro cõmuni fieri debeant, persuasum habeo ex argento

gento fieri debere, & hoc nō citra rationem, quum iubeas illud aurum accipiendū, quod in profundo metallorum occultatū sit. Cum verò Luna in profundo aurum sit, vt in Testamento apertè demōstrasti, omnino argentum accipiendum erit nobis absque dubio. Scripsisti etiam lib. i. cap. 18. Lunam esse tincturam albedinis. Et plures Philosophi Lunam fermentum albedinis nuncupāt, & Medici argentum in suas mixtiones medicamentorum recipiunt. Albertus adhuc in fine tertij libri de Mineralibus dicit, nos certo scire, quòd habentia symbolū in materia & virtutibus, & pollentijs naturalibus, facilis est trāsmutatio adinuicem. & paulò inferius, Non lateat vos, inquit, quòd in omnibus, quæ circulares ex se inuicem habeāt generationes, facilius est transitus eorum, quæ in pluribus habeant conuenientiam, propter hoc etiam ex argento facilius fit aurum quàm ex metallo alio: non enim mutari oportet in ipso, nisi colorem & pondus: & hæc de facili fiunt: cōpacta enim substantia magis adhæret pro certo pondus diminuto aqueo, & aucto bono citrino sulphure, consequēter variabitur color, hic autem modus est & in alijs. Geb. Pro certo tibi dico, si tota substantia aurea siue argentea nobis præparanda esset, nō autem reducendo eam ad materiam suam primā, hæc longè ceteris præstare, sed hoc modo parum

esse vtilia. Verùm est secundum viam breuè supradictam ex argento, facilius aurum fieri posse, quàm ex alio quouis metallo. Propterea quia consummata humiditate aquea per calcinationem substantia reducta, sit magis fixa. Propterea dixi lib. 2. cap. 18. pondus accrescere, & per minimam admixtionem nostri sulphuris boni & præparati in manifesto albi, in occulto verò citrini & rufi, pluribus diebus simul decocta tandem mutari in colore, quia color tincturæ in sulphure occultatæ per virtutem caloris manifestabitur, & hic modus est communis in omni metallo. Loquendo autem de præparatione elixir secundum viam prolixiorẽ nouem menses, hoc est reducendo metalla ad eorum materiam primam, fieri non potest, vt aurum siue argẽtum sint meliora ceteris metallis: nam in his non restat prima substantia nec primæ qualitates, exceptis intrinsecis quæ omnibus sunt communes. Verùm est (vt iam diximus) vnum ex ceteris metallis in sua minera aliquã acquisisse substantiam & proprietatem, quibus præparatum aptius & propinquius fiet nostræ artis auro & argẽto, quemadmodum breui intelliges. Respondendo verò tuis rationibus adductis, dico etiam si sæpius philosophi per Lunam intelligant, & Iouem & Venerem & Mercuriũ, nihilominus per Lunæ vocabulum etiam intelligi debere sal Saturni.

turni nomine significatum, quod in suo profundo ipsum aurum philosophorum est, ut supra diximus. Possimus autem per Lunam intelligere sulphur præparatū album ut Luna, & hoc in profundo aurum & argentū est, & tinctura & fermentum albedinis & rube-
 dinis supra suo Mercurio: argentum hoc indurat & figit nostrum Iouem & conuertit ipsum in naturam metallicam, & commiscetur nostro Soli, ut apertè ostendimus libro 1. cap. 18. Etiam possimus per Lunam intelligere elixir album: hoc enim est tinctura albedinis, & fermentum albedinis in multiplicatione, & in secreto aurum est, & facillimè in aurum conuertitur, quia cōtinuando vel fortificando ignè, materia magis figitur & pondus accrescit, & tinctura rufa sulphurea, quæ in profundo latet, manifestatur. Si autem de Luna medicinā aliquam facere volueris pro humano corpore, eodem modo fit quo superius de auro à nobis dictum est. Dæm. Si supradictæ res omnino è metallis fieri debeant, tamen ex perfectis metallis fieri non possunt necesse est ex imperfectis metallis ea facere, sed prius præparatis. Geb. Secundū opinionē & ratiōes Rogerij Bachonis, quas supra allegauimus de auro communi verba facientes nullum dubium est: nam hæc scientia tractat de corporibus imperfectis in quantum conuenit ea facere perfecta, ut in præfa-

tione libri Inuestigationis ostendi, & Calli-
 sthenes summus in isthac scientia vir, dicit
 Alchemiam scientiam esse, quæ inferioribus
 metallis excellentiam & nobilitatem supe-
 riorum tribuat: & beatus Thomas in princi-
 pio 4. lib. Meteor. dicit, Præcipuus Alchemi-
 starum scopus est transmutare metalla (scili-
 cet imperfecta) secundum veritatem & non
 sophilticè. Dæmog. Puto per coctionem
 elixir imperfecta metalla perfecta fieri. Geb.
 Hæc dico, si absq; corruptione rerum extra-
 nearum præparatum perfectum fieret elixir,
 & hoc satis clarè apertè demonstrauit in Proœ-
 mio libri Inuestigationis, & in cap. de Præpa-
 ratione aceti acerrimi, & adhuc lib. i. cap. 8.
 dicèdo quòd in depuratione metalla imper-
 fecta ingenio & industria per artificium re-
 ducantur in puram & nobiliorem substantiã
 breui tempore, quòd à natura non potest fie-
 ri. & in lib. Testamenti dixi, quòd omne me-
 tallum (intellige imperfectum) per calcina-
 tionem possit conuerti non solum in sal, sed
 etiam in verum Solem & veram Lunam. ne-
 que tu poteris mihi hoc loco obijcere, intel-
 lexisse me de metallis perfectis, quum hæc
 sint verus Sol & vera Luna, neque per proie-
 ctionem, sed per calcinationem hoc fit. Præ-
 terea diximus in lib. Inuestigationis, cap. de
 Vitriolo, quòd ex corporib. imperfectis ex-
 trahantur diuersa vitriola, quæ nobis neces-
 saria

varia sunt & vtilia. diximus etiam diuerſa vitriola, quòd in iſta arte non ſolum alumina, ſed etiam ſulphures, varia genera dicuntur vitriola, lib. 4. cap. 9. verba faciens de medicina tingente. Lunam in aurum, diximus fieri hanc, antecedente adminiſtratione nota & certa corporis imperfecti. Et ſi mea opera à me conſcripta diligenter euoluisti, animaduertiſti nimirum me in lib. de Radicibus hanc ſententiam protuliſſe, videlicet cum videremus corpora imperfecta, noſtra experientia & induſtria præparata & mundificata ab omni ſuperflua corruptione, maiorem claritatem & ſplendorem acquirere, quàm corpora naturaliter perfectà: nos tandem ex ea cõſideratione perueniſſe ad finem huius operis & ſcientiæ. In lib. Speculi Alchemiæ ſcriptum eſt, ſi inuenimus materiam in qua ſit argentum viuum, mundum, clarum, album aut ruſum, congelatum in maſſam, nondum perductum ad complementum tali modo, vt noſtra induſtria & naturali ingenio ad intimam ipſius perfectamque mundificationem, & completam puritatem peruenire poſſumus, taliter vt poſt complementum operis mille vicibus fortius & perfectius ſit alijs corporibus coctis ſimplici calore naturali, iam deguſtatuſ nos delectabile hoc ſuprà quod omnis intentio Philoſophorum fundata eſt. Præterea dicit Albertus lib. quinto

de Mineralibus cap. i. Omnium metallorum proprium esse, ut appareant incompleta esse in specie, & ideo in quolibet conuertibilia: medium verò propriè dictum habet informem naturam, quam formatam distinctam extrema retinēt, propter quod extrema per ingenium & naturam de medijs reducuntur, quando vnitur vnus extremi supra alterum. Debemus autem mediorum naturam summè notare ad transmutationem metallorum, quia in eis consistit plurima scientia eorum; quæ vnum in aliud conuertere nituntur. Dæmog. Percipere nequeo quid hoc loco sibi velit Albertus per media hæc extrema & virtute extremorum. Geber. Per media mineralia hoc loco intelligit Albertus metalla imperfecta: quoniam sunt iam in via ad perfectionem, non quòd ab ipsis per naturam reduci possit metallum aliquod perfectum, sed quòd ab ipsis per artificium extrahi possint perfectissima extrema, hoc est Elixir album & rufum. & quia virtus hæc extremorum in sulphuribus, & ipso argento viuo contineatur metallorum imperfectorum, tunc fiunt extrema, hoc est Elixir album & rufum. Ob hanc causam diximus, libro 1. capite 16. metalla imperfecta absque commistione alicuius rei extremæ fieri perfecta. Dæmog. Si bene memini, dixisti eodem loco prædicto perfectū, hoc ipso magisterio

gisterio perfectum fieri, & perfectum etiam imperfectum ad perfectionem perducere, & demum testaris hæc simul alterari & perfecta fieri. Geb. Eo loco per perfectum non intelligo neq; aurum neq; argentum commune, sed supradictos sulphures præparatos pro parte fixos. per imperfecta verò intelligo supradictum sal præparatum argenti viui nomine significatum & Iouem, & ex his vnum ab alio ad perfectionem perducitur, quoniã sulphur inspissat, figit & tingit Mercurium, Mercurius autem subtiliat & fusibile reddit, incerat & seruat sulphur à combustionem. Hoc autem modo vnũ ab altero alteratur, & hanc responsionem poteris habere ex libro 1. cap. 11. in medio capitis. Dæm. Mea sententia, improbasti eo loco modum hunc. Geber. Improbauit quidem eo loco modum hunc, quantum ad literam puram & nudam: non intelligebam enim de communibus corporibus, sed de Philosophorum metallis. Sed vt tandem totam summam breui sermone comprehendam, concludo ipsum Elixir, quintã essentiam & aurum potabile fieri debere ex metallis imperfectis communibus: quoniã hæc artificio adiuuari, & ad perfectionem perducuntur, & faciliter reducuntur ad ipsorum materiam primam, quum in se habeant causas corruptionis, quas causas enumerauimus nos lib. 3. cap. 6. & accidentia quoque

materiæ primæ superuenientia, facile ab ijs remouentur, & indigestæ partes possunt digeri. Dæm. Dixisti supradictas res fieri debere ex vno metallo solo, quomodo igitur continentur in omni metallo imperfecto?

Geb. Fatendum est supradictas res in omnibus metallis perfectis & imperfectis contineri: debemus autem inquirere, & exquisita cognitam habere naturam omnium metallorum communium, & ipsorum propeietatem diligenter examinare, quæ nam ipsorum sint facilioris aut difficilioris præparationis, & quænam nostræ arti aut propinquiora aut remotiora sunt, & tandem quænam pura aut vitata sunt in ipsorum radice, vt satis apertè monui in fine lib. I. Dæm. Erit igitur omnino plumbum accipiendum, ob hanc causam quòd alibi dixisti, in ipso contineri omnia philosophorum metalla, & lib. I. cap. 19. dixisti, plumbum etiam si ad argètum minimè accedere possit, tamen nihil minus per nostrum artificium ex ipso facile argentum fieri posse. Et adhuc in lib. Inuestigationis verba faciens de plumbi aqua, dixisti, hanc esse aquam argèti viui & sulphuris proportionaliter facta, qua vtimur in cõpositione Elixir rufi. Hermes verò dicit, quòd in Saturno naturæ coniunctæ sint cum complemèto, hoc est terram, aquam, aerem & ignem in ipso contineri, & quòd hic clavis sit & apertio huius
 scientiæ.

scientiæ. Rasis præterea dicit in plumbo Solem & Lunam contineri in potentia non visibiliter, & quòd ipsorum tinctura ab eo non separetur, & quòd ipse Saturnus sit Elixir album & rufum, & aqua quæ Mercurium retinere & cohibere possit. Pythagoras dicit, omne secretum in plumbo esse. Hermes insuper de Saturno loquens, dicit se præstantiorem & rem magis possibilem eo scire in operatione albi & rufi. His causis plures moti sunt vt quærerent ex plumbo argentum vivum extrahere. Geb. Iam sæpius te monui, atque prædixi, philosophos sic apertè loquentes, semper per æquiocationem & similitudinem & allegorias loqui. Propterea dixi libro 1. capite 19. quosdam certo affirmare, plumbum in sua natura quàm proximè accedere auro : ita Philosophi plumbum laudantes, de plumbo Philosophorum locuti sunt, in quo omnes res, de quibus suprà facta est mentio, simul continentur. Dæmog. Dicam igitur nunc cum in plumbo non sit Elixir, ex stanno tandem extrahendum esse, ea de causa quòd dixeris libro 4. capite 18. te considerasse per examen huius magisterij, Iovem maximè accedere ad summam perfectionem in opere ordinis maioris. Et libro 1. capite 22. dixisti Iovem inter cætera corpora transformari, in magis splendidum lucidiusque atque perfectius corpus solare & lunare. &

adhuc libro 3. capit. 9. dixisti, satis manifestū esse Iouem propius accedere ad perfectiōnem, propterea quòd magis de perfectiōne participet. Item lib. 1. capite 20. dixisti, Iouem perfectiorē esse multis reliquis corporibus imperfectis, propter ipsius affinitatem cum Sole & Luna. hoc affirmat etiam Rasis, qui dicit, stannum tincturam esse albam æris siue cupri, & quòd ex ipso fiat aqua acuta quæ Mercurium retinere & cohibere possit. & tu ipse iubes in lib. Inuestigationis, honorare aquam Iouis ea de causa, quòd hæc sit illud ipsum quod quærat ab omnibus ad albedinem. Geber. Satis argutè nouisti ex meis scriptis ea quæ tuę sententię suffragari videtur excerpere, & in medium producere: sed mea scripta longè aliam diligentiam in euolnendo & intelligendo studium requirunt.

Dæmog. Res ipsa facile iudicabit, quanto studio, diligentia atque sedulitate tuis scriptis hætenus insudauerim. nam si cogites quàm propriè non solum ipsas sententias, sed etiam singula verba memoria teneam, cognosces me haud olesitanter in tuis scriptis versatum. Dic igitur quidnam causæ sit, cur minus quod tanto studio assequuturum me speraueram, assecutus sim. Geb. Qui apud animaduertisti libro 3. capite 12. dixisse me, plumbum & stannum commune in sua propria radice immunda esse, & in ipsorum pri-

prima creatione : habent enim substantiam immundam, tum sulphuris, tum argenti viui. Cum verò purum cum impuro vna substantia facta sint, & essentia vna, propterea possibile non est, vt aliqua industria per medicinam primi ordinis, hoc est per præparationem aliquam, remoueatur terrestitas hæc ab ipsis argenti viui adeò immundi atq; impuri. Quare iam olim planè desperaueram, cum intellerem hoc corpus non posse præparari, vt tandem perueniret ad complementum sui splendoris lucidi. Verùm ad me ipsum rediens cognoui corpora hæc munda esse in profundo suæ naturæ, propterea dixi libro 2. capite 7. si sublimaueris, hoc est extraxeris argentum viuum ex plumbo siue ex stanno communi, ea post sublimationem apparere nigra. & adhuc libro 4. capite 8. dixi, in corporibus mollioribus nullo ingenio vel industria hoc artificio remoueri posse velocem illam fusionem, neque impuritatem, in radice principij ipsorum. Possumus etiam his subiungere ea, quæ libro secundo, capite 2. monuimus. Videlicet quum sulphur & arsenicum nostrum, non parùm etiã naturaliter coniuncta sint cum fæcibus, necesse esse, vt in sublimatione ascendant, sursumque vehantur cum substantia non munda. Cum igitur neq; plumbum neq; stannum habeant substantiã fixam, hoc est duram, ter-

ream & permanentem in igne vehemēti, sed aufugientem, neq; spiritus ab ipsis per sublimationem extracti ascendant absq; eiusmodi immundicijs, quum non habeant terram fixam & permanentem in igne vehementi, quæ retinere possit secum partes illas immundas, ne inter sublimandum ascenderent cum ipsis spiritibus. Propterea dixi capite ultimo, lib. 1. ea metalla quæ in ipsa radice participauerint de maiore infectiōe liuiditatis, plus laboris requirere & minoris esse perfectionis: hæc verò sunt plumbum & stannum commune. Dem. Dixisti tamen, ni fallor, lib. 3. capite 8. considerasse te corruptiones in stāno, in ipsa radice sibi nō esse cōiunctas, sed accidētales esse. Cum igitur in prima cōmitione ipsi non coniunctæ sint, nimirum poterant ab ipso facilè remoueri & separari. Dixisti etiam capite 10. Iouem quidem mundum esse, Saturnum verò immūdum. Et lib. Inuestigationis scribis, quòd omnia accidentia superuenientia facilè remoueri possunt, & ipsa corpora integrè & sufficienter præparari. Geb. Sanè si ea quæ suprà longo sermone prosequuti sumus, rectè intellexisses, nequaquã hæc nostræ responsioni obiecisses. Cum enim dicerem, stannum quidem purū esse & tincturam albedinis siue æris cupri, & ipsum proximum esse auro & argento, & fatis propinquè accedere ad perfectionē in ordine

ordine maiori, hoc est, in multiplicatione, mea intentio erat de metallis supradictis: dicens autem Saturnum immundum esse, verè dictum est de nostro Saturno: sed hæc ipsius immundicia sibi non est in radice coniuncta, propterea ab eo facilè remoueri: cum verò dixi metalla perfectà in ipsorum radice munda esse, & quòd omnia accidentia ab ipsis facilè remouentur, ne dictum putes de plumbo & stanno communi, sed de aliis. Dæm. Rogo antequam longius hunc sermonem protrahas, prius apertius dicere velis, quid de ordinum numero sentire debeam: putavi enim hætenus, primum & secundum ordinem sophisticos & medicinas imperfectas esse. Geber. Suspicaris fortè me tradidisse sophisticaciones & medicinas imperfectas. Debebas certè iam dudum cognouisse nostrum arsenicum & cætera materialia, quib. vtimur, nō esse illa vulgaria omnibus nota. Præterea exhortati sumus lib. I. cap. 5. huius artis artifices, vt fugerent opera sophistica. Dico autem medicinas primi ordinis imperfectas esse, ea de causa, quòd sulphur sit medicina argenti viui, quod Iouem, Saturnum & Lunam vocauimus. Argentum viuum autem medicinam esse sulphuris, quod Solem, Venerè & Martem appellauimus, & hæc in primo ordine, hoc est, in prima præparatione, per quã mun-

dificantur ab accidentibus superuenientibus, & in secundo ordine, hoc est in secunda præparatione, hoc est decoctione & fixatione, per quam mundificantur ab vinctuositate adustiuâ intrinseca, imperfecta sunt, donec perfectè mundificentur, & figantur. Quemadmodum verò solus homo cum perpetuò viuere nõ possit, necesse fuit vt sociaretur mulieri, vt per coniunctionem hæc cresceret & multiplicaretur genus humanum: pari modo etiam nostrũ elixir, cum per plures & sæpius iteratur projectiones, breui absumeretur & finiretur, multumque laboris & magnum temporis dispendium requiratur, ipsius præparationẽ toties à primo principio repetere necessarium fuit, vt abbreviaretur & præparatio & fixio, commiscere partem aliquam elixir fixi cum muliere, hoc est cum nostro argento viuo, quod Iouem vocamus, neque fixum, neque è terra factum, quemadmodũ sulphur. Cum verò hæc convenientiam quandam habent in sua natura, eò facilius vniuntur, & breui tempore multiplicantur in virtute & quantitate. Propterea dicebam supra, Iouem magnam habere affinitatem cum Sole & Luna, & quàm proximè accedere ipsum ad perfectionem, & quasi perfectum esse, & quod transformatur in magis fulgidum atq; plus perfectum corpus Lunare & Solare. Dixi etiã in Procæ
 mio

mio lib. 2. Considerationem rei, quæ vltimè
 causat perfectionem elixir in multiplicatio-
 ne, considerationem esse coctionis substan-
 tiæ puræ argenti viui. Est etiam elixir medi-
 cina, originem habens ex substantia pura ar-
 genti viui Philosophorū: id verò quod iam
 medicina factum est, argentum viuum esse
 desit, & naturam ipsius reliquit, quia trans-
 mutatum est, & fixum, tamen non totum ex
 argēto viuo natum est, sed etiam partim ex
 sulphure, quamuis & hoc fuerit ex parte ar-
 genti viui, quod transmutatum, suam natu-
 ram reliquit, hoc est, cū pars quædā ipsius
 iam facta sit lapis Philosophorum. In lib. de
 Vaporibus scriptum legimus, Alchemiæ ar-
 tifices vti borace in multiplicatione sui me-
 talli: per boracem intelligendum sal præpa-
 ratum, quod Mercurij nomine designari di-
 ximus, & Iouis. Si autem adhuc dubitaueris,
 num hæc de primo, secundo & tertio ve-
 ra mens & opinio mea sit, age, lege recapitu-
 lationem Summæ, & considera diligenter
 ea quæ ibi diximus de sublimatione primi
 gradus, per quam lapis noster mundatur &
 purificatur ab impuritate corrumpente, &
 redditur purus, & volatilis. Postea figi-
 tur, & hoc appellamus gradum secundum
 præparationis. Tertius verò gradus admini-
 strationis lapidis est, vt fixum faciamus vo-
 latilem, & hæc est multiplicatio. Ecce igi-

tur primum gradum esse præparationis, secundum fixationis, tertium autem multiplicationis. Et quemadmodum elixir nostrum quod fit aurum & argentum, paucis diebus figit & transmutat Mercurium nostrum: sic quoque sulphur nostrum lotum cum in parte fixum sit, & naturam & splendorem habeat metallicam, propterea etiam breui tempore figit nostrum Mercurium siue argentum viuum, volatile verò absque fixo nunquam poterit figi in metallo. Extrahuntur verò supradictum argentum viuum, & Iupiter ex facibus combustis salis per lotionem. Rasis in libro Luminis luminum dicit, fæces cum dealbantur, Magnesium appellamus, & stagnum & spumam Iouis. Præterea dicit Philosophus Mireris, capiendas esse cineres, de quibus Philosophi locuti sunt, dicentes, Ne vilipendas cineres existentes in loco inferiori vasis, quia in ipsis situm est diadema cordis. Idem dicit in facibus esse hoc quod queris. Hermes itaque loquendo de distillatione Saturni, dicit, Cape ipsum, & exalta eum in tabernaculo, eousque donec totus in vaporem consumatur, & plus nihil ascēdat, & aquam sublimatam conserua ad tempus opportunum. Postea accipe fæces remanentes in fundo bociæ, siue vasis, & serua diligenter: nam ipsæ sunt corona cordis. Scriptum est in libro Turbæ Philosophorum, Iubeo vt aduratis

ratis corpus, & in cineres conuertatis: hoc enim corpus adustū Phœnix est, quæ ardet in igne, & comburendo renouatur: nam corpus hoc adurendo ex cinere extrahitur Iupiter, qui coniunctus cum vna parte elixir, semper multiplicatur & augmētatur. Dicit autem Hermes, Cū videbis corpus conuersum in cineres, perfectè gubernasti illud. Rasis itidem in libro Luminis luminum dicit aduri non posse: nam post extractionem olei remanere terram. Idem affirmauimus nos libro Inuestigationis, verba faciētes de præparatione atramenti nigri. Et lib. 2. cap. 2. dicendo, Possibile est à salibus separari factes per solutionem salium, quæ res aliæ nulli conuenit. Idem confirmaui adhuc in enarratione trium causarum descensionis, libro iam citato, cap. 11. Pro declaratione verò causæ secundæ scire debes per corpora debilia intellexisse me aquam & oleum, quæ in distillatione conseruātur à combustionē, per descensionem in vas recipientis post reductionem in corpus ex calce, hoc est, ex salibus eorum: quoniam distillando non possumus vno siue eodē tempore partes omnes insimul distillare, quia ea pars quæ prior reducta fuerit in capitellū vasis, non expectat iam sequētem: si verò capitellum fortiorem ignem recipiat, maior pars perdetur: propterea necesse fuit ingenio & industria, id quod

iam ascendit in capitellum per rostrum capſi telli educere & auferre, & in vas recipientis paulatim colligere, vbi refrigerium caloris inueniet. Diximus adhuc cap. 6. prædicti libri, sæpius caput aludelis adintratur, ne ex nimia multiplicatione in fundum recidant. & in lib. Inuestig. cap. de Præparatione Iouis, dixi, Descendit corpus purum & mundum, remanens cum vitro & salibus, siue aluminibus, tota substantia terrea. Hęc sententia potest capi duplici sensu, quemadmodum nostra corpora duplicia sunt, hoc est, sulphur & arsenicum. Nam si per corpus ipsum sulphur intelligere velimus, dico in lotionem & præparationem ipsius primò ascensuram pelliculam illam, post hanc verò purum & mundum ab ipsa vnctuositate adustiuam, hæc autem fundi debet, donec liquefiant, sicut diximus in lib. de Praxi. Iam verò cum sale aut potius alumine Saturni nomine designato, & cum vitro, hoc est, cum sulphure quod in eo sale occultatum est, remanet omnis substantia terrea ipsius salis. Sin autem per corpus arsenicum intelligamus, hoc est, istud sulphur subtile, quod in ipso sale occultum est, dico quòd per distillationem descendat in recipientem, & post istud cum vitro, hoc est, in boccia, & cum salibus aut aluminibus remanebit omnis substantia terrea in fundo vasis, & istud sal præparatum vocatur Iupiter.

ter. Reuertēdo verò ad sermonem nostrum de metallis imperfectis, dico ex suprà scriptis rationibus tandem concludi Venerem & Martem communem, quamuis magnam habeant terrestreitatem & sulphureitatem accidentalem, quæ facilè remoueat, nihilominus in radicibus suis munda esse, & sulphur & argētum viuum ipsorum purum & mundum distillari posse, siue sublimari, cū habeant partes fixas & connaturales sibi coniunctas, vt diximus lib. 2. cap. 2. Propterea diximus adhuc lib. 4. cap. 3. dealbationem substantiæ Veneris & Martis puram esse, & similiter rubificationem Lunæ. Dæmog. Hæc non videntur mihi in hanc sententiam prolata. Geb. Possunt duplici modo intelligi, vno modo si intelligamus hæc de metallis communibus, dico dealbationem, hoc est, argentum viuum, quod medicina est alba sui sulphuris: per rubificationem verò sulphur est intelligēdum Veneris & Martis, quod tinctura est rubedinis ipsius argenti viui, quod Lunam vocamus, & hæc pura sunt in sua radice. Si autem per Venerem & Martem intelligamus suprädicta sulphura extracta ab vno ex ipsis, dico post putrefactionem fieri munda, propter vnctuositatem adustiuam, & quamuis rufa sint, non acquirunt tamē eam rubedinem cū medicina primi ordinis, hoc est, per primam præ-

parationem cū apparitione splendoris cūm immunda sint, & minimè apta, vt recipiant fulgorem rubedinis. Et quia verò per lotionem remoueatür prima hæc rubedo adustiuæ, & sub hac rubedine immunda lateat albedo pura, ipsorum dealbatio pura est, mutari verò ab hac prima natura, & per longam decoctionem fixa fieri, rubificatio puræ Lunæ, hoc est, elixir albi, siue argenti viui sui. Dæm. Concedo hæc duo metalla munda esse in radice, cūm verò hoc opus fieri debeat ex vnico metallo solo, vt sæpius iam dictum est, nimirum fieri debet ex ære, siue cupro: habet enim hoc plus substantia argenti viui, & minus terreitatis, & sulphureitatis adustibilis, idem affirmate te ipso libro 1. capite 2. in quo loco dicis, Venerem in profundo suæ substantiæ colorem & essentiam auri ostendere: malleabile enim est & igitur vt argentum & aurum: quare ab eo accipiendum secretum hoc, cūm medium quoddam sit inter Solem & Lunam, & facile conuertatur ab vna tinctura in altera, & sit bonæ conuersionis & laboris pauci: accipiendum igitur hoc præ cæteris corporibus imperfectis omnibus in opere minori & medio, minus verò in maiori. & capite 17. dicis adhuc libro eodem, te ex naturæ operatione cognouisse æs, siue cuprū in aurū transmutari posse, cūm in mineris cupri siue ærifodinis

fodinis videamus fluentem aquam squamulas subtilissimi æris secum ducere, quæ ex continuo aquæ decursu lauâtur & mundantur: cessante verò fluxu aquæ, vidisse te squamulas illas cum arena sicca post triennium Solis calore ita decoctas esse, vt inter ipsas inueniatur aurû verissimû: imitantes verò naturam cum possimus, idem & nos alterabimus. Geb. Hic sanè scrupus est, in quem etiam isti qui se in his artibus multum sapere putabant, grauius impegerûnt, nec parum offensi sunt, neq; meministi tu dixisse me, sulphur illud subtile nostrum æs esse, siue cuprum, quod in manifesto colorè rufum præ se fert, in occulto autem nigrû & album: postea verò rufum, malleabile & igniferû, hoc est, funditur & soluitur in ignitione vt aurû & argentum, quemadmodum ea quæ ex sulphure & argento viuo composita sunt: hoc accipe igitur, quia vnum est ex tribus secretis, aut potius accipe secretum, hoc est, colorem aureum & argenteû occultum, quia tinctura facilis & extrinseca, neq; utilis est, neque permanens: & cum intermedium sit inter Solem & Lunam, hoc est, sulphur & argentum viuum, facilè conuertitur ex vna in alteram tincturam, hoc est, facilè recipiet colorem citrinum: hæc autem tinctura facilis, utilis non est. Accipe aut hoc supra omnia imperfecta corpora, hoc est, præferas hoc

sulphuri Martis nomine designato, quia au-
 rû dicitur, in opere minori & mediano, hoc
 est, in præparatione, quia facilè præparatur:
 & in mediano opere intellige fixationem, cum
 sit magis subtile & purû, propterea facilius
 & magis perfectè transmutatur & melius fi-
 gitur. In opere verò maiori, hoc est in multi-
 plicatione nō accipias ipsum, quia solus Iu-
 piter hîc accipiendus erit. In alteram verò
 sententiam quòd æs siue cuprum conuertit-
 tur in aurum, parû rectè iudicas, si tibi per-
 suades hoc à natura sic fieri posse: nam im-
 purum cum puro aliquantum permixtum,
 quamuis tamen impurû accidentale sit, non
 poterit tamen abluï ea lotionè superfluitas,
 nisi & purum quoq; ea ablutione simul cum
 impuro abstergetur. Quare dico, minerâ no-
 stri æris esse istud sal suprâ dictum, Saturni
 nomine significatum, ex quo per distillatio-
 nem extrahatur aqua, secum ducês nostrum
 æs subtilissimum, quòd bociæ inditû cum
 cæteris spiritibus, per continuum cursum
 vaporum, & humiditatem ipsius argenti vi-
 ui, quæ ascêdit quadraginta diebus (vt aqua
 diluuij) & descendit per collum vasis, siue
 bociæ, & lauatur sic, & mundatur à nigredi-
 ne: cessante verò humiditate, & iam factò al-
 bo elixir bociæ impositum cineribus, siue
 arena in capello obrutum igne temperato,
 spatio trium mensium, fit elixir rubeum siue
 aureum.

aureum. Concludēdo itaq; dico, si tota sub-
 stantia nobis esset præparanda, aurum pri-
 mas tenere partes, proximè argentū, & ter-
 tiò æs, siue cuprum. Cū verò nos tantum-
 modo quæramus spiritus radicales & sul-
 phur, & cū hæc vno in ferro virtuosiora sint
 & propinquiora nostræ arti, & multò faci-
 lius mundificari possint præ cæteris omni-
 bus, sine dubio illud nobis erit accipiendū,
 & reliquis omnibus præferendum. Dæm.
 Nec hoc quidem mihi in mentem venisset
 vnquam, ita planè persuasum habebam con-
 trarium, cū Philosophi dicant, hoc quàm
 longissimè distare à veritate & arte nostra,
 cū sit immundus, & vilius cæteris omni-
 bus metallis, cū plus sulphureitatis habeat,
 & terreitatis, argenti viui verò minus
 quàm reliqua metalla. Præterea tu ipse dixi-
 sti lib. 3. cap. 9. corpora imperfecta quæ maiō
 rem quantitatē argenti viui habuerint, ma-
 gis esse propinqua perfectioni, & ad illam
 propius accedere. Illud idem confirmasti ca-
 pite 7. & specialiter loquendo de Marte lib.
 1. cap. vltimo, dixisti, In transformatione si-
 ue transmutatione difficilioris esse tracta-
 tionis, siue præparationis, & laboris longio-
 ris, propter impotentiam sui fusionis. Subin-
 de dixisti in lib. Testamenti, Martem requi-
 rere longissimū laborē propter ipsius clari-
 tatem. Geb. Clarè & apertè loquens de

Marte, subintellexi hoc supradictū sulphur, quod Martis nomine hactenus appellare soliti sumus. hoc cum habeat paucam quantitatem argenti viui, & magis terrestre sit, & sine fusione, hoc est, solutione, cū naturam salis non habeat: propterea ante præparationem imperfectius est cæteris metallis, & ipsius præparatio longissima est, propter multam vntuositatem & terrestreitatem & duram solutionem. Dæm. In tuis scriptis admonuisti nos plurimis in locis, ne acciperemus lapidem illum, quem tu manifestasti in multis capitibus. Ergo si iam dicis hanc petram esse Martem comunē, aut potius calcem ipsius, & per Martem intelligas ipsius sulphur, & iubes illum accipiendum. Si itaq; Martem comunem accepero, errabo. quod si sulphur accipiam, itidem errabo, si secretum hoc lateat in Marte communi. Dic mihi tum rogo, describēsne praxin huius artis? Geb. Maximè. Dæm. Erit itaque necesse de præparatione loqui ferri communis, si in ipso lateat secretum. Geb. De ipsa quidem loquor, sed occultè, scilicet in capite de Generalibus, differens de præparatione omnium metalloū, Marchasitæ, salis, sulphuris, arsenici, argenti viui, & similia. Dæm. Quónam modo manifestasti secretū hoc in diuersis capitulis? Geb. Dixi multis in locis, maius secretum in Mar-

te inquirendum esse : hoc data opera faciebam, ne malignus aliquis me reprehendere posset, & insufficientiæ accusare, & id quidem verum est certo quodam loquendi modo me tradidisse. Hæc vt aliud ignorantes intelligerent, quàm ego sentiebam, & sermone meum in alium sensum prolatum, crederent nostris verbis nimium inhærentes. Sapientes autem & prudentes, qui morem nostrum loquendi cognoscunt, hæc faciliè percipiunt. Isto more loquendi Virgilius poeta etiam vsus est, cū diceret, Ferro aurū aureum non detruncari posse, nisi indicantibus. Dæm. Age igitur cū mihi hoc secretum manifestaueris, ostende mihi cūm hæc conclusio sit eorum omnium, quæ longo isto sermone à te mihi tradita sunt. Geb. Dixi lib. 1. cap. 15. argentū viuum singulis metallis faciliè adhærere, Marti verò nullo modo nisi per artificium. ex his verbis excute summum secretum, scilicet à Marte. Præterea dixi lib. 9. cap. 9. Ioué propius accedere ad perfectionem, Saturnum minus, & Venere adhuc minus, Martem verò omnium minimè, in quo omnis perfectio sita est, & ab eo dependet ipsius elixir (quamuis in quibusdam exemplaribus nostris hic textus corruptus legatur.) Eodem lib. 1. cap. 17. dixi, Martem vltimum esse, & hoc secretum est naturæ maximum. Ad hæc dixi lib. 3. cap.

9. causam impediendi cuiuslibet fusionis esse sulphur fixum, ex his verbis certissimè indagare poteris maximum secretum: per istud sulphur fixum hoc loco ferrum commune intelligo, propterea quòd maior pars ipsius sulphur fixum sit, & terreum, vt lib. 3. capite 6. diximus: fit enim denominatio ex prædominante, lib. 4. cap. 14. de Marte differens, dixi, Per hunc certissimè extendi artificis industriam ad veram rectificationem cuiuslibet corporis: per hunc, hoc est, per ferrum commune, aut si libet per Martem intelligere sulphur, idem est, vtraque parte veritas percipietur per viam breuem: extrahitur tamè à ferro communi quoque, propterea concludendo lib. 3. cap. 6. de essentia Martis loquès exclamaui, Deo opt. max. gratias ingentes referens, qui hunc creauerit, & ipsi substantiam, & substantiæ proprietatem dederit, quam nõ conueniret possideri ab vlla re naturali, vt in ipsa reperiri possit talis perfectio per artificium, quia in hoc inuenisse nos potentiam propinquam, quia in sua calce ignem superat, nec superatur ab illo, sed mirabiliter requiescit in eo, ex ipso se reficiens.

Dæm. Quænam perfectio & potentia propinquior & maior in illo est, quàm in cæteris metallis? Geb. In eo continetur supradictum sulphur fixum: dicitur autem quòd ferrum in igne reficitur viribus, quòd in igne semper

per pulchrius, nitidius & melius efficitur. Dicit itaq; Arnoldus in Rosario, Manifestū esse, ea corpora esse perfectiora, quæ plus in se Mercurij contineant, quæ verò minus, minoris quoq; perfectionis esse. Sit igitur laudatus & benedictus omnium rerum opifex Deus gloriosus & benedictus, optimus, & maximus rerum omnium causa, qui in re vili rem preciosissimā creauit. Dæm. Non assequor quónam modo ex tam vili metallo preciosissimum elixir creari possit: ex precioso enim aliquid magis preciosum procreari verisimilius est. Geb. Quantumcunque ferrum cōmune in seipso vilius sit cæteris metallis omnibus, nihilominus ab ipso separata immūditia cæteris multò preciosius euadit, quia potētiam habet propinquam conuertendi se in elixir. Quare Rudi genus philosophus dicit, Sciendū est omne metallū in occulto continere Solem & Mercurium, & nos extraximus argentū viuū ex ferro, & ab ipso postea facta est Alchemia, & ex ipsius colore operati sumus opus botum in termino ignis. Idem Philosophus dicit ad hæc, Dicimus petram maiorem esse Mercurium, & hic est illud ipsum quod extractū est ex illo lapide quē ostēdimus. Exponamus igitur quidnam sit ille lapis, & modum extrahēdi ipsum ex argēto viuo ab eo. Reperitur in omni loco omnibus obuius,

& omnis homo eo vititur, & est ipsi nomen Martis. Accipito igitur hunc, & terito eum subtilissimè, & laua ipsum. Raymundus dicit, absq; ferro homines suam vitam sustentare non posse. Senior autem Philosophus de ferro verba faciens, dicit: Ego ferrum, durum, forte, compactum, contutum, omne bonum per me est, & ipsa lux & secretum per me generatum. Dicunt præterea Auicebon & Rasis, corpus ferri cæteris corporibus fortius esse, & lapis ex ipso, & hunc elegerunt sapientes. Dæm. Hanc sententiam parumper finito, & si quas certas rationes haberis, illas adducito: facilius enim in tuam sententiam protrahar certis rationibus, quàm longis verborum ambagibus. Geb. Scias me absque certis rationibus minimè locutum: in libro enim Testamenti dixi, Martem cum habeat substantiam fixam, inter cætera meliorem esse, & quamuis Martis nomine etiam sulphur possit intelligi, respectu aliorum metallorum intrinsecorum, nihilominus potest etiam his verbis intelligi ferrum commune melius esse cæteris metallis, propter suam substantiam fixam, hoc est, cum plus habeat sulphuris fixi, quàm cætera metalla. Dæmog. Credebam ego auri sulphur magis esse fixum. Geber. Verum dicitis, sed constat maiori pretio, nec tamen utilis est labor super iplo, neque meliorari potest,

potest: quoniam ad summam perfectionem iam peruenit: sulphur autem ferri iam in via est ad vltimam perfectionē & tincturam, & cū magisterio nostro adiuuari potest, vt tandem ad perfectam rubedinem perueniat, & ipsius copia nobis facile suppeditet, & citra pretij magnum dispēdium. Per substantiam fixam intelligo adhuc terream, quia lib. 3. capite 6. à nobis dictū est, Si sulphur fixum terreum commixtum fuerit cum argento viuo terreo, ex illa commixtione fieri optimū ferum commune. Dæm. Ingenij mei captū excedit, nec facile adducar vt credā, aut persuaderi possim, propterea quòd magis terreum sit ipsum, cæteris longè præstare. iam olim apud me constitueram & adhuc in eam sententia, medicinam nostram fieri debere ex materia puriori, & ab omni terrestriate separata. Geb. Non dico terrestreitatem ferri in isto opere bonam esse, sed potius spiritus ipsi innatos, & in ferri terrestreitatem enutritos meliores & virtuosiores esse, quā spiritus nutriti in pauca terra & alijs elementis cæterorum metallorum: & probatum est hoc à Raymundo lib. de Secretis naturę, differendo de ferro sub nomine elementi terrestri: dicit enim terram per virtutem radiōrum tres partes principales, hoc est animalē, vegetabilem & mineralem, & quòd producat res adeò terribiles, quę enarrari non pos-

sint, quòd cæteris elementis minimè acci-
 dat: quantum verò res aliqua plus descen-
 dat ad elementum terrestre, tanto plus in eo
 crescere virtutem cælestem. Propterea aquã
 & spiritum elemento trrestri immersa, per
 similitudinem in materia naturali imitari &
 protrahere proprietatem & virtutem ex ma-
 teria loci. Quia verò ferrum plurimum par-
 ticipat de terra præ cæteris metallis, ideo a-
 quæ & spiritus ipsius virtuosiores erunt
 quàm spiritus aliorum metallorum. quem-
 admodum verò granum frumenti in terram
 cadens fructum non fert, nisi moriatur: pa-
 ri modo spiritus & viuum semen auri in ter-
 ram cadens ferri, nisi moriatur per putrefa-
 ctionem & decoctioné, fructú non producit.
 Potest & alia ratio adduci, quare melius &
 præstantius sit in isto opere, etiam si habeat
 multum terreitatis: quoniam hæc me-
 lius & facilius separatur à ferro, quàm in cæ-
 teris metallis, cum non sint adeò fortiter cõ-
 mixtæ, & nullam habeant affinitatem, cum
 parte radicali. & hoc confirmat Albertus li-
 bro 4. Meteor. tractatu 4. dicendo, Ferrum
 plurimum habet terræ, & mirabile est in sua
 terreitatis: & quamuis nulla res adeò fa-
 cile ab igne lædatur vt aqua, tamen in ferro
 contrarium euenit: nam multo citius terra
 igne aduritur, quàm ipsa substantia aquea.
 est verò huius rei causa talis, quia terreum
in

in compositione ferri immixtum lutulentum est, non bene depuratum, nec bene cōmixtum. Eius rei certissimū nobis indicium est, quòd facilè ferrugine obducatur, & cum in igne aduritur ab eo cadūt multę squamulę terreitatis adustę. Est enim ipsius terreitas porosa, & potest ipsum igni ex omni parte adurere, quemadmodum & nos fusius confirmauimus lib. 3. cap. 6. Hęc rationē quoq; indicauius lib. 4. cap. 14. de calcinatione differētes sub nomine cineritij, his verbis. Ea corpora imperfecta, quę plus terreitatis habēt, minus pferre & durare possunt in isto examine calcinationis & separationis terrę, quia citius calcinātur, & ipsorū terreitas facilè separatur. Ea verò metalla, quę minus terreitatis habēt, cum sint multo melius commixta & depurata, durāt propterea melius in igne & examine separationis terrę eorū. Ratio cōfirmatur adhuc, per ea quę diximus lib. 2. cap. 7. loquendo de sublimatione Mercurij: nam ibi diximus ingenium siue industriam separationis terrę superfluitatis ab ipso Mercurio commixtionē esse cum ijs rebus, cum quibus nullam habeat affinitatem, & sæpius reiterando sublimationem ipsius suprę fæces. His verbis volebam indicare Mercurium ferri, qui sal albus est naturaliter coniunctus, cū aliqua terreitate alba similitudinē habēs quādā cū

candore gypsi, aut ouorum calce & marmo-
 re albo, & similibus. cum verò terreitas
 hæc non bene commixta sit, neq; affinitatē
 habeat, aut conuenientiam vllam cum illo
 Mercurio, ideo facile separantur, etiā in cal-
 cinatione & lotionē sulphuris, quamuis di-
 xerim sublimationem sepius esse repetendā.
 Concludendo igitur dixi sublimationē Mer-
 curij meliorem esse: ab istis metallis, cum qui-
 bus nullo modo conuenit, quā cum istis,
 cum quibus conueniat. Certò autem scimus
 quòd omnium minimè conueniat cum Mar-
 te, & cum sua terreitate, quā cum alio
 metallo quocunq; ergo melius est ab eo ex-
 trahere ipsum, quā à cæteris. Hac ratione
 sequitur spiritus sublimatos à ferro mundio-
 res esse à sua terreitate, quā si à quocun-
 que alio metallo fuissent sublimati, & hoc cō-
 firmatur per ea quæ 2. lib. cap. 2. diximus, sci-
 licet fæces ferri sunt fixæ, hoc est terreæ, quæ
 in sublimatione nequeunt ascendere, & reti-
 nent penes se immūdicies & sordes spirituū
 in fundo vasis siue bociæ, ne cum spiritibus
 sursum ferantur. ibidem suprā de hac terra
 Mercurij amplius locuti sumus. Dæm. Ni
 si me fallat animus, est contradictio quædam
 in lib. iam citato, cap. de Sublimatione Mer-
 curij, in his verbis: nam scribis in hanc sen-
 tentiam: Cum videris argentum viuū albissi-
 mum vt niuem, & quasi mortuum adhærere
 lateri.

lateribus aludelis, tūc reiterabis super ipsum sublimationem eius absq; fæcibus. Dixisti præterea lib. 2. cap. 2. de fæcibus loquendo, à quibus sublimare debemus spiritus istos, quòd debemus eligere materiam talem cum qua conueniant spiritus, qui sublimari debent, & cum quibus magis profundè vniantur, & quàm maximè eodem loco certas rationes adducis. Hæc mihi videntur longè diuersa & multum contraria, quum suprâ dixeris Mercurium sublimari debere à fæcibus, cum quibus nullo modo conueniat, neq; vllam cum ipso illi habeant affinitatē: aut rursum eum sublimare iubes absque fæcibus: & iterum dicis, spiritus debere sublimari à materia, & fæcibus cum quibus non bene conueniat illi, & magis profundè, quàm maximè inuicem vniantur. Geb. Dicerent fortasse aliqui primā & secundam sublimationem nō eandē esse, & quòd prima vice debeant sublimari cum fæcibus, postea absque fæcibus, est tamen vna, & eadē distillatio, propterea volui indicare, quòd debeamus distillare nostrum Mercurium absque fæcibus extraneis, cum in se ipso fæces habeat sufficientes & superfluas quidem, scilicet suprâdictam terrestreitatem. Quum igitur dico nos debere eligere fæces cum quibus spiritus bene conueniant, volui admonere quòd nullas fæces extraneas debeamus accipere, sed spiritus sub-

limandos esse, cum fæcibus sibi naturaliter vnitis: in profundo quidem, & quàm maximè, quales sunt fæces Mercurij, Martis. Vas huius distillationis debet esse tabula plana, aut potius paruzæ concavitatis, vt dixi libro 2. capite 11. hoc est, boccia cōtra bocciam, siue storta, quam nostrates retortum in retorto vocant, ex quibus possit facilè descendere: nam argentum viuum nostrum cito, & quàm facillimè ab igne aufugit à superficie plana, vt dixi lib. 1. capite 15. Habet & ferrum aliam proprietatē super reliqua metalla, qua ipsius spiritus Mercurialis, hoc est sal præparatum rectius seruabit spiritus sulphureos præparatos à cōbustione, quàm Mercurius reliquorū metallorum. Lib. 2. cap. 15. dixi hâc salis esse proprietatem, in igne non aduri ante fusionem, & seruare spiritus sulphureos commistos ab adustione ignis. Quare spiritus Mercurialis, qui post æqualem præparationem plus seruabit naturâ salis sui corpoream, melius defendet spiritus sulphureos à combustionem, quâ facturi sunt spiritus Mercuriales in aqua soluti: nam quanto fuerint subtiliores & magis soluti, tãto magis appropinquabunt naturæ ignis, & eo citius cōburentur, vt diximus lib. 2. cap. 2. Certum est tamen si omnes spiritus Mercuriales metallorū possent equaliter præparari, spiritum Martis plus seruaturum naturam bonam corpoream:

ream: quã obrem etiam multo minus aduretur & melius seruabit sulphur à vitrificatione, hoc est à combustione. Nam vt lib. 3. ca. 7. dixi, Res subtilis in natura propria reducta in substantiam terreã, scilicet per calcinationem magis subtiliatur, & in sal reducta citius soluitur. Cum verò omnia metalla in sua natura subtiliora sint quàm ferrum: igitur equa liter præparata magis subtiliantur, & in ipsorum distillatione quasi tota ipsorum substantia soluitur, quare citius quoque aduritur. Hoc autem diligenter considerandum est, ne hïc committatur error: melius est etiam in multis vasculis distillare ipsum, vt tanto minus sentiat ignem, cum vna & magna distillatio magnum & fortem ignem requirit, vt totum oleum exprimat. Lib. 4. capite 15. de sulphure loquendo sub Martis nomine dixi, Quando Mars vnitur corporibus multę humiditatis, ipsum imbibere ea ppter suã nimiam siccitatem & humoris priuationem, & sic ipsis conunctus nõ inflàmatur cum illis, nec aduritur, nisi & ipsa corpora sibi commixta inflammabilia & combustibilia sint. Isidorus dicit, Stannum reliqua metalla ab igne defendere, & quamuis cuprum & ferrũ fortissimæ naturæ sint, tamen si absque stanno fuerint, tandem aduri: per stannum æs & ferrum nostra intrinseca significat. Diximus & nos libro 3. capite 2. ex Mercurio duas per

fectiones inquirendas esse, vnâ quę non possit aduri, quę defendat à violentia ignis, alteram verò quę non aufugiat & fixa reddat, & hoc est sulphur quod arsenicum vocamus. Vincentius Monachus lib. 7. capit. 90. dicit, quòd sal istud quod limaturæ corporis commiscetur, in igne ipsum defendat ne adurat. Per limaturam corporis intelligimus sulphur præparatum, simile tenuissimæ limaturæ argenti. Albertus quoq; aliam adducit ratione quę ferro cõmuni conuenit, & suo sulphuri Martis nomine appellato lib. 4. de Mineralibus, cap. 1. Hoc modo obseruandũ est hoc (inquit) quòd fumus eius indicat terrestrem substantiam, quę est in ipso, valde ignibilem & cremabilem, & fœtor eius indicat ipsam esse valde indigestam & nõ terminatã, sed potius calore corrupente esse corporis indigesti quàm per digestionẽ cõpletam: & hæc in cõplexione sua facit quòd possit esse corpus siue materia vniuersalis omnium metallorum. Si esset completũ ad cõplexionem vnã determinatã, tunc proculdubio non esset conuertibile ad alia, nisi prius illa tollatur: sed nunc propter suam cõplexionem conuertibile est in omnia, sicut semina & alia ex quibus generantur res naturæ, & ideo sagax natura abundat in sulphure, vbicunq; est locus generationis metallorum. Quum igitur ferrum quoq; sulphure abundet, propterea
& ipsum

& ipsum locus proprius est metallorum philosophorum. His rationibus nimirum apprehendes ferrum magis esse propinquum nostræ arti quàm aurum : nam ipsum magis est digestum & indeterminatum : aurum verò cum digestum sit & determinatum, non sine multo & graui labore ab eo remouebitur complexa ea determinata, vt reddatur incompletum & indeterminatum : nam aliter non poterit conuerti in aliud quidpiam. & hæc est præcipua ratio, quare non fiat transmutatio in metallis, nisi reducantur in eorū materiam primam. Idem probat Albertus alio modo alijsue rationibus lib. 5. de Mineralibus, capite 1. apertè demonstrans, ipsum ferrum proprium esse minerale, cum omnia hæc lapidis propria sit proprietas igni non liquefieri, metallorū verò proprietas est, à calido & sicco dissolui & liquefieri: nam ob hæc causam lapides dicuntur ex genere siccorū & terreorum, metalla verò ex genere humidorum. Cum verò hæc proprietates ambæ cōueniant ferro, ipsum verum esse medium minerale, non dubitabimus affirmare : nam ipsum participat terrestreitate multa & substantia lapidosa, quæ ipsum impediunt ne fundatur vt cætera metalla. Fuit etiam à philosophis lapis nomine nuncupatum, propter ipsius excellentiã. Sed cum in forti igne quoque liquefiat, vt Albertus affirmat lib. 4.

Meteor. tract. 4. cap. 5. & pondus habeat & splendorem metalli, propterea participat in natura metallica. Dæm. Albertus cap. sequenti hanc proprietatem Marchasitæ attribuit. Geb. Philosophi propter conuenientiam in materia & nomine de Marte & ipsius calce locuti sunt sub nomine Marchasitæ: dicit uero Isidorus lib. 15. Argentum uiuum specialiter inueniri in metallis, & tantæ virtutis esse, ut si ipsi imposueris lapidem centum librarum pondus, subito tanto ponderi ipsum resistere: si uero unicum auri scrupulum iniicias, subito ipsum recipere aurum in sinum suum. Dæmog. Non capio quomodo sit possibile argentum uiuum tanto ponderi posse resistere, impositi lapidis. Geb. Aduertisne Isidorum hac parte locutum de argento uiuo quod in ipso ferro est: hoc enim magnam substantiam terreitatis siue lapidis sustinet: si autem hunc Mercurium distillaueris, in ipso distillato submergitur suum sulphur aurum dictum, ut dixi libro 1. capite 15. Multis laudibus extulerunt veteres ferrum, sed inter reliqua quæ huic laudi tribuunt, præcipuum est ferrum, propriam mineram esse argenti uiui, cuius rei ratio hæc est, cum secundum mentem Rasis in libro de Diuinitate, manifestum occulto semper contrarium est: manifestum autem ferri calidum est & siccum, durumque. igitur ratione Rasis

sis iam dicta suum occultum frigidum & humidum & molle, hoc est argentum viuum: propterea dicit idem Rasis, loco iam citato, occultum ferri argentum viuum esse, & subinde dicit in libro Luminis luminum. Martem exterius caliditatem & siccitatem habere, interius verò frigiditatem & humorem, intra se verò argentum viuum quoque habere per propriam naturam, & hoc purum quidem & per administrationem extractum tandem conuerti in speciem puri auri. Demogorgon. Si bene memini, dixisti prius quod hæc duo sulphura Veneris & Martis nomine designata in suo manifesto dependant à rubedine: hoc pro certo indicio ponebas, ipsa & sicca esse in manifesto. Ergo Rasis intelligit hoc loco sulphur quod Martem appellamus, quod post sublimationem dealbatur vt argentum, nimirum itidem etiam tu de hoc sulphure loquens & ipsius lotionem ostendens, de lotionem argenti viui loqueris. Geber. Satis argutè hæc: volebam tamen his verbis quoque significare in Marte communi quoque contineri argentum viuum Philosophorum, ea de causa quòd post putrefactionem tota substantia Martis communis rufa est vt sanguis, & sub hac rubedine est ipsum argentum viuum in forma falsi albi vt calx. Hermes verò dicit omne secretum consistere in nitro & sale. Aros phi

Iosophus dicit, Accipito sal commune (dico
 autem commune omnibus metallis) ne in-
 telligas marinum, scias tamen aliud sal me-
 non nouisse neq; aliud atramentū, illo exce-
 pto q̄ habetur in capillis virginis paschalis.
 Dæm. Intelligere nequeo quænam sit vir-
 go hæc paschalis. Geb. Veteres occultaue-
 runt secreta naturæ non solum in scripturis,
 sed etiam sub varijs picturis, characteribus,
 zifris, monstris & animalibus, diuersis mo-
 dis depictis & transmutatis: hæc pro templo-
 rum foribus & palatijs insculpta v. sebantur,
 à nemine verò intelligebantur, exceptis illis
 qui huius secreti aliquam habebāt cognitio-
 nem. Virgo autem paschalis herba est natu-
 ralis, proprietatem & similitudinem habens
 Martis, Veteres autem similitudinib. & alle-
 gorijs delectati ferrum nominauerunt virgi-
 nem paschalem: hanc depingebant in forma
 mulieris capillis expãsis & sparsis, in vertice
 eius erat positus character Mercurij, in me-
 dio verò character semilunæ, & in parte ex-
 trema character Solis. hac figura significare
 volebant, quemadmodum capilli indigesti-
 biles sunt, etiam si molles sint & subriles, ita
 quoq; partes subtilissimas radicales ferri in-
 corruptibiles & incombustibiles esse, & in i-
 psis aurum & argentum contineri & Mercu-
 rium philosophorum. Mercurius autem le-
 uior est argêto, & argentū leuius auro: Dicit
 itaq;

Itaq; Rudienis philosophus, principiū huius operis consistere in introitu Solis in Arietē. Rasis item in lib. de Diuinitate dicit, Accipe lapidem post introitum Solis in Arietem. Dæm. Persuasum habebā ipsos locutos de primo gradu ignis, qui leuis esse debet, hoc est calidus & humidus, vt aer tempore veris, dicente Aristotele in lib. Secretorum ad Alexandrum, Ver autem incipit Sole intrante signum Arietis. Geber. Non displicet mihi hæc tua sententia: fuit autem sententia philosophorum, vt his verbis ostenderent principia naturalia huius operæ ferrum esse siue Martem: nam Aries domus est Martis. Sole verò intrante in Arietē incipit iam ascendere per plures gradus, Leonem verò subiens nō ascendit magis, sed descendit iam. significat aut hoc quod Sol qui in Marte imperfectus est, artificio ad perfectionem perducī posse, aurū verò altius ascendere nō potest, sic per calcinationē aut solutionē descendit & fit imperfectū. Dicit etiā Rasis in lib. de Diuinitate, hanc rem ex animalibus calidioribus & melioribus cæteris omnibus desumi oportere, hoc est ab homine cōplexionis cholericæ. Dæm. Dicebas suprā hanc medicinam non posse fieri ex animalibus. Geb. Homo ille calidus & cholericæ complexionis ferrum est. Dicente Rasi, Martem extrinsecè calidum esse & siccum, igneum & cholericum,

propterea etiã homines qui sub Marte plane
 nascuntur bellicosi sunt & cholericis. Dici-
 tur autem ferrum homo, quia habet animã,
 corpus & spiritũ (vt suprã diximus) sanum,
 est enim purus in radice sua, iuuenis & for-
 tis, quia durus est & magnæ fortitudinis. Di-
 citur etiã minor mundus, ea ratione quòd &
 homo dicatur, aut potius quòd possit diuidi
 in elementa quatuor. Virtuosissimũ hoc me-
 tallum quantumuis generatum sit virtute &
 influxu omnium stellarum & planetarũ, vt af-
 firmat Rogerius Bacco, specialiter tamen in
 terra generatum est virtute potentissima &
 virtuosissima stellæ polaris, quam Itali Tra-
 montanam Græci Arcton vocãt, huius certũ
 est indicium (vt tradit Raymundus & Ioan-
 nes de Rupefcissa) acus buxulæ nauticæ qui
 semper polũ respicit & quasi ad suum simi-
 le conuertit se. Et nos diximus suprã de rete
 Vulcani ex chalybe factũ fuisse, & vellus au-
 reũ & tauros & Dracones Marti fuisse dica-
 tos. Dem. Probè memini. Geb. Volebam ijs
 verbis significare aquam Mercurialem, Mer-
 curium & aurum philosophorum omnia fie-
 ri ex ferro, & ferrũ esse lapidẽ illũ qui vili pre-
 cio venditur respectu ceterorũ metallorum.
 Nam varijs nominibus à veteribus philoso-
 phis appellatũ lapidẽ hunc, ne insipientes il-
 lũ cognosceret: nã si ipsum cognosceret non
 vederet tã vili precio. & in lib. Philosophorũ
 Turbæ

Turbæ, dicitur, Lapis ille quem quæritis, publice & vili precio venditur vbiq;. Arnoldus dicit lapidem vegetabilem nutritum in montibus: multi errantes non cognouerunt, venditur autê vbiq; & vili precio. Dæm. Dixisti suprâ, medicinam nostram ex re vegetabili fieri non posse. Geb. Ferrum vegetabile dicitur non tantummodo quòd ex viridi vitriolo compositum sit, & inde nigrum faciat encaustum, sed quòd mediante igne trâsmutatur, & habet potentiam propinquam vt cõuertatur in elixir. Dæm. Dixisti prius nihil impendendum esse, vt comparemus nobis necessaria huius artis, cû sit res vilissima & nullius precij. idem affirmant omnes philosophi. Nam Alphidius dicit hoc secretum precio non comparari, sed inueniri proiectû in media via, vt etiâ à pauperibus haberi possit. Scriptum est præterea in lib. Liliu Alchemiæ, fundamētum huius artis rem vnam esse magis tinctam, fortiorem & sublimiorê cæteris rebus omnibus. Itidem in libro Turbæ philosophorum legimus, Aliud non est, quàm vt philosophi nobis indicauerunt, hoc est omnibus obuia, diuitibus & pauperibus, liberalibus & avaris, eunti & sedenti cum projicitur in via, & in sterquilinijs sepelitur. Geber. Concedo ferrum reduci in formâ lapidis vilissimi ex quo fit elixir, de isto lapide loquitur Aristoteles ad Alexandrum,

& dicit, Accipe lapidem vegetabilem, animalem & mineralem, qui lapis non est, neq; habet virtutem lapidis, & si habuerit aquam aeris, & aerem ignis, & ignem terræ, totam artem habebis. Dæmo. Mihi videntur hæc impossibilia. Geb. Philosophi metaphoricè loquentes aut per similitudines non mentiti sunt: nam Aristoteles verbis recitatis docet te distillationem & separationem elementorū: cū igitur in distillatione igne paruo separaueris aquā, hoc est aquositate aeris, ab hac aqua Mercuriali, & postea per balneū separaueris aerē ab igne, hoc est a sulphure subtili supra nominato Arsenico, & ignem a terra de Mercurio cum forti expressione ignis, tunc assequutus es veram artem distillad. & separandi elementa, de qua separatione locuti sumus lib. 2. cap. 12. Arnoldus de isto lapide loquens, dicit, lapis est in similitudine & tactu, non in natura. Dicit autē Hali philosophus, lapides sunt & non lapides, lapides autem dicuntur propter similitudinem, quam habent cum lapidibus. Dæm. Concedo medicinam nostram cum fuerit finita, formā habere lapidis vilissimi, imprudentibus tamen lapidem non esse, propterea non rectè dixerimus, materiam ex qua fit elixir, esse lapidem, nisi eadem lege dixerimus, omnia quæ non adurantur igne aut diuidi possunt in quatuor elementa, lapides esse. Geb. Certè tibi

tē tibi dico materiam ex qua fit hæc medi-
 cina, similitudinem habere lapidis vilissimi
 in principio operis, & nos apertē diximus
 lib.1. cap.5. Lapidem esse materiam vnā so-
 lam, in qua consistat totum magisterium, &
 quod in præparatione ipsius remoueamus
 superfluitates. Ergo non possumus hæc in-
 telligere de elixir finito, cum nullas habeat
 superfluitates, neq; verum est omnia quæ di-
 uidi possunt in quatuor elementa, aut igne
 non adurantur, lapides esse, aut similitudinē
 habere lapidis. Sed Philosophi voluerunt si-
 gnificare materiam suam similitudinem ha-
 bere lapidis vilis, & quod in igne non consu-
 matur, & diuidi possit in quatuor elementa,
 & hunc esse fundamentum totius artis. Hali
 philosophus dicit, Lapidem hunc omni tem-
 pore inueniri, & omni loco, & circa omnem
 hominem. Propterea nemini molestam esse
 aut grauē ipsius inuentionem. Lapis vilis,
 niger, durus, scærens, qui nullo precio com-
 paratur. Præterea legimus in lib. Turbæ Phi-
 losophorum, hanc rem esse lapidem, & non
 lapidem, inueniri omni loco, rem esse vilem
 & preciosam, obscuram, occultam, & omni-
 bus cognitam. Senior Philosophus dicit, In-
 terroga Regem Mohors de cognitione lapi-
 dis, & respondebit, Omnis homo nouit i-
 psam, & qui hunc non nouit, nullam rem a-
 gnoscit. Dæm. Nunquam diuinabo: dic

igitur apertè quod illi nomen vulgo. Geb. Amor meus singularis erga te, & quia iam dudum à me receptus sis in numerum discipulorum meorum, cogunt me tibi tantùm reuelare secretũ: propterea dico, Retrimenta, hoc est, calx ferri, qui generatur in igne, & à fabris in media via proiicitur, & in sterquiliniis inuenitur, vilissimũ esse lapidem Philosophorum, similitudinẽ habet lapidis, verũ lapis nõ est: hic solus habet omnes proprietates, quas Philosophi suo lapidi attribuunt. Dæm. Quomodo hoc fiet, vt ille virtuosissimus lapis Philosophorum sit terra adusta, in qua nulla penitus virtus inesse possit reliqua? nam cùm tam longo tempore in igne fuit, minimè credendum est ibi remansisse, aut argenti viui, aut sulphuris, aut aliorum spirituum. Geb. Haud meministi prius me dixisse, omnia in igne aduri præter calidum & humidum radicale metallorum, & quòd ex illis fiat nostra medicina? Dicit autũ Philadelphus philosophus, humidum radicale metallorum per homogeneitatem & fortem vnionem elementorum non separari, nec consumi in igne, cùm fixum sit in igne permanens: & quantumuis calx illa appareat arida, sicca & humore priuata, nihilominus si experientiam feceris, inuenies res suprà dictas. De ista calce locuti sumus & nos libro secundo, capite septimo, dicendo,
Erit

Erit igitur sublimatio Mercurij melior de calce, quàm de cæteris rebus omnibus in toto mundo, cum parum cum ipso conueniat, neque sulphureitatem habeat. Nam supra dixi, Sublimationem argenti viui meliorem esse ex istis metallis, quæ cum eo minus conueniant, hoc est, ex ferro: quod verò dixi in Testamento calcinationem breuiorem esse viam ad perfectionem, propterea dixi argentum viuum ex calce accipiendum esse, hoc est, ex ferro, quia ipsius terreitatem cum illo minime conueniunt, neque habet sulphureitatem adustibilem: nam hæc in calcinatione consumitur. Sed sulphureitas fixa igne minimè consumitur, vt diximus libro 3. capite 7. Si autem per calcem intelligas sal, dico quod ab ista calce solummodo sublimamus corpora debilia, vt diximus in secunda causa descensionis, vt est aqua & oleum, & postea argentum viuum, quod louem dicimus: & habet hic calx nullam sulphureitatem adustibilem, aut vinctuosam, quia illam temperauimus: à prima autem calce non solum distillamus corpora debilia tantum, sed etiam sulphur fixum, Martis nomine appellatum. Diximus præterea libro 1. capite 14. Arsenicum & sulphur figuratur, & sublimatio vnius & alterius melior est ex calcibus metallorum. & libro 2. capite 2, dixi, Experimentum docere hoc necessarium esse: nam illi qui

huius rei periculum fecerunt, cognouerunt se in vanum laborasse, sublimando res alienas & extraneas à natura arsenici & sulphuris, quia nullo modo potuit inueniri depuratio post ascensionem ipsorum, sublimatis vero cum calce alicuius corporis, tum demum bene sublimasse, & perfectè mundare potuisse cum facilitate. Est autem intentio nostra, quantum ad fæces quæ ibi administratur de metallorum calcibus, fit sublimatio propter ipsas facilior & expeditior: propterea nulla alia res in locum ipsarum substitui potest. Nec dicimus tamen sublimationem impossibilem esse sine calcibus corporum, & longè difficillimam & tardissimi laboris & prolongationis ad desperationem vsque. De calcibus istis loquebatur Ioannes de Rupescissa, dicendo, se traditurum modum incantationis & reductionis auri & argenti in terram & calcem, vt possint publicè portari in manu tempore belli absque timore latronum.

Dæm. Quàm primum aliquid otij nactus fuero, operationem hâc experiar, cum adeo paruo precio constet. Geb. Aduerte diligenter ne erres. Dæm. Si alicubi erratum fuerit, opus à principio reiterabo. Geb. De praxi non dico, sed nota materiam. Dæm. Calcem illam ferri accipiam, quam mihi indicasti. Geb. In eo, inquam, potest error committi, fortè cum accipias calcè qui huic nego-

huic negotio parū commodus erit. Dæm. Ergo ostende mihi meliorem. Geb. Inuenies huius calcis quoddam genus & frangibile, & hoc ferreum est, adhuc parum aptum huic operationi. Inuenies & aliud genus frangibile quidem, sed album in fractura, neque hoc bonum est, quia retinet adhuc aliquid naturæ ferreæ, & habet multum sulphureitatis vinctuosæ & adustibilis. Sed cum videris maxima ignis vehementia in naturam vitri conuersam, coloris quasi viridis aut zaphirini obscuri, aut cœlestini obscuri, hæc ipsa est verus & virtuosissimus lapis Philosophorum qui generatur in igne, & quanto diutius in igne fuit, tanto meliorabitur. Dæm. Summas tibi gratias ago pro tanta liberalitate, dicam tamen cum venia quid ego sentiam. Dixisti libro 2. capite 13. Omne quod humiditate priuatum est, non fundi, excepta vitrificatoria: ferrum igitur vehementissimo calore ignis in substantiam vitri conuersum humiditate priuatum est, & per consequens erit quoque argento viuo & cæteris spiritibus priuatum. Geb. Secundum opinionē Alberti lib. 3. de Mineralibus, cap. 2. & 3. sunt in omni metallo duæ vinctuositates, quarum vna quasi extrinseca est subtilis, & flammabilis, altera verò intrinseca, retenta in radice metalli, adeò ne ab igne exhauriretur, aut dissiparetur, & hæc crema

bilis non est, neque cōbustibilis. Certum verò est, vitrum hoc humidum esse radicale ferri, propterea & incombustibile, neque ex toto priuatum humiditate: nam si quodammodo exteriori humiditate priuatum sit, inflammabile est. Idem Albertus libro iam citato, cap. 4. de vitro hoc dicit, Se negare materiã illam quæ in vitri substantiam intrat, cineres esse, sed potius humidum radicale purissimum, quod intrinsece retinebatur in ipsa materia incinerata, quæ humiditas per potentiam vnus ignis non potuit extrahi, sed igne fortissimo fluit: & hæc est illa humiditas, quæ maximam siccitatem experta est. Hæc igitur materia est liquabilis & materia prima & remota, vna & communis, hoc est, humidum ipsum huius generis. Idem Albertus lib. 4. Metheor. tract. 2. cap. 9 dicit, Calorem vehementer congregare partes homogeneas, & separare heterogeneas, quia humidum soluit, & separat illud à terra, humidum autem à terra receptum non potest penitus separari, propterea incipit distillari cum terreo subtili & fortissimo igne tunditur in vitrum: terreum verò grossum quod fortius tenebit, comburitur in fauillã Et nos diximus lib. 2. cap. 13, ignem vi maxima reducere materiam in vitrum: igitur manifestum est vitrum partem esse humidi radicalis ferri cum grossis terrestreitatibus, quæ fusio-

nem

nem impediabant in ferro cōbustis in fauillam, vitrum fit fusibile, quia rediit iam in naturam suam liquabilem, & quia pori sunt occlusi, ignis penetrare non potest, & ipsum exterminare. Vincentius Monachus scribit libro septimo de Naturalibus, Lapidem dici, & non lapidem. Lapis enim dicitur, quod possit conteri, & non lapis quia fundatur & fluat in igne absque euaporatione, vt aurum, neque alij rei conuenire proprietatem hanc. Dæm. Philosophi dicentes nō consumi lapidem ipsorum in igne, haud dubiè dictam volunt de medicina finita. Geber. Pessima glossa est, quæ textum corrumpit & peruertit: nam tibi dico ipsos intellexisse iis verbis principium & fundamentum huius operis, quod etiam confirmat nobiscum Rogerius Baccho Anglicus, his verbis: Dico de qualitate omni quod supra ignem figi debeant, scilicet ne aufugiant ab ipso, neque consumantur aut corrumpantur ab igne, & postremò ne colorem mutant in igne: nam hæc sunt res quæ principium dant huius operis. Dicit præterea Alphidius, ignem subire & intrare omnia corpora, spiritus, substantias & lapides, sed lapidem hunc non intrare, neque ipsi dominari posse, nec sulphura in ipso corrumpere. Arnoldus ad Regem Neapolit. dicit, Quantò longius lapis hic in igne durauerit, tãtò plus au

gimentari & crescere ipsum in bonitate & virtute, quòd nulli alij rei conuenire potest, quia omnes aliæ res igne absumuntur, dictus autem lapis solus in igne melioratur, & crescit in bonitate: nam ignis nutrimentum est ipsius lapidis, & hoc certissimum est indicium ad cognoscendũ lapidẽ. Auicenna in lib. de Anima, quosdã inueniri dicit, qui nõ concedant magisterium Alchemiæ, dicẽtes, Ex rebus illis quæ ignem perferre non possunt, nihil procreari posse, quod ipsum sustineat. Quibus respõdemus ratione nitri: terra enim omnino ab igne remouetur, contactum verò ab igne fortius euadit, quia ignis potestatem non habet supra nitrum. Dæm. Attamen sal nitrum multum combustibile est. Geb. Auicenna supradictum nitrum intelligit per figuram quam appellamus Antithesin, mutando primam literam, vt dicatur illi pro olli. Propterea dicit Auicenna in Epistola ad Arsem philosophum, Locus orientis, vbi reperiuntur preciosi lapides Soli proximus est, sic quoq; nitrum quãto propius à Sole tangitur, tantò fortius euadit. Propterea etiam lapis hic quãto magis perfert calorem ignis, & cæteros labores huius operationis, tantò erit melior. Albertus lib. 4. tract. 3. cap. 16. dicit, Quamuis res quædam corruptibiles sint in igne, tamen non combustibiles esse, quia eorũ humor nutrimentum

tum nō est ignis, vt lapides & ferrum: earum rerum quædam ignem non recipiunt propter constrictionem pororum, ideò non ardent, sed hæc intelligenda sunt de supradi- cto vitro. Diximus & nos in fine Procemij lib. Inuestigat. & in Procemio lib. 2. Vitrum esse ex rebus illis quæ præparationem iuuant: nam reducendo ferrum ad naturam vi- tri præparati, propter remotionem multæ terreitatis. & lib. 3. cap. 7. diximus, Si dicamus corpora per calcinationem munda- ri, pro certo intelligere nos mundationem ferri à terrea substantia, quæ in ipsa radice v- nita est. De hoc vitro intelligebam cùm di- cerem lib. 1. differendo de sulphure, Aliquos cùm viderent hanc magis profundam in i- pso mundificasse ipsum & sustulisse fugam & aduersionem, & redditum est fixum & ter- reum, & per ignem nō dat fusionem bonam nisi vitrificatoriam. Dæmog. Philosophi de vitro loquentes fortè intellexerunt vi- trum commune. Geb. Vitrum commune non habet humorem, neque sulphur aut ar- gentum viuum, quæ conueniant cum me- tallis. Propterea dicit Rasis, Veteres vitrum metallicum confecisse. & nos diximus lib. 1. cap. 11. Philosophos vitrum facere ex corpo- ribus metallicis. Dicit etiam Rasis lib. de Di- uinitate, aliquos tradidisse tincturam à ferro esse, & à nulla alia re, & hoc lapidem esse ma-

iorem, vilem inuētū & famosum. Illud idem repetit libro de Aluminibus, cūm dicit: Vitrum liquefacit ferrum, & omnia corpora, & facit ipsa in fusione currere. Diximus & nos lib. 2. cap. 8. proprietatem esse vitri, vt omnia fundat & conuertat ad se, & in libro Testamenti, capite de Marte, dixi, Calcem fundere lapides, hac de causa quidam adiutorio vitri gemmas faciunt. Dæm. Cūm diceres supra, Vitro adiecto carnes velocius coqui, addebas per vitrum Philosophorum ipsos intellexisse sulphur. Quomodo intelligunt iam calcem istum per illud idem? Geb. Verum est Philosophos sapius æquiuatione vfos esse, cūm verò distinguere & cognoscere cupis de qua re ipsi loquantur, rerum proprietatem diligenter examinare debes, & sic facilè animaduertes, quando ipsi aut sulphur aut calcem supradictam intelligant. Alphidius de hoc vitro loquens, dicit: Frange vitrum, & extrahe lapidem, & pone ipsum in vas vitreum, siue bociā, & extrahe ab ipso oleum, & inuenies hoc quod Philosophi nobis tradiderunt. In hoc vitro argentum viuum est, quod ignem superat, tamen ab ipso non superatur, vt diximus aperte libro 3. cap. 6. circa finem. Isidorus in eandem ferè sententiam loquitur, Argentum viuum (inquit) melius seruetur in vasculis vitreis: nam reliqua ipsum perforat. Diximus

&

& nos libro 2. capite 6. Vitrum tantūmodo, & huic similia, cū poros non habeant, sola continere posse spiritus qui aufugiunt, & exterminantur ab igne. His verbis volui indicare spiritus ferri fugere vehementem ignem, donec conuertantur in vitrum coloris zaphirini, aut cœlestini obscuri. Propterea lib. 4. cap. 16. dixi, quòd in corporibus præparatis cernere debeamus colorem cœlestinum, qui sit perfectus propter bonitatē argenti viui. Itidem Albertus parum ante finem lib. Meteor. occultè hæc cōfirmat, his verbis: dicit enim, Non facilè posse cognoscere nos, quando metalla suam formā specificam iam acquisuerūt, aut non: nō enim facilè cognosci quando iam sit lapis verus aut metallum, nisi per corruptionē ad magnam debilitatem perducantur, in tantum, vt nihil ibi restet præter solam figurā, & nihil de virtute quam sequitur essentia. Comparantur verò hæc corporibus mortuis: nā hæc si paruo tempore mortua fuere, videntur paruum habere differētiam cū corporibus viuis, longo tempore verò in sepulchro conditi, tunc in ipsis sola figura remanet, & si attingantur, subito in cineres corruunt, & apparet magna differentia inter viua & mortua corpora. Idem intelligendum de vegetabilibus & mineralibus. Nam mineralia etiam suo modo moriuntur, quemadmodum re-

liqua animalia, tamen non cognoscitur facile, quando amiserint ipsorum esse & naturam, nisi ex maxima mutatione. Etenim Zaphirus quandiu habuerit colorem & transparentiam & figuram Zaphiri, similis est viuo, & qui habeat operationem Zaphiri. Si vero post longam mutationem obscuretur & discontinuetur, scimus ipsum iam non esse Zaphirum, sed similitudinem Zaphiri. Idem intelligendum de auro viuo & mortuo: idem de argento, & cæteris metallis. Dæm. Ne graueris rogo tribus verbis mihi explicare ea quæ tam longo sermone tractasti. Geb. Hæc est summa totius sententiæ, vt intelligas nos voluisse indicare eo sermone, cū ferum tanto temporis spatio in igne perdurauerit, vt iam factum sit valde debile & frangibile, & ibi planè nihil remanserit naturæ vitri, & colorem adeptum sit Zaphirinum obscurum, quasi tum demum conuersum esse in lapidem Philosophorum. Hæc occultaauerunt veteres Poetæ eo figmento, cū fingerent Dæmogorgonem Bisauū omniū deorum gentilium, & ab omni parte circumdatum esse tenebris, nebulis, caligine, habitans in mediis terræ visceribus, vbi natus fuerit vestitus quodam viridi pallio humiditate quadam aspersus, spirās terrestrem odorem, horribilem & foetentem, non prognatum ab aliquo, sed æternum & parentem omnium rerum.

rerum. Dæm. Quamuis hæc mihi videatur valde obscura: cupio tamen expositione huius figmenti audire. Geb. Dæmogorgonis vocabulū Græcū interpretari potest Latine Deus terræ, & Deus populi, siue Deus terribilis, & significat ferrū. Dicitur aut̄ ab auus, seu bis auus omnium deorū gentilium: nam omnes ab ipso originem traxerunt, & deriuati sunt (vt iam diximus) venti que circumdatus nebulis & caligine, hoc est, substantia terrestri habitat in mediis visceribus terræ, quia sub terra natus & nutritus est, dicunt ipsum æternum, & à nullo generatum: nam ex illo omnia quæ similitudinem quamdam habent alicuius rei generata sunt, propterea eum parentem vocauerunt omnium rerum. Aut dicitur æternus esse, quod fuerit ante terram, & omnia elemēta prior: aut potius quod in se contineat quādam essentiam incorruptibilem: vestitus est certa quadam humiditate vili & abominabili, hoc est, ferrugine: & pallio quodam viridi, hoc est, cum vitriolo terrestri & sulphureo odorem spirat terrestrem, horribilem & fœtentem, hoc est, sulphureum, positus in ignem, & cum ipso aqua fœtida. Huic (vt scribit Boccatus libro de Genealogia deorum gentilium) attribuerunt veteres æternitatem & Chaos. æternitas est quinta essentia, hoc est, humidum radicale aut argentū viuum, qd̄

Plinius tradit lib. 33. liquor est æternus, hoc argentum viuum præparatum Claudianus vocat Serpêtem, qui in coagulatione deuorat caudam suam, hoc est, aquam Mercurialem ipsius argêti viui distillati in forma caudæ Leonis & serpentis. Chaos verò sal illud terreum est, quod suprâ Saturnum nominauimus: est enim materia confusa, & in ipsa continentur omnia sine forma, hoc est, Sol, Luna & stellæ, hoc est, planetæ supradicti, qui suam lucem non habent: idem & elementa quatuor, & omnes res vegetabiles, & animales, & minerales, & (vt dicit Claudianus) habitant cum Dæmogorgone figuræ diuersorum elementorum: & nos suprâ diximus, in ferro omnia metalla Philosophorum contineri. Primus ipsius filius Litigium dicitur, hoc est, ipsum sulphur Martis nomine appellatum, quod in putrefactione primum est, & tumultum facit in ventre Chaos in ipso sale, quia ipsum est materia prima metallorum, quam Hylem, hoc est, syluâ vocant: nam hæc est pars vegetabilis, & ab ea nascuntur omnia elementa: istud sulphur autem petit separari, cum sit naturæ diuertæ, cum non habeat falsedinem, propterea aperit ventrè Chaos, hoc est, soluitur in aceto. Dæmogorgon autem extendens manum suam comprehendit Litigium ipsum sulphur, quod ferrum appellauimus: nam per manus Dæmogorgonis intelli-

intelligitur aliud sulphur arsenicū dictum: nam, vt suprà diximus, Mars eleuatur cum arsenico. significatur autem per Vulcanum & Martem res eadem: quemadmodum Vulcanus subito natus, cum turpis esset & deformis, præcipitatus fuit in insulam Lemnon: sic dicendum est quoque de Litigio nato subito: qui cum deformis esset propter sulphur reitatem & vinctuositatem adustiuam, proiiciebatur in aerem, hoc est, in aquam distillatam, ibi lauabat & soluebat se, & in altū subuolabat, hoc est, in ipsam aquam, quia profundius descendere nō poterat: nam ipsum arsenicum ab eo extractum, hoc est, separatim à ventre salis in profundiori loco est cæteris rebus omnibus: nam in ipso centro terræ ipsius salis Chaos nomine appellato continetur. Dæm. Satis longa fuit disputatio hæc: quare non facile quis iudicium feret, sed pro explicatione sufficiunt mihi hæc, donec praxim ipse videro aliquando.

FINIS EXPOSITIONIS

Alchemiæ Geberi.

DOCTISSIMI VIRI
 ROGERII BACHONIS
 DE ALCHEMIA LIBELLUS,
 cui titulum fecit, Speculum
 Alchemiæ.

PRÆFATIO.

Utifariam multisque modis loquebantur olim Philosophi per sua scripta, cū velut in ænigmatē, & quasi nebulosa voce scientiam quandam præ cæteris nobilem, nobis penitus obumbratā reliquerunt, & sub desperationis velo negatam omnino, & hoc non sine causa. Quare ego præcipio, vt præ omnibus aliorū scriptis, super ista septem capitula, transformationem metallorum in se continentia, mentem tuam firmiter fundes, & eorum principium, medium & finem sæpius in corde reuoluas, & subtilitatem talem in eis inuenies, qua adimplebitur animus tuus.

De diffinitionibus Alchemiæ, Cap. I.

IN pluribus antiquorum codicibus plures inueniuntur istius artis diffinitiones, quarum intētiones nos in hoc capitulo considerare oportet: nā Hermes de hac scientia dicit, Alchemia est sciētia corporea ex vno, & per

per vnũ simpliciter cõposita, preciosiora ad-
 inuicem per cognitionem & effectum con-
 iungens, & eadem naturali commistione in
 genus melioris conuertens. Alius quidã di-
 cit: Alchemia, est scientia docēs transforma-
 re omne genus metalli in alterum: Et hoc
 per medicinam propriam, sicut patet in mul-
 tis Philosophorum libris. Quare Alchemia,
 est scientia docens facere, & generare quan-
 dam medicinam, quæ Elixir nũcupatur, quæ
 quando proijcitur super metalla, seu corpo-
 ra imperfecta, perficit ipsa completè in mo-
 mento projectionis.

*De Principijs naturalibus, & procreatio-
 nibus mineralium. . Cap. II.*

Secundò principia naturalia, & procrea-
 tionès mineralium perfectè declarabo.
 Vnde primò notandum est, quòd princi-
 pia mineralia in mineris sunt Argentũ viuũ
 & Sulphur. Ex istis procreantur cuncta me-
 tallà, & omnia mineralia, quorũ multæ sunt
 species, & diuersæ. Sed dico quòd natura
 semper proposuit, & contendit ad perfectio-
 nem auri. Sed accidentia diuersa superueni-
 entia transformât metalla, sicut in multis in-
 uenitur Philosophorum libris apertè. Nam
 secundum puritatem & impuritatem prædi-
 ctorum duorum, scilicet Argenti viui & Sul-
 phuris, pura & impura metalla generantur,
 videlicet: Aurum, argentum, stannum, plumbum

520 SPECVLVM ALCHEM.

bum, cuprum, ferrum. De quorum natura, videlicet puritate & impuritate vel immunda superfluitate & defectu, talia accipe vera. De natura Auri. Aurum quidem est corpus perfectum, ex argento puro, fixo, claro, rubeo, & ex sulphure mundo, fixo, rubeo, non adurente generatum, & nullum habet defectum. De natura Argenti. Argentum est corpus mundum, purum, ferè perfectum, ex argento viuo puro, ferè fixo, claro, & albo, & de tali sulphure procreatum, & deficit ei pauca fixatio, & color cum pondere. De natura Stanni. Stannum est corpus mundum imperfectum, ex argento viuo puro, fixo, & non fixo, claro, albo in suo manifesto, & rubeo in suo occulto, & de tali sulphure procreatú, & deficit ei sola decoctio siue digestio. De natura Plumbi. Plumbum est corpus immundum & imperfectum, ex argento viuo impuro, non fixo, terreo, fœculento, aliquantulum albo in manifesto, & rubeo in occulto, & ex tali sulphure adustibili ex aliqua parte procreatum, & deficit ei puritas, fixatio, cum colore & ignitione. De natura Cupri. Cuprum est corpus immundum & imperfectum, ex argento viuo, impuro, non fixo, terrestri, adurente, rubeo non claro, & ex tali sulphure generatum; & deficit ei fixatio, & puritas cum pondere, habetque nimis de colore impuro, & terrestritate non adurente.

De

De natura Ferri. Ferrum est corpus immun-
dum & imperfectum, ex argento viuo impu-
ro, nimis fixo, terrestri adurente, albo & ru-
beo non claro, & ex tali sulphure generatū,
& deficit ei fusio, puritas & pondus, & nimis
habet de sulphure fixo immundo, & terre-
streitate adurente. Hęc ergo iam dicta Alche-
mista quilibet notare debet.

*Ex quibus propinquius materia Elixiris sit
elicienda. Cap. III.*

IN iam dictis, sufficienter determinata est
procreatio tam perfectorum quàm im-
perfectorum metallorum. Nunc ad mate-
riam imperfectam perficiendam eligendam
que redeamus. Cum ex capitulis præceden-
tibus satis notum sit, quòd ex argento viuo
& sulphure cuncta procreentur metalla, &
quomodo ipsorum impuritas immundiciã-
que corrumpit, & cum nulla res metallis ad-
hiberi debeat, quæ non ex ipsis sit composi-
ta seu orta, satis nobis apertè relinquitur,
quòd nulla res extranea, quæ ex his duobus
non sumpsit originem, potens est & suffici-
ens ipsa perficere, vel eorum transmutatio-
nem facere nouam. Quare admirandum est,
quòd aliquis prudens suam fundat intentio-
nem super animalia, siue vegetabilia, quę val-
de sunt remota, cum inueniantur mineralia
satis propinqua. Nec credendū est omnino,

quòd aliquis Philosophorum, posuerit artē in prædictis remotis, nisi similitudinariè. Sed ex prædictis duobus fiunt metalla cuncta, & nihil eis adheret, nec eis coniungitur, nec ea transmutat, nisi quod ex illis est. Et sic de iure oportet nos accipere Argētum viuum & Sulphur, pro lapidis nostri materia. Nec argentum viuum per se solum, nec sulphur per se solum aliquid generat metallū, sed ex amborum commistione diuersa metalla diuersi modè procreantur, & mineralia multa. Ergo ex amborum cōmitione materia nostra cōstat eligenda. Sed finale nostrum secretum, est excellentissimum & maximè occultum: Ex qua re minerali debeat fieri propinquius & vicinius: Et hoc ipsum eligere sollicitè tenemur. Pono igitur, quòd eligatur materia nostra, primò ex vegetabilibus, vt sunt herbæ, arbores, siue omne progrediens è terra, Tunc oportet inde prius fieri Argēum viuum, & sulphur per longam decoctionem, à quibus, & à quorū operatione excusamur, cum nobis natura proponat Argēum viuum & Sulphur. Et si eligeremus ex animalibus, vt sunt sanguis humanus, capilli, vrina, egestio, oua gallinarum, & omnia quæ ex animalibus procedunt, oporteret etiam ex ipsis fieri Argēum viuum & sulphur decoquendo, à quibus excusamur, vt prius. Sin eligeremus ex medijs mineralib. vt sunt omnia genera

nera Magnesium, Marchasitarum, Tutiarum, Atramentorum, seu vitriolorum, aluminum, Baurach, salium, & aliorum multorum, oporteret similiter, vt ex prædictis, arg. viuum inde fieri, & sulphur decoquendo, à quibus, vt ab alijs præcedentibus excusamur. Et si eligeremus aliquem ex septé spiritibus per se, vt solum argentum viuum, aut sulphur solummodo, aut argentum viuum, & vnus è duobus sulphuribus, aut sulphur viuum, aut auripigmentum, aut arsenicum citrinum, aut rubeum solum vel compar, nequaquam perficeremus: quia cum nunquam natura perficit aliquid, sine amborum cõmissione equali, nec nos, à quibus tunc, vt à prædictis argéto viuo & sulphure, in sua natura excusamur. Finaliter, si eligeremus ipsa, quodlibet sicut est, oporteret nos commiscere secundum debitam proportionem, quam humanum ignorat ingenium, & postmodum decoquere ad coagulationem in solidam massam. Et ideo excusamur à receptione amborum in sua propria natura, videlicet argenti viui & sulphuris, cum ignoremus dictarum proportionem, & inueniamus corpora in quibus inuenimus prædicta proportionata, coagulata & coadunata debito modo. Hoc secretum tene secretius. Aurum est corpus perfectum & masculinum, sine superfluitate aliqua aut diminutione. Et si imperfecta sola li-

quefactione sibi cōmixta perficeret, esset elixir ad rubeum. Argentum est etiam corpus ferè perfectum & fœmineum, quod si etiam imperfecta ferè perficeret sola fusione vulgari, esset elixir ad album, quod nō est, nec esse potest, quia solummodo perfecta sunt.

Quod si illa perfectio esset commiscibilis imperfectis, non imperfectū cum perfectis perficeretur, sed potius illorum perfectio cum imperfectis diminueretur, & imperficeretur. Sed si essent plusquā perfecta, vel in duplo, vel in quatruplo, centuplo, vel vltra, interim perficerent imperfecta. Et quia natura semp̄ operatur simpliciter: perfectio in eis simplex est, & inseparabilis, & incōmiscibilis, † nec arte ad opus abbreviandum ponerentur in lapide pro fermento, & reducerentur tunc in pristinum, cū summa volatilis superat summam fixi. Et quia aurum est corpus perfectum ex argento viuo rubeo, claroque, & ex tali sulphure, ideo non eligimus ipsum pro materia lapidis ad Elixir rubeum, eo quod ita simpliciter est perfectum, sine mundificatione ingeniosa, & tam fortiter digestum, & coctum naturali caliditate, quod cum igne nostro artificiali vix in aurum & argentum operari valemus. Et quamuis natura aliquid perficiat, tamen intimè mundificare, seu perficere, ac purificare ignorat, quia simpliciter operatur super illud, quod habet.

Quare

Quare si eligeremus aurum vel argentum pro materia lapidis, vix aut difficulter inueniremus ignem in eis agentem. Et licet non ignoremus ignem, tamen ad intimam sui mundificationem & perfectionem peruenire non possemus, propter sui fortissimam compactiorem, & compositionem naturalem: quare excusamur à receptione primi ad rubeum, seu secundi ad album, cum inueniamus rem, vel corpus aliquod, ex tam mundo, vel mundiore sulphure, & argento viuo, super quod natura parum, vel minimum est operata, quod cum igne nostro artificiali, & experientia artis nostræ, ad congruam sui decoctionem, mundificationem, colorationem & fixationem cum ingenioso nostro opere, super hoc continuato, valemus peruenire. Eligenda est ergo materia, in qua est argentum viuum mundum, purum, clarum, album, & rubeum, non ad complementum perductum, sed commixtum æqualiter & proportionaliter, per modum debitum cum sulphure tali, & in massam solidam congelata, vt cum ingenio & prudentia nostra, igneque nostro artificiali ad mundiciam sui intimam & ad ipsorum puritatem peruenire possimus, & talem efficere, quod ipsa post operis complementum sit millies millesies fortior & perfectior, quam ipsa corpora simplicia caliditate naturali decocta. Esto igitur prudens. Nam si in capi-

tulis meis subtilis & ingeniosus fueris, in quibus manifesta probatione, & apertè materiam lapidis cognoscendam demonstrauì, gustabis illud delectabile, super quod Philosophorum intentio cadit tota.

Demodo agendi, & igne moderando, & continuando. Cap. III.

CRedo te inuenisse, si non es durissimæ cervicis, & velo ignorantie totaliter perfusus, vel insipientie, per verba iam dicta, certam Philosophorù materiam, lapidis benedicti peritorum, super quam operatio Alchemiæ est adhibenda, cum imperfecta conamur perficere, & hoc cum plusquàm perfectis. Et cum nobis natura tradidit imperfecta solummodo cum perfectis, oportet nos plusquàm perficere materiam in capitalis notam cum nostro opere & labore artificiali. Et si ignoramus agendi modù, quid est in causa, quòd non videmus qualiter natura, quæ olim metalla perfecit, frequenter operatur? Nõnne videmus quòd in mineris p continuatam caliditatem quæ in montibus mineralium est, aquæ grossities in tantum decoquitur & inspissatur, vt fiat per tempus argentum viuum? Et ex pinguedine terræ p eandem decoctionem & caliditatem generatur sulphur? Et quòd per illam caliditatem perseueranter super ipsa continuatã, ex prædictis secundù ipsorum puritatem & impuritatem,

natem, cūcta generantur metalla? Et quòd
 natura tam perfecta quàm imperfecta cūcta,
 sola decoctione perficit, siue facit metalla? O
 nimia dementia, quid vos, rogo, cogit per a-
 liena regimina melācholica & fantastica vel
 le perficere prædicta? Quemadmodum qui-
 dam dicit: Væ vobis qui vultis superare na-
 turam, & metalla pluiquàm perficere nouo
 regimine seu opere orto ex caprositate ve-
 stra insensata Et Deus naturæ dedit viam li-
 nearem, scilicet decoctionem continuam, &
 vos insipientes ipsam imitari spernitis, vel i-
 gnoratis. Item. Ignis & azor tibi sufficiūt. Ali-
 biq̃. Calor omnia perficit. Et alibi. Coque,
 coque, coque, & non te tædeat. Et alibi.
 Fiat ignis vester blandus & mitis, qui per
 singulos dies semper æqualis ardendo per-
 duret, nec inualecat, sin aliter, sequetur
 maximum damnum. Et alibi. Patienter
 & continuè. Et alibi. Tere ipsum septem vi-
 cibus. Et alibi. Scias quòd vna re, videlicet
 lapide, vna via, scilicet coquendo, & vno va-
 se totum magisterium terminatur. Et alibi.
 Igne teritur. Et alibi. Hoc opus multum crea-
 tioni hominis assimilatur. Sicut enim infans
 in principio leuioribus nutritur cibis, ossi-
 bus autem confortatis, semper fortioribus:
 sic & magisterium stud, primò indiget igne
 lēto, quo semper in decoctionis essentia qua-
 libet est agendum. Et quāuis semper loqua-

mur de igne lento, reuera tamen sentimus, quòd in operis regimine paulatim & vicissim vsq; ad finem augmentandus & maiorandus est ignis.

De Qualitate vasis atq; fornacis. Cap. V.

TErminum, modumq; agendi iam determinauimus, nunc de vase ac fornace, qualiter & ex quibus fieri debeant, audire licet. Cum natura naturali igne in mineris metalla decoquat, decoctione illam sine vase ad hoc apto denegat. Et si natura sectari proponimus in coquendo, quare vas eius esset reiiciendū? Videamus ergo primò, qualis locus sit generationis metallorū. Manifestè percipitur in mineraliū locis, quòd in fundo montis est calor, æqualiter perdurans, cuius natura est semper ascendere, qui in ascendendo semper desiccatur vbiq; & coagulat aquam spissiorē seu grossiorē in vêtre, seu venis terre siue mōtis absconditā in arg. viuū: Et si illius loci pinguedo mineralis ex terra huiusmodi calefacta fuit congregata in venis terræ, currit p̄ montem, & est sulphur. Et vt videre licet in venis prædictis illius loci, illud sulphur ex pinguedine terræ, vt præactum est, generatum, obuiat etiam arg. viuo (vt etiam scriptū est) in venis terre, & aquæ spissitudinem mineralis procreat. Ibi per calorem in montem æqualiter perdurantē, longo generantur tempore diuersa metalla, secundū loci

loci diuersitatem. In mineraliũ verò locis in-
 nenitur caliditas semper durans. Ob hæc de
 iure nobis notandũ constat, quòd mons mi-
 neralis externus est vbiq; clausus in seipso &
 lapideus, quia si calor exire valeret, nequa-
 quã metalla procrearentur. Si ergo naturam
 imitari intédimus, habemus necesse tali mo-
 do furnum, ad instar montiũ, nõ magnitudi-
 ne, sed caliditate continua, puidere, ita quòd
 ignis impositus, cum ascendit, exitum nõ in-
 ueniat, & reuerberet calor vas, materiã lapi-
 dis continens in se firmiter clausum. Quòd
 vas rotundũ debet esse cum paruo collo, de
 vitro, vel de terra aliqua, naturam siue cõpa-
 ctionem vitri representantem, cuius os cum
 tali coopertorio, & bitumine debet esse si-
 gnatum vel sigillatum. Et sicut in mineris ca-
 lor immediatè non tangit materiam sulphu-
 ris, & arg. viui, q̃a terra môtis interest vbiq;
 sic immediatè ignis tangere nõ debet vas in
 se materiam continens prædictorũ, sed in a-
 lio vase similiter clauso illud est ponendum,
 vt ita materiam superius & inferius, & vbi-
 cunq; sit melius & aptius, calor temperatus
 attingat: vnde Aristoteles dicit in Lumine
 luminũ, quòd Mercurius in triplici vase est
 coquendus, & quòd vas de vitro sit du-
 rissimo, vel, quod melius est, de
 terra naturam vitri pos-
 sidente.

De Coloribus accidentalibus & essentialibus in opere apparentibus.

Cap. VI.

EXquisita lapidis materia, modum agentis certum cognosces, per quem modum, per quod regimen lapis decoquendo in coloribus diuersis sæpius transmutatur. Vnde quidam ait: Quot colores, tot nomina. Secundum diuersos colores in opere apparentes, per Philosophos eius nomina variata sunt. Vnde in prima lapidis nostri operatione, est putrefactio appellata, & fit lapis noster niger. Vnde quidam dixit: Cum inuenieris ipsum nigrum, scias quod in nigredine illa albedo occultata est, & tunc oportet illam extrahere à subtilissima illa nigredine eius. Post verò putrefactionem rubescit, non rubedine vera, de quo quidam ait: Sæpius rubescit & sæpius citrinescit, & sæpius liquefcit, & sæpius coagulatur ante veram albedinem. Et seipsum etiam dissoluit, seipsum coagulat, seipsum putrefacit, seipsum colorat, seipsum mortificat, seipsum viuificat, seipsum denigrat, seipsum dealbat, seipsum rubore decorat cum albedine. Fit etiam viridis, vnde alius ait: Coque eum donec natus viridis tibi appareat, & est eius anima. Et alius. Scias quod in viriditate anima illa dominatur. Apparet etiam ante albedinem color pauenis

nis, vnde quidam sic ait: Scias quòd omnes colores qui in mundo sunt, aut excogitari possunt, apparent ante albedinē, & deinde albedo sequitur vera, vnde quidā ait: Cū autem purus decoquatur donec veluti oculi pisci elucescat, eius vtilitas expectanda erit, & tunc lapis in rotunditatē est congelatus. Alius autē ait: Cum inueneris albedinē super eminentē in vase, esto certus quòd in albedine illa rubedo occultata est, & tunc oportet te illam extrahere: veruntamen coque, donec totum rubeū fiat. Est enim inter veram albedinem & veram rubedinem, quidā cineritius color, de quo dicitur: Post albedinē erare non potes: nam augmentādo ignem ad cineritiū peruenies, de quo alius dicit: Ne cinerē vilipendas, nam Deus reddet tibi liquefactum. Et tūc vltimò Rex diademate rubeo coronatur, NVTV DEI.

De Modo proijciendi medicinam super quodlibet imperfectorum. Cap. VII.

REi promissæ finem perfectè compleui, videlicet magisterij magni, ad elixir excellentissimum rubeum & album faciendum. Finaliter de modo proiectionis, quæ operis est complementum, & læticia desiderata & expectata, tractare nos oportet. Et rubeum quidem elixir, citrinat in infinitum, ac omnia metalla transmutat in aurum purissimum. Album verò Elixir dealbat vsq; in infi-

532 SPECVLVM ALCHEM.

nitum, & quodcunq; metallū ducit ad albedinē perfectā. Sed sciendū est, quòd vnū metallum magis est remotū à perfectiōe quàm aliud: Et aliud, p̄pinquius alio, & vicinius. Et quamuis quodlibet metallum p̄ Elixir ad perfectiōē reducatur, tamen leuius, citius, & melius, & perfectius propinqua reducuntur, q̄ multū remota. Et cum inueniamus metallum propinquum & vicinū perfectiōni, excusamur per ipsum à multis remotis. Quæ verò metalla remota & p̄pinqua, & qd̄ propinquius & vicinius perfectiōni sit, in capitulis meis, si sapiens & ingeniosus fueris, satis apertè inuenies, & veraciter determinatum. Et proculdubio qui in hoc meo Speculo in tantum est ingeniatus, quòd sua industria inuenire scit materiā veram, bene sapit super quod corpus ad perfectiōē sit p̄ijcienda medicina. Nam præcursores istius artis, & eam per suam Philosophiam inuenerunt, demonstrant digitis satis manifestè viam linearem, & denudatam cum dicunt: Natura naturam continet: Natura naturā superat: Et natura obuians suæ naturæ lætatur, & in alienas transmutatur naturas. Et alibi. Omne simile applaudit suo simili, quia similitudo dicitur causa amicitie, de quo multi Philosophi notabile secretū reliquerunt. Scias quòd anima corpus suum citò ingreditur, quæ cū corpore alieno nullatenus coniungitur. Et alibi.

alibi. Anima. n. citò corpus ingreditur suum, quam si cum alieno corpore coniungere stateris, incassum laborabis: Nam & ipsa vicinitas magis est lucida. Quia enim corporea, in regimine fiunt incorporea, & econuersò, incorporea corporea, & in complemento totum corpus fit spirituale fixum: & quia elixir illud spirituale euidenter, siue album, siue rubrum ultra naturam suam tam multum est preparatum & deductum, non est mirum, quòd incommiscibile est corpori, super quo solùmmodo projicitur liquefacto. Graue est etiam projicere super mille milia & ultra, & illa in continenti penetrare & transmutare. Quare vobis vnum secretum magnum & occultum iam tradam. Commiscenda est pars vna cum mille corporis vicinioris, & hoc totum includatur firmiter in vase apto, & pone in furno fixationis, primò cum igne lento, & semper augmentando ignem per tres dies, donec inseparabiliter sint coniuncta. Et hoc est opus trium dierum. Tunc iterum & finaliter projicienda est pars quælibet istius vna super alias mille partes cuiuslibet corporis vicinioris. Et istud est opus vnus diei, seu vnus horæ, vel momenti. De quo semper mirabilis est laudandus Deus noster in æternum.

F I N I S.

L 4

RICHARDI AN-
GLIGI LIBELLVS VTI-
lissimus *Πισει Χημικος*, Cui titulum fe-
cit, Correctorium.

*Præfatio. Quomodo ars imitetur natu-
ram. Cap. I.*

M omnis rerum emendatio
illius rei naturam augmetur. cu-
ius est : Ideo in multis Philoso-
phorum datis, per artem emen-
datur natura, vltra suum motu,
quem habuit in prima forma. Et tamen nul-
la res laborare potest, nisi mediante natura,
cum ipsa natura in arte occulte & intrinsece
laboret per artis administrationem: per hoc
sequitur, emendationem naturę virtutis esse
augmentationem, & artis laborem, illius rei
emendationem. Quoniam natura perficit
suum gradū, quem naturaliter perficere po-
test, & illum præterire nequit, nisi ipsa natu-
ra impedita fuerit per artis impedimentum.
Quamuis enim ars naturam non transcen-
dat, faciēs nouam naturam per simplicem la-
borem, tamen ars transcendit naturam, quo-
ad illam naturam, quam potest propriè sub-
tiliare. Et ideo dicitur : Ars imitatur naturā,
non quòd nouam edificet, sed quòd illius na-
turæ

turæ virtutem subtiliet. Ad hæc incipit ars proficere, vbi natura deficit, subt. lem naturam in re inclusam detegere, & ipsam manifestare. Cùm natura generat metalla, tinēturas generare nequit, quamuis bene tinēturam in se plenam occultè contineat. Vnde Philosophus: Natura continet in se, quibus indiget, & non perficitur, nisi moueatur arte & operatione. Quare in nostro opere ars nō est aliud, quàm adiuuamen naturæ, quod patet in multis artum operibus Laicorum: vbi natura primùm producit lignum. Secundò, vltio ignis de ligno cinerem. Tertiò ars de cinere vitrum. Et hoc totaliter intelligendum est. Si in cineribus ista prima materia vitri occulta non fuisset, ars nequaquam vitrum inde produxisset, aut perfecisset, sine natura præhabita. Et sic perpendes, quòd è nullis rebus aliquid elici potest, quod in ipsis nō existit: ideo omnis species in sua specie, & omne genus in suo genere, & omnis natura in sua natura, naturaliter virtutis affectat augmentum, & fructum affert iuxta naturam suam, & non in alia natura sibi contraria, cùm omne seminatum suo semini correspondeat, hoc dicimus quo ad generationem. Non generatur ab homine, nisi homo, nec ab aliquo tali, nisi simile sibi, & quò ad naturam imitandam per artem, nō facit hoc aliqua res simpliciter laborans per ministe-

rium naturæ, nisi per naturæ illius comple-
xionem: quoniã si aliena natura peior intro-
ducitur, immediatè ars simpliciter non imi-
tatur naturam, sed illę peiores naturę extra-
neæ inficiunt illam naturam, & statim nõ fit
ex ea quod fieri credebatur: quoniam omne
peius laborãs in aliqua re, nititur melius de-
struere, & omne melius laborãs in aliqua re,
nititur peius perficere. Et ideo vnicunque
artifici naturam imitari necesse est, & illius
naturam cognoscere, cuius rei naturam ars
sua imitatur, alioqui fatuè per artem, ipse na-
turam dignoscitur emendare.

*Studium philosophiæ esse necessarium ad
hanc artem. Cap. II.*

STUDium, secundum Doctores, amouet
ignorantiam, & reducit humanum intel-
lectum ad veram scientiam, & cognitio-
nem cuiuslibet rei. Ergo in primis necesse
est, per studium huius suavis operis, scien-
tiam acquirere, & per Philosophica dicta in-
genium acuere, cum in ipsis sit cognita via
veritatis. Si ergo laborantes laborem nõ de-
spexerint, fructum inde prouenientem dul-
citer gustabunt. Qui verò studere abhorru-
erint, laborãdo perpendant in suis cogitatio-
nibus, vtru n ars ipsorũ sit naturæ imitatio,
præcipuè illius rei, cuius naturam ars illo-
rum emendare debet. Nam præter naturæ
imita-

imitationem impossibile est ipsis secreta philosophorum ad perfectum finem perpetrare: sicut de his loquitur Philosophus. Hi transeunt ad practicam, sicut asinus ad fœnum, nesciens ad quid porrigat rostrum, nisi in quantũ sensus exteriores, sine intellectu, per visum & gustum ad pabula deducũt. Sic ipsi asini sine veris principiis & studiis fructuosus, ac naturarum cognitione, quærunt perficere opera naturæ, & secretum secretissimum totius naturalis Philosophiæ, ac opus optimum, quod hominem ornat moribus, ditat beneficiis, auxiliatur pauperi, & corpus humanum incolume conseruat, præbens ei sanitatem. Et postea subditur de illius occultæ naturæ medicina. & ideo omnes huius artis beneficium diligētes, studiis insistere tenentur, & ex libris veritatem exhaurire, & non ex fabulis fictis & operibus mendosis, cùm hæc ars nullatenus veraciter inueniatur (quãuis hominibus multæ sophistications appareant) nisi post terminum studij & Philosophicorum dictorũ cognitionem, seu per scientis fidelem informationē cùm docetur. Qui enim in legendis libris deses extiterit, in præparandis rebus promptus esse non poterit. & vltra, Non bene potest de leui practicæ assuescere, cuius mens in studiis renuit desudare.

De principijs naturalibus. Cap. III.

Non est autem hæsitandum hâc artē habere vera principia naturalia, cū ipsa natura corpora metallica formet in minera, quod patet per Aristotelem 4. Meteoron, vbi distinguit corpora mineralia in quatuor species: In lapides, in liquefactiva, in sulphura & sales. & horum quædam sunt raræ substantiæ, & compositionis debilis, & quædam fortis substantiæ, & quædã eorum ductilia, & quædam non. Et quę illorum rationes generationis sint, patet ibidem: ergo hîc non est necesse poni.

Quot sint partes mineralium. Cap. IIII.

Distinguntur autem corpora mineralia specialiter in duas partes, scilicet in partem metallicam, id est, metalla, quæ originem ex Mercurio ducunt, vt aurū, argentum, cuprum, stannum, plumbum, & ferrum, & dicuntur mineralia maiora. Et in partem mineralem, quę originem ex Mercurio non ducunt, vt sales, atramēta, alumina, vitriolum, arsenicum, auripigmentum, sulphur, & similia. & dicuntur mineralia minora: sunt tamen corpora non metallica, cū manifestum sit, quod maiora mineralia, id est, corpora metallica, originem habeant ex sulphure & argento viuo, secundum magis & minus depurato. Et nunc ponam differen
tiam

tiam eorum generationis, & dicam vnde originem habeant, quod tamen sufficienter patet in multis Philosophorum libris.

De Metallis, quæ originem ducunt ex Mercurio in genere. Cap. V.

SVnt autem ductibilia, omnia liquabilia metalla, quæ originem ducunt ex Mercurio: nam materia eorum est substantia aquea, mista cum substantia terræ, commistione forti, & non potest vnum ab altero separari: quare congelatur substantia aquea illius cum frigore magno post actionem caloris, & ideo ductibilia sunt, & fabricabilia. Sed non congelatur sola aqua, nisi siccitate, quæ alteravit aqueitatem & terreitatem, cum in ipsis humor non est nimis vntuosus: nam congelatio eorum est ex siccitate terrestri, ideo non faciliter soluitur, nisi per actionem caloris vehemētem in ipsis, secundum quod sunt fortius ac fortius commista.

Quomodo metalla ex Mercurio fiant, in specie. Cap. VI.

Rerum natura omnium liquabilium genera, naturaliter operata est ex Mercurio, vel argento viuo, & sui sulphuris substantia, eo quod proprium est argenti viui quod coagulatur ex vapore, sicut ex calore sulphuris albi vel rubei non vrentis. Vn-

de Aristot. in 4. Met. Si sulphur albū non vrens fuerit, cōgelat Mercuriū in argentū bonū. Si sulphur purū cū rubore clarū, & in eo vis igneitat̄is simpliciter non vrentis, congelat Mercurium in aurū purissimū: quoniam omne siccū naturaliter ebibit suū humidū, vt in suis partibus sit consumatum. Vapor ergo sulphuris argentū viuū coagulantis ex sua subit̄atia est terreus, subtilis, aereus, decoctus, & digestus à cōmitione prima sibi vnita à coctione caloris. Postea eleuata, decocta & digesta, donec habeat vim sulphuream coagulādi Mercurium in corpora metallica, secundū quòd sulphur fuit simplex, vel adurēs, qđ perfectionē vel imperfectiōnem in metallis causat, vt postea apparebit. Exemplum de his, quòd ipsorū prima materia sit argentū viuū: quoniā cūm liquefit per calorē, conuertitur in ipsum. Certū quippe est, ipsa antea fuisse argentū viuū, q̄a omnis res de eo, in quod resoluitur, est: nā glacies conuertitur in aquā, calore mediante, necessarium est ergo prius aquam glaciem fuisse.

*De generatione sulphuris, Mercurij, & quae
ex eis oriantur metalla, in generali, & quomodo
perfecta ab imperfectis differant. Cap. VII*

Hic notandum est, quòd sulphur prouenit ex pinguedine terrę, in minera per
tempe-

temperatam decoctionem, inspissata quousque induretur & sicca fiat. Et quum indurata fuerit, Sulphur vocatur. Argentum verò viuum in sua radice prima, est compositum ex terra alba, subtili, nimium sulphurea, cum aqua clara fortiter admixta, & vnita tali vnione per minima, quousque humidum temperetur à sicco, & siccum ab humido æqualiter, donec fiat substantia vna, non quiescens in superficie plana, nec adhæreat tangenti propter siccitatem, quæ alterauit aqueitatem in ipso. Est autem homogenium in natura, quia aut totum remanet in igne, & fixum, aut totum exolat in fumum, quum sit incombustibile, & aerium, & hoc est signum perfectionis: & ideo quum postea de terra sulphurea decurrat, calefactum superius ascendit. Vnde in sua natura est, vt per calorem sublimetur. Veruntamen continua sublimatione nimium sublimando depuratur, decoquitur, & inspissatur, ac per sulphur albū & rubeum gradatim congelatur: quod quidem sulphur dissoluitur multoties, & postea congelatur argentum viuum, & illius sublimatione incitatur caloris actione, donec vix in millibus annorum successiuè, & operatione naturæ in perfectum metallum congeletur. Et sic quidem ipsa natura in vasis mineralibus, mediante calore operatur metalla. In istis ergo

operibus naturam imitari oportet quicumque
 que vult medicinam perficere, ad imperfe-
 ctorum perfectionem, licet ista corpora dif-
 ferant in compositione sua ab argento viuo,
 quæ ab eo generantur eodem modo, quo i-
 psium fuerit purum vel impurum, & sulphu-
 re mundo vel immundo, sibi extraneo, vt di-
 ctum est. Si enim argentum viuum coagula-
 tur à sulphure albo, non vrente, erit argen-
 tum. Si coagulatur ex sulphure puro, in quo
 est vis igneicatis, similiter nõ vrentis, erit au-
 rum. Si verò sulphur fuerit malum & debile,
 & Mercurius bonæ substantiæ, conuertit i-
 psium in æs. Si verò argentum viuum fuerit
 porosum, terreum & immundum, & sulphur
 etiam immundum, foetidum & terreum, &
 fixæ substantiæ, fit ex ipso ferrum, quod po-
 stea non funditur. Stannum verò videtur ar-
 gentum viuum bonum habere, sulphur ve-
 rò malum, non bene mistum, & quasi nõ be-
 ne congelatum. Plumbum verò habet argen-
 tum viuum malum & grossum, mali saporis
 & foetidum, ac debilis virtutis: vnde assidue
 per ignis violentiam corrumpitur. Sic diffe-
 runt corpora metallica ab argento viuo, se-
 cundum quòd ipsis inest sulphur extraneum,
 vel adurens, vel simplex. Et sic consideratur,
 quæ virtus sit in ipsis. Cùm enim multa quan-
 titas sulphuris sit infectio, & multa quanti-
 tas argenti viui in ipsis dignoscitur esse per-
 fectio

fectio, cū sit incombuſtible & aereum, quoziam ſulphur comburit, & comburitur, & perfectionem omni tempore impedit. Hæc de verbo ad verbū ſunt Philoſophorū dicta ſuper Ariſtot. in 4. Meteor. Credendum eſt autem, quòd ipſorum Philoſophorum veritas in aliquo mendacio nunquam eſt reſerta. Sic faciens ars ſequitur viam naturæ, ex quibus elici veritas poteſt: nec eſt credendum fabulis fictis, nec operibus mendosis, ab opere naturæ omnino extraneis, vt dicitur: Qui credit in mendacium, & non ſecretis Philoſophorum, perdit tempus cum operibus, & labores.

*De formatione mineralium, quæ originem
ex Mercurio non ducunt.*

Cap. VIII.

SVnt autem media mineralia ſecundum quòd dictum eſt, quæ originem ex Mercurio nõ ducunt, id eſt, ex Mercurio propinquo, & debilis ſubſtantię: & horum quædam ſunt ſales, quæ liqueſcunt humido faciliter, vt alumen & chalcantum, ſal ſimplex, & ſal ammoniacus, ſal petræ lapidis, & omnia genera ſalium. Et quædam ſunt vnctuoſa, nec liqueſcunt ſolo humore faciliter, vt auripigmentum, arſenicum, ſulphur, & alia ſulphurea. Nã aqueitas ſulphureorum eſt commiſta cum terra viſcoſa, commiſtione forti,

M

cum feruentia caloris, donec facta sunt vna
 fluosa, & postea coagulata sunt ex frigore.
 Atramēta verò composita sunt ex sale & sul-
 phure, & lap. dibus. Creditur in eis esse vis
 mineralis aliquorū liquabilium, quæ ex eis
 fiunt, vt chalcantum & colcotar, quæ gene-
 rantur ex maioribus granis atramēti, & non
 soluuntur, nisi soluantur salsedo cū ipsis, quæ
 est in ipso sulphure, & postea congelatur in
 frigore, & istud iam accipit vim mineralem.
 ab aliquibus corporibus naturaliter in ter-
 ra, qđ accipit vim ferream erit rubeum, vel
 terreum, & colcotar. Quod autē vim æream
 accipit, hoc erit viride æris, vel chalcantum.
 Vnde est possibile ista duo, scilicet colcotar
 & chalcantum ab ipso generari. Quamuis
 autem omnia prædicta participant in vi mi-
 nerali cum metallis, tamen corpora metalli-
 ca artificialiter ex ipsis fieri nō possunt, cū
 alterius sint naturæ, & cum eis ex vna mate-
 ria propinqua originem non duxerint. Non
 tamen nego, quin cum ipsis possint metalla
 purgari aut dissolui, ac sophistica forma per
 ea introduci, vt in ipsis errent homines. Po-
 test quoq; plumbi nigredo siue immundicia
 abstergi, veruntamen plumbum semper ma-
 net plumbum, quamuis videatur argētum,
 & introducant in eo nouas qualitates alias,
 vt appareat argentū. Sic artifices etiam pos-
 sunt facere congelationes per ea, id est, ex
 Mercu-

Mercurio humidum extrahere cum rebus
 ficcis, vt videatur Mercurius coagulatus; sed
 ista coagulatio est pessima: Philosophorum
 autem coagulatio, nō humidum exiccat, sed
 Mercurium suæ radicalis humiditatis con-
 sumptione coagulat. Audi quid dicat Aristo-
 teles: Sciant artifices Alchemiæ, species rerū
 transmutari non posse, sed similia illis facere
 possunt, & tingere rubeū citrino, & albū tin-
 gere colore rubeo, donec fiat multum simile
 auro, vel argento, vt hi qui coniungunt stan-
 num, cuprum, & Mercurium, & inde faciunt
 aurum sophisticum: Sic expolitio per mino-
 ra mineralia non est impossibilis, aut vapor
 caloris, ponderis etiā diuinitio contra hæc
 non stant, sed contra verum aurum & argen-
 tum, quæ nequaquam in natura & arte con-
 ceduntur fieri, nisi reductione corporum in
 primam materiam: sic species rerum trans-
 mutari possunt, vt postea Aristoteles subdit:
 & hoc non fit per solam liquefactionem, sed
 per congelati Mercurij resolutionem, cū ad-
 missionem sui spiritus, corpus in Mercurium
 transformatur.

*De generatione sulphuris vulgi, & simplicis,
 & Mercurij. Cap. IX.*

CUm iam dictū sit, quod sulphur in me-
 tallis est impedimentū, nūc pono differ-
 rentiam in Mercurij generatione & sul-

546 CORRECTORIVM

phuris, quâuis ex vtrâq; parte causent metâl
 lû, scilicet Mercurius essentialiter, & sulphur
 ex parte accidentali, tñ illud sulphur adhuc
 est duplex, viuum & adurens. Viuum causat
 metalla, quamuis vnum differt ab alio, secun
 dum quòd plus existit viscositate terræ infe
 ctum; cùm tamen sulphur simplex viuum,
 causans aurum & argentum, non est nisi va
 por calidus & siccus, generatus ex purissi
 ma siccitate terrestri, in quo omnibus mo
 dis prædominatur ignis, & illud dicitur ele
 mentum cum Mercurio metallorum. Sed ge
 neratio sulphuris vulgi differt à generatio
 ne Mercurij, vt dictum est, quòd aqueitas sul
 phuris vulgi est commista cum terrestre ita
 te viscosissima, cum feruente calore, & facta
 sunt vnctuosâ. Sic generatio Mercurij differt
 in parte secunda à generatione sulphuris i
 stius, cùm sit generatus ex terra subtilissima,
 albissima, sulphurea, cû limpidissima aqua,
 quam terra parit admittione fortissima, ita
 quòd vnum ab altero separari nō possit, do
 nec non quiescat in superficie plana, nec ad
 hæreat tangenti propter siccitatem terræ,
 quæ alterat aqueitatem ratione fortis admi
 stionis, & ideo est elementum cum sulphure
 simplici omnium ductibilem. Vel propriè,
 simile est aliquibus ductilibus, & ideo pro
 pter concordiam aliquam ipsorum genera
 tionum, commiscetur sulphur Mercurio, &
 vnum

vnum alterat aliud in natura. Quare vnum-
quodque corpus metallicum in se sulphur
expressè habere dignoscitur & Mercurium.
Cum liquefcit calore mediâte, apparet Mer-
curij substantia & sulphuris, maximè in co-
lore & cute rubea superius natante. Sed pro-
prium naturę vnus est adhærentia alterius,
cum vnum sine alio metallum generare non
possit. Et in quantum sulphur fit magis sim-
plex, in tantum magis gaudet & cohæret Mer-
curio simplici ac mundo, vt fortius vnum
cum alio coniungatur, & sic tunc perfectio-
ra ex ipsis generantur metalla.

*Quod impossibile sit media mineralia artifi-
cialiter fieri metalla. Cap. X.*

SED quia in præcedente capitulo deter-
minatum est, minora mineralia artifi-
cialiter nõ posse fieri metalla: ideo propter
maiores veritatem, restat hoc fortius pro-
bandum. Primò sic, Quia minora mineralia
de prima metallorum materia, quæ est Mer-
curius, non sunt generata. Cum autem gene-
ratio eorum cum generatione Mercurij in
primo differat in forma, & materia, & com-
positione: ideo etiam metalla fieri non pos-
sunt: quia vnus speciei vna est materia pri-
ma, & sperma ex quo generatur. Sed prima
pars antecedentis patet, quia minora mine-
ralia non sunt generata ex Mercurio, vt pa-

548 CORRECTORIVM

tet per Aristotelem & Auicénam. Ideo si de-
 berent fieri metalla, oporteret quòd primò
 transfirèt in materiam primam metallorum.
 Sed quia artificialiter id fieri nò potest, ideo
 metalla minimè erunt. Sic secunda pars an-
 tecedentis sufficenter patet, vt declaratum
 est in precedenti capitulo. Secundò ad idè:
 Quia minora mineralia principium artis ar-
 tificialiter fieri non possunt, quod est Mer-
 curius, ideo etiam medium & finem nò per-
 tingunt, quæ sunt metallum & tinctura. Con-
 sequentia tenet: quia nutrimentum in homi-
 ne per generationem, non potest fieri ho-
 mo, nisi prius conuertatur in sperma, & sic
 addito suo simili, nouus generatur homo.
 Sed quia minora mineralia à metallis extra-
 neæ sunt naturæ, quamuis in aliqua vi mine-
 rali participant, tamen debilioris sunt virtu-
 tis, & adustibilia: ideo natura metallica de i-
 psis non gaudet, sed ea respuit. Conseruat
 autem ea quæ suæ naturæ sunt. Verbi gra-
 tia: Si miscerentur aqua & terra, tunc sepa-
 rantur ab inuicè, quia terra petit fundamen-
 tum, cum sit grauis & sicca, aqua verò super-
 ficiem. Et nequaquam artificialiter sic pos-
 sunt coniungi, quòd istæ duæ naturæ stent
 in vna natura coniunctim, quauis aqua pos-
 sit abluere & mundare terram. Sed quòd sic-
 citas terræ artificialiter mutetur in humidū
 aqueum, credi impossibile est, licet terra ma-
 defiat

defiat aqua. Sic minora mineralia possunt coniungi cum metallis, & ea purgare, & aliquomodo nouam formam introducere, sed cum ipsis permanere, & illud immaturū maturare natura nō concedit. Quare fatui sunt, qui tot & tam diuersa negotia, & sophisticationes ad decipiendum homines adducūt, scilicet res impropotionabiles, quæ nec natura dāt, nec eam recipiunt, scilicet secundinas, testas ouorum, crines, sanguinem rufi hominis, basiliſcū, vermes, herbas, stercus humanum: & sic de infinitis generibus stercoreum, volentes cum pessimis optima perficere, & naturæ defectum cum his adimplere. Sed quia in his naturalibus, nec aliquatenus talium vnquam veram materiam imaginando sunt perscrutati, volentes stercus seminare & metere triticum, quod satis videtur impossibile, vt dicitur, Quæ seminauerit homo, hæc & metet. Ergo si stercus seminat, stercus inueniet. Quare nō est mirum, quod nullus in tali stercore perficit, cū sint delusi, & omnes ipsis adhærentes. Semina igitur aurū & argentū, vt afferant fructum cum labore tuo, mediante natura, quia ipsum habet, & est illud quod quæris, & nulla alia res mundi: cū alia omnia sint foetida, & naturæ cedant per ignis assiduitatem, & examen. Sunt & aliqui Alchemistæ in minoribus mineralibus laborantes, scilicet in qua-

550 CORRECTORIVM

tuor spiritibus, vt in sulphure vulgi & arseni
 co, auripigmento, & sale ammoniaco volen
 tes ex his tincturas perficere: sed illud mini
 me facere possant, vt patet per diffinitio
 nem naturæ. Quia tingere non est aliud, q̄
 tingens tinctum in naturam suam transfor
 mare, & secum sine vlla separatione perma
 nere, dorēs naturam præbiri contra ignem
 persequentem: & ita, vt natura tingentis &
 tincti concordent: verbi gratia, Si ex auro
 vel argēto tinxeris plumbum, vel stannum,
 vel aliquod tale, quod concordat in naturis,
 quia originein ex vtraque parte ex Mercu
 rio duxerunt: & cū maturum immaturo
 coniungitur, cum maturo perficietur in tali
 via. Sed cū isti quatuor spiritus sint alte
 rius naturæ cum metallis, vt sufficienter
 prius dictum est: ideo si tingunt, tunc quæ
 ro, vtrum debeant conuertere, vel conuer
 ti. Si conuerti, tunc tinctura non est, vt prius
 patuit per eius diffinitionem: si autem con
 uertere, tunc tingendum conuertet in suam
 naturam, & hæc est terrena, naturæ metal
 licæ contraria: ideo tingendo metallum fa
 cere non potest. Quod autem tingens tin
 gendum conuertat in suam naturam, pro
 batur, quia omne generans naturaliter ge
 nerat sibi simile, sed quia natura quatuor spi
 rituum generans. est terrea, igitur generabit
 sibi simile, quod etiam erit terrea materia
 sicut

sicut ipsum. Sic etiam omnem aliam tincturam fatuam, quæ non inuenitur in proprietate metallicæ naturæ, despicias cum vijs alijs naturæ extraneis, quia in ipsis non est aliud, nisi rerum consumptio, temporis perditio & laboris, cum omnia ista apparèter sint metalla, & non existentèr, quæ per minora mineralia, vel consimilia sunt præparata. Et ergo stultum est, quærere in re, quod antea non fuit in illa, sicut verum aurum & argentum in rebus foetidis & adustibilibus.

De differentia sulphuris vulgi, & Philosophorum simplicis, non adurentis.

Cap. XI.

Nunc quærendû est de differentia sulphuris simplicis Philosophorum non adurentis, & sulphuris vulgi. Cùm philosophus generaliter loquatur: sulphur coagulat Mercuriû. Vtrum omne sulphur Mercurium coagulet? Dicendum est quod non. Quia omne sulphur vulgi, secundum Philosophum, metallis est contrarium. Item Aui-cenna: Non intrat in magisterium nostrum, quia non est ortum ab eo, cùm semper inficiat, denigret, & corrumpat, quocunque modo per artificium præparetur. Est enim ipsum ignis infectus. Ergo si figitur, fusionem impedit, nec est possibile corpori coniungi, cuius exemplum cernitur in ferro, quod sul-

phur fixum, grossum, immundum in se habere dignoscitur. Si verò calcinatur, in terream redit substantiam, vt puluis mortuus. Et quomodo posset alijs metallis vitam inspirare? Habet enim duplicem superfluitatem, inflamabilem substantiam, & terream fœculentiam. Igitur per hoc considera sulphur vulgi, & nō Philosophorum, cum sit ignis simplex, viuus, viuificans alia corpora mortua, & ematurans, & ita quòd naturæ defectum supplet, cum ipsum sit per se superflue maturitatis, secundum quod in sua natura est perfectum & per artificium magis ac magis depuratum. Vnde iterum Auicenna: Tale sulphur non reperitur super terram, nisi quatum existit in illis duob. corporib. Sole & Luna. In Sole autem perfectius, quia magis est digestum & decoctum. Philosophi autem subtiliter sunt imaginati, quomodo existis corporibus perfectioribus sulphura illa elici possent, & ipsorum qualitates melius purgari per artem, vt hoc fieret in arte mediante natura, quod antea in ipsis non apparuit, quamuis plenariè occultè habuerint. Et hoc nequam fieri concedunt sine corporis solutione, & in primam materiam reductione, quod est argentum viuum, ex quo facta sunt ab initio, & hoc sine vlla admistione rerū extranearum, cum extraneæ naturæ lapidem nostrum non emendent: quoniam nihil conuenit

nit rei, nisi quod propinquius est ei, cum sit
 a medicina simplicis, ac mineralis naturæ, ex
 aqua Mercuriali producta, in qua aurum &
 argentum prius sunt soluta. Verbi gratia: Si
 in simplici aqua congelata glacies ex * niue
 creauit virtus, in ea soluitur per calorem, &
 redit in primam substantiã aqueã, & sic aqua
 tingitur ex virtute, quæ occulta fuit in gla-
 cie. Si autem glacies non resoluitur per calo-
 rem in aquam, nõ coniungitur aquæ, in qua
 iacet, nec illa aquã tingit sua virtute, quæ in
 ea ante coagulata fuit ex parte specierũ. Sic
 eodẽ modo, si corpus non resolveris in Mer-
 curium per Mercurium, occultam virtutem
 ex eo habere non potes, puta, sulphur dige-
 stum, & decoctum per opus naturæ in mine-
 ra. Sic lapis est vnus, vna medicina, quæ se-
 cundum philosophos dicitur Rebis, id est ex
 bina re, scilicet ex corpore & spiritu albo vel
 rubeo, in quo multi fatui errauerunt, diuersi
 modẽ exponentes illud:

Est Rebis in dictis rectissima norma figuris.

Id est, duæ res, & hæ duæ res sunt vna res, id
 est aqua coniuncta corpori, qua corpus sol-
 uitur in spiritum, id est in aquam mineralem
 ex qua factum est ab initio: & sic ex corpore
 & spiritu fit vna aqua mineralis, quæ dicitur
 elixir, id est, fermentum: quia tunc aqua &
 spiritus est vna res, ex qua fit tinctura & me-
 dicina omniũ corporum purgandorũ, quod

multis fatuis videtur impossibile. Igitur ex
vna re, quæ est aqua corporis, & spiritus, me-
dicina perficitur. Vnde versus:

Hæc fallit multos sua per problemata stultos.

Ars vnã pascit rem, quam quivis bene noscit,

Hanc optant pluram rem, res sic est tamen vna.

Illi non similis præest. precio quoq; vilis.

Nec contemnenda, nam perficit illa stupenda.

Hanc tu fixare debes, & in igne domare:

Sic quod & ascendat, & rursus ad infima tendat.

Dissipa rem captam. per rem prius hanc satis aptã.

Leniter extractam, sic massam contere factam.

Hæc non festinet, sed temporis ordine fiat.

Item alij versus, quod corpus grossum fiat
spiritus subtilis, id est fixum volatile: & è cõ-
uerso, volatile fit fixum,

Apera res lenis quoq; fit vasis in amœnis.

Quæ dum calcatur, tamen à doctis adamatur.

Alij versus, quod viceversa fit fixum.

Sed dum fixatur hæc res, & in igne domatur,

Hanc tegit vmbra sua, rerum substantia quinta.

Id est fermentum secundum, qualiter incepti
sti, taliter finias cum fermento. Alij versus
de Inceratione, cùm funditur, tunc omnia
cum eo funduntur,

Omnia coniungit, si funditur, omnia fundit.

Et sequuntur plures versus secundum Alber-
tum, ad quos remitto studiosos. Et sic expo-
sui tibi quid sit Rebis, & Elixir, & Medicina,

& vnde dicantur, & quæ sit aqua Philosophorum, ex qua viua fiunt elementa postea, & è conuerso vnum fiant. Versus,

Quatuor ex uno fiunt, & quatuor unum,

Hæc sunt secreta, sic gaudebis sine meta.

Et si secundum Philosophos habemus naturam sulphuris & Mercurij super terram, ex quibus aurum & argentum factum est sub terra. Ex his dictis videtur, quomodo ars imitatur naturam, & per nullum alium modum.

*Quomodo sulphur album & rubeum existat
in Luna & Sole. Cap. XII.*

CVm sit dictum, quod sulphur Philosophorum rubeum existat in Sole, per maiorem digestionem & sulphur album in Luna per minorem digestionem. * Vnde Philosophus: Citrinatio non est aliud quam completa digestio. Nam calor agens in humidum, primo generat nigredinem, & agens in siccum generat albedinem, quam albedinem ignis transcendit, agens in eo, purissimam citrinitatem causat. Et hæc omnia in plumbi calcinatione attendi possunt. Etiam dicit Philosophus. quod iam actu vnumquodque perfectorum corporum suum sulphur bonum cum Mercurio contineat, scilicet aurum aureum, & argentum argenteum. Ideo sulphur album per citrinitatem fit aureum, eo quod sulphur rubeum, id est ignis substantia est ibi, qui hoc

album plus digestsit, & sic sulphur album & rubeum ex vtraque parte existit in Sole. Quare ignis est summa eius perfectio, vt in igne generati. Et ideo amicabiliter congauder natura suæ igneæ naturæ. Vnde quæritur: Vtrum aliquæ res extraneæ hoc in corporibus possint causare? Cùm ars non sit aliud, mediante natura, nisi coctio & digestio illius naturæ per simplicem laborem. Verbi gratia. De mane cùm surrexi, & video vrinam meam albam, iudico me nimis parum dormiuisse, repono igitur me ad dormiendum, & accepto somno, vrina fit citrina, & hoc nullo alio modo fit, nisi per digestionem caloris naturalis in me existentis. Sic sequere naturam per artem similiter decoquendo, digerendo & maturando, & subtiliando, cùm iam actu contineat natura in se ignem naturalem, quo maturatur, hunc aliæ res non habent, & eum dare non possunt. In Luna verò non est, nisi sulphur simplex album, non tantum digestam sicut rubeum, cum non sit nigredine priuatum per actionem caloris, quem in se naturaliter continet, sed ignis species est obtecta, & occulta, agens tam in arte, quàm in natura, & è conuerso. Et ideo non est impossibile, quòd ars, mediante natura, hoc plus digerat & perficiat, cum naturaliter natura appetat perficere: sed per se non potest, nisi iuuetur arte & operatione: quamuis isti

labo.

labores, vt credo, non perueniant ad hominem duræ cervicis. Quia boni laboratores rarò inueniuntur: Et ideo non fit verum argentum & aurum, nisi fiat ita digestum & decoctum, vel vt medicina, cum qua tingitur, & in melius melioratur peius. Quia omnium Philosopherum intentio est, cum meliori peius perficere. Quod fatui contrariè intelligunt, quia cum peiori melius perficere nituntur, & hoc quærunt in re, quod nunquã fuit in illa, scilicet aurum & argentum in stercorebus, & in rebus adustibilibus, & hoc faciunt sophisticè, vt appareant hominibus vera, vt dictum est prius.

Quòd in alijs corporibus ægris, non est vtile hoc sulphur quærere, cum in ipsis non sit. Cap. XIII.

QVÆri verò non immeritò potest, verum in alijs ægris corporibus, hoc sulphur, scilicet albũ & rubeũ, ad Mercurium tingendum elici possit: Dico quod nõ. Quia prius dictum est, quòd in ipsis non est aliqua materia maioris temperantiæ, & minoris facis, quàm in istis duobus corporibus, quibus insunt radij tingentes, quibus vti possis ad tingendum, sed cum alijs non tinges, cum prius dictum sit, quòd in te contineat sulphur foetidũ & adustibile, & nõ virtualis nature, sicut in istis, cum omnis ars nõ

valeat nisi præhabita natura, quam sequatur. Posses tamen purgare metalla imperfecta cū minoribus mineralibus, & cū purgata essent, non haberent auream vel argenteā naturam in se, quia decoctio vel digestio aurea non fuit in eis, sicut in istis duobus corporibus, nec sulphur ita maturum, & ideo ipsis immaturis succurrendum est cum maturo, vt maturentur. Igitur non tingunt, sed tinguntur, quia tinctura auri vel argēti, in ipsis habet proportionabilem naturam, quia cū eis originem ex Mercurio duxerunt. Exijs manifestè patet, quòd minora mineralia tingere non possunt. Quia si corpora imperfecta metallica, quæ conveniunt cum auro & argento ex parte Mercurij tingere non possunt nec naturam auream siue argenteam infundere, quomodo tandem illa facere possent, quæ non conveniunt in aliqua natura cum eis? & ideo non est tingendum, nisi cum illis, quibus inest virtus tingendi. Tinge ergo cum auro & argēto, quia aurum aureum, & argentum argenteum tribuit colorem & naturam. Quare omnia alia despicias, cū ipsis nullus fructus sit, sed solùm rerum perditio, nec non temporis & laboris.

Quòd

Quòd aurum curet infirmitates, & alia corpora metallica. Cap. XIII.

CVM autem inter vulgares & dictos Philosophos aurum famam teneat; quòd in prima sua dispositione manens, lepram curet, & plures alias virtutes habeat, hoc non est nisi propter completam eius digestionem, quia excellentia ignis in eo agens omnes malos humores consumit in corporibus ægris existentes, tam in calidis quàm in frigidis causis. Sed hoc argentum facere nò potest, quia tantam superfluitatem ignis nò habet, & tatum non est digestum, & coctum naturali maturitate. Tamen isto non obstante igneitate in se occultè & virtualiter habet, sed non ita plenè, quia adhuc ignis non vincit alias qualitates elemètares sicut in auro. Et ideo argentum in sua prima dispositione manens, non curat lepram ita potenter, nisi prius per artem digeratur, quousque habeat summos gradus auri, & omnem maturitatem. Quare alia ægra corpora metallica, minus curant infirmitates, secundum quòd magis differunt in perfectione & maturitate ab eis. Aliud minus, aliud magis differt, & secundum hoc minus curant, quod est ex defectu sulphuris infecti, fœtidi & vrentis, ex quo in genere coagulationis facta sunt ab initio, & ideo non curant, cum ignis in ipsis ita infe-

etus sit, elementarib. fęcibus, & vrės, cū admī
stione aliarum elementarium qualitatum.

Nunc ad propositionem primam virtutis
auri curantis. Cū autem tanti vigoris sit p
mulgatum, & hoc in prima sua dispositione
manens: Quid est mirum, si in medicinam (si
cut expertum est) per artis ministeriū sequē
tis naturam redigatur? & eius virtus subtilie
tur per digestionem decoctionis, & qualita
tū purgandarū, quòd plures ac infinitas, seu
omnes ēgritudines tūc habeat curare? Quod
patet per Arnoldum de Nouauiilla expertissi
mū medicū huius summi operis, qui Domi
num Apostolicum, Dominum Innocentiū à
peste incurabili cum hac medicina * tinctū,
& opere naturæ per artis ministerium, non
est aurum, aut argentum vulgi. quoniam ad
ditur eis additio magna, in prosperitatibus
multarum vtilitatum, ad omnem ēgritudinē
cuiuslibet generis expellendā. Et nominan
ter has assignauit virtutes. De sene facit iu
uenem, & senem reuirescere facit naturam,
conseruat sanitatem, roborat infirmitatē om
nem corporis expellit ēgritudinem, vene
nū declinat à corde, arterias humectat, liui
dam immunditiē à pulmone dissoluit, vulne
ratū cōsolidat, sanguinem mūdificat, lapidē
frangit, cōtenta in spiritualibus purgat, si ca
put reumaticum est, purgat à fluxu, stoma
chum in calore naturali confortat. Et si ēgri
tudo

tudo fuerit vnus mensis, sanat eá in vno die vel hora: si verò ægritudo fuerit vnus anni, sanat eam in octo diebus: si verò morbus fuerit antiquus longo tempore, cum alijs medicinis incurabilis, sanat eam in dimidio mense. O felix scientia cum sciente. Quare non immeritò hæc medicina super omnes alias medicorum medicinas est quærenda, quia q̄ habet eam, incomparabilem habet thesaurũ, & in salubri constellatione natus est, in hoc seculo diues, diuitijs infinitis super reges & principes huius seculi. Quis non diligeret talia, quæ sanum & longæuum se vtentem, supra omnes medicorum medicinas conseruant: cum ipsum ditent, & alios non depauperent. Hæc sunt bona iusta coram Deo & hominibus, non per vsurá acquisita, seu fraude & deceptione mendacium, ac per mercimonia in deceptionem plurimorum, vt in omnium aliorum bonorum acquisitione: quæ hæc ars est speciale donum Dei, vt dicitur: Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit. Sed è contrario, ait beatus Augustinus ad omnes alios Alchemistas, qui homines sophisticationibus deludunt: Vos deceptores estis, & sententia excommunicationis aggrauati, cum vestra opera, elementa falsa sint & mala. Et excludens seu saluans artifices naturam imitantes, quâuis pauci huius artis veritatẽ summã

cognoscere valeant, vt supra ad propositum dictum est de virtute huius medicinæ. Sic truffatores in stercore aurum & argentum quærentes in libris ipsorum proprijs, quos & ipsi propriè composuerunt, & ipsos tamen composuisse Philosophos testantur, quod veritas non testatur, quoniam veritatem posuerunt: Quum veritas Philosophorum (vt dictum est ab aliquo) in forma mendacij non cernitur vnquam fuisse reperta, sed temper naturæ motum & modum imitantur. Sic enim in libris vestris scribitis in arte Alchemiæ. Caueas tibi ab odore eius, ne te interficiat. Ecce qualis medicina, quæ quum viuificare deberet, mortem inducit. Quare hoc non est mirum, quòd sit res toxicatiua, cum antea ex stercore & venenosis receptis sit composita. Videte fatui, quomodo vestra opera differant ab operibus naturæ. Quare tantum fatigamini in huiusmodi rebus altis, ad quæ peruenire non poteritis taliter laborando, nisi miraculose fieret contra naturam, vt accidit beato Ioanni, qui de virgis fecit aurum & argentum, confusus in potentia Dei, & de arena maris lapides preciosos. Dico enim vobis, qualis est medicina, tale fit & aurum & argentum. Cum merdam seminaueritis, merdam metere visis estis, & apparentias sophisticationum. Reuertamini fratres ad viam veritatis, qui eam ignoratis, quoniã propter
vos

vosmetipſos conſulo ſtudere & laborare, ſapientum dicta reuoluendo, ex quibus veritas elici poteſt: & non caſualiter, aut temere opera accedite, per hoc quod ſcribitur. Recipite hoc vel illud, id eſt merdam, & fac ſtercus. Scitote quòd hæc ars à Philoſophis occultè tradita eſt propter eius nobilitatem, & non æſtimate eam in foro eſſe venalem, aut vendendam & emendã, ſicut libri veſtri multarum falſitatum cõtinent. Vnus emit, alter vendit, diſcas mihi merdam, & ego te docebo ſtercus. Sic permerdatus alium permerdat, & omnis mundus exiſtit quaſi permerdatus. Volentes ergo alios ditare, vos ipſi in finitis paupertatibus eſtis ſubiecti. Fratres reuertamini, cum Sapientia cognoſcat vos errare cum libris veſtris. Philoſophorum verò libros perlegite, & perlectos repetite. Si autem repetitos non intellexeritis, non Doctores, ſeu Philoſophos reprehêdatis, ſed veſtræ ignorantix calumniã reddatis.

Quòd duo particularia tantum ſint vera in hac arte, quorum primum eſt in Mercurio. Cap. XV.

Primum vniuerſaliter omnibu intuentibus, ad quas præſentes peruenerint, declaro, quòd in totius huius artis ferie, non ſunt niſi duo particularia, quæ particulariter perficiuntur ſecundum Philoſophos &

naturam. Quamuis deceptores infinitas sophisticationes, dealbationes, & rubificationes faciant, quib. fideles deluduntur. Primū particulare, tam in albo, quā in rubeo, existit in Mercurio, sine administratione medicinæ perfectæ, licet corpus, cum quo perficitur, in se ipsius tincturā contineat particulariter, si moueatur arte & operatiōe, veluti natura requirit. Primū quod in natura particulariter ex vtraque specie perficitur, est, cum Mercurius sit prima materia omnium metallorum, compositus ex terra alba nimum sulphurea & aqua clara, & ideo albedo terræ trāspareat limpiditatem aquæ, & sit color in eo albissimus, vt docet experientia, & hic sit immaturus, possibile est ex eo fieri Solem & Lunā. Vnde Philosophus: Admisceatur alijs corporibus metallicis, quia sunt de materia eius, & ipsa generata sunt ab eo, & ideo per artificium illud sibi potest mittere digestam naturam in eum, vt cum eis perficiatur: Et sic quib. com-
plectitur metallis sit similis ipsis, sine aliqua admistione extranea, cum simpliciter natura congaudeat suæ naturæ, & non per aliud mediū extraneum, scilicet cum Sole Sol, cū Luna Luna, cū Venere Venus, & sic de alijs, quia vnumquodq; mittit in illum vin suam, etiam quia cōtinet in se sulphur suū bonum immaturum, quod per artem maturatur. Quare alia metalla sic coagulata & infecta p
sul-

sulphur particulariter, sicut ipsum Sol & Lu-
 na fieri non possunt. Prima ratio est. Si enim
 corpora imperfecta metallica transformarē-
 tur & admiscerentur cum Sole & Luna, tūc
 ipsorū mercurius haberet illud in se pręhabi-
 tū sulphur malū; & si purgarētur, adhuc in tā-
 tum purgari non possent, quōd reducerētur
 in Mercurium, sicut ante talem superfluita-
 tem, nec etiam posset corpus perfectum in
 eo dissolui. Et cū in eo dissolui nō posset, na-
 turis ex vtraque parte seratis, vnumquodq;
 in examinatiōe ab altero separaretur, ex quo
 non haberet in se naturam perfectam occul-
 tē, cum qua solutiones proprię ipsorum
 perficere possent, mediante arte, vt alia cor-
 pora perfecta subuenirent cum natura sua,
 quę naturaliter est perfecta. Secunda ratio:
 Si insoluta adiungerentur perfectis corpori-
 bus, minus aurum & argentum fieri possent,
 cū naturaliter per congelationem ex vtra-
 que parte naturę eorum seratę sint: & cum
 non sit medium aperiens illas naturas, nec
 vna vis in aliam coniungi possit naturali
 coniunctiōe, nec mitti, ita vt redeant in
 Mercurium, ex quo ex vtraque parte origi-
 nem duxerūt: Ideo per asperitatem ignis ab
 inuicem separantur, scilicet per combustiō-
 nem naturę imperfectę, & per resistentiā na-
 turę perfectę, vt bene cernitur. Sed cū cō-
 iungere volueris, facias medium per Mer-

curium, qui dissoluit & aperit naturas, vt simpliciter vnum possit transire in aliud, & perfectam vim mittere in imperfectum, vt secū periciatur. Et hi sunt labores viæ particularis, quibus aurum & argentū fieri potest, sed vniuersaliter non. Nota. Mercurius crudus dissoluit corpora, & reducit ea in primā materiam, sed Mercurius corporum hoc facere non potest. Est enim propter cruditatem sui sulphuris, quod in prima habuit alba terra, ex qua cum aqua clara factus est ab initio, quia illud crudum semper appetit corrodere, quod suæ naturæ vicinius est: primò aurum, secundo argentum, & sic de cæteris. Quare alter Mercurius corporum sic facere non potest, quia per congelationem illud crudum sulphur, quod antea fuit in illo, est alteratum in natura, & ideo non corrodit sicut primū, nec seratum aperit, & ideo vna vis non mittitur in aliam, sed vnumquodque manet perse, quamuis confluxualiter sint coniuncta, secundo naturaliter ex vtraque parte sunt serata. Quare in examinatione, & per asperitatem ignis imperfectum comburitur, cum vna natura alteri succurrere non possit. Sed cū arg. viu. crudum hoc facere possit, scilicet naturas seratas aperire, vt vnaqueq; res suæ naturæ vicinæ sit adiuuamen: ideo si dissoluerit argentum inueniet argenteam naturam, & si aurum, inueniet auream naturā, si plumbum
plum.

plumbæam, & sic de aliis, per ipsorū sulphur congelatur, vt dicit Philolophus, & simile fit illis. Si vero ista corpora quæ suam naturam participant, scilicet imperfecta non possunt ipsum perficere, minimè ista, quæ suæ naturæ non sunt, nec in minerali cum eo participant, sicut tu quæris in multis stercoreibus. Et ideo est particulariter possibile ex eo fieri argentum & aurum, & in aliis corporibus non, vt audiuiisti. Nota: Duplex est solutio corporum in Mercurium. Per Mercurium scilicet in Mercurium, & in aquam Mercurialem. Prima solutio requiritur ad particularia, secunda ad vniuersalia. Prima solutio corporum in Mercurium, non est aliud nisi congelati resolutio, id est, quod per solam solutionem feratum aperitur, propter ingressum vnius naturæ in aliam, & ista resolutio est in particularibus, Secunda solutio est in aquam Mercurialem, & hæc est in vniuersalibus: & ista non fit per solam solutionem sulphuris immaturi in Mercurium, sed per putrefactionem corporis & spiritus in calido & humido. Cùm putrefactio omnium rerum natura ad inuicem ligatarum, fit solutio & separatio, & sic separentur partes ad inuicem ligatæ, vt vnaquæque pars separetur ab alia. Et hoc fit per solutionem elementorū, quæ in generatione Mercurij sunt connexa, scilicet aquæ & terræ. Et eædem par-

tes cùm purgatæ fuerint in natura per con-
 uersionem coniunguntur, & plus se diligunt
 propter ipsorum mundificationem quàm an-
 tea: quamuis ista separatio fieri non possit
 in corporibus, nisi per spiritum. Et sic ars tran-
 scendit naturam in vna via, quod artificialia
 subito fiunt, cùm tamen naturalia antè proli-
 xè facta fuerint. Non credas quod sint ele-
 menta vulgaria, sicut aqua nabis, & confimi-
 lia: sed humidum aqua, frigidum terra, cali-
 dum aer, siccum ignis. Et sic sunt in naturis
 rerum elementatarum, cùm nequaquam ars
 possit partes ita naturaliter separare, quod
 simpliciter in elementa secundum quod fue-
 rint, transmutentur, cùm primò natura mu-
 tauit vnã qualitatem in aliam. Taliter ars
 bene separare potest, vt humidum à sicco, fri-
 gidum à calido separetur. Sed tamè vna qua-
 litas adhuc de naturali commistione possi-
 det naturam alterius in aliqua parte, per hoc
 possunt per artem viceuersa coniungi, sicut
 diuisa sunt. Si enim vna qualitas non partici-
 paret naturam alterius, scilicet aqua naturam
 terræ in frigiditate, & aer aquæ in humidita-
 te, & sic de cæteris: tunc sequeretur, quod
 naturale opus esset totaliter destructum, cùm
 simplicia essent elementa, sicut antea fuerunt
 ante Mercurij generationem: & ars destru-
 xisset naturam à capite incipiens, scilicet ab
 auro & argento, vsque ad primum, id est, ar-
 gentum

gentum viuum: & vltra ista principia ad simplicia elementa, secundum quod antea fuerunt ante Mercurij generationem, quod tamen ita remotè in arte est impossibile. Et si esset possibile, tunc sequeretur, quòd de nouo extra primam materiam, Mercurij scilicet metallorum, ars componeret elementa, & viceuersa generaret Mercurium, sicut destruxisset, quod est impossibile artificialiter fieri. Sed bene ars destruit à capite vsque ad pedes, id est, Mercurium à pedibus & edificans vsque ad caput, in subtiliori forma naturalis substantiæ, quàm antea fuit. Sic diuiduntur species rerũ, cùm in aliam formam transmutantur, quàm antea fuerunt, quòd dicit Aristoteles: Sciant artifices Alchemiæ, species rerum transmutari non posse, quòd verum est, vt ipse confirmat, nisi in primam materiam conuertantur, id est, in argentum viuum, & vltra hoc nõ consulo, cùm fieri sit impossibile.

De secundo particulari, quod est in Luna.

Cap. XVI.

QUum superius dictum sit, quòd Luna contineat in se sulphur albũ, sicut aurum, cũ ignis species sub albedine in eo obiecta sit: ideo omne argentũ est possibile fieri aurũ, vt dicit Philosophus: Nõ est aurum qd' nõ prius fuerit argentũ. Sic argentũ

continet in se aliquas qualitates indigestas, quæ possunt ab eo purgari, ita quòd per artem particulariter transeat in Mercurium fixum, id est, in vicinissimam naturã auri, quia tunc omne illud continet in se, quod & aurum, per appositionem sulphuris rubei Philosophorum, per hoc plus digeritur, & citrinatio in eo causatur in adiunctione corporis perfecti, cum fuerint simpliciter vnus naturæ. Hoc autem in aliis corporibus fieri est impossibile, cum tantam vicinitatem naturæ perfectè non habeant, sicut ipsum: quia est impedimentum in generatione ipsorum per sulphur adustibile & fœtidum: nec ipsa sunt medium, de quo loquitur Philosophus: Non fit transitus ab extremo in extremum, nisi per medium: id est, ex Mercurio non generatur aurum, nisi prius fuerit argentum, nec in se habet sulphur ignis simpliciter non vrentis sed sulphur adurens, & ideo in Mercurium fixum particulariter transformari nõ possunt, cum semper prædictum sulphur ea comburat per ignis examinationem. Et sic habes rationes, quomodo particulariter aurum & argentum fieri possunt.

De Sophisticis particularibus. Cap. XVII.

Aristoteles dicit: Sciant artifices Alchemiæ, species rerum transmutari nõ posse, sed similia illis facere possunt, & tingere

gere rubeū citrino, vt videatur aurū, & albū tingere, donec sit multū simile auro vel argento. Possunt quoq; plumbi immunditias abstergere, vel alterius corporis, vt videatur aurum vel argentum: veruntamē plumbum semper manet plumbum, cū in se non habeat aurum & argentum, sicut prius dictum est: vt hi, qui accipiunt salem ammoniacum, vel alia minora mineralia, vt in ipsis fallant homines, sed aurum & argentū sophisticum faciunt. Coniunguntur enim stannum & cuprum cum Mercurio, vt appareat hominibus argentum, & aliquo modo fabricabile, & in igne examinabile, secundum eos qui in igne experti sunt, qui tamen in hoc deluduntur, & in examinatione naturæ. Adustibile & foetidum, secundum quod est, veram naturam argenteam non habet in se, sicut apparet in colore & in examinatione aliquo. Prima ratio est, Cuprum continet in se Mercurium mundum aliquo modo, nisi in quantum in sulphure existit defectus, quia sulphur foetidum & adustibile habet, quod in quantum adustibile, comburit: & rubedinem non ratione digestionis habet, sed ratione sulphuris rubei & immundi, tamen Mercurius habet substantiam præ sulphure, & ideo tardius in igne deficit, quàm plumbum vel stannum: quoniā Mercurius resistit, nisi in quantum violentiam patitur à sulphure sibi com-

misto. Et quòd per plumbum citius combū-
 ritur, hoc est ratione Mercurij plumbi imper-
 fekti, quia infectus Mercurius cum infecto
 sulphure, sicut plumbum est, quærit aliquid
 vicinum suæ imperfectioni, & cum argētum
 & cuprum commista sunt, in argento nō in-
 uenit aliquam rem infectam, sicut in cupro,
 vbi inuenit primò sulphur adurēs, cui citius
 commiscetur. Et in commistione vniuersali
 Mercurius cupri magis inficitur, cum plum-
 bum sit ex vtraque parte, scilicet Mercurij &
 sulphuris infectum, & plus malum citius ad-
 hæreat malo, quàm bono. Et in quantum ma-
 ius malum malo cohæret, intantum debilius
 & peius erit. Et ideo citius coadhæret cu-
 pro, quàm argento, inficiens, & comburens
 illud, cum natura cupri & argenti, vt audi-
 uisti, ex vtraq; parte sint feratæ, peiori subue-
 nire non possunt: & ideo cōburitur cuprum
 ab argento, quæ fluctualiter coniuncta fue-
 runt. Naturaliter autem ex vtraque parte na-
 turæ eorum sunt feratæ. Et sic bene plum-
 bum comburit cuprum ab argēto, quod tar-
 dius separatur sine plumbo: quoniã inquan-
 tum magis comburitur, intantum debilius
 erit & combustibile. Sed in coniunctiōne
 stanni cum cupro & Mercurio, Mercurius
 aperit aliquo modo naturas feratas, & con-
 iungit hæc duo, scilicet stannū & cuprū. Nā
 cum ex vtraq; parte aliquo modo mundum
 habeant

habeant Mercurium, & sulphur malum debilititer commistum, coniungitur Mercurius Mercurio: sed quia habet potentiam sulphuris, variando colorem cupri, qui existit in sulphure, ita quòd noua forma appareat, & iam ita citò sulphur còburi nò possit, sicut ante ipsum Mercurium, & Mercurius crudus coagulatur per ea, & alteratur cù ipsis in natura, sic vt aliquo modo appareat argentum, quãuis verù argentù non est, cùm in eo non fuerit debita digestio & decoctio, & sulphur nò sit ita simplicis & virtualis naturæ, sicut ipsum argentù viuũ, cùm aurũ & argentum ex vtraq; parte sui Mercurij & sulphuris sufficienter sint digesta, & bonæ maturitatis, & in omni digestionem perfecta. Sic habes argentum sophisticum ex stanno, cupro & Mercurio, & si tunc admiscerent aliquos pulueres minorum mineralium, tunc magis debilitarent sulphur, & sic non esset impossibile, quòd Mercurius ageret super potentiam naturalẽ, sed semper in fine diminuitur, & còburitur in igne, cù sulphur nò sit virtualis naturæ, sicut ipse Mercurius, sed semper occultè comburès, & inficiès Mercuriũ, quamuis Mercurius sit suppeditatus, & sic postmodũ in stercus redeat, secundũ quòd stercus fuit. Sic intellige, quomodo verũ aurũ & argentum differant ab auro & argẽto sophistico, quãuis plures sophisticationes fiãt eodẽ

modo per alia metalla in rubeo, vel in albo adiunctis mediis mineralibus, vel aliquot ipsorum. Sunt verò ipsi laborantes delusi, æstimantes bonum secundum apparentiam, hoc facit ipsorum ignorantia, quòd non cognoscunt naturas metallorum.

De via vniuersali, sermo generalis.

Cap. XVIII.

DEterminato Prologo huius artis, & particularibus eius, nunc dicemus de via vniuersali, in qua ars imitatur naturam. Est autem via vniuersalis, vt audiuisti superius, possibilis in naturis metallorum, plantare ramos, in quibus crescunt flores miri odoris, & rosulæ tam albæ, quàm rubæ. Primum autem incipere, est soluere lapidem in suam primam materiam, & est coniunctio corporis & spiritus, vt ex eis fiat vna aqua Mercurialis. Vnde Auicēna: Primumque incipere, est soluere lapidem in suum Mercurium. Vnde Rasis Philosophus: Nisi corpora soluas, in vanum laboras, scilicet argentum & Mercurium, ad elixir album: & aurum & Mercurium ad elixir rubeum. Et hoc in balneo rorido, ratione putrefactionis, vt corpora viscositate aquæ Mercurialis soluantur. Vnde Parmenides: Cùm coniuncta est in vnum permanens aqua, cum qua fuit ab initio, postea sequitur elementorum

rum diuifio, & ipforum purgatio. Vnde Al-
 bértus Magnus: Quatuor ex vno fiunt, &
 quatuor vnum: id eft, ex aqua mercuriali.
 Tertium eft terrę mundificatio, de quo dicit
 Morienus philofophus, Hęc aqua cum ter-
 ra fua putrefcit, per hoc magifterium totum
 dirigitur. Vnde Rasis philofophus, Iunge
 ficcum humido: humidum eft aqua, ficcum
 verò terra. Poftea fequitur terrę fublima-
 tio, de qua dicit Parmenides philofophus, Ip-
 fum dealbatũ citò igne fublimare, vt exeat
 ex eo fpiritus. quem in ipfo inueneris, & ter-
 ra maneat calcinata. de qua terra dicit philo-
 fophus Parmenides & Morienus, Sic cine-
 rem qui eft in fundo, ne vilipendas, quia eft
 diadema corporis tui, & permanentium ci-
 nis. Sic funt quatuor elementa fic præpara-
 ta, vt fuperius intellexifti. Nec coniunxeris
 ea ante ipforum mundificatiõẽ, cum pro-
 pter eorum immunditiam feparentur, quod
 dicit Afcanius, Spiritus non coniunguntur
 corpori, donec à iuis immunditiis perfectè
 fuerint denudati. Et fermentum album &
 rubeum coniunguntur, fecundum quòd ele-
 menta funt alba vel rubea. Si alba, tunc re-
 quiritur ignis: fi rubea, tunc elementa per i-
 gnem rubificantur, vt ipfa digerat, maturet,
 consolidet, & absorbeat fordes aquarum in
 coniunçãoe. Habeat proportionabiles vir-
 tutes quatuor elementorum, terrę in frigi-

576 CORRECTORVM

ditate & siccitate, aquæ in frigiditate & humiditate, aeris in humiditate & caliditate, ignis in caliditate & siccitate. Ignis & terra extrema sunt elementa. Aqua & aer sunt media elementa, quæ coniunge per debita & vera pondera, vt plus diligant se quàm antea: primò terram cum aqua, secundò aerem cum igne. Et sic conuerte naturas, & quod quæris inuenies. Tunc terra habilis est ad soluendum. aqua efficax ad mundandum, oleum vel aer in quo portatur spiritus ad miscendum: ignis ad tingendum. Sic corpus retinet spiritum, sicut spiritus retinet animam cum adiunctione fermenti.

FINIS.

SEQVL

SEQVITVR LI

BELLVS ALIVS ΠΕΡΗ

*χρησιμ*us utilissimus, & rerum metallicarum
cognitione refertissimus, Rosarius Mjnor
inscriptus, incerti quidem, sed harum ta-
men rerum non imperiti

Authoris.

PRÆFATIO.

*Aenigma de arte Alchemiæ, & de modo tra-
ctandi Authoris. Cap. I.*

Nquit Author libri, qui Rosa-
rius dicitur, Descēdi in hortum
meum, vt viderem plantas di-
uersorum nascentium, & inter
flores cæteros Rosarij mei, inue-
ni rosam niueam, seu albam, * itemq; sangui-
neam, seu rubedine decoratā, elegi pulcher-
rimam, & inspexi quod pauca & rara, quia
non germinauerant mala punica. Dixi q; vo-
ce non tacita: Reuertere, reuertere, Hortula-
ne, reuertere & augmenta Rosarium meum,
per totum horum multiplica, seu de nouo
construe & planta, vt decoretur hortus al-
bis & rubeis rosis splendentibus, superfluis-
que abstractis & reiectis, vtilibus & necessa-
riis diligenter intende. Ipse autem Hortula-
nus rosarum plātas separauit, & replantauit,
augmentauitq; duplicando, triplicādo, qua-

druplicando, & sic vicissim multiplicando, usque ad albedinem plenam, & deinde ad rubedinem perfectam. Sed hoc totum per augmentationem plantarum, quod mihi placuit. Innuebat autem adhuc non satisfacisse. Quicquid tamen circa hoc erat scibile, mihi plenarie demonstravit: posuitq; idem tempore debito rosas albas & rubeas in terra sua, dimisitq; eas crescere in terram suam, dico propriam, unde egrediebatur. Et in primo anno subsequenti egressa est planta, quæ annuatim mille milia rosarum produxit. Et ecce hortus meus iam rosariis impletus est, educētibus sufficienter pro me rosas, & pro omnibus intrantibus annuatim. Deo itaque reddo laudes & gratias Hortulano gratas. Et in hoc codice, cæteris meliori, qui non sine causa Rosarius intitulatur, cuncta quæ vidi, & vera probavi, intelligentibus, sapientibus, & artifici idoneo perfectè scribam, ut quicumq; per portas, Hortulano mediante, ad hunc Rosarium ingressus fuerit, non solum de rosas partem habeat, sed videbit etiam artes cunctorum operantium in Rosarium album, vel rubeum, & per consequens acquirat discretionem discernendi circa hoc, intentionem scripturarum omnium, ubicunq; magisterium obscurum videbitur & manifestum. Nam in hoc est veritas omnino nuda, & etiam vestita. Nuda scientibus & discretis in propinquo-

pinquioribus naturis minerarum: vestita autem stultis, in remotioribus, inò impossibilibus naturis vegetabilium, & animalium secundum solum textum magistrorum artem inuidè obscurantium laborantibus. Perfectam enim vobis scribo veritatem, & operationes certas & veras, & integras, sine deuiatione aliqua.

Admonitio, Cauenda duo genera seductorum, & quòd ars consistat in Mercurio fixo. Cap. II.

SEd verè verè, multi venient pseudophilosophi post me, qui seducent operâtes, quorum in genere tantummodò duos inuenio, scientiam istam cooperientes. Primus est ignorâs artem, & sophisticus: secundus verò sciens & Philosophus inuidus. Primus componit libros deceptorios, deceptiones suas & sophistica testificâtes, & scribit super capita ipsorum titulos Philosophorum bonorum, vt videantur habere bonam artem, & elixir perfectum. Et vt magis credantur ab hominibus, ferunt pulueres lapidum, albi, vel rubei, & tractant aurum & argentum: sed sequentes deficiunt in operationibus, dum probant scripta illorum. Secundus est totus inuidus, & composuit libros de illis, quæ magis remota sunt à veritate, ad prolongandum homines à via vera,

quantum potest, studetque probare dicta sua peritolas rationes, quæ videntur insipientibus esse certissimæ: ille ponit artem in herbis, & plantarû fructibus, & in multis vegetabilibus extraneis & remotis. Vel ut videatur nobis relinquere veram artem, magis Philosophicè loquitur, accipiens fundamentum super quatuor elementa, quæ sunt materiæ Philosophicæ, eaq; à multis extrahit, velut à vegetabilibus, & animalibus, & à multis aliis extraneis, videlicet ab ouo, à capillis, à sanguine, à stercore, ab vrina, à spermate, à bufonibus, & ab aliis multis, quemadmodum scripta illorû demonstrant, & declarant. Vel ponit vnum pro alio, vel similitudinariè, vel ad planum, & ponit totam artem vel in principiis prædictis, vel in mediis mineralibus remotis, ut est atramentum, sal borax, alumè, marchasita, magnesia, tutia, & alia mineralia multa. Et quamuis prædicta iuuant ad festinationè quandoq; & ad mundificationè, seu ad coloris augmentationè, tamen invident qui ea ponunt pro materia philosophica completa. Et sic detegunt artem, vel etiam operiunt, & seducunt insipientes, ut vilipendant artem: & quamuis accipiant veram materiam, & naturam mineralen, tamen per diuersas eorum operationes fictas & impossibiles, seu ineptas, prohibent insipientem peruenire ad complementum,

Et

Et ò nouelli Alchemiæ artē comparātes per totū vt suprà, creditis expectandū bonū & transmutationē bonā & veram, ab eo quod citò ab ignis combustione destruitur & in cineres redigitur? An non dicitur, quòd sulphur & auripigmentum citò comburantur? & ab ignis combustione citò consumuntur? Sed azot semper diutius manet incombustum. Perfectum in metallis est argentum viuum, fixum, vt suprà.

De eodem, quòd Mercurius fixus perficiat, & diuisio operationum, & libelli in duas partes. Cap. III.

Iam probaui apertè, & secundū rectā veritatem, quòd defectus in metallis, est defectus argenti viui, fixi & puri, & quicquid eligitur in hac arte ad perficiendū, est causa illius: & ergo in ipso est perfectio, & nō in aliquo alio. Scias hoc, ne trade obliuioni, vbi cūq; inueneris ipsum, tene p lapide maiori, cui nulla res similis existit, nec potest facere quòd facit. Si est correctū, corrigit: si fixū, figit: si liquidum, soluit: si spissum, coagulat: si tinctū, tingit. ipsum enim præcellit cuncta corpora in puritate. Et q; posset pœnā sustinere ignis, faceret ex eo cū sulphure suo congelato elixir excellentissimū. Accipitur vinū & mortuū, sed purū est semper eligendū quòd viuum est. Mul. q; operationes ex eo fiūt, q; diui

duntur per duo. Prima fit cum adiuuamine: secunda ex se solo, sed natura procedit cum suo sulphure. In duobus verò capitulis binas operationes perfectè complebo. Et scribam quicquid probaui, vel feci, vel vidi. Ex dictis Philosophorum nihil teneo ad præsens, nisi quod affirmant dicta mea, quia veritatem dicam, & liber factus sum ab inuidia. Intelligat ergo qui vult dicta mea.

PRIMUM CAPVT.

Promissio & diuisio dicendorum de operationibus Alchemiæ.

IN primo capitulo dicam cunctas operationes, quæ egrediuntur de materia cum auxilio diuino, &c. Nullum sophisticum hunc librum intrabit: ponam semper regimen, ad perfectionem perducens. Multa siquidem sunt coadiuuantia. Dico breuiter, quòd adiuuamen calcinationis est hoc. (& primò dicam de corporibus.)

De calcinatione Saturni & Iouis.

Cap. II.

Saturnus & Iupiter calcinantur cum adiutorio ignis primò, & cum industria artificis, & hoc igne non superante suam fixationem in vase terreo, forti, mouendo
cum

cum baculo ferreo, donec sint incinerata. Cineres imbibuntur, cum aquis acutis mūdantibus. Ad rubeum valet vrina humana purificata aqua sanguinis, vel acetum rubeum. Ad album valet acetum album, aqua salis communis, & aluminis, & alia acerba multa: post imbibitionem desiccantur ad ignem vel Solem, donec peruenerint ad calcem albam vel rubeam. Item calcinantur cum adiutorio salium, & illa calcinatio bona est, & per adiutorium vitrioli & aliorum acutorum. Calcinantur etiam cum adiutorio sulphuris, seu auripigmenti, & illa est melior. Sed optimè calcinantur cum Mercurio sic: Primò & amalgamentur, & terantur, & abluantur cum acutis, vsque ad emendationem perfectam, deinde misceantur cum salibus acutis terendo, & cū aluminibus & alijs acerbis, & exiccantur & erodantur, deinde deponatur falsedo cum ablutione. Sit tamen Mercurius, priusquam desiccetur, cum sale per sublimationem extractus, & sic remanet calx alba, qua melior esse non potest. Et regulam tibi do generalē, quòd qualitercunq; calcinetur Iupiter cum igne, facit calcem albā, Saturnus semper rubeam, nisi cum acutis fuerit dealbata.

De Calcinatione Veneris & Martis.

Cap. III.

Venus & Mars cum adiutorio ignis calcinantur, primò in furno reuerberatio-

nis, si ponatur intus limatura illorū: per flammæ reuerberationē calcinatur, & fit de Marte crocus ferri, quod dicitur ferri cementū. De Venere. æs vitum simplex, vel *χαλκός κενάκωμος* &c. Calcinantur etiam per ignitionē & extinctionem in acutis, donec totaliter conuertantur in squamas, quemadmodum Iupiter & Saturnus calcinantur per abstractionem suæ scorix, deinde imbibitur calx cum acutis & falsis, donec fuerit rubeum & mundum. Potest etiam Veneris calx dealbari & Martis. Calcinatur etiam cum sulphure & auripigmēto, mistis cum laminis, vel cum limatura illorum, quin etiam cum salibus, aluminibus, & alijs corrosiuis. Et præparatur calx cum ablutione, & desiccatione, donec fuerit ad libitum. Calcinantur etiam multum bene per ignitionem & extinctionem in Mercurio, & quicquid in quolibet extinctione abradi potest: abraditur cum cultello, & iteratur opus, donec sit ad libitum: & præparatur cum ablutione & desiccatione cum salibus, & abstrahendo Mercurium: & fiet calx optima. Et scias, quod calx corporis non figitur, nisi calcinetur cum igne. Et hoc dico, quia omnia corpora possunt calcinari super vapores acutorum, vel cum acutis. Sed melior calcinatio corporum fit cum Mercurio.

De calcinatione Solis & Lune. Cap. IIII.

SOL & Luna calcinantur ad modum Venis & Martis, sed quod melius est, & optimum, per amalgamationem cum Mercurio, & abluitionem, & desiccationem, vel per abstractionem Mercurij per sublimationem, sicut est narratum. Spiritus verò non possunt calcinari, nisi prius sint fixi.

De calcinatione aëtarum rerum & misturarum. Cap. V.

Calcinantur & aliæ res multæ ad extrahendam tincturam ex illis, & vt subtilientur illarum partes & mundentur. Et scias quòd quodlibet corpus per se calcinatur, & si aliqua coniungantur, & calcinentur simul, fit calx mirabilis in effectu. Ne obliuiscaris hoc, tenta, & optimum retine. Hoc de his sufficit.

De sublimatione spirituum. Cap. VI.

Sublimentur & spiritus & media mineralia, cum adiuuamine. Spiritus sublimantur vel à salibus, vel ab atramentis, vel ab aluminibus, vel à corporibus, vel ab istis mistis. Et nota, quòd sublimatio fit causa purificationis tincturæ. Si sublimantur spiritus cum immundis, immundantur: si cum adherentibus, remanent magis fixi cum tinctura inferius, quod quærimus. Vnde de necessitate oportet vt mundetur prius per acuta, & per

lauacrum, aut per vnicam separationem impuri à puro. Cogitate diligenter super hoc. Nam illud medium est secretū. Spiritus mundificatos cum calcibus puris corporum sublimare, donec figantur, & videbitis me verū dixisse.

De sublimatione corporum imperfectorum. Cap. VII.

Sublimantur corpora cū adiutorio ignis, & hoc expressione ignis. Et hoc fit ad habendam materiam mundè temperatam. Nam quod nimis est volatile, & terrestreitas immunda, diuiduntur per sublimationem, & remanet substantia temperata, vt dixi, quā quærimus. Sublimantur etiam cum rebus eleuantib. cum sulphure, auripigmento, Mercurio, & alijs spiritibus. Et illud dico cū corporibus non fixis, vt sunt Iupiter & Saturnus, qui sine fæce, vel re aliqua possunt sublimari, & cum quolibet prædictorum: & Venus & Mars quæ sublimantur cum prædictis.

De sublimatione corporum perfectorum.

Cap. VIII.

Sed notandum præcipuè, quòd corpora fixa possunt etiam sublimari, scilicet Sol & Luna. Sed causæ eleuationis est, vt hæc purificemus, vel sulphure vel auripigmento, vel argento viuo, quod ea facit ascendere citius per reiterationem, & velocius figuntur.

Et

Et hoc est secretum intimum, quod dico pro certo, & omnes ferè celant. Dico tamè: Corpora debent fieri incorporea in ascèdendo, & incorporea corporea in descendendo. Maxima industria est, de corpore facere spiritū, & econuersò. Sed verum est, quòd si summa volatilis superat summam fixi, finaliter reuertetur in corpus spirituale, vel album vel rubeum. Verè non sum inuidus, nam denudau omnino.

De fixatione. Cap. IX.

Figitur autem omne volatile cum mundatur per iuuamen ignis, videlicet decoctione diurna (& hoc est meum secretū) aut per alicuius rei fixæ adiutorium, hoc est per imbibitionem, & reiterationem prædictorum, vt in sublimatione narraui apertè. Et hoc est vnū de secretis meis magnis. Corpora etiam figuntur, vt præfigurau calcinādo vel coquendo solo igne.

De distillatione. Cap. X.

Distillantur autem multa pro adiuuamīne operis istius. Distillatur aqua à vitriolo viridi vel Romano, à sale petræ, & alumine plumoso, quæ maximè valet pro adiutorio istius operis: cum ipsa enim soluitur mirabiliter omnia corpora cruda & calcinata, & spiritus calcinati vel fixi, solutiōe mirabili & pulchra. Distillantur & aliæ aquæ.

multæ, & olea, de salibus, atramentis, aluminibus, & alijs rebus multis, mineralibus, vegetabilibus & animalibus, sicut inuenitur in libris Philosophorû de hac arte tractantiû.

De solutione. Cap. XI.

Soluuntur omnia corpora & spiritus cû adiutorio aquæ corrosiuæ supradictæ, vel cum alijs aquis corrosiuis, quæ multis fiunt modis, & quia talia in multis inueniuntur Philosophorum libris satis veraciter & apertè, excusamur de illis in hoc nostro Rosario tractare. Sed hoc teneas amice mi, quod melior fit solutio in igne in fini calore, & cum Mercurio viuo, & aqua vitæ, dum ablutus est, sed in primo dicitur venenum seu res mortifica.

De ceratione. Cap. XII.

Cerantur corpora calcinata cum corporibus resolutis, & hoc imbibendo & cerando: & quamuis multæ sint imbibitiones corporum, tamen melior fit cum Mercurio, scilicet quando est aqua viua depurata. Et melior inceratio fit cum azot viuo, & gutta saponis. Nam aqua corporis, cum corpus redactum sit in Mercurium dicitur sanguis, & qualicumque modo aliquid cum oleis inceratur, non valet quicquam, nisi oleû prius sit fixum, & incombustibile factum: & istud oleum non habetur nisi ex metallis fixis: scias hoc excellentissimum secretum, & quod

quod magis carum apud Philolofophos inuenitur.

De coagulatione. Cap. XIII.

Coagulantur cuncta resoluta cum adiutorio ignis, & hoc in vasis firmiter clausis, sed tene à me hoc secretū, quod res perfectè coagulata est, quæ fluit cum ignitione conuenienti, & cum expectatione examinis ignis. Sin autem non, reuera opus, & peruenies per reiterationem ad propositum, domino annuente.

De Particularibus ad album in genere.

Cap. XIII.

Ecce narraui tibi cūctas operationes veras & necessarias in opere huius artis ad laborem abbreviandum, & adiuuandā naturam generaliter. Modò satisfaciam, specialia & particularia meliora enodabo in hoc capitulo. Primò ergo quomodo corpora augmētantur, & postea de abbreviatione tēporis & laboris, & Elixir. Et quia nullo modo potest fieri rubeum verum, nisi præcedat album, talia verò ad augmentandas rosas albas, vt fiat Luna perfectā, tibi dono. Primò desiccandum est corpus Lunæ. & hoc per calcinationem quam narraui. Et ista est causa, vt humiditas istius, cum quo pponimus augmētare ipsam, radicabilis & firmitus illi adheret. sine separatione, deinde calcinādū

est aliud corpus non fixum, cum quo proponis operari, & hoc ut per eam figatur. Nam volatile in ipsis euolat per calcinationem ignis, & remanet terra azyma & munda. Per eandem etiam calcinationem deletur vinctuofitas glutinosa, & immunditia de corpore, & reducitur in statum pristinum, & remanet terra munda, non adurens, nec denigrans corpora. Deinde resolue calcem Lunæ in aquam mundam & claram, sicut demonstraui tibi in Cap. Dissolutionis. Secundò calcem azymam cuiusuis corporis similiter resolue, aquas cõiunge, & illam bene commistam congela in massam albam, & in fine congelationis descende per botum. Et melior modus est iste, quàm vnquam probaui. Accepi vnã partem corporis fixi, & tres partes non fixi, Item resolutam calcem Lunæ, & aquam etiam corporis non fixi, iterum coniungebam istam aquam, coniunctam cõposui cum prima massa prædicta iterum calcinata & resoluta, & erat tunc augmentata prima pars, & tres sui partes: illud totum congelatum feci secundo descendere, illud opus reiteraui quindecim vicibus, nec meliorem Lunam Deus vnquam creauit, tenui ipsam auro cariorem. Inueni etiam alium modum leuiorem multum, videlicet imbibendo calcem corporis non fixi, cum aqua calcis Lunæ, terendo vel cerando super marmor, bene desiccando, & descendendo.

dendo. Et iterum secunda vice nouam calcē non fixi, imbibendo, cum resoluta calcis nouæ Lunæ, apponendo calcem primæ massæ, videlicet vnā partem istius cum tribus partibus alterius, deinde desiccando & descendendo, & reiterando per quindecim vices. Sic enim perueni ad Lunam multo meliorem naturali. Propterea probaui & alium modū adhuc multo leuiorem, videlicet resoluēdo Lunam calcinatam in aquam, & imbibendo cum illa aqua calcem corporis non fixi, terēdo & desiccando, & descendendo. Iterum rei teraui hoc opus de noua materia, & quando desiccatum erat, posui super tres partes de nouo desiccato, cum parte vna massæ præcedentis generatæ, nihil tamen de reiterationibus omisi, & inueni in decima quinta vice Lunam bonam, æquipollentem naturali. Homo etiam bene potest trāsire, si vult melius, cum decē reiterationibus, vel circiter, quanto plus tamen reiteratur opus metallicum, tanto melius. Et scias quòd prædictæ resolutiones optimè fieri possunt cum aquis corrosiuis, sed semper melior resolutio fit cum Mercurio. Scias hoc, O quàm multa bona procedunt ex corporibus cum Mercurio amalgamatis. Hæc iam dixi in generali, nunc verò de quolibet corpore simpliciter tractabo.

Accipe vnā partem Lunę, & quinque partes vel sex Martis, & descēde simul per botum, vt prædictum est, & habebis bonam Lunam. Accipe vnā partem Lunę, & duas partes, vel tantundem de Venere, & descende per botū simul, vt prædictū est, & habebis bonam Lunam. Accipe partem vnā Lunę, & tres partes Saturni, & fac descēdere per botum simul, per modum prædictum, & habebis meliorem Lunam. Accipe vnā partem Lunę, & tres partes Iouis, & fac descēdere ista ad inuicē per botū, sicut narratū est ante, & est Luna optima, æquipollens naturali in omni examine sine fine. Si fidelis est sermo meus, estote memores animæ meæ, ppter ea, quæ dixi. Itē, aliter etiā fieri potest optima operatio per amalgamationē Mercurij. Lunā desiccata amalgama cum Mercurio, ana, sed sint in duplo, Mercurij vel amalgamationis Martis, & pone sex partes istius cum vna parte primæ: totum amalgamatū simul decoque, donec Mercurius sit separatus, & descende, & reitera hoc opus quindecim vicibus, & erit Luna bona. Amalgamatur etiā Luna cum Mercurio, sicut prædixi, & Venus etiam amalgamari debet ad modū Martis, duę partes istius, & vna amalgamationis sublimetur, & descēdatur per modū iam dictum,

dictum, & cum opus iam quindicies reiteratum est, erit Luna bona. Amalgamatur Luna præcipue cū Mercurio, & Saturnus cū eodē ana, & tres partes ipsius cum Luna pone, sublimando & descendendo, & reiterando per præscriptum modum, & peruenies ad Lunā meliorem. Amalgamatur præcipue Luna cū Mercurio, & Iupiter cum eodem, ana, & sint de ipso tres partes cū vna parte Lunę, & per reiterationem sublimationis, pro Mercurij separatione, & per reiterationē descensionis operis peruenies ad Lunam meliorem de mundo. Prædicta verò sufficiunt in albarum rosarum augmentatione.

De Particularibus ad rubrum in genere.

Cap. XVI.

AD augmentandas rosas rubeas procedamus. Prima regula generalis est: pone in omni opere rubeo Solem, quæ admodum Lunam in azimo. Sed notandum, quod calces quorundā corporū solo ignis adiutorio rubificantur, quorundā non. Quorū rubificantur, sunt hæc: calx Martis, Veneris, & Saturni. Calx verò Lunę, Iouis, & Mercurij fixi, non rubificatur solo adiutorio ignis, in hoc capitulo primo, sed in capitulo nostro secundo, & vltimo in magno videlicet magisterio, calx illorū rubificatur ad libitū, & tingūt sine mēsurā. Ecce thesaur⁹ philoso-

phorum. Rubificantur tamen in hoc capitulo primo, cum rebus tingentibus, sicut sunt sulphur, atramentum, aqua ferri, & oleum rubicundum Philosophicū à mineralibus seu vegetabilibus, vel animalibus extractum. Et talis modus est operandi, sicut in albo Lunæ, sed in hoc opere Sol est calcinandus & dissoluendus. Soluantur & omnia corpora non fixa calcinata. Et per eandem calcinationem rubificata in aquis corrosiuis vel dissoluentibus, dico rubicundioribus, aquas coniunge, & congela, & descende in massam rubeam, vt de albo fecisti, & reitera hoc opus, vt de azymo fecisti, per quindecim vices, & habebis operationem perfectā. In hoc enim opere seruare poteris omnem modum operandi, quem in albo narraui, & istud est in his quæ rubificari possunt cum adiutorio ignis. Et quòd omnes calces corporum rubificari possunt, cum adiuuamine multarum rerum tingentium, restat hinc nobis declarare. Sed quia de talibus, quàm plurima bona & vera reperiuntur in lib. Philosophicis istius artis, & aquæ rubedine tingentes, pulueres, & olea, cum quibus calces tam sæpe imbibuntur, desiccantur, soluuntur, & congelantur, & descendunt vsq; ad rubedinem: ergo videtur nobis superfluum de illis tractare: Solis tamen tincturam specialem, ad satisfaciendum, à me accipiat.

Particulare ad rubeum in specie.

Cap. XVII.

IN aquam balsam calidam, postea in dulce calidam, finaliter in acrum multoties, puta viginti vicibus limaturam Martis lauate quousq; sit clara, bene munda, & ponite eam in vase vitreo, vel vitreato, cum optimo aceto albo, per plures dies, quousq; per hoc multum rubescat, quod erit citò. Tunc ponitur in distillatorium vitreum, & distilletur sepius, quousq; illa limatura totaliter euanescat. Nam sublimabitur proculdubio cum aceto iam dicto, & transibit tota illa limatura in aquam rubeam, stetq; præterea in quiete per aliquot dies: hæc aqua Lunam præparatam & fuscam tingit mirabiliter in colorem rubeum, & in qualibet reiteratione operis, calces cum hac aqua imbibe, & exicca, solue, congele & descende, donec tinctura sit sufficiens, & ista aqua est mineralis & corporea.

Fit & alia bona per hunc modum: Sumatur de vitellis ouorum libra vna, & de sanguine humano recenti libra vna, & duæ libræ de capillis humanis bene mundis, permisce ista in vitreata rotunda. Deinde recipe salis ammoniaci bene triti, duas libras, & commisce omnia simul, & illa vitreata ponantur in illa cum cinere cribellato, & accendantur sub ea ignis lenis, & cum totum resolutum fuerit in aquam, tunc projice de sulphure citrino su-

per illud, quantum est medietas omnium medicinarum: remoueaturnunc vas ab igne velociter, mouendo totum simul, postea projice totum in cucurbitam ad distillandum, & toties distilla super facibus, commiscendo cum aqua, quæ ab eis distillatur, donec omnia remaneant in fundo sicca. Istud mistum & ritum cum calcibus dissolutis congelatû, tingit peculiôsè: & illa est tinctura vegetabilis, seu animalis.

*Apostrophe ad Lectorem, & oratio ad
Deum. Cap. XVIII.*

ECce Amice mi dilecte, ecce quàm multa bona iam narraui, ex his quæ in Rosario meo continentur. Non vales tamen adhuc per prædicta, ex illo aliquas accipere rosas. Nam fossatis profundissimis, murisq; fortissimis, ac propugnaculis multis Rosarius meus tam fortiter est firmatus, quòd nemo per aliquod ingenium intrare valet, nisi per septem portas firmissimas & metallicas, multis clauib. mirabiliter clausas. O clementissime Deus ac misericors, si iam aliqd peccauì, respice sup me oculis benignitatis tuæ, quia tu solus cognoscis corda hominum, & me iam istud dixisse ex fonte misericordiæ solo. Et deprecor te humiliter & deuotè cælestis pater, vt non intret in corda iniquorû: sciant aut filij sapientiæ & intellectus, quòd
Hor-

Hortulanus meus, gratia Spiritus sancti para-
 racteti infusus & repletus, solam mihi clauē
 demonstrauit, per quam cunctæ portæ in i-
 ctu oculi mirabiliter, & quasi miraculosè ape-
 riūtur, in mei Rosarij capitulo primo. Et gra-
 tiam, quam mihi Hortulanus meus fecit sua
 benignitate, piè & amicabiliter scribam om-
 nibus doctis intelligentibus.

*Compositio Aquæ fortis, quæ est clauis Ro-
 sarij. Cap. XIX.*

Accepit enim Hortulanus tres herbas,
 quas generatas inuenit in loco Rosarij
 ex eadem terra, de qua Rosarius est e-
 gressus, & erant Chelidonia, Portulaca mari-
 na, & Mercurialis. Ex his trib. cōposuit clauē
 prædictā, quæ modū cōponendi, vobis perfe-
 ctissimè enodabo. R. duas libras vitrioli viri-
 dis, & duas salis petre, & vnam libram alumi-
 nis plumosi, terendo quodlibet p se. Deinde
 coniunge. Postea habeas aludel vitreū bene
 lutatum, exterius circūquaq; luto sapiētia,
 & pone in eo puluerē prædictorū, & alēbicū
 desuper vitreum, iuncturas firmiter cum bo-
 no luto sigilla, vt respirare non valeat, & po-
 ne super furnum distillationis dando illi len-
 tū ignē. Distillatur enim prima aqua primò,
 quam recipias in phialam vitream cum lon-
 go collo, sitq; phiala cum alembico sigillata
 cū luto prædicto: continua ignē lentū, donec

alembicus intus colore citrino sit coloratus, & istud est signum aquæ secundæ. Primam deinde aquam cum sua phiala depone, & obstrue cum cera, & appone nouam phialam, quam firmiter sigillabis augmentando ignem, donec alembicus intus rubescat, quod signum est aquæ tertiæ fortissimæ. Depone phialam cum aqua secunda, & sigilla, & appone nouam phialam spissam cum collo multum longo, sigillando firmissimè cum luto optimo, & augmentando ignem semper, donec tota aqua fuerit egressa, quam depone, & sigilla firmiter os cum luto figulorum, & vsui referua.

Laudes Aquæ fortis prædictæ. Cap. XX.

Ista est aqua fortis, preciosissima, virtuosissima, quæ dicitur aqua corrosiua, & verè clauis est, per quam solam cunctæ septem portæ metallinæ, videlicet Rosarij mei aperiuntur in momento. Cùm ista clauem minerali potes referare septem portas prædictas, & intrare Rosarium, & accipere rosas albas vel rubreas de quacunque planta volueris, secundam velle tuum. Et indubitater qui clauem istam secum habuerit, cuncta in Rosario existentia, ipsi cognita erunt. Intellige quod dico, & præpara ei hospitium in medio cordis tui, vt intus per æuum hospitetur. Cum ista aqua laudabili corrosiua potes in momento resolvere cuncta corpora, tam cruda quam
cal.

calcinata, omnes spiritus, & omnia minera-
lia, necnon lapides preciosos, & congelare
quando volueris, vt prædictum est in vna ho-
ra. Ista enim aqua tales habet effectus mira-
biles & laudabiles, quòd resoluit solidū, &
reddit liquidum, mundat immundum, cor-
rodit superfluum, fugit figitiuū, consolidat
disgregatum, augmētat tincturam azymam
optimē, & rubeam, omnia penetrat, durum
mollificat, & molle indurat, & discordan-
tes concordat, & est clavis totius huius ar-
tis in hoc capitulo nostro. Quid dicam de
ipsa? Eius laudes inueniuntur interminabi-
les. Valet & aqua prima & secunda ad multa
in hac arte: coniunge ambas simul, nec me-
liorē rem habere potes in mundo ad abluen-
dum calces corporum quascunque. Quia o-
mnis immunditia, nigredo, corruptio, & sul-
phureitas adurens, per eam tollitur. In fæci-
bus verò est maximā tinctura, studeas in i-
p̄sis: nam in eis est magnum arcanum. Imbi-
be fæces cum tota aqua, prima & secunda, &
dimitte stare & incorporari p̄ quatuor dies,
& iterum distilla per præscriptum modum,
& habebis plus de aqua forti corrosiua, quā
prius habuisti, & hoc est finale secretum. In
hac enim aqua resoluntur cunctæ tincturę
coadunandæ: earum enim aqua tunc admi-
sceri potest cum aquis corporum calcinato-
rum & resolutorum: in ea enim resoluntur

Saturnus & Iupiter, Mars & Venus, Mercurius, Sol & Luna. Per ipsam etiam melioratur ziniar, & multa alia, cum quibus opus abbreviatur, coloratur, augmentatur. Et hæc de prima parte primi capituli sufficiunt. Ad ipsam tamé complendam, de secunda ipsius parte & vltima tractabo. Nam bene sequitur elixir cū iuuamine, post omnium corporum perfectam augmentationem.

Reclusio Rosarij per eandem aquam.

Cap. XXI.

COrpus putrefactum, & deinde cum calore temperato, cumque retentione, seu reseruatione suæ humiditatis radicalis philosophicè calcinatū dissolue. Sitque tamen prius mundatum ab omni re corrumpente, & hoc erit in principio operis, & istud est de azimo, sitque calx alba corporis vicinioris imperfecti, fermentum quoque azimum bene mundatum, & calcinatum azimum resolue, vt primum. Aquæ mundandæ sunt ab immunda fæce, tunc coniungendo in phialam vitream cum stricto collo & alto, cuius os firmissimè sigilletur. Pondus etiam est notandum, suntque semper partes quatuor imperfecti, & vna perfecti. Ponenda est autem phiala cum aqua in furno coagulationis, donec totum coaguletur in lapidem coagulatione bona, & fixa. Et habes
tunc

tunc plantas Rosarij tui vnus anni. Item secunda vice resolue nouam materiam, vt prius in eadem proportione, lapidemque coagulatum iterum resolue, sitque ana de istis. Aquas resolutas coaduna, & vnitas congela per præactum modum, & habebis plantas duorum annorum. Tertiò resolue de materia noua, vt prius in pondere lapidis anni primi, & coniunge cum lapide duorum resoluto, congela vt prius, & habebis Rosarium tenerrimè florentem, & decem rosas producentem. Quartò, nouam resolue materiam, vt prius, semper in proportione æquali lapidis primi anni, & coniunge aquas anni tertij lapidis, & congela vt prius, & habebis lapidem quadrienij viginti flores rosarum producentem, & hoc fac quintò, & Rosarius quinquennis triginta producit rosas. Sextò, producet centum rosas. Septimò, ducentas rosas. Octauò, trecetas rosas. Nonò, mille. Decimò, duo milia. Vndecimò, tria milia. Duodecimò, centum milia. Decimòtertiò, ducenta milia. Decimoquartò, trecenta milia. Decimoquintò, mille milia. Et sic in die decima quinta, habebis opus Lunæ perfectū. In rubeo, siue ad rubeū, temper operaberis in calcibus corporum rubificatis, & resolutis, & cum resolutione Solis. Sed tene hoc meum finale secretum. In quantum plus tinctura cum adiutoriis augmentatur,

tantò altius tingit. Stude & proba in arte predicta, & eris breuiter fortunatus. De cunctis autem iuuantibus & auxiliis huius artis manifestè satis in prima parte istius capituli primi dictum est, ideo mei Rosarij capitulum finio.

SECUNDVM CAPVT.

Perfectionis causam solum Mercurium esse.

Dictum est superius, quòd huius artis preciosissimæ finalis intentio est meliorare metalla imperfecta, & ad gradum perducere supremum. Et imperfectio & corruptio eorum progreditur ex defectu boni & puri argenti viui fixi, sicut multoties dixi, & omnes dicunt Philosophi periti. Relinquitur itaq; ipsum solum esse perfectiuum. Eligamus ergo ipsum, & perficiamus, quem admodum tunc fecerunt Philosophi, qui perfectionem habebant. Ipsum solum, quicquid scribitur, est lapis, quem Philosophi laudant vbique, quem occultant in infinitis parabolis, & scripturis fictis, & similitudinibus, & detegunt eum cum magnis suis philosophiis. Et iam talem inspirauit mihi Spiritus Dei gratiam, quòd cum duobus verbis eius, omnes libros philosophicos, de hac arte exponam.

ponam. Ecce verbum Spiritus Sancti: Mercurius est lapis quem honorat Philosophi. Diuisum est cor meum, & sicut librum aperiens legat quilibet & intelligat. Solu argentiuium quaerimus. In ipso enim totum est quod desideramus: ergo suam in se continet tincturam. O quam preciosa creatura est illa, & delectabilis: Deus enim meliorem non creauit, praeter animam rationalem. Habet in se corpus, animam & spiritum. Corpus stat, anima viuificat, spiritus tingit. Ista sunt in Mercurio solo ex aquae grossitie, vi sulphuris puri non vrentis congelato. Mercurius ergo lapis noster est, nec alia res esse potest, quem aquam siccam nominamus, eo quod vi sulphuris azymi, vel rubri vniformiter est inspissatus, a quo cuncta corpora trahunt originem, ex ipso enim fiunt, & in ipsum reuertuntur. Verbi gratia: Sol ex Mercurio viuo puro fit, & iterum reuertitur in argentum viuum per ingenium, & sic de cunctis corporibus habet fieri.

De differentia Mercuriorum. Cap. II.

Sed dico vobis istud, quod argentum viuum ex Sole factum, maioris est virtutis incomparabiliter, & velociorem dat fixationem, quam illud quod non erat corpus: semper tamen est argentum viuum de argento viuo, & est calidum & humidum, & ma-

sculinum. Argentum verò viuum ex Luna factum, dat fixationem velocem, quod est frigidum, siccum, & fœmineum. Argentum verò viuum quod non erat corpus, ex quo tamen generantur corpora, non differt ab alio argento viuo, nisi in sola digestionē, & per ipsum solum, non aliter omnia corpora in argentum viuum reuertuntur.

Similitudo viam vniuersalem insinuans.

Cap. III.

CVnctā nascentia seu plantæ ex terra egressæ, nonne semper ad terram reuertuntur? & hæc postquã in eadem terra fuerint, iterum per tempus putrefactę, tunc totum est terra. Sed non qualem virtutem illa terra habet. Videmus enim quod ex terra frumentum nascitur, habens stipulam & grana multa: & si tunc artificialiter stipulę in terram reponuntur, cum finus factę fuerint, videmus quod totus finus reuertitur in terram per putrefactionē. Sed grana reseruata, si iterum ponantur in eadem terra stipularum suarum prædicta, multo magis augmentantur, quod expertis agricolis constat. Sic corpora submersa in Mercuriũ per conuenientem putrefactionem reuertuntur in argentum viuũ, quod prius fuerunt, & postea grana metallica in eadẽ terra putrida proiecta multiplicantur, & innumerabiliter crescunt.

Practica

Practica caligine obducta. Cap. IIII.

Modus verò agēdi talis est ad modum naturæ. Argentum viuum nostrum vi sulphuris azimi vel rubei non vrentis congelatum seu inspissatū, in primis est mundandum ab omni forde & superfluitate, quæ per ingenium deleri potest: & illud ingenium est sublimatio, quæ sic fit: Ponatur lapis in vase aperto super mediocrem ignem, agitando ipsum Mercurium, vt tota humiditas superflua euolet, quæ est in eo accidentalis, ex qua opus corrumpetur, & hoc non omittas, & tunc remanebit (postquam totum aquosum & indigestum, quod nimis erat volatile, erit depositum, cum igne non superante suam radicalem fixationem) substantia temperata inter fixum & non fixum, apta pro opere isto complendo. Sitque semen seu fermentum mundissimè purgatum, cuius vna pars sufficit ad duodecim lapidis purgati: fiat amborum ingeniosa amalgamatio: deinde totum amalgamatum ponatur in vase fortissimo, vitreo, cum collo stricto, aut in terreo, vitri densitatē seu compactiōnem sustinens, quod melius est, sitque os firmiter sigillatum: fiatque furnus magnus philosophicus, & spissus, in cuius medio ponatur vas fortissimum, amplum, terreū, potens in igne durare, in illo sunt locanda cuncta vasa, materiā continentia, & tunc cooperiatur

furnus, sit que superius cum spisso cooperculo clausus, sint que in illius summitate foramina tria, vel quatuor ad fumum delegandum, subiiciatur ignis lentus perseveranter. Ignis lentus dicitur, qui lapidis fixationem nequit superare, & ignis regimen tale debet esse, quod plumbum in ipso continuè remaneret fufum. Et hoc solus manifesto. Per tale namque regimen habebis in centum viginti quatuor diebus completâ putrefactionem. Nigredo quoque est signum putrefactionis approbatum. Adhuc per prædictû regimen, habebis secundum signum, quod erit rubedo durans per triginta dies: in illis verò diebus complebitur perfectè. Tertium autem signum est viriditas, quòd in caliditate complebitur prædicto regimine in septuaginta diebus. Inter tertium verò signum, & inter quartum, apparebunt omnes colores qui excogitari possunt, tunc fit ibi matrimonium, copulatio, & spiritus & animæ coniunctio: tunc enim dominantur simul, & quodlibet prius per se sub suo signo, scilicet in primo signo dominabatur corpus, in secundo signo spiritus, in tertio anima. Tempus coniunctionis regimine modicum augmentato, erit completum in septuaginta diebus omnino: & superueniet signum quartum, quod erit azymatio utilis, transibuntque cum augmentato regimine centum quadraginta dies.

dies, & erit completum albedinis signum quod diximus. Si postea continuaueris regimen cum augmento, videbis inter quartum & quintum cineres discoloratos, sint tamen chari apud te: nam Deus reddet illis liquefactionem, infundendo Spiritum suum igneum, & videbis, cum Deus voluerit, signum quintum, claritate & rubedine splendida inenarrabiliter decoratum. Time Deum, & honora eum de tua substantia.

De tinctura perfecta proprietatibus.

Cap. V.

Multa quidem in hoc Rosario meo narrata sunt ad operis cognitionem habendam, & ignorantes ad magistrum veritatis introducendos. Et quia nihil in eo ponitur superfluum, nec ipsum volo mittere diminutum*. Respice rubeum completum, & rubeum à sua rubedine diminutum, & omnem rubedinem fixi, & non fixi, mortui & viui, mineralium, vegetabilium & animalium: respice viuum viuificantem, & mortuum mortificantem, album albificantem, & rubeum rubificantem, atque imperfectum perficientem. In quantum autem albedo perfecti augmentatur, in tantum tingit in albedinem, & sic de rubeo. Sed nota, & considera qualia sint corpora, & quid eis in sua liquefactione adhiberi possit, & se-

cum perfeueret, & permaneat in examine; neque enim omne azimum, nec rubeum tingit corpora in Lunam & Solem. Tinctura corporis talis esse debet, quòd ipsa cum corpore liquefacto commisceatur, & ipsum liquefactum ingrediatur, quemadmodum ipsummet corpus faceret cum eodem. Tinctura ergo debet esse substantia corporea, ex corporibus extracta, vel per beneficium mediorum mineralium, vegetabilium, seu animalium augmentata, in re semper corporea. Verissima ergo tinctura albedinis est sulphur, ex Luna vera albissimum, & perfectissima tinctura rubedinis est sulphur: ex Sole verò rubicundissimum. Est ergo vnum possibile, sicut & aliud. Hoc scit artifex prudens & discretus.

Epilogus seu recapitulatio omnium dictorum. Cap. VI.

SI per iuuamen argenti viui crudi, frigidi & humidi, & per ipsius beneficium extrahitur sulphureitas calida, sicca & munda, comburens omnia causa suę virtutis adurentis, remanet argentum viuum purum & coctum in corporibus, vi sulphuris congelatum. Sic per iuuamen alicuius argenti viui extrahitur à Luna vel Sole sulphur purissimum, & remanet sulphur azimum, vel rubeum, tingens nigredines & fixum. Cuius
vna

vna pars tingit duas, vel tres, vel quatuor, vel sex partes cum iuuamine primę partis in Lunã. Pars verò vna rubei tingit argēti viui cocti in 1. cap. secundū puritatē ipsius argēti viui partes duas, vel tres, vel quatuor, vel sex, vt de albo. In 2. verò & vlt. cap. tingit vna pars sulphuris Lunæ vel Solis partes mille corporis, id est, argēti viui cocti, & vis istius sulphuris per artificis industriam in tantum augmentatur cum igne, vel cum iuuamine, quòd post complementum tingit super mille, vel mille milia, & vltra, tamē solo igne cuncta perficiantur. Nā omnis tinctura alba vel rubea debet recipere colorem ab igne, aliter non valet. Iuuamenta autem sunt lapides tales, cum quibus tincturæ puritas & fixio augmentatur, videlicet oua, capilli, sanguis, argentum viuum, sulphur, auripigmentum, sal ammoniacus, atramentum, alumen, sal nitri, tinkar, tutia, marchasita, magnesia, &c. Non tamē putes aliquod istorum sufficiens pro opere per se solum complendo. Sunt enim adminicula, & quasi adiutores, cum quibus, & cum quorum iuuamine corpora mundantur & rectificātur, tinguntur & complentur, & sunt quasi coadiutores & mediatores corporum coniungendorum, quorum preciosiora & meliora apud nos semper sunt inuenta, oua & capilli, & sanguis iuuenis masculi, ex quibus quatuor extrahuntur.

tur elementa, quæ postquã rectificata sunt, suppleant defectum elixiris ex metallis præparati, nec metalla per se, nec lapides perficiuntur. Sed ex his quatuor elemēta extracta pro oleo ponūtur in lapide. aut p̄ anima tincta. Calx verò corporū metallorū præparata, pro corpore azimo vel rubeo. Spiritus verò albus vel rubeus ex corporibus extrahitur, vel figitur, & præparatur ab ipsismet spiritibus. Si cæteris autem lapidibus abluatur lapis & mundatur, figitur & tingitur, & rectificatur in operis festinatione. In commistione verò proportionata prædictorum præparatorum resultat noua forma, & sic fit elixir, in quantum materia plus quàm
 Sol naturalis est digesta
 & tincta.

FINIS ROSARII MINORIS,
incerto Authore.

MAGI.

MAGISTRI ALBERTI MAGNI EPISCOPI
PIRATISBONENSIS, DE

Alchemia Prefatio.

Quoniam omnis sapientia à Domino Deo est, & cum illo fuit semper, & est ante ævum. Quicumq; ergo diligit sapientiã, apud ipsum querat, & ab ipso petat, quia ipse dat omnibus affluenter, & non impropertat. Ipse enim est altitudo, & profunditas omnis scienciã, & thesaurus totius sapientiẽ: quoniã ex ipso, & in ipso, & per ipsum sunt omnia: & sine eius voluntate nihil potest fieri: ipsi honor & gloria in secula seculorum. Amen.

Vnde in principio mei sermonis inuoco eius auxilium, qui est fons & origo omnium bonorum, vt ipse per suam bonitatem & pietatem dignetur paruitatem scienciã meã sup'ere per gratiam sui Spiritus Sancti, vt per meam doctrinam lumen quod in tenebris latet, manifestare valeam, & errantes ad semitam veritatis perducere: quod ipse prestare dignetur, qui sedet in excelsis. Amen.

Cum in multas regiones & plurimas provincias, nec non ciuitates & castella causa scienciã, quã vocatur Alchymia, maximo ia

bore perlustrauerim, & à literatis viris & sapientibus, de ipsa arte ab ipsis diligenter inquisierim, vt ipsam plenius inuestigarem: & cùm scripta omnia perlegerem, & in operibus ipsorù sapissimè perludarem, non inueni tamen verum in h'is, quæ libri eorum affirmabât. Aspexi ergo libros contradicentium & affirmantium, & inueni eos vacuos esse ab omni profectu, & ab omni bono alienos. Inueni enim multos prædiuites literatos, Abbates, Præpositos, Canonicos, Physicos & illiteratos, qui pro eadē arte magnas fecerunt expensas, atque labores, & tandem deficiebât, quoniam artem inuestigare non valebant. Ego verò non desperaui, quin facerem labores & expensas infinitas, vigilans, & de loco ad locum migrâs omni tempore, ac meditans, sicut dicit Auicenna: Si hæc res res est, quomodo est? & si non est, quomodo nō est? Tandem perseueraui studendo, meditando, laborando in operibus eiusdem, quousq; quod quærebam inueni, nō ex mea scientia, sed ex Spiritus S. gratia. Vnde cùm sciperem & intelligerem quòd naturam superaret, diligentius vigilare cœpi in decoctionibus & sublimationibus, solutionibus & distillationibus, cerationibus, & calcinationibus, atque coagulationibus Alchemiæ, & in multis aliis laboribus, donec inueni, Esse possibilem transmutationem in Solem & Lunam.

Lunam. Quod multò melius est omni naturali, in omni examinatione & malleatione. Ego verò minimus Philosophorum intendo scribere sociis & amicis meis veram artem, leuem & infallibilem: ita tamè, vt videntes non videant, & audientes non intelligant. Vnde rogo, & adiuro vos per Creatorem mundi, vt occultetis librum istum ab omnibus insipientibus. Vobis enim secretum reuelabo, aliis verò Secreta secretorum recludo, propter inuidiam huius nobilis scientiæ. Stulti enim eam despiciunt, quòd ad eam pertingere non possunt: vnde exosam eam habent, nec possibilem esse credunt: ideo inuident illis qui in ea operantur, & dicunt eos esse falsarios. Caueatis ergo ne in ista operatione alicui secreta nostra reuelatis. Iterum moneo, vt sitis cauti: & perseuerare in operationibus, & nolite fastidium habere, scientes quòd post operationem vestram magna sequetur utilitas.

De diuersis erroribus.

Nunc autem qualiter ad tanti operis laborem accedere debeatis in hoc meo Opusculo breuiter & simpliciter vos informabo. Ostendam tamen vobis primo omnes deuiationes & errores, & offendicula huius artis, in quibus multi & ferè omnes errant. Vidi enim quosdam, qui cum

610 · DE ALCHEMIA

magna diligentia quasdam sublimationes faciebant, & ulterius procedere non valebant, quia fundamentum non habebant, Vidi & alios bonum principium habentes, sed propter nimiam potationem, & alias vanitates, opus facere non valebant. Vidi alios qui decoctionem, distillationem & sublimationem bonam fecerunt: sed propter nimiam prolongationem operis opus reliquerunt imperfectum. Vidi & alios qui veram artem habuerant, & diligenter operibus præfuerunt, sed in sublimationibus perdidit spiritus propter vasa porosa, vnde & dubitauerunt, & ulterius artem non curauerunt. Vidi & alios qui artem inuestigare cupientes, tempus statutum non valentes expectare, nimis veloces fecerunt sublimationes, distillationes, & solutiones: & ideo spiritus imperfectos, rubiginatos inueniebant, & aquas solutas & distillatas, turbulatas: vnde & etiam dubitauerunt. Vidi quàm plures, qui cum diligentia operi insistebant, & tandem deficiebant, quia res pro subleuamento non habebant: vnde versus:

Cum labor in dāno est, crescit mortalis egestas.

Multa licet sapias, re sine, nullus eris:

Vnde pauperibus non valet ars ista, quia ad minus vult habere expensas duobus annis. Et si contingat in opere errare, vel prolongare,

gare, quod nō perueniat ad egestatem, vt in pluribus sum expertus. Vidi alios qui sublimationes faciebant puras & bonas ad quinque sublimationes: & quum plures facere non valebant, sophisticabant, & Venerē dealbabant, addentes quintam vel sextam partē Lunæ, & seipfos & alios decipiebant. Vidi alios qui spiritus sublimabant & figebant, volentes cum eis tingere Venerem vel Martē, & quum impressionem non fecerunt, neque ingressionem habebant, dubitauerunt. Vidi quoque quosdam qui spiritus fixos habebant, & ipsos cum oleo ingrediente cerabant, donec ingressionem in corpora habebant, addentes tamen aliquam partem Lunæ, & ita figebant Venerem in album, quod simile erat Lunæ in malleatione & examinatione, & albedine, & quod pertransiuit bis aut ter examinationem, & tamen nō fuit perfecta: quia Venus non fuit calcinata nec purgata à sua corruptione. Vnde dicit Aristoteles: Non credo metalla transformari posse, nisi reducantur in primam materiam, id est in calcem per ignis adustionem: & tunc possibile est illud. Vidi tamen & alios sapientes, qui ad plenum spiritus & pulueres sublimabant & figebant, solutiones & distillationes expulueribus parabant, postea coagulabāt, & postea metalla calcinabāt, corpora dealbabāt ad album, rubificabant ad rubeū, postea calcē re-

ducebant in solidam massam, & ipsa tingebant in Solem & Lunam, quæ melius erant omni naturali in omni examinatione & malleatione. Videns ergo tot errare, iam decreui scribere vera & probata opera, & meliora omnium Philolophorum, in quibus laboravi, & sum expertus: nihil aliud scribam, nisi quod oculis meis vidi.

Vnde orientur metalla.

Alchimia est ars ab Alchimo inuenta, & dicitur ab archymo Græcè, quod est massa Latinè. Per hanc enim artem reducuntur metalla, quæ in mineris sunt corrupta, & imperfecta ad perfectionem. Et notandum, quod metalla differunt inter se accidentali forma tantum, non essentiali: ergo possibile est spoliatio accidentium in metallis. Vnde possibile est per artem nouum corpus constitui: quia omnia metallorum genera generantur in terra ex sulphure & argento viuo commistis, vel etiam propter terram fœtidam. Sicut enim puer in ventre matris suæ ex corrupta matrice contrahit infirmitatem ex causa loci per accidens, & corruptione, quamuis sperma fuerit mundum, tamen fit puer leprosus & immundus causa matricis corruptæ. Sic est in metallis, quæ corrumpuntur, vel sulphure corrupto, vel terra fœtida: vnde hæc est differentia omnium metallorū,
qua

qua differunt inter se. Quando enim sulphur mundum rubeum occurrit argento viuo in terra, inde aurum generatur tempore breui vel longo per assiduitatem vel decoctionem naturæ sibi subseruientis. Quando verò mundum & album occurrit argento viuo in terra munda, inde generatur argentum, quod differt ab auro in hoc, quòd sulphur in auro rubeum, in arg. album fuerit. Quando autem sulphur rubeum, corruptum & vrens occurrit arg. viuo in terra, inde generatur cuprum, & non differt ab auro nisi in hoc, qd' in auro nō fuit corruptum, hīc verò corruptum. Quādo verò sulphur album, corruptum & vrens occurrit arg. viuo in terra, inde generatur stānum: & quia stridet inter dentes, & velocem habet liquefactionem, ideo est, quia arg. viuū nō fuit bene cōmistum cum sulphure. Quādo verò sulphur album, corruptum & vrens occurrit arg. viu. in terra foetida, inde generatur ferrum. Quando sulphur nigrum & corruptum occurrit arg. vi. inde generatur plumbum, de quo dicit Arist. quòd plumbum est aurū leprosum, iam satis dictum est, vnde metalla habeāt originem, & quomodo inter se differāt formā accidentali, & non essentiali. Restat nunc videre de probationib. Philosophorum, & authoritatibus, quomodo probent esse veram hanc artem, vt obuiare possimus alijs, qui cōtradiciunt eam non esse veram.

Probat artem Alchimix esse veram.

Volunt ergo quidam contradicere, & quàm plures, & maximè illi qui non intelligunt aliquid de arte, nec metallorũ naturas cognoscunt, & nesciunt quid sit eorum intrinsecum vel extrinsecum, & dimensiones & profunditates metallorum minimè cognoscetes. Istis igitur, quum obijciunt Aristotelis verba dicentis, Sciãt artifices Alchimix rerum species permutari non posse: respondendum, hoc dixisse de ipsis qui credunt & volunt metalla adhuc corrupta transubstãtiare: quod sine dubio vix fieri potest. Audiant ergo verba Aristotelis quæ sequuntur: Quòd experientia destruit formam specierum, & maximè in metallis: & hoc est verum, quando aliquod metallum est calcinatum, & inde fit cinis & calx, quæ teritur & lauitur, & ceratur cum aquis acutis, donec fiat alba & viua: & sic per calcinationes & medicinas diuersas amittunt humiditatem corruptam & adustiuam, & acquirunt humiditatẽ aeream viuificantẽ ipsa corpora, & calx munda reducitur ad solidam massam: quæ massa potest recipere tincturam albam & rubeã. Vnde ait Hermes, Quòd spiritus ingredi corpora non possunt, nisi purgata, & non ingrediuntur, nisi aqua duce. Aristoteles dicit, Nõ credo quòd metalla possint transubstãtari, nisi

nisi reducantur ad primam materiam, id est mundificentur à corruptione sua per ignis adustionem. Adhuc contradicentibus, & non credentibus melius obuiare volo, quia quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur: videmus species diuersas recipere formas diuersas diuersis temporibus: sicut patet in Arsenico, quod est rubeū, & per decoctionem & assiduitatem erit nigrum, per sublimationem erit albū, semper tale. Et forte aliquis diceret, quòd tales species de facili possunt transmutari de colore in colorem, sed in metallis impossibile. Quibus respondeo ex euidenti causa per diuersas probationes & euidentias, eorū errorem penitus destruens: Videmus enim ex argento generari azurum, quod dicitur transmarinum: quod tamen cum natura sit perfectum, carens omni corruptiōe, facilius videtur, & est destruere accidentale quàm essentialē: videmus enim cuprum recipere colorem citrinum ex lapide calaminari, quum tamen neutrum sit perfectū, neq; cuprum, neq; lapis calaminaris, quia in ambobus agit ignis. Videmus quòd ex stanno fit lithargyrium, & stannum per nimiam decoctionem vertitur in colorem auri, quod tamen possibile esset conuerti in speciem argenti, cum de natura eius sit. Videmus & ferrum cōuerti in argentum viuū quod videtur quibusdā impossibile: & qua-

re fit possibile iam rationem dixi superius, quòd omnia metalla generantur ex arg. viu. & sulphure: vnde cum arg. viu. fit origo omnium metallorum, etiam possibile est vt ferrum redigatur in arg. viu. Nonne, verbi gratia, aqua liquida tempore hyemis per nimiam frigiditatem induratur, & fit glacies, nonne glacies à calore Solis soluitur, & erit aqua, vt prius? Ita est de arg. viuo vbicunq; est in terra, & si ibi est sulphur, tunc ista duo coadunantur simul, & per decoctione n temperatissima n longo tempore indurantur, & erit lapis mineralis, de quo trahitur metallum. Videmus etiam quòd ex plumbo fit cerussa, ex cerussa minium, ex minio plumbum. Ecce iam satis manifestè probatum est, quomodo species permutantur de colore in colorem vsque ad tertiam vel quartam formam. Vnde nullo modo dubitandum est, quin metalla corrupta possint reduci ad sanitatè per medicinas suas. Iam positum est fundamentum ad artem istam: videamus quod superædificemus. Si enim superædificauerimus fœnum, vel lignum, vel stipulam, ignis consumet omnia. Inueniamus ergo lapides, quos ignis non destruat, neque corrumpat: tunc securi erimus ab omni perturbatione. Et sciendum quòd ea quæ diximus de impedimento artis, & principio, & postea de probationibus eiusdem, ideo dicta esse, vt artem veram esse

ALBERTI MAGNI. 62

esse stabiliamus, &c. Nunc videndum qualiter agendum sit, & quo tempore, & quo loco. Et primò incipendum est firmare etiam præcepta. Primùm ergo præceptum est, vt artifex huius artis sit tacitus & secretus, & nulli reuelet suum secretum, quod nulla ratione vltèrius manifestet: sciens pro certo, quòd si plures scirent, nullo modo pertransibit, quin diuulgetur: & quum diuulgatum fuerit, pro falsario reputabitur: & ita erit in perditione, & opus imperfectum remanebit. Secundum præceptum est, vt artifex habeat locum, & domum specialem extra hominũ conspectum, in qua sint duæ cameræ vel tres in quibus fiant operationes ad sublimandũ, solutiones, & distillationes faciendum, sicut in potterum docebo. Tertium est, vt obseruet tempus in quo sit operandum, & horas ad sublimationes, & solutiones, & distillationes: quia non valerent in hyeme sublimationes: solutiones verò & calcinationes omnĩ tempore fieri possunt: hæc autem omnia in operibus lucidè docebo. Quartum est vt artifex huius artis sit sedulus & frequens circa operationes, & nõ sit tediõsus, sed perseueret vsque in finem. Quòd si inceperit, & non perseuerauerit res & tempus amittet. Quintum, vt secundum artis institutionem operetur: primò in contritionibus, secundo in sublimationibus, tertio in fixationibus, quar-

tò in calcinationibus, quintò in solutionibus, sextò in distillationibus, septimò in coagulationibus: & sic per ordinem. Si autem tingere præter sublimationem, & coagulare & solvere per distillationem voluerit, perdet pulueres suos: quia quum proiecti fuerint, non retinebit ex eis quicquam, sed reuolabit citissimè. Vel si cum fixis pulueribus, qui non sunt soluti nec distillati tingere voluerit, nõ ingredientur nec permiscentur corporibus. Sextum est, vt omnia vasa, in quibus debent poni medicinæ, vel aquæ, vel olea, siue super igne vel non, debent esse vitrea, vel vitreata. Si enim in vase cupreo ponantur aquæ acutæ, fient inde virides: Si autem in ferreo vel plumbeo, denigrantur & inficiuntur: Si in fictili penetrabunt, & destruentur omnia. Septimum est, quòd cauere debes ante omnia, ne apud principes vel potentes intromittas te de aliquibus operationibus, propter duo mala: si enim intromiseris te, tunc de tempore ad tempus requirent à te, & dicent, Magister quomodo succedit tibi? quando videbimus aliquid boni? Et non valentes expectare finem operis, dicent, nihil esse, truffam esse, &c. & tunc habebis tedium maximum. Et si ad finem bonum non perduxeris, indignationem perpetuam ex hoc acquires. Si autè ad finem bonum perueneris, cogitabunt perpetuò te habere, nec permittent te abire: &

ita

ita illaqueatus eris verbis oris tui, & sermonibus proprijs irretitus. Octauum præceptū est, nec aliquis intromittat se de operationibus, qui non habeat expensas plenas ad minus, & vt omnia possit comparare, quæ ad artem sunt necessaria, nec non & vtilia: & si intromiserit se, & expensæ defecerint, tunc res & omnia amittet.

*Quòd furni sint necessarij, & quales,
& quanti.*

Nunc videndū est, quomodo fiant furnelli, & qui, & quot sunt necessarij. Ad quod sciendum est, quòd furnelli debent fieri ad quantitatem operis. Si enim res tibi sint sufficientes, & opus magnum volueris inchoare, tunc eo maiores construendi sunt. Si autem exiguum tibi fuerit, furnellos secundum quantitatem puluerum & medicinarum construes. Volo tamen ponere doctrinam furnellorum, & quantitatem secundum quod expedit tam diuitibus, quàm pauperibus. Primò ergo dicendum est de furnello philosophico. Statuatur furnus propè parietem, vbi ventus accedere possit: furnus verò distet à pariete per longitudinem brachij in hunc modum. Fiat fouea in terra ad vlnę profunditatem, in latitudinem duarū spānarum vel paulò plus, quæ circumliniatur argilla magisterij, super quam constituatur murus per circuitum de eadem argilla.

R

De qualitate vel quantitate furni.

REcipe de argilla simplici & appone ad quatuor partes quintam partem argillæ figulorum, & contere optimè, & adde parum de arena, & iterum contere (aliqui apponunt consultò finum equinum, aut saltem aquâ, in qua ille finus fuerit dissolutus) quo factò, fac murum, vt dixi, super foueâ in altitudine duorum pedû, vel parum minus, & ad spissitudinem spannæ vnus, & permittite siccari, & tunc habeas rotam factâ de argilla figulorû, quæ ignè fortem sustinere possit, quæ vndique sit perforata, habens 50 vel 60 foramina, secundum rotæ quantitatem, ad modum digiti superius arcta, inferius verò ampla, vt liberius possit descendere cinis: inferius verò in terra fiat meatus per terram & parietem, antequam rota superponatur, & ille sit arctus circa foueam, extra verò parietem amplius quasi ad vnam spannâ, vt ventus intrare possit: qui meatus debet liniari argilla: quo factò superponatur rota, ita vt amplitudo foraminum sit subtus: & tunc iterum fiat murus super murum, & rotam ad spissitudinem spannæ: murus verò sit in altitudine super rotam vnus brachij: furus verò habeat foramè in medio super rotam, vbi carbones imponantur. Superius verò habeat foramen, vbi vasa calcinatoria imponantur: quod foramè cooperiatur postea, cum cooper-

pectorio sibi apto. furnus quoq; habeat sub-
tus (alibi supra) foramina parua quatuor vel
quinq; in amplitudine trium digitorum. Et
hæc est forma furni.

Præterea sciendum est, quòd super rotam
debes ponere tripodem de argilla factum, su-
per quo ponatur vasa calcinatoria, vt desub-
ter ponantur carbones.

*Quot & quales sint furni sublimatiui,
& vnde.*

NVnc videndum est de furnellis subli-
mativis, qui ad minus debet esse duo
vel quatuor, & fiant per omnia cū ro-
ta, & meatu, & foraminibus, sicut furnus phi-
losophicus, excepto quòd non debent esse
tantæ capacitatis: & isti debet simul stare, vt
omnibus possint ministrare.

Quales sint furni distillatorij.

Furnelli distillatorij sic faciendi sunt: fiat
vt supra de argilla: fiat murus rotundus
super terram ad spissitudinem quatuor
digitorum, in latitudinem verò trium palmo-
rum: & habeat fornax per circuitum forame-
in amplitudine trium digitorum: furnus ve-
rò sit amplior superius, quàm subrus in huc
modum, vt eius figura demonstrat. De istis
furnis fiant tantummodo duo, qui sufficiunt
ad distillandum. Vasa verò sint furnellis a-
pta, alia ad distillandum, alia ad calcinandum,

alia ad coagulandum, quorum formam ponemus in fine libri. Reperies in Cælo philosophorum Vltadij, &c.

De furno vitreariorum.

Furnus vitreariorum fiat cum cæteris in fine, qui satis est necessarius ad vitreandum.

Quomodo vasa fistilia de vitreantur.

Recipe quodcunque vas volueris devitreare, scilicet vas de argilla bene combustum, & linito bene cum minio sic temperato: recipe aquam & impone de fermento ceruisiæ vel vini quantum ad decimam partem aquæ, & misceas simul, & postea impone minium quantum volueris, & misce bene simul, & inde lineas vas cum pincello, vel cum manu, & per mitte sicari: quod desiccato pone in furnum, concavitatē subtus vertendo, ita quod iaceat super duo feramenta fortia, quæ in medio fornacis sint posita. Et si vis plura vasa imponere, melius est ut claudas os fornacis cum lapide & argilla, & fac ignem lætum primò ad spaciū unius horæ, postea vigora ignem, quousque videas minium defluere sicut ceram: tunc cessa & per mitte infrigidari, & tunc aperi & inuenies vasa tua optimè vitreata. Hoc tamen nota, quod minium factum de cerussa decuplo plus valet

let ipsa cerussa, quàm minium factum de cinere plumbi. Data doctrina de furnellis, iam dicendum est de spiritibus & medicinis.

Quòd quatuor sunt spiritus metallorum qui tingunt.

SCiendum ergo quòd quatuor sunt metallorum spiritus, scilicet mercurius sulphur, auripigmentum, vel arsenicum, & sal armoniacum: isti quatuor spiritus tingunt metalla in album & rubeum, id est in Solem & Lunam: non tamen per se, nisi prius præparentur ad hoc cum medicinis diuersis, & non effugiant ignem: & cum steterint in igne faciunt mirabilia opera: faciunt enim de Marte vel Ioue Lunam, de Venere vel Saturno, Solem. Et vt breuiter dicam, omnia metalla transubstantiantur in Solem & Lunam, quæ paria sunt omni naturali in omnibus operibus, excepto quòd ferrum Alchimix nõ trahitur ab adamante: & aurum Alchimix nõ lætificat cor hominis, nec curat lepram, & vulnus ex eo factum tumescit, quòd non facit ex auro naturali: In omnibus enim alijs operibus, scilicet malleatione, examinatione, & colore durat in æternum. De his quatuor spiritibus fit tinctura, quæ dicitur Elixir Arabicè, fermentum Latinè.

Quid sit Elixir, & quot metallorum transubstantiantur per hos quatuor spiritus.

Est autem Elixir nomen Arabicum, Latine verò significat fermentum: quia sicut panis fermentatur & leuatur per bonũ fermentum, ita massæ metallorum transubstantiantur per hos quatuor spiritus in albũ & rubeũ, & maximè per mercuriũ, quia ipse est fons & origo omnium metallorum.

De generibus medicinarum & nominibus earum.

De spiritibus verò alijs & medicinis, quæ sint, & quomodo nominentur, sic est intelligendum, scilicet sal commune, sal alkali, sal nitri, sal borax, alumen zucharinum, alumen iameni, tartarum, atramentũ, viride æris, lapis calaminaris, cuperosa, tutia, cinabrium, minium, cerussa, oua gallinarum, æstet ouorum, acetũ, vrina, cadmia, marchasita, magnesia, & aliæ res multæ, de quibus in hoc libro non habemus necesse. Ista verò nõ tingũt, sed sunt adiuuantia spiritus vt citius præparentur, & citius soluãtur, & cum aquis ipsorũ terãtur calces metallorũ, & acquirant humiditatẽ rectificatẽ ipsa corpora. Hæc aut quomodo præparẽtur, & vbi inueniantur, & calcinentur, & soluantur, & distillentur, per ordinem in sequentibus ostendemus.

Quid

Quid sit mercurius, & unde nascatur.

Est autem mercurius aqua viscosa in visceribus terræ, substantiæ subtilis terræ albæ per calorem temperatissimū vnita tali vnione æqualiter: ideoq; fugit in superficie plana de facili, & propter aquositatem nō adheret, licet viscosam habeat substantiam, propter suam siccitatem, quæ illi obtēperat, & illam adhærere non permittit. Est etiam materia metallorum cum sulphure, scilicet lapis rubeus de quo extrahitur arg. viuū, & inuenitur in mōtibus, maximè in cloacis veteribus in multa quantitate. natura eius est frigida & humida, & est fons omnium metallorum, & ab eo procreantur omnia, vt suprā dictum est. Creatur verò cum omnibus metallis, & miscetur ferro, & sine ipso nullum metallum deaurari potest. Additio. Arg. viu. cum sulphure & sale armoniaco sublimatum conuertitur in puluerem rubeum splendentem: & iterum vstum in igne, redit ad substantiam humidam & fluentem.

Quid sit sulphur, & quid operetur, & ubi inueniatur.

Sulphur verò pinguedo terræ est in mine ra terræ per temperatam decoctionem inspissata, quousque induretur, & fiat spissa: & cū indurata fuerit, vocatur sulphur. Fortissimam sulphur operationem habet, &

est vniformis substantiæ in partibus suis: & ideo non aufertur ab eo oleum eius per distillationem sicut ab alijs rebus oleum habentibus, sed per aquas acutas sulphur in ipsis decoquendo: inuenitur in terra, aliquando in montibus, aliquando in paludibus: est etiam multiplex, scilicet album, rubeum, viride, citrinum nigrum: & etiam quoddam mortuum. Viuum est illud quod de terra extrahitur mundum fufum, & valet contra scabiem. Mortuum vero est quod fufum est in canis, vt inuenitur in apothecis. Additio Sulphur igneam habet naturam, ipsum liquefit vt guma, & totum fumus est.

Quid sit auripigmentum, & vnde nascatur.

Auripigmentum est lapis mineralis, & sic fit. Sterquilinum terre si re in cauernis terræ per longam decoctionem transit in substantiam auripigmenti. Duplex est in eo viscositas: alia subtilis, alia grossa: vna tollitur per abluitionem & decoctionem eius in vrina, alia per sublimationem, vt inferius dicitur. Additio. Auripigmentum est calidum, cõburens, nisi cãdidetur. Auripigmentum sublimatum, cuprum in argenti speciem dealbat: idque super salis gemine partes quatuor, duabus salis armoniaci appositis, superius inferiori superpone: habens itaque ter-

tertiò commutationem, videbis optatum.

Quid sit Arsenicum.

Arsenicum est de materia subtili, colorem habens sulphureum, & est lapis rubeus: natura eius est sicut auripigmenti: flos eius erit albus & rubeus: de facili sublimatur. Duobus enim modis albificatur, scilicet per decoctionem & sublimationem.

Quòd sal armoniacum sit duplex.

Sal armoniacum duplex est, scilicet naturale & artificiale. Naturale est quod inuenitur in terra duplex, scilicet album & rubeum: quorum tamen vtrunque extrahitur de minera dura & clara, saporem habens vehementer salsum. natura eius calida & sicca. Est etiam lauatiuum, mundificatiuum & subtiliatiuum. Artificiale est melius naturali in opere nostro: & ipsum est nobilius omnibus salibus, & conuertit Mercurium in aquam, quando cum eo assatur & teritur, & mittitur in aliquo loco humido ad solvendum: & cum ipso ferrum & plumbum soluitur. Ipsum quoque est oleum, quod congelauit siccitas ignis. Natura eius est calida & humida, & est spiritus subtilis ad elixir: nam sine ipso nec soluentur, nec ingredientur. Et sciendum est, quòd per ipsum non dealbantur corpora, nec rubificantur, nec transubstantiantur sicut per alios spiritus: sed ipse

dat aliis introitum, & purgat, & mundificat corpora à nigredine: tunc relinquit ibi spiritus cum corporibus permistos, & coadiuuat eos, & postea recedit. Additio. Aqua salis armoniaci sublimati, vel non, sed per filtrū, vel pluries per pannū subtilē & spissum colati cuiuslibet corpori calcinato in aliud corpus fusile præbet ingressum, si illud calcinarum sæpe in eo imbibatur, & postmodū congeletur, & ultimò puluerizetur & dissoluatur. Vnde crocus ferri hoc modo præparatus, argento auri optimi tincturam præbet.

Quid valeat sal commune, & quomodo præparetur.

SAL commune est clauiger huius artis, quia claudit & aperit omnia, & sine illo nullum opus Alchymixæ perfici potest. Præparatur autem sic: Accipe de eo quantum vis, & solue ipsum in mortariolo cum aqua calida mouendo, donec solutum sit, tūc cola per pannum spissum in vas lineum, & quod remanet supra fundum, iterum cum aqua calida, sicut prius, solue, donec totum sit solutum. Tunc aquam illam coque in vase vitreo, aut plumbeo, aut cupreo, donec aqua euanescat, & sal reuertatur in priorem statum. Tunc accipe illud sal, & pone in ollam nouam ad furnum calcinationis (olla debet

ALBERTI MAGNI. 633

debet claudi) & sicca optimè, & serua vsquedum doceam te qualiter debes soluere & distillare. Additio. Non debet fieri in metallo, quia non est bonum, vt expertus sum, sed in vase terreo plumbato, vt dicit Geber in libro de Perfectionis Inuestigatione in particula prima. dissolue sal in aqua calida, dissolutum distilla per filtrum, distillatum congela in vase apto cum lento igne. Alij postea ponunt in furno calcinationis aut panis, & siccant optimè, & seruant.

Aqua salis cuiuslibet.

FIT autem sal fundens sic: Recipe sal de Pictauiā, & tere minutè in mortario cupreo: postea imple quatuor vesicas muttoninas, & liga illas cum corda per collum vt non respirèt: postea habeas cacabum plenum aqua pluuiali, & pone vnum baculum in transuerso cacabi, ad quem suspēdes tuas vesicas, & submerge in aqua vsq; ad collum, & ibi dimitte per diem naturalem, deinde extrahe & cola aquam, extra quam intus reperies, & quod non est dissolutum, repone in cacabo per alium diem vt prius, & tot vicibus facias, quousque totus sal resoluatur in aquam, postea distilla & congela: postea congelatum pone in potto terreo super ignem carbonum vndiq; accensum, bene tamen prius lutato, & tunc dimitte in igne

aut furno quousq; ignis extinctus sit: & post
quàm infrigidatum est, aperi tuum sal, quod
erit vt metallum, & hoc fiat septem vicibus,
& non minus.

*Quid valeat sal alkali, & quomodo
præparetur.*

SAL alkali est qui spectat ad artem istam,
& quando bene præparatus est, tunc
soluit omnes calces corporū in solidam
massam. Natura eius est calida & humida.
Fiat autem sic: Recipe cineres quercus putri
dæ in magna quantitate, vel cineres clauella
tos propriè, quæ habètur ad pannos abluen
dos, & contere minutissimè, & accipe sex
tam partem de calce viua, & misce simul, &
pone pannum spissum super tinam, & desu
per pone cinerem cum calce mittum quan
tum pannus capere potest, & funde desuper
aquam feruentem, & cola in lixiuum, donec
totam amaritudinem extraxeris: & tunc de
iice litum stratum, & pone alium, & huic fac
sicut priori. Habita autè tota aqua, mitte resi
dere in eodem vase vsque manè, & distilla
per filtrum: tunc decoque eam in caldario,
donec aqua euanescat, & non det fumum:
tunc permittre infrigidari, & erit lapis durus,
quod dicitur Alkali, id est, sex annorum
& tunc accipe hunc salen, & pone in ollam
vique ad medium, & pone non clausum in
forna-

ALBERTI MAGNI. 635

fornacem, & dato ei in primo lentū ignem, quoutque bulliēdo non infanīat (siue saliat) postea da illi fortiorem, quousq; totum rubescat & liquefcāt, sicut cera: tunc defunde cum forcipe in aliam ollam incontinenti, quia si aliquid tardaueris, non poteris effundere, quia citò indurabitur: & tunc habebis salē alkali album, quē pone in vase vitreo in loco calido & sicco, quia si in loco humido ponerēs, solueretur. Additio. Fiat autem aliter sic sal alkali. Recipe de cinere cuiusdam herbę, quę dicitur Soda, & bene mōle, & bulli in ollam cum aqua, & fac transire per caligam, sicut claretū, semel aut bis: deinde distilla per filtrum, postea pone in potto terreo nouo, & ad lentum ignem congela primò, deinde augmenta ignem, quousq; bene congeletur: tunc ponatur in loco mundo & sicco. Alumen faseolum dicitur alumen alkali, alofor, & cinis clauellatus, aut ex eo factum. Alumen iameni tere & solue in tribus libris aquę urinę distillatę, deinde distilla per filtrum nouum, deinde congela album, postea tere super marmor, deinde rora aliud marmor cū aceto distillato, & pone alumen illud tritum desuper inclinando marmor ab vna parte, vt cadat in vase vitreo aqua clara, & terrestreitas maneat super marmor vt terra alba, & hoc fiat in loco frigido & rorido, & ponatur in vase vitreo bene obturato: hęc

aquam potes congelare in leuissimo igne humido: & cum hoc alumine fixatur spiritus, & cum hac aqua lauantur corpora calcinata.

*Quomodo alumen albificatur, & soluitur
in aquam.*

Accipe de alumine quantum vis, & pone vsque ad medium vel minus in ollam, & claude vas, & pone in furnum, & primò da ignem lentum, & postea fortem, & permitte ficcari per diem integrum in tali igne: postea extrahe quum fuerit infrigidatum, & inuenies alumen albius niue, quod serua, quia ex ipso fit aqua ad album, super lapidem marmoreum in loco frigido & humido. Additio. Hoc modo dicto potest resolui alumen quodlibet in aquam, vel terendo cum paucò salis armoniaci sublimati, vel positum ad dissoluendum super marmor, aut in fimo, aut in vapore aquæ calidæ, aut aliter.

Quomodo atramentum rubificatur, & soluitur in aquam

Atramentum est terra nigra, odorè habens sulphureum, cum crematur in igne: mutatur eius color niger in rubrum per calcinationem, quem nunquam amittit de cætero. Recipe atramenti triti quantum vis, & pone in ollam vsque ad medium,

ditum, vel ad summum, & claude cum coo-
 pertorio, & argilla linias, & desiccatur pone
 in furno calcinationis, & da igne primo len-
 tum per tres horas, postea fortiorẽ tribus ho-
 ris, donec tota olla rubescat, & in tali calore
 stare permittite per diem & noctẽ, & caue ne
 liqueat, postea permittite infrigidari & ex-
 trahe, tunc habebis atramentũ rubrum, qd̄
 vocatur flos atramenti. Reserua ergo: nam
 quando solutum est in aquam, tunc rubifi-
 cantur spiritus & corpora cum eo colore ru-
 beo, quem nunquam amittent. Additio ad
 caput superius de Alumine. Alumẽ plumæ
 sic præparatur: Tere minutè, & coque in vri-
 na purgata & imponas tantum aquæ urinæ,
 quod superet alumen de duobus digitis, &
 coque quousq; alumen sit dissolutum in aqua,
 postea distilla per filtrum, deinde congela &
 sicca inter duas patellas terreas super lentum
 ignem. Et sic debes ficcare res, quas non po-
 tes ad Solem ficcare, nisi sint spiritus: quia
 eorum exiccatio est alia, & sic fit: Pone cum
 in vase vndiq; clauso, præterquam superius,
 vbi sit paruum foramen ad quantitatem pi-
 si, & vas cum materia pone in furno ficcari,
 dum panis fuerit extractus, vel factus sit mo-
 dicum calidior, & ibi dimitte per totam no-
 ctem, & in mane reperies siccũ: & hæc præ-
 paratio dicitur Exiccatio. Quære in Aristo-
 tele de Perfecto magisterio.

Quomodo præparatur tartarum, ut oleum fiat ex illo, quo calces soluntur.

Tartarum est res quæ multum valet ad istam artem, quod sic præparatur: Recipe tartarum crassum rubei vel albi vini, & imple ex eo ollam, & claude: postea pone in furnum, & da ignem primò lentum, postea fortiozem: hoc fac tribus diebus & noctibus, ita quòd olla rubescat, postea extrahere & referua, & docebo te oleum facere ex eo, cum quo soluere poteris omnes calces corporum & spirituum in aquam, & ipsa est vinum de retinaculis. Additio. Non est bonum implere ollam in forti igne, & hoc sum expertus pluries.

Quomodo viride æris fit, & quomodo rificatur, & super omnia valet ad artem istam.

Viride æris fac sic: Laminæ æris primò cum sale armoniaco & melle resolutis inunctæ suspendantur super vapores aceti fortis in olla forti, & claude valde bene ne aliquo modo respiret, & ponatur in loco calido, vt acetum eaporet, & permittatur stare tribus hebdomadibus, vel quatuor, postea aperi, & inuenies viride æris adhærere laminis: quod abraide & serua. & iterum suspende laminas super acetum sicut prius, donec totaliter conuertantur in viride æris: postea

stea ad ignem positum calcina per omnia, sicut de atramēto docui, & erit color rubeus, qui nunquam destruetur: qui quando solutus est in aquam, cum ipso corpora & spiritus rubificantur colore perpetuo: & ipsum est vnum de retinaculis spirituum: & in ipsa aqua sunt secreta multa. *Additio.* Vel sic fit æs viride: Recipe limaturæ Veneris librā vnā, vitrioli, salis armoniaci, ana libram semis, de omnibus cū forti aceto fac pattam, pone in vase vitreo in fimo equino: ibi putrefiet, & efficietur viride æris nobile. *Flos.* Tolle patellam mundissimam de æramine, & suspendas super acetum acerrimum, & pone ad Solem immobiliter: post quatuordecim dies aperies, & tolle ipsam patellam, colligesq; florem, & facies iarim mundissimum. Nota quòd Geber dicit in lib. Fornacum, in cap. Lunæ, quòd Venus debet esse purgata & dissoluta, & ex ea extrahitur sulphur mundissimum, tingens & fixum.

Quomodo fiat Cinabrium, & de quo.

Cinabrium est res nobilis, quæ ad artem spectat, & vocatur Vlsifur: fit que ex argēto viuo, & sulphure, sic: Recipe mercurij partes duas, & sulphuris tertiam partē, & contere ad modum vermilionis, & pone in vas vitreum, angustum habens collum, & bene linias vbi que cum argilla ad spissitudi

nem vnus digiti, & desiccatum pone super tripodem, & obstrue os vasis bene, & da ignem lentum ferè per dimidium diem: post vigora ignè melius, & sic assa per integrum diem, donec videas superius fumū rubeum exire, tunc permitte in frigidare, extrahe & frange vas, & inuenies cinabrium finum, bonum: exercitare ergo, & inuenies veritatem. Et nota, quòd cū in cinabrio tibi visum fuerit, quòd vas incipit superius sudare, aperit valdè cautè, & videbis fumum croceum exhalare, qui post modicam horam transformabitur in colorem rubeum siue cinabrij: postea accipe lignum & in ampullam mitte, & extrahe, & videbis: si satis sit, tunc permitte in frigidare,. Additio. Sed primò lauetur mercurius cum cineribus & sale, & per transitū rari panni. Similiter etiam sulphur bulliatur in vrina, & aceto, auferendo nebulam supernatantem, & post exiccetur, scilicet per vnū diem in aceto, & secundò in vrina decoquatur. Sed vidi in scriptis istam: Recipe duas partes mercurij, tres partes sulphuris, quatuor partes salis armoniaci. Hæc Hermes.

Quomodo ex vnde fit Azurium.

ET si Azurium non sit necessarium in arte nostra, tamen de eo ponā doctrinam: Recipe duas partes mercurij, & tertiam partem

partem sulphuris, & quartam partem salis armoniaci: hæc contere sicut docui de cinabrio, in vase vitreo positum: assa per omnia vt cinabrium: & cum videris per fimum vitrum blaueum, tunc satis est: & cum infrigidatum fuerit, frange vas, & inuenies azurium nobile: tunc contere, super lapidem sine aqua, & habebis ex eo expensas tuas.

Additio. Aliqui dicunt, quod vas vitreum debet manere apertum, donec materię humiditas exhalata fuerit super ignem. Vidi in quodã tractatu circa pondus azuri 22. pondera mercurij, 8. sulphuris, & 4. salis armoniaci. Item vidi in alio tractatu poni vnum pondus salis armoniaci, duplum sulphuris viui, triplum mercurij: lutato vase ponatur in fimo triduo, postea decoque, vt supra Hermes. Adhuc alius modus: Recipe lib. 1. mercurij, sulphuris vncias 4. salis armoniaci vncias 2. contere & sublima, & fiet azurium ultramarinum lento igne. Alius modus: Recipe mercurij drachmas 12. sulphuris viui drachmas 4. salis armoniaci drachmas 3. Aliter: Recipe duas partes mercurij, tertiam partem sulphuris, & octauam partem salis armoniaci: puluerizentur & ponantur in vitro lutato, & strictum collum habente, detur mediocris ignis per dimidium diem: & tunc fortis, & lutetur foramen, & si bluius fumus exiuerit, satis est, &c. Alibi 22. ponde-

ra mercurij, sulphuris 8. salis armoniaci 4. &
fiat per omnia sicut vsifur.

Quomodo fit cerussa, & vnde.

Cerussa sic fit: Recipe laminas plumbi,
& suspēde eas super vapores aceti for-
tis in olla forti, & claude vas, & pone
in loco calido, & per omnia fac sicut fecisti
de viride æris, & inuenies cerussam laminis
adhærere, quam collige & serua donecha-
beas magnam quantitatem, & inde fac mi-
nium.

Quomodo fit minium de cerussa.

Minium de cerussa sic fit: Cerussam tere
bene super lapidem cum aqua, & fac
inde quasi pastilla, & pone in vas ficti-
le formatum ad modum bacini non habentem
rotunditatē vel longitudinē, sed prius
pone ollam magnam super lapidem, vel su-
per duos parietes ex argilla, ex altitudine v-
nius spannæ, & super illos pone ollam, ita
quòd os ollæ super vnum parietem iaceat,
& fundus super alium, & tunc depone vascu-
lum cum cerussa in medium ollæ, & illud
cooperi cum alio vase sibi apto, & da primò
lentum ignem, & postea fortiozem per dimi-
dium diem: tunc permitte infrigidari, & in-
uenies cerussam aliquantulum rubeam. Ite-
rum fac sicut prius, terendo per dimidium
diem,

diem, tunc extrahe, & inuenies miniũ bonũ.

Quomodo fit minium de cinere plumbi.

Accipe ollam & pone super duos parietes, sicut docui supra, & plumbum impone, & da ignem fortem: cùm liquefactum fuerit, habeas cochlear ferreum longum, cum quo moueas continuè, & citò incineretur: & hoc fac tamdiu donec incineretur totum: quod infrigidatũ per pannum lineum, vel per strictum cribrum extrahe quod remãserit: iterum proiice in ollam mouendo vt prius, donec totum redigatur in puluerem subtilem, quem iterum cribratum super lapidem iterum tere cum aqua, & de ipso per omnia fac vt docui de cerussa, terendo, assando, donec habeas minium.

Additio. Minium etiam sic fit: Accipe quinque aut sex libras Saturni, in quolibet potto, & facias fundi bene calidum, & mole ferream intus cannam, vsquequò veniat totum in puluerem, & dimitte quiescere duas horas, tunc distempera in vrina, & pone tres horas super ignem in potto bene calidum per octauam partem vnus horæ, & dimitte ignem diminui per se ipsum, tunc habet rubrum colorem: & postea oportet iterum terere super vnã mensam, & iterũ mittere in cannas, & ibi dimittere per vnum diem ad lentum ignem competenter: & factum est.

Aliter: Recipe, tertiam partem falis gemæ, duas partes arsenici rubei, & tantundem argenti viui, & miscebis simul, & facies minium inde.

Quid sit sublimatio & quot modis potest fieri.

Sublimatio autem rei siccæ per ignem est leuatio cum adhærentia sui vasis. Sublimatio verò diuersificatur secundum diuersitatem spirituum sublimádorum. Quædam verò fit cum ignitione, vt marchasitæ, magnesiæ & tutiæ: quædam verò cum ignitione mediocri, vt mercurij & arsenici: quædam cum igne remisso, vt sulphuris. Quædam verò sublimatio mercurij est, vt fiat despoliatio terreitatis illius, & aqueitatis mutatio. Est autem ingenium separata terra superflua sæpius commista cum rebus, cum quibus affinitatem non habet: & sublimationem ipsius ita reiterare sæpius: & horum genus est calx corticum ouorum, & marmoris albi, & vitrum tenuissimè tritum, & omne genus falis præparati: ab istis verò mundatur, ab alijs verò non, nisi fuerint in perfectione corpora, sed corrumpunt potius, quia sulphureitatem habet omnia talia quæ cum ipso in sublimatione ascendencia opus corrumpunt. Et propter hoc si sublimas à stanno vel plumbo, post sublimationem ipsum

psam conspicies nigredine infectum: ergo melior est sublimatio per ea, cum quibus non conuenit: melius autem esset cum eis, cum quibus conuenit, si sulphureitatem non conuenit. Modus autem remotionis aqueitatis est, vt quando commiscetur cum calcibus cum quibus sublimari debet, teratur & commisceatur cum illis, donec de eo aliquid non appareat, & super ignem lentum aqueitas remouetur: qua recedente, & secum aqueitas mercurij recedit, sicut in sequentibus sublimationibus spirituum docebo.

Quid sit calcinatio, & quot modis fiat.

Calcinatio autem est cuiuslibet rei per ignem puluerizatio ex priuatione humiditatis partes consolidantis. Calcinantur autem corpora a sua perfectione diminuta. Calcinationes etiam sunt diuersæ. Calcinantur corpora, vt sulphureitas illa defœdans & corrumpens deleatur: cõburitur enim omnis sulphureitas ex quacũq; re adustiuâ, quæ sine calcinatione deleri nõ posset. Specialis enim mollium scilicet corporum per eã ea indurare, sed manifestius imprimatur, & citius induratur. Causa verò calcinationis spirituu est, vt melius figatur & citius soluatur in aquã: quia omne genus calcinati si

xius est, & facilioris sublimationis, quàm
 non calcinati. Corpora ergo mollia per ignē
 de facili possunt calcinari: corpora verò du-
 ra per ignem vehementem, sicut in fine do-
 cebo. Additio. Luna calcinatur sic: Reci-
 pe vnciam vnam Lunæ purissimæ, aut plus
 quantum vis, de qua fac laminas tenues si-
 cut vngues manus, & tertiam partem salis
 communis, communi præparatione præpa-
 rati, & calcinati, & quartam partem de mer-
 curio sublimato, & fac puluerem de dicto
 mercurio & sale simul tritis: postea cemen-
 ta dictas laminas in sublimatorio, ponendo
 primum lectum de dicto puluere, & secun-
 dum lectum de laminis dictis, & consequen-
 ter lectuatim: deinde fac sublimationem
 cum igne lento donec tota humiditas dicta-
 rum rerum mistarum euanescat: deinde clau-
 de bene orificium, & augmenta ignem per
 diem naturalem: & caue ne remoueas vas
 ab igne immediatè, sed dimitte infrigida-
 ri per tres horas, & noli aperire vas donec
 sit frigidum, quia exhalarēt spiritus: & dum
 vas est frigidum, remoue, & extrahe mercu-
 rium sublimatum clarum vt crySTALLUM, &
 pone ad partē, postea extrahe Lunam tuam
 cum sale communi relictā semicalcinatam,
 & tere simul salem & Lunam semicalcina-
 tam super porfidum, si fieri possit: si teri non
 possit, pone in cassola vitrea, & cū aquis fer-
 uentibus

uentibus separa totum sal, donec nihil falsedinis ad linguam sentias: tunc desicca calcē relictam in fundo paropsidis, & calcina iterū cum nouo sale & mercurio sublimato quinquies vel sexies. Et in qualibet vice post calcinationem laua calcem Lunæ, donec nihil falsedinis in lingua sentias, & luna tua calcinata sit albissima & mundissima, vt radij stellarum, taliter quòd si fundas partem dictæ calcis cum borace, vel nitro, vel cum bono sale alkali, inuenies lunam tuam conuersam in aurum album.

Quid sit coagulatio, & ad quid fiat.

Coagulatio autem est liquorosæ rei ad solidam massam per humiditatis priuationem reductio. Causa verò inuentio- nis eius est mercurij induratio, & medicinarum solutarum ab aqueitate illis admista ablutio: coagulatur autē mercurius ex frequenti illius præcipitatione cum violentia ad ignis asperitatem. Asperitas autem ignis illius aqueitatem remouet, & hoc fit in longo vase & arcto.

Quid sit fixio, & quot modis figantur corpora.

Est autem fixio rei fugientis ab igne conueniens aptatio: Causa verò inuentio- nis eius est, vt omnis tinctura, omnisq; alteratio perpetuetur in altero, & non mute-

tur: figuntur enim corpore à perfectione di-
 minuta per calcinationem, quando soluun-
 tur à sulphureitate volante & corrumpente:
 figuntur enim sulphur & arsenicum duobus
 modis: vno modo per iterationem sublima-
 tionis super illa in alijs, vel quousque stent.
 Figuntur etiam spiritus alio modo, scilicet
 cum aquis metallorum, vel cum oleo tartari,
 sicut dicam inferius. Additio. R. mercu-
 rij sublimati, salis armoniaci ana, sublima se-
 pties, vel quousque fundatur, tunc in fundo
 manebit lapis: illum tere & solve in loco hu-
 mido, & fiat aqua: cum ista aqua imbebe arse-
 nicum metallicum, tunc solve cum aceto di-
 stillato, & distilla septem vicibus, aut conge-
 la, & solve. fiet lapis.

Arsenicum autem fit metallicum fundendo
 cum duabus partibus saponis albi, & vna ar-
 senici. Aliter fit in libro Fornacum apud Ge-
 berum: tibi vide, si vis. Sublima mercurium, aut
 sulphur, aut arsenicum præparata, aut plura
 illorum simul cum sale tartari, aut sale petreæ,
 aut armoniaco, & hoc fiat toties, quousque
 stent fixa, deinde extrahe falcum aqua calida.

Quid sit solutio, & quot modis fiat.

Solutio autem est cuiuslibet rei calcina-
 tæ in aquam resolutio: causa verò inuen-
 tionis eius vt suum intrinsecum fiat ex-
 trinsecum, & è contrà: & vt conueniens sit
 ad

ad distillandum : sic enim purificatur omnis eius corruptio. Fit autem solutio aut caliditate & humiditate, vel frigiditate & humiditate, sicut in sequentibus docebo.

Additio. Aliqui soluunt postquam fuit calcinatum, cum tanto sui ponderis de sulphure in crucibulo clauso cum aqua aut succo limonum.

Quid sit distillatio, & quomodo, & quare.

Distillatio autem est vaporum aquosorum in suo vase eleuatio : diuersificatur autem quia quædam est sine igne, quædam verò cum igne: quæ cum igne est, duorum generum inuenitur: Quæda verò per eleuationem vt illa quæ fit per alembicum : quædam verò est per descensum, vt ea quæ fit per cannam, & per ignem vasibus superpositum &c. Causa verò generalis cuiuslibet dilationis est purificatio liquorum à fæce sua. Vide mus .n. rem distillatam puriorem effici: Causa specialis aquæ puræ fuit imbibitio spirituum & medicinarum mundarum: vt si quando egemus imbibitione, aquam puram habeamus, quæ fæcem post illius resolutionem nõ habeat vel dimittat, qua medicinæ nostræ, & spiritus mundari infici possunt : causa verò inuentionis distillationis est quæ per descensum cannæ fit olei puri in natura sua extractio, quado per sensum oleum in natura sua

combustibile haberi non poterat, vt patet in petroleo. Distillationis autem quæ per filtrū perficitur inuentionis causa, est solius aquæ ferentitas.

Additio. Sublimatur mercurius sic. R. vitrioli exiccati, salis communis calcinati ante vnciam vnam: puluerizentur & misceantur, addatur vice post vicem vncia vna mercurij, conterantur ad inuicē superaspērgēdo acetū distillatū parū, vt melius fortificetur, vel quòd melius est parū aque fortis: quæ melius fortificabitur, postea pone in sublimatorio. Et si sublimatoriū fuerit de vitro, fiat mediantib. cineribus, & lutū sit de creta puluerizata cum farina distemperata cum albumine ouorum: Et si sublimatorium fuerit terreū, fiat super carbones, & sit lutū de argilla, calce viua cum stercore equorum, cum aqua salis & papyro optimè madefacto.

Quid sit ceratio, & quomodo fiat.

Ceratio autem est rei non fusibilis & sic cæ mollificatio: Ex hoc patet, quòd causa inuentionis eius est, vt quod ingressionem non habebat ex priuatione liquefactionis in corpus ad alterationem (seu incertationem) mollificetur, vt fluat, & ingressionem habeat. Putauerunt quidam cerationē ex oleis liquidis & aquis debere fieri, sed erroneum est: in nullis enim tota humiditas inuenitur melius quā in sulphure & arsenico.

Modus

ALBERTI MAGNI. 651

Modus autem cerationis per illos est, vt totiens per rem cerandam multiplicetur eorū sublimatio, quousque in illud humiditatem inuenientes, fusionem bonam præsent: hoc autem non fiet ante illorum perfectam mundationem ab omni re corrumpente. Sed melius mihi videtur, vt eorum olea prius figantur per oleum tartari, & cum illis oleis fiat omnis ceratio competens: & hæc de his sufficiant.

Additio. Ceratio quidem est necessaria in omnibus Elixiribus tam spirituum quàm lapidum, quàm corporum: in hoc concordant omnes Philosophi. Modus cerationis est talis: Ceretur corpus donec appareat vt cera mollis, & natet desuper aqua: solue in phiala sub fimo, post distilla semel, & remoue fæcem, quia est aliquantulum nigra: deinde gela in fornace parua. Signa trāsmutationis sunt, si sumatur parum de illo Elixir post congelationem, pone in crucibulo super ignem, si fundatur, est bonum: si non, redeas ad regimen.

Quomodo mercurium præparabis, & super niuem dealbabis.

R Ecipe de mercurio libram vnā, & cōtere super lapidem sic: R. calcem corticis ouorum, siue calcem marmoris albi, siue viride æris, & pone ex eo super lapidem, & superfunde acetum forte, & contere

in pastam : postea appone de mercurio parum, & contere donec nihil appareat, & iterum parum appone de mercurio & contere simul sicut prius, & appone parum de sale armoniaco : vel tere omnia simul, donec non appareat mercurius : tunc facies ex hoc frustula ad modum pastillarum, & pone in vas donec nihil appareat. Tunc fac ex eo pastilla, & pone in vas factum ad modum scutellæ, & pone ad siccandum in fornacem mediocriter calefactam, ne per nimium calorẽ mercurius euanescat. De mercurio sit libra 1. de Calce sit lib. 1. de Sale armoniaco est mēsurā vt semper sumas tantum quantum de calce, & quantũ de mercurio: & debet conteri donec nihil appareat de mercurio. Quum autẽ bene desiccatum fuerit, iterum contere sicut prius cū aceto, donec nõ appareat, & pone ad siccandum. Hoc autem est signum perfectæ contritionis, quum ipsius parum in defactum cum salua super argenteum denarium inde linitum non adhæserit mercurius: si autem adhæserit, non est bene tritum. Quum autem satis fuerit, contere minutissimẽ sine aliqua defectione, & positum in sublimationem, coopertorium superpone. Hec tamen non est prætermittendum, quum imposueris medicinam, quia superficiem eius æques cū penna pectinando: Et sic vas clausum cum argilla in coniunctione vasorũ optime

ptimè linias ne respiret, & positum super furnum sublimationis da ignem per dimidium diem lentū, donec ista humiditas euaporet: quod probabis superponendo laminam, donec exiccetur: cum exiccatum fuerit claude eum argilla bene, & da ignem fortiorem, & in ultimo da fortissimū: & cum nox est permitte intrigidari: mane aperi, & quicquid de eo viuum fuerit, apparebit in superiori parte cludel: altera verò pars iacebit supra faeces sicut nix, puluerizabile circa parietes inferioris vasis, aliquando in superiori vase, illud collige & reserua: viuū sicut prius cōtere cum fœcibus, & sublima donec habeas ipsum totum mortuum & puluerizabile, & ita contere totiens & sublima, donec habeas ipsum totum mortuum & puluerizabile. Tunc ulterius ne apponas ei aliquem liquorē, quia statim reciperet suam viuacitatem, & labor tuus esset inanis. Recipe tunc de sale præparato ut docui, & bene pura & siccata parte vna, appone partem dimidiam mercurij sublimati, & cum manu misce simul, & pone illud in vas ad sublimandum, & plana superius & claude, & sublima sicut prius: mane extrahe, & quod sublimatum est collige & proba, si in fœcibus aliquid remanserit, hac nota, accipe de fœce, id est de sale parumper, & pone super carbones, si fumigat, tunc secunda die idem sublima sicut prius per diē, & postea collige

diligenter valde omnia ista sublimata: & tertio cum nouo sale pone ad sublimandum: & sic fac sicut prius, & inuenies super niuê, dealbatum. Tunc proba si adhuc in fœcibus aliquid remanserit: & si aliquid remanserit, sublima donec totum habeas: tunc accipe iterũ nouũ salem, & fac sicut prius quater vel pluries vsque ad fixationem, & serua.

Additio. A Talco etiam optimè calcinatur. Magister Ioide Meun in suo magno opere apponit etiam viride æris, quod tamen est contra Geberum in capitulo de sublimatione mercurij: quia dicit, quòd sublimari debet cum his, quæ sulphureitatem non habêt, &c. Modus sublimandi mercurium melior omnibus: Rasis in libro Diuinationis qui est 23. de 70. sume sal gemmę partem vnã, atramenti Aegyptij partem aliam, quas bene teras: Deinde super eas iace arg. viui quãtũ ipsæ sunt, & totũ simul bene teratur, deinde ponatur in fundo alludel, pergamenũ, & super ipsum ponatur sal gẽma assatus, cui superponatur medicina, postquã illa desiccata fuerit, quod nihil humoris sit in ea relictũ: & accedatur sub eo prius ignis paucus: deinde augmentetur, donec argẽtũ sublimetur viuũ: postea ipsum sume, & optimè tere, & sublima ipsum: sitq; caput alludel in primis amplũ, postea arctũ successiuè & magis angustũ, donec redeat sicut palma manus: Sublimabitur... n sicut crystal-

crystallus in partibus alludel sub scuto. De eo verò quod est super scutum, non fit lapis, sed erit puluis albus: & hoc erit septem vicibus. Si ergo firmatum sit super ignem, & tabulam ignitam, erit bene, & si nò, reitera sublimationem cum atramento & sale, ita quòd super caput angustetur: ipsum enim curret (vel hæret) & facit tabulam albam, & argentum merum.

Si sepius sublimaueris mercurium, in qua libet vice debes minuere quintam partem fecum: si cum vitriolo & sale sublimes vt supra, debent assata esse.

Lutum quo iuncturæ claudantur fit ex cinere, argilla, sale communi dissolutis in vrina. Aliqui cum albumine oui & calce vicia.

Quomodo soluitur, albificatur, & figitur sulphur.

PRimò decoquatur sulphur in aceto forti per diem integrum, sitque bene prius tritum super auferendo nebulam quæ supernatat: postea permittit siccari, & tere ipsum & pone tantundem aluminis præparati vt docui, & projice in vas ad sublimandum sicut mercurium, sciens quòd tantus ignis non est faciendus sicut mercurij, sed remisso & lento igne sublima per diem integrum: manè extrahere & inuenies sublimatum & nigrum: Sublima secundo & erit album: sublima ter-

tiò & appone sal, & erit albissimum: itera e-
ius sublimationem tertio & quarto, & vsque
ad fixationem, & serua. Additio. Subl. ma-
tur sicut arsenicum, sed in maiore indiget deco-
ctione & longiori.

Quomodo albificatur auripigmentum.

Auripigmentum debes terere & deco-
quere vno die in aceto, & alio die in vri-
na: postea appone ei tantundem de fuli-
gine ferri, & misce bene simul, postea subli-
ma ipsum, per omnia faciendo, vt de sulphu-
re docui, & erit album: Additio. Auripig-
mentum dicitur arsenicum citrinum. Auripig-
mentum aceto & sale præparatum quoad se-
renum sit exaltatum: quantum enim ad tñu-
ditiem nullum melius: Rasis idem alibi: sal sup
omnia præparat ipsum.

Quomodo albificatur arsenicum.

Arsenicum verò est eiusdem naturæ cū
auripigmento, sed non est necesse deco-
qui: tere igitur bene & imbibe, cum ace-
to forti (Rogerius dicit aceto distillato, vi-
deas vbi loquitur de corporum calcinatio-
ne) bis vel ter, vel quater, & toties desicca, &
tūc potest seruari in puluere quod erit aptū
ad calcinandū corpora: si verò vis sublima-
re, tere bene per se, & appone sibi tantum de
fuligine ferri, & sublima septies vel plures p
omnia, vt de mercurio docui, & erit albius
niue. Quo.

Quomodo præparatur sal armoniacum.

Sal armoniacum sic sublimatur: tere ipsum bene cum tanto salis communis bene præparati sine omni liquore, & pone ad sublimandum cum lento igne per tres horas, postea cum forti igne per diem: manè extrahe, & quod sublimatum est reserua, & per omnia fac vt de mercurio docui: cum eisdem (alibi nouis) facibus sublimabis vel ter, & serua ad partem.

Aditio. De sale communi præparato dissoluto in cera salem armoniacum, & post incerationem desicca: & hoc roties fac incinando & desiccado, quousq; sal armoniacus recipiat de aqua salis quantum ipsum est: rãc eo vtere. Sali armoniaco soluto in aceto & distillato per filtrum, & siccatu ad Solem appone tantundem salis combustu in cluteo & cineribus calidis, & simul terantur, absque alia imbibitione sublimetur, & erit sufficienter præparatum ad omnem dispositionem: qd probatur si liquecat absque fumo super laminam ignitã. Hęc Roger. Bacon. Alij sublimant cū sale gēma: sed illud sal debet esse optime siccatu ante ignē, & cum sale armoniaco subtilissime tritum. Alij sublimant cū sale communi, & Talco præparato in simul tritistrato de sale communi præparato, & in circuitu sublimatorij, & sublimatur bene quater

aut quinquies. *Præparatio salis armoniaci secundum Rasim.* R. de sale armoniaco crytallino, tere cum tanto spumæ maris & sale nitro, & ipsum sublima, (in fundo alludel pergamenum pone, & super stratum salis assati) & sume sublimatum, coque ipsum positum in cannis in aqua, soluetur enim: distilla ipsum, aut solve ipsum in vesica, vel in kistifellis super aquam, & distilla ipsum, & ex eo operare.

Salem armoniacum fixum solvere est difficile: imbe ergo ipsum ex aceto & inhumana in fimo, soluetur enim, distilla ipsum. Et caue tibi ne totam assumes aquam, sed tantum quantum posuisti de spiritu quem solvere voluisti, &c.

De qua substantia fiat ignis.

HAbita doctrina de sublimatione spirituum, restat iam videre de ignis substantia: dico ergo quòd ignis debet esse de carbonibus duplici de causa: prima est, quia minor est labor subijcere carbones quàm ligna: secundo, quia ligna dant fimum multum, & propter fimum non bene possent cõsiderari, finderentur à calore ignis, vt sæpius contingit, quando argilla non est bona, & quando vasa non sunt bene combusta, & cū scinduntur, statim erit fimum albus, quod facillè videtur super ignem, qui fit de carbonibus,

bus, & quum vasa fumigant, statim deponantur ab igne, aliàs amitteretur sublimatio. Vnde de cauendum est ne fiat. Nota quòd superius vas, scilicet aludel, debet esse deuitreatum, inferius verò non est necesse. Solet etiam quandoq; medicina in scutella indurari, que non potest sublimari: vnde non est dubitandum, sed secundò teri debet & apponi parū plus de fœcibus, & subtiliter sublimari, & erit bene sublimatum.

De fixatione spirituum, caput additum.

Fixatio sulphuris: Pulueriza illud, & liga in panno lineo, & bulli in aqua cum calce viua, primò ponendo calcem vsq; ad medium vasis, & residuum implendo cum aqua communi, & fac quòd sacculus non tangat fundum vasis, sed stet in medio, scilicet bene ligando superius & inferius, apponendo paruam lapidem vt descendat & bulliat sic 24 horis, vel circa, semper nouam aquam calidam superponendo, dum aqua defecerit: deinde extrahe tuum sulphur, & fac bullire in aqua dulci, vt purgetur à calce, & factum est.

Aqua fortissima ad fixandum omnem spiritum. Primò rectificam aquam lapidis occulti albi, scilicet libras quatuor cum libra vna calcis corticum ouorum inhumando & di-

stillando, & hoc fac sæpius: deinde in illa aqua, scilicet in vna libra cum dimidia appone vncias duas salis communis præparati in secundo gradu, & vncias duas salis alkali optimè præparati, & vnciam vnã salis armoniaci quater sublimati, & vnciam vnã albuminis plumæ coagulati post suam præparationem: & omnes isti sales dissoluantur in ista aqua, & cum ista fixa omnes spiritus in cucurbitis duplicatis vasa bene lutâdo. Hec Arnoldus. Tamen cum istis salibus fit multa distillatio, & salium sublimatio, & cum fœcibus reductio, & in aquam ab eis distillatam resolutio, & hoc cum spiritu, & absque illis vasis duplicatis: & aliquoties in septima sublimatione spiritus erit fixus cum aqua virtute salium in fundo cucurbitæ, vt lamina ignitionem sustinens: & aliquoties in quarta sublimatione aqua erat fixata pro quarta parte sui, & oportebat addere aliam pro fixatione spiritus complenda. Aliqui dicunt, quòd ponendo mercuriũ sublimatum super laminam stannæã vel ferream in cellario statim vertetur in aquam, quam per dissolutiones & congelationes rex facilius fixatur. Aqua abstracta ab albuminibus ouorum, & deinde rectificata à calce corticũ, alumine iameni, & sale armoniaco ana vnciã vnã, est summè fixatiua spirituum super omnes aquas, vt infrâ sequitur. Mercurius item fixabitur hoc modo,

do, Tere in mortario mercurium sublimatū cum tartaro & sale communi crudis, & tunc sublima, & iterum tere & sublima, & continua vsque decies, vel pluries, renouando in singulis contritionibus sal & tartarū: & exinde fixabitur mercurius. Fixatur quoq; mercurius in cucurbitis duplicatis in vno die cum oleo tartari superfuso, faciendo lentū ignem duabus horis primis, postea fortificando cōtinuē per diem, quouſq; nihil liquoris ascendat, quod probatur discooperiendo cucurbitam, aut aperiendo foramen, aut desuper imponendo virgulam corili ad tentandum si in fundo sit adhuc liquor: quia si sit durum, tūc est fixatum: quòd si non sit, fortifica ignē trib. horis, postea dimitte infrigidari, extrahere, tere, imbibe, & coque septies.

Aqua mercurij: Sume de sale armoniaco, & de maris spuma partes æquales, quas beneteras, & asperge de eis in cucurbita vna, & pone arg. viuū desuper, & qd̄ ex eo remanſerit inuolue ipsum & distilla cum igne debili: & distillabitur in primis aqua alba, in qua nō est vtilitas: postea ignem parumper vigora, & distillabitur aqua argen. viui, siue fuerit in principio viuum, aut sublimatum. Omnes sales fixati fixant mercurium. similiter & sal armoniacus fixat simul sublimando, quouſque mercurius fundatur. Fixatur aut mercurius cū sale alkali, & cum calce corporū, aut

cum vtroque, & hoc in igne temperato, & vase ad hoc apto: quia ignis temperatus est humiditatis conseruatiuus ad fusionem: excessiuus verò, fusionis turbatiuus, seu impeditiuus. Fixari potest mercurius sublimando inter duas scutellas bene sigillatas, alternatim vertendo & ponendo scutellam inferiorem superius, & superiorem inferius quatuordecim aut quindecim vicibus, & tunc fixabitur. Aliqui dicunt, quòd hoc debet fieri in vase ferreo, & iste modus est per ordinem ignis. Si vis spiritus sublimatos fixos facere, solue calces corporum cum aqua salis armoniaci, & ex hac aqua imbibe eos, quia erunt fixi: quia ratione calcis figuntur spiritus, vt inquit Baccon. Fixatio salis armoniaci Calcem viuam impasta cum albo ouorum, & fac q. z. crucibula, & conclude in eis salem armoniacum in pecijs defractum, & circunda cum dicta pasta, & desicca: postea fac sibi aliam tunicam de luto sapientiæ, & desicca, & sepeli in cineribus calidis per duos dies & noctes, & erit fixum: tunc dissolue in aquam calidam, & si vis cola & congele, & erit purum.

Hic incipit aperire & docere secreta huius artis.

IAm docui te colligere diuersos flores ple-
nos odoramétorum bonorum, in quibus
redolet

ALBERTI MAGNI. 66;

ređolet sanitas & pulchritudo cū gloria huius mundi: hic est flos florum, rosa rosarum, & lilium conuallium. Lætare ergo iuuenis in adolescentia tua, & collige flores, quia introduxi te in ortum Paradisi: facias ergo ex ipsis coronam capiti tuo, vt gaudeas & fruaris delitiis huius mundi. Aperui ergo tibi nunc sensum: nunc faciam te intelligere secreta huius artis, & quod diu celatum est, nunc manifestabo in lucem. Superius ergo sublimare & colligere flores ipsorū docui: nūc verò docebo ipsos plantare, vt fructum multum afferant, & fructus ipsorum in æternum permaneat. Docebo te figere pulueres sublimatos, vt in igne possint permanere & corporibus adunari & permisceri, & hoc duobus modis.

Hic docet figere pulueres, vt cum corporibus permisceantur.

Accipe ergo de quoque horum volueris libram vnā vel duas sine omni alicuius re, & pone in vas fixationis, quod sit formatum super foraminibus ex argilla bona vitreariorū ad spissitudinem digiti, & non sit vitreatum, & claude rimas cum argilla bona, scilicet luto sapientiæ: quo facto pone super furnum sublimationis, & da ignem per diem integrum: & si sit æstas, quantitas ignis sit sicut mercurij sublimati post meri-

diem: mane autem facto verte quod est superius deorsum: hoc fac ad minus duabus vicibus: tunc aperi & vide si puluis est fixus hoc modo: Pone de ipso parum super carbones, si dat fumū, nondū est fixus: si autē non fumigat, tūc est fixus: & hoc est signū de omni spiritu. Si autē nō est fixus, repone super furnū, claudēdo ipsum vas sicut prius, & da ignē p̄ 5. dies: vel tandiu quousq; audias sonum in vase, quasi lapillos cadentes, qđ sæpius contingit, quando est nimis exultum. (alibi dicitur, vt probetur super laminam ignitā si fundatur & currat, vel non det fumum.) Secundus modus est cum imbibitione olei tartari. Fit autem sic: Recipe arsenicū sublimatum, vel sulphur, vel auripigmentum, & contere super lapidem cum oleo tartari, quousq; totum liquidum fiat: postea pone in phialam vitream, & pone ipsam in cineribus cribratis per cribrum bene, & pone vas cum cineribus super furnū distillationis, & da ignem primò lentum valde, quasi vorando, ne vas frangatur. Postea cū calefactū sit vitrum, fac maiorē ignem, & sic desicca medicinam in vase aperto, si vis: sed melius cōcluso, qđ superponas alembico recipiens aquā ab eo distillatam, quia ad multa valet. Desiccata medicina frange vas, quia alio modo nō poteris excipere, & inuenies pulueres induratos vt lapidem, quem tere bene vt prius,
cum

cum oleo super distillando, iterum frange vitrum, & excipe, & tere bene, & pone in aliam ampullam, & pone in fumo equino calido per septem dies, & tunc soluetur in aquam: tunc pone vas in cineribus calidis & coagulara lento igne donec induret, & habebis spiritus fixos, & erit tinctura firma & permanens. Proiice ergo de hoc pulvere vnam partem super quinquaginta partes Martis calcinati, vel Veneris, & erit bonum in omni malicatione & examinatione.

*Qualiter vno modo soluantur spiritus
in aquam.*

Soluuntur etiam spiritus duobus modis: vno modo docui cum oleo tartari, sed post septimam congelationem debet poni super lapidem marmoreum in cellarium valde humidum, ita vt inclinatus sit lapis, vt quicquid resoluerit, statim descendat in vas vitreum superpositum.

Soluuntur alio modo spiritus in aquam, scilicet per aquam salis armoniaci, quæ sic fit: Pone ipsum, vel quemcunq; alium salem præparatum super lapidem in foueam resolutionis, vel in cellarium vitreum, & statim resoluitur in aquam: cum hac aqua pulveres sublimatos soluendos tere. Hoc nota, quod postquæ sublimatus fuerit mercurius, nunq̄

misceri debet cum aliquo liquore, nisi cum aqua salis communis, vel armoniaci, vel oleo tartari. Tere ergo puluerem cum hac aqua septies, & toties desicca: postea pone puluerem tritum super lapidem, & sine dubio citò soluetur in aquam, quam referua ad distillandum: corpora verò calcinata eodem modo soluuntur vt spiritus, scilicet flos æris, & flos atramenti, de quibus per omnia vt de spiritibus est faciendū, & quemlibet per se ad distillandū. Additiones. Rursum (ad capitis principium refer hoc) ad omnem solutionem sal erit necessarium. Rasis. Oleum aquilæ sic fit: Recipe librâ vnam salis armoniaci, & mole super lapidem cum vrina quantum sufficit ad modum pastę: tunc fac stratam primò de calce communi, secundò de sale armoniaco, tertio de calce: & super salem pone calcem ouorū in parua quantitate, & ad ignem pone ad fundendum, & cū n fufum fuerit, depone ab igne, & super lapidem pone, & dissolue oleū infra quatuor dies, & pone in vase vitreo & serua. Aliqui impastant sal armoniacum, albumen oui & calcem, faciunt pomum, & lutant, desiccant, & figūt in igne. Argentum verò viuum nunquam soluitur, donec super ipsum ingrediat: sal bonus, desiccatus, aut tritus, aut alkali, & extingue ipsum septies, & postea viuifica ipsum cū aqua calida, & tunc solue ipsum:

&

& nisi ita feceris, non soluetur. Rasis: Sumatur aqua salis armoniaci sublimati ter vel quater, & imbibatur mercurius sublimatus ex hac aqua paulatim & paulatim, & post quamlibet imbibitionem desicca ad Solem, vel ad ignem debilem: post claude os vasis firmiter, & pone in fimo, & stet ibi septē diebus: quod si non sit solutum, renoua fimum per septē dies, donec sit aqua clara. *Oleum ad incerandum*: Recipe salis armoniaci, salis communis ana partem vnam, & duas partes calcis viuæ non extinctæ cum pauco sugminis porci, & in vase vitreo pone & distilla ad lentum ignem: & quando completâ est distillatio, iterum reponē ad distillandum, & hoc ter: & hoc est oleum album ad incerandum elixir, & ad dulcificandum seu mollicandum calces metallorum, & omnia quæ seruiunt ad opus album: sed hoc non debet hic esse.

Aqua mercurij fit ad vnam vnciam mercurij cum duabus vnciis aquæ fortis, facta de duabus partibus aluminis puta iameni, & altera parte salis petræ. Aliter sic fit: Coagula mercurium sublimatum fundendo septies aut octies stannum bulliens super ipsum, qualibet vice cooperiendo crucibulum, ne fumus exeat, & efficitur nigrum, aut coloris olei: deinde tere optimè super marmor cum pauco aquæ salis armoniaci, & po

ne in fino: & cum solutum fuerit distilla, aut per filtrum, aut in distillatorio: & cum hac aqua fit elixir cum calce Lunæ, & arsenico sublimato, & oleo albo Philosophorum.

Sulphuris dissolutio: Accipe mundati libram unam albi amizadir (sublimati) tantumdem aceti candidi sublimati, quod quinque partibus sulphuris sit æquale, in cœno ponatur, transmutando semper die tertio. Rasus. Habes ad longum in Aristotele de Perfectione, in capitulo Separationis sulphuris. Amizadir partem unam, spumæ marinæ partes tres, duas salis, urinæ partem unam, tere, cribra, in cucurbita repone, adiecto vitio argento quod satis est: deinde quoque leve & spaciosum adhibito incendium: quum candida manauerit aqua, ipsam operi, necessariam serua: inhumatio semper necessaria: cœnum quoque ad quatuor dies transmutandum, donec quod quæris ad oculum deprehendas. Sed puto istud Rasum dixisse corporis dissolutionem faciendam pro maiori opere: ergo nota.

Mercurius secundò vel tertio distillatus ab alumine iameni vel rochæ soluitur per se ipsum super marmor in loco rorido vel humido: & melius credo si cum crudo poneretur.

Quomodo rubificantur spiritus in aqua quam rubeam,

Nunc videndum est qualiter rubificantur spiritus. Recipe ergo aquam rubeam atramenti distillatam, & cum ipsa imbibe spiritus (fixos) quos volueris rubificare, septies terendo, imbibendo, affando, & tunc pone ad soluendum super lapidem, & soluetur in rubicundissimam aquam. Additio. Aqua rubea non debet distillari per distillatorium, nisi sit illa cuius color est fixus super ignem, alias distillaretur alba.

Quomodo aqua distillaretur duplici modo.

Distillatio sic fit: Pone aquam quam volueris distillare in vas distillationis, & pone vas in cineres, ut supra, & distilla, & hoc fit caliditate & siccitate. Si autem vis caliditate & humiditate distillare, pone aquam in vas, in quo cineres prius fuerint, siue in caldarium super furnum distillationis, & in ipsam aquam pone foenum, & desuper vitrum, & firma ne declinet ad aliquam partem, sed stet directe. Et summoperè præcaue, ne vnquam frigidum vitrum ponas in aquam calidam, vel e contrâ: alioquin frangeretur, & amitteres laborem tuum. Et nota, quod quando vas vis excipere, debes permittere infrigidari cum aqua, facta distillatione. Hoc autem caueas in distillatione, ne

aqua bulliat in distillatione. Et per hanc doctrinam distillationis omnes aquas referua: hoc totum referua quod sequens doctrina & forma ostendit. Additio. *Aqua corporum*: Recipe calcem Solis aut Lunæ, & salis armoniaci sublimati ana, & insimul contere super lapidē: deinde sublimetur à calce corporum sal armoniacus, & reitera septies, conterendo & sublimando: tunc pone super lapidem ad soluendum. Aliqui tamen antequam subliment imbibūt materiam, & conterunt cum aqua boracis dissoluti: & hoc faciunt septies. *Ad corpora soluendum in aqua*: Corpora calcinata tere cum ana salis armoniaci & calcis corticum ouorum: tunc pone in phiala vitri ad lentū ignem, donec totum sit vna massa: infrigida, & frange phialam, deinde pulueriza, & pone puluerem in loco dissolutionis. Sic etiam possunt spiritus sublimati in aquā resolui super marmor, vel in fimo cum sæpe renouādo. Si verò vis reducere in sua corpora, congela ad lentum ignem, & funde cum attincar. Aurum calcinatum cum sale, per acetum acidissimum soluitur in aquam rubeam.

Ad oleum distillandum.

Distillatio quæ fit per descensum cannæ talis est: Sume fictile vas formatum tali forma, & impone cineres, vel radices,

ces, vel ligna, vel lapides, ex quibus oleum vis distillare, & fac fossam in terra, & in ipsa vas pone subtus sculptū, & desuper vas cannæ, & claude bene ne respirent, & permitte desiccari: tunc obstrue vas desuptus cū terra: postea fac superius ignem lentum per vnam horā, postea fortiorem augendo ignem de hora in horā, donec dimidiam diem compleueris, & permitte infrigidari, & aquam, & oleum distillatum reserua.

Coagulatio omnium aquarum sic fit:

COagulatio verò omnium aquarum sic fit ex caliditate & siccitate. Pone ergo aquam, quā desiccare volueris in vas vitreum, habens angustum collum, & pone in cineribus super ignem lentum, & coagulabitur infra sex horas in laminam albam vel rubeam.

Quomodo calcinantur Sol & Luna.

DE calcinationibus omnium metallorum videndum est. Et primò de calcinatione Solis & Lunæ. Recipe ergo limaturas, cuius eorū volueris, & positas in aceto per nouem dies extrahe, & exiccatum tere in puluerem: postea affunde aquam armoniacam terendo & siccando sexies: & tunc pone super lapidem, vt docui ad soluendum, & distilla, & serua: & de hac

aqua pone ad aquas puluerum. Hoc autem nota, quòd aquas Solis debes ponere ad rubeam aquam, & aquas Lunæ ad albam.

De Cucurbita.

Cucurbita est vas quod debet stare in aqua, vsque ad iuncturam firmatum in caldario, vt non moueatur: nec cucurbita debet tangere fundum, quia frangeretur, & cū aqua minuitur: infundas aliam scilicet calidam & non frigidam, quia vas frangeretur.

Quomodo calcinantur alia metalla.

Accipe laminas & calefac eas, postea linias cum aqua salis, quia sal corrodit omnem humiditatem corruptam, quæ est in corporibus, & pone ibi vas fictile formatum in hunc modum: & imple laminis, & pone in furno calcinationis super tripodē, & suppone carbones, & fac ignem fortem, & sit furnus clausus: & cūm rubescunt, tunc extingatur, ita tamen ne fluant: & in tali calore permitte stare, quousque per ignem destruantur: manè extrahe, & quod calcinatum est abraide & serua, & quod remanserit, iterū linias cum aqua salis, faciendo donec calcinatum sit. Additiones. Calcinatio Solis & Lunæ fit per amalgamationē cuiusuis, cum partibus mercurij & salis communis ana, ponendo

nendo super ignem lentū continuè mouendo, quousque mercurius euolarit: deinde laua cum aqua tepida, & per filtrum distilla, & inuenies corpus tuum in calcem redactum: Calcinatiō alia Solis & Lunæ, & aliorū corporū habentur in Aristot. de Perfect. magist: Item calcinatiō Solis & Lunæ duplex habetur in libro fratris Rogerij Bacon, qui intitulatur, de Modo componēdi medicinam per æquationem elementorum, in capitulo de Calcinatione corporum, vbi etiam ponit calcinationes aliorum corporum.

Calcinatiō auri: Funde ipsum, & fac inde laminas tenues, & imple crucibulum ferreum, & cooperi, & dimitte fundere cum sale communi, vel armoniaco aliquantulum præparato, & aceto mali granati, quia per acuitatē saliū & aceti teritur in puluerē: deinde ponē in furno panis per diē & noctē, & extrahe calcem rubeam citrinam, cui non est par.

Calcinatiō argenti: Funde ipsum, & facias inde laminas, & imple crucibulum ferreum, tum pone in crucibulo salem communē tritum aliquantulum, præparatum, donec sit plenum: cooperi & funde, quia citō funditur beneficio salis: postea tere, quia etiam bene teritur per salem, & pone in furno panis per diē & noctem vnā, & extrahe calcem Lunæ, cui non est par.

Calcinatiō plumbi: Plumbum funde, & ex-

tingue in aqua falis communis, & aceto acerrimo albo, ita quòd fal sit aliquantulum preparatus & solutus: postea extingue in hanc aquam quadraginta vicibus plumbum fustum, deinde pone (tritum) in ollam oppilatam, crudam, argillatam: sicca in furno panis per diem & noctem: mane extrahe calcem niuei coloris ponderatam vt fal.

Calcinatio stanni: Fonde & extingue decem vicibus in aqua falis communis soluti in aceto acerrimo albo, misto cū duabus vncijs mellis apum, deinde tere & pone in ollam in furno panis per diem & noctem: extrahe calcem Lunæ.

Calcinatio ferri: Tere & imbibe de aqua falis communis & aceto sorbarum, & mali granati, in quo soluatur fal, & sicca decem vicibus in cinere: post natet cum trituratione forti aqua desuper ad mensuram quinque digitorum, & pone sub fimo decem diebus, & toluetur: postea congela aquam per diem vnam, & erit tineta, deinde tere & pone in furno panis per diem & noctem vnam, & habebis calcem rubeam sicut sanguis: & est calx Solis, quæ dicitur Crocus ferri.

Calcinatio æris: Fac æris laminas, suspende in aceto forti cum tinaculis in olla posita in fimo decem diebus, extrahe & rade quod inuenies, & hoc fac, donec finiantur laminæ: deinde abluè cum aceto, & frica suaviter,

tér, & quando videris aquam aceti optimè viridem, cola per pannum, & facem proice, quæ est eius crassitudo: deinde dimitte residere & cola, & accipe subtilitatem viridis æris. Calcinatio argenti viri ponitur in capitulo Sublimationis.

Quomodo laminas Veneris calcinabis.

Laminas Veneris incide ad latitudinem denariorum, & linias cum aqua salis, & pone vnum ordinem ad fundum crucibuli, sed prius inuoluas, & reuoluas ex viraque parte cum arsenico præparato cum aceto, & ita pone stratum super stratum, donec vas impleatur, & claude cum argilla ne respiret, & permitte desiccari, & tunc in furno calcinationis pone, & ibi bene per quatuor horas stet, ita vt totum vasculum bene rubescat: caue tamen ne Venus per nimium calorem fundatur & lique scat, quod sæpius contingit. Postea permitte infrigidari, & excipe, & inuenies totam destructam: ita quod bene teretur in mortario, vel lapide. Tere ergo puluerem & reserua, residuum verò quod non est calcinatum, iterum illinias, & melius calcina. Additio. Ablutio æris rubei est, vt affetur cum medietate sui de aur-pigmèto, deinde abluatur donec fiat purum, & fac ipsum descendere donec descendat ita album vt argentum: & mole, & v-

676 DE ALCHEMIA

tere eo: si non ita fuerit, tere ipsum & laua, & fac ipsum descendere donec sic perueniat.

Quomodo calx corporum reducitur in massam. Require etiam in libro Fornacum Geberi.

Reductio verò calcis corporum in solidam massam sic fit: Recipe calcē cuiuscunque metalli volueris, & tere optimè super lapidem, postea laua cum aqua calida bis vel ter, & turbulentum eiice: cum aqua pura descenderit, tunc satis est: tunc desiccatum optimè tere, & appone aquam aluminis iameni mistam cum aqua salis communis, & tere fortiter, & imbibere cum aqua illa totiens imbibendo & desiccando, donec fiat calx viua & alba: (& hoc ad album) & ita remoueantur omnia sulphurea accidentia ab ipsa, quæ contraxit in terra: postea tere semel cum aqua alkali, & cum desiccatum sit, pone in vasculum, scilicet crucibulum, & claude bene cum argilla, & fac foramen paruum in vna parte, vt exeat massa quando fusa est: & pone in furnum, & sufflando dignem vehementem, vt citò fundatur: & cum fusa fuerit, aperi foramen, & effunde materiam in canale ferreum, vbi sit sepum infusum, & videbis massam albam, & gaudebis. Et hæc massa potest recipere tincturam albam vel rubeam, quia mundata est ab omni corru-

corruptione. Si autem ad rubeum laborare vo'ueris, imbibere calces metallorum cum aqua rubea ex flore æris, siue ex atramento, siue minio facti: & fac per omnia vt supra dictum est: vltimò cum aqua alkali, & effunde sicut docui: & erit massa rubea, & gaudebis. Additio. Aliqui dissoluunt nitrum & alumen in aceto, & cum illo lauant nigredinem calcis. Alij reducunt Venerem sic: Recipe sale[m] alkali, & sale[m] nitri, & dissolue in vrina puerorum, & cum hoc impasta calcem Veneris, & pone ad ignem lentum, donec sit aliquantulum siccum: postea fortifica ignem, donec sit reductum: deinde ignias, & in oleo communi extingue quatuor vicibus, & habebis Venerem similem Lunæ, aut sale[m] fixam. Calx autem Veneris fit cementando cum sale communi, donec teri possit & lauari.

Hic incipit primò operari.

Recipe ergo in nomine Dei pij vnam partem mercurij albi, & secundam partem sulphuris, & tertiam partem arsenici: hæc omnia misce simul, & appone dimidiam partem aquæ argèti, & pone in vas vitreum, & calefac ipsum superius cum ferro candenti, donec vitrum liquecat & congeletur: tunc pone in cineribus super ignem, & congela: quum autem congelatum fuerit,

erit tinctura fixa ingrediens per mistam coagulationem coniunctiua, adunatiua, perseveratiua. Pone ergo de hac tinctura vnam partem super centum partes ferri vel cupri purgati, & erit semper bonum sine dubio, in omni malleatione & examinatione, & durabit in æternum. Additio. Nota hoc, quòd tinctura debet dissolui & admisceri corpori calcinato, & in aquam conuersio: & dum aquam miscetur aquæ, nunquam abinuicem separantur, quemadmodum modicum vinum rubecum multam tingit aquam. Vidi alios tractatus, vbi hoc caput non erat, sed sequens solummodò.

*Quiliter ex supradictis omnibus perficitur
Sol & Luna.*

Recipe vnam partem mercurij sublimati & fixi, & aliam arsenici fixi, & tertiam partem calcis Lunæ, quæ super lapidem bene tritura, & imbibe cum aqua salis armoniaci, & hoc ter vel quater terendo, imbibendo, affando, vt supra: & pone similiter ad soluendum, & quod soluitur referua: & quando non est solutum, tere melius, & appone modicum salis armoniaci, & ita soluitur totum. Quum autem totum solutum fuerit, pone ad distillandum, & distillabitur totum, sicut docui, in aquam calidam. Caue tamen ne in cineres ponas
ad

ad distillandū, q̄a induraretur p̄ maiori parte, & iterū oporteret te soluere vt prius. Cū autē n̄ tota sit distillata, pone in cucurbitā vitream, & coagula, & erit substantia alba, dura & perspicua in modū crystalli liquefscens super ignē vt cera, ingrediens & permanens. Pone ergo de ipso vnam partem super centū partes cuiuslibet metalli purgati & calcinati, & erit bonum in omni tempore. Coniulo autem ne tingas cum illo aliquod metallum non purgatū, quia tinctura euanesceret post duas vel tres examinationes.

Additiones. In libro Aristot. de Perfecto magisterio dicitur: Sublimati mercurij & calcinati, quod puto idem esse quod fixi: quia calcinari non potest, quin primò sit fixum: & nisi esset calcinatum, non posset solui. Circa finem aliqui dicunt debere apponi aliquod oleum album Philosophorū ad incerandam illam medicinam. Si spiritus fixus nō possit ingredi, adde de suo simili non fixo, & dissolve, & congela, & intrabit, &c. Sic etiam si corpus calcinatū nō possit reduci in corpus, adde de suo simili fundendo cum illo, & sic reductetur. Quum Philosophorū diuide in quatuor partes, quarum qualibet habet vnā naturam, deinde cōpone ipsam æqualiter proportionaliterq̄, ita quòd nō sit in eo diuisio nec repugnantia, & habebis propositum Domino cōcedente. Iste modus est vniuersalis:

sed ego diuidá tibi illud in operationes speciales: diuiditur itaq; in quatuor: & duobus modis fit bene & sine corruptione. Quando ergo habueris aquam ex aere, & aerem ex igne, & ignem ex terra tunc habebis. Dispone ergo substantiam aeream per discretioné, & dispone substantiam terream per humiditatem & caliditatem, donec conueniant & coniungantur, & non discrepent, nec diuidantur: & tunc adiungas ei duas virtutes operatiuas, scilicet aquam & ignem, & tunc complebitur opus: quòd si permiscueris aquam solam, fiet Luna: si coniunxeris igné, rubefaciet, Domino concedente.

F I N I S.

S C R I P T V M A L-
B E R T I S V P E R A R-
borem Aristotelis.

AEC est figura cœli, quæ sphæra cœli nuncupatur: quæ quidém sphæram continet in se octo nobilissimas figuras, scilicet figuram primam, quæ primus circulus appellatur, & est circulus deitatis, quia cõtinet in se verba diuinitatis. Secunda figura conti
net

net in se septenarium numerū planetarum. Tertia figura, corruptibilia & generabilia in se continet quatuor elementa. Quarta figura Draconem sæuissimum continet emanantem à prædicto septenario numero planetarum. Quinta figura caput & mortem ipsius Draconis continet euidenter. Sexta figura quæ tangit arborem, sex facies continet, & duo animalia, videlicet ciconias. Septima figura quæ tangit arborem cum planetis, vbi sunt literæ albæ, sextus circulus nominatur. Octaua figura ad instar fulgoris Solis arborem auream cum eis radicibus in se continet radiatē. Harum figurarū primæ figuræ, videlicet circuli diuinitatis, expositio hæc est, quod ideo tali nomine appellamus: quia diuinitatis nomina, id est sacræ paginæ instituta, & iure legalia & naturalia, quæ à Deo infallibiliter creduntur emanasse, sunt ibidem circumscripta. Secūde figuræ videlicet Saturni & aliorū planetarū explanatio, hæc est: Nam Saturnus sua frigiditate & siccitate format Draconem. Iupiter verò præstat Draconi suam caliditatem digerendo ipsum in quandam substantiam lutosam apparentem, quæ est plena caliditate & igneitate: & ideo non adheret tangenti. Mars verò sua caliditate & siccitate diuidit ipsum Draconē, & facit ipsum trāscurrere per cælum. Sol verò colligit ipsum, & facit ipsum aliquantulū vi-

uere, quia ipse est pater creaturarum, & Draco prædictus diligit ipsam propter suam caliditatem, ac tincturam, & suauiſſimum odorem, qui redolet in eo. Venus verò sua caliditate & siccitate congregata, diſiungit hinc inde membra Draconis transmittendo punctio- nibus multis per omnes iuncturas eum pun- gendo, & ipsum Draconem quasi mortuū di- mittendo. Mercurius verò & Luna eorū hu- miditates super ipsum infundentes, viuificāt ipsum, quia faciūt ipsum viuere, currere, am- bulare, & sibi colorem mutare in speciē san- guinis. Et in principio nigrum apparet, & in medio declinans ad albedinem, & in fine ru- bicunditas est declinans in colorem capitis sui. Tertiæ figuræ quatuor elemētorum cor- ruptibilium & generabilium declaratio hæc est: quòd ideo ipsa corruptibilia & generabi- lia nominātur: quia semper corrumpūtur & generantur, & quia alternantur ad inuicem propter caliditatem & siccitatem, frigiditatem & humiditatem. Et ideo ars & artifex mate- riam istorum elementorum disponit, ea diui- dendo, & ad inuicem coniungēdo, remouet ea ab eorum mortifera natura, & tunc muta- ta est qualitas eorum: quia calidum & humi- dum est nutritium, propter caliditatem & humiditatem, quæ in eo est. Frigidum & sic- cum quæ in eo erant, & frigidum, & humi- dum, sitibādorū est refrigeratiuū, & infirmorū cu- rati-

ratiuum: quia aperit oculos cæcorum, & aures surdorum, & mundat leprofos, & extendit nervos, & venas aperit, & mortuos resurgere facit. Quarta figura est Draconis emanantis à prædictis septem planetis, quia ipse procedit per subtilissimas influentias decurrentes in elementa: & deinde in cælis sua materia sparsa, in nubibus habet suum ergastulum: deinde cum aqua pluuiali, & grandinibus iterum descendit in terram, conglutinat se cum ea, facitq; sibi nouam pelliculam. Et sic incipit serpere in cauernis terræ, & semper tendit ad ima si aliquid eum nõ impedierit, vaditq; vsq; ad aquas marinas: exinde egreditur, si nullum sibi impedimētum fuerit occursum, quousq; ipse videat polum secundum: & exinde remouetur & reuertitur ad primū. Sic nunquam desistit ambulare, quia odit lucem, & semper quærit se abscondere à radijs Solis, & propterea venenosum est, & non potest homo ipsum interficere sine maiori veneno. Quintam figuram nominamus de capite eius, & de morte ipsius Draconis. Caput eius viuit in æternum: & ideo caput denominatur vita gloriosa, & angeli seruiūt ei. Et hanc imaginem posuit Deus in paradiso deliciarum, & in ea posuit suam imaginem & similitudinem, & ibi Draco pugnavit cum imagine Dei, quousque fecit eam incidere in mortem: & ideo Deus dedit tantam pote-

statem isti imagini, vt ipsa possit interficere istum supradictum Draconem: & ideo talis imago fuit inserta serpenti, & est caput eius, quia totum corpus sequitur caput, & ipsum caput odit corpus, & interficit ipsum incipiendo à cauda cū dentib. ipsum corrodere, quousq; totū corpus intret in caput, & in eo permanet sempiternè. Sexta figura continet sex facies & duas ciconias cum proprietatibus suis ibi apparentibus: quarum prima facies quæ permanet in sublimibus, colorè optimū ostēditur habere: secūda quæ in aquis natat, diminutionem naturæ à prima declinat. Tertia quæ in antro, carbonis similitudinem habens, malam digestionem significat cum superflua humiditate, & pessima fœculentia quæ in ea est. Et ideo manu artificis oportet eam lauare cum elemento aquæ in ventre ciconiarū igne supposito, donec aer in ore & in capite ciconiarū ascendat, & per rostrum faciat eum euomere, quousque caput nigrū æthiopis portans similitudinem, fuerit bene lauātū, & inceperit albescere: & tam diu hoc faciat, quousque rubicunditas suprema appareat. Septima figura, quæ sextus circulus nuncupatur, quidquid circulus tangit arborem cum figuris septem planetarum, vbi sunt literæ albæ, melius est tacere quàm loqui insipientibus de ea: quia in ea manet illud arcanum preciosissimum, thesaurus omnium

nium

nitum Philosophorum sapientum. In ea est transmutatio omnium corruptibilium & generabilium omnium lapidum preciosorum. Ibi sunt thesauri absconditi innumerabiles, & nemo scit nisi cui Deus voluerit reuelare. Ibi inuenitur lapis duello, onychinus, carbunculus, topatius, amethystus, beryllus, & patera: & est quoddam cœlum vitreum simile crystallo, ductile sicut aurum. Et ideo Reges terræ portant ipsum in capitibus suis: sapientes mulieres abscondunt illud: virgines fatuę publicè portant illud, quia deprædari desiderant. Pontifices & sacerdotes religiosi, & moniales lacerant ipsum, quia sic fuit eis imperatum à lege diuina. Mercatores terræ & agricolatores cum eo diuites facti sunt: & nauis portant illum ab Oriente vsque in Occidentem: & in Insulis quæ sunt in Meridie magis viget. Octaua figura quam supra nominauimus, arborem auream est continens cum septem ramis & radicibus apparentibus: quam quidam arborem figuram Solis nuncupamus, quia Reges gloriosi tenent illam, & pugnant propter eam, & multi afficiuntur morte. Et ideo ille magnus Alexander Imperator Philippi Macedonum Imperatoris filius in itineribus suis inuenit eam in vltimis regionibus, & ibi inuenit sepulchrum Hermetis patris omnium Philosophorum, plenum omnibus thesauris non metallicis, sed literis aureis scriptis

in tabula Zaradi, quæ quidem scriptura continetur in vltimis libris, quos Galenus composuit, & inuenit quandam arborem sitam ab extra intus tenentem viriditatem gloriosam: super eam ciconia pulcherrima ibi sedebat, quasi se appellans circulum Lunarem: & ibi ipse ædificauit sedes aureas, & posuit terminum itineribus suis idoneum. Faciamus finem in nostra figura cœli. Sciat lector, quod talis figura magis est in existentia, quàm in apparentia.

FINIS.

RERVM ET VER'

BORVM IN HOC O-
pere memorabilium co-
piofifsimus

INDEX.

A

A BSINTHITE vinum	mortuos refuscitabat
vt fiat præstan-	32
stijß. 17	Aeternus lapis cur dica-
Adam principio mas &	tur 515
foemina creatus 385	Agrippæ Chemicæ artis
Aenigma de arte Alche-	rudimenta infelicia
mia 577	306
ænigmaticè locuti vete-	Alæ Dædali & Icari ex-
res philosophi 518	pliatæ 449
Aes in aurum conuerte-	Albertus Magnus al-
re natura non potest	chimie causa peregri-
102	natus 612
Aes ex bono Mercurio	Albertum cur plurimi i-
& malo sulphure fit	niquè calumniuntur
542	427
aes natura in aurum non	Albi elixiris virtus 532
permutat 480	Albedo est frigiditatis si-
æris squamas à natura	gnum 83
in aurum versas Ge-	Alchimus Chemicæ inuen-
bervidit 244	tor 616
Aesculapius ligno vitæ	Alchimia est ars docens

I N D E X.

<p>elixir facere 519</p> <p>Alchimia in Dei potētia
ac manu seruatur
392</p> <p>Alchimia ad minus duo-
rum annorum expen-
sas requirit 614</p> <p>pauperibus non con-
uenit ibidem</p> <p>Alchemie magisterium
negantes quo argu-
mento utantur 510</p> <p>Alchemie veritas multis
argumentis confirma-
tur 618</p> <p>Alchemie finis Chryso-
pœia & argyropœia
301</p> <p>Alchimiam qui uerè sciat
nemo est iuxta Theo-
phrastum 24</p> <p>Aloisius Marlianus Theo-
phrasto laudatus 12</p> <p>Alumen faseolum quid
635 ut in aquam
soluatur 636</p> <p>aluminis plumosi aqua
usus 587</p> | <p>Amalgamatio Sol & ☿
cum Mercurio faci-
tum faciūt calcinatio-
nem 585</p> <p>Anaxagoræ de metallis
sententia 61</p> <p>Anima elixiris est eius
forma 338</p> <p>anima uini quid 421</p> <p>anima corpus suum citò
ingreditur 533</p> <p>Antidotus Misnei cuius-
dam rustici 9</p> <p>Antimonium est Marcha
sita plumbea tantum,
non metallum 348</p> <p>in metallum mutatur
ibidem</p> <p>Antimonij mira dona
348</p> <p>Antipathia et sympathia
Chemie causæ 6</p> <p>Apis primarium animal
344</p> <p>Apollo cur Vulcani filius
esse dicatur 99</p> <p>Apollini Tyanei pere-
grinationes 153</p> <p style="text-align: right;">Apollo-</p> |
|---|---|

I N D E X.

Apollonij Rhodij argo- nautica Chemiæ secre- ta continent	19	ut in metallis abeat	64
Aqua salis	633	Aquila Chemica	428
aquæ Lunæ dissolutæ est fermentum ad elixir album	287	T. Aquinatis de Alchy- mia iudicium	375
aqua uiua & sicca Alchi- miæ principium	364	Arbor Aristotelis ab Al- berto explicata	682
aqua uegetabilis Lulli quid sit	342	Arcanum Gebri explicat- um	238
aqua philosophorum o- mnium humidarum rerum nominibus ap- pellatur	417	arcana Chemiæ cur à quibusdam negentur	6
aquæ fortis cuius usus	7	Archymedis adurentia specula	8
aquæ fortis compositio	597	Argentum quatenus me- tallum nobile dicatur	246
laudes mul- tæ	599	argentum sophisticū ex stanno	578
aquæ proprium quod sit	245	argentum quid Rogerio	520
aquæ ut coagulentur om- nes	671	argentum post aurum metallum est perfe- ctissimum	48
aquæ metallicæ sunt ue- nenosæ	54	non solui potest philoso- phorum quale sit	49
aquæ terræ substantia			50

I N D E X.

Argentum non est elixir ad album 524	tione Cholchica ani- gina 19
Argentii interiora aurea sunt & vicissim 80	Aries est domus Martis 135
argentum uiuum Plinio liquor æternus est 137	Arnobius Innocentiũ P. Ab auro à peste cura 137 560
argentum uiuum aliud fi- xum est aliud non fi- xum 211	Aros philosophus 332
argentum uiuum præpa- ratum ab argento vi- uo & lignum vitæ 113	Ars incipit ubi natura de- finit 329
argentum uiuum corrup- tionis causas conti- net, & ob id expur- gandum arte 165	ars quantum in hoc ope- re à natura superetur 246
argentum uiuum est per fectionis artis Chemi- cæ causa 175	Arsenicum est sulphur non fixum 210
argentum uiuum & sul- phur sunt metallorũ materia 171	arsenicum Mercurium cum Venere iungit 114
argentum uiuum est fu- sionis effectiuum 196	arsenicum Hermaphro- ditus est ex Venere et Mercurio genitus 74
Argi nomine sulphur in- telligitur 428	de Arsenico notabilia 386
Argonautarum nauiga- tionis Cholchica ani- gina 19	Athlanta cursu curua- luisse dicatur 458
	Atramentum ut in aquã soluatur 637
	atramenta ex quibus cõ- posita 544
	atra-

I N D E X.

- Atramenta ex sulphure
 sale & lapidibus com-
 posita* 69
*Attenuationis usus in me-
 tallis quis sit* 284
*Auerrois Chemicus libri
 spurij* 12
*Augurellus Paracelso o-
 ptimus Chemicus iudi-
 catus* 13
*Augurellus Lulli scripta
 non intellexit* 343
*Auicennæ Chemicus libri
 spurij* 12
Auicennæ locus rescriptus
 315
*Auripigmentum duplici
 unctuositate insigne
 est* 72
*auripigmentum quid sit,
 & unde nascatur* 630
*auripigmentum proxi-
 ma metallorum mate-
 ria est quibusdam* 348
*aureum uellus Cholchi-
 dis & Marliani* 19
aurum quid Rogerio
 520
*aurum & argentum ob-
 hydrargiri multitudi-
 nem ac sulphuris pau-
 citatem perfecta sunt
 metalla* 226
*aurum potabile fieri ve-
 re non potest Ficino*
 43
*aurum perfectius metal-
 lum quam elixir* 409
*aurum plumbo commi-
 stum, ipsum aurum fa-
 cere non potest* 191
*aurum duplex commune
 & philosophorum*
 43
*aurum ad elixir facien-
 dum exoptatur* 405
*aurum spurium quod fit
 habendum* 266
*aurum solum metallorū
 in mercurio submer-
 gitur* 216
*aurum cur Solis filiū di-
 xerint veteres* 250
*aurum potabile ex com-
 muni auro non est fa-
 ciendum* 420
*aurū ut sine periculo sur-
 ti circumferatur* 144

I N D E X.

<i>Aurum</i> quid sit & non sit 239 <i>Aurum</i> quomodo ex omni metallorum genere fiat breuiter 244 <i>Aurum</i> quibus uirtutibus supra reliqua metalla polleat 40 <i>Aurum</i> uerè calcinari nõ potest 41 <i>Aurum</i> aurei elixiris fermentum 286 <i>Aurum</i> abundat Mercurio ritè inspissato ac ob id est perfectiſſ. 177 <i>Aurum</i> contra melancholiam ualet 40 cur difficilius in primam materiam reducatur 41 <i>Aurum</i> non est elixir ad rubrum 524 <i>Aurum</i> an ſe ipſo perfectius reddi poſſit 310 <i>Aurum</i> & argentũ quando philoſophica dicatur 332	<i>aurum</i> nullum eſt quod non prius fuerit argẽtum 569 <i>aurum</i> qu. a nobrem veteres omnium morborum antidotum faciãt 255 in <i>Aurum</i> uel <i>argentum</i> mutandus <i>mercurius</i> antequam elixir fiat 190 <i>aurum</i> Chymicum corpori humano eſt exitiale 342 <i>aurum</i> non tingit niſi ſpiritale fiat 309 <i>aurum</i> faciliè in braſſeas cuditur 208. & 217 <i>aurum</i> ſolum nobile metallum 246 <i>aurum</i> potabile faciendum ex metallis imperfectis 465 <i>aurum</i> illud eſt à quo aurea tinctura mutanda eſt 248 <i>aurũ</i> ſulphuris minimũ continet 218 <i>aurum</i>

I N D E X.

<i>aurum</i> quomodo applicandum corporib. 255	<i>Basiliscus Chemicus</i> 423
<i>auri liquor chamæleontè</i>	<i>Braceschus Gebro</i> manifestè aduersatur 214
<i>in igne agit</i> 317	<i>Braceschus</i> autoritatibus philosophorum astutè abutitur 162
<i>Azoch</i> 339	<i>Braceschi</i> astutia 270
<i>Asoth</i> , id est argentum uiuum 70	<i>Braceschi</i> ænigma de lapide philosophorū Taulando propositum 160
<i>Azot</i> & ignis ad artem sufficiunt 527	<i>Braceschi</i> cōtradictio de testâ 265
<i>Azot</i> semper incombustum manet 581	
<i>Azurium</i> quomodo præparandum 641	
<i>Azurium transmarinum</i> ex argèto generatur 619	
<i>Azyma</i> terra quid 590	
B	C
B Achonis error detectus 318	C Abala lapidis philosophici 18
<i>Baurach</i> minerale medium 523	<i>Calchanthum</i> quomodo fiat 109
<i>Bilem atram</i> cur aurum domare dicatur 255	<i>Calciniatio</i> quot modis fiat 642
<i>Bocciam</i> antiqui per <i>Labyrinthum</i> significarunt 448	<i>Calciniatio</i> quid præstet in impuris metallis 279 quid sit 280
<i>Borax</i> Gebro sal præparatus est 473	<i>Calciniatio</i> breuissima est perfectionis uia 82
	<i>calciniatio</i> breuior uia est ad perfectionem 503
	<i>Calciniatio</i> ut fieri debeat 41
	<i>Calciniatio</i> cur inuti. is in

I N D E X:

<p>duro & argento 252 calcinationis lata signifi- catio apud Geberum 279 primarius finis quis <i>ibid.</i> Calid Chemista de fermē- tis metallorum 301 Callisthenes Chemista summus 462 Caloris cælestis & elemē- tarij actiones 370 Calx corporū ut in mas- sam reducatur 676 Caput corui quid 91 Carbunculus omnium gē- marum optimē coctus 251 corrumpi po- test tamen 252 Carbunculo omnium re- liquarum gemmarū vires insunt 252 Carnes ut cito coquan- tur 108 Ceratio seu inceratio ut fiat 588 Cerussa ut fiat 642 Chaos sal terræ est 516 Chemia ab Aſianis inuen-</p>	<p>ta & ad Græcos pro- pagata 19 Chemia medica iucunda 13 chemiæ scopus inter ar- tina numerandus 6 de Chemia gloriari peri- culo non vacat 18 Chemistæ in sanguine menstruo, semine uiri- li, stircore humano stultè tincturas quæ- runt 305 chemica scripta rudes si- ne praxi non intelli- gunt 70 chemica ars utilis & in- geniosissima 5 duplex est <i>ibid.</i> Chemici libri non possūt docere metallorū trās mutat. 10 quatuor de causis scripti 11 Chemici impostores Her- metis lapidem sem- per in ore habent 23 ut cognoscendi <i>ibid.</i> Chemici libri quomodo censendi 22</p>
--	---

Cina-

I N D E X.

<p>Cinabrium ut præparetur 639</p> <p>Cineritiū quatenus Mars sustineat 268</p> <p>Circulationē inter metal la ponit Hermes 402</p> <p>Citrinus color ex nullo candore & paucoru bore oritur 261</p> <p>Citrinitas quid sit 85</p> <p>Claudiani locus explicatus 137</p> <p>Clauis Rosarij est aqua fortis 597</p> <p>Coagulatio ut fiat 589</p> <p>Cœlestis non igneus color generat 26</p> <p>Comete vt fiant 67</p> <p>Colores omnes albedinē præcedunt in faciendo lapide 532</p> <p>Corpora dupliciter in Mercurium soluntur 567</p> <p>corpora philosophorum duo sunt sulphur & arsenicum 53</p> <p>corporum omnium cœlum pater terra ma-</p>	<p>ter sunt 249</p> <p>corruptio omnis à contrariorū discrasia fit 254</p> <p>Corruptionis metallorū causa mala Veneris et Mercurij permistio 225</p> <p>corruptionis elementatorū cœlestes causæ sunt 249</p> <p>Cucurbita Chymica 672</p> <p>Cuprum mundi Mercurium continet 571</p> <p>cupri definitio 520</p>
D	
	<p>Dædali nomen sulphur significat 448</p> <p>Dædali ac Icari fabula explicata 92</p> <p>Dæmogorgon omnium gentilium deorū præauus fuit 136</p> <p>deaurationes Chemicæ & definitionum leges 241</p> <p>Destillatorij furni 625</p> <p>Diuitiæ non exoptandæ sapienti 25</p>

I N D E X.

Draco Chemicus	423	Elixir vegetabile minerā
Duello lapis	685	le & animale ut diffe-
Duricie cause in metal-		rant
lis	206	Elixir ex auro uulgò no-
E		to parari
Lemēta lapidis phi-		334 nihil
osophici qualia		fieri potest nisi sit pri-
	376	us metallum
Elementis aliquid incor-		336
ruptibile inest	30	Elixir ex quibus metallis
Elixir cur attenuationē		fieri possit
præcedētem requirat		351
	283	Elixir ex una sola rera-
Elixir quod aurū est ma-		dicali fieri debere
gis digestum	310	404
Elixir rubeū ex auro cō-		Elixiris rubei aurum, al-
ficiendum necessariò		bi argentum ferment-
album verò ex argen-		tum est
to	278	299
Elixir Latinè fermentū		Elixiris materia neq; ex
dicitur	628	vegetabili neq; anima
Elixir quomodo uegeta-		li sumitur
bile dicatur	400	377
Elixir naturæ metallica		Elixiris multiplicatio so-
est	377	lo fit Mercurio
lucernas		384
accendit	398	Elixiris nutritio necessa-
duobus modis fit, cum		ria
& absque distillatio-		472
ne	379	Elixiris confectio alchi-
		miæ finis est
		310
		Elixiris partes tres sunt
		anima corpus & spi-
		ritus
		338
		Elixiris confectio ab au-
		ro & Luna auspican-

I N D E X.

- da* 192
Empedoclis de lapidum generatione sententia 142
Eridanus poetarum quid 92
Errores à quibus cauere debent studiosi Chemicæ 613
*Extensionis multæ metal-
 la, sunt subtiliora* 201
- F
- F** *Abulis poetæ an mo-
 res uel Chemicæ inuoluerint* 444
Fermentum Chemicum 286
 *ferreum ferream pastam gene-
 rabit* *ibidem*
fermenti actio qualis 286
*fermenti actio finalis
 quanam sit* 295
*loco sunt Sol & Luna
 reliqua metalla paste* 296
*Ferrum omnium metallo-
 rum durissimum sul-
 phure & Mercurio fi-
 xio abundat* 206
*ferrum cur metallorum
 vilissimum* 121 *ad
 lignum uitæ faciendū
 confert* *ibidem*
*ferrum ære facilius præ-
 paratur ad medicinā
 uitæ* 117
*ferrum cur difficillimè
 funditur ac liquefiat* 212 *quomodo ex
 sulphuris & Mercurij
 mixtione fiat* *ibi-
 ferrum commune pluri-
 mum habet sulphuris
 fixi* 126
*ferrum est Indorum la-
 pis* 126
*ferrum omnes corruptio-
 nis causas in se cōtinet* 128
*ferrum quamobrem ho-
 minem dicant alche-
 mistæ* 136
*ferrum propria minera
 est Mercurij philoso-
 phorum* 134

I N D E X.

<i>ferrum æs Braceſchi pro lapide philoſophorũ formando</i>	161	<i>fuſionis, duæ cauſæ in metallo</i>	201
<i>ferrum in vitrum cõuerſum non ardet</i>	149	<i>fixum</i>	202
<i>ferrum vires ſtelle polaris habet</i>	136	<i>Furnellus philoſophicus</i>	623
<i>ferrum maximi uſus terreſtreitatis iudicia</i>	486	<i>Furni Chemicæ quot & quales</i>	623
489		<i>furni ſublimatiui</i>	625
<i>ferrum definitio</i>	521	G	
<i>ferrum maior pars eſt ſulphur fixum</i>	166	<i>GALENUS cum homo fuerit multa ignorare potuit</i>	257
<i>Fiſtilia vt inuitreentur</i>	626	<i>Ganymedis fabula quid ſignificat</i>	44
<i>fixa figunt</i>	581	<i>Gaudentij Merula candidor</i>	154
<i>fixatio vt fiat</i>	587	<i>Geber Indiæ ac Perſiæ rex fuit</i>	116
<i>fixionis plures modi</i>	647	<i>Geber qualis ſcriptor</i>	12
<i>fixatiua virtus quæ ſit</i>	68	<i>Gebri loco corruptus reſtitutus</i>	222
<i>fixus mercurius nil eſt quàm Sol & Luna</i>	262	<i>Gebri autoritates à Braheſcho citatæ & deinceps</i>	165
<i>Forma quæ, quæ item materia in Chryſopceia</i>	288	<i>Geber qua Methodo nobilitatem metallorũ inquirat</i>	230
<i>Fuſoria ars iucundiſſima</i>	13	<i>Geber</i>	

I N D E X.

- Geber** an obscure scripse Hermetis sepulchrum ab
 rit 362 Alexandro M. inuen-
 iudicio legendi 361 tum 685
Gebrum solus Deus uel Hermetis libri Chemic
 diuinius illuminatus an suppositiij sint 12
 homo intelligit 62 Hieræ picræ compositæ
Gemma metallis nobilio uires cœlestes 57
 res sunt 37 Homo biliosus Chemicis
 unde durabilitatē suā ferrum significat 136
 accipiant 39 Homo microcosmus di-
gemma inter mineralia ctus 338
 numerantur 251 Humidum radicale me-
 corruptioni omnium tallorum non consu-
 maximè aduersantur. mitur igne 504
 ibidem Hydrargirus & sulphur
 generationes omnes Che ut sint metallorū ma-
 mici stulti ex igne pe- teria 66
 tunt 15 Hyle rex prima materia
generatum debere ad sua 15
 principia reduci. quo
 modo dicatur 15
generare et conficere dif-
 ferunt 16
Gorgonis fabula quid de
 signet 89
- H
- H**eraculis et Anthei
 fabula explicata 14 397
- I
- I**anus Lacinius Cala-
 ber Chemicista nobi-
 lis 343 errat
 ibidem
Iason Chemicæ causa in
 Colchum nauigauit
 19
Icarus poetarū, sulphur
 Chemicistarum est 94

I N D E X.

- Ignis & Azot** sufficiunt
 527
ignis humidum radicale
 elementorum non ab
 sumit 34
ignis natura omnia con-
 sumere est 16
ignis noster vix in Sole
 & Luna agit 514
Inceratio quia Chemistis
 345
Inuidia & sophistica ar-
 te Chemica plurimum
 nocent 579
Inuestigationis liber Ge-
 bri an supposititiuus
 324
Ioan de Rupeciffa Theo-
 phraſto laudatus 12
Iuno terre elemētum de-
 notat 453 ac vt
 partui præſſe dica-
 tur 455
Ius à Ioue ad amata fabu-
 la explicata 94
Iupiter corpus mundum
 non eſt nec poſitiuè
 nec comparatiuè
 320
Iupiter quàm Saturnus
 facilius per calcinatio-
 nem induratur 203
Iouis ignis cur ſarcien-
 da 234
Iouis calcinandi ratio
 583
Iuuentutem quatenus ex
 ſenio faciat aurum
 257

L

- L** Aabyrinthi figmen-
 tum bocciam de
 notat 448
Lapis philoſophorum et
Lignum uitæ ex ea-
 dem fiunt materia
 139
Lapis philoſopherū igne
 non conſumitur 509
lapis non lapis cur dica-
 tur Scoriz 147
lapis ante proiectionem
 in quatuor elementa
 eſt euidentius 295
lapis philoſophicus quo
 modo in omni re
 & quomodo ſit loco
 337

Lapidis

I N D E X.

lapidis opus in auro & argento inchoandum	191	Lignum uitæ omnes morbos curat	56
lapidis inuentio nemini est difficilis	503	ligni uitæ auxilia Patres longâ etatem transegerunt	28
lapides ex calore ardente creati	445	ligni uitæ, materia lapis & non lapis est	140
lapides Deucalionis & Pyrrhæ explicantur	446	Litigius id est ♀ diuisus primus Demogorgonis filius	138
Ladona rubra sine albedine nil ualet	387	liquida soluunt	581
Ladonæ fabula explicata	101	Liquationum causæ efficietes in metallis quæ sint	210
Latonem lauant ignis et Azoth	70	Latitiam ac gaudium in ducere aurum nroum est	249
Lemnus insula est Boccia Chemica	457	Lotiones Chemicarum acuta	72
Leo Chemicus	423	Loth uxor in statuam salis conuersa Chemice	447
Lepra immundorum metallorum non curatur sine medicina tertij ordinis	321	Lullus Alchimiam confurcavit	22
Lepram cur curet aurum	559	Lulli Chemistæ laus & alchimie miradum opus	298
Lignum uitæ ex omnibus metallis constat	103	Lullo multum tribuit Tauladanus	340
quomodo iam perfectum esse cognoscatur	105		

I N D E X.

Luna est tinctura albedinis	191	Marliani Aureum Vellus	19
luna album tantum sulphur continet	557	Mars exterius calidus et siccus, intus frigidus et humidus	87
luna in profundo aurum est	459	multa significat	461
luna & Iupiter Soli actu proximi sunt	259	mars solutus colorem elixiris adauget	163
luna candoris argentei tinctura est	263	mars in minori ac medio opere Saturno ac Ioui prestat	236
lunæ sulphur penitus album est	261	mars ut calcinetur	583
lunæ calcinandi ratio	585	mars cur in metallis non soluat	52
lunæ rubificatio pura	111	mars ipse pauper reliqua metalla ditare non potest	223
		Mars quando pro sulphure, quando pro ferro ponatur	Chemistis
			122
		Mars omnium metallorum à perfectione remotiss.	181
		Mars fusus quatenus ab auro & argento separatur	380
		Mars igneus est, id est sulphur rufum	439
		Mars potentiam propinquam	

M

M Archasita Mercurio ad fixationem inclinante constitat	186
Marchasitæ sublimationis modus	396
Marthonis iudicium de lapide	141
Marie sororis Moysi Chemicus liber felicius	12

I N D E X.

quam habet conuer-	re dicatur	58
tendi se in elixir	medicinam perfectam ex	
485	mercurio est summū	
Mars omnib metallis ma-	artis opus	108
gis cremabilis	194	
Martis dealbatio pura	Menstruū minerale Lul-	
111	li	342 & 343
Martis sulphur à com-	Mercurius cur rebus nō	
bustione est tutissimū	facile adhærescat	169.
131	& 171	
Marti Mercurius nō ni-	mercurius in triplici, uā-	
si per artem adhæret	se coquendus	529
165	mercurius primariū mi-	
Martem elixir esse Bra-	nerale	344
ceschus falsō per Ge-	mercurius cum ferro nul-	
brum asserit	lam cognationem ha-	
166	bet	143
Materia absq; nihil confi-	mercurius non nisi arte	
ci potest	coactus Marti adhæ-	
307	ret	172
Medea quomodo Aeso-	mercurius nisi in metallū	
nem senem iuuentuti	redigatur alij perfe-	
restituerit	ctionem non largitur	
20	186	
Medicina metallorū pal-	mercurius auro coniun-	
liatiua quæ	ctus ipsum frangit	259
232	mercuri ^o defæcatissimus	
medicina tertij ordinis	ad metallorum perfe-	
Gebri quid	ctionem adhibendus	
231	186	
medicina mercuriū coa-		
gulans in ipso mercu-		
rio inest		
382		
medicina vna quomodo		
omnes morbos cura-		

I N D E X.

Mercurius per herbas co- agulatur 107	j. x. ut differat 270
mercurius metallorū cal- cinatione in sal con- uertitur 302	mercurius ferri auri seru- puo cedit, lapidū Cen- tenario ponderi resi- stit 334
mercurius ab adustione protegit 272	mercurius tribus horis in terram conuertitur 315
mercurius crudus ignem resumit 274	mercurij ferri singulare 492
mercurius ad fixationem deductus metallam e- uadit 262	mercurij dealbandi ratio 651
mercurius solus omnem ignis inclementiam su- stinet 273	mercurij plus habentia corpora perfectiora sunt 325
mercurius in vitreis ua- sis facillimè seruat	mercurij fixatio ex sul- phure & arsenico pe- tenda 383
251	mercurij substantia pur- gata in potentia, stat fixationem suscipiendā 274
mercurius in omni ope- re sulphur superare debet 214	mercurij metallorum ui- res 334
mercurius cur metallorū solum aurum in se re- cipiat 216	mercurij mollicies exten- sua 207
mercurius solutius 339	mercurio quæ metalla sint magis affinia 129
mercurius fixus perficit 582	in Mercurio due perfe- ctio.
mercurius à sulphure nō	

I N D E X.

Etiones sunt inquiren- dae	494	metalla nobilitandi uis; nobilibus est tribuen- da	222
mercurium inter & eli- xir, metalla medio lo- co sunt	188	metalla quæ facile in ce- mento crementur	218
mercuriorum differen- tia	603	metalla quatenus uim hu- mana carne conueni- ant	55
Metallum quoduis aliud sibi assimilari potest	297	metalla omnia in vitrio- lum soluuntur	65
metalli definitio	242	metalla quando imperfe- cta dicantur	112
metalla cuius metalla o- mnia sunt	413	metalla an uim aliquant à cælo accipiant	35
metalla ex mercurio or- ta omnia sunt liquabi- lia	539	metalla 1000. annis in- corrupta inueniuntur	35
metalla pura & impura unde fiant	519	metalla omnia Solem & Mercurium in occul- to continent	125
metalla omnia auro exce- pto sunt imperfecta	43	metalla ignobilia pasta, nobilia fermenti lo- cum obtinent in ope- re Chemico	296
metalla ex mineralib. me- dijs arte nõ fiunt	544.	metalla materia nõ diffe- runt	42
547		metalla ignobilia facit sulphuris copia, nobi- lora Mercurij	215
metalla omnia auro exce- pto possunt penitus ab- sumi	253		
metalla quæ, quib. sint ma- gis ductilia	208		
ac ma- gis & abundant	209		

I N D E X.

metalla quæ plus Mercurij contineant	165	ri & argenti significacionibus	305
metalla omnia ex vitriolo & Venere fiüt	366	Meteororum & metallo rü eadem materia est	372
metallorum fallax metamorphosis	10	Metuendus Hermetis discipul. de ligno vitæ	32
metallorum principia in triplici sunt differentia	63	Minerale medium quid sit	367
metallorum diuersitas ex uaria sulphuris lotione dependet	79	mineralis virtus	368
metallorum omnia accidentia arte separari possunt	374	mineralia minora quæ sint	347
metallorum cælestes uires terrestreitate remota eruuntur	37	mineralia media purificationem & augmentationem adiuuant	580
metallorum liquationem sulphur fixum impedit	271	mineralia media omnia ab igne magno corrumpuntur	34
metallica remedia ad morbos desperatos præstantissima	9	mineralia quàm animalia fortius agunt	34
metalliferi montes in profundo non sunt petrosi	369	mineralia alia salia sunt alia vinctuosa	543
Metaphoricè an loquantur philosophi in au-		mineralia minora an ex Mercurio sint genera ta	350
		mineralia moriuntur suo modo	514
		mineralia à metallis ut differant	495
		mine-	

I N D E X.

<p><i>mineralium tres sunt clas-</i> <i>ses</i> 345</p> <p><i>mineraliũ corporũ 4 spe-</i> <i>cies ex Aristotele</i> 538</p> <p><i>ex Mineralibus lapideis</i> <i>elixiria fieri non pos-</i> <i>sunt</i> 347</p> <p><i>minium ut ex cerussa pa-</i> <i>retur</i> 642</p> <p><i>minor mundus quid phi-</i> <i>losophis</i> 127</p> <p><i>Minotaurus poetarum</i> <i>Chemistarũ aqua Mer-</i> <i>curialis est</i> 108</p> <p><i>Mollicies à sulphure ab-</i> <i>ca quæ est ab arg. vi-</i> <i>uo differt</i> 207</p> <p><i>mollificationis metallorũ</i> <i>duæ causæ</i> 205</p> <p><i>Montes ac mineræ in fun-</i> <i>do sunt calidiores</i> 528</p> <p><i>morboreũ causa est humo-</i> <i>rũ intemperatura</i> 254</p> <p><i>Moriendi obscurus locus</i> <i>explicatus</i> 300</p> <p><i>Moyfes Alchimiam cal-</i> <i>luit</i> 32</p>	<p><i>ad auri perfectionẽ</i> 519</p> <p><i>natura arti miserta non</i> <i>produxit lapidem phi-</i> <i>losophorum</i> 354</p> <p><i>naturæ et Alchimie prin-</i> <i>cipia eadem</i> 363</p> <p><i>naturæ tria secreta</i> 76</p> <p><i>naturam quatenus in no-</i> <i>bilitandis metallis imi-</i> <i>tari non possumus</i> 245</p> <p><i>Nebulas ut per sponzias</i> <i>exsiccèt Chemistæ</i> 73</p> <p><i>Nigrũ nigro nigrius</i> 442</p> <p><i>in Nigro album</i> 530</p> <p><i>nigredo putrefactionis si-</i> <i>gnum</i> 606</p> <p><i>nitrum uim ignis non sen-</i> <i>tit</i> 148</p> <p><i>Nominum multitudo Al-</i> <i>chimiã suspectã facit</i> 89</p>
--	--

<p>NATURA semper contendit</p>	<p style="text-align: center;">O</p> <p>Oleum sulphuris 395 oleis cur tingere soliti sint Arabes sua e- lixiria 345</p> <p>Optesim solum aurũ pa- titur 311</p> <p>pus maius Gebri qui</p>
---------------------------------------	--

I N D E X.

- 231
 Oriens soli proximus est
- 149
 Orphei fabula lignum vi
 tæ Bracefchi innuit
- 106
- P
- P** Ala ferrea 394
 lapidea ibid.
 Palliationis ratio-
 ne ut distinguenda me-
 talla 233
- Paracelsus a se aurum
 fecisse non fateatur
 18
- Paracelsus proprii cōmo-
 di causa aurum nō cō-
 fecit 21
- Paracelsi de Chemicorū
 libris iudicium 12
- Patres primævi cur tam
 diu uixerint 28
- Perfectioni metallorum
 sulphuris nimia copia
 officit 214
- Petrus Bonus eruditus
 Chemicus notatur 297
- Phætonis fragmentū 451
- Philosophi quamobrem
 ferrum lapidem appel-
 lent 133
- philosophi per similitudi-
 nem artis secretum in
 animalibus ponunt
 522
- philosophi quando pro-
 prie, quando impro-
 prie loquuntur ut sit di-
 scernendū 430. et 431
- philosophorum auram
 quid sit 415
- philosophorum uerba al-
 liud significant aliud
 ostendunt 162
- philosophiæ studiū in al-
 chymia necessariū 536
- Physica principia Chry-
 sopœiæ aduersantur 14
 sine Physica doctrina in-
 cassum in Chymia la-
 boratur 364
- Platonis de materia elixi-
 rilis sententia 353
- Plinium multi inique cur
 calumniantur 427
- Plumbum est aurum le-
 profum 617
- plumbum imputrescibili-
 tate

I N D E X.

tate auro proximū	260	et gradus	137
plumbum et stānum cur		Pyrici pulueris inuēiū	7
nō possint mundari	60	Pyrrhæ ac Deucalionis	
plumbum semper manet		fabula quid sibi uelit	
plumbum	544		73
plumbum facile in argē-		Pythonis fabula Chemicè	
tum abit	466	exposita	26
philosophorum omnia me-		Practica Rosarij obscu-	
talla continet	467	ra	605
plumbum corpus immū-		Præcipitatus Mercurius	
dum est	456	est idem quod uiolen-	
plumbum totū cur in stā-		ter sublimatus	271
num conuertatur	66	Principij definitio à Bra-	
plumbum ut sit in manife-		cescho impugnata	301
sto et profundo	433	principia metallorū tri-	
plumbi uapor aurum te-		pliciæ	364
rit	259	principia cuiusuis rei ge-	
plumbi natura ex Roge-		nerandiæ	205
rio	520	Prælectiones quomodo fie-	
plumbo quomodo omnia		ri debeāt ex Lullo	205
insunt metalla	82	projectionis modus Ro-	
Plusquamperfecta pos-		gerij	631
sunt elixir esse	526	Proserpina est aqua mer-	
Pluua aurea in quam Iu-		curialis	45
piter se transmouit			
	417		
Poete enigmaticè loquū-		Quinta essentia est ex	
tur	32	imperfectis metallis	
Putrefactio primus ignis		facienda	465
		Quinta essentia metallo-	

I N D E X.

<p><i>rum M. annorum du</i>
<i>rat</i> 421</p> <p><i>Quinta essentia qui i sse</i>
410</p> <p style="text-align: center;">R</p> <p>R <i>Ami aurei figmen</i>
<i>tū M. ronis Che</i>
<i>micum</i> 449</p> <p><i>Rebis</i> 553</p> <p><i>Regibus exitiosam esse</i>
<i>Alchemiam Iasonis e-</i>
<i>xemplo docetur</i> 21</p> <p><i>Religio nimia in supersti</i>
<i>tionem abit</i> 258</p> <p><i>Richardus Anglicus in er</i>
<i>rore uersatur</i> 292</p> <p><i>Rogierius Paracelso pro-</i>
<i>batus</i> 12</p> <p><i>Rosarij minoris auctor</i>
<i>melius argentum fecit</i>
<i>quàm ipsa natura</i> 590</p> <p><i>Rubinus inter gemas o-</i>
<i>ptimè est coctus</i> 251</p> <p><i>Rubrum elix omnia me-</i>
<i>talla aurea facit</i> 532</p> <p style="text-align: center;">S</p> <p>S <i>Al Alkali ut præpa-</i>
<i>retur</i> 634</p> <p><i>sal armoniacum du-</i></p> | <p><i>plex</i> 631</p> <p><i>sal ab omni re combusta</i>
<i>fieri potest</i> 64.</p> <p><i>sal Braceschi est argenti</i>
<i>uiuū mortificatū</i> 128</p> <p><i>salis & Aluminis naturā</i>
<i>habentes res solubiles</i>
<i>sunt</i> 88</p> <p><i>salis communis præparā</i>
<i>di ratio</i> 632</p> <p><i>Salumandra non ex solo</i>
<i>igne uiuit</i> 31</p> <p><i>Sanitatis causa est humo</i>
<i>rum harmonia</i> 254</p> <p><i>Saturnus cur melancholi</i>
<i>cus dicatur</i> 435</p> <p><i>saturnus quā Iupiter ma</i>
<i>iore palliatione eget</i>
234</p> <p><i>saturnus lubentius Ioue</i>
<i>liquefactionis celeri-</i>
<i>tatem deponit</i> 203</p> <p><i>saturnus cur Iouis pater</i>
<i>dicatur</i> 91</p> <p><i>saturnus est plumbum in</i>
<i>actu, argentum in po</i>
<i>tentia</i> 682</p> <p><i>saturnus ut calcinetur</i> 583</p> <p><i>saturno quomodo genita</i>
lia</p> |
|---|---|

I N D E X.

<i>lia præciderit Iupiter</i>	<i>senectam Chemia exclu-</i>
450	<i>dere potest</i> 9
<i>saturnū quomodo immū</i>	<i>separationes Chemicæ</i> 7
<i>dū dicūt philosophi</i> 62	<i>Serpens Claudiani expli-</i>
<i>Scoria est sulphur terreū</i>	<i>catus</i> 137
<i>vi ignis arg. viii. natiuo</i>	<i>Sideropœcia non est sco-</i>
<i>priuatum</i> 180	<i>pus Alchimicæ, ergo</i>
<i>scoria ferri quænam opti-</i>	<i>Mars non est fermen-</i>
<i>ma sit</i> 145	<i>tum</i> 296
<i>scoria ferri est lapis et nō</i>	<i>Sol & ☾ quomodo am-</i>
<i>lapis, ac ligno uitæ ma-</i>	<i>plius perficiantur</i> 112
<i>teriam præstat</i> 142	<i>sol & ☾ non rarò pro</i>
<i>ex Scoria impossibile est</i>	<i>Arsenico ponūtur</i> 121
<i>fieri medicinam me-</i>	<i>vt Sol ad planetas sic au-</i>
<i>tallorum contra Bra-</i>	<i>rum ad reliqua metal-</i>
<i>ceschum</i> 276	<i>la se habet</i> 247
<i>scoria ferri quæ sapphy-</i>	<i>solis calcinandi ratio</i> 585
<i>rum refert optima est</i>	<i>solis subtiliãdi modus Ge-</i>
152	<i>bro familiaris</i> 283
<i>scoriæ delectus pro lapi-</i>	<i>solis & planetarum no-</i>
<i>de</i> 507	<i>mina cur metallis tri-</i>
<i>Secreta non sunt manife-</i>	<i>buta sint</i> 248
<i>standa</i> 18	<i>solis in Saturnū transmu-</i>
<i>secretæ in natura tria sūt</i>	<i>tatio à Lullo primum</i>
<i>☿, sulphur & arseni-</i>	<i>tentata</i> 298
<i>cum præparata</i> 76	<i>solutio quot modis fiat</i>
<i>Semita directa (Liber)</i>	649
<i>Labyrinthus est</i> 23	<i>solutionis usus latè patet</i>
<i>Senectus quid</i> 20	<i>Gebro</i> 278

I N D E X.

<p><i>Soluite corpora in aquã,</i>
 <i>Et. ut intelligendum</i>
 437</p> <p><i>Sophistica particularia</i>
 <i>explicata</i> 570</p> <p><i>Sophistica Chemia uideri</i>
 <i>quibn esse maualt</i> 6</p> <p><i>Species rerum transmu-</i>
 <i>tari non posse</i> 569</p> <p><i>Spiritus elixiris quid sit</i>
 339</p> <p><i>Spiritus radicales à com-</i>
 <i>muni ære non possunt</i>
 <i>extrahi</i> 118</p> <p><i>Spiritus metalloꝝum tin-</i>
 <i>ctory quatuor</i> 627</p> <p><i>Spiritus fixi non fundun-</i>
 <i>tur amplius</i> 114</p> <p><i>Spiritus ferri sublimati re-</i>
 <i>liquorum metalloꝝum</i>
 <i>Spiritibus subtiliores</i>
 130</p> <p><i>Splenior uale ignobili-</i>
 <i>bus metallis concelie-</i>
 <i>tur</i> 529</p> <p><i>Squamule lucentes in sa-</i>
 <i>xis metalloꝝum mate-</i>
 <i>ria sunt</i> 368</p> <p><i>Stannum & cuprã mer-</i></p> | <p><i>curio iunguntur</i> 572</p> <p><i>stannum in lubargirum</i>
 <i>abit</i> 619</p> <p><i>stannum philosophis cor-</i>
 <i>pus mundum dicitur</i>
 436</p> <p><i>stannum quid</i> 458</p> <p><i>stannum imperfectoꝝum</i>
 <i>metalloꝝum optimum</i>
 59</p> <p><i>stannum cur perfectioni</i>
 <i>sit proximum</i> 220</p> <p><i>stannum alia metalla ab</i>
 <i>igne tuctur</i> 132</p> <p><i>stannum pro ære & ser-</i>
 <i>ro usurpatum</i> 493</p> <p><i>stanni natura iuxta Ro-</i>
 <i>gerium</i> 520</p> <p><i>Stella terræ auro cognata</i>
 252</p> <p><i>Stelle polaris cum ferro</i>
 <i>cognatio</i> 136. 500</p> <p><i>Stelle cadentes ex uapore</i>
 <i>uirioli fiunt</i> 67</p> <p><i>Sublimatio spirituum ut</i>
 <i>fiat</i> 585</p> <p><i>sublimatio corpoꝝum per-</i>
 <i>fectoꝝum ut fiat</i> 586</p> <p><i>imperf. toꝝum ibid.</i>
 <i>sublima-</i></p> |
|---|--|

I N D E X.

sublimatio quot modis fi- at	643	sulphur est corruptiuū p fectionis metallorū	219
sublimationes hyeme fie- ri non debent	621	sulphur quid sit	272
sublimatorij furni	625	sulphur & Mercurius fi xus sunt causa durici- ei metallorum	200
Sulphur uiuum & adu- rens	546	sulph. copiosū inuenitur in locis metallicis	77
sulphur philosophorum non reperitur super terram	552	sine calore ex terra nō nascitur	78
sulphur albū & rubeum quomodo consistat in sole	555	sulphur fixū causa impe- dimēti fusionū est	124
sulphur albū non urēs cō gelat ☿ in ☾	540	sulphuris uulgi & philo sophorū differētia	551
prouenit ex pinguedi ne terræ	ibid.	sulphuris infectio Mercu rij perfectio est	542
sulphur combustibile au- ro non inest	410	sulphuris lauandi ratio ex Morieno	70
sulphur nisi calcinetur non figitur	271	sulphuris mollicies est ces sua	207
sulphur ut semen pater- num est in metallorū generatione	39	sulphure abū dātia metal la sunt ignobiliora	215
sulphur fixum & uolati- le ut differant	205	sulphure adustibili mer- curio nil magis est ini- micum	173
sulphur fixū necessariū ad metallorum gene- rationem	68	sulphura duo sunt in quo uis metallo	69
		Sūma Gebri quo loco ha bent Alchimistis	324

I N D E X.

T Alchum est sulphuris fixi species 213 Talchum aliàs stellaterræ, auro cognatum 252 salium acrimonia in calcem uertitur 253 Tartari oleum 638 Tauladanus cur in Bra-ceschum scribat 158 Terra aquæ cõmixta ut in metallum abire possit 365 terra foliata est mercurius præparatus 47 terra magna mater 445 terra animale m uitalẽ uegetabilemq; naturam continet 127 terra & aqua radix sunt omnium mineraliũ 63 terra foliata est argentũ uiuum 416 terra cœlestes operationes optimè recipit 36 Theophrastus de Chrysopœia nunquã gloriatus est 14	Theophrastus Paracelsi Germanorum Chemistarum expertiss. 2 Thermarum aquæ gustu horribiles sunt 54 Thesci reditus patri funestus fabulosè explicatus 95 Thomæ Aquinatis de metallorum metamorphosis opinio 80 Tinctura minoribus mineralib. nulla inest 558 tinctura rubedinis est aurum 240 tinctura debet esse substantia corporea 603 tinctura à ferro est 511 tinctura & lumen metallorũ à sulphure 370 tinctura animalis 596 tincturæ perfectæ proprietates 607 Tincturarum modus uniuersalis Tauladani 293 Tremori cordis aurũ p. dest 406 Tutia quid sit 93 tutia aquam Mercurialẽ significat

I N D E X.

significat	448	261
V		
V As Chemicum quale esse debeat	529	Veneris magna cum ☉ & Luna cognatio 478
Velleris aurei figmentum seu anigma explicatum	20	Veneris dealbatio pura 111
Vegetabilis tinduræ descriptio	596	Veneris calcinatio 583
vegetabilium alia alijs magis sunt longæua	251	Vinum rubrum & sanguis humanus quid sint Chemistis 33
Veter niger quid	91. 425	Virgilij locus Chemicus explicatus 44
Venus malleatur & ignitur, ut argentum & aurum 235 in opere minore ac medio, minimum laborum requirit	236	Virgo Paschalis est dicta arti M. anigma 161
Venus à tutia tingitur	387	Virgo paschalis quid, eiusq; imago quid designet 135
Venus auro proxima colore	260	Viride æris 321
Venus ignitione prædita est	267	viride æris ut præparatur 638
Venus inter ☉ & Lunam media est	117	viridis lapis 530
Veneris laminæ ut calcinantur	675	Vitis primum uegetabile 344
Veneris sulphur rubeum		Vitreolum cur potius quam alumine & sulphur metalla generet 368
		Vitreolum quid Gebero 366 ubi nascatur 369
		vitreolum alumine plus

I N D E X.

<p>Sulphuris habet 65 ex Vitriolo cuncta me- talla generantur 65 vitriola diuersa ex diuer- sis metallis extrahun- tur 462 Vitru in adamantinam du- riciem perducitur 9 vitrum metallicum 511 vitrum scoriae est humi- dum radicale ferri 146 vitrum pro nitro & ui- cissim ponunt philoso- phi 148 vitri æquiuoca significa- tio ut distinguenda 150 Vitreariorum furni 626</p>	<p>Vnciuosa mineralia quæ sunt 543 unctuositates duæ in quo- uis metallo insunt 146 Vrsus Chemicus 427 Vssifer 639 Vulcanus sulphur ac i- gnem significat 451 Vulcani erga minerarum amor quid sibi uelit 97 Vulcani rete quid innuat 47 <div style="text-align: center;">Z</div> <p>Zaraditabula 626 Zoroastri & A- rabum de na- tura ignis sententia 25</p> </p>
---	--

F I N I S.

